

[„Vreau să schimb lacrimile voastre în bucurie” Antologie de cuvinte duhovnicești ale Părintelui Arsenie Boca

Coperta IV: Învierea (Biserica Drăgănescu) Grafica: **Alexandru Stănescu**

© Editura Agaton www.agaton.ro;

www.rugulaprins.go.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României Vreau să schimb lacrimile voastre în bucurie: antologie de cuvinte duhovnicești ale Părintelui Arsenie Boca / ed. îngrijită de Natalia Corlean.

— Făgăraș: Agaton, 2014

Bibliogr.

ISBN 978 – 973 – 1981 – 55-0 I. Corlean, Natalia (ed.) 2

Tipar: SC Evrika Eurodips SRL

800158 – Galați, str. Unirii nr. 183

Tel. /Fax: 0236 462799, e-mail: officeevrikagalati.ro

Vreau să schimb lacrimile voastre în bucurie” Antologie de cuvinte duhovnicești ale Părintelui Arsenie Boca

Cu o prefață de f DANUL, Episcop-locțiitor al Daciei Felix

Colecția (Duhul Adevărutui – 5 Făgăraș – 2014

„Mulțumind lui Dumnezeu de toate durerile și schimbându-vă purtările, vă veți bucura”.

(Părintele Arsenie Boca)

Prefață

PĂRINTELE ARSENIE MĂRTURISITORUL

„Atunci unul dintre serafimi a zburat spre mine, având în mână sa un cărbune, pe care îl luase cu cleștele de pe jertfelnic”. (Isaia 6, 6).

Dacă ne-am învrednici să stăm de vorbă cândva în duh cu Preacuviosul Părintele nostru Arsenie de la Prislop în gura chiliei Sfinției Sale săpată în stânca muntelui de sub „Fereastra Sâmbetei” – precum a vorbit oarecând sfântul proroc Ilie cu Dumnezeu în gura peșterii de la Horeb (III Regi 19, 9 – 18) –, cred că ne-ar mustra aspru pe mulți pentru graba, ușurătatea, superficialitatea și lipsa de seriozitate și profunzime cu care se scrie și se publică o avalanșă de cărți și cărțuții despre Sfinția Sa. Pentru că orice avalanșă nu aduce cu sine numai frumusețea și puritatea zăpezii, ci și pietre, stânci, lemne și destule uscături. „Iar într-o casă mare – zice sfântul apostol Pavel –

sunt nu numai vase de aur și de argint, ci și de lemn și de lut; și unele sunt spre cinste, iar altele spre necinste; (II Timotei 2, 20). Opera și personalitatea Părintelui sunt precum „o cașe mare”, iar despre Sfinția Sa s-au scris și se mai scriu încă binevenite cărți „de aur și de argint”, dar și slabe cărți „de lemn și de lut”! Cred că multe cărți „de lemn” despre Sfinția Sa, Părintele le-ar pune pe foc și multe cărți „de lut” despre cuvintele, semnele și minunile Sfinției Sale, Părintele le-ar sparge cu toiagul muștrării! Sunt sigur de aceasta. Pentru că nu întâmplător Părintele Arsenie mi-a spus cândva la Prislop acest cuvânt cu adevărat profetic: „Tu va trebui să mă aperi de oameni!” Dar n-am în mâinile mele nevrednice nici sabia de foc a sfântului arhanghel Mihail, nici crinul curat și înmiresmat al sfântului arhanghel Gavriil, deși harul și darul, puterea și lucrarea arhieriei m-ar îndreptăți la aceasta;

pentru că Preacuviosul Părintele nostru Arsenie Mărturisitorul și Luminătorul, este precum un izvor cu apă limpede într-un pustiu, munte înalt într-un câmp întins, stea luminoasă pe un cer înnegurat și fulger strălucitor în nopți. Din izvor ne adăpăm cu agheasmă, muntele îl contemplăm, de stea ne bucurăm și de fulger ne minunăm și ne cutremurăm! Și pentru a le surprinde pe toate acestea în ramă de icoană teologică, s-ar cuveni să ne apropiem cu sufletul și să ne ridicăm cu mintea spre turnul cel de veghe al sfântului proroc Avacum (2, 1), pentru ca, de la înălțimea duhovnicească a acestuia, să contemplăm mistic pe Preacuviosul Părintele nostru Arsenie, precum l-a văzut sfântul proroc Isaia pe serafimul din vedenia din templu, care s-a desprins din soborul celorlalți serafimi și s-a apropiat venind în zbor, cu cărbunele în mână, luat de pe jertfelnic, de evanghelistul Vechiului Testament, „cuminecându-l” (Isaia 6, 1 – 7).

Serafimul în zbor, cu cărbunele în mână (Isaia 6, 6 – 7) – este prototip al Mântuitorului Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, icoană a fiecărui proroc și sfânt apostol, imagine a fiecărui episcop, pildă a fiecărui preot sau duhovnic și paradigmă a oricărui sfânt (Părintele Arsenie în zbor cu cărbunele în mână...). Moise a fost precum un serafim „în zbor”, cu cărbunele tablelor legii în mână, către poporul evreu; prorocul Samuel a fost precum un serafim „în zbor”, cu cărbunele în mână, către Israel prin misiune și către David prin ungere; sfântul proroc Ilie a fost precum un serafim „în zbor”, cu cărbunele în mână, către popor, pe vremea rătăcirii lui Ahab și a

Izabelei; iar prorocul Iona a fost precum un serafim „în zbor”, cu cărbunele în mână, către niniviteni. Prin întrupare, Hristos Domnul vine „în zbor” cu cărbunele în mână către noi și către fiecare dintre noi. Cărbunele luat cu cleștele de pe jertfelnic este atât imagine a cuvântului Său dumnezeiesc, cât și a Trupului și Sângelui Său euharistie. Hristos vine „în zbor” cu cărbunele cuvântului Său dumnezeiesc în mână – precum serafimul din vedenie mai întâi către sfinții Săi ucenici și apostoli și către mulțimile de oameni, prin Predica de pe Muntele Fericirilor; către Petru, Iacob și Ioan pe Tabor; către sfinții apostoli la Cina cea de Taină și în seara învierii, prin ușile încuiate; către Luca și Cleopa pe drumul spre Emaus, aprinzându-le inimile, și la Cina din Emaus, frângând pâinea Cărbunelui aprins.

Sfinții apostoli și sfântul apostol Petru vin „în zbor” cu cărbunele în mână prin predica și vorbirea în limbi din Duminica Rusaliilor, către cei dintâi creștini și către lumea întreagă. Sfântul apostol Petru vine „în zbor” cu cărbunele în mână către slăbănogul de la Poarta cea Frumoasă a templului; către creștinii din Samaria; către Eneas din Lida; către Tabita din Iope; către sutașul Corneliu din Cezareea și, prin epistolele sale sobornicești, către noi toți. Sfântul arhidiacon

Ștefan vine „în zbor” cu cărbunele în mână către lumea întreagă, prin descoperirea și mărturisirea revelației din sinedriu, despre șederea lui Hristos cel înviat de-a dreapta Tatălui (Faptele Apostolilor 7, 55 – 56); iar sfântul arhidiacon Filip face același lucru, convertindu-l pe famenul reginei Etiopiei. Sfântul apostol Pavel vine „în zbor” duhovnicesc cu cărbunele în mână, după convertirea minunată de pe drumul Damascului și după botezul primit în Damasc, către ucenicii de aici, către cei din Ierusalim și Antiohia – unde întâia dată s-au numit creștini – și către toate bisericile Galatiei, Asiei, Macedoniei, Ahaiei, Iliricului și Italiei – până la Roma și poate chiar până în Spania, iar prin cele patrusprezece epistole din Noul Testament, la fiecare dintre noi. Sfântul apostol și evanghelist Ioan vine „în zbor” către noi, cu cărbunele Apocalipsei în mână, luat de pe jertfelnicul revelației din insula Patmos.

Fiecare episcop sau ierarh vine „în zbor” cu cărbunele în mână către preoții și credincioșii din Eparhia sa, prin prezență, slujire, cuvântare, pastorală și vizite canonice. Fiecare preot sau duhovnic, la rândul lui vine „în zbor” cu cărbunele în mână către enoriașii săi din parohie și către fiii săi duhovnicești, prin povățuire. Fiecare sfânt

ridicat și înălțat dintr-un neam, vine „în zbor”, precum serafimul din vedenie, cu cărbunele în mână către neamul său, către contemporanii săi și mai ales către urmași. Nu în ultimul rând îl vedem, îl contemplăm și îl simțim pe Preacuviosul Părintele nostru Arsenie de la Prislop, venind „în zbor” cu cărbunele în mână, către noi, către credincioși și către pelerini, în fiecare zi, în Duminici și sărbători, dar mai ales în zilele de hram și „vedenie” din 8 mai și 28 noiembrie!

Astfel, contemplând cununile Preacuviosului Părintelui nostru Arsenie – și ale tuturor sfinților „cununa dreptății” (II Timotei 4, 8), ca și creștin; „cununa cea nevestejită a slavei” (I Petru 5, 4), ca și preot; „cununa cea de pietre scumpe a smereniei” (Pateric, X, 2 și 24), ca și monah și „cununa vieții” (Apocalipsă 2, 10), ca și sfânt al Bisericii lui Hristos, canonizat deja de Dumnezeu și de popor – urmând ca și Sfântul Sinod să confirme aceasta la o apropiată și mult așteptată „plinire a vremii” (cf. Galateni 4, 4) –, ne-am putea integra cu toții în întreita cântare a serafimilor din templu și de la fiecare Sfântă și Dumnezeiască Liturghie: „Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este cerul și pământul de mărirea Lui!” (Isaia 6, 3). Pentru că „cei care vor fi îndrumat pe mulți pe calea dreptății vor fi ca stelele în vecii vecilor” (Daniel 12, 3), iar „cei drepecți vor străluci ca soarele în împărăția Tatălui lor”. (Matei 13, 43). Părintele Arsenie este o stea care strălucește pe firmamentul Bisericii și un soare care luminează și dogorește, din împărăția Tatălui!

Și prin această „Antologie” de cuvinte duhovnicești ale Sfinției Sale, îngrijită de doamna Natalia Corlean și publicată la Editura Agaton din Făgăraș, pare-se că Părintele Arsenie vine încă o dată înspre noi toți, „în zbor”, cu cărbunele harului ceresc și dumnezeiesc în mâini, schimbându-ne lacrimile în bucurie și dovedindu-ne că de dincolo ne ajută mai mult, precum ne-a și încredințat. Noi să fim în templu, precum Isaia, adică în Ortodoxie!

Binecuvântare cititorilor, răsplată ostenitorilor și mântuire implinatorilor!

Sinaia, 14 februarie 2014

Cu arhierească binecuvântare.

+ Δανιιελ

t DANIL

Episcop-loctiitor al Daciei Felix

Cuvânt înainte al editorului în zilele noastre, Părintele Arsenie Boca devine mai cunoscut ca niciodată. În ultimii ani au apărut zeci de volume despre viața și învățătura lui, s-au publicat sute de mărturii, mii de oameni trec săptămânal pragul Mănăstirii Prislop, unde se află mormântul său și zeci de mii de persoane participă la pomenirea anuală din 28 noiembrie.

În general, cei care îl caută pe Părintele Arsenie sunt oameni împresurați de necazuri. Mărturiile celor care i-au cerut ajutor vorbesc despre minunile pe care Părintele le făcea și le face în viața oamenilor. Cei care cercetează învățătura Părintelui mai adânc află, însă, că necazurile nu sunt fără rost în viața noastră și că din fiecare întâmplare avem ceva de învățat. Cea mai mare minune este schimbarea vieții, „înnoirea vieții tale pe temelia ei, Iisus Hristos” – spune Părintele Arsenie. Tot de la el aflăm că Dumnezeu nu este un tonomat de rezolvat probleme și împlinit dorințe. Părintele îi muștra adesea pe oamenii care îl căutau doar cu scopuri lumești – să își mărite fetele, să își însoare feciorii, să rezolve vreo situație (cu pământul, cu serviciul, cu vecinul...). Îi certa pe cei care vor să scape de necazuri, dar nu și de păcate.

Starea lumii de astăzi nu e mult schimbată față de cea de atunci. Și acum, ca și în vremea Părintelui Arsenie, mulți sunt atrași doar de dimensiunea supranaturală a mărturiilor, de minuni. Sigur că ele fac parte din viața unui Sfânt, dar Părintele Arsenie ne-a chemat la mai mult decât căutarea minunii. El a propovăduit o apropiere neconținută de Dumnezeu, o înaintare continuă pe Cale, a îndemnat la cunoaștere și trăire conștientă. De aceea, considerăm că acum, după 25 de ani de libertate a cuvântului, în care au fost publicate o mare parte din textele care până în 1989 circulau pe ascuns, în care cei care l-au cunoscut pe Părintele au avut prilejul să își vadă tipărite gândurile, este momentul pentru un nou pas: să aprofundăm moștenirea spirituală pe care ne-a lăsat-o Părintele Arsenie Boca, să medităm la cuvintele sale despre viața de aici și despre cea viitoare. Rostul acestui volum este de a pune laolaltă îndrumările și descoperirile Părintelui Arsenie, grupate pe subiecte, pentru a le face mai accesibile și mai ușor de asimilat.

Structura acestei antologii se bazează în special pe manuscrisele originale ale Părintelui, consemnate în câteva volume speciale. În afară

de acestea, am considerat demne de luat în seamă și alte volume; motivul principal este acela că anumite subiecte, în special legate de viața de zi cu zi, nu se găsesc în notițele scrise ale Părintelui, ci mai curând în predicile notate de diverși ucenici. Totuși, la mărturii am apelat doar sporadic, pentru a evita generalizarea unor îndrumări care au fost date adesea în particular, pentru situații punctuale.

Fragmentele se încheie cu referința bibliografică – notată doar cu inițialele volumului, din motive practice. Din aceleași motive, am indicat doar pagina la care începe textul, nu și cea unde se încheie. Am notat pagina de final doar când este vorba de un text foarte lung. Detaliile legate de prescurtări și referințele bibliografice se află la finalul volumului. Tot la final găsiți și două anexe: una conține o relatare despre felul practic în care spovedea Părintele Arsenie atunci când era duhovnic la Sâmbăta, însoțită de îndrumări pe care le dădea celor care doreau să se spovedească; cealaltă prezintă un text despre parcursul sufletului la ieșirea lui din trup.

Natalia Corlean

ABSTINENȚA

— Porunca: „Creșteți și vă înmulțiți” (Facere 1, 28). Trebuiau să crească spiritual și apoi să se înmulțească. Ori ei ce-au făcut? Neascultând porunca de a mânca din toți pomii – că numai prin nevointa ascultării de o poruncă creștem spiritual – au mâncat din pomul cunoașterii binelui și răului – s-au cunoscut unul pe altul că-s goi, și, primul rezultat, un criminal (Cain). (...)

O analiză de biologie nu strică: glandele endocrine din specific constrâng, oarecum, partenerii, erotizând prin hormoni scoarța cerebrală spre împlinirea legii înmulțirii. Când însă omul nu-și pune nicio frână, nicio răspundere în cale – nicio creștere spirituală – atunci urmează numai o lege a firii sale fizice – la nivelul dobitoacelor. Când însă dă dovadă de capacitatea înfrânării, a răspunderii, a stăpânirii de sine, erotizarea scoarței cerebrale ridică omul de la instinctul orb la

iubirea conștientă, de la animal la om. Roadele acestei iubiri – chiar în condițiile pierderii nemuririi – nu mai sunt criminalii. (OH, p 284)

— Organismul întreg și îndeosebi sistemul nervos se dezvoltă bine datorită și hormonilor genезici – însă numai sub o cenzură de înfrânare. De aceea, până la căsătoria legală, toți tinerii trebuie să fie curați, cu fecioria păzită, și băieți și fete. Minunea e și cu puțință și cu trebuință. (Ci, p 244)

— Prea puțini sunt bărbații care-și stăpânesc instinctul irațional, prin puterile raționale ale sufletului, reglementându-l potrivit cu rostul său original. Și iarăși, și mai puțini sunt cei ce-i convertesc energia prin înfrânare, săltând sensul firii la rosturi mai presus de fire. <că, p 261)

— Fecioria nestricată să o aibă și feciorii [nu numai fetele]. Faceți bine și țineți posturile, osteniți-vă trupurile să nu zburde și nu uitați că este Dumnezeu, Care ajută pe tot omul ce zice: „Doamne, ajută!”. Întăriți-vă cu Sfânta împărtășanie și nu se poate să nu se poată. creți 27>

— Nu începeți căsătoria cu păcatul, că siliți Taina lui Dumnezeu, și-L veți avea împotrivă. Până la cununia Bisericii, toți sunt datori a avea fecioria nestricată, și fete și băieți. Celui ce crede în Dumnezeu și ține posturile și are un duhovnic, îi este cu puțință. Celuilalt, nu i-a fost cu puțință întâi, nu-i va fi nici pe urmă. De aceea, cei ce robesc la patimi trebuie să dovedească întâi îndreptarea de toate patimile și să ajungă la credința lucrătoare, apoi să întemeieze căsătorii, căci altfel numai înmulțesc răul între oameni, mai osândind și pe alții împreună cu ei. <RC p 24)

— Până la căsătoria legală, toți tinerii trebuie să fie curați, cu fecioria păzită, și băieți și fete. Minunea e și cu puțință și cu trebuință. <ci-ți 244>

— Familia, ca să fie binecuvântată de Dumnezeu, trebuie să pornească de la castitatea soților până la căsătoria religioasă, adică până la Taina Nunții. (TFC)

— E oprită vremea posturilor și a sărbătorilor. Întâi e sufletul și Dumnezeu, și pe urmă trupul. Când poartă omul grijă de suflet, iese din pofta trupească, o stinge chiar, ca să poată primi Sfânta împărtășanie, mâncarea sufletului, și de care trebuie să se apropie tot creștinul măcar de patru ori pe an. Postul e rânduit tocmai spre stingerea poftelor trupului. Câtă vreme omul nu iese din poftă nu se poate

apropia de Dumnezeu. Copiii chemați în sărbători și posturi, toți poartă în ei păcatul părintesc. Căci precum părinții lor n-au ținut seamă de ziua Domnului, așa nici copiii nu vor ține seamă de voia lui Dumnezeu și de sfatul părinților. (RC-ți 251

— Abstenența sexuală dă vigoare, dar din când în când, și mai rar, trebuie soții să se împreuneze, în afară de posturi (Sfântul Pavel).<O-ȚI 661

— Examenele se iau mai ușor în stare de castitate ori de înfrânare, de abstenență, pentru că se convertesc mai ușor energiile în inteligență. Energia genezică (energia hormonală a seminței de om) alimentează creierul și mai ales centrul memoriei și-ți poți lua examenele fără frică. Cei ce însă își tâlhăresc această energie să nu se aștepte la bune, ci la rele. Se știe că marii savanți își convertesc endocrin energia lor aproape total și nu au nevoie de femeie. (M1 P 93

ACASĂ

— Toți oamenii, fără deosebire, suntem în aceeași vreme și fiii oamenilor și fiii lui Dumnezeu. Adică, după trup suntem făpturi pământești, iar după duh, făpturi cerești, care însă petrecem vremelnice în corturi pământești. De la Dumnezeu ieșim, petrecem pe pământ o vreme și iarăși la Dumnezeu ne-ntoarcem. Fericit cine se-ntoarce și ajunge iar Acasă, rotunjind ocolul. Aceasta e cărarea. (Cl, p –, 3)

— Știm că de la Dumnezeu suntem și la Dumnezeu ne întoarcem (Ioan 13, 3), dar înainte de întoarcere suntem trimiși pentru probă în lumea aceasta. De asemenea știm că lumea aceasta întreagă zace în cel viclean, care-i îngăduie să verifice: libertatea noastră, credința și dragostea noastră. Aici se face dovada ai cui fii ne facem: ne confirmăm obârșia divină, ne facem fiii lui Dumnezeu și îl chemăm „Tatăl nostru”; sau ne tăgăduim această obârșie, ne înghite lumea aceasta și vicleanul ne face fiii săi, fiii pierzării, și la Dumnezeu nu ne mai întoarcem, lată situația omului în fața celor două căi. O cale largă, cât fața pământului întreg, și altă cale îngustă, cât o punte de lemn peste o apă foarte mare, pe care mai nimeni nu trece. Pentru această delimitare a venit în lume Dumnezeu însuși, luând asupra-și și firea omenească, spre a se înțelege cu noi și a ne ajuta întoarcerea – căci aceasta este mântuirea. Înainte de venirea Dumnezeu-Omului pe pământ nu era mântuire. De aceea El ne este și învățătorul, și ajutorul, și Calea, și Adevărul nostru. (...)

Ucenic e numai cineva care vrea să învețe o meserie sau o cale și nu se lasă până nu le învață. Unii se lasă de meserie, părându-li-se

grea, și nu mai umblă și după o „viață veșnică”, mulțumindu-se cu cea vremelnică și muritoare. Aceștia nu mai urmează Domnului Hristos, ci lumii acesteia și momelilor ei. Ei se mulțumesc cu un Iisus Hristos istoric și cu o hârtie de Botez. Mai departe nu riscă nimic, că-i suferință și risc al rațiunii. Nici aceștia nu se mai întorc Acasă, în împărăția lui Dumnezeu. <Oii p -, 42 i 12

— Dacă a spus Iisus că „împărăția Mea nu-i din lumea aceasta” (Ioan 18, 36), atunci lumea aceasta nu-i cea adevărată. De aceea nu ne simțim noi bine în ea, nu ne mulțumește, nu ne ferește, nu are în sine o explicație suficientă – iar în noi sunt irezistibile cerințele acestea – fiindcă obârșia lumii, explicația și destinul ei e în împărăția lui Iisus. Până la împlinirea vârstelor și rotunjirea ocolului creației o îndurăm ca pe-o lume trecătoare.

De aceea vine Iisus a doua oară, fie la straja a doua, fie la straja a treia a timpului, ca într-o viitoare noapte a timpului, a întunecării cunoștinței de Dumnezeu, să-i lumineze fulgerător explicația și destinul. Și se bucură nespus dacă-l așteptat, împăratul însuși se va face slujitorul celor ce L-au așteptat cu toată ființa. De altfel acesta e Iisus: împăratul slujitor al destinului omenesc. Iisus a reîntors Sensul existenței iarăși în Țara de obârșie: împărăția Sensului și a explicației depline. Atunci se va odihni sufletul omului de neliniștea sa.

Dar întrucâtva se liniștește sufletul omului și până atunci: știindu-le acestea precis. Iată o făclie (cunoștința în parte) până vine Lumina. <cv-p-236>

— Pentru veșnicia noastră în împărăția lui Iisus nici prețul vieții și niciun preț nu este prea mare. „Necazurile de acum nu sunt vrednice de a fi puse în cumpănă cu slava viitoare”. Iisus ne aduce învierea – firul transcendenței noastre, pe care ni-l leagă de inimă, fiindcă inima – credința – are rațiuni mai adânci ca rațiunea; și învierea n-o înțelegea Petru, pentru că este o dragoste mai mare ca viața. Și nu este fir: este noul stâlp de foc, care conduce de două mii de ani neamul creștinesc prin pustia acestei lumi. Din lumina lui este făcut destinul care ne atrage Acasă. Cine simte firul acestei lumini se mărturisește străin și călător pe pământ. E un rănit de nostalgia Paradisului. (CV, p 269)

ADEVĂR

— E greu să nu vezi soarele, dar mai greu e să nu vezi adevărul. (OHI, p 392)

— Adevărul este condiția de echilibru a ființei omenești.

Minciuna sau amăgirea e terenul care fuge de sub picioare, provoacă dezechilibru, căderea și decăderea, perversitatea spiritului. coiii-ți 346>

— Toți oamenii recunosc supremația adevărului – numai cât că puțini mai știu exact ce mai este adevărul. Una dintre definițiile sale, de mari ravagii, e și echivalența rațiunii cu realul. De aici până la a spune că realitatea e numai ceea ce îmi spune mie mintea că e realitate, și ceea ce îmi spune că nu e, nu există, nu e decât un pas. Afirmția aceasta mai cuprinde în sine un sâmbure stricat: eul. Eul e bun la locul lui, dar nu exaltat la rangul de criteriu al adevărului. (CV p 186)

— Capacitatea de adevăr și strădania întregii vieți pentru el luminează ochiul și ochiul luminat de Adevăr luminează lucrurile; iar incapacitatea, refuzul Adevărului, le întunecă. Structura interioară se proiectează în afară în câmpul realului, pe care-l vede, după starea subiectivității sale, luminat de sens, sau întunecat și fără semnificație. (CV-p-175>

— Cine dobândește smerenia – curăția inimii, acela vede adevărul; și Dumnezeu e adevărul. Smerenia tămăduiește ochii minții, ca să distingă adevărul de înșelăciuni. Și mulți au trebuință de această tămăduire a ochilor. cohi-p-393>

— „Scriptura nu se tâlcuiește cum îl taie capul pe fiecare”, strigă Sfântul Apostol Petru. Adevărul nu se înfățișează cum i se nălucește oricărei minți întâmplătoare. Creștinismul nu este ceea ce poate strâmba fiecare neputincios din el. (OSG P 49)

— Cel mai greu păcat, veșnic fără iertare, este starea omului împotriva adevărului. (OSG P49)

— Adevărul nu e o abstracțiune, ci e o persoană, și anume persoana supremă: Dumnezeu. (O-ȚI 343>

ADOPTIE

— *Nu creșteți câini; crește-ți copii care nu au părinți.* <M² p 45)

— O cunoștință bună s-a dus la dânsul și a zis: „Părinte, eu n-am copii și vreau să înfiez un copil” și Părintele îi spune așa: „Să nu înfiezi, că nu știi al cui este; mai bine orientează-te asupra unui copil de mic și urmărește-l și ajută-l până când acel copil își va avea banii lui”. (M1, p 82)

— Părintele a zis către noi (care eram de față): „Uite, o vezi? A înfiat doi copii. Cinste ei, are mare dar înaintea lui Dumnezeu”. (M4, p 124)

— O persoană a avut un singur copil care a murit și nu se mai

putea liniști, mângâia. Părintele i-a spus: „Ba da, tu, te poți mângâia, dar să te duci acasă și în capătul satului e copilul cu numele... care nu are pe nimeni, e murdar și flămând; spală-l și du-l acasă, că acela e acum copilul tău”. (M³, p 119)

ADULTER

— Adulterul este traducerea (trădarea) vicleană a unității, divorțul renegării definitive. Adulterul este un divorț secret, întemeiat pe minciună și trădare. (TFC p 16)

— Iisus, Care pornește totdeauna de la cele văzute către cele nevăzute, nu-i zice adulterin doar celui care fură soția fratelui său, dar chiar și celui ce o privește pe drum, cu ochii poștei. Nu-i adulterin doar cel ce se dă într-ascuns cu femeia altuia, ci și acela care, după ce a alungat-o pe a sa, se însoară cu alta. (TFC, p 17)

ALEGERI

— Voința ia hotărârea întotdeauna după sfatul minții și niciodată înainte: – cel puțin în faptele de conștiință, așa e. De aceea se zice că în orice hotărâre avem libertatea voinței, adică puțința de-a alege ce vrem. Darul libertății voinței ni 1 – a dat Dumnezeu, ca pe o mare cinste, și prin el avem a spori până la măsuri dumnezeiești. (C, p 177)

— Nu poți urma pe Dumnezeu urmându-ți ție. Trebuie să alegi între tine și Dumnezeu. E o alegere care te poate pierde; dar tocmai această pierdere pentru Dumnezeu te câștigă. Alegerea aceasta „dacă vrei” e darul libertății cu care a cinstit 14

Dumnezeu pe om, făcând și de el atârănătoare mântuirea sa. Primul care a adus știrea, i-a făcut conștienți pe oameni de libertatea lor, este creștinismul. Libertatea este un excepțional de mare dar, însă, pentru cine se iubește numai pe sine, e tot așa de mare primejdie. Iubitorul de sine își înclină libertatea spre fărădelegi, la care ajunge rob și din om neom. <cu p-337>

— Noi avem a ne decide liber despre modul cum avem să trăim: pentru Hristos, sau împotriva lui Hristos. În cazul în care libertatea noastră alege stilul de viață și comportare în lume al lui Iisus, Harul Duhului Sfânt desăvârșește viața noastră și Hristos trăiește în noi până la totala asemănare. În cazul când libertatea noastră ajunge roabă păcatelor, făptura cea nouă tânjește, nu se arată, și omul acela se desăvârșește în rele, rămânând exclusiv om al veacului acestuia, pieritor și fără mântuire. <OH – p33°>

— Omul ce alege – aceea va avea. (OHI p 177)

ANTIHRIST

— El e „acela” care va veni în numele său – nu al lui Dumnezeu – evreu de neam, care va tirani sub ascultarea sa tot pământul. Căci „acela” va primi să fie împărat peste strălucirea tuturor împărățiilor pământului (Matei 4, 8 – 9). **ce! – p 121>**

— Cum zice un Părinte, acest Antihrist – care nu se mulțumește numai cu necredința sa, ci vrea necredința tuturor a – nu va avea astâmpăr decât în ziua când ar izbuti să ucidă pe Dumnezeu și să-L azvârle din inima și mintea celui din urmă credincios rămas pe pământ; și nu râvnește, nebunul, la o mândrie mai mare, decât aceea de-a termina odată cu Dumnezeu, iar în locul Lui să-și împlânte în sufletul omului, ca pe o sabie a iadului, chipul său de fiară.

„Acela” nu se mulțumește numai să înșele pe oameni cu amânarea pocăinței pe mâine, pe poimâine, la bătrânețe, ci luptă nebun cerând 1. moarte lui Dumnezeu; 2. moarte învățaturii Sale; 3. moarte creștinilor, ucenicilor Săi; 4. pustiire Bisericii Sale și oprirea Sfintei Jertfe celei de-a pururi, care este Sfânta Liturghie.

Chinurile cele de pe urmă, cele de la Antihrist, în care va lucra toată puterea Satanei, vor întrece toate prigoanele câte s-au întetit asupra creștinilor, de la început până în zilele acelea. <cap22>

— Orice egoist e, în străfunduri, un antihrist. (CV p 344)

ANTROPOLOGIE / OMUL

— Lipsește o Antropologie pastorală în Teologie. (S-ar fi putut constitui un nucleu al ei și prin centralizarea atâtor și atâtor experiențe ale preoților cu oamenii, dacă mai marii i-ar fi văzut necesitatea și cineva ar fi fost îndrumat să le vadă într-o sistematizare.

În lipsa unei cunoașteri amănunțite a omului – las că aceasta este o treabă și foarte grea, dacă nu chiar imposibilă, ținând seamă de diversitatea disciplinelor care-l studiază pe om, dar pe plan exclusiv natural, laic – sentimentul și conștiința răspunderii preotului dau de greutate imense. Terenul cere preotului cunoștințe la nivel contemporan. Oamenii – vârstele-nu se lasă convinși de ascultarea predaniei; ei se închid într-o autonomie și suficiență a științei, față de domeniul credinței, față de nivelul Revelației, al cunoștinței. (OMI, p 264)

— Preocuparea la un orizont lărgit a stârnit și bucurie, și invidie. Căci îți iartă oamenii orice, dar nu-ți iartă să le-o iei cu un pas

înainte. Țasta-i tot secretul: orizont larg de cunoștințe exacte despre om, într-o sinteză armonioasă. Între știință și credință nu e conflict, ci numai între credință și superficialitate. Pregătirea unilaterală, oricât de avansată, nu poate face la trebuințele iarăși unilaterale ale celorlalți. De pe poziții „dogmatice” nu se poate ajunge decât la un dialog între surzi. <Oh p 241>

— Omul, în întregul lui, e din ce în ce mai necunoscut. De aceea, cei ce se mărginesc numai la cunoștința unilaterală, inevitabil ajung în înfundătura aroganței care nu știe nimic – ceea ce pătesc numai peticarii științei.<ci p 2331

— După cum unii ridică până la Cer valoarea omului, alții caută să-i coboare până la pământ toată însemnătatea sa. Realizările sale fizice sunt toată valoarea și nemurirea sa. (CĂ>P 149)

— Faptul că din partea Sa Dumnezeu a făcut totul pentru om, până și jertfa Sa de pe cruce, dovedește că omul are preț imens, necrezut de mare. Omul are dimensiunile intenției divine; centrul și sinteza creațiunii Sale: lumea văzută îmbinată cu lumea nevăzută.

Iată de ce suntem datori a vieții potrivit acestei intenții divine; adică să trăim deodată, și ca persoane văzute, și ca persoane nevăzute; căci omul are valoarea arătată de jertfa de pe cruce. Când omul trăiește în adevărata lui valoare, e subiect de istorie, pe când, dacă renunță la dimensiunile sale divine, ajunge obiect de istorie, în rând cu oricare dintre obiecte; nu mai poartă un nume, ci poartă un număr.

Deci, ce poate să însemneze coborârea omului la simpla valoare economică, decât o degradare a lui în rândul vitelor, care se vor sălbătăci întreolaltă și-și vor împinge conducătorii până la marginile nebuliei. Asta înseamnă treaba unuia, care ar încovoia crinii în gunoi, prețuind mai mult gunoiul decât mirosul crinului. Pentru o alunecare a omului de la nume la număr, au să dea seama toți înzestrații lui Dumnezeu, cei cu daruri, cu răspunderi, cu măririi, cu puteri și cu tot felul de haruri. <c' p 295>

— Poziția noastră în creație e unică. Noi încă suntem în lucru. (...) Suntem totodată și făpturile lui Dumnezeu, dar și realizarea noastră. Altă poziție unică; omul e rezultatul creației. Suntem, adică, în același timp, făpturi văzute și făpturi nevăzute, în această tocmire a noastră stă toată tragedia și sublimul nostru. De aici se deschide tot războiul nostru nevăzut. Suntem făpturi spirituale, țesute într-o făptură materială trupească. Sufletul, această suflare directă a gurii lui

Dumnezeu, înclină când spre Dumnezeu, Tatăl său, când spre trup, locuința sa vremelnică, lumea. cohi-p-374>

— Noi nu suntem numai lucruri sau biologice, ca să mergem în virtutea legilor necesității. Noi mai suntem, pe lângă acestea, și ființe spirituale și, ca atare, mergem în virtutea legilor libertății. Ca atare, căutăm adevărul și ca atare, căutăm pe Dumnezeu. Pentru orientarea noastră în lumea văzută, ni s-au dat instinctul și rațiunea. Pentru orientarea noastră în lumea spirituală, ni s-a dat credința și un model: Iisus.

La porțile sufletului omenesc, Dumnezeu își încetează stăpânirea, fiindcă îi vrea iubirea. Aci în suflet, El vrea să fie primit din inițiativa noastră. Prin urmare, la împlinirea destinului nostru în creație, suntem așteptați să ajungem liberi de lume și conștienți de rudenia noastră cu El. (OHI p 3751

— Omul nu poate fi înțeles decât în contextul tuturor elementelor sale, al tuturor factorilor săi, al întregului mediu intern și extern, de la inframicrobiologia lui la încadrarea sa în marea operă a lui Dumnezeu, universul. De asemenea, nu poate fi ajutat decât ținând el însuși seamă de întreaga sa situație, ca sinteză a mai multor lumi într-însul și a ierarhiei lor. Pe unele le valorifică prin altele, ținându-le pe cruce, și urcând la capacitatea de-a recunoaște nu numai existența suferinței, ci și necesitatea și dreptul ei la existență în viața sa. Existăm simultan: supuși categoriilor lumii fizice prin trup și existăm deodată ca fii ai altei împărății, a Duhului. Timpul și eternitatea sunt elementele noastre, nivelele noastre simultane de existență. Tot așa și cu determinismul și libertatea. Tot așa și cu natura și harul – rațiunea și Harul. (°HI p 470)

— Cauza desfigurării omului stă în căutarea greșită a fericirii sale în lucrurile acestei lumi. Făptura omului, ca fiu al lui Dumnezeu, are ceva din infinitatea Tatălui său, care nu se satură, nu numai cu roșcovele porcilor, dar nici cu nimic altceva, decât cu desăvârșirea lui Dumnezeu. E atât de mare sufletul omului – după obârșia sa –, cât numai Dumnezeu îl poate umple. <cu p 32>

— Nu suntem din maimuță, dar mergem cu pași repezi spre ea.<FZ)

— Oamenii sunt oile cele mai greu de păstorit. (OSG p i22)

APROAPELE

— „Aproapele” e acul de cumpănă care ne arată, la fiecare prilej,

spre care împărăție înclinăm și al cărui chip, asemănare, întipărim. coh. p-3»)

— Când trăim zilele noastre pământești conduși de porunca iubirii de Dumnezeu, altfel vedem pe aproapele; îl vedem cu ochiul lui Dumnezeu: nu-l judecăm nu-l osândim, nu-l blestemăm, nu-l urâm, nu-l despărțim de noi, îl răbdăm, îl așteptăm – mai ales îl înțelegem. Ca să ne putem purta cu el așa, trebuie să știm în mod reflex, adică dintru adânc și mai înainte de orice luare prin surprindere, că el (oricine ar fi el), e-și el – fiu al lui Dumnezeu, și că noi toți suntem frați, fiii Aceluiași Părinte. (°hip 357>

ASCEZĂ ȘI MISTICĂ

— Este o singură viață duhovnicească pentru că este un singur Duh. Deprinderea și trăirea ei însă este treptată, pe măsură ce ne curățim de patimi, iar aceasta este numai începutul. Perioada de timp caracterizată prin lupta cu patimile se numește asceză, luptătorul – ascet, iar totalitatea învățămintelor se numește ascetică. (...) Termenul de curățire (asceză) are și el două vârste și s-a încetățenit sub numele de **purificare**. Perioada ascetică cuprinde *purificarea activă* în care intră toate nevoințele din partea omului și *purificarea pasivă*, adică de curățire a firii de patimi dincolo de puterile omului, pe care o face Dumnezeu însuși. El își face loc curat în cei ce-L caută cu dragoste, dar puterile lor nu le mai ajung pentru aceasta și atunci ei trebuie să sufere curățiri mai presus de fire ca să poată locui în ei cu slavă Cel mai presus de fire.

Faza de culminație a ascezei și de adâncire a trăirii duhovnicești se numește **iluminare**. În faza aceasta Darurile Duhului Sfânt primite la Botez se dezvoltă în toată deplinătatea lor și întăresc sufletul pentru și mai grele încercări. În faza aceasta pot apare amăgiri și daruri extraordinare și cine le are e sfătuit să nu-și lipească inima de ele, pentru că nu numai că nu înaintează, dar poate pierde și tot ce a agonisit. Iar calea e din ce în ce mai subțire și tot mai mult trebuie să te lepezi de toate, <TMp - >

— Cazna ascetică are multe temeuri. Unul dintre temeiurile ascezei e însăși constituția noastră omenească, deoarece trăim deodată și „în paralel” două vieți distincte: una fizică (biologică, fiziologică) și una metafizică și religioasă. Viața fizică este supusă condițiilor mediului extern și ale mediului intern (mediul endocrin etc.), este supusă apoi cenzurii timpului și, în final, morții. Viața spiritului în

schimb e o viață eternă.

În concret noi suntem o sinteză între vremelnicie și eternitate, între materie și spirit; iar această sinteză se află într-o continuă tensiune, într-un continuu dialog. Viața fizică, supusă simțurilor, le are pe acestea criterii de echilibru, precum și prelungirile simțurilor, științele pozitive, empirice, civilizația în genere. Omul totuși nu e mulțumit numai cu cel mai bun confort cerut de simțuri și oferit de știință, de aceea întrevește și alte coordonate ale existenței, ale legăturii sale ontologice cu cerul. Sunt deci două moduri de a gândi existente.

Unul **materialist**, în perfectă armonie cu simțurile și datele imediate ale cunoștințelor, o rațiune practică, limitată de „aici”. Direcția materialistă a gândirii e veche, începând de la Democrit. Acesta nu are un inventar prea amplu de probleme, iar cele ce trec dincolo de limitele empirice ale existenței văzute, le declară inexistente, mitice, ficțiuni etc. În cursul istoriei gândirii însă s-a ajuns și la punerea în discuție a însăși rațiunii ca unealtă a cunoașterii exacte a realităților, întrucât se băgase de seamă încă de Socrate că sofistii puteau „dovedi” cu aceeași logică și teza și antiteza uneia și aceleiași probleme. (...) Această infirmitate a rațiunii cu privire la cunoașterea și definirea adevărului și a altor probleme de limită, care totuși frământă profund sufletul omenesc dar îi depășește cu evidența puterile naturale, face loc Rațiunii divine sau Revelației. (...) Deci modul natural al rațiunii are acum și pe al doilea mod al gândirii existenței, modul **supranatural** al Rațiunii divine. Pentru a „vedea” 18 existența în mod divin trebuie să ieșim din tensiunea trup-suflet, să ne ducem rațiunea noastră, cu smerenie, sub lumina divină a harului. Toată această treabă e subiectul asceticii, adică a convertirii practice a tuturor energiilor noastre oarbe, la ascultarea de Adevăr și Eternitate. (Ri p 191

— Asceza are și un caracter hristologic. În nevoie nu e numai omul, e și Hristos prezent. În eforturile noastre e prezentă forța din firea omenească a lui Hristos. Trupul și Sângele Lui din Sf. împărtășanie se luptă cu trupul și sângele nostru împotriva patimilor, sfînșind trupul și arzând patimile. În perioada ascetică murim lumii și nouă înșine împreună cu Hristos, în viața mistică. Să nu uităm însă că înainte de înviere a fost săptămâna patimilor, răstignirea, părăsirea, umilirea, moartea, îngroparea și pogorârea la iad, dragostea ucenicului trecut prin cele mai grele cumpene sufletești, uscăciunile, părăsirile,

întunericul umilirii de moarte. Acestea constituie purificarea pasivă și curățesc și ultimele rădăcini ale patimilor, realizând nepătimirea.

Ca dovadă, din cel mai adânc mormânt și părăsire suntem răpiți afară fără veste de sfântă lumina dumnezeiască. Din cea mai adâncă beznă fulgeră lumina contemplației divine plină de Har și adevăr. De la acest moment al luminii divine începe viața mistică, adică unirea făpturii cu Dumnezeu. Aceasta este asemănarea nu prin fire, ci prin Har. (T-ȚI 30)

— Credința e o asceză a minții. Urmează celelalte virtuți, celelalte asceze, toate, ca niște vămi ale văzduhului, la care lăsăm pe rând, ca vamă, tot balastul muntelui nostru. Toate renunțările noastre sunt negustorie pentru un bun mai înalt: pentru starea capabilă de-a primi brațele divine ale Harului Duhului Sfânt. Duhul Sfânt, de data aceasta este puternic, ca o suflare de vifor, e în stare să desăvârșească cele începute timid de sărmana noastră fire. <cv-ți 50>

— Asceza (înfrânările de orice fel) fără iubire e departe de Dumnezeu. <M³ p-72)

— Fazele principale ale vieții duhovnicești cuprind o parte **ascetică** și o parte **mistică**. Ascetica se subîmparte în **activă** și **pasivă**. Partea activă a asceticii privește nevoințele de purificare a făpturii noastre fizice și sufletești până la capătul puterilor noastre spirituale. Se înțelege cu această purificare e posibilă numai dacă e condusă cu bună știință și dreaptă socoteală de un povățuitor care cunoaște cale.

De la capătul puterilor noastre sufletești încă mai trebuie purificare. Noi nu mai putem și nu ne mai pricepem. De aici înainte ne ia însuși Duhul Sfânt în lucrarea purificării, iar noi pătimim pasiv această purificare, la care consimțim total și desăvârșit. Aici e faza când „Duhul Sfânt cu suspine negrăite se roagă lui Dumnezeu pentru noi” (Romani 8, 26)

Simțim aceste suspine, simțim imensa noastră depărtare spirituală de desăvârșirea lui Dumnezeu. Iar faza culminantă a purificării pasive o trăim ca pe o părăsire în care ne-ar fi lepădat Dumnezeu. Această stare spirituală grea, plină de întuneric și iad, este de fapt o experiență a morții, ca ultima probă a lepădării totale de sine.

Deși suntem credincioși, Cel în care credem se ascunde de noi și trăim disperarea părăsirii lui Dumnezeu. Trecem prin aceleași clipe prin care a trecut Iisus pe cruce, „împreună cu Hristos ne răstignim, ca împreună cu Hristos să și înviem”. E necesară această desăvârșită

purificare, pentru că Dumnezeu este foc arzător asupra păcatului și nu pot sta lângă olaltă focul și cel sortit focului. Fără cea mai deplină purificare, firea s-ar clăti și ar pieri de la Fața lui Dumnezeu.

Dacă Iisus Hristos, nevinovat, a trecut prin această imensă suferință, înainte de a intra întru Slava Sa, cu atât mai vârtos noi, vinovații, se cade să trecem prin cruce și prin moarte, ca să înviem cu Hristos din moartea acestei vieți. Așa vine învierea sufletului, încă din stadiul acesta al vieții și abia de la această curățire înainte ajungem lacaș al întregii Sfinte Treimi și al împărăției Cerurilor înăuntrul nostru. Atunci nu mai vrem noi, ci Dumnezeu viază în noi și viața noastră devine toată îndumnezeită și până și trupul devine duhovnicesc, având însușirile Duhului. Trupul e înghițit de Duh. Sfântul Maxim scrie: „Rămânând cel îndumnezeit întreg om după suflet și trup, din pricina naturii, devine întreg dumnezeu după suflet și trup. Din pricina Harului” – devine „dumnezeu după Har”, cum se exprimă Sfântul Simeon Noul Teolog.

Deci dacă facem totul din partea noastră, care e așa de puțin, în privința Tainei Crucii, prin darul Crucii, Dumnezeu face totul pentru noi, ca și noi să fim fiii lui Dumnezeu. <OH1-ți 31 >

ASCULTARE

Cât asculți de Dumnezeu, atât ascultă și Dumnezeu de tine.<FZ>

— Pe calea mântuirii nu poți merge singur, ci dus de mâna nevăzută a lui Dumnezeu, prin mâna văzută a slujitorilor Săi: preoții Bisericii = ascultarea din dragoste = smerenie. De îndată ce umbli de capul tău, te faci bucurie dracilor, orice ai face. „Cine vrea să se mântuiască, cu întrebarea să călătorească” – că altfel tu nu poți deschilni [discerne] între cele ce-s: 1) de la Dumnezeu; 2) de la fire și 3) de la diavol. Că diavolul umblă să ți le bage în minte și să te facă să le crezi ca ale tale sau chiar ale lui Dumnezeu, ori ele erau ale lui și tu nu știai și nici pe cine știe nu te lasă să întrebi; că bagă bucurie necurată în tine și mândrie cum că tu ești mai deștept ca alții, și așa să nu întrebi pe cine știe și să prinzi tâlharul. (OMI p 179)

— Dintre cele trei făgăduințe [monahale] cea mai grea e ascultarea, pentru că are de biruit mai mult patimile minții care discută cu Dumnezeu în loc să asculte fără discuție. (FZ)

— Cea mai lungă cale este calea care duce de la urechi la inimă. <OSG-i> 185>

— Disciplina ascultării ridică firea din infirmitate precum scoate

și mândria din personalitate. Ascultarea face și pe leneși și pe vicleni să-și dezgroape talantul, precum acoperă și pe cei talentați de jefuirea slavei deșarte. (TVMP 521

— Rânduiala ascultării e cale dumnezeiască. Chiar când se realizează sfințenia, nici aceasta nu dezleagă de acoperământul ascultării. <tv-m-ți 52>

— De Dumnezeu ascultăm necondiționat toată viața și fără abatere. Dacă însă povățuitorii noștri după Dumnezeu, stareții și duhovnicii, devin eretici și, ca atare, se încarcă din partea Bisericii cu pedeapsa afurisirii sau caterisirii, atunci suntem dezlegați de ascultarea lor, pentru că ei au strâmbat dreapta credință și prin conștiința lor nu se mai exprimă voia lui Dumnezeu. Dar ascultarea de Biserică nu încetează. (TVMP54)

— Ascultarea e lepădarea de sine, luarea crucii în fiecare zi (Luca 9, 23). (Cl p 199)

— Ascultarea stinge personalitatea de pe planul lumii și, dacă e ceva de capul ascultătorului, toată înzestrarea lui se preschimbă în sfințenie, pe care, de multe ori, se poate întâmpla să n-o știe nimeni fără numai Dumnezeu. (Cl p

— Sunt însă ucenici ai lui Iisus în care Cerul a prins rădăcini adânci. De aceștia a ascultat până și firea neînsuflețită. Taina lor e aceasta: prin nevoință și dar au dobândit o ascultare desăvârșită de Dumnezeu: au făcut liniște în firea lor mai întâi; și zic părinții: „De cine ascultă de Dumnezeu și Dumnezeu ascultă!” în preajma lor fiarele și talazurile își uită sălbătăcia. Ascultarea aceasta restabilește omul și natura în starea și prietenia străveche din Rai. „Fiule, zice sfântul Serafim, adună duh de pace în sufletul tău, și mii de inși se vor mântui în jurul tău”. (CV, P 132)

— Pe orice ascultare capeți, vine vrăjmașul și înșurubează și ideea lui cu care îți modifică ascultarea ta, ca la vremea plății să spună: „Doamne, și de mine a ascultat”. (GSD)

— A ști de cine să ascuți e cea mai înaltă știință. Nu trebuie să crezi pe oricine, pentru că oricine îți poate spune orice. cohi-ți 4 i7>

— Prin ascultare te faci fiul celui de care ascuți: asta înseamnă fiul lui Dumnezeu, sau, cazul contrar, fiul diavolului. Pe românește: „omul lui Dumnezeu” sau „omul dracului”. <01”-p33 o

ASEMĂNAREA CU DUMNEZEU

— Omul dintâi, zidit după chipul și asemănarea lui Dumnezeu,

avea toată făptura sa întoarsă spre Dumnezeu, care se răsfârgea într-însul ca soarele într-un bob de rouă. Minte, poftă și iuțimea, sau cugetarea, iubirea și voința, erau unite întreolaltă în aceeași vedere sau contemplare a lui Dumnezeu. Iar trupul, deși pământ, neavând în sine poftă pătimasă, întovărășea – așa-zicând – contemplarea aceasta. Asta era temelie cea străveche, în care omul avea să crească de la chip la asemănare cu Dumnezeu.<ci, p 133>

— În nevoia noastră de a trăi creștinismul de la chip la asemănare, repetăm și noi viața lui Iisus în principalele ei momente. E adevărat că nu ne putem asemăna nici în înțelepciune, nici în putere, nici în multe alte însușiri ale lui Iisus. Asemănarea noastră ni-e dată să înceapă cu crucea. Cu asta începem urmarea lui Hristos: cu lepădarea de sine și luarea în fiecare zi a crucii noastre personale. Asemănarea noastră cu Dumnezeu va fi prin urmare proporțională cu capacitatea noastră de jertfă asupra egoismului și asupra întregului nostru mod pământesc de viață. Restul de asemănare îl împlinește Harul Duhului Sfânt, prin care primim, rând pe rând, dar peste dar.<CHIp3, 1>

ATEISM

— Aproape la toate vârstele se întâlnește, de pildă, conflictul acesta între a crede și a nu crede în Dumnezeu; adică ciocnirea minții sănătoase cu săgețile nebuniei. Sunt unii convinși de existența lui Dumnezeu, de dumnezeirea lui Iisus și de economia mântuirii; dar, în răstimpuri, se pomenesc munciți și de chingile ateismului. Sunt alții, care n-au muncirile acestea, chiar dacă aud de ele. Evidența interioară a credinței lor e absolută. Alții sunt bântuiți de furtuni și, în sfârșit, alții, liniștiți că au scăpat de Dumnezeu: pentru ei nu există. Adevărul e că aparatul conștiinței lor nu mai prinde nimic, s-a defectat, realitatea spiritului e inexistentă pentru ei. (CĂ, p-254)

— Ateismul e o alienație mintală, nebunia mândriei, sau mândria nebuniei. (Ci, p 252)

— Ateismul este o infirmitate, o monstruozitate și o eroare fundamentală a naturii umane.<FZ>

— Originile forțatului conflict între Dumnezeu și Stat, obârșia ateismului militant e în Templul din Ierusalim. (CV, p-234)

— Mentea care cugetă că nu există Dumnezeu cade în propria sa sentință, căci a te lupta din toate puterile împotriva a ceea ce nu există dovedește nebunia acestei lupte, nonsensul, absurdul și prin urmare și (nebunia) minții care o conduce.

(OSG, p. 51)

— Necredincioșii, spre rușinea noastră, își cred necredinței lor mai mult decât credem noi credința noastră. cosg-p-51>

AUTOSUFICIENȚĂ

— Când crezi despre tine că ești drept ai închis toate posibilitățile tale de desăvârșire. Când știi că ești păcătos, când ești convins de nedesăvârșirea ta, e semn că Cel desăvârșit e lângă tine și conștiința ta, ochiul celor cerești, strigă diferența între El și tine. (CV p 1991

AVORT

— Au părinții probleme cu copiii făcuți, în contul celor nefăcuți.<SPA p 155)

— Altă durere pe care o aveți voi, mamelor, taților, sunt copiii lepădați. Acesta este un păcat strigător la cer. Este uciderea la mijloc, nu este cu nimic mai ușoară. Ascultați toți cu luare aminte: sângele lor cere răzbunare. De asemenea, nu vei avea noroc cu ceilalți, ci numai plâns și jale. Răzbunarea sângelui vărsat se face fără milă, ori îți ia Dumnezeu și pe ceilalți, ori vor cere însuși capul mamei.

Știți bine că aceasta se întâmplă la multe atunci pe loc. Iar aceasta așa se tocmește că altă supărare vei avea în casă, că îți pierzi cumpătul și uiți de marea milă a lui Dumnezeu, ce o are cu toți păcătoșii, și se apropie diavolul de tine și îți bagă în cap gândul să-ți iei lumea în cap și să-ți faci capătul. Acesta este glasul împotriva tuturor celor care fac așa. <Osg p 5 i>

— Mare ispitire pătesc mamele care fac așa, care au ucis copii. Iar dacă vrei să scapi tu și ceilalți copii, pe care i-ai făcut, trebuie să pui în loc tot așăți copii, ai altor femei sărace, și să-i botezi, iar dacă nu, ia-i și botezați gata. Și să îngrijești de dâșii ca de copiii tăi, cu îmbrăcăminte, cu încălțăminte, faină, bani de școală, până ce sunt în stare să-și câștige pâinea, și ce scoți din copiii tăi, să iasă și din aceia. Iar toate necazurile pe care le vei avea în vremea aceasta, fie pentru ei, fie de la ei, să le rabzi pe toate, nădăjduind în mila lui Dumnezeu, că îți va ierta păcatul, căci prin răbdare ispășești păcatul. Milostenia cu osteneală biruie înaintea judecății. cosop 51>

— Să înveți pe cele tinere să nu facă și ele așa cum ai făcut tu, pentru că tu știi cu câtă înfrigurare pătimești în sufletul tău. (RC, P 50>

— Crima de avort este mai mare decât simpla crimă, pentru că se face contra unui copil fără apărare. De aceea cere cap de mamă și de

tată. Sângele lor strigă la Cer răzbunare și puțini scapă. Nenorocirile între oameni, războaiele au și rostul acesta de-a face dreptate acolo unde nu s-a făcut pocăință. creți 28>

— Vrei copii puțini? Nu lăsa bărbatul să se atingă de tine. Însă ca să puteți face lucrul acesta, trebuie să vă înfrânați cu postul, iar eu zic cu foamea. Căci trupului acestuia de pe noi nu-i pasă dacă ne bagă în focul iadului. De aceea, ar trebui ca nici nouă să nu ne pese de poftele lui, ci să le mai ucidem cu pOSTul. (OSG P 52)

— Te sfătuiește bărbatul ca să ucizi copiii? Sfatul este ucigaș, nu 1 asculta, ci mai bine rabdă să fii alungată de la casa lui și Dumnezeu va vedea osteneala ta și nu te va părăsi, ci te va milui, de vei fi vrednică. În toate acestea de până aici se încurcă oamenii care nu postesc, căci aceștia sunt izbiți de toate relele care de la stomac încep, iar eu vă spun că și de la brâu în jos.

Prin urmare, să vă pocăiți și să nu mai păcătuiți. Să alergați la spovedanie curată și la Sfânta împărtășanie, căci altfel nu vine ocrotirea lui Dumnezeu asupra voastră și asupra avutului vostru. Nu uitați însă, că postul este poarta, iar patrafirul este ușa. Iar, cu acestea, vine ocrotirea vie a lui Dumnezeu, fără de care nu putem face nimic, «Mărturisi-voi Domnului fărădelegea mea și îndată a ridicat pedeapsa păcatului meu» (Psalm 31). Asupra noastră atârână pedeapsa păcatului și urmează să-l ispășim și să-l scoatem din obicei. «De aceea, toată sluga să se roage la vreme, chiar potop de ar veni, să nu-l poată potopi». Vedeti cum trebuie să vă fie așezământul minții, inimii și trupului vostru, curățiți, căci Dumnezeu nu păzește trup spurcat, inimă și minte cu vicleșug, iar dacă ne îndreptăm, zilele se înseninează și ne vom bucura. cosg-ți 52>

— Din cauza avorturilor românilor ne vor stăpâni țigani. (°sg p 52>

BĂTRÂNEȚE

— Focul tinerețelor crede că poate înșela pe Dumnezeu, lăsându-i bătrânețele. Căci întrebare dacă vei ajunge bătrânețele și, cu o așa socoteală de viață, întrebare dacă o grămadă de doage și cioburi se vor mai putea pocăi și vor fi primite. Cei ce amână pocăința pe la bătrânețe sunt asemenea oamenilor care vor să treacă un râu mare, dar stau la marginea lui, așteptând până trece toată apa. În vicleșugul acestei socoteli se prind oamenii cei mai mulți. <cv-p-237)

— Dumnezeu iartă neștiința, dar viclenia ba. Iar omul cu

socoteală vicleană e acela care-și dă cu voia toată tinerețea dracilor, rămânând ca lui Dumnezeu să-l dea o bătrânețe distrusă. (Că p 119)

— Omul, slăbindu-i puterile, își dă seama că robește vrăjmașului, căci de unde odată pruncii vavilonești erau micuți și-i lua în glumă, acum s-au făcut bărbați și-i simte cum îi fură puterile, iar lui, din multă păcătuire, i s-a stins puterea voinței de-a se împotrivi. Când avea puterile întregi n-asculta povața, iar acum, când nu le mai are, le-ar întoarce lui Dumnezeu, dar nu le mai are de unde. Toată vigoarea tinereții o dă cui nu trebuie, iar bătrânețea hârbuită umblă să o dea lui Dumnezeu. (Cip 17S)

— N-ajungi la o bătrânețe liniștită, dacă nu te lupți din tinerețe.

— Bătrânețea e liniște dinspre toate patimile și bună învățătură pentru suflet – ca să fii dezlegat ușor de viața deșartă a lumii acesteia. coh1-ți 454>

— Pentru unii bătrânețea e canon, pentru alții minte și învățătură.<GSD)

— Nu mai sunt bătrâni – bătrâni venerabili, adevărate chipuri ale lui Dumnezeu – printre oameni (Cl-ți 2651

— Câți nepoți puteați avea? N-ai dat sfat cu autoritate de responsabil. Acum ești călcat în picioare și poți fi și bătut. Rabdă ceea ce ai, că pe dreptate ai. Cu răbdarea ispășești și treci. Când ai canon greu cu uneltele răului, e nădejde de mântuire, dacă zici de bine celui ce-ți zice rele și ierți celui ce te omoară. Dacă ai dat sfat de moarte, ești dator... (numărul copiilor). <0H-p-454>

— Dacă am fi mai simțiți, am vedea că Dumnezeu, Milostivul, Preamilostivul, ne îmbie cu iubirea, încă din dimineața vieții, Taina Sfântă a Pocăinței, ca să nu ajungem, către seara vieții, așa de îmblățiți în rele. Taina Pocăinței este judecata milostivă ce o face Dumnezeu cu noi păcătoșii, când mergem noi de bunăvoie și ne mărturisim greșelile. (Ci p 114)

BĂRFĂ

— Sunt unii care cred că a nu mânca carne, și cele asemenea, ar fi tocmai de ajuns ca să se cheme că ai postit. Nu mănânci carne de porc, dar carne de om mănânci: clevetind, mușcând cu gura, osândind cu vorba și ucigând cu gândul. (CV>42)

— Să fugim de vorbirea de rău, de acest păcat atât de amar. Nu învinui pe nimeni, ci zi: „Dumnezeu ne știe pe fiecare”. Ajudeca este o rușinoasă răpire a vredniciei dumnezeiești. (MD p 106)

— Nu da urechea ta limbii celui ce defaimă, nici limba ta să nu fie iubitoare de ponegrire, ascultând sau grăind cu plăcere cele rele împotriva aproapelui, ca să nu cazi din dragostea dumnezeiască și să te afli străin de viața veșnică. (LD p 7 l)

— Închide-i gura celui ce bârfește la urechile tale, ca să nu săvârșești păcat îndoit împreună cu acela; pe tine obișnuindu-te cu patima pierzătoare, iar pe acela neoprindu-l de a flecări împotriva aproapelui. (ldp-7 i>

— Când cineva începe să clevetească pe fratele său de față cu tine, arată-te posomorât la față. Dacă faci așa, te păzești de clevetiri și în fața lui Dumnezeu, și a clevetitorului. (LD-p45)

— În ziua în care deschizi gura ta ca să acuzi pe cineva, socotește-te mort în fața lui Dumnezeu și faptele tale zadarnice, chiar dacă ți-ar părea că ai avut dreptate, căci... ca să te zidești te-a îndemnat gândul să vorbești? (LD, p45)

BEȚIE, ALCOOLISM

— Care a sfârșit bine dintre bețivii care n-au vrut nicidecum să se lase de patima lor? (Cl-ți 179>

— Fumatul, beția, desfrâul, sau patimile sinuciderii. S-a observat la bețivi o degradare biologică și o deteriorare a sănătății, care isprăvește cu ciroza hepatică; dar și cu o degradare socială. Prietenii lor încep să fie declasații. (°h1-ți 259>

— Ai ajuns robul băuturii de necaz, din necumpătate, din patimi? O... nu știi că beția e culcușul satanei în sufletul amețit? N-ai văzut că unde-s bălăriile se ascund șerpii și viperele? Dar, oare, în bălăriile beției (tulburarea sângelui și a creierului) nu se îngrămădesc șerpii patimi lor-murdăria trupească și sufletească: vorbe josnice și glume necontrolate, înjurături, desfrâu și altele? Adu-ți aminte că Sfântul Pavel scrie corintenilor că nici curvarii, nici furii, nici nesățioșii de averi, nici bețivii, nici cei răi de gură nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu. Mântuitorul nostru voiește ca toți oamenii să se mântuiască și să vină la cunoștința adevărului – nu întârzia. (GSD)

— Beția e mare pacoste care se înscrie genetic în patrimoniul ereditar și duce treptat, dar sigur, la degenerarea omului din neam în neam, duce la degenerarea neamului. (CHIP 256)

— Printre urmările endocrine ale beției bunicilor, pe lângă defecțiuni – insuficiențe mintale în sistemul nervos (nepoții nu pot învăța), mai apare și sterilitatea naturală în nepoate. Alte nepoate –

după gradul de bețivitate al unuia dintre cei 4 bunici – fac avorturi spontane. (Oh p 471>

— Alcoolismul antrenează urmări și în urmași. Fie în prima generație, dar sigur în a doua generație, nepoții, se nasc cu predispoziție spre tot felul de boli ale sistemului nervos. Unele apar foarte devreme, altele mai târziu. A avea așa urmași înseamnă că ai ucis toți urmașii tăi. Cum vei scăpa de răspundere? cohi-p-259>

— Dacă prea din tinerețe se dedau flăcăii la must, se întâmplă că ajung neroditori. Glandele lor genezice se vor atrofia și vor produce niște celule incapabile de rodire. Se apără și firea pe cât poate: nu ia în spate orice ise-ncarcă. Chiar dacă se dau la vin mai târziu și încă nu scapă de pedepse. Așa de pildă, cercetătorii în chestiune au găsit forme monstruoase de spermatozoizi, având ba două capete, ba două cozi, ba alte forme, efecte ale beției (Dr. René Jeannel, *Curs de biologie generală*, Cluj, 1930, Ed. Universității). **Beția își înscrie urmările până și în celula genezică**, mică de 60 de miimi dintr-un milimetru. <ci-p-247)

— Sfârșitul bețivului e sau în șanț sau în casa de nebuni; iar sufletul în iad încă de aici. Urmașii lui – nu mai zic nimic, mila mă oprește. (c-p-247>

— Se îmbată mama o dată [în timpul sarcinii], copilul se va îmbăta toată viața – mai ales beția are și suport ereditar. <cap 272>

— Dărâmarea cea mai cumplită vine din patima beției. Otrava băuturii, pe lângă amortirea și arderea tuturor nervilor, îi strică și sămânța toată într-un chip nemaivăzut, după cum mărturisește știința. Iar dacă cineva cheamă copiii la viață în starea aceasta, peste bietul copil atârnă necaz mare, necaz greu, boala îndrăcirii. Căci oriunde este o dărâmătură mai mare, vine și puterea rea, diavolul, ca la o ispravă a sa, arătându-se prin chinuirea ce o face copilului nevinovat. (RC P 19)

BINELE CASEI

— Toți cei ce vreți să se coboare mila lui Dumnezeu peste casa voastră și peste ostenele mâinilor voastre, curățiți-vă sufletele voastre cu rugăciuni, cu spovedanie curată și cu post. Și veți vedea cum are să vină mila lui Dumnezeu și ocrotirea lui Dumnezeu asupra ta și asupra a tot lucrul mâinilor tale. (r p 8”.

— Să vă pocăiți și să nu mai păcătuiți. Să alergați la spovedanie curată și la Sfânta împărtășanie, căci altfel nu vine ocrotirea lui Dumnezeu asupra voastră și asupra avutului vostru. Nu uitați însă, că postul este poarta, iar patrafirul este ușa. Iar, cu acestea, vine ocrotirea

vie a lui Dumnezeu, fără de care nu putem face nimic, «Mărturisi-voi Domnului fărădelegea mea și îndată a ridicat pedeapsa păcatului meu» (Psalm 31). Asupra noastră atârână pedeapsa păcatului și urmează să-l ispășim și să-l scoatem din obicei. «De aceea, toată sluga să se roage la vreme, chiar potop de ar veni, să nu-l poată potopi». Vedeți cum trebuie să vă fie așezământul minții, inimii și trupului vostru, curățite, căci Dumnezeu nu păzește trup spurcat, inimă și minte cu vicleșug, iar dacă ne îndreptăm, zilele se înseninează și ne vom bucura. cosg p 5”.

BISERICĂ

— Calea mântuirii, sau Cărarea, începe când omul vine – de cele mai multe ori abia viu din gâlceava cu moartea – și intră în Biserica văzută, cea adevărată, care e: „Una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică”. Mântuitorul nostru a întemeiat și are numai o Biserică creștină, nu opt sute. Biserica aceasta, una, e sfântă pentru că Sfânt e întemeietorul și, ca atare, rămâne mereu sfântă, ba chiar sfințește pe păcătoși. Celelalte „biserici”-casele de adunare ale sectelor-nu sunt sfinte, pentru că sunt întemeiate de oameni robiți răzvrătirii și, ca atare, nici nu sfințesc pe nimeni. Biserica lui Hristos e sobornicească, adică stă pe temelia celor șapte soboare a toată lumea și, prin furtunile istoriei, e cârmuită nevăzut de Mântuitorul însuși (Matei 28, 20), nu de vreun înlocuitor al Său, mai presus de soboare. Biserica, în care ne mântuim, e apostolească, adică își are slujitorii urmând, ca dar, prin punerea mâinilor (Fapte 6, 6), unii de la alții în șir neîntrerupt, suind până la Apostoli și prin ei până la Iisus Hristos. (Cl p 16)

— Din apele diavolului cu care îneacă lumea nu este scăpare decât în corabia mântuirii: Biserica lui Hristos și lucrarea ei între oameni. Se zbat oamenii în apele amare ale diavolului, și totuși lucru de neînțeles: unii nu vor să întindă mâna să scape; scuipe mâna ce li se întinde ca să-i scape. coh p 193»

— Ceea ce odinioară era corabia lui Noe peste puhoaiile potopului, aceea e Biserica lui Hristos – Cel cu cruce – peste puhoaiile pierzării. Deosebirea e aceea că corabia lui Noe a fost închisă pe dinafară de Dumnezeu și nimeni n-a mai putut intra (Facere 7, 16), pe când corabia Bisericii – corabia cu crucea pe catarg – are intrarea deschisă și mai pot intra oameni învălmășiți de puhoai. Acolo era Noe, aci Hristos, iar în valuri ucigașul, înecând pe oameni.

Se întâmplă însă ceva de neînțeles: că cei ce se chinuiesc în

valuri, deși toți țin să trăiască, totuși nu toți vor să scape în corabie. Mai mult chiar, scuipe mâinile ce li se-ntind de la intrarea corăbiei. Iar mâinile sunt brațele părintești: brațele celor șapte Sfinte Taine ale lui Dumnezeu care izbăvesc pe oameni din potop, născându-i din trup în Duh (Coloseni 2, 12), din amărâta viață la viața cerească. (Ci p, 4)

— Cei ce stăm sub semnul crucii (I Corinteni 1, 18), câtă vreme petrecem în cortul pământesc, urmăm calea mântuirii în obștea Bisericii văzute sau luptătoare. (...) Iar după dezlegarea noastră din cele pământești, dacă am luptat lupta cea bună pe pământ, venim în obștea Bisericii biruitoare din ceruri – desăvârșirea neavând hotar.

Biserica de pe pământ se numește **luptătoare**, pentru că aci, sub povățuirea ei, înșii din obște au de purtat o întreită luptă, care ține o viață întreagă: lupta cu ei înșiși, cu patimile contra firii, după trup și după duh; o luptă cu „lumea” indiferentă și necredincioasă; și lupta împotriva uneltirilor vicleanului. Preoția Bisericii urmărește ca niciunul din fiii Tatălui să nu se învrăjbească în sine însuși, sau să se rupă din obște și din duhul dragostei lui Hristos. Căci El e Cel ce unește obștea laolaltă, deci nimeni nu se mântuiește răzlețindu-se de Biserică, oricât ar crede că într-însul sălășluiește Duhul lui Hristos.

Iar Biserica din Ceruri se numește **biruitoare**, fiindcă e alcătuită din obștea bunilor biruitori mucenici, a sfinților slujitori și cuvioși și a tuturor sfinților purtători și mărturisitori de Dumnezeu, unde sunt așteptați toți ucenicii Domnului care vor mai fi până la sfârșitul veacului. (...)

Calea mântuirii, prin urmare, ne desprinde de pământ spre Cer, ca pe unii ce știm că de la Dumnezeu am ieșit și iarăși la Dumnezeu ne-ntoarcem și lăsăm lumea. Fericit cine se-ntoarce... (Ci p 171)

— Care-i slujba care trebuie?

Vin oamenii aici:

1. pentru Cuvântul lui Dumnezeu
2. strâmtorați de necazuri
3. să învrăjbească oamenii.

Cei mai mulți sunt necăjiți și bolnavi (Neemia 9).

Află aici că păcatele-s izvorul tuturor bățăilor de la Dumnezeu. Bate Dumnezeu păcatele să te lași de ele. Tu, nepricepând, zăbovești în ele, ba și la vrăjitoare te duci, să îți faci pe întors – că așa-i orbia neștiinței: te gândești la orice, numai la păcatele tale nu.

Dar nici nu știi că ai păcate și care anume. Nu știi pentru care

pricină are Dumnezeu vrajbă cu tine de-ți merge rău.

Așa fiind, vii să dai slujbă: aici banii tăi nu se primesc; aici ți se cere un lucru mai mare: ceea ce cere Dumnezeu de la tine: să-ți mărturisești asupra ta păcatele tale și de-acu încolo să nu le mai faci și nu va mai fi bătaia lui Dumnezeu peste tine, ci darul lui Dumnezeu.

Pentru aceasta, însă, trebuie:

1. post
2. rugăciune
3. vreme (grăbiți i întârzie)

Adică: Biserică, școală, spital, căci relele ce au intrat în 30 de ani, nu ies în 3 zile sau 3 minute. Trebuie răbdare e o vreme mai lungă.

Cine rabdă ajunge la o bună cunoștință de sine și de Dumnezeu. Abia de aici încolo e nădejde să schimbe Dumnezeu cele relé de pe tine și să-ți dea cele bune, nu numai aici, ci și în viața veșnică. (Ezechiel 18, Faptele Apostolilor 3)

Nu vrea Dumnezeu să rămâi în întuneric până în sfârșit, ci te mai trimite la școală, (ohi.p.171)

— Unde e Biserica?

Zic unii: „Unde-s doi sau trei, adunați în numele Meu...” Zic alții: „Încuie-te în camera ta și te roagă în ascuns...” Și iarăși alții: „biserica sunt eu, «Templu al Duhului Sfânt»”. Iar alții zic: „Unde e Papa, acolo e Biserica”.

Vechiul Testament – Sfânta Sfintelor cuprindea:

1) Tablele Legii; 2) Mana din pustie, și 3) Toiagul lui Aaron.

Noul Testament – Sfântul Altar:

1) Sfânta Evanghelie; 2) Sfânta împărtășanie, și 3) Sfânta Cruce.

Unde sunt acestea, acolo e Biserica. <cu p ll6

— Biserica nu este oriunde, ci acolo unde este Sfânta Evanghelie, Sfânta împărtășanie și Sfânta Cruce. (ASV, p 225)

— Oriunde s-a dăruit un templu [o biserică], trebuie să se întemeieze un spital de boli nervoase. (OI „p-356)

BISERICĂ ȘI STAT

— Biserica poate fi cu stăpânirea într-unul din aceste trei feluri de situații: – ca Biserică liberă.

— Ca instituție socială tolerată.

— Sau sub stare de persecuție.

Biserica poate dăinui, după împrejurări, sub oricare dintre aceste regimuri:

— Dacă Biserica e liberă, credincioșii ei datorează ascultare, ca cetățeni, orânduiri statului.

— Dacă Biserica e protejată sau tolerată, ea nu trebuie să sacrifice nimic statului din doctrina și instituțiile ei esențiale.

— Dacă Biserica e persecutată, credincioșii n-au dreptul să se revolte contra stăpânirii.

În toate situațiile, autoritatea ei e de ordin spiritual. Capii Bisericii n-au nicio putere în privința lucrărilor din afară. Ei nu trebuie să recurgă niciodată nici la ațâțare, nici la împerecheri, nici la violență. De altfel Biserica, întrucât este trupul tainic al lui Hristos, urmează până la sfârșitul lumii soarta lui Iisus și se orientează după chiar această viață mai presus de fire. Ca ucenici ai Lui, El ne scoate din lume pe aceeași cale pe care primul a mers El. În privința aceasta istoria se repetă cu fiecare ins. Când dintre oameni nu mai are cu cine să se mai repete viața lui Iisus, înseamnă că a venit sfârșitul veacului acestuia. (D, °, P 71)

BLESTEM

— Avem probe unde nici n-am bănuî despre puterile sufletului asupra lumii fizice, deci și asupra trupului: în fizica modernă. Prin simpla atingere a unui obiect structura acestuia s-a schimbat întrucâtva. Prin simpla îndreptare a energiei cunoscătoare a sufletului asupra unui lucru, acesta se influențează și se schimbă întrucâtva, încât nu e identic în mod absolut cu el însuși de mai înainte de experiență. (...) De aici reținem faptul că organismul viu înregistrează cu atât mai ușor un bombardament al energiei sufletului și-i pricinuieste mutația infinitezimală, după dorință. (...) Deci, cum să nu fie în stare blestemul unei babe, aproape cojită de materie, zvârlit cu urgia cea mai mare pe urma unui vinovat, ca voința ei să nu-l ajungă și să nu-i schimbe configurația fizică și psihică? Gândirea îndreptată ca o săgeată poate pricinui la țintă leziuni organice. Și iarăși: cum să nu fie în stare rugăciunea cu iubire să-l folosească și să-l schimbe (pe acela), din rău în bun? Cu ce să fie mai prejos rugăciunea unei mame pentru mugurele său, zisă cu tot focul ființei sale, ca aceasta să nu-l folosească în chipul pe care ea îl dorește? (Ci p-27”.

— Irod n-a scăpat de blestemele mamelor celor 14.000 de copii omorâți. Și blestemele motivate se prind. Astfel despre Irod se știe că la trei ani după Nașterea lui Iisus a murit putrezit de viu, ros de boli rușinoase și împrăștiind o putoare pe care nimeni n-o putea suferi.

(CV>P 302)

— Nu ascultă Dumnezeu toate blestemele nebunilor, dar cei ce blestemă se osândesc. (OSGp54)

— Dacă ne-am cunoaște cât suntem de păcătoși, ne-ar fi mult mai ușoară ispășirea vinovățiilor. Dar când nu ne cunoaștem vinovățiile, ne înșelăm după părerea noastră cu „dreptatea” pe care n-o avem, și necunoscându-ne, nu răbdăm cele ce vin peste noi, cu rânduiala lui Dumnezeu. Drept aceea, când auzi pe cineva făcându-te tobă de ocări și blesteme, nu te pripi cu mintea și nu sări cu gura, răspunzându-i ce nu trebuie. Nu-l întreba pe el: „De ce mă ocărăști?”; ci întreabă-te pe tine: „Oare de ce mă ocărește omul acesta?”. În orice caz, răspunde ca David: *Pentru păcatele mele Domnul i-a poruncit să mă ocărască și să mă blesteme; dar nădăjduiesc, pentru năpăstuirea ocării, mila lui Dumnezeu.* (CI p 45>

A

BOALĂ

— De unde începe slăbănogirea?

— De la socoteala trufașă a minții. I se pare ei că e mai bine să nu se conducă după poruncile lui Dumnezeu, ci după capul ei, mai bine zis după păcat. Iar păcatul dă cu omul drept în plata păcatului cum ai da cu oiștea-n gard. Tot minte slabă dovedesc și aceia ce nu vor să vie la ștergerea păcatelor; aceia n-au ce aștepta tămăduirea bolilor. Ajută doctorii, dar minții îi ajută Dumnezeu. Dacă oamenii și-ar potrivi purtările după poruncile lui Dumnezeu, care sunt poruncile firii, și n-ar face din legi fărădelegi, ar ocoli, ar preveni toate pacostele necazurilor; dar așa, drept în ele-și sparg capul; – și apoi umblă plângând... Lasă-te, frate, condus de un sfat dumnezeiesc, că de nu, capul care n-ascultă odată se sparge și n-are cine-l lega. <cv-ți 57)

— Credința nu implică numaidecât o tămăduire organică. Credința numai atât ne dă: „liniște sufletească” în orice împrejurare ne-am găsi. Viața cere și răbdare. Răbdarea e o virtute și o credință. Pe deasupra, liniștea sufletească o mai asigură și convingerea că suferințele pe care le avem de dus, inevitabil sunt cu un rost. (CHIp4I8)

— Putregaiul nu există prin sine: e o negație întâmplată în ceva sănătos. Boala nu există prin sine însăși, există numai bolnavi. Dacă oamenii ar urmări din neam în neam sfințenia vieții, negativele acestea ar putea să dispară ca accidente ale vieții. Dar cel mai greu lucru cu puțință e să îndupleci omul să urmărească statornic realizarea

sfințeniei. E de neînțeles faptul că vede omul câte năpaste îndură fără rezemarea vieții sale în Dumnezeu și totuși nu se reazemă pe El. În fața acestei tragedii a neputinței, ne resemnăm cu puțini frați de-ai noștri, oameni, care au ajuns, încă din veacul acesta, urgisit de păcate, până la strălucirile Schimbării la Față. <cu, p 193)

— Medicul care crede că, povățuind pe oameni, n-are trebuință de suflet și de Dumnezeu-autorul și stăpânul vieții – e, până la un loc, un bun veterinar. (C „p 242)

— Bolile sunt o pedeapsă sau un drept al satanei de a te chinui în lumea aceasta. (GSD)

— Boala este ultima milă a lui Dumnezeu cu omul care a întârziat cu pocăința, cu cel care nu se gândește la mântuire. (GSD

BOGĂȚIE

— Ești sărac și zorit cu gândul după avuție, iată că nu te mântuiește sărăcia. Ești bogat, dar desfăcut cu inima de bogăția ta, iată că nu te primejduiește bogăția ta. Faptul cum stai cu sufletul, și față de una, și față de alta, de asta atârnă mântuirea sau osânda ta. (Ci p-299)

— Înțelesul bogăției:

Nu sărăcia te mântuiește, nici bogăția nu te osândește; precum nici bogăția nu te mântuiește, nici sărăcia nu te osândește, ci cum ai sufletul tău și față de bogăție, și față de sărăcie. Ești sărac și zorit cu gândul după avere, iată că nu te mântuiește sărăcia ta. Ești bogat, dar desfăcut cu inima de bogăția ta, iată că nu te primejduiește bogăția ta. Cum stai cu sufletul și față de una și față de alta, de la asta atârnă mântuirea sau osânda ta.

Iată împărați care s-au mântuit: sfântul împărat Constantin și maica sa, Elena; împărăteasa Irina; sfântul Ioan Gurădeaur era de neam înalt și având bogăție; sfântul Vasile avea bogăție, dar avea inima dezlipită de ea și trăia ca și cum n-ar fi avut-o. Sfântul Vasile a întemeiat din averea sa primul spital. (CV-ți 101

— Ca să ne mântuim trebuie să pierdem înclinarea sufletului cea lunecoasă spre împătimirea cu lumea, cu trupul și cu avuția, care toate aici rămân. <el p-24)

— Sărăcia e dezlipirea sufletului de orice lăcomie de avere sau iubire de argint, precum și dezlipirea de gândul averii. Cel dezlipit cu sufletul de acestea, de va și avea avere în grijă, nu va fi împătimit de ea, și nu-și va pierde cumpătul, când s-ar întâmpla să o piardă. <ci p 198)

— Vinovăția bogăției e că ține inima omului legată aici, și

deformează omul încât nu mai iubește pe oameni, ci se înarmează împotriva lor. Pentru „cinstitul” bogat, ceilalți oameni sunt „hoți”. Bogăția mărește inegalitatea dintre oameni, care naște ura.

— Atitudinea sufletului față de bogăție trebuie să fie ca a unui administrator al bunurilor altuia. Noi suntem iconomi. Câtă vreme iconomisim averile după legea iubirii de oameni, Stăpânul averii ne-o menține; dar dacă uzurpăm dreptul lui Dumnezeu, o pierdem și ne pierdem. Trebuie să fim cu avuția ca și cum n-am avea-o. (CV p-284)

— Dacă de fapt și de drept, proprietatea și stăpânia lumii e a lui Dumnezeu, atunci omul e numai un fel de chiriaș, un fel de administrator și nicidecum proprietarul absolut al lumii. Că, de se va crede stăpân absolut al lumii, seamănă cu credința îngerului nebun. Pentru ca să înfrâneze pe om de la o cădere ca aceasta, Dumnezeu l-a numit iconom nedrept, pe de o parte, pe motivul că n-are proprietatea absolută, ci numai proprietatea relativă; iar pe de altă parte, ca să-l ferească de căderea în nebunia îngerului rău. Așadar, de îndată ce se dă pe sine proprietar absolut al lumii, se ciocnește cu Dumnezeu, îl tăgăduiește, îl înlătură, îl expropriează, și cu asta crede întocmai ca Lucifer. Nu-și dă seama bietul om că, primind ispita, va fi zdrobit sub dărâmurile propriei sale iubiri nebune. (Ci p 2W)

— La două feluri de oameni le-a zis Dumnezeu „nebuni”: la cei ce „zic că nu este Dumnezeu” (Ps. 52, 1) și bogaților, cărora stomacul le este tot „dumnezeul” lor

(Filipeni 3, 19). În aceia este una și aceeași cugetare greșită: tăgăduirea oricărui rost sau destin al omului și al lumii mai presus de lumea aceasta și de stomacul ei.

(...) Bogatul îngustează zarea rosturilor sale pe pământ la dimensiunile stomacului, chiar dacă acest stomac ar înghiți pământul tot. Mai mult, un atare bogat va căuta să convingă pe toată lumea că numai acesta este singurul scop al vieții omului pe pământ.

O atare concepție despre om și destinele sale ultime este cu adevărat miezul neștiinței sale, miezul nopții minții sale. Noaptea aceasta va culmina sfârșind prin a se crede pe sine, el, „dumnezeul veacului acestuia”. Deci, dintr-o atare noapte a minții, când bogatul va crede că țarina sa, lumea, îl va face în sfârșit fericit, își va pierde sufletul cu sunet, căci va fi răpit cu moarte din vârful bogăției sale. Dumnezeu nu îngăduie la nesfârșit îngustarea vederii omului numai la stomacul său, de vreme ce omul acesta este destinat spre alte zări, ale

împărăției lui Dumnezeu, ale veșniciei și îndumnezeirii să) e (cu, P. 209.

— Nu poți propovădui împărăția Cerurilor cu plumbul materiei pe aripi.<OSG-P55)

— De obicei cu paralizie pedepsește Dumnezeu pe toți nesătuii de avere. Ea poate fi și moștenire. Și atunci, dacă simți acest lucru, ai putea-o ocoli sau stinge postind foarte mult. Dar cum am zis, cu paralizie pedepsește de obicei Dumnezeu pe toți nesățioșii de avere – căci aceștia și-au făcut socoteala greșită, zicând că dacă postesc nu mai pot alerga și lucra. Ei au crezut sfatul viclean al diavolului iubirii de avere. Deci au făcut o socoteală greșită înaintea lui Dumnezeu. **De aceea toți harnicii să ia aminte și să țină post, ca nu cumva după multă alergătură deșartă să vină o vreme când să trebuiască să stea la pat tot restul vieții.** Dar și asta de li se întâmplă, tot milă de la Dumnezeu să o socotească, deoarece le dă prilej de a cumpăni și a-și cunoaște greșeala. Căci Dumnezeu nu pedepsește spre moarte, ci spre întoarcere. (md p 35>

— Părinții au zis că singura noastră avuție cu adevărat sunt păcatele. Căci, după ei, nu ești proprietarul decât al lucrului pe care l-ai făcut din nimic. Iar, împlinind condiția asta, din nimic Dumnezeu a făcut făptura, iar făptura a făcut păcatul. <ci-n 300)

— Noi să ne îmbogățim în Dumnezeu, cugetându-L, iubindu-L, împărtășindu-ne cu El, silindu-ne a gândi și a iubi ca El întru toate împrejurările vieții. Iată adevărata bogăție care nu se va lua de la noi. <cv-p-2 li>

BOLI

— Situația stă așa: oamenii se roagă lui Dumnezeu să-i scape de necazuri, iar Dumnezeu se roagă de oameni să se părăsească de păcate. Acum judecați care de cine să asculte mai întâi: Dumnezeu de oameni sau oamenii de Dumnezeu? (...)

Iată ce e cu bolile. Ele vin pe capul oamenilor – și uneori chiar pe cap – de pe urma păcatelor: ca plată, ca ispășire și ca hotar al păcatelor. Dar durerea cea mai mare, pedeapsa cea mai grea e că plata păcatelor izbește și în urmași, până la al treilea și al patrulea neam. Iată ce scrie la Deuteronom 5, 9 – 10: „Pedepsesc vina părinților în copii, până la al treilea și al patrulea neam, pentru cei ce Mă urăsc; și Mă milostivesc până la al miilea neam, către cei ce Mă iubesc și păzesc poruncile Mele”.

Cele mai grele boli sunt bolile de nervi. Mor nervii și te trezești slăbănog, tremurând de nu te mai poți opri, sau bolnav la casa de nebuni. Nu e boală de moarte, dar nici leac nu are. Și cine distruge nervii? Iată cine, spun doctorii: beția, curvia și bolile ei, mânia sau furiile și supărările peste măsură. Deci feriți-vă de acestea, că ele omoară milioane de firișoare (celule) nervoase, care nu se mai refac în veac. Toate celulele se refac, afară de celula nervoasă. <cv-ți 55>

— Dumnezeu a pedepsit până și cu lepră. Deci lepra și orice lepră, urmărite la obârșiile ei, arată că păcatul sufletului atrage după sine pedeapsa trupului, dar îi aduce sufletului smerenia, sănătatea minții.

Boala apare întâi în psihic. Aceasta este o propoziție a medicinei moderne.

Scriptura vedem că întregește cu lămuriri ceea ce spune medicina. Este o retragere a lui Dumnezeu din susținerea sănătății omului. Poate chiar o izgonire a Lui. (CV P 262)

— Din trei pricini se îmbolnăvește trupul:

1. De otrăvuri din lipsa postului. Carnea este o otravă și se mistuie tot cu ajutorul unei otrăvi, care este fierea;

2. Din naștere, pentru că fie mama sau tata nu a fost treaz când s-a zămislit copilul. Fugiți de bărbați când sunt amețiți de băutură, ca de foc;

3. Din desfrânare, pentru că trec măsura cuvenită și începe să-i doară spatele, spinarea, șalele, slăbesc nervii, devin iuți și nerăbdători. Toate acestea i pentru că nu și-au înfrânat poftele (puterile). Este tocmai ca bogatul care sărăcește. Așa și trupul care și-a mâncat toată vlaga. coso-ți 56>

— Până nu vom ajunge de aceeași părere cu Dumnezeu despre viața noastră pământească, precum și despre cealaltă, de pe celălalt tărâm, nu vom avea liniște în suflet, nici unii cu alții și nici sănătate în trup și nici în orânduirea omenească. Trebuie să ne plecăm înțelepciunii atotștiutoare a lui Dumnezeu, care în tot ce face, urmărește înțeleptirea noastră, ori pricepem, ori nu pricepem aceasta. Când plecăm capul și vrem și noi ce-a vrut Dumnezeu, în clipa aceea căpătăm liniștea sufletului, orice ar fi dat peste zilele noastre. (Ci p 102)

— Că viciile, în special beția și desfrâul, degenerază neamul, dovezile sunt evidente. Spitalele de toate felurile nu se mai ajung.

Boala a ajuns o sursă de venit. <OH1—452>

BUCURIE

— Dacă sufletul se statornicește în bine și purtările dinafară de asemenea, amărăciunile încercărilor trec și vremea iarăși se întoarce spre bucurie, dimpreună cu toate lucrurile, care nu ne mai stau împotrivă. Vremea de amărăciune ține de obicei cât ține aplecarea spre mândrie; căci celui smerit nimic nu-i poate sta împotrivă: nici lucrurile, nici oamenii și nici dracii. Înaintea lui Dumnezeu adevărata virtute e smerenia care tămăduiește, curăță, apără și întoarce toate spre pace. Deci, când amărăciunea încercării și-a împlinit lucrul, iarăși întoarce Dumnezeu toate spre bucurie. (**cap-47**)

— Dacă învățăm practic lepădarea de sine și sporește dragostea în inima noastră, răbdarea încetează de a mai avea înfățișarea negativă, de necaz, și se schimbă în bucurie, cu toată întristarea mea sunt covârșit de bucurie. <TVM pl7>

— Creștinii, purtători de Duh și trăitori ai lui Hristos, adesea gustă aroma împărăției ce va să vie; trăiesc momente în viață de o negrăită bucurie și de un nespus cuprins sufletesc, încât pentru ei cele de dincolo au o evidență absolută. cohi-p-382

— Bucuria întru necazuri scrie numele omului în Cartea Cerului. (cu p 22°)

— Un suflet zbuciumat de vârtejul patimilor și al urii nu poate primi sămânța harului și nici pe Hristos în Sfintele Taine. De aceea mult se luminează puterea minții printr-o inimă liniștită. Iar un suflet drept e semnul bucuriilor nesfârșite. (GSD)

— O, dacă ai iubi mai mult pe Dumnezeu ar spori și bucuria launtrică și vei simți atunci și adevărata dulceață a Sfintei împărtășanii. Iar cine mănâncă Pâinea aceasta, viu va fi în veci. (GSD)

— Eu nu vă dau neapărat canoane, mătânii, rugăciuni și post, ci vă îndemn să vă schimbați purtările și să-l mulțumiți lui Dumnezeu pentru crucea pe care v-a dat-o. **Vreau să schimb lacrimile voastre în bucurie**, căci mulțumind lui Dumnezeu de toate durerile și schimbându-vă purtările, vă veți bucura. (Ri p 53)

BUNĂTATE

— Nu-i destul să faci fapte bune: trebuie să te faci tu însuși bun. Numai fapta bună săvârșită adesea te îmbunătățește. Faptele bune, pe lângă rostul real ce-l au de-a ajuta pe Lazării lumii, mai au și rostul ca să-ți faci ție bunătatea, milostivirea, iubirea: a doua natură. (...) Dar nu

e vorba de a doua natură, e vorba de revenirea la natura noastră primară, natura noastră de obârșie, la care ne readuce Iisus. <cu, p 157)

— Tot binele, toată blândețea, toată bunătatea e un grăunte de energie divină în om, capabil să crească până la sensul și valoarea unei misiuni. (CV p 152)

— Lumea îți iartă orice ticăloșie ai face, oricât ai îndărăpta [ai da înapoi] cu sufletul, dar nu te iartă nicidecum să le-o iei un pas înainte și să te faci mai bun. Oamenii aceștia ai lumii au o ciudată rușine de a fi buni. Bunătatea ta îi arde, și se trudesesc să te scoată de vină cu tot felul de ponoase. (CĂ P 18)

— Sunt oameni care se bat în piept că-s cinstiți. Așa o fi; dar să nu creadă că cinstea e numai atâta câtă o au ei. Cinstea și bunătatea câtă o avem noi e o măsură prea mică față de mărimea ei adevărată, cum sunt acestea numai la Dumnezeu. (CVP 9)

— Când te crezi bun, să știi că ești nebun și să aștepți ocară ca să te curățești. (TVM p-410)

CANCER

— Cancerul, această misterioasă anarhie celulară, mi se pare că vine tot cam din aceleași pricini din care vine și o anarhie socială, tot un dezechilibru dovedește în vreo zonă necunoscută a organismului, sau vreo slăbire în serviciul de siguranță al sistemului nervos. (Ci, p-252>

— De obicei, pătimesc de cancer cei ce nu postesc niciodată. Cancerul încă n-are leac și apare fără alte explicații, decât ca o frână pedepsitoare a desfrânării stomacului. Se vede că prin el se pedepsește lăcomia mâncărilor și obârșia desfrânării. (Cl p 252)

CANOANE

— Aveți preoții voștri, spovediți-vă cu încredere toate, dar nu fugiți de canoanele necazurilor, uneori chiar de pedepse prin oameni. Toate sunt bune. cohi-ți 454>

— Eu nu vă dau neapărat canoane, mătăanii, rugăciuni și post, ci vă îndemn să vă schimbați purtările și să-l mulțumiți lui Dumnezeu de toate durerile; schimbându-vă purtările, vă veți bucura. (Ri p 53)

CATOLICI

— Sfântul Apostol Petru e pus de Biserica romano-catolică nu numai primul Episcop al ei în Roma, ci și „temelia” Bisericii lui Hristos. După ei, Biserica se întemeiază pe Petru, pe un om. Pe omul care tremura de frică în fața unei servitoare, pe omul care s-a lepădat cu

jurământ că nu-L cunoaște pe Hristos. o».) De la a declara că Petru este temelia Bisericii și până la infailibilitatea papei nu e niciun pas; dar până la declararea Papei ca temelie a Bisericii, iarăși nu e decât prea puțin. E curentă expresia: „Biserica este unde e Papa!” Toate acestea sunt deducții și dezvoltări logice, dar dintr-un principiu greșit: că Petru e temelia Bisericii. Temelia Bisericii e divinitatea întemeietorului. (OHI, p-219)

— Să le amintim confracților episodul de la arestarea Mântuitorului, când Petru a vrut să-L apere pe Iisus cu sabia, tăind urechea unui slujitor al stăpânirii. Iisus i-a atras aminte: „Petre, bagă sabia în teacă, fiindcă tot cel ce scoate sabia, de sabie va pieri!” (Matei 26, 52). Și Biserica romană a cam pus adeseori mâna pe sabie. La scadența istoriei i se aduc toate înainte. Cezarul își pretinde sabia luată. De data asta, poate că sabia Papei va fi frântă. Altă cale de unificare a Bisericii nu rămâne. coh1-ți 2 i9>

!* Biserica apuseană și-a luat direcția universalistă a cuvintelor de la Luca: „silește-i să intre!” Deci unde n-a mers cu învățătura pașnică și înțeleaptă, Biserica apuseană a recurs la forță, silind pe oameni să intre. Numai în mentalitatea unei atare orientări s-a putut naște lozinca iezuită: „Scopul scuză mijloacele”. Dar nu numai păgânii au fost siliți să intre, ci și popoare deja creștine au fost presate să vie la ascultarea centralistă a Romei. Așa se explică posibilele persecuțiile, cruciadele – mai ales concluzia lor: imperiul latin-și inchiziția „în numele lui Dumnezeu”. Dacă vreun eretic nu mai avea alt chip de mântuire, îl mântuia inchiziția, arzându-l de viu pe rug. Și inchiziția era de cea mai bună credință că arde oameni de vii: din iubirea de oameni.

Ce vină are Iisus? Poate că și El ar fi fost ars pe rug, cum își da Dostoievski cu părerea, în Povestea Marelui Inchizitor. Dar omul nu poate sili, așa, pe om. „Sila” o conduce Providența, care poate, totodată, să-i lase omului și libertatea și viața. Simbolul acestei orientări o arată și cârja Episcopului roman, care are forma unui cârlig, cu care să poată prinde din fugă oile care n-ar vrea să vie unde vrea păstorul. Toate oile care nu aparțin Bisericii apusene sunt considerate oi rătăcite. <cv-ți 242>

— Tendința Papei de a atrage în același staul pe toți creștinii nu se va realiza niciodată. Papa nu va ajunge niciodată la o turmă și un Păstor în staulul Romei, deoarece Biserica are un singur Păstor: Iisus Hristos. <mpa p 316>

CĂLUGĂRIE

— A te căsători e o lege a veacului de acum. A renunța la ea, când ai putea-o face, înseamnă a trăi prefigurarea modului viitor al naturii omenești: a trăi cu anticipație o metafizică; înseamnă a trăi una din concluziile religiei așa cum a trăit Iisus (cf. Ioan 2, 6). **(cv-ți 246)**

— Cinul monahal urmărește trăirea creștinismului până la măsurile desăvârșirii.

(TVM, p. 17)

— Voturile sau făgăduințele monahale au rostul de a desprinde rând pe rând patimile care strică firea noastră și primejduiesc mântuirea. (...) Astfel, sărăcia de bunăvoie ne izbăvește de lăcomie, de iubirea de argint și de lene. Fecioria biruie desfrânarea. Iar ascultarea necondiționată omoară mândria, invidia, mânia, slava deșartă și întristarea. Dintre cele trei făgăduințe cea mai grea e ascultarea, pentru că are de biruit mai mult patimile minții care discută cu Dumnezeu în loc să asculte fără discuție.

Nicio patimă nu vrea să părăsească firea fără nevoie, adică silințe ale conștiinței întărite de voință. Din pricina acestei lupte între convingeri și patimi călugăria e dătătoare de har și e numărată la Taina Pocăinței. Ascultarea este pretutindeni o temelie a rânduiei în societatea omenească, dar în călugărie ascultarea mai are 36 ceva fundamental deosebit: ca ascultare din convingerea că prin conștiința starețului sau a duhovnicului îți grăiește însuși Hristos. Orice abatere de la acest greu de ascultare atrage o întărire a patimilor și o slăbire a sufletului. Iată înțelesul călugăriei.

(TVM.p. 18)

— Sărăcia și fecioria nu sunt chiar așa de grele; dar lepădarea de sine dă foarte mult de lucru. Cu împlinirea acestei condiții avem un adevărat război nevăzut: cu noi, cu lumea și cu diavolul. (°H p 43°)

— Călugăria e o logodnă cu modul mai presus de veac al viețuirii îngerești. (...) Logodna aceasta începe însă cu foarfecele, unelte care taie vâlul necunoștinței de Dumnezeu de pe suflet sau mrejele patimilor de pe minte. La această tăiere nu numai că te învoiești, dar săruți și foarfecele, mijloacele fizice sau morale cu care se face această rupere a sufletului și a minții de patimi. Aceasta a fost ultima zi din viață în care ai mai avut păreri personale și voință proprie. De la logodna cu îngerescul mod de viață sub o nouă lege, tăierea voii și a toată părerea îți este lege. – p 78>

— Pentru ca să atingi scopurile adevăratului monahism – desăvârșirea morală și cea mai strânsă unire cu Dumnezeu – e necesar pentru cel ce intră în cinul monahal să știe și să îndeplinească acele pravile deosebite ale purtării lui lăuntrice și dinafară pe care le cere acest cin îngeresc, așa cum se numește el nu fără nicio însemnătate. Altfel, poți să trăiești între zidurile mănăstirii, în afară de zgomotul și de deșertăciunile lumii, poți să porți îmbrăcăminte și denumirea de călugăr, iar după suflet să fii mai prejos decât un mirean de rând.

Fiecare să se ispitească pe sine și după aceea să mănânce pâinea vieții călugărești, care este amestecată cu ierburi amare și să bea din acest pahar care este plin de lacrimi, ca să nu se ostenească spre osândă. În acest caz e mai bine să nu pui începutul lepădării de lume decât s-o îndeplinești mai târziu cu răceală și să te expui unei primejdii mai mari. E mai bine să nu dai făgăduința, decât după ce ai dat-o să n-o îndeplinești. Nu toți care trăiesc prin mănăstiri sunt monahi, ci acela e monah care îndeplinește.

Lucrarea monahală – viața monahală – este o înțelepciune între înțelepți și o iscusință între iscușiți. În viața unui călugăr totul trebuie să fie altceva: simțămintele, rânduielile, totul în viața unui călugăr este altceva decât în viața celor ce trăiesc în lume. Liniștea este o îndulcire, rugăciunea este o contemplare duhovnicească. Cuvântul lui Dumnezeu este hrana sufletului, e cea mai dulce convorbire cu Dumnezeu.

<Dio-p7°)

— Calitatea care o laudă Iisus la copii este credința, curăția și frăgezimea vieții, pentru care a zis: „DE nu vă veți face ca ei, nu veți intra întru împărăția cerurilor”. Dar copiii nu au loc în mănăstire pentru că aici este un loc de luptă, de nevoință, și copilăria nu este capabilă de nicio luptă, ea nu are seriozitate. Deci copilăria este o vârstă ce nu are ce căuta în mănăstire. <Di°-ți 205>

— Nu toți din lume se prăpădesc, nici toți din mănăstire se mântuiesc. (FZ)

— Lepădarea de lume e o convingere, pe care poți s-o ai și-n mijlocul lumii stând, precum poți să n-o ai în mijlocul pustiei petrecând. (FZ)

— Unii dintre călugări nu sunt călugări, ci cuiere de haine călugărești. (FZ)

— Nu-i destul să te duci în mănăstire pentru că nu vrei să te măriți. Călugărul nu e numai un cuier de haine negre. <md p15>

— Calea călugăriei nu e după fire; ea e mai presus de fire, ca atare cere o putere în plus. Se înțelege că o putere mai presus de fire de la Dumnezeu dar și o capacitate biologică de rezistență față de pisălogeala obsesiei, a tensiunii firii sau a povârnișului denaturării. (TFCP 137)

— Călugărul trebuie să se ferească în sufletul lui de cel ce-l iubește ca să nu fie rănit de slava deșartă, precum trebuie să se ferească și de cei ce-l ocărăsc, ca nu cumva, poate, din nepăsarea lui, să fie hulit Dumnezeu. De aceea călugării nu umblă printre oameni cu ochii pe ei, câțând cunoscuți sau dorind să stea de vorbă, ci își văd de cale cu gândul la Dumnezeu. <TVMIP 4 I>

— Cel ce intră în cinul monahal trebuie să știe că tocmai aici în singurătate năvălește în mod deosebit duhul cel rău asupra sufletului, dorind să-l abată de la calea cea dreaptă a mântuirii. Cel ce trăiește în lume se luptă cu demonii ca și cu mieii, iar cei ce petrec în singurătate se luptă cu ei ca și cu tigrii și cu leoparzii. <Di0-p-166>

— Dacă monahul se complace într-o călugărie de uniformă și nu-l doare stingerea luminilor sufletului său – întristarea e chipul unui suflet cu luminile stinse – înseamnă că a dat în micime de suflet și a ajuns un om de nimic. Potrivit acestei îndreptări el caută altă hrană sufletului său: lauda oamenilor, aprobarea voilor sale. De povățuitorii săi se desparte sufletește, judecându-i și găsindu-le tot felul de pricini. Așa se cuibărește viclenia în suflet și îl face pe monah om cu două fețe, morminte văruite pe dinafară, neîngrijit pe dinăuntru, ipocrit. (TVM, p-48)

— Călugăria cere smerenie și curaj. Smerenia și curajul s-ar părea doi termeni opuși. Cu toate acestea, în viața duhovnicească ei se armonizează, ba se și completează. Absența sau împușinarea unuia slăbește pe celălalt și între ei trebuie ținut un echilibru. Căci viața creștină orientată numai spre umilință ia o înfățișare de sclavie spirituală, de pipemicire la literă și pierde curajul. De asemenea, orientarea numai spre îndrăzneală personală și spre profetism distruge bisericitatea și sobornicitatea creștinismului, provocând fie erezie, fie schismă, deci pierde smerenia.

(TVM, p. 54)

— Călugăria slăbește în suflete slabe și se întărește în suflete mari. (TVM P 541)

— Desăvârșitul celibat e un har, o răsplată a izbânzii sufletului

asupra trupului. (TFCP 17)

— Iată câteva decadențe [ale monahismului]:

Sărăcia, cu care uneori se începe o mănăstire, determină cerșetoria (...). Oamenii din afară, care ajută prin donații mai de seamă, ba și care n-ajută cu nimic, dacă nu li se are grija, încep să se amestece în treburile interne ale mănăstirii, să învrăjbească obștea și să se învrăjbească și între ei în afarăsmintelile.

Sănătatea fizică a fiecărui ins în parte trebuie medical și dinainte știută. Aici e un punct gingaș, care nu trebuie neglijat. Nu pot fi primiți în această nevoie de o viață a sfaturilor evanghelice decât oameni perfect sănătoși cu plămânii, inima, dar mai ales cu sistemul nervos, sângele și glandele endocrine. (...)

De multe ori, „înclinația spre mănăstire” nu e de fapt o înclinație, ci o infirmitate de adaptare, din cauze organice sau din alte cauze. Adevărata chemare însă nu are nimic cu infirmitatea. (...) Infirmitățile văd în mănăstire: vis, ușurare, litanie, ca să sfârșească în decepții și sminteli. Adevărații chemați văd limpede eroica nevoie de a desăvârșirii, fără ispita sfințeniei.

De asemenea e foarte bine să se știe de la început care e punctul de vedere al fiecărui ins asupra răului. Multe structuri psihice sunt pradă obsesiei răului, a păcatului, a diavolului, manihei asupra trupului și osânditori ai familiei – obsesii și interpretări nesănătoase ca obiecte de cugetare, dovedind un climat nesănătos al minții sau ducând la el. (TVM, p 94)

— Ziduri se pot face ușor, gospodărie la fel, adunare de viețuitori foarte ușor

— Greutatea-i la ales. Căci mulți par buni, luați în parte, dar devin răi adunați laolaltă

— Devin ceea ce erau de fapt. <tvm-ți 97>

— În obștile monahale, unul din marile obstacole pentru creșterea duhovnicească, pentru unirea inimilor și pacea sufletelor, constă în caracterele încă nedominate și netransfigurate prin grația divină și efortul general. Niciun monah nu trebuie să invoce caracterul său, oricum ar fi, pentru a se scuza de lipsurile sale și de întârzierea sa în calea desăvârșirii, ci trebuie bine a îndrumsa caracterul său, căci cine voiește se poate schimba. (T-ȚI 156)

— Prieteni, cunoscuți, vizitatori și închinători nu mai sunt de folos celui ce se nevoiește să-și țină mintea și inima curate de gânduri.

Pentru porunca dragostei pot fi primiți, dar după rânduiala cea pentru străini. Putem vorbi cu ei, dar la un nivel de seriozitate. Totdeauna și în toate mănăstirile unde mirenii au fost primiți fără nicio băgare de seamă, aceștia au destrămat rânduiala și au sfârșit prin desființarea mănăstirilor sau și numai a valorii ei duhovnicești. A umbla după vizitatori sau chiar închinători este a umbla după slava deșartă. Într-o atare mănăstire nu se adâncesc monahii în Duhul lui Dumnezeu, ci în duhul lumii. De aceea în mănăstirile lăsicăse nu se îngăduie cu ușurință nici intrarea părinților sau a fiilor după trup. Până să covârșești cu dragostea peste toată făptura trebuie să te nevoiești cu înfrânarea spre toată zidirea. (TVM, p68)

— Un călugăr trist este un călugăr cu luminile stinse. (°sg-ți 65»

CÂRCOTAȘI

— Nu s-a crezut că se găsesc sectari și altundeva decât unde de obicei îi știm. Observând oamenii mai cu atenție, am aflat că spirite sectare se găsesc oriunde, în toate activitățile omenești; se găsesc cărcotași pe marginea oricărei gândiri omenești, nu numai în religie; se găsesc spirite sectare rozând chiar la temeliile ierarhiei. E clar că spiritele sectare, mentalitățile înguste, unilateralitățile de orice fel sunt spirite anarhice, sortite la fărâmițarea lor până la absurd. Sectarismul se explică prin sine, dar nu și-l poate explica pe cel ce pătimește de el. Adică, cel căzut în asemenea îngustimi susține cu toată tăria că așa este, Adevărul”, cum îl înțelege el, și nu admite o altă părere a Sfinților, a Bisericii și a obștii în general. Dacă prostul s-ar recunoaște prost, ar înceta de a mai fi ca atare și s-ar schimba în înțelept. <SD p 125>

CERERI

— În vreme ce Iisus le prevestea ucenicilor apropierea patimilor Sale în Ierusalim, cu amănunte, pentru ca atunci când le vor vedea să nu deznădăjduiască, doi dintre ei îi cer lui Iisus ranguri de prim-miniștri (primii de-a dreapta și de-a stânga împăratului). De atunci au trecut aproape două mii de ani, dar aceleași cereri nepotrivite se aud și astăzi: cutare se roagă lui Dumnezeu să câștige un serviciu, altul – să i se descopere hoții, unul – ca să risipească pe dușmani, altul – ca să câștige la loterie, una – ca să despartă pe cutare de cutare, altcineva – să nu i se împungă vitele iar școlarul – ca să reușească la examene. Aceștia, este drept, cer lui Dumnezeu lucruri mai smerite, dar toate pământești, trecătoare, nimicuri. Sunt unii care-l cer lui Dumnezeu socoteală de cum conduce lumea și lucrurile. Aceștia

cer ca să asculte Dumnezeu de ei. Altă nesocotință. Alții nu-I cer nimic, ba chiar îi cer să tacă, să nu existe în fața lor; iarăși altă nesocotință.

Oamenii, fiecare în felul lui, cer lui Dumnezeu lucruri potrivite cu icoana (concepția) ce și-o fac despre Dumnezeu. Apostolii, fiindcă îl doreau împărat, îi cer posturi înalte în împărăție. Săracii îl văd pe Dumnezeu ca pe un bogat și îi cer unele ca acestea etc. Dumnezeu este văzut de oameni prin patimile lor ca prin niște ochelari colorați. Dar El este altul. Cred că cea mai deformată ființă din capul oamenilor este Dumnezeu. <cv-ți 339>

— E semnificativ ce cerem de la Dumnezeu. Zice cineva că pe om îl poți cunoaște mai bine după întrebările pe care le pune, decât după răspunsurile pe care le dă. (t, pl64)

— Adâncimea lui Dumnezeu într-un om sau superficialitatea (cât de la suprafață este Dumnezeu în om) o poți cunoaște din lucrurile pe care le cere, mai bine decât din cuvintele pe care le spune.

Unii nu-I cer nimic.

Alții îi cer nimicuri.

Unii îi cer socoteală.

Alții, să facă El ce vor ei!

Iar alții, să nu existe în fața lor.

Și pomelnicul s-ar putea lungi. (Ti p-164)

CERTURI

— Cele ce omul nu poate îndrepta în sine însuși sau în alții, trebuie să le sufere cu răbdare, până ce Dumnezeu poruncește altfel. Cugetă că poate e mai bine să fie așa, ca să fii cercat prin răbdare, fără de care meritele noastre nu sunt mare lucru. Trebuie, în toate acestea, să rogi pe Dumnezeu să te ajute să biruiești aceste piedici – sau să le suferi cu blajinătate.

Dacă cineva, lămurit o dată sau de două ori, nu cade la aceeași părere cu tine, nu mai avea dispută cu el, ci încredințează toate în mâna lui Dumnezeu, Care știe a scoate binele din rău, ca astfel să se împlinească voia Sa și să fie slăvit în toți robii Săi.

Dă-ți osteneala să suferi cu răbdare lipsurile și slăbiciunile altora, oricare ar fi ele, pentru că și tu ai multe din acestea pe care trebuie să le sufere alții. Ci Dumnezeu a orânduit astfel, ca să ne învățăm a ne purta sarcina unii altora – căci fiecare își are sarcina să-nimeni nu-i fără lipsuri, nimeni nu-și este îndestulător sieși, nimeni nu-i atât de înțelept să se poată îndruma singur – deci se cade să ne

suferim, să ne mângâiem și să ne ajutăm, să ne învățăm și să ne îndrumăm unii pe alții. Ceea ce te face atât de supărăcios, nu-i zelul pentru aproapele, ci o iubire de sine, năzuroasă, arțăgoasă, posomorâtă. <Di°P2 ll>

[sfaturi pentru un om aflat în conflict:]

Altceva mi s-a întâmplat în perioada când lucram la serviciu. Am avut o pricină cu un om care m-a supărat și-l uram mult și nu-l puteam ierta. El știa și se ferea de mine. În timpul acela Părintele Arsenie era la Drăgănescu. Mă prezint la dânsul și îi spun necazul cu pricina. Părintele îmi zice: „*Du-te, mă, la el și vorbește cu el despre cazul care-l aveți*”. Am venit acasă și mă frământam și-mi ziceam: „Cum să mă duc la el și să vorbesc cu el, când mie îmi vine să-i dau în cap?”. Am stat și m-am gândit: „Trebuie să ascult de Părintele Arsenie, orice s-ar întâmpla!”. Atunci aveam o carte pe care o citeam, îi zicea „Sfârșitul lumii și judecata sufletelor”. Mă duc cu ea la el și i-o arăt și îi zic ce scrie. Citește și, după ce citește, îi zic: „Știi că avem probleme între noi. Te rog să mă ierți!”. Gestul meu l-a șocat foarte mult și a răspuns: „Mă Morare, măcar dacă ar fi toți ca tine...”. Iar eu mă gândeam și-mi ziceam în gând: „Asta nu se întâmpla niciodată dacă nu era Părintele Arsenie”. De atunci am devenit cei mai buni prieteni și prin toate părțile mă lauda.

Dar nu știu în ce timp – înainte sau după această întâmplare – am mai avut cu altul probleme de ceartă, dar mai mult ciorovăieli. Și-mi fac drum la Părintele Arsenie pe care îl găsesc și îi zic: „Uite, Părinte, ce fac eu...”. Și-mi zice: „*Dacă el zice, tu zici de Dumnezeu. Ce să mai faci?*”. Am plecat spre casă și, pe drum și după aceea, am căutat explicația Părintelui Arsenie și am găsit-o; este în felul următor: indiferent ce jigniri și ce probleme ai, taci, nu-i răspunde, nu te răzbuna cu nimic și în niciun fel. În schimb, imediat fă-ți timp de rugăciune și spune-i lui Dumnezeu necazul și cere-l să te ajute. Ca să fim mai siguri că Dumnezeu ne ajută, să zicem: „Doamne, iartă-l și pe el, și pe mine”. Nu am cuvinte să vă spun cât este de bun sfatul Părintelui Arsenie!” <M4 p-1611

COMUNITATE, COMUNIUNE

— „Doi sau trei împreună...” (Matei 18, 20) e un fapt mai presus de fire; Dar sau Har al Duhului Sfânt. Aceasta este dragostea ca virtute, în care sporind, ne mântuim. Starea împreună din oricare alte considerente n-are valoare religioasă. Condiție a vieții duhovnicești

este deci conviețuirea în obște. Sporirea darului Duhului Sfânt în suflet se face prin sporirea smereniei. Aceasta e imposibilă, inexistentă în condiția singurătății sau a conducerii de sine. Ne smeresc și scăderile noastre când ni le recunoaștem, dar mai mult ne smeresc frații din obște, cu care ne rotunjim colțurile cele din patimi și pe care avem poruncă dumnezeiască să-i iertăm din inimă. Această rotunjire a colțurilor cu iertare din inimă e cea mai adevărată lepădare de sine. Când ești întru totul rotund de către frați, nimeni și nimic nu te mai poate arunca în întristare sau deznădejde. coh, p-208>

— Să fiți cu dragoste către această îndemnare: purtați-vă de-așa fel între voi ca să odihniți pe Dumnezeu între voi. (OHlp236)

— Precum nu se află vrajbă în Dumnezeu, așa să nu se afle nici între cei ce-L au pe El ca temelie a vieții. Starea de pace cu toată făptura e o minune așa de mare, încât uimește lumea și o silește să recunoască într-aceasta fapta lui Dumnezeu. (Ci p 85)

— Noi nu suntem uniți decât în una și aceeași nevoie de-a ține toți calea Duhului în amănuntele vieții și de-a avea pe Hristos drept rost al vieții. Suntem uniți când avem o năzuință comună, când gândim la fel și avem aceeași dragoste, a lui Hristos. (ohi.p.382)

— Pentru a lămuri obiceiul creștinilor de a se ruga unul pentru altul, de a cere rugăciunea fraților, vă amintesc că Iisus Hristos zice către Sfântul Petru: „Dar Eu m-am rugat pentru tine ca să nu scadă credința ta” (Le.22, 32). Când Sfântul Apostol Petru era în temniță, credincioșii se rugau pentru eliberarea lui. „Rugați-vă unul pentru altul, ca să vă vindecați, că mult poate rugăciunea dreptului în lucrarea ei” (Iacov 5, 16). Iată care este taina rugăciunii! Lucrarea împreună, pentru ca cel tâmpit să capete minte ascuțită, cel leneș să se trezească printr-o lucrare vie... Un duh are putere să se transmită altui duh, poate acționa în chip binefăcător unul asupra altuia, să-l atragă spre luare aminte, să-l încurajeze dacă e în deznădejde, să-l abată de la un viciu și să-l îndemne spre o sfântă lucrare, iar în acest fel, ajutându-se unul pe altul, se fac mai cucernici, mai nevoitori și mai plăcuți lui Dumnezeu. Iată felul în care trebuie să ne rugăm pentru aproapele! Puterea acestei rugăciuni constă într-o sinceră părtașanie creștină la necazurile aproapelui și pe măsura aceasta are o influență asupra sufletului lui. (LD, p 85)

CONCEPȚIA DE VIAȚĂ

— Prin natura lucrurilor suntem deodată: și ființe ale lumii

fizice și ființe ale lumii metafizice. Ca atare putem trăi o vreme fără pâine, dar nu putem trăi fără o concepție de viață. Dacă ne limităm obârșia și destinul nostru numai la lumea fizică, atunci rămânem cu o seamă de probleme neînțelese și nerezolvate, trăim între adevăruri și secundar; cele fundamentale, Adevărul în sine-ne rămâne inaccesibil.

(RÎ, p. 13)

— Concepția de viață este aceea în care te integrezi trup și suflet. Prin aceasta se modifică pozitiv structura celulelor întregului corp, se armonizează de tot necazul celor rele și al durerii. <GSD)

— Cauza desfigurării omului stă în căutarea greșită a fericirii sale în lucrurile acestei lumi. (...) Să fii în lume, dar totdeauna mai presus de lume. Nu îngusta rostul vieții numai la idealuri pământești! Împlinește-le și pe acelea, dar totdeauna fii mai presus de ele! Din cauza nestatorniciei lor, a conflictelor cu răutatea și infirmitatea lumii, trebuie să-ți asiguri viața în Dumnezeu, care nu te minte, cum te minte mai sus pomenita lume. (CV, p 32)

— Singura concepție fără greșală și izbăvită de relativitate o are numai Dumnezeu-Absolutul –, începutul și finalitatea lumii. El e singurul a cărui concepție face, din haos, cosmos. Când cineva se încumetă să se lase în conducerea Providenței, printr-un elan de iubire de Dumnezeu, adică să-și depășească conștient condiția sa umană – sub acțiunea harului de sus, bineînțeles –, poate vedea încă de aici arvuna desăvârșirii sale, într-un sentiment de liberare, ca o înviere din morți. Timpul, cauzalitatea, lumea, viața și toate vămile cunoașterii, pline de chinul contrazicerilor, rămân la pământ, ca o găoace de ou când iese din ea un pui viu sau, când dintr-o omidă păroasă – trecută aparent prin moartea unei crisalide – iese și zboară un fluture în culorile curcubeului. Așa suntem și noi în condițiile vieții acesteia, o candelă cu untdelemn și fitil, dar încă neaprinasă.

Când ajungem la cunoștința a ceea ce suntem de fapt, că avem o înrudire cu Dumnezeu, că locuiește chiar în structura noastră spirituală, că suntem în pragul liberei alegeri a unei concepții de viață de care să ne țină chiar de n-om fi pe placul lumii, atunci Dumnezeu aprinde candela și luminează toată viața noastră cu concepția creștină despre lume și viață. (Ci p 148)

— Obişnuit concepția creștină nu prea e dusă nici chiar de credincioși și nici chiar de cei ce o cunosc teologic destul de bine, până la finalitatea sa – mai păstrând și pentru egoism o bună parte de

„viață”. Cu alte cuvinte sunt puține exemplarele omenеști care își ”riscă” toată viața lor pentru Dumnezeu, pentru cauza lui Dumnezeu în lume. Aceasta dovedește numai slăbirea omului – prin boala egoismului – nicidecum slăbirea creștinismului în sine, ca valoare sau lumină a vieții. <ci p 149)

— Concepția religioasă de viață trebuie să ți-o formezi la un nivel de gândire și vocabular analog cu cel al profesiunii, căci mulți se rușinează de pauperitatea (sărăcia) în care se găsesc sub raport religios și, chiar când au bunăvoință, constată că terminologia fuge în vremea copilăriei. (Ri p 15)

— Neuronii nu se regenerează, nu se replică. Îi avem la numărul și durata prevăzută genetic; dar, pe foarte mulți îi pierdem pe drum. Se hrănesc ca toate celelalte celule, cu: oxigen, glicogen și hormoni. Se regenerează, după oboseală, cu: somn și... concepția de viață. Cultura. Se întrevăd aici cauzele care provoacă pierderile, uzura și degenerarea. (...)

Cei ce ajung din vreme să știe cum pot evita decrepitudinea, senilitatea, nu se avântă fără frâu în vârtejul uzurii „vieții”. Concepția de viață – și cea mai bună e Revelația, că are orizontul cel mai larg, până dincolo de zare, și echilibrul perfect (deplin) între orice fel de împrejurări, e totuși un efort, dar care antrenează noi circuite în creier, noi sinapse, care suplinesc pe cele pe care ni le fură vârsta pe drum. Cu alte cuvinte, **efortul culturii** („Viața veșnică este cunoașterea lui Dumnezeu...” **transcende fondul genetic**. Sau altfel spus: la genii și la sfinți patrimoniul genetic a fost depășit sub efectul culturii, ceea ce a antrenat crearea de noi sinapse în creier. coh, p 26°)

CONDUCĂTORI

— Cârmuirea neamurilor tot de sus se face. <ci-ți 288>

— L-am dat Biblia s-o citească, din scoarță în scoarță, ca să se convingă că neamurile au – chiar și după expresia lui Gustave Le Bon, „guvernele pe care le merită” – o conducere providențială. De Sus se ocârmuiesc neamurile și se orânduiesc oamenii care să împlinească felul cutare sau cutare de guvernare. De Sus se orânduiește „regimul” pe care trebuie să-l aibă neamurile. Când regimul și-a îndeplinit misiunea, sau și-a trădat-o, Providența îl schimbă. [indeciara, adalâa, «uran ei în 16 iunie 1948] (ASI. p. 164)

— Din toate timpurile se știe că, atunci când puternicii vremii ridicau mâna asupra slujitorilor lui Dumnezeu, n-a mai dăinuit puterea

lor. <c' p 65>

— Stăpânirile sunt cum sunt, din iconomie divină. Deci cine vrea să fie al lui Dumnezeu se poartă, vorbește și cugetă în raport cu Providența, Care așa conduce lumea precum se vede. Nicio stăpânire de pe lume nu te poate opri de a fi mai bun, de a fi mai curat. Nimeni nu te poate opri de a fi un sfânt – că, la urma urmei, asta înseamnă a trăi în dragostea care nu cade, care-ți asigură pacea sufletească cu toată lumea. (Ri p 158)

CONSECINȚE

— Faptele omului se înscriu în mai multe „locuri”. De acolo generează – ca rezultante – efectele matematice, de neînlăturat: în soarta ta personală, în a urmașilor tăi, în mediul social prezent și viitor, precum și în mediul cosmic. Greșelile, când sunt recunoscute ca atare, unde trebuie și cum trebuie, se pot îndrepta și urmările se pot opri. Dar oprirea urmărilor o face numai Stăpânirea Supremă a lucrurilor și a devenirii. cohi-p4I2>

— Cu privire la greșelile de conviețuire: oamenii nu prevăd nici măcar viitorul apropiat, de cum un viitor mai îndepărtat. Nu-i interesează decât un imediat desprins 44 de orice viitor previzibil, de care devin perfect responsabili și supuși unor sentințe iară apel – de multe, de foarte multe ori, sentința de moarte. Greșelile de comportament, de drept comun, de ordin social, mai au un drept de apel, o amnistie, dar greșelile cu patrimoniul – conținutul vieții – sunt ultimative. <Oh. p 413>

CONȘTIINȚA

— E un grai tăcut, o chemare lină, pe care o auzi sau o înțelegi că vine dinlăuntru, dar totuși de dincolo de tine, de la Dumnezeu. Însuși cuvântul conștiință înseamnă a ști împreună, la fel. Iar cei ce știu împreună, la fel, sunt Dumnezeu și omul. Prin urmare cugetul sau conștiința e ochiul cu care vede Dumnezeu pe om și același ochi cu care vede omul pe Dumnezeu. Cum îl văd așa mă vede – așa simt că mă vede – vedere deodată dinspre două părți.

Patimile, reaua voință și peste tot păcatele, dar mai ales nebăgarea în seamă a acestui glas, îngrămădesc niște valuri peste ochiul acesta, niște solzi, care-i sting graiul, încât abia se mai aude. Atunci și Dumnezeu se stinge din ochiul nostru încât ne pare că nici nu mai este Dumnezeu. Prin păcatele noastre, capătul omenesc al conștiinței noastre s-a îmbolnăvit. Înțelegem prin urmare, cum se face

că s-a întunecat Dumnezeu așa de tare în ochii păcătoșilor, încât aceștia ajung de bună credință, în răutatea necredinței care i-a cuprins și li se pare că abia acum au ajuns la „adevăr”.

Glasul conștiinței însă, fiind și capătul lui Dumnezeu din fiii Săi, prin firea Sa, nu va putea fi înăbușit mereu, toată vremea vieții noastre pământești. Odată și odată începe să strige la noi, pârându-ne înaintea lui Dumnezeu și înaintea noastră de toate fărădelegile făcute; iar dacă nu ne împăcăm cu pârâșul acesta, câtă vreme suntem cu el pe cale (Matei 5, 25), drumeți prin viața aceasta, avem cuvântul lui Dumnezeu, că El va asculta pâra și-i va da dreptate, și ne va băga în chinurile iadului. (cap-87)

— Conștiința o au toți, dar conștienți de conștiință sunt mai puțini. Oameni sunt toți, dar **om**, din când în când câte unul. Ba aproape că numai unul: Fiul Omului. (...) Conștiință, conviețuire, complot, contrar, confuzie, contondent, co-lateral, cotropire, convingere, continuitate etc. În toți acești termeni e vorba de două persoane cel puțin, care se află, în prezent și în viitor, într-o relație strânsă, de o anumită calitate oarecare.

Conștiință: o știință, aceeași, e care o au doi inși deodată, despre ceva. Iar cei doi inși sunt Dumnezeu și omul. Conștiința: ochi comun, al lui Dumnezeu către om și al omului către Dumnezeu; sau: vedem cum ne vede Dumnezeu în toate. Aceasta-i organul de cunoaștere și de calificare morală și religioasă a faptelor, a cuvintelor și a gândurilor noastre. E un for de judecată care ne arată sau ne spune oricând: acordul sau dezacordul nostru intim cu Dumnezeu și cu oamenii, sau și cu noi înșine. Când însă se întâmplă un dezacord, atunci la mijloc e și o a treia putere care amăgește, strâmbă, deviază mersul rectiliniu al minții către Dumnezeu și apare dezechilibrul și păcatul. (OH1, p 269)

— Când omul își minte conștiința – devine mincinos – aceasta nu mai funcționează, ba se și destramă, omul se di-sociază, se dezechilibrează: moare dinspre Dumnezeu și suflet, deși lui i se pare că „ trăiește ” (Apocalipsă 3, 1) (OHI, p 469)

— Strălucirea stelei conștiinței crește dacă e urmată toată calea ascetică. (CHIP 3471)

— Mulți v-ați mărturisit păcatele voastre și totuși cugetul vă mustră. Oare de ce? De aceea, că ori nu ați primit leacul după mărirea răni, ori că l-ați primit, dar nu l-ați făcut. Și vă mai mustră cugetul chiar și după ce ați împlinit toată pocăința și după ce veți fi ispășit

păcatul acela pentru că mai sunt și păcate nemărturisite, și până ce nu le veți mărturisi pe toate și nu veți ispăși de bunăvoie toate, nu veți putea avea pace cu pârașul vostru (conștiința). Căci cugetul nostru când ne mustră pentru păcatele noastre, să știți că e glasul lui Dumnezeu în noi. Dacă noi am fi cum trebuie, glasul acesta al lui Dumnezeu în noi ne-ar învăța tainele lui Dumnezeu și ne-ar răpi în Rai încă de pe pământ fiind, dar nu poate de mulțimea și de greutatea păcatelor noastre. De aceea ne tot mustră, că doar, doar, ne vom apuca de lucrul ispășirii și al curățirii. (DD°2>

— Păcatul întuneacă adevărul și tulbură vederea limpede a conștiinței. În păcat căutăm plăcerile, nu fiindcă ele ar fi într-adevăr vrednice de dorit, ci pentru că așa ni le prezintă lumina roșie și tulburătoare a pasiunii. Dorim lucrurile nu pentru că ele sunt mari în sine, ci pentru că lăcomia noastră ni le înfățișează exagerate și cu aparență de mărire. Aceste exagerări și falsificări de perspectivă ne tulbură la fiecare pas armonia vieții. Pierdem măsura cea dreaptă pentru valoarea lucrurilor și ne lăsăm rătăciți de interese felurite și contradictorii ale vieții. (CV, p-65)

— Cugetul e veriga lui Dumnezeu și de Dumnezeu pusă în noi, de care agață Dumnezeu mila Sa și ne atrage la Sine. Ne-ar cuprinde Dumnezeu cu totul și ne-ar îmbrăca în lumină, însă nu găsește în noi loc curat de care să ne cuprindă decât această singură verigă. Nu tânjim noi spre Dumnezeu cum tânjește Dumnezeu spre noi. Pe noi dragostea lui Dumnezeu ne arde. Până când încă mai zăbovim în păcate și nu ne desfacem de ele, dragostea lui Dumnezeu spre noi ne este foc arzător, iar apucându-ne de ispășirea păcatelor ni se face bucurie și pace și lumină dumnezeiască. (DD°2)

CONVERTIRE

— Păcătoși, cu toate acestea, au un prieten: pe Iisus.

Din ceasul în care cunoști că ești păcătos, te-ai schimbat din vrăjmașul lui Dumnezeu în prietenul Lui. Dumnezeu nu este vrăjmașul omului niciodată că nu poate –, și nici nu se schimbă, același fiind. Schimbarea e a omului. Nici îngerii răi nu se mai pot schimba, numai omul.

Schimbarea care bucură Cerul e din rău în bine. Este și schimbare din bine în rău. Prima e convertire, a doua tăgăduire. Definitive nu-s niciuna. Până la moarte există posibilitatea căderii și a convertirii – dar moartea fixează ori una, ori alta din posibilități. 46

Toată suferința e a Divinului Prieten, care te așteaptă la toate răspântiile lumii, să-L recunoști prieten. În divina-l prezență tu te recunoști păcătos. (...) Prietenul păcătoșilor așteaptă pe toți cei ce au să se mântuiască, îi caută, îi așteaptă, aleargă după ei și face aceasta până la sfârșitul lumii, până prinde și pe ultimul om al împărăției Sale. <cv-ți 99>

— Dacă radiațiile medicale produc diferite stricăciuni în structura noastră celulară, printre care și sterilitatea – un fel de mutații mortale în structura noastră genetică – atunci e de la sine înțeles că razele, puterea Duhului Sfânt, puterea supremă dătătoare de viață, produce mutații dătătoare de **nou echilibru** genetic, care favorizează ne-pătimirea ca echilibru al firii. Că pe unii nevoia aceasta a firii îi duce până la crimă, până la nebunie și chiar sinucidere. Adică e un dezechilibru.

Acum înțelegem posibilitatea convertirii Mariei Egipteanca și, peste tot, mecanismul convertirii, plecând de la nivel de conștiință până la nivel genetic, a oricărei energii rebele a firii. Și convertirea aceasta înseamnă: readucerea energiilor firii la rostul cu care au fost create, rostul de dinainte de cădere, fapta, accidentul care a fost deviere, de-naturare, de-reglare, dezechilibru, obsesie, a-nomalie, fără-de-lege, paranoia, nebunie a unei energii de viață dătătoare. Căderea s-a înscris în codul genetic ca o biruință asupra diavolului și s-a transmis tuturor urmașilor, născuți pe calea acestui instinct deviat. (...)

„Îmbogățirea în Dumnezeu”, adică în Duhul Sfânt – energia supremă și singura capabilă să schimbe în bine însăși structura slăbită sau decăzută a omului. Căci lui Dumnezeu nimic nu-i este cu neputință unde este și credință, chiar și numai cât cel mai mic bob de muștar. (°h p 457»

COPII

— Copiii odihnesc și refac omul. Chiar ei sunt o refacere a omului. Ei rezumă: gingășia și frumusețea; puritatea, nevinovăția și credința. Chiar pe Iisus L-au odihnit copiii. <cv-ți 274>

— Mari și curate bucurii ne fac copiii. Poate cele mai mari dintre bucuriile oamenilor. Dar tot copiii pot și zdrobi cel mai tare inima părinților, când copiii nu sunt sănătoși, când nu au sănătatea întregă, când duc o viață rătăcită sau sfârșesc viața într-o fărădelege. (CV P 72)

— Și, luând un copilăș în brațe, le-a zis: „Oricine va primi în

numele Meu pe unul din acești prunci, pe Mine Mă primește; și oricine Mă primește pe Mine, îl primește pe Cel ce M-a trimis pe Mine” (Marcu 9, 37). Cuvântul ar putea fi lărgit. Dacă mamele ar primi copiii în numele Domnului, ce străvezii ar fi ei în chipul lui Iisus! Abia atunci și-ar da seama mamele pe Cine au primit prin copii. <cv-ți 274)

— Iată o supărare a lui Iisus: supărarea că, copiii, nu-s lăsați, de mici, să vie la Iisus. E lucru știut că din copilărie aduce omul înclinarea pentru Dumnezeu, indiferentismul sau necredința. Rar când e altfel. Copilăria e intervalul vieții mai apropiat de sfințenie, mai capabil de credință. Și oricum, în orice domeniu, „credința” e factorul pe care se clădește și pe care se contează. Dacă acest factor primordial e înclinat dintru început spre Dumnezeu, vom avea „credința în Dumnezeu”; dacă e înclinat împotriva Lui, vom avea „credința în necredință”. <cv-ți 2901

— Luați aminte, părinților, că nu e glumă cu viața copiilor pe care îi ai sau vrei să-i ai. Ești răspunzător de ei și de toată viața lor căci cum le-ai dat-o așa o au! Și copiii tăi te vor judeca pe tine după cum bine știți și bine pățiți. Iar când te-or supăra, fii cuminte și nu-i blestema, ascultând de diavolul până în sfârșit, ci trage-ți de seamă că ei îți aduc aminte păcatele tale cele nemărturisite și neispășite. Roagă-te pentru ei și roagă-te și pentru tine, chiar când te-or blestema, să te ierte Dumnezeu.

(MD.p.36)

— Astăzi Irod s-a multiplicat: mai nu e familie în care Irod să nu-și ucidă copiii. Doar puțini copii mai scapă cu viață! (CV p-302)

— Când îțiiei răspunderea de a rodi copii, Stăpânul vieții îți va ajuta să ai și ce le da de mâncare și-ți va asigura și cinstea căsătoriei. (PA p 12)

— Salturile peste sarcini, lepădarea de copii, indiferent cu ce mijloace și din ce motive, ating sănătatea copiilor ulteriori, dacă mai vin. Dar chiar dacă nu mai vin alții, Legea divină îi pedepsește și retrospectiv pe cei făcuți cronologic. (RCP 111

— În cazul viciului sau a greșelilor de conviețuire, apariția cancerului care ucide soția se răstoarnă iarăși în răspunderea soțului. Soțul care nu vrea copii nu trebuie luat; e un criminal camuflat al soției sale. Nu e din turma lui Hristos.<RC p 121

— Se răresc păstorii: „Iată vin zile, zice Domnul Dumnezeu, în care voi trimite foamete pe pământ, nu foamete de pâine și nu sete de

apă, ci de auzit cuvintele Domnului” (Amos 8, 11). Ce e de făcut? Răspuns: E mare nevoie de copii curați, neîncărcați cu atâtea păcate părintești, mai străvezii spre Dumnezeu, în stare să lase toate pentru dragostea de Dumnezeu și Evanghelia Sa. cozm-p-48>

— Nu mai stați cu gânduri ucigașe împotriva copiilor, că nu știți în calea cărui mare dar de la Dumnezeu te-ai găsit împotrivă – și ai să dai seama – de aceea mai bine gândiți-vă și rugați-vă lui Dumnezeu, ca, copiii voștri să-l fie slujitori între oameni! (CV-ți 58)

CREDINȚĂ

— Grăuntele de credință este, de fapt, grăuntele de comuniune în care suntem cu Dumnezeu. Este același grăunte numit pe alocuri de Iisus: comoara îngropată în țarină, mărgăritarul de mult preț, sămânța cea căzută în pământ bun, aluatul care dospește toată frământătura, împărăția cerurilor ascunsă înăuntrul nostru etc. Cu un cuvânt, este locuirea mai presus de cuvânt a lui Dumnezeu în firea omenească.

(CV, p. 308)

— De ce așa de puțină credință se vede pe pământ? (Mai întâi nu știm sigur dacă e chiar puțină. Provocările o vor arăta-o. Din înmulțirea necredinței se poate deduce provocarea credinței.) o explicație ar fi că puține vieți i se predau lui Dumnezeu; puțini oameni îi acordă lui Iisus stăpânirea absolută peste viața lor; – și nu opriți de frica opreliștilor, ci opriți de înșelăciunea amăgitoare a iubirii de sine, care crește ca o pălămidă în aria vieții. (CV, p 309)

— Credința e un risc al rațiunii. Riscul e al cunoașterii care saltă de pe planul rațiunii naturale în planul Revelației. Revelație înseamnă descoperire, descoperire la întrebări limită ale rațiunii, dar la care nu e în stare să dea și răspunsurile. Metafizica e o dovadă că rațiunea prin forțele sale naturale nu poate rezolva definitiv și cu valabilitate universală probleme ca adevărul, absolutul, eternitatea, infinitul etc.<OHI p-2751

— Credința este un risc al rațiunii, dar nicidecum o anulare a rațiunii, ci, dimpotrivă, o iluminare a ei. E o absolvire a sufletului într-un «dincolo» al lumii acesteia, în spațiul divin al existenței. Conștient de această dezamăgire, fără să fii mort deloc și în lume, experiezi, trăiești la intensități nebănuite sentimentul libertății spiritului. Acum scapi de frică. Va unna, apoi, o realitate de o evidență absolută. (Că p, 47)

— Sofismul și vicierea instinctelor au compromis rațiunea ca

unealtă capabilă de cunoașterea lui Dumnezeu. Când compromiterea rațiunii și decăderea omului în animalitate au ajuns la paroxism, a venit vremea Revelației. Abia Revelația reabilitează rațiunea, luminând-o prin har, și sfințește natura, purificând-o prin virtute. În atare împrejurare credința nu mai e un risc al rațiunii, ci o certitudine pentru care bucurios ne riscăm viața. coh1 p-383>

— Faptul că omul presimte probleme și adevăruri ce-l depășesc îl îndreptățește „să creadă și în existența lui Dumnezeu”. Această credință vagă, aproape de competență, mai filosofică, nu-l angajează real în a-și corecta cumva modul de viață, sau să-și pună vreo ordine în cunoștințe. Momentul decisiv al omului nu e însă cel „metafizic”, care nu-i angajează viața, ci e momentul religios, când omul în cauză se recunoaște răspunzător de concepția sa de viață. Nu avem liniște și echilibru până nu ne decidem, în timp: ce facem cu eternitatea noastră? Ce facem cu Hristos? Căci El ne-a descoperit (revelat) nouă toate. El ne-a descoperit adevărul fundamental al eternității și întoarcerii noastre la Dumnezeu, ca Tată al omului. (Rip 131

— Credința e un factor de purificare. Se bagă credinței o vină că este numai o chestiune de sentiment, de inimă. Cei ce o au, însă, mărturisesc că omul, acum, înțelege pe un alt plan de existență și viață decât înțelegea înainte de a crede. (Ti p 15)

— Creștinii, purtători de Duh și trăitori ai lui Hristos, adesea gustă aroma împărăției ce va să vie; trăiesc momente în viață de o negrăită bucurie și de un nespus cuprins sufletesc, încât pentru ei cele de dincolo au o evidență absolută. cohi-p-382>

— Factorul credință e singurul care mai poate da bună mărturie despre cineva. Figuranții pe la biserică n-au nicio valoare sigură. Mulți – vrând să câștige simpatia unei fete – fac pe credincioșii până la cununie; pe urmă se lasă păgubași de credință, adică de frânele ei morale. Decepția e cu atât mai mare. (°hi-p-2 0 5>

CREȘTINISM

— Creștinismul este religia întemeiată de Iisus Hristos, în care Dumnezeu S-a descoperit pe deplin oamenilor, i-a învățat tot ce avea de învățat și i-a întărit cu puteri noi de viață. De aceea s-a spus despre Creștinism că este a doua creație a lumii. Abia în Creștinism avem forma desăvârșită a religiei, fiindcă acesta nu e întemeiat de vreun profet, ci de însuși Dumnezeu, întrupat într-un Om adevărat: pentru noi, oamenii, S-a făcut om. coh. p«

— Ce este creștinismul? A doua creație a omului. Pe butucul sălbăticit al firii omenești, a altoit Dumnezeu o mlădiță nobilă, un om de alt neam decât oamenii pământeni, un om ceresc. Acesta ni s-a făcut nouă fire nobilă și, ajutat de concursul libertății și voinței noastre, noi trebuie să dăm roade cerești: felul de a fi, faptele și cuvintele lui Iisus. Cu un cuvânt, prin îmbrăcarea noastră de la Botez și celelalte Sfinte Taine, în Hristos, prin această naștere a noastră din nou, desăvârșirea – după care tânjim din străfunduri de ființă – a devenit posibilă. (OHI, P 345)

— Creștinismul, înțeles în adâncimile sale, așa cum l-a adus Iisus și cum l-au înțeles apostolii Săi, e o concepție revoluționară de adânc al ființei omenești și nicidecum o doctrină reacționară de exterior. Făptura cea nouă – natura cea nouă – sădită în noi, veșnicul din om, nu face motive de vrajbă cu nicio stăpânire de pe lume pe niciuna dintre problemele posibile ale lumii acesteia. ochi p 331>

— A fi creștin înseamnă mai mult decât aparținerea ta doctrinară la creștinism. A crede în Iisus Hristos înseamnă mai mult decât semnifică vorbele. Iată ce înseamnă a te strămuta din tine în El, înseamnă a-L avea pe El în inima ta, a-L face pe El inima ta; înseamnă să ai un moment, o clipă în viața ta în care te-ai întâlnit real cu Iisus; clipă care să nu-ți ajungă viața întreagă de a o desfășura între oameni. De altfel acesta este și semnul că ești un convertit al lui Iisus, că te-ai dedicat Lui irevocabil. Toată vremea ta viitoare nu-i decât desfășurarea clipei aceleia – decizia –, a cărei bogăție nu se mai termină. Până nu te-ai lepădat de tine, ești o fântână seacă; iar dacă te-ai lepădat de tine și te-ai dedicat lui Iisus, El te-a schimbat în izvor de apă vie. Numai așa poate sufletul să ajungă la sine însuși, la El – cel adevărat, lepădându-se de sine și strămutându-se în Dumnezeu. (CV p 64)

— Creștinismul nu are temelie omenească – vreun apostol – ci divinitatea întemeietorului confirmată definitiv de Sfânta Sa înviere. Pe învierea lui Iisus, pe faptul că Iisus are o realitate vie, unică, și în categoriile acestei lumi cât și în afara ei, se motivează toată zdroaba apostolică a lui Pavel și cei 40.000 km pe care i-a făcut în condițiile de atunci pentru Hristos, sensul și destinul vieții sale. Numai realitatea mai presus de evidență a lui Iisus în viața sa a putut să-i dea curajul să înfrunte, fără vreo opoziție măcar, bătaia câtă a mâncat-o, ostenelilor, grija Bisericii, primejdiile pe uscat, pe mare și între frații mincinoși, și

tot aceeași viață a lui Iisus într-a sa l-a făcut să-și poarte cu demnitate lanțurile și să nu vadă în ele o piedică a Adevărului.

Pentru toată această desăvârșire, la care a ajuns personal și spre care a câștigat neamurile, n-a destăinuit decât calea cea mai scurtă și mai presus de toate: sublimul dragostei, care nu cade niciodată. Se pare că prin Pavel, Iisus și-a completat porunca ce rezumă Scriptura, arătând, mai presus de inspirație omenească: desăvârșirea iubirii veșnice. Toate încetează, afară de iubire. Iar cu numele iubirii Ioan definise pe Dumnezeu; Pavel L-a descris. De pe atare culmi de realitate, concepție și trăire, e limpede că toate celelalte date, ale vieții de toate zilele, rămân de o importanță secundară. (OHI-p331)

— Creștin să fii, nu numai să pari! Iată una din principalele tale pravile. Numele de creștin fără o viață creștinească este o fățarnicie. Creștin este acela care, cât este cu putință omului, îl imită pe Domnul Hristos: prin cuvinte, prin fapte și prin gânduri. (MD p 113)

— Precum numele de Apostol cu care s-a numit Iuda, cel ce avea gânduri, intenții și alte rele, nu l-a apărat în fața pedepsei veșnice, tot astfel nici pe noi nu ne va răscumpăra dintr-o pedeapsă asemănătoare numele de creștin, dacă noi nu vom trăi viața noastră după legea Domnului nostru Iisus Hristos. (MD, P 113)

— Creștinismul se întemeiază și dăinuiește pe întemeietorul său: pe învierea Lui din morți, ultimul cuvânt. **Noi** suntem care de obicei cădem din creștinism, iar nu creștinismul. **Noi** cădem, nu Iisus. Minciuna iudeilor n-a surpat învierea lui Iisus. Dumnezeu nu cade. Dar căzând noi din creștinism ni se pare că a căzut creștinismul, ni se pare că a căzut altcineva, nu noi. <cv-ți 80)

— Împotriva credinței creștine (...) s-au dus lupte perfide, urgii istorice, veacuri de-a rândul. Deși creștinismul a fost reprezentat numai din când în când de sfinți, apărat de orânduirea bisericească pe cât s-a putut, iar numărul credincioșilor variabil și fără prea mare putere, el totuși a dăinuit, dăinuiește și va dăinui prin alte elemente: prin obârșia sa divină, prin concluzia finală a credinței, prin mărturia conștiinței a eternității sufletului nostru și prin asistența nevăzută a lui Iisus, contemporan viu cu toți credincioșii Săi din toate veacurile până la sfârșitul timpului.

Dacă creștinismul n-ar pune în mod personal fiecăruia problema socotelilor noastre cu eternitatea, darea de seamă la sfârșitul acestui mod de existență asupra modului cum ne-am

interpretat destinul nostru, atunci Iisus ar fi numai un filosof, care n-ar angaja viața însăși a omului. De aceea mulți, ca să „scape” de „El”, îl consideră doar ca pe un „mare inițiat” de care mai au și alte religii; un mare om, dar numai om, cel mult inspirat de Dumnezeu. (R, p 17)

— De ce e refuzat creștinismul de fiecare în genere? E refuzat nu din vreun motiv întemeiat, ci dintr-o viclenie inoculată naturii omenești, care se alipește de plăcere ca de un „bine” și se depărtează de durere sau jertfă ca de un „rău”. Creștinismul practic, prin natura lui, stăvilește dărpănarea firii omenești prin patimi care produc o plăcere imediată, dar care cu timpul, devastând, întunecă totul și pervertesc înțelesurile cuvintelor de bine și rău, punându-le unul în locul altuia. R P 15)

— Creștinismul se adresează persoanei. Se adresează celor trei facultăți ale sufletului: cunoașterea, iubirea și voința. (...) E un creștinism defectuos acela care exaltă numai câte una dintre aceste trei însușiri ale sufletului. De pildă: creștinismul nu e numai cunoaștere, căci aceasta duce la raționalism – la o micșorare a lui pe măsura minții omenești, mărginită și neajutorată. Nu e nici numai iubire sau sentiment, căci aceasta duce la pietism, care nu e sănătos, în cele mai multe cazuri, și sfârșește în fanatism. Nu e nici numai voință, căci numai cu această însușire, se ajunge la activism și autoritarism, un fel de dictatură în numele lui Iisus.

Prin urmare, câtă vreme facultățile sufletești nu-s unificate în Hristos, omul nu e centrat în jurul lui Dumnezeu, creștinismul său e un creștinism sectar, sau dătător de sectă. icvp 97»

— Să băgăm de seamă ca nu cumva creștinismul să se ia de la noi. Pe simplul motiv că noi, creștinii, nu aducem roadele acestui creștinism: oameni după chipul lui Iisus. Creștinismul nu e numai o afacere de Duminică, ci o strădanie de toate zilele, toată viața, de a ajunge stilul de viață și concepție pe care ni le-a dat Iisus. Dacă creștinismul nostru nu e strădania aceasta, care naște fiii lui Dumnezeu, el rămâne o simplă formalitate – și ne putem trezi fără ea. (CV p 223)

— În Rugăciunea Tatăl nostru suntem învățați că trebuie să-L avem pe Dumnezeu, ca învățător și Tată, mai presus de orice din lume. Greutatea pentru noi constă în aceea că ceea ce spune Predica de pe Munte e cu totul pe dos de ceea ce ar vrea firea omenească. Creștinismul adevărat are nevoie și de idei, și de o cunoaștere profundă a cunoștințelor religioase, nu numai de practicarea unor

rugăciuni. Pentru consolidarea apartenenței noastre la creștinism ne trebuie o efortare a rațiunii și a minții mai mare decât participarea sau citirea rugăciunilor, acatistelor și paracliselor, de exemplu, care sunt abc-ul copilăriei creștinismului. <mpa p 237>

CRUCE

— CRUCEA: podoaba Bisericii, lauda lui Pavel, semnul Fiului Omului, semnul sfintei cruci, suferința noastră cea de toate zilele, crucea suferinței, harul crucii – iată atâtea nume în legătură cu crucea. Dar cea mai grea cruce e lepădarea de sine: nu poți fi liber fără aceasta. Libertatea cu atâtea se plătește. (CV p 641

— Răbdarea răului sau umilința, în credința lui Dumnezeu, este cea mai uriașă putere asupra răului în lumea aceasta. Chip de umilință desăvârșită ne-a dat Mântuitorul pe cruce: El, Fiul și slava Tatălui, Dumnezeu adevărat, nu S-a împotrivit, ci a primit să treacă prin cea mai de pe urmă umilire cu puțință pe pământ, căci știa ce putere are umilința. Răbdând bătaii, scuiări în obraz, cunună de spini, piroanele și spânzurarea pe cruce, iar peste suflet hulirea celor fărădelege, toate acestea încă nu erau crucea cea mai grea; pe aceasta o avea la spate. Crucea cea mai grea, pe care era răstignit cu fața, era neasemănata durere a milei Sale față de oameni. (Ci p 53)

— Mulți îl urmează pe Iisus până pe muntele fericirii, dar foarte puțini până la Golgota, până pe cruce. Până sub cruce n-a străbătut decât Iubirea: iubirea mamei Sale și a ucenicului iubirii, Ioan. (O Hl p 3231

— Deosebirea, marea deosebire între noi și I Iisus, e că Iisus n-avea vină, pe când noi toți avem vină. Și iarăși: cea mai mare deosebire: Cel nevinovat, Iisus, a primit crucea; n-a ocolit-o, nu S-a apărat de ea, n-a strigat nevinovăția Sa, n-a amenințat stăpânirea omenească ce-L răstigneau, ci S-a purtat blând ca Mielul lui Dumnezeu, cu cei ce-L răstigneau și-L huleau după ce L-au răstignit. Noi, dimpotrivă, căutăm pe toate cărările cum să scăpăm de cruce, cum să ne strigăm nevinovăția, cum să ne ascundem păcatele, și strigăm în gura mare ce cruce grea avem de dus în căsătorie, în serviciu, în obligații, în meserie, în viață. Ne numim creștini, dar ducem crucea târâș; și-am fi bucuroși să scăpăm de ea.

Noi facem de rușine crucea lui Hristos, dar și Crucea lui Hristos ne face de rușine pe noi. Căci, să fim dreapți cu noi și cu Dumnezeu: nouă încă nu ne-a îndesat nimeni cununa de spini pe cap, încă nu ne-a

bătut nimeni piroane în mâini și picioare și încă nu și-a bătut nimeni joc de noi cum și-au bătut de Hristos. Dar chiar acestea toate de le-am pătimi, trebuie să le răbdăm pentru mântuirea noastră, așa cum le-a răbdat Hristos, tot pentru a noastră mântuire. Nu este altă cale de mântuire, de ispășire a păcatelor, decât calea Crucii. Dacă ar fi fost, Dumnezeu ne-ar fi arătat-o pe aceea. <OHI-p-230)

— Prin Cruce, prin suferința unei răstigniri în viață, se intră în împărăția lui Dumnezeu. Și se intră cu atât mai sigur, cu cât răbdăm o răstignire nedreaptă. Deci cel care vrea să se mântuiască n-are pe nimeni de osândit pentru crucea pe care-o duce. Cine s-a hotărât cu toată puterea sufletului său să vie la Iisus: răstignirea-l așteaptă, dar acesta iubește din tot sufletul pe cei ce-l răstignesc. În necazuri vede iubirea de Dumnezeu și de oameni. În cuptorul suferinței de tot felul se curățește sufletul omenesc pentru împărăția lui Dumnezeu. Și suferința smerește trufia omului și-L face pe Dumnezeu prieten. (°hi-p-231>

— Greutatea crucii atârână la noi, de greutatea păcatelor făcute. Păziți-vă de păcate și nu veți avea atâta suferință de dus. (OHI p-231)

CUNOAȘTERE

— Meritul omului în fața lui Dumnezeu nu stă în ceea ce știe, ci în ceea ce face. Știința fără fapte nu-l va acoperi deloc la judecata cea mare, ci mai degrabă îl va împovăra. Știința purcede și ea de la Dumnezeu, dar în ea se ascunde o mare capcană și o mare ispită. Ea adesea umflă, zice Apostolul, hrănește trufia, insuflă o tainică iubire de sine, iubire ticăloasă și nebunească totodată. Să nu uităm niciodată că nimic suntem și că drept bogăție a noastră avem numai păcatul. (TFC P167)

— Cei mai mulți se îndeletnicesc mai oșebit a cunoaște decât a trăi cum se cuvine, se rătăcesc adesea, iar din truda lor nu se aleg decât cu puține roade, sau deloc. O, dacă ar fi tot atât de harnici cu stârpirea stricăciunilor lor și cu cultivarea virtuții, cum sunt cu vânturarea deșartelor vorbiri, n-am vedea atâtea rele, nici atâtea scandaluri și slăbănogie în lume. Fără îndoială, la ziua judecății nu vom fi întrebați ce-am citit, ci ce-am făcut, nici dacă am vorbit cu dibăcie, ci dacă am trăit cum se cuvine. urc. P.1 o

— Sunt două învățăături, dar nu-i decât un singur adevăr. Sunt două învățăături: una a lui Dumnezeu, neclătinată ca și El, alta a omului, schimbătoare ca și el.

Învățătura lui Dumnezeu se împrăstie în sufletele pregătite s-o primească prin înțelepciunea necreată și Cuvântul dumnezeiesc. Ea este o părticică din El însuși și fără de moarte. Este pusă la îndemâna oricui și este dăruită mai din belșug celui smerit cu inima.

Învățătura omului, dimpotrivă, îi măgulește mândria, fiindcă el îi este tată. „Ideea aceasta îmi aparține, eu am spus cel dintâi acest lucru, nu se știa nimic despre aceasta înainte de mine...” Placă-ți să întrebi, ascultă în tăcere vorbirile bătrânilor, căci ele nu sunt spuse în deșert.

Dorința de a ști a pierdut pe omul dintâi, el căuta cunoașterea, care hrănește trufia, și a găsit moartea. (TFC, p 169)

— Sfântul are alte mijloace de aflare a adevărului. Lui i se revelează, i se descopere o lume mai mare, temelia lumii acesteia. În cunoștința lui, nu are teorii, nici aparate, ci e angajată viața lui. Sfântul nu cercetează. Viața lui curată e mijlocul de cunoaștere a unei realități pe care cercetătorul savant n-o poate prinde niciodată. (e! p 210)

CUNOAȘTEREA DE SINE

— Oamenii fug, cât pot mai mult, de fiorul cunoașterii – a unei cunoașteri de ei înșiși în relație cu Dumnezeu, în relație cu nemurirea sufletului, în relație cu binele și răul. Cu un cuvânt, fug până la moarte de orice cunoaștere existențială. Astfel, ceea ce nu cunosc ei, fiind stăpâniți de o lene biologică, li se pare că nu există de fapt și dorm vremea vieții pământești pe urechea aceea.

Situația se schimbă brusc în momentul morții. Toate lucrurile pe care trebuiau să le cunoască în vremea vieții, dar au fugit de ele sau le-au tăgăduit, năpădesc peste ei cu o evidență de neînlăturat. În vremea vieții pământești cunoașterea rămâne la libertatea omului: dacă voia să cunoască, putea cunoaște; nu voia să cunoască, rămânea în necunoștință. Îndată după moarte însă, libertatea aceasta se suspendă, și sufletul cunoaște fără să vrea, ceea ce s-a ferit să facă pe când era îmbrăcat în trup. (Ci, p 308)

— Cunoașterea are două momente mari: momentul morții, când sufletul se dezleagă de necunoștință, și momentul învierii, când se dezleagă și trupul de necredință. Căci necredința își are obârșia mai mult din conviețuirea sufletului cu trupul. Ori și el trebuie să întovărășească și cunoștința, și credința. Moartea dezleagă sufletul de trup și astfel sufletul ajunge la cunoștința spiritualității și a nemuririi sale; învierea dezleagă trupul desăvârșit de moarte și de necredință.

Moartea și învierea împlinesc, în privința conștiinței și a izbăvirii de rău, ceea ce nu pot împlini nici cele mai impresionante nevoințe ale sfințeniei. Până ce nu trecem și prin porțile acestea, cunoștința noastră e numai frântură. ce! p 308)

— Cunoștința smerită de sine însuși e mai de preț decât orice știință; a te birui pe tine e mai mult decât a birui lumea. A învia sufletul tău, mai mult decât a învia **morții (OH., p.401)**

— Știința cea mai înaltă și cea mai folositoare iat-o: să te cunoști deplin – și să te disprețuiești pe tine însuși. A nu te crede lucru mare și a cugeta că alții sunt mai de seamă decât tine, e o mare înțelepciune și o mare desăvârșire. (TFC, p 166)

— Om este acela care se cunoaște pe sine. A te cunoaște pe tine e cea mai grea și cea mai folositoare cunoaștere! Egoismul mărește întotdeauna vrednicia noastră în proprii ochi! Nu e nimic mai ușor decât să te înșeli pe tine însuși și înfumurându-te cu slava deșartă să te socoți că ești ceva, nimic fiind. Nu te apuca să-i judeci pe alții, iar cât despre tine însuși... înzecește-ți plânsul și zdrobirea inimii pentru păcatele tale, pentru că e posibil ca ele să fie de zece ori mai păcătoase de cum le crezi și înjosește-ți de o sută de ori bunătatea faptelor tale, pentru că e posibil ca ele să nu fie cum le crezi. Această regulă este prescrisă de Sfântul Macarie Egipteanul. (MD-p62)

— Silește-te să te cunoști pe tine însuși și atunci vei cunoaște multe. Cine își vede păcatele va vedea pacea. Mulți vor să știe ce se petrece în țările străine, dar ce se găsește în sufletul lor nu vor să caute. (MD, p63)

— Nu-i nimic mai bun decât să-ți cunoști neputința și necunoștința. Cel dintâi semn al înțelepciunii este să-ți recunoști greșelile. Cunoașterea de sine și a greșelilor este începutul mântuirii. Cine și-a cunoscut păcatele, acela e la jumătatea drumului spre îndreptare, dar cine însă nu și-a cunoscut greșelile sale, acela încă n-a început nici postul, nici rugăciunea.

Pentru ca să ne cunoaștem pe noi înșine, trebuie să chemăm în fiecare zi la judecată sufletul nostru și să-i cerem socoteală de purtarea lui. Să nu adormi înainte de a cugeta la păcatele pe care le-ai săvârșit în cursul zilei.

Nu e biruitor mai mare pe pământ decât acela care se biruiește pe sine însuși și domnește asupra patimilor sale. Nu există vrăjmaș mai mare pentru om decât omul însuși și de nimic nu trebuie să se teamă

omul ca de el însuși. <md p 63>

— Precum omul care zidind o casă sapă adânc pământul moale până când dă de pământ tare, tot astfel și noi trebuie să săpăm adânc și să pătrundem în tărâmul inimii noastre, ca să observăm acolo toată mulțimea patimilor și viciilor cuibărite în ea, și prin aceasta să învățăm adevărata pocăință și smerenie. <md-ți 71>

— Până nu-L găsești pe Dumnezeu, nu te afli nici pe tine, nu-ți găsești nici sensul tău, nici sensul lumii. (CV, p-48)

CUNOAȘTEREA LUI DUMNEZEU

— Dacă cunoașterea, superioritatea subiectului față de „obiect” e tot sufletul nostru, atunci față de Iisus suntem în situația să ne pierdem sufletul, fiindcă Iisus se impune, dar nu ca „obiect”. Iisus ne impune un alt mod de a-L cunoaște; și ne povățuiește simplu, divin de simplu: să ne pierdem sufletul pentru El, căci numai așa-L vom câștiga. Numai așa va învia sufletul nostru. Cu alte cuvinte, în fața lui Iisus, să nu ne mai ținem de zidul chinezesc al mărginirii noastre, decât ca de un puternic motiv de smerenie. Altfel nu se lărgește ființa noastră; altfel nu pierdem lumea, preferând pe Iisus.

Cine va face așa va fi mărturisit de Iisus înaintea Tatălui, ca unul ce a înfruntat pe pământ riscul mărturisirii lui Dumnezeu. Cine răstignește în sine cunoașterea lumii (care nici pentru lumea aceasta nu e toată bună), preferând cunoașterea care era în Iisus, „în care sunt ascunse toate comorile cunoștinței și ale înțelepciunii” (Coloseni 2, 3), acela pune viu ființa sa în fața lui Dumnezeu.

Abia aceasta e „cunoașterea Adevărului”, „care ne va face liberi!” (CV p 145)

— Cunoașterea lui Dumnezeu – cine vrea s-o aibă, și nu poți fi liniștit până nu o ai – antrenează în ea ființa noastră întreagă cu toate rădăcinile ei în existență. Suntem irezistibil mânați spre această cunoaștere metafizică a lui Dumnezeu. Suntem sortiți de pintenii destinului spre această cunoaștere, dar suntem totodată și frânați de neajunsurile noastre de oameni. Iată tragicul și smerenia cunoașterii noastre. cohi-p-376>

— Întreaga noastră ființă trebuie sfințită pentru a ne putea apropia de Dumnezeu. O cunoaștere numai teoretică a lui Dumnezeu, care nu angajează într-însa toată ființa și viața noastră, o atare cunoaștere, și încă mai lămurită, au și dracii, dar aceasta nu sfințește pe nimeni. coh p 377>

CUVINTE

— Dacă cineva socotește că e cucernic, dar nu-și ține limba în frâu, își amăgește inima, cucernicia acestuia este zadarnică (Iacov 1, 26). De aceea, omule, când vorbești, gândește-te că vorba ta rămâne scrisă în sufletul celui ce o ascultă, gândește-te să te zidești pe tine și pe el cu fiecare cuvânt căci și el și tu sunteți ai lui Hristos, Care pentru noi, creștinii, este temelia vieții noastre. (TFC, P 132)

— Nu uita că ești o cărămidă duhovnicească din marea clădire a Bisericii lui Hristos. Rămâi cuminte în acest zid socotindu-te legat de celelalte cărămizi cu mortarul iubirii. Nu te smulge din linia acestui zid duhovnicesc, ci, rotunjindu-ți cuvintele printr-o frământătură curată a gândurilor, arde-le în cuptorul minții luminate și abia apoi trimite-le pe marele șantier al vieții omenești. Clădirea construită astfel, niciodată nu se va prăbuși. (TFCP 133)

— Cuvântul a ajuns vorbă: vorba, vorbe... vorbele, slăbiciune; slăbiciunea, patimă... Cine vorbește mult ajunge de nu mai are nicio autoritate în cuvântul lui. Pe vorbele lui nu mai dă nimeni nimic. Om de cuvânt e numai acela care vorbește puțin și împlinește cu fapta ceea ce zice. Un atare om are autoritate. Autoritatea vine de la cuvântul autor. Deci cum poate avea autoritate un om ale cărui fapte sunt în raport invers proporțional cu cuvântul său? cohi-p-4 i5>

— Iisus e numit de Sfântul Ioan Teologul „Cuvântul” lui Dumnezeu, prin care a făcut lumea. Deci aici avem un „Cuvânt” puternic, capabil să facă tot ce voiește, din nimic.

Cuvintele noastre sunt foarte departe de această putere. Cuvintele noastre nu pot crea universul, ci doar mici cocioabe și fapte foarte neînsemnate. Sunt însă o mulțime de oameni care nu pot face niciodată nimic cu vorbele lor. Alții fac numai lucruri negative cu vorbele lor, numai strică ce au făcut alții.<0 Hl p 4I5)

— Cuvântul are o taină: Ia din energia sufletului și se formulează, ia o direcție, încotro e trimis, și caută să se realizeze în faptă. Cuvântul odată spus, pe baza acestei energii, împrumutate din sufletul celui ce i-a spus, nu se mărginește numai la fapta împlinită, ci trăiește, în baza obârșiei sale spirituale, până la Judecata din urmă, când vine alături de omul care i-a spus și i se face apărător sau acuzator. E ușor de înțeles că biblioteci întregi de cuvinte ale noastre au să aștepte la judecată.

Deci cu cât vorbim mai mult și mai multe, cu atât ne păgubim de

energia sufletească și ne scade curajul, entuziasmul – necesare pentru fapte mai alese decât bibliotecile de vorbe. Așadar nu-ți risipi sufletul cu vorbele, chiar bune să fie. Aceasta e o constatare străveche; dovadă școlile antice în care, pentru a intra, se cerea proba tăcerii 3 ani. Așa cineva dovedește că are stăpânire de sine și e om de nădejde în lupte sufletești mai grele. Tăcerea a ridicat sufletul la valori mai mari decât l-au putut ridica vorbele. oi” p 415>

— Cuvântul „nebun” este un cuvânt interzis. Cine zice fratelui său „nebunule” se pedepsește cu matca focului. De ce? Fiindcă și numai simpla alunecare a acestui cuvânt în obrazul unui om este în stare să-i desfigureze fizionomia minții.<CVP 205)

— Cuvintele interzise orientează greșit sau dezorientează. Deci trebuie să fii mai presus de cuvintele oamenilor, ca să nu te-atingă nici ocară, nici lauda din ele. Cuvintele sunt ființe vii, capabile să facă treaba la care au fost trimise. Și trăiesc până la Judecata de apoi, dimpreună cu toate urmările lor. De aceea se zice că zece porunci are înțelepciunea: de nouă ori să taci și o dată să vorbești, și atunci puțin. (CV p206)

— Îngrozitoarea devalorizare a cuvintelor; încât au apărut necuvintele – necuviințele, «» ap—)

— Cuvântul viu este mai bun decât banda magnetică, pentru că el emană o energie care vă repară, vă liniștește, vă luminează și vă lămurește. (GSD)” *”.

— Nu trebuie să dăm crezare oricărui cuvânt și nici să dăm ascultare oricărei porniri lăuntrice, ci să cântărim fiecare lucru, după Dumnezeu, cu înțelepciune și cu îndelungă băgare de seamă. Mare înțelepciune este să nu faci nimic cu grăbire – și să nu stăruiești cu încăpățănare în ceea ce crezi tu. De asemenea tot înțelepciune este să nu crezi, fără cernere, tot ceea ce grăiesc oamenii, și să nu porți de îndată pe la urechile altora ce se aude și ce se crede. (TFC, p-1671

— Mulțimea cuvintelor nu îndeștează deloc sufletul, ci numai o viață sfântă și un cuget curat dau potolire duhului și o mare încredere în a grăii lui Dumnezeu. Placă-ți să trăiești necunoscut și să te socotești drept nimica. (TFC p 1661

DEFECTE

— Unul din defectele cele mai mari ale omului este acela că nu-și poate da seama de defectele sale, și-i ținut de puterea vicleană, în ciuda părerii că el știe cum să trăiască. (CHIP 434)

— Cu cât cineva se apropie mai mult de Dumnezeu, prin ascultarea poruncilor, cu atât își vede mai mult defectele sale și nu se mai ocupă de defectele altora. Atunci, ceea ce ești vorbește mai tare decât ceea ce spui. coh p 434>

DECIZII

— Cel mai bun ajutor e acela care te ajută să-ți iei singur hotărârea și răspunderea, nu acela care-ți dă el hotărârea. De ce? Pentru că în orice direcție te-ai hotărî, pe parcurs dai de neprevăzute greutăți, piedici, adversități, cumpene, ispite, răutăți etc.; și ai pe cine da vina, că te-a „ajutat” prost.

Ajutorul bun [atunci când ai o decizie de luat] e acela care te pune în cea mai bună cunoștință de cauză și în cea mai bună cunoștință de sine, ca, în aceste condiții, să poți lua hotărârea singur. Hotărârea bună e aceea pe care o poți susține ca bună între orice împrejurări și vârste. Hotărârea bună de urmat e deci aceea care corespunde puterii tale reale de-a o urma fără cumpene, iară compromisuri și cu aceeași bucurie toată viața. Că dificultăți apar sigur, cu cât alegerea e mai curajoasă și mai aleasă. Iar dacă puterile reale nu sunt corespunzătoare, se poate întâmpla să nu fii ajutat, și, ca atare, să te cunoști mai bine cu întârziere, că te-ai luat după o iluzie de sine și nu după o dreaptă socoteală cu posibilitățile tale la nivelul acela. Că vezi: omul e schimbăcios de la o zi la alta, de la o întâmplare la alta, uneori și de la o nimica toată.

Iar unele hotărâri pretind o linie permanent ascendentă; că așa ni-i nouă dat să creștem, nu numai biologic, ci și spiritual, printre întâmplările vieții și cronică vârstelor. Iar înfrângerile pot fi și bune, când ne descoperă neputințe și ne umilesc cutezanța și o luăm mai modest de la capăt – dar o luăm. Și pot fi și rele, când din vina noastră slăbim credința în puterea binelui și deschidem porțița descurajării.<OHI, p 434)

DESĂVÂRȘIRE

— În fiecare om este închisă o măsură a lui, după cum ne asigură și Sfântul Pavel (Romani 12, 3); peste aceasta să nu treacă nimeni, dar nici să nu se lenească nimeni a o ajunge. Arătarea și împlinirea în firea noastră a tuturor darurilor nașterii noastre de sus, din Duhul Sfânt, e ceea ce numim desăvârșirea, cea la măsura fiecărui ins. Fiecare e înzestrat și trimis să împlinească un rost al lui Dumnezeu între oameni. Dezvelirea și înțelegerea acestui rost sau destin ascuns

în noi în fiecare, după atotștiința de mai înainte a lui Dumnezeu, nu poate fi dezgropat fără cunoștința și luarea aminte a unui duhovnic iscusit, care are grija și meșteșugul să înlăture toată piedica și nepriceperea, ca să poată avea loc de ele voia cea bună a lui Dumnezeu, care era ascunsă în tine. Duhovnicul, sau starețul, ajută și dezvăluie toate intențiile lui Dumnezeu din fiii Săi, dăruite lor după măsura credinței, ce vor avea s-o aibă. De aceea toți nevoitorii trebuie să-și găsească duhovnic, deoarece în cele duhovnicești, tot ce nu e din povățuire orânduită și sub ocrotirea smereniei duce la înșelare și la mai mare rătăcire, decât însăși patimile. (Cl p 199)

— Nu ni se cer lucruri imposibile. Desăvârșirea să nu sperie pe nimeni. În fiecare ins e ascunsă o măsură a sa, pe care o poate ajunge. Fiecăruia i s-a dat cel puțin un talant, cu care-și poate câștiga mântuirea. Ni se cere doar o centrare a puterilor noastre sufletești în jurul lui Iisus, în care sunt ascunse toate comorile cunoștinței și ale înțelepciunii. El e calea și ușa împărăției. (CV, p-97)

— Aceasta este finalitatea omului: creșterea sa în dimensiunile spirituale (conferite de Iisus Hristos), ale bărbatului desăvârșit Iisus Hristos. Deci desăvârșirea este finalitatea noastră – cu poruncă. (Cl p 147)

— Porunca desăvârșirii ne cere, pur și simplu, strămutarea – încă în lume fiind – în împărăția din care ne-a venit desăvârșirea, îmbrăcată concret, într-un Om-Dumnezeu, în Iisus Hristos. (CV p 127)

— Desăvârșirea și iubirea de vrăjmași nu sunt nici măcar sfaturi evanghelice; sunt porunci. Prin urmare cu împlinirea sau neîmplinirea lor, stăm sau cădem din creștinism. Să nu descurajeze nimeni; fiecare are măsura sa, pe care trebuie să o ajungă. Pe ce cunoaștem aceasta?

— Pe cele ce ni se întâmplă; pe cele ce ne vin fiecăruia să le trecem, ținând seamă de aceste două porunci. Providența conlucrează cu noi pentru desăvârșirea noastră: prin toate împrejurările grele, din care nu putem ieși teferi decât lepădându-ne de noi înșine, ducând o cruce în fiecare zi și îmbiați cu protivnici, plini de ură, capabili să ne și dezlege de viața aceasta. (CV p 126)

— În fiecare om – luat la întâmplare – e ascunsă împărăția lui Dumnezeu, în grăunte nevăzut: desăvârșirea. Niciunul din „necazurile de față” (Romani 8, 18 și 35), (fie ele mii de ispite, fie și cercarea cu moartea), nu pot să ne despartă pe noi de dragostea lui Iisus, Cel ce ne lucrează desăvârșirea – destinul și obârșia noastră de fii ai lui

Dumnezeu... O astfel de zare a destinului nu se deslușește însă omului care nu vrea să sufere nimic. (CV, P 208)

— Când crezi despre tine că ești drept, ai închis toate posibilitățile tale dedesăvârșire. Când știi că ești păcătos, când ești convins de nedesăvârșirea ta, este semn că Cel desăvârșit este lângă tine și conștiința ta strigă diferența dintre El și tine. (CV p 199)

DESFRÂNARE

— Orice faptă trupească a fost mai întâi o faptă sufletească. O cădere în curvie e mai întâi o cădere în spirit. În spirit e înclinarea și căderea. Iar aceasta e de la conviețuirea cu trupul în care s-a retras ispititorul și-l muncește cu pofte. Dar ispititorul nu poate face nimic rară consimțirea spiritului. Această consimțire însă înnegrește sau spurcă fața sufletului; îl face din ce în ce mai mânjit de poftele împotriva firii. Iar cu trecerea vremii, trupul slăbește și se satură de pofte, pe când sufletul, fiind nemuritor, năvăindu-se cu ele, caută să le împlinească, chiar dacă trupul nu mai e în stare să le facă. <c'p-3I5>

— Scurtarea vieții a venit neamului omenesc ca o plată pentru căderea în desfrânare. Nici că se poate mai drept. L-a înzestrat Dumnezeu pe om cu atâtea daruri minunate, ca el să renunțe la ele și să se coboare satisfăcut la singur rolul de mascul și femelă? Asta-i toată aspirația lui? Neînvățat la un ideal mai înalt, sau nevrând să ostenească mai sus, așa după cum a rânduit Dumnezeu o instituție, Biserica, tocmai cu acest scop, ca să-l îndrepte și să-l ajute spre împărăția spiritului, sigur că se află în disonanță și în dezechilibru cu Dumnezeu. De Dumnezeu nu scapi pe simplul motiv că nu-L asculți, sau îi tăgăduiești existența, și-l nesocotești Biserica, pentru că El are o rânduială și-ți cere s-o urmezi. Solomon, ca unul ce avea s-o pățească, a întrevăzut acestea: „Cei nelegiuți pedepsiți vor fi... Femeile lor sunt fără minte și copiii lor stricați, iar spița lor blestemată” (înțelepciune 3: 10, 12). (Că. p 265)

Băgăm de seamă că preoții vremurilor noastre... nu mai urmăresc desfrânarea ca pe un păcat care dărmă alcătuirea omenească, în întindere și în adâncime, ci o lasă să-și facă de cap. Ei nu mai au îndrăzneala să o măture afară din taina căsătoriei creștine, de aceea se ajunge la sărăcirea și rătăcirea roadelor ei, copiii. Așa se întâmplă că: „lipsind preotului cunoștința legii și bătrânului sfatul”, cum se tânguia Iezechiil (7, 26), oamenii orbecăie în mulțimea neștiinței și a lipsei de sfat, care s-au întins ca o noapte de osândă

peste bieții oameni. Acesta e un somn de primejdie, din amândouă părțile. Căci scrie: „Dormind oamenii, a venit vrăjmașul și a semănat neghină printre grâu și s-a dus” (Matei 13, 25). Deci nu fără rost atragem luarea-aminte că neghinele vrăjmașului vor sălbătăci oile împotriva păstorilor... (Ci p 276)

— Păcatul desfrâului și a toată fărădelegea întârzie sau face cu neputință arătarea și desăvârșirea vieții lui Hristos în noi. Că numai de se va arăta viața lui Hristos în noi, vom cunoaște ținta spre care trebuie să tindem și ne vom înțelege rostul pe pământ. (ci-ți 282)

DEZAMĂGIRE

— Dezamăgirea și nemulțumirea sunt camuflările mândriei. Dacă cel în cauză își închide sufletul de către povățuirea duhovnicească, pentru că aceasta taie amăgirea de sine din care crește dezamăgirea, bobul de grâu se schimbă în tăciune și se crede grâu nedreptățit. Aceasta este iubirea de sine pe care o menține mândria și punctul de vamă al diavolului. Sufletele slăbănogite de mândrie stau totuși pururea încordate în legitimă apărare de către orice îndregători, gata să-și apere dreptatea și să-și justifice întristarea, să-și explice ei mai bine cauza și niciodată nu simt trebuință să asculte și să urmeze, dacă este o cale mai presus de ce pot ei pricepe. <tvm-p46> 60

DEZNĂDEJDE

— O mare parte din oameni cad în deznădejde în privința mântuirii lor. Deznădejdea e un chip greșit de meditație asupra relelor făcute; chipul bun e, dimpotrivă, nădejdea. Răul, nimicul, păcatul, diavolul nu sunt subiecte sănătoase de gândire, căci îmbolnăvesc mintea prin asociații de idei. Pocăința trebuie să fie o înseninare din ce în ce mai mare a sufletului și a sănătății întregi. (CAp-78)

— Vrăjmașul care pustiește prin patimi, când află că mintea, împinsă de strigarea conștiinței, vrea să facă răscoală împotriva robiei sale, vine cu asuprire mare, dovedind sufletului că n-are chip de scăpare. Iar ca pedeapsă, precum că sufletul a îndrăznit una ca aceasta, diavolul umblă să-l dea legat la un chinuitor mai greu: duhul deznădejdiei. Așa e de grea robia duhului acestuia, încât sufletul, adunându-și cele mai de pe urmă puteri, dă lupta deznădejdiei. Atunci se află sufletul între viață și moarte. Câte unii mai scapă, alții o duc așa, mai mult morți decât vii; iar alții, nemaiputând suferi, li se întunecă mintea și fac și păcatul cel mai de pe urmă: omorârea de sine. Și în sfârșit, altora, de durere, li se rățăcește mintea cu totul, dând în

nebunie. (Ci p 1781

DIAVOL

— Lucifere căpetenia cetei a doua îngerești, după cele 9 cete areopagitice. El a gândit răzvrătirea. Ca potrivnic e numit Satană. Ca rău și chinuitor de oameni e numit diavol; ca slugă grabnică la toate relele e drac, înger căzut supus căpeteniei sale răzvrătite.

E dușman al lui Dumnezeu și al omului. A crezut el că va putea răsturna pe Stăpânul lumii din scaunul slavei și să fie el „stăpân”. Un nebun, care crede nebunia lui. Dar vrea să învețe și pe oameni cu aceeași nebunie, să-i lege la carul nebuniei lui. El e legat de Dumnezeu în nebunia lui și, până la o vreme, liber să-și facă lucrul fărădelegii – între anumite limite.

O altă caracteristică a lui e că ține să fie ascuns, ocult, să lucreze fărădelegea din umbră. Vrea să asigure pe oameni că el nu există. Din viclenie își tăgăduiește existența și se acoperă cu bolile sistemului nervos. <°-p-338>

— „Satana” înseamnă „cel potrivnic”, „cel care se împotrivește”. Satanael a fost și el făptura lui Dumnezeu, făptură spirituală, treaptă îngerească, dar care s-a răzvrătit împotriva lui Dumnezeu, „a căzut pe pământ”, întunecându-se el și toată ceata sa. (...) El e duh, minte, putere; mândru, nebun, tiran; întunecat, viclean și păcătos; dușman biruit de Domnul Hristos; surpat din lumină în focul adâncului; liber să cearnă pe pământ pe toți creștinii ca pe grâu și să-i pârsască zi și noapte înaintea lui Dumnezeu (Apocalipsă 12, 10), dar legat să nu le poată face niciun rău fără îngăduire dumnezeiască.

Deci duh fiind nu are nicio formă spațială, cum îl încornorează pictorii, și nicio materie nu-i opune rezistență. Nu e în sine o realitate sensibilă, dar e o realitate de alt ordin, un alt mod de existență. Isprăvile lui, cu colaborarea omului însă, foarte adesea apar în tot demonicul lor și pe cel mai concret plan sensibil. Vrea, astfel, să-l facă și pe om părtaș cu sine la nebunia lui, uzurparea lui Dumnezeu. (°hi>p-290>

— Acțiunea și prezența acestui duh rău în persoana omenească se cunoaște, se vede chiar, când se întunecă la chip, când arată, fără vorbe, o împotrivire la îndreptare. Mai clar: împotrivire la cuvântul lui Dumnezeu, exprimat de slujitorii Lui. Căci definiția păcatului aceasta este: o conspirație între om și Satana împotriva poruncii lui Dumnezeu; starea de răzvrătit a omului contra lui Dumnezeu. Deci

când ești îndreptat, certat pentru greșeli, te închizi sufletește într-un sfat străin ce-ți dă dreptate „ție”, nu Celui ce te îndreaptă prin sluga Sa. Așa începe lupta din mintea „prinsă” de cel viclean și liniștea și pacea se duc, și începe să se ducă și sănătatea fizică. **(OHI. P.290)**

— Existența duhurilor rele e afirmată de Iisus; e confirmată de Biserică, și împotriva lor s-au luptat toți sfinții. Demonii există real: sunt ceata îngerilor căzuți în sfatul lui Lucifer, începătorul trufiei, vrând a fi el mai presus de Dumnezeu.

Dracii nu sunt idei sau sentimente neobișnuite, sau stări de nervi, căci acestor păreri le punem precis întrebarea: ce a intrat în turma de porci de s-a înnebunit toată și s-a aruncat în mare?

— Au intrat ideile, sentimentele sau vreo stare colectivă de nervi?!

Dacă admitem Noul Testament și întreita mărturie a evangheliștilor sinoptici, atunci trebuie să admitem că ei sunt ființe spirituale decăzute și antrenând decăderea. Ca ființe spirituale intră fără piedecă și trec prin materia vie sau moartă a lumii văzute. Pot intra în oameni, și încă legiuni de duhuri.

„Odihna” lor – cum zice Iisus, descriindu-i – nu și-o găsesc prin pustii, ci în inima oamenilor, de unde fac să izvorască toate gândurile rele și ucigașe. „Duhul rău, odată intrat în om se multiplică într-o adevărată progresie geometrică: devine «legiune». El expropriează umanitatea din om în favoarea bestiei din el, face din om o caricatură, un monstru, un subom. Un suflet stăpânit de acest duh e ceva cu adevărat înfiorător. El își pierde îndată libertatea și puterile ei de creațiune și desăvârșire. Rațiunea i se întunecă, instinctele de conservare i se atrofiază: umblă gol și doarme prin morminte”. (Gr. Cristescu). Așa se „odihnesc” duhurile rele, dărâmând zidirea lui Dumnezeu.

Izbucnesc întrebările: cum îi lasă Dumnezeu să-și facă de cap?

La obârșie erau făpturi spirituale ale Cerului. Nu s-au întunecat cu totul, dovadă că cunosc și recunosc următoarele două lucruri:

1. Dumnezeirea lui Iisus. „Demonii strigau și ziceau: «Tu ești Fiul lui Dumnezeu». Iisus, certându-i, nu-i lăsa să vorbească, fiindcă știau că El este Hristos” (Luca 4, 41). (Iisus i-a oprit să spună adevărul, ca să nu fie crezuți când vor spune minciuna.)

2. Pedepsa lor., Au început să strige și să zică: «Ce este nouă și Ție Iisuse Fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici, mai înainte de vreme, ca să

ne chinuiești?» „Ei știu prin urmare că-i așteaptă o pedeapsă. Când Iisus îi scotea din „odihna” lor afară, lor li se părea că a venit judecata. Totuși li se părea lor că nu e judecata aceea care îi așteaptă, de vreme ce aceea nu e „aici”, și ca atare e înainte de vreme.

Măcar aceste două lucruri de le-ar ști oamenii.

Cum intră?

1.

— Prin oricare din cele șapte păcate de căpetenie. Întâi ca momeală, pe urmă ca obsesie, apoi ca a doua natură pervertită.

2.

— Prin neîncetata lor pomenire.

3.

— Prin împărtășania cu nevrednicie: furarea Sfintei împărtășanii. Primul exemplu e Iuda, care avea obsesia vânzării lui Iisus (Luca 22, 3; I Corinteni 11, 27 – 30).

4.

— Ca pedeapsă pentru răutăți. Sfântul Pavel a dat satanei pe trei inși. Pe doi, Imeneu și Alexandru, ca să se învețe să nu hulească; iar pe al treilea, „l-a dat Satanei spre pieirea trupului (făcuse una mare), ca sufletul să se mântuiască în ziua Domnului Iisus” (I Timotei 1, 20; I Corinteni 5, 5).

Cum ies?

1.

— Prin **post și rugăciune** – cu socoteală și blagoslovenie, adică cu smerenie, care apără valoarea nevoițelor.

2.

— Cântă Biserica: „Armă asupra diavolului Crucea Ta ne-ai dat”. **Crucea** îi arde. Și orice suferință, primită cu mulțumire, același rost și putere o are.

3.

— Prin **pocăință**; prin Taina pocăinței – spovedania.

4.

— **Smerenia** văpaie le este.

5 – **Pomenirea neîncetată a Preasfântului Nume al lui Iisus**: „Armă în Cer și pe pământ, mai tare ca Sfântul Nume al lui Iisus, nu este” (sfântul Ioan Scărarul). Aceași putere o are și pomenirea Maicii Domnului.

6. – **îngerul păzitor** îi alungă. (CV, P 170)

— Potrivnicul a dat primul război cu Adam în rai și, prin el, cu noi cu toți, întrucât toți eram în Adam (Romani 5, 12). E primul război pierdut de om. Înfrângerea lui însă o repetă întreg neamul omenesc, mii de ani de-a rândul; iar ceea ce a făcut Adam facem și noi, fiecare. E limpede că la mijloc a fost o neascultare, o încovoiere a unei meniri, dată omului de Dumnezeu. (Cl, p 133)

— Cu minți curate, luminate de Duhul Sfânt și întărite de Adevăr, cu virtuți ale voinței asupra firii, flăcări ale dragostei de Dumnezeu și de oameni, mai adevărat zis: flăcări ale iubirii divine revărsate spre lume, prin smerită inima omenească, însușiri acoperite cu o „prăpastie de smerenie” – virtuți de integrare în creștinism. Cu de aceștia numai se războiește satana, pentru că de „vederea” lor, care-l arde, nu mai are cum să se ascundă. Pe noi, „creștinii cu numele”, nici măcar nu ne trezește din „somm”. Cu noi, se luptă patimile noastre. (CV, p344)

— Asupra diavolului avem aceste trei arme: **Numele Domnului și al Maicii Domnului**, despre care zice Sfântul Ioan Scărarul că: „Armă mai tare în cer și pe pământ nu avem, ca numele lui Dumnezeu”. Iar a doua armă pe care o avem împotriva puterii vrăjmașe este **Sfânta Cruce** (1 Corinteni 1, 18). (Aș întreba pe cei ce nu au cruce: cu ce semn vă apărați voi de diavol?) Ei însă nu au semn, că nu-i lasă [diavolul] să-l facă. Nu în zadar semnul Crucii îl numește Biserica: „Armă nebiruită asupra diavolului, Crucea Ta ne-ai dat”. Iar a treia armă de apărare este **smerenia sufletului**. Deci, chiar în ceasul tulburării tale, să zici în adâncul inimii: „Pentru păcatele mele pătesc acestea, Doamne, izbăvește-mă de cel rău”. Și întoarce-te cu inimă bună către Dumnezeu, orice gânduri rele ai avea, pălmuindu-ți mintea, căci vede Tatăl osteneala fiului și nicidecum nu-l lasă. Ci p-25)

— Lipiți-vă inima de lucrul lui Dumnezeu, căci zice Domnul: „cheamă-mă pe Mine în ziua necazului tău și te voi scoate și Mă vei proslăvi” (Psalmul 49, 16). Nu mai chemați pe dracul, pe bată-l crucea, căci dacă tot pe el îl chemați, el vă va ajuta și el vă va aduce risipă și moarte. <Ri p 8 l)

— Îngăduie Dumnezeu ispititorului să se apropie, ca un vameș al văzduhului, de robii lui Dumnezeu, ca să-i cerce nu cumva să se mai afle la ei ceva iubire de sine, ceva mândrie, sau părere înaltă, și prin aceasta să-i întineze iarăși în cele dintâi, sau în mai mari să-i cufunde. <c’p 43>

— Diavolul dă sfaturile lui la toți, dar nu are putere peste cei ce nu-l ascultă! (CLp-44)

— Să nu vorbești niciodată despre proiectele tale, căci cel rău știe doar ce vorbești nu și ce gândești și ți le nimicește. (OSG p 18 l)

— Diavolul știe și el Scriptura, însă diavolește, deoarece mintea lui fiind nebună, strâmbă înțelesul oricărui cuvânt, de vreme ce el nu stă în adevăr, ci în minciună. <ci p-29)

— Diavolul prezintă patimile din om ca plăcute și ușoare. (OSG p 18,)

— Toată strădania diavolului aceasta era și este: să desfacă dragostea sufletului nostru de Dumnezeu și s-o lege de orice altceva, afară de Dumnezeu. Drept aceea, vrăjmașul, ca să-și ajungă ținta fărădelegii, îmbie sufletului ispita întâi, cea prin plăcere, aducându-i momeli plăcute la vedere și bune la gustare, potrivite cu fiecare putere frântă a sufletului, în parte; iar pe trup îl împinge să le împlinească cu lucrul și să le facă tot mereu. Vrea vicleanul, ca pe niște lipsiți de bucuria vederii lui Dumnezeu, pe care ne-a furat-o, să ne mângâie, învățându-ne să iubim plăcerea simțurilor, bine știind vicleanul că asta stinge iubirea de Dumnezeu și întunecă mintea de la vederea Lui.<ci p 135)

— Toată strădania potrivnicului aceasta este: să desfacă dragostea și cunoștința noastră de Dumnezeu și să le dea, prin patimi, ca obiect de preocupare nimicul și absurdul. De aceea, vicleanul nu se dă la o parte de a reduce la nimic și la absurd chiar și virtuțile. Drept aceea, e destul să izbutească o mutare mai încoace, mai aici, a scopului ultim al virtuților și cu asta a redus la nimicul slavei deșarte și la absurd toată strădania virtuții, iată-ne, printr-o singură întorsătură măiastră a vicleanului, deșertând virtuțile în sacul spart al patimilor și culegând, în schimb, vorbe goale de la oameni și rânjetul lui sinistru. Trebuie, deci, multă și adâncă deosebire a gândurilor., e i p 180)

— Cu trecere de vreme, satana s-a mai iscusit în rele. Pe cine poate să-l întoarcă împotriva lui Dumnezeu, o face, rânjind (1 Petru 5, 8) bucuros; pe cine iubește pe Dumnezeu, dar călătorește fără sfat și întrebare, îl învață și el să iubească 64 pe Dumnezeu și-l laudă, că face bine – fără să priceapă unul ca acesta că a căzut la laudă străină și că în credința lui s-a încălzit un fir subțire de putere vrăjmașă, ci p-182)

— Videanul bagă de seamă ce face Dumnezeu și face și el la fel. Trimite Dumnezeu slujitori, trimite și el; trimite Dumnezeu vedenii, se

arată și el. Propovăduiește Dumnezeu iubirea de oameni fără deosebiri și margini, propovăduiește și el. Cu un cuvânt: **contraface tot ce face Dumnezeu** și dă de răpă pe oameni cu mulțimea înșelăciunilor. S-a făcut de-o îndrăzneală nemaipomenită, încât și lumina dumnezeiască o contraface, nu în înțelesul că s-ar putea apropia să strâmbe adevărata lumină, căci l-ar face scrum și nu poate sta într-însa, ci nălucește și el o lumină, cu care amăgește pe cine poate și pe cine vede că umblă cu îndrăzneală după daruri dumnezeiești, înainte de dobândirea smereniei statornice. Așa se preface în chip mincinos și în înger al luminii (II Cor. 11, 14) și în Hristos mincinos (Matei 24, 24) și înșală pe mulți, zicând: „Eu sunt Hristos!” (Luca 21, 3) și te trimit să propovăduiești și să faci cutare și cutare... (Ci p 182)

— Diavolul e așa de hoț că nu-ți spune că el e cel ce amăgește, ci-ți bagă în cap că tu, de la tine, faci ce faci. Și de fapt tu faci ale lui. Diavolul vrea din toată puterea să nu crezi în existența lui. El atunci te lucră mai bine, când mintea ta nu-l simte. De aceea are el mare interes să-ți afume mintea cu mândria, și inima cu iubirea de sine. (OHI-p-2351)

— Sfinții, cei cu inima curată – dacă e cu rost dumnezeiesc – ajung așa de ascuțiți cu vederea încât îl văd. De ei nu-și mai poate ascunde prezența. Abia atunci fuge de om. Totuși nici pe ei nu-i lasă fără război: fie că ridică cu ei războaie prin oameni, fie că îi părăsește o vreme îndelungată, ca să le strecoare în suflet ispita sfințeniei sau a desăvârșirii. De aceea, fiindcă meșteșugurile sale sunt așa de rafinate, Dumnezeu ascunde de sfinți starea lor reală de sfințenie, încât aceștia extrem de rar sunt conștienți de sfințenia lor. Ca să nu cadă în ispita sfințeniei sau a desăvârșirii – cea mai subțire formă a mândriei – Dumnezeu. Se ascunde de sfinți, încât aceștia îndură cele mai grele chinuri sufletești experiind „părăsirea” lor de Dumnezeu. Trec, cu alte cuvinte, prin „părăsirea” prin care a trecut și Iisus pe cruce. (O-ȚI 235)

— Cum zice un Părinte, Antihrist – care nu se mulțumește numai cu necredința sa, ci vrea necredința tuturor a – nu va avea astâmpăr decât în ziua când ar izbuti să ucidă pe Dumnezeu și să-L azvârle din inima și mintea celui din urmă credincios rămas pe pământ; și nu râvnește, nebunul la o mândrie mai mare, decât aceea de a termina odată cu Dumnezeu, iar în locul Lui să-și împlânte în sufletul omului ca pe o sabie a iadului, chipul său de fiară.

„Acela” nu se mulțumește numai să înșele pe oameni cu

amânarea pocăinței pe mâine, pe poimâine, la bătrânețe, ci luptă nebun cerând: 1. moarte lui Dumnezeu; 2. moarte învățaturii Sale; 3. moarte creștinilor, ucenicilor Săi; 4. pustiire Bisericii Sale și oprirea Sfintei Jertfe celei de-a pururi, care este Sfânta Liturghie.

Chinurile cele de pe urmă, cele de la Antihrist, în care va lucra toată puterea Satanei, vor întrece toate prigoanele câte s-au întetît asupra creștinilor, de la început până în zilele acelea. <c1-p22>

* * [în pictura de la biserica din Drăgănescu, Părintele Arsenie a reprezentat câteva dintre „lozincile iadului”, sub forma unor balonașe suflate și scrise de diavoli, printre care scrie HAOS, HAOS. iată câteva dintre ele:]

Citiți Biblia cum vă taie capul, că și noi o știm pe dinafară, și „sfînți” în fantezie vă vom face!

Nu vă mai trebuie minte, vă teleghidăm noi la toate nebuniile.

De fricoși ce sunteți vă rugați și lui Dumnezeu, dar știți că în inima smeritului șade dracu’ grecește. Așa că nu vă stricați nici cu noi.

Umblați cu minciuni că noi suntem cei răi. Dar ați auzit vreodată ca noi, dracii, să ne vindem unii pe alții?

Cultul lui satan. Eu sunt Wotan, Mamona și Priap. Iar cei ce mă urmați sunteți fiii mei.

Vindem yoga, teozofie, spiritism, magie.

Veniți la noi, căci vă dăm așa o libertate încât vă puteți și... sinucide dacă vreți!

Teologia Dumnezeului mort. Întuneric peste tot pământul... Eclipse...

„Eul” lui e dumnezeul omului. Numai lui să i te-nchini.

Aici pe pământ e raiul și iadul. Drogul deschide ușile raiului și porțile balamucului.

Adevărul? Stafia filosofi lor. *In vino veritas.*

Știința are ultimul cuvânt.

Cine ne va tăgădui pe noi, fiul nostru îl vom face. Iar cine ne va pomeni în toată ziua, împărăția noastră o vom împărți cu el și-i vom fi de față la ceasul morții.

Totul e minciună. Și minciuna... asta-i adevărul!

Onirismul

Artele absurdului

Nu este diavol, nu este suflet, nu este Dumnezeu, totul este biochimie.

Bine faceți că credeți, însă nu vă grăbiți cu Pocăința. Mai aveți vreme... „la bătrânețe”. Până atunci „ trăiți-vă ” viața. <csor p 175>

DIVORȚ

Cu divorțul nu scapi de greșelile făcute. Acestea te urmăresc în alte căsătorii sau în orice altă parte ai lua-o. <OH1 P 252>

Căsătoria a doua de obicei este mai rea ca prima. <pap 54>

DREPTATE

Dacă oamenii îți vor face dreptate, Dumnezeu ce să-ți mai facă? Greu înțelegi că lumea și oamenii nu pot face dreptate. (OHI p 493)

Când vine Domnul la tine te dezlegi de toate, nu numai de nedreptățile tale, ci și de toată dreptatea ta. Când „stai în fața Domnului” ești mai presus de lumea 66 aceasta, mai presus de avuția lumii, mai presus de trăncăneala și cârteala vieții; – ai, cu un cuvânt, ceva din liniștea mai presus de lume a lui Dumnezeu. (CV-p-25)

DREPTATEA LUI DUMNEZEU

— Omul vede nedreptatea și se smintește despre existența lui Dumnezeu, Care o îngăduie pentru că are o răbdare mai mare ca a noastră, așteptând întoarcerea. Zăbovim puțin asupra acestei nedumeriri, cu lămuririle următoare: Dacă Dumnezeu ar răsplăti răul întotdeauna și numaidecât, ar însemna că e un Dumnezeu fricos dinspre libertatea omului și întinderea răului, sau că Dumnezeu ar mai avea pe cineva împotriva, cam tot așa de tare, și s-ar teme de întinderea stăpânirii sale. Apoi, Dumnezeu nu răsplătește întotdeauna și numaidecât nici binele, pentru că atunci oamenii ar face binele nu din dragoste și libertate, ci din interes. O atare răsplătire ar coborî și pe Dumnezeu, și fapta bună. Dar, din când în când Dumnezeu răsplătește imediat și binele și răul, deși numai în parte, ca cei răi să se teamă și să știe că este o judecată, care îi ajunge. De asemenea se vede din când în când și răsplătirea imediată a binelui, ca dragostea oamenilor de Dumnezeu să nu scadă. (CV, p 34)

— Legea nestrămutată a dreptății lui Dumnezeu aduce peste capul tău ce ai adus și tu peste capul aproapelui tău. Ce ai făcut ți se va face; ce ai zis ți se va zice; ce încarci pe altul ai să duci și tu.

Când dreptatea lui Dumnezeu se întoarce asupra noastră a sosit vremea de plată sau ispășirea. Ispășirea nu-i o pedeapsă de la Dumnezeu, ci un mijloc de înțeleptire, o îndreptare mai aspră. Iar fiindcă dreptatea lui Dumnezeu mereu ține cumpănă între faptă și răsplată, putem vorbi chiar de legea dreptății, ca o lege milostivă, prin

care ne curățim de petele faptelor rele. În vremea ispășirii, când vin asupra noastră strâmtorările, dacă le răbdăm de bunăvoie, neumblând cu ocolirea, ne ajută Dumnezeu; iar de nu vrem să primim cele ce vin peste noi, că nu le înțelegem, nu ne ajută Dumnezeu, deși El ar fi vrut.
<ci p 4 i)

— Dumnezeu nu pedepsește toată răutatea tuturor, aici și numaidecât; precum nici nu slăvește bunătatea tuturor, aici, și numaidecât. Chiar dacă ar face așa, atunci și oamenii ar face binele de frică; mântuirea ar fi de silă, iar nu o faptă a libertății și a dragostei. Apoi, dacă repede ar pedepsi tot răul, Dumnezeu ar fi un-fricos, un neputincios, micit la o măsură omenească sau cel mult îngerească, și ne-ar da să înțelegem că se teme de rău și-și apără stăpânirea – cum fac oamenii. Ci tocmai pe faptul că îngăduie răilor să-și facă de cap, și-i lasă pe oameni neînfricați de pedeapsa năprasnică, ne dovedește atotputernicia Sa, veșnic liniștită asupra răului – atotputernicie asupra căreia, prin virtutea credinței, stăm liniștiți și noi, primind palmele și scuipările răului, ca pe niște mărturii ale neputinței aceluia, în fața atotputerniciei lui Dumnezeu, Care ne întărește cu liniștea Sa.

Cu aceea că nu pedepsește răutatea numaidecât, îi întinde ispită puternică, să se desăvârșească și ea, spre pedeapsă sigură în ziua judecății. Iar dacă, totuși, uneori pedepsește năprasnic vreo fărădelege, o face ca să mai pună frâu răutății între oameni, și mai ales să nu scadă în credință începătorii, și să nu se piardă dintre oameni cunoștința răsplătirii după fapte.

Deci, ori că răsplătește, ori că nu răsplătește, fie binele, fie răul, un lucru e sigur: că vine o răsplată sigură și veșnică, și că biruiește binele asupra răutății. Apoi, prin răbdarea multor neștiuți de oameni, atotputernicia și dreptatea lui Dumnezeu sfărâmă mereu porțile iadului, cu puterea Bisericii văzute și nevăzute.<ci p 112)

— Dumnezeu nu pedepsește toate relele aici și imediat, precum nu răsplătește tot binele aici și numaidecât. Dacă Dumnezeu ar pedepsi toate relele aici, ar putea însemna că lumea aceasta este singura care există. Dacă ar pedepsi toate relele imediat, ar însemna că se teme de puterea răului, care nepedepsit imediat ar putea periclita stăpânirea lumii.

Dacă Dumnezeu ar răsplăti tot binele aici ar însemna același lucru, că există numai lumea aceasta. Dacă ar răsplăti tot binele imediat ar însemna că sufletul există numai în lumea aceasta, în care

Dumnezeu trebuie să se achite urgent de îndatorirea ce i-a făcut-o omul.

Că uneori Dumnezeu pedepsește răul și uneori răsplătește binele, este ca să știe că răul se pedepsește și binele se răsplătește. Dacă o face rar în lumea aceasta este semn că o trece sigur în cealaltă. Dacă Dumnezeu uneori nu pedepsește răul este că așteaptă pocăința păcătosului. Dacă uneori nu răsplătește binele dreptului este semn că-i lucrează răbdarea. În amândouă cazurile Dumnezeu așteaptă sfârșitul omului, în ce sfârșește omul, fie că a fost multă vreme bun, fie că a fost multă vreme rău, cele de pe urmă au ultimul cuvânt. (OSG p 139)

— O răsplată aici și imediată pentru toate faptele ar dăuna libertății omului. Răul nu s-ar face de frica pedepsei, iar binele s-ar face din interesul răsplății. S-ar micșora ceva din slava lui Dumnezeu și s-ar micșora și prestigiul ființei omenesti, lată, prin urmare, la ce climat de libertate și dragoste dezinteresată vrea Dumnezeu să-și ridice fiii, la sensul lor metafizic cel ascuns în Dumnezeu, care este Duh, este iubire și Adevăr. Și aceasta fac și oamenii liberi și cunoscuți și lor înșiși ca atare. (OSG p 140)

DUHOVNIC

— „Cine nu se leapădă de sine nu poate să vie după Mine”. (Luca 9, 23). Cine nu poate să întrebe și nu se poate pleca sfatului unui părinte duhovnicesc, sau nici măcar nu-l caută, nu găsește pe Iisus. (Ci p 194)

— Fără smerenie nu dai de Dumnezeu, ci de înșelătorul; fără întrebare nu intri pe poartă, ci sari pe aiurea și cu tâlharii te socotești. Râvna fără întrebare și părerea sar măsura. (C, p 194)

— Toată slujba lămuririi ucenicului în ale duhului, în ale celor nevăzute legi, de unde vin peste oameni toate cele văzute, n-o poate face decât duhovnicul. Lui i s-a dat meșteșugul, cunoștința și puterea ca să ajute omului în încercări, să vrea și el leacul ce i-l îmbie Dumnezeu, după felul și trebuința bolii sale. (Cl, p-4 l)

— Ca în toate domeniile, așa și în domeniul credinței avem un aspect practic și unul abstract. Se pot întâmpla greșeli și într-unul, și în altul, dar se pot corecta și greșelile. Din aceste motive „de control” pentru deprinderea dreaptă a credinței și a traducerii ei în viața concretă trebuie să-ți alegi un duhovnic. Numele lui vine de la Duh, Duhul Sfânt – un om care interpretează viața sa prin alt duh decât al cărnii, al vremelniciei. Acest alt mod de interpretarea vieții, după

Duhul lui Dumnezeu, nu se poate deprinde din simpla lectură sau auzirea slujbei din biserică, ci prin ucenicia sinceră la un duhovnic cu larg orizont interior. Funcția lui e neasemănat de mare pentru sufletul nostru. Duhovnicii sunt investiți cu puterea iertării și tămăduirii căderilor noastre, a înfrângerii lor noastre morale. Ei pot liniști sufletul și-l pot scoate din crize. (Ri-ți 16)

— Arătarea și împlinirea în firea noastră a tuturor darurilor nașterilor noastre de sus, din Duhul Sfânt, e ceea ce numim desăvârșirea, cea la măsura fiecărui ins. Fiecare e înzestrat și trimis să împlinească un rost al lui Dumnezeu între oameni. Dezvelirea și înțelegerea acestui rost sau destin ascuns în noi în fiecare, după atotștiința de mai înainte (Romani 8, 29) a lui Dumnezeu, nu poate fi dezgropat fără cunoștința și luarea-aminte a unui duhovnic iscusit, care are grija și meșteșugul să înlăture toată piedica și nepriceperea, ca să poată avea loc de ele voia lui Dumnezeu, care era ascunsă în tine. Duhovnicul, sau starețul, ajută și dezvăluie toate intențiile lui Dumnezeu din fiii Săi, dăruite lor după măsura credinței, ce o vor avea s-o aibă.

De aceea toți nevoitorii trebuie să-și găsească duhovnic, deoarece în cele duhovnicești, tot ce nu e din povățuire orânduită și sub ocrotirea smereniei duce la înșelare și la mai mare rătăcire, decât înseși patimile. (C, p 199)

— Mulțimea ispitelor, vicleniile potrivnicului nevăzut, războindu-ne prin lucrurile sau oamenii văzuți, oricând ar putea scoate pe ucenicul Domnului din calea mântuirii și să-l rătăcească, dacă duhovnicul n-ar avea meșteșugul, știința și puterea de la Dumnezeu, ca să împrășteie și mereu să strice lucrăturile potrivnicului. Pricepem prin urmare că ucenicul sau credinciosul e dator cu ascultarea din dragoste către duhovnicul său, căci fără darul acestuia e cu neputință izbăvirea de necazuri și mântuirea. (cap-39>

— Cine nu înțelege că duhovnicul este cel pe care Iisus Hristos l-a lăsat să ierte păcatele oamenilor, în fața căruia omul să-și plece capul și mândria, acela e un om pierdut, căci Iisus Hristos a zis Apostolilor: „Iată vă dau vouă putere de a lega și a dezlega păcatele oamenilor”. Deci Hristos nu a dat această putere la toată lumea, ci numai Apostolilor, și apoi ei au sfințit Episcopi și preoți prin punerea mâinilor pe capul lor. Așa că orice mijlocire de împăcare a omului cu Dumnezeu se face prin preot. casv-p-50>

— Sunt, între cei trimiși de Dumnezeu, și oameni ce au darul să vadă dincolo de zare, să audă graiul și cuvintele mai presus de fire. Dar aceștia, la vreme de mare însemnătate pentru ei, când li se deschide ochiul vederii și urechile auzirii celor de dincolo, să nu întârzie a căuta povățuirea unui duhovnic, care le va feri inima și mintea de bucurie străină și care îi va ocroti cu dulama smereniei. Căci dacă nu fac așa, cu tot darul de sus, pot cădea pradă înșelăciunii. (CV p 196)

DUMNEZEU-DUHUL SFÂNT

— Pe Dumnezeu nu-L poți avea evident decât prin Iisus Hristos și prin Duhul Sfânt. De când Iisus S-a născut în firea omenească – și această naștere se repetă în fiecare creștin – și de când Duhul Sfânt desăvârșește nașterea lui Iisus, Omul Cerului, în noi, oamenii pământului, de atunci putem avea această evidență interioară despre Dumnezeu, care ne dezleagă de lumea aceasta și de frica cu care vrea ea să ne țină în lanțuri. (CV-ți 303)

— Duhul Sfânt, prin pogorârea Sa, a șters frica din fire. Putere de sus și limbă de foc s-a dat omului. De acum nu mai grăiau din ale lor, ci din Duhul Sfânt. Așa e firesc: Dumnezeu să grăiască omului despre Sine, din om. Dar atunci omul ia foc și luminează dumnezeiască. Divina prezență strămută omul în fericirea după care de altfel umblă – a supremei certitudini. Atunci nu mai e putere pe lume, de care să se teamă, deși el nu e o primejdie pentru nimeni. Numai așa se explică minunea că 12 oameni simpli, dar convinși de evidența divină, au biruit imperiul roman, stârnind în el o revoluție fără arme, cum nu s-a mai văzut alta. Au cutreierat până la marginile pământului, înfruntând toate primejdiile vremii și locurilor, câștigând credincioși lui Dumnezeu, nu numai prin viața și cuvântul lor, ci până și cu moartea lor, ultimul gest, și cel mai puternic, de biruință a spiritului asupra materialității lumii acesteia. Iată ce destin are un om îmbrăcat în Duhul Sfânt: ce poate o limbă de foc a divinei prezențe. (CV P

— Prorocii Vechiului Testament prin Duhul Sfânt au „văzut” venirea lui Hristos în trup. Dar numai prin Iisus Hristos ne-a venit cunoștința Duhului. Adică suntem și noi conștienți de acțiune Lui în conștiința și mintea noastră și prin El vedem pe Hristos Lumina lumii, și de la Duhul Sfânt avem puțința de-a avea Lumina vieții veșnice. coh-p-3 i5>

— Dumnezeu Duhul Sfânt locuiește și lucrează în sufletul urmașului Domnului Hristos toate darurile Sale, după puterea și

chemarea fiecăruia, ca sens al vieții pe care o duce conștient pe pământ. Dar nu locuiește într-un trup supus păcatului, deci stăpânit de Satana. Duh cu duh se luptă ca să câștige omul, dar omul trebuie să fie conștient de acest război și ocupație. coh p 344»

— Prăznuim Pogorârea Sfântului Duh, ca pe-o amintire a unui fapt istoric... deși El e etern același, contemporan cu toată creația până la finalul ei. (OHI P 315)

— Dacă trupul omenesc e numit „templu” al Duhului Sfânt (I Corinteni 6, 19), această denumire se menține numai dacă omul se străduiește și se îmbogățește în Duhul Sfânt; dacă însă cedează ispitelor lumii și trupului nestrunit la rânduiala firii, atunci se face „peșteră de tâlhari” și sălaș al păcatului și morții. Căci nu stau laolaltă Duhul lui Dumnezeu și duhul diavolului. (Oh1-ți 30 l>

— Omul e așa de încărcat de scăderi, de egoism, de moșteniri rele, de mulțumire de sine, de orientarea înspre în afară a vieții, încât face imposibilă aprinderea Duhului Sfânt în noi. Căci dacă s-ar aprinde totuși într-un astfel de teren necurat, ar trebui sau să murim din pricina contrastului sau Duhul Sfânt să potențeze la maximum scăderile pe care le găsește – ceea ce, nici într-un caz, nici într-altul, nu e voia lui Dumnezeu și de aceea noi vegetăm, tânjim, ne veștejim, ne întunecăm, sau putrezim în păcatele noastre. coh. p-292>

— Dacă radiațiile medicale produc diferite stricăciuni în structura noastră celulară, printre care și sterilitatea – un fel de mutații mortale în structura noastră genetică – atunci e de la sine înțeles că razele, puterea Duhului Sfânt, puterea supremă dătătoare de viață, produce mutații dătătoare de **nou echilibru** genetic, care favorizează ne-pătimirea ca echilibru al firii. (°, a p 457»

— Toți suntem botezați în Duhul Sfânt, dar trecerea Lui din virtualitate în actualitate e lăsată și la opțiunea și nevoința noastră. Ni s-a dat și nouă o „cotă” de făcut în realizarea mântuirii noastre. <°h1-p-303>

— Dragii mei, folosiți-vă de cuvântul lui Iisus: „Luați Duh Sfânt, cărora veți ierta păcatele iertate vor fi, și cărora le veți ținea, ținute vor fi” (Ioan 20, 22 – 23). Duhul Sfânt este Cel ce te curățește pe tine, atunci când ceri iertare. Că pe nimeni n-a refuzat Dumnezeu dacă s-a smerit. Lucrul acesta se face în fața preotului. Vino în fața lui și cere-ți iertare. De la Iisus avem acest Duh Sfânt; dar [noi, preoții, n.ed.] nu putem ierta păcatele celor ce nu ne-o cer, celor ce nu vin. Nu putem

ierta păcatele în absență, nu putem ierta păcatele prin poștă. coh p 317>

— Fără lepădarea de sine, fără curățirea de tot putregaiul firii, fără consolidarea minții în starea smereniei – singura stare normală a minții – nimeni nu va putea vedea pe Dumnezeu prin Duhul Sfânt. Pe scurt, fără o curățire stăruitoare a omului dinspre patimi, nu putem avea nici cea mai mică trăire sau experiență duhovnicească. Dacă totuși uneori – din mila lui Dumnezeu – ajungem și la trăirea luminoasă și dătătoare de viață a câte unui cuvânt de folos, aceasta se datorează nu atât faptului că noi am fi ajuns la o curățire de patimi propriu-zis, ci că aceasta s-a făcut din mila sau darul lui Dumnezeu, pentru ostenelelile altuia de-a ajuta să ieși din întuneric sau din chinul cu absurditățile, la o convingere prin propria trăire, pe care că, cu adevărat mai este un mod de viață cu totul al celeilalte împărății, decât al lumii acesteia.

Mai dă Dumnezeu aceste începuturi de trăire și ca să încurajeze începătorii ăștia, cu păr alb pe cap, pe calea nevoințelor lepădării egoismului într-o și mai sporită măsură. O altă rațiune a acestor trăiri luminoase a unor cuvinte duhovnicești – ca dar al Duhului Sfânt, ce se împărtășește minții, simțirii și conștiinței – este că, prin evidența acestei preasfinte Prezențe, omul primește o putere duhovnicească de a trece prin încercări din ce în ce mai mari, care îl curățesc din ce în ce mai mult. (OH1 p 293)

— O experiență mistică, o trăire luminată de Duh nu are rostul de-a ne lipi sufletul de nimic din veacul acesta, ci dimpotrivă, căpătăm o dezlipire de toate marginile lui și un dor nestins după viața cea adevărată a veacului viitor. Chiar dacă treburile vieții dinafară se mai țin de noi, le facem cu multă ușurință (nu ușurătate), aproape fără nicio osteneală și fără nicio împătımire. (OHI p 293)

DUMNEZEU-IISUS HRISTOS

— Desăvârșirea urmărită și așteptată de Dumnezeu de la om ni s-a revelat, ni s-a dat de model în persoana clară și reală a lui Iisus Hristos, a Dumnezeu-Omului. De aceea El e Calea și naturală și supranaturală a desăvârșirii. Iisus Hristos nu avea nevoie de mântuirea Sa, dar fără pogorârea Sa, în trup de om recreat, născut afară de calea păcatului, mântuirea noastră ar fi fost cu neputință; ori noi eram și suntem cei ce avem nevoie de mântuire. Deci pentru iubirea de oameni a lui Dumnezeu, simțită de noi ca o credință

arzătoare de mântuire, ni s-a arătat și ni s-a dat ca model de viață persoana reală a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. El e pentru noi oamenii măsura desăvârșirii. Atât doar că modelul revelat trebuie urmat. Căci, dacă Dumnezeu a făcut totul pentru mântuirea noastră, aceasta nu înseamnă ca noi să ne dedăm lenei, pentru că a făcut Dumnezeu totul și noi nu mai avem de făcut nimic. Dumnezeu a făcut totul din partea Sa, anume: S-a micșorat pe Sine și S-a făcut om adevărat (Filipeni 2, 7), întru totul asemănându-se nouă, afară de păcat, ca să ne arate cărarea cu lucrul și cu persoana Sa. El era și Dumnezeu adevărat, dar a mers omenește pe calea cea nouă. De aceea, calea mântuirii o numim calea lui Dumnezeu, pentru că, cel dintâi, El a mers pe ea. Deci, cei ce vrem să ne mântuim trebuie să mergem și noi toți aceeași cale, toată. Și, fiindcă avem de a trece peste șerpi și peste scorpii și peste toată puterea vrăjmașă, iar noi nu suntem decât numai oameni, Iisus Cel cu cruce ne ajută, dăruindu-ne din persoana și viața Sa cele trebuitoare, dar mai presus de firea noastră. <cap-26>

— Iisus formulează o nouă ordine spirituală în om. Iisus S-a integrat naturii omenești, de aceea El e mereu viu: și vine ca ființă supremă, și e vie în noi, ca ființă supremă și posibilitate nesfârșită de desăvârșire.

„Nu știți că Hristos e în voi? Afară, cumva, dacă sunteți creștini netrebnici”. (II Cor. 13, 5). „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine. Pentru voi, fiii mei, trăiesc durerile de mamă, până ce Hristos va prinde chip în voi” (Galateni 4, 19). Deci, cum spune Clement Alexandrinul: „Dumnezeu S-a făcut om, ca de la om să învețe cum se face omul Dumnezeu”. Acesta e omul cel nou, făptura cea nouă, omul născut de sus, omul cu reflexul veșniciei lui Iisus, răsfrânt în afară de chip, simplu în toată ființa Sa. Fiindcă Iisus e omul cerului și S-a ȳesut pe Sine în firea cea omenească, de aceea, El Se impune tuturor oamenilor și tuturor veacurilor, cu atât mai mult cu cât ar vrea unii să scape de El.

Iisus cere istoriei decizia existenței Sale. Dar istoria s-a arătat neputincioasă din primele ei zile. Așa a rămas și mai rămâne. Prin faptul că Iisus S-a ȳesut destinului omenesc și prin faptul că omul trebuie să se decidă ce face cu Iisus, se explică de ce **72** istoria omului e așa de zbuciumată și veșnicia lui e așa de hărȳuită și mușcată de șerpii îndoielilor și ai contrazicerilor. Așa se explică de ce pentru Iisus oamenii s-au iubit și s-au urât, s-au măcelărit și s-au ajutat, au

cunoscut extremitățile pasiunii și ale jertfei. De El a atârnat roata conștiinței, a frumosului și a rătăcirii. El este forța interioară pe care forța veacurilor n-au putut-o istovi. Amintirea Lui e vie pretutindeni, pe zidurile bisericilor și ale școlilor, pe vârful clopotnițelor, pe toate drumurile, la căpătâiul paturilor și al mormintelor. Distrugeți ferestrele de biserici, luați icoanele din altare și de pe la case! Viața lui Iisus umple muzeele și bibliotecile. Dați foc Liturghierelor, ceasloavelor și cărților de rugăciune; îl veți descoperi pe El și toate cuvintele Lui în toate cărțile literaturilor, ba chiar și cei care-L blestemă nu fac altceva decât să mărturisească fără să vrea prezența Lui.

Răsunetul tuturor romanilor, stăpâni ai lumii, a încetat odată cu zilele lor și cine se mai gândește să moară pentru faima lor postumă? În jurul multora s-a făcut mai multă gălăgie ca în jurul lui Iisus; iar după mii de ani, numai în jurul lui Iisus își pun oamenii problema și astăzi, pe viață și pe moarte, ca-n primele zile.

Numai cineva mai viu ca romanii și care e cu adevărat un idol nemincinos al omului poate înțelege lupta aceasta permanentă între oameni. Și astăzi, ca în ziua Nașterii Sale, unii îl iubesc, iar alții îl urăsc. Oamenii sunt antrenați înșiși într-o patimă pentru Patima Lui, iar alții într-o patimă pentru iubirea Lui. Unii sunt în destinul lui Iisus, iar alții fără destin, nici sens. Deci, dacă întrebarea: „Cine este Iisus?” a crescut în veacuri și cere fiecărei generații un răspuns decisiv, noi nu putem răspunde decât într-un glas cu Tatăl, într-o rostire cu îngerii, într-o propovăduire cu apostolii, într-o mărturisire cu mucenicii și cu toți sfinții și într-o afirmare cu toată creștinătatea a doua milenii: „Acesta este Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii”. Salutul permanent al fiecărui Toma, din îndoiala omenească și certitudinea dumnezeiască.

Dacă cineva a ajuns la siguranța aceasta și poate acoperi cu viața, în acela s-a născut Iisus, naștere care deschide calea veșniciei, încă fiind în veac. Cu Iisus se naște și explicația omului și explicația lumii. cosg-p-93>

— **Cine este Iisus?** – s-a întrebat Irod, care aflând de la magi cine-i, L-a osândit la moarte, crezând că omorând 14.000 de prunci va scăpa de Iisus. S-a întrebat Irod Tetrarhul, care auzind toate câte făcea Iisus, nu se dumirea ce să creadă despre Dânsul.

Se întrebau cărturarii și fariseii, smintindu-se pentru formalități înfrânte; se întrebau cine-i acesta de iartă și păcatele?

Se întrebau până și apostolii cine-i acesta că ascultă de El vânturile și marea?

Și s-a întreat un șir întreg de nedumeriți.

S-a întreat puterea lumească.

S-a întreat toată trufia minții.

S-a întreat toată necredința.

Toți aceștia L-au refuzat, L-au osândit și L-au omorât pe Iisus și aceasta s-a întâmplat permanent în istorie.

Cine este Iisus pentru noi?

Pe contemporanii lui Iisus îi înțelegem că le era greu să-L creadă pe Dumnezeu. Dar după dovada învierii Sale, după dovada dumnezeirii Sale, după apariția Sa mai presus de fire, prin uși încuiate, petrecere nevăzută cu oamenii, arătându-Se lui Pavel și altora din veac în veac, noi nu mai putem fi fără răspuns.

Răspunsurile teologice sunt știința. De aici, pentru noi, Iisus e sensul vieții, reazimul și în ispite, și în furtuni. Asemănarea după care tânjim și însetăm de-a lungul deșertului vieții. Originalul nostru, autenticitatea noastră. Dar mai mult decât acestea este prietenul nostru care sigur nu ne părăsește niciodată; e Sfânta noastră împărtășanie, cu desăvârșire și foamea noastră metafizică. (osg p 94»

— Cine este Iisus? Spre deosebire de toate religiile pământului, Iisus e profețit cu mi i de ani înainte – cu amănunte. (...)

Oamenii, cu de la sine putere, n-au putut spune cine e Iisus. Ei și-au dat părerile lor omenești, care n-au putut urca mai mult decât până la profeți reînviați. (...) Atâta pot oamenii răspunde. Parcă e un plafon al minții omenești. Deci, după oameni, Iisus e un om ca oricare altul.

Răspunsul era necesar, căci **de la această poziție a omului față de Iisus atârnă mântuirea sau pierzania sa**. Anume: Iisus nu e un om ca oricare altul, ci un Om ca nimeni altul dintre oameni: un om dublat de Dumnezeu. El e **om adevărat și Dumnezeu adevărat, deodată**.

Pe această piatră de temelie se întemeiază tot creștinismul – și din cauza acestei temelii neobișnuite dăinuiește fără de sfârșit împărăția veșnică. (CHIP 344)

— Un creștinism fără recunoașterea lui Iisus ca Dumnezeu și Stăpân al lumii, nu-ți obligă viața la a o face mai curată. Iar cu cât viața se face mai necurăță, cu atâta te-ntuneci dinspre Dumnezeu până la a-L

tăgădui cu totul și a l te face vrăjmaș declarat. <cv-p-22>

— Pe Dumnezeu nu-L putem cunoaște decât prin Iisus Hristos, care-i calea noastră la Tatăl. Iar pe Iisus nu-L putem câștiga fără poruncile, Tainele, Crucea și Biserica Sa, prin care făptura noastră se strămută din vrajba celor de aici în pacea împărăției ce va să vie. Găsind pe Iisus ne găsim pe noi înșine, destinul și veșnicia noastră. (cu p 98)

Iisus nu e pentru noi, oamenii, numai o persoană istorică, sau numai o ființă metafizică, ci o persoană real-spirituală contemporană și implicată în viața fiecăruia dintre noi. Această mlădiță divină, făptură cerească, în fiecare Adam aparte, așteaptă vârsta cunoașterii, vârsta deplinătății minții, când noi avem a ne decide liber despre modul cum avem să trăim: pentru Hristos, sau împotriva lui Hristos. În cazul în care libertatea noastră alege stilul de viață și comportare în lume al lui Iisus, Harul Duhului Sfânt desăvârșește viața noastră și Hristos trăiește în noi până la totala asemănare, în cazul când libertatea noastră ajunge roabă păcatelor, făptura cea nouă tânjește, nu se arată, și omul acela se desăvârșește în rele, rămânând exclusiv om al veacului acestuia, pieritoriși fără mântuire. coh p 330>

— Unde găsim pe Iisus?

1. Ascuns în poruncile Sale.

2. Acoperit în Tainele Sale.

3. Nevăzut de față în orice cruce a vieții.

4. Întreg în Biserică, în marea obște a Bisericii. <cu n 98>

— Deși smerit, Iisus nu e ca vreunul din oameni – chiar dacă aceștia ar fi culmile omului – ca să cârpească cu petece de circumstanță zdreanța fericirii omenești. Iisus făurește o nouă ordine spirituală în om.

Iisus s-a integrat naturii omenești. De aceea El e mereu viu: și în Sine ca Ființă supremă, și e viu și în noi ca Viață veșnică și posibilitate nesfârșită de desăvârșire. „Nu știți că Hristos este în voi? – afară numai dacă nu sunteți creștini netrebnici” (II Corinteni 13, 5). „Nu mai trăiesc eu ci Hristos trăiește în mine” (Galateni 2, 20). „Pentru voi, copiii mei, trăiesc durerile de mamă, până ce Hristos va prinde chip în voi” (Galateni 4, 19). Deci, cum spune Clement Alexandrinul: „Dumnezeu s-a făcut om, ca de la om să înveți, cum se face omul Dumnezeu”. Acesta este omul cel nou, făptura cea nouă, omul născut de sus, omul cu reflexul veșniciei lui Iisus, răsfrânt în afară, în chip simplu, din toată

ființa sa. Fiindcă Iisus e Omul Cerului și s-a ținut pe Sine în firea omenească, de aceea se impune El tuturor oamenilor și tuturor veacurilor, cu atât mai mult cu cât ar vrea unii să scape de El. <cv-ți 298>

— Iisus cere istoriei decizii existențiale. Dar istoria s-a arătat neputincioasă din primele ei zile. Așa a rămas și mai rămâne. Prin faptul însă că Iisus s-a ținut destinului omenesc și prin faptul că omul trebuie să se decidă ce face cu Iisus, se explică de ce istoria omului e așa de zbuciumată și veșnicia lui așa de hărățită și mușcată de șerpini îndoielilor și contrazicerilor. Așa se explică de ce „pentru Iisus oamenii s-au iubit și s-au urât; s-au măcelărit și s-au ajutat; au cunoscut extremitățile pasiunii și ale jertfei. De El a atârnat soarta științei, a frumosului, a rațiunii. El este forța interioară pe care veacurile n-au putut-o istovi” (Couchoud). „Amintirea Lui e vie pretutindeni. Pe zidurile bisericilor și în școli, pe vârful clopotnițelor și al munților, pe troițele drumurilor, la căpătâiul paturilor și al mormintelor. Distrugeți frescele bisericilor, luați-i icoanele din altare și de prin case: viața lui Iisus umple muzeele și pinacotecile. Dați foc liturghierelor, ceasloavelor și cărților de rugăciuni: îi veți descoperi numele și cuvintele în toate cărțile literaturilor. Chiar și cei ce-L blestemă nu fac decât să mărturisească, fără voie, prezența Lui” (Papini).

„Răsunetul tuturor oamenilor mari ai lumii, le-a încetat odată cu zilele lor; și cine se mai gândește să moară pentru faima lor postumă. În jurul multora s-a făcut mult mai multă gălăgie ca în jurul lui Iisus; dar, după mii de ani, iată că numai în jurul lui Iisus își pun oamenii și astăzi problema pe viață și pe moarte, ca în primele zile. Numai Cineva, mai viu ca oamenii, și care e, cu adevărat, un ideal nemincinos al omului, poate înțelege lupta aceasta permanentă între oameni. Și astăzi, ca în ziua Nașterii Sale, unii-L iubesc și alții-L urăsc. Oamenii sunt antrenați, unii, într-o patimă pentru patimile Lui, iar alții într-o patimă pontai misiunea Lui” (Pr. Prof. D. Stăniloae)

Unii sunt în Destinul lui Iisus, alții iară destin, nici sens.

Deci, dacă întrebarea „Cine este Iisus?” a crescut cu veacurile, și cere fiecărei generații un răspuns decisiv, noi nu putem răspunde decât într-un glas cu Tatăl, într-o vestire cu îngerii, într-o propovăduire cu apostolii, într-o mărturisire cu mucenicii și cu toți sfinții și într-o afirmare cu toată creștinătatea de două milenii:

Acesta este Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii!

— Saltul permanent al fiecărui Toma, din îndoiala omenească în certitudinea dumnezeiască. Dacă cineva a ajuns la siguranța aceasta și o poate acoperi cu viața, în acela s-a născut Iisus – naștere care-i deschide zarea veșniciei, încă fiind în veac.

Cu Iisus se naște și explicația omului și explicația lumii.
<cv-p-299>

— Atotprezența Sa, și mai ales în prilejurile noastre pierdute, demască toată pseudoființa noastră. Cel ce toate le desăvârșește câte năzuiesc în om spre înălțime, Cel ce vede tot ce este animalitate, Cel ce judecă omenirea, Cel ce judecă viața, Acela este măsura tuturor măsurilor; El este aceasta în virtutea desăvârșirii Sale; – și atunci niciun suflet nu mai poate face altfel decât să se judece și pe sine după măsura Lui, și să-și simtă – într-o prăpastie de pocăință

— Demascată toată falsitatea ființei sale.

Când răsare soarele apar din întuneric și toate gunoaiele și – dacă sunt – și florile câmpului. Când răsare Soarele dreptății, și Cea mai mare iubire, din mormânt, și intră în viața noastră, orgoliul nostru apare în toate înfățișările lui. Când apare adevărata libertate, trecută sclavie – tirania – se dezvelește în noi și în alții, oricât ar fi ea de travestită în libertate. Când. Se întrupează Cel Sfânt

— Și-l pretutindenea de față – mai ales după învierea din mormânt și după Botezul nostru al fiecăruia, abia atunci ni se deschid ochii asupra puterii străine pe care o are viața întunecată asupra inimii omenești.

Atotprezența Lui desparte în noi oile de capre. Cu care suntem în mod definitiv, cu partea aceea vom fi socotiți. Timpul pe care-l mai avem ni-i dat ca posibilitate de-a ne răzgândi. (OHI, p 397)

— Numai apariția unică a lui Iisus pe pământ a putut impresiona și determina tăierea în două a cronologiei. El singur a făcut dovadă că este Autor al vieții și Stăpân al morții. De El singur ascultă și vântul și marea și peștii și pâinea. El e Dumnezeu viu și etern, contemporan cu toți credincioșii Săi, iubitor de oameni, dar și în măsură să-i cheme la răspundere, în stare să le consfințească eternitatea precum și-au trăit vremelnicia. (Rl p 18)

— Nu sunteți și voi căutând pe Iisus? Voi știți despre Iisus o mulțime de lucruri, dar nu-l știți pe El. Și până nu-L găsești pe Dumnezeu, nu te afli nici pe tine, nu-ți găsești nici sensul tău, nici sensul lumii. (CV p48)

DUMNEZEU-SFÂNTA TREIME

Toate diamantele lumii sunt gunoi față de valoarea unei clipe în lumina dumnezeiască. (0 Hlp447)

— Viața mai presus de fire dovedește constrângător și totuși simplu existența lui Dumnezeu. Mintea obișnuită, chiar a celei mai înzestrată și cultivate firi, nu poate face dovada decisivă nici că este, nici că nu este Dumnezeu, pentru că mintea firii acesteia e tot atât de dibace de a dovedi și afirmația și negația unuia și aceluiași lucru. De aceea filosofii și-au dat seama de viclenia rațiunii. Știința când se pronunță în materie de religie, de asemenea a ieșit din domeniul său, care este studierea materiei și a legilor ei pentru folosul practic al oamenilor. Iar religia nu face știință, ci conștiință. Căci oamenii nu trăiesc numai cu pâine. De aceea despre Dumnezeu nimenea nu poate grăi cu competență absolută decât numai El însuși, când strălucește slava Sa pe chipul fiilor Săi, sfinții. Și totuși oamenilor le mai rămâne libertatea să se îndoiască. Aceste exemplare rare, sfinții, apar printre oameni din vreme în vreme și aduc în ei chipul lui Hristos – Care a dovedit desăvârșit pe Dumnezeu – fiind stâlpii Bisericii. (TVM P 581)

— Omul stă la îndoială despre existența lui Dumnezeu, pentru mai multe motive, dintre care pomenim pe acestea:

1. Că nu-L vede (deși crede într-o mulțime de lucruri pe care nu le-a văzut, dar se sprijină pe cuvântul altora, pe care-i crede).

Răspundem că Dumnezeu poate fi văzut, dar trebuie împlinită o condiție: trebuie „inima curată” din cele nouă fericiri.

2. Stă omul la îndoială pentru că nu vede imediat răsplata lui Dumnezeu, atât pentru bine, cât și pentru rău. Cu alte cuvinte omul vede nedreptatea și se smintește despre existența lui Dumnezeu, care o îngăduie, pentru că are o răbdare mai mare ca a noastră, așteptând întoarcerea.

Zăbovim puțin asupra acestei nedumeriri, cu lămuririle următoare: Dacă Dumnezeu ar răsplăti răul întotdeauna și numaidecât, ar însemna că e un Dumnezeu fricos dinspre libertatea omului și întinderea răului, sau că Dumnezeu ar mai avea pe cineva împotriva, cam tot așa de tare, și s-ar teme de întinderea stăpânirii Sale. Apoi, Dumnezeu nu răsplătește întotdeauna și numaidecât nici binele, pentru că atunci oamenii ar face binele nu din dragoste și libertate, ci din interes. O atare răsplătire ar coborî și pe Dumnezeu, și fapta bună. Dar, din când în când, Dumnezeu răsplătește imediat și binele, și răul,

deși numai în parte, ca cei răi să se teamă și să știe că este o judecată, care îi ajunge. De asemenea se vede din când în când și răsplătirea imediată a binelui, ca dragostea oamenilor de Dumnezeu să nu scadă.

3. Oamenii mai stau la îndoială despre existența lui Dumnezeu pentru că e necuprins cu mintea, așa cum cuprindem știința sau altă îndeletnicire.

Cu alte cuvinte, ca s-o spunem de-a dreptul: Dumnezeu nu poate fi dovedit cu mintea nici că există, nici că nu există. O bucată de fier rece, bună și ea la ceva, nu-ți poate dovedi existența focului, până ce însăși va fi roșie ca focul. Cam așa-i și cu mintea omului, cât privește puterea și neputința ei. Când făptura omului va fi străbătută de credința în Dumnezeu, adică de o evidență, de o siguranță interioară, mai puternică decât valoarea mărturiilor sau tăgăduirilor rațiunii, făptura sa va fi lumină și viața sa o minune între oameni. Căci nu există argument mai tare ca viața trăită, prin care se străvede Dumnezeu, sau moartea de martir, ca o ultimă dovadă – și cea mai de seamă – despre existența lui Dumnezeu și a împărăției Sale. De aceea nu cred într-o împărăție a Cerurilor care începe numai după moarte. Vom fi după moarte în împărăția în care am trăit de-aici, sau pentru care chiar am murit. (CV-ți 341

— Oamenii, cei mai mulți, au nevoie de Dumnezeu pentru o mai bună aranjare a treburilor lor pământești. Pentru aceștia Dumnezeu e un bătrân bun și mai tare ca ei. Dar el să nu aibă pretenție. Sau să le spună că ei, oamenii, au ceva greșit în socotelile lor, că-și periclitează popularitatea. Să nu care cumva să-i scoată din turma lui Epicur, ci dimpotrivă, acolo să le ajute cu toată puterea, cohi-ți

— Dumnezeul nostru nu e un Dumnezeu care a părăsit lumea în seama legilor, iar El s-a retras undeva în afara ei (deism); El nu e nici confundat cu natura (panteism), cu marele „tot” – căci atunci cum s-ar putea naște „totul” în „parte”? – ci Dumnezeul nostru e o Ființă transcendentă dar în legătură cu lumea, o energie activă, creatoare, care transmite lumii ceea ce aceasta de fapt caută și spre care de fapt tinde: plenitudinea existenței în unitatea universală. Această putere, Duhul Sfânt, se împreună cu lumea și vrea să nască din ea chipul viu al lui Dumnezeu. (cu p 601

— Rațiunea nu poate cunoaște pe Dumnezeu prin puterile proprii, oricâte piscuri de întrebări i-ar pune. Dumnezeul rațiunii e un Dumnezeu abstract, un postulat, deci nu putem ieși pe această cale din

ateismul conceptului. Absolutul metafizic nu e Dumnezeu personal care transformă haosul în cosmos, recrează pe om și-l aduce iarăși în starea paradizică din care a căzut. cohi-p-382)

— Știți sau ați auzit că mulți îl caută pe Dumnezeu în „ceruri” și că ar vrea să meargă cu avionul la El sau cu niște gloanțe care ar trece prin nu știu ce straturi. Noi nu trebuie să-L înțelegem pe Dumnezeu în acest mod, adică stând pe undeva departe, nu știu în ce hău de lume. Dumnezeu nu locuiește în depărtare, ci în inimile oamenilor, împărăția lui Dumnezeu nu este la cine știe ce depărtare, ci stă înăuntru nostru. E o împărăție a conștiinței împăcată cu toată lumea. O împărăție a iubirii lui Dumnezeu și a iubirii de oameni, în care se oglindește chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Prin urmare, realizați în inimă această cunoștință a împărăției lui Dumnezeu, această conștiință curată!
<Dio-ți '6>

— Odată, cândva, omul se ascunsese de Dumnezeu; cel puțin așa a crezut, că se poate ascunde. De atunci omul nu-L mai vede pe Dumnezeu, pentru că L-a alungat de la sine, L-a scos din inima sa. Noi, însă, fără El nu suntem în situația normală, suferim lipsa Lui.

Dar acum Dumnezeu S-a făcut Om și S-a arătat nouă. De acum El poate fi găsit; încă e ascuns, nu prea departe de noi: în Tainele Sale, în Biserica Sa, și în conștiința noastră, și în toate nevoințele pentru El. Dar până nu-L cauți zbuciumat, ostenit, păgubit, păcătos, jefuit, răstignit, nu-L găsești, ca și când n-ar fi. <Di°. p-222>

— Împărăția lui Dumnezeu înăuntrul nostru este, dar noi suntem în împărăția patimilor și nici măcar nu pricepem asta. În noi nu-s hotărâri, nu-i căutare. Tânjim, drept, doar spre ofilire nu spre regenerare. În noi e prea puțină viață, fiindcă nu Hristos trăiește întru noi ca să ne-o îmbogățească, ci noi de noi ne trăim zilele de pe o zi pe alta, șterse, cenușii, fără vreo rază. Noi nu-L găsim pe Dumnezeu, fiindcă nu ne obsedează acest lucru, suntem mulțumiți în mizeria noastră, în haina noastră de carne, și n-am jurat moarte acestui fel banal de a fi. (Dio, p223)

— Ar fi grăitor să vă observați pe voi înșivă unde petreceți vremea, de pe unde vă sunt gândurile, unde și care vi-i comoara, în realitate? (...) Când Dumnezeu este comoara ta, El cuprinde cea mai mare parte din zilele tale, cu El gândești, după El umbli, curând te scoate din toate celelalte. cohi-ți 204>

— Fii totdeauna cu Dumnezeu dacă vrei ca El să fie cu tine.

Dumnezeu e prezent oriunde, iar tu stai înaintea Lui. Trebuie să fim tari în credința că ochii Domnului, ce sunt infinit mai luminoși decât soarele, privesc țință spre fiii oamenilor și nimic nu se poate ascunde de El: nici gândul, nici visul, nici vreo oarecare simțire a inimii. De către atotvăzătorul ochi al lui Dumnezeu nu se pot ascunde nu numai faptele ascunse și cele de față, ci și însăși gândurile noastre.<Dio, p-167>

— Poziția omului în creație e unică, suntem făpturile lui Dumnezeu, dar suntem și realizarea noastră. Din cauza acestei stări de lucruri se aude adesea constatarea tragică: „n-am făcut nimic” în viață. Aceasta e constatarea că n-ai dat vieții tale sensul sau destinul ei. Omul e un rezultat al creației divine. Noi nu suntem numai lucruri ca să mergem în virtutea legilor libertății. Ca atare căutăm adevărul și ca atare îl căutăm pe Dumnezeu. (...)

Întreaga noastră ființă trebuie sfințită, pentru a ne putea apropia de Dumnezeu. O cunoaștere teoretică a lui Dumnezeu au și dracii, dar aceasta nu-i sfințește. Dumnezeu face parte din destinul omului și e neliniștit sufletul nostru până nu se odihnește întru Dumnezeu. <md-p-124 – 126>

— Este de neînchipuit de mare nepotrivire între ce cer oamenii de la [5 Dumnezeu și între ce cere Dumnezeu oamenilor. (FZ)

— Cred că cea mai deformată ființă în capul oamenilor este Dumnezeu. (osg-p-83)

— Cel mai frumos dar pe care îl putem face lui Dumnezeu e să ne dăruim Lui pe noi înșine, pe viață. (osg-p-82>

— Astăzi este praznicul Sfintei Treimi. Vă dați seama de la început că e un lucru foarte greu de priceput pentru puterile voastre de înțelegere. Dintru început a fost greu de priceput și de aceea s-au născut multe rătăcirii cu privire la înțelegerea Sfintei Treimi. Și asta din pricina că de mici suntem obișnuiți să înțelegem persoana în legătură cu numărul 1, 2, 3. Această greutate au încercat sfinții Părinți să o ajute cu următoarea asemănare: Uitați-vă la soare: e unul și totuși întreit: lumină, căldură și raze.

Învățătura despre Sfânta Treime e dogmă a Bisericii, învățătură fără tocmeală, în care se arată că: Dumnezeu e unul în Ființă și întreit în Persoane. Iisus zice: „Pe Tatăl nimeni nu L-a văzut fără numai Fiul”. Pe Fiul L-am văzut: S-a făcut om, S-a făcut persoană istorică. Pe Duhul Sfânt iarăși l-am priceput, când s-a pogorât sub formă de limbi de foc,

dând ucenicilor o limbă nouă. cohi-p-319>

DUMNEZEU-TATĂL

— Dumnezeu Tatăl a vrut să descopere pe Dumnezeu Fiul, ca creator al lumii și ca autor al vieții. La această voință a Tatălui s-a aprins duhul lui Iisus; și-a însușit această voință ca o misiune a Sa în lume, așa cum e într-o lumină aprinsă însușirea de a lumina. (CV-p-93>

— Pe Dumnezeu nu-L putem cunoaște decât prin Iisus Hristos, care-i calea noastră la Tatăl., cu p 98)

DUȘMANI

— Din toate suferințele care tulbură furios viața omenească, cea mai mare este ura, dușmănia și răzbunarea; unul și același diavol: boarea iadului între oameni. (CV pl26)

— Desăvârșirea și iubirea de vrăjmași nu sunt nici măcar sfaturi evanghelice; sunt porunci. Prin urmare cu împlinirea sau neîmplinirea lor, stăm sau cădem din creștinism. (CXpl26)

— Cât suntem de departe de iubirea de vrăjmași, și zarea desăvârșirii cât e de departe, ne stă probă faptul că aproape în fiecare casă trăiesc laolaltă oameni care nu se înțeleg. Dar să ne întoarcem la noi: abia se mai propovăduiește iubirea de oameni! Ar trebui să devenim întâi oameni! (CV p 126)

— Practicată numai față de rude și prieteni, iubirea poate lăsa neangajate întinse regiuni ale sufletului și anume tocmai pe acelea în care mustesc sălbatic porniri spre mânie și răzbunare. Dar efortul de a-ți pune purtarea față de vrăjmași în acord cu pilda dată de Mântuitorul te angajează atât de total în ceea ce reprezintă tu ca energie, încât pornirile spre mânie și răzbunare împlântate în sufletul tău ajung la un moment dat în situația de a nu mai avea la îndemână puterea de care au nevoie ca să se manifeste și recad în starea unor simple virtualități, incapabile să mai exercite vreun fel de tiranie asupra ta. Drept aceea se poate spune că numai iubirea de vrăjmași te poate elibera de umilitatea robie a pornirilor spre ură și răzbunare. Când Mântuitorul poruncește iubirea de vrăjmași, El n-o face ca să te îngenunche în fața celui rău, ci ca să te elibereze de răul din tine și în felul acesta să-l limiteze. <mdp-53>

— Dacă la dușmănie răspunzi cu dușmănie, prin aceasta nu-ți dovedești tăria, ci arăți că și tu însuși te-ai lăsat stăpânit de draci. Așa încât, de unde mai înainte răul era limitat numai la dușmanul tău, acum s-a întors și asupra ta. În loc de un singur rău: dușmanul tău,

acum sunteți doi: dușmanul tău și tu, dușmanul dușmanului tău. 80

Dacă însă la dușmănie răspunzi cu îngăduință, răbdare, iertare, cu purtare frățească, ceea ce e totuna cu iubirea, răul (diavolul) a primit o lovitură mortală, cel puțin într-unul din subiectele lumii acesteia: în sufletul tău. <md-p-53>

— Nu uita că o apă răscolită de furtună nu se poate îmblânzi lovind-o cu bâta, dar niciun vrăjmaș a se potoli urându-l și blestemându-l. Abia rugându-te pentru el, cu pace, și pentru a lui mântuire, vei smulge pe vrăjmașul tău din stăpânirea vicelanului. Și apoi rămas el singur, oricât ar fi de înrăit, e numai om și omul nu-i atât de vătămós ca atunci când bagi în el un legheon de diavoli, pe seama cărora l-ai dat prin blestemul tău, prin sudalma ta, prin ura ta, și cu care viclenii împreună te și atacă pe urmă.<GSD)

— Roagă-te pentru vrăjmaș și se va rușina diavolul, lăsându-l singur pe istovitul om. Nu-l mai urî, ci fie-ți milă de el că e om, e fratele tău, e fiu al aceluiași Părinte Ceresc. Dorește-i vrăjmașului tău ceea ce ceri tu de la Dumnezeu în rugăciune pentru tine. La început e greu, căci ești și tu om pătimăș ca toți oamenii. Dar stăruința despică piatra – și de la o vreme vei simți nevoia de a te ruga pentru el, din milă. Nu-l mai poți urî pe vrăjmașul tău, nu mai ești în stare să urăști niciun om. Abia atunci vezi că l-ai biruit pe diavolul, vrăjmașul a toată lumea, stricătorul păcii și răufăcătorul tuturor oamenilor. (MD, p54)

ECHILIBRU

— Răul, nebunia și haosul nu sunt literatură: sunt realități, care, uneori, izbesc frontal și caută să înghită relativul tău echilibru. Vezi clar, uneori cu luciditate unică în viață, că „dintr-asta „numai Dumnezeu te poate scăpa.<ci p 146)

— Suntem invitați de o nevăzută orânduire a lucrurilor, să facem apel, să aducem în sfera luminoasă a cunoștinței și resorturile latente ale ființei noastre, care, actualizate, depășesc prin frumusețe și putere tot ce agonisiseam până aci, și, prin frumusețea și puterea lor intrinsecă, să ne redea liniștea și echilibrul, pe care rațiunea noastră omenească – oricât ar fi de antrenată cu știința sau filosofia – nu le-ar putea restabili. (CApl45)

— Dacă în fizică echilibrul unui corp e asigurat numai dacă verticala dusă din centrul lui de greutate cade în interiorul suprafeței de sprijin, atunci, prin analogie, concepția ta de viață, orizontul tău intelectual e chiar suprafața ta de sprijin. În plus trebuie să fii

conștient de un centru al tău, de-o cunoaștere de sine, de-o devenire la care trebuie să ajungi, să ajungi cu alte cuvinte la o centrare a ta, ca de aci să fie posibil un echilibru. coh. p-277>

— Nu avem liniște și echilibru până nu ne decidem, în timp, ce facem cu eternitatea noastră? coh. p-294>

EDUCAȚIE

— Nu există nicio artă superioară educației. <MD P1

— Credința copiilor voștri atârnă de ceea ce v-au văzut pe voi făcând, acasă; de ceea ce i-ați învățat cu fapta. Apoi atârnă de propria lor purtare. (OHI p 4641

— Fii mai întâi tu însuți ceea ce vrei să faci pe altul. Dacă vrei să-i educi pe copii, educă-te pe tine însuți în Duhul lui Dumnezeu. <MDP” 5)

— Tu te numești „tată” copiilor tăi după trup; fii însă tatăl lor și după duh. Nu numai simpla naștere te face tată, ci mai ales buna educație a lor în duhul credinței ortodoxe. Ai știut să-ți naști copiii? Să-i și educi cum trebuie, pentru ca să porți cu vrednicie numele de tată.

Nu numai purtarea în pânțece te face mamă, ci și o bună educație creștinească a copiilor. Cel dintâi cuvânt pe care-l spui copilului trebuie să fie despre Dumnezeu, ființa Căreia i-a dăruit cel dintâi zâmbet. (MD, p-114)

— Născându-și copilul, mama dă mai întâi un om, iar pe urmă tot din el trebuie să dea cerului un înger. Starea normală a copiilor atârnă în cea mai mare parte de influența morală pe care o are mama asupra lor. Dați-ne mamele cele mai bune (smerite și tari în credință) și vom avea cei mai buni oameni. (MD-ți 115>

— Cei care opresc copiii de la credință sunt osândiți mai rău ca sinucigașii. (FZ)

— Luați aminte, părinților, că nu e glumă cu viața copiilor pe care îi ai, sau vrei să-i ai: ești răspunzător de ei și de toată viața lor, căci cum le-ai dat-o așa o au! Și copiii tăi te vor judeca pe tine, după cum bine știți și bine pățiți. Iar când te-or supăra, fii cuminte și nu-i blestema, ascultând de diavolul până în sfârșit, ci trage-ți de seamă că ei îți aduc aminte păcatele tale cele nemărturisite și neispășite. Roagă-te pentru ei și roagă-te și pentru tine – chiar când te-or blestema – să te ierte Dumnezeu. (TFC p-129)

— Dacă nu poți vorbi cu copiii despre Dumnezeu, vorbește cu

Dumnezeu despre ei. (FZ>

EFORT FIZIC

— Eforturile fizice ajută la curățirea reziduurilor din organism. Ascensiunile la munte și efortul pe care trebuie să-l faci curăță țevăria. Adică oxigenează arterele și le curăță și astfel nu se ajunge la îngroșarea lor. Aerul, muntele și oxigenul înlătură răutățile și calcificază oasele. (TFCP 178)

EGOISM

— Oamenii își apără viața, șinele și eul. Prin egoism își încurcă calea și mersul duhovnicesc. (GSD)

— Mântuirea se lucrează numai pe ruinele egoismului. 85

— Egoismul mărește întotdeauna vrednicia noastră în proprii ochi! Nu e nimic mai ușor decât să te înșeli pe tine însuși și înfumurându-te cu slava deșartă să te socoți că ești ceva, nimic fiind. <md-p-62>

— Cine nu recunoaște absoluta necesitate a războiului nevăzut cu sine însuși, cu egoismul său, nu va scăpa niciodată de el și de toți puii săi. <O, 1 – p 402>

— Când iubirea de sine devine cale de urmat, adică egoismul devine normativ de viață, acesta poate crește și crește până la lepădarea de Dumnezeu, și omul se descumpănește la minte. Orice egoist e, în străfunduri, un antihrist. (CV P 344)

ENERGIA GENEZICĂ

— Energia genetică – fie după categoria bărbat sau femeie, și de aici începe împletirea fiziologiei cu duhovnicia – e o energie naturală menită să perpetueze spița [specia]. Dacă lași pornirea firii de capul ei, fără o îngrădire, e de așa fel încât ea tinde spre pervertire – din pricină că e însoțită de momeala plăcerii. Omul se lasă momit de momeala plăcerii și astfel este tâlhărită energia genetică în tot pomelnicul păcatelor desfrânării, care pot fi și în căsătoria legitimă. (TFC p44)

— Glandele genezice au o dublă funcțiune: una endocrină, vărsând hormonii în sânge, și alta externă, formând celule genezice. De îndată ce viciul sau desfrânarea de orice fel, și la orice vârstă – cazul e același – încheștează pe om, atunci țesuturile glandelor, masculine sau feminine, sunt peste măsură de mult solicitate și silite să furnizeze material extern și, prin urmare, nu mai pot secreta și hormonii trebuitori în sânge. Se întâmplă adică un dezechilibru în mediul endocrin. Acest dezechilibru se răsfrânge asupra sistemului nervos, în

felul că celulele nervoase, nemaiaivând agenții stimulatori cuveniți, degenerază, mai întâi funcțional, și insul respectiv începe să fie fleșcăit; iar dacă desfrânarea continuă, celula nervoasă moare. Desfrânarea omoară milioane de celule nervoase. <c' p 244>

— Sămânța de om, pe care o numim cu un termen intermediar „energie genezică” sau energie genetică, este o problemă și a preotului-duhovnic și a medicului. Totul depinde de felul cum lucrează și cum acționează omul asupra acestui capital vital din viața lui, de cum îl învățăm s-o chivernisească. (TFC p-43)

— Toată înfățișarea noastră fizică, toate faptele, vorbele și gândurile – deci de la expresia cea mai materială până la cea mai mică undă de energie a unui gând – se transcriu, în flux continuu, în constituenții fondului genetic, în sămânța de om, ca energii virtuale, sau ca recesiuni – defecțiuni –, care, în cursul devenirii au să ajungă (devină) actuale, fie ca un plus de viață, fie ca un minus de existență.

— Paradox: trecutul se ține de noi ca prezent și ne așteaptă ca viitor; prezentul poate frâna trecutul și modifica viitorul; viitorul poate fi anticipat în prezent și poate frâna, chiar stinge trecutul. (OH1, p-261)

— Când energia genetică nu se stârnește cu prețul sau cu măsura care trebuie, aceasta degenerază și avem în jos toate formele de degenerescență ale insului, familiei și neamului, atât în privința trupului – numărul inșilor, sănătatea lor, longevitatea, cât și a sufletului: credință greșită, misticism fals sau nebunie. (TFC, p-43>

— Printr-o morală riguroasă sau după cum e dorința lui Dumnezeu, energia genezică trece ca o energie vitală în sânge. Ea se mai numește astfel și energie hormonală. Când o ai în sânge, ea îți asigură sănătatea în întregime a tuturor organelor. Tot prin această energie hormonală se asigură buna funcționare a sistemului nervos, în general. (...)

Energia aceasta, care-și are sediul în organele genitale, cu funcție endocrină, dacă e bine strunită, trece în sânge, se convertește în altă energie și dă organismului sănătate completă, perfectă. De îndată ce o tâlhărești – prin desfrânare – sănătatea se șubrezește, toate tânjesc: inima stomacul, ficatul, plămânii, simțurile și chiar oasele.

(MPA, p.307)

— Să vă înșir păcatele prin care e tâlhărită, cheltuită irațional, energia genezică:

1. Pe la 5 – 6 ani apar jocurile nepotrivite, cu împunsături

necurate de-a mirele și mireasacu sora, verișoara... încurajate iresponsabil chiar de părinții copiilor.

2. A doua perioadă începe pe la 14 – 15 ani, în atârnare de gradul de vitalitate a individului (poate începe chiar mai înainte). Acum apare altă formă de desfrânare: onania, malahia sau pe limba poporului „curvia cu mâna”, de care greu se tămăduiește. Ea ține de la 14 până la 75 de ani, dacă nu se îngrijește să se izbăvească de ea. Desfrânarea cu dobitoacele poate începe la pubertate sau adolescență; această pervertire se întâlnește mai ales la cei debili mintal, care se debilează astfel și mai rău.

4. După acestea, la vârsta adolescenței, se trece la păcatul curviei – stil personal. Din această cauză mulți nu mai pot veni la căsătorie și din pricină că ținuta lor are o gravă defecțiune, contractată înainte. Pe respectivul nu-l doare nimic, dar nu reușește să convie cu cineva și să-și aleagă o soție. Fetele, de asemenea, au desfrânarea cu mâna, care poate merge până la a se lupta cu nebunia și greu reușesc să ajungă la căsătorie.

5. Alte păcate sunt cele din interiorul familiei, începând cu cele de dinaintea cununiei bisericești, cu propria aleasă. Mulți nu mărturisesc păcatul acesta înainte, ca să-și ia iertare, și cer Sfânta Taină a căsătoriei peste curvie nemărturisită. După asta se miră de traiul rău și că nu vine binecuvântarea copiilor. Se poate întâmpla ca, prin păcatele dinaintea căsătoriei, fata să se teamă să nu rămână însărcinată și această teamă îi paralizează ovarele și devine sterilă. A gustat mai înainte de vreme din fructul oprit și frica i-a trecut ca un curent electric prin organele genitale și i-a paralizat posibilitatea nașterii. Ce să mai vorbim de tinerele care avortează și vor deveni sterile...

6. Și după căsătorie poate fi desfrânare – așa o numește Scriptura; sub numele căsătoriei există în familie o întreagă gamă a desfrânării, prin așa-zisele aberații sexuale, încât se pune accentul numai pe plăcerea erotică, nebunească, care devine o a doua natură a soților, încât ajung sărăciți de putere și robiți de plăcere. Când se întâmplă să mai zămislească și copii, nedorii sau printr-un accident, căci căsătoria nu e dată spre plăcere, ci este însoțită și de plăcere (și asta e cu totul altceva), energia naturală slăbită va da un copil slăbănog sau debil fizic și mintal. Ispitiți, oamenii au despărțit plăcerea de poruncă și se feresc de zămislire – ferire care aduce daune atât

bărbatului cât și femeii. Aceasta ajunge tot la sterilitate. Ferirea de copii este a doua pricină de sterilitate. (TFE. P.44 și MPA. P.305)

— Instinctul, deși e fără minte, totuși nu poate trece la faptă fără învoirea minții și fără încuviințarea câtorva cenzuri. (Ce bine! Și ce rău, când însăși stăpânirea minții e coruptă și cenzura cumpărată!) Hormonii, gloanțele instinctului, iau la țintă capitala sistemului nervos, creierul, nu pe vreo cale a lor aparte, ci, aflându-se în orice moment în toată structura sângelui, la cel dintâi motiv semnalat de ochi, deodată se și reped în poarta forului de judecată, anunțând ocazia și poruncile instinctului. De altfel, ochii, urechile, nările și gura sunt zone erogene; tot atâtea porți de cremene și iască în care mediul din afară lovește cu amnarul în mediul dinlăuntru și-l aprinde cu scânteile poftelor spre văpaia faptelor.

Funcțiunile genezice se deșteaptă încă din vremea copilăriei, când mintea nu știe să înfrâneze unele ca acelea.

De ce oare e rânduială de-a-ndoaselea...?

Dacă socotim datoria părinților de a-și supraveghea și de a-și preveni copiii, la vreme, despre aceste noutăți gingașe, firește că răspunderea căderilor nu rămâne numai în seama copiilor, sau a lui Dumnezeu, ci părinții au să dea seama. Copiii se reazemă pe mintea părinților.

În privință neurologică și endocrină, deci după fire, așa trebuie să fie: încă din copilărie să izvorască această energie interzisă, ca, sub acțiunea ei, să se dezvolte și să se agerească întreg organismul și cu deosebire sistemul nervos. Deci hormonii se dovedesc izvorând cu rost, dar acțiunea lor trebuie întovărășită de înfrânare, altfel creșterea sănătoasă a organismului și a sistemului nervos ar fi profund alterată, atât organic cât și funcțional, fie că ar lipsi hormonii, fie că ar lipsi înfrânarea. <ci p-24 l)

— Bărbatului, de pe urma viciilor de tot felul și de pe urma dezechilibrării funcționale totale sau locale a sistemului său nervos, i se întâmplă că pierde frâna nervoasă a ritmului său funcțional și nu se va potrivi poate niciodată cu ritmul femeii sale – neostenită în astfel de vicii. Osteneala și scârba ei abia acum începe, căci mereu va rămâne nemulțumită, ceea ce îi va pricinui nevroze, dureri regionale și gânduri de căutare în altă parte. Nu e ea de vină că-l va părăsi, ci trecutul bărbatului se răzbună. (Ci p 245)

— De aceea e necesar ca tinerii să se căsătorească la timp,

înainte de a cădea în toate păcatele trupești, să fie căsătoriți legitim, civil și bisericește; să trăiască în armonie spirituală, prin iubire reciprocă, după o anumită rânduială, disciplină și cumințenie, să nască copii. La această stare ajung cei care și-au format o concepție creștină sigură de viață... <mpa-ți 308>

EREDITATE

— Tot ce gândim, vorbim și facem se petrece în atotprezența lui Dumnezeu, Care le înseamnă în contul nostru, în două locuri: în Cartea Sa – Cartea Vieții și cartea noastră, codul genetic. coh p 248>

— Faptele noastre, gândurile, cărțile scrise, cuvintele, au urmări nemuritoare și numai taina pocăinței poate îndrepta ce-i de îndreptat din ele. (CV, p-371

— Nucleul geneticii a fost revelat lui Moise, când i s-au dat scrise poruncile pe Muntele Sinai: „Pedepsesc vina părinților în copii, până la al treilea și al patrulea neam, pentru cei ce calcă poruncile Mele, și Mă milostivesc până la al miilea neam pentru cei ce Mă ascultă”. (Ieșire 20, 5 – 6; Deuteronom 5, 9 – 10; Ieremia 32, 18). (OH1 P 247)

— Dumnezeu pe toți îi trimite înzestrați și în stare să fie dreți. Dar, trecând ei prin poarta nașterii pământești, iau în spate poveri părintești, care-i spetesc și-i încovoae spre pământ. Pe urmă, slăbiți de osteneala vieții și de mediul înconjurător, greu se vor decide să reprezinte cauza lui Dumnezeu. (e! p-28 l)

— Gândurile lui sarsailă își pierd puterea când sunt spuse, denunțate la preot. Mai greu este cu neajunsurile ereditare țesute în fire. La obârșie și acestea tot pe cel viclean îl au la rădăcină. Sunt neputințe ereditare de care greu scapi, ba de unele din ele nu scapi. Exemplu: alcoolismul bunicilor, străbunicilor, se soldează în urmași cu un creier mai slab. Descendenții acestora merg până la al trei le-a neam. (...) Orice lămurire luminată nu poate înlocui celulele nervoase distruse de alcool. Sunt deci și imposibilități de luptă cu poverile ereditare. Pe înaintași să-i iertăm și cu asta îi ajutăm la judecată. (TFCpl38)

— Ereditatea nu fixează poziții fatale, din care nu putem ieși, ci limite mai mult sau mai puțin fixe, după cum e vorba de o însușire sau alta, în cadrul cărora mediul ne fixează poziția. (Ci, p-2591

— Ereditatea este o forță cu care trebuie să luptăm. Se poate interveni și în ereditate, adică și în mediul extern ca și în cel intern, cât

și în cel spiritual cu deosebire; se poate interveni și în puternica forță a destinului, care oarecum e din lumea aceasta. Când auzim cuvântul destin, pare că ai auzi că e vorba de o forță care îți anihilează orice inițiativă sau care ți-ar ușura răspunderile. Lucrul nu stă tocmai așa. crep-92>

— În cazul când avem pervertirea energiei genetice, o ereditate proastă, un mediu decăzut, cu siguranță că dăm în boli și trupești, și sufletești. Când mediul social e în vraiste, cum e azi, desigur destinul e strivitor. Pedepsele vin una după alta.

Dacă, însă, Biserica, preoții, statul ar lucra spre o regenerare a neamului, atunci destinul n-ar avea fizionomia aceasta strivitoare, ci cu totul o altă înfățișare. Ar fi o funcțiune majoră, de ridicare a tuturor puterilor. Destinul n-ar mai trimite conducători care să te spânzure, ci care să te ajute. De noi atârnă cei de mâine, de felul cum vom ști să le dăm locul, așa vor veni. (RC, P 93 >

— Ereditatea nu poate fi învinsă decât de o putere mai presus de natură, de Natura divină a Harului. Fără acțiunea acestei puteri divine, natura omenească, prinsă în structura instinctelor, de la sine nu se poate depăși înspre valori ale spiritului, ci cel mai adesea se destramă în nevroze și boli. <Om p 381>

— O pocăință, o îndreptare, o integrare într-o mai corectă concepție de viață, poate decide până și corectarea codului genetic. Dătătorul Legii scoate 86 defecțiunile din acțiune. Așa devine posibilă regenerarea, dar numai în schimbul eforturilor morale susținute și urmărite din neam în neam. (OHI, p 452)

— E cu puțință, pentru fericite excepții, despovărarea de sub o moștenire mizerabilă? Da, e cu puțință, cu prețul și cu osteneala unei vieți curate. <ci-ți 267>

EVREI

— De multe ori și-au schimbat țara și numele ei; de mai multe ori și-au schimbat numele neamului, ba odată și religia se clătina, dar așteptarea lui Mesia era o făclie de taină ce se transmitea din neam în neam. Descrierea vremii lui Mesia, strălucirea împărăției mesianice era adusă poporului aminte în fiecare veac de oameni, însuși Mesia a fost descris cu de-amănuntul, și Sfintele Scripturi ale Profeților supraviețuiau inspirațiilor uciși, mărturie pe când va veni plinirea vremii.

Israel era destinat de Dumnezeu să fie un popor întreg de

apostoli ai Mântuitorului în lume. Aceasta era steaua destinului său. (...)

Un sfânt ideal, trăit, te face sfânt: o stea a urmașilor. „Și nu e decât o singură tristețe: aceea de-a nu fi sfinți!” (L. Bloy).

Printr-o neînchipuită lucrătură a întunericii lăsa, poporul iudeu trăiește și tristețea aceasta. La venirea Mântuitorului, așa cum a venit: învăluit în smerenie, poporul acesta și-a răstălmăcit destinul: Nu i-au făcut lui Iisus absolut nicio primire.

— Și doar le era în ochi sfânta Fecioară Mana, cu care au făcut unica excepție, în toată istoria lor, de-a o duce în Sfânta Sfințelor, să stea acolo 12 ani.

Magii, înțelepții răsăritului, căutători și ei de Dumnezeu, conduși de „Steaua Lui”, dăduseră pe la Irod Idumeul, regele Israelului, întrebând de Pruncul ce S-a născut, ca dovadă că pe umerii Lui atârna destinul mântuirii tuturor neamurilor pământului.

La auzul acestei vești, Irod, în loc să se bucure, „s-a tulburat, și tot Ierusalimul împreună cu el”; drept aceea „adunând pe toți arhierii și cărturarii poporului cercetă de la ei cu de-amănuntul: *«unde este să se nască Hristos? Atunci ei îi răspunseră: în Betleemul Iudeii, precum este scris»*)” (Matei 2, 3 – 5).

Acesta este soborul care a răstălmăcit destinul lui Israel.

Irod văzând că Magii nu l-au mai băgat în seamă: – semn că au ținut Pruncul mai mare ca pe el – a pus mâna pe sabie împotriva destinului.

La aceasta soborul bogoslovilor a fost inexistent.

Intru ale Sale a venit și ai Săi pe Dânsul nu L-au primit” (Ioan 1, 11).

Care-i explicația, dacă este vreo explicație?

[Mai întâi **explicația istorică**]

Cel mai urgent interes al evreilor era scăparea poporului de sub stăpânirea romană. Potrivit acestui interes politic erau interpretate și profețiile. Astfel Mesia era identificat după profețiile care priveau A Doua Lui Venire, venirea în slavă, și erau refuzate profețiile „Omului durerii” (Isaia 53, 3).

Deci, pe primul plan al așteptărilor în Israel nu erau adevărul și desăvârșirea interioară a omului – care se puteau foarte bine câștiga și sub stăpânirea romană, ba chiar cu atât mai asigurat ci așteptau omul care să ridice stăpânirea politică a lui Israel asupra tuturor celorlalte

neamuri, iar în materie de religie, monopolizarea ei.

Nu așteptau împărăția lui Dumnezeu; ei așteptau de la Dumnezeu împărăția lor. Aserveau pe Dumnezeu imperialismului. Nu le plăcea smerenia pe care o aveau. Le trebuia trufia. Și așa au rămas pe lângă ispita lor până în ziua de astăzi. (...)

Aceasta ar fi o explicație.

Explicația profetică o dă sfântul Pavel în scrisoarea către Romani: „Oare lepădat-a Dumnezeu poporul Său?

— Ferească Domnul! Dumnezeu n-a lepădat poporul Său, pe care dinainte l-a cunoscut. Așadar întreb: S-a poticnit oare ca să se prăbușească?

— Ferească Domnul! Ci, prin căderea lor, neamurilor le-a venit mântuirea, ca Israel să râvnească la ele. Deci dacă înlăturarea lor a adus împăcarea lumii, ce va fi primirea lor la loc, dacă nu o înviere din morți?” (Romani 11, 1 – 15). (...)

Aceasta-i rațiunea profetică pentru care **creștinilor le e interzis antisemitismul**. Poporul lui Israel e încă un popor ales, dar pus de-o parte pentru vremuri viitoare, ca „o rămășiță” a lui, care va împlini totuși destinele sale ultime. Până atunci însă neamul acesta duce în spate, și face, toate păcatele lumii, frământând lumea și izbind-o cu doctrinele lor, de toate limitele existenței și neantului.

Faptul acesta, considerat prin punctul de vedere paulin, le dă dreptul să aștepte pe Mesia, al lor, să-i izbăvească și pe ei de imensa povară a păcatelor, adunate de atâtea mii de ani.

Până atunci, râul de sânge ebraic, al cărui izvor e în jertfa lui Avraam și care crește mereu cu sângele prorocilor, până se revarsă lumii prin cele cinci răni ale lui Iisus, e Sângele sfintelor Potire, pentru mântuirea lumii.

Iată de ce Biserica Creștină i-a primit dreptii între sfinți. (CV, p 276 – 279>

— Era ascuns în neamul acesta un mare destin: Taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută. Trebuia, era scris în istoria nevăzută, ca la plinirea vremii, să răsară între oameni crinul neamului omenesc: Sfânta Fecioară, Maica Domnului.

Trebuia recrearea acestei zidiri, povârnită iremediabil spre plata păcatului, spre neîndurata moarte. Prin poporul iudeu era prevăzută era creștină, cea din urmă strădanie a lui Dumnezeu în persoană, cea din urmă dintre măsurile ce mai rămâneau. Singura

rezolvare, care face viața neamurilor cu puțință, nu află între iudei decât fapta cea mai ucigașă a lor, cea din curtea lui Pilat și de pe dealul Căpățânii.

Crinul Bunei Vestiri, pe care dragostea L-a coborât din Cer între oameni, iudeii Il răstigniră pe cruce. Cu fapta aceasta ucigașă, ei ieșiră din destinul lor, pentru care ostenise Dumnezeu cu ei atâta amar de vreme, și-și băgară neamul sub roțile blestemului. (Cip 2931

— Până la plinirea vremii atârnă peste ei blestemul pe care și l-au cerut în curtea lui Pilat: „Sângele Lui asupra noastră și asupra feciorilor noștri” (Matei 27, 88 25). De aceea sunt urâți de toate neamurile – că și asta e ponosul blestemului, pe care singuri și l-au cerut peste urmași. Blestemul acesta îi zorește să ia în brațe pe toți antihriștii vremurilor, până la cel mai de pe urmă, pe care și-l vor pune rege. Le va sosi și vremea aceea mult dorită, dar chiar pentru ei ivirea antihriștilor e un destin blestemat. Când se vor convinge de aceasta, vor veni înfricoșați la credința creștină.

Deci până la capătul zilelor, când se vor întoarce și ei, moștenirea lor este a noastră, a noului Israil, a neamurilor creștine. Până atunci, pentru ei, sângele lui Iisus e blestem și mânie. Pentru noi sângele lui Hristos, dimpotrivă, e izbăvirea de mânie (Romani 5, 9). Dovada celei mai mari iubiri de oameni – trecerea Mântuitorului pentru noi prin moarte – are putere de mântuire pentru cei ce-o primesc, și are față de osândă pentru cei ce nu vor s-o primească. Unii stau sub dar, alții sub sabie.

În toată lumea lui Dumnezeu, nu este altă predică mai puternică, decât a Sfântului răstignit de ură și Care-și iartă ucigașii. Asta dovedește ceva atotputernic și fără de sfârșit: desăvârșirea.

Ei n-au înțeles, că de aceea petrec acele „zile fără număr”, zile de foamete: „Nu foamete de pâine și nu sete de apă, ci de auzit cuvintele Domnului. Și ei se vor clătina de la o mare până la cealaltă și de la Miazănoapte la Răsărit, și vor cutreiera pământul, căutând cuvântul Domnului, dar nu-l vor afla” (Amos 8, 11 – 12). Asta-i foametea lor de mii de ani: Dumnezeu nu le mai vorbește!...

Toată tragedia acestui popor, ce se vrăjmășește de moarte cu Iisus Hristos, e o mare lecție a lui Dumnezeu pe care o arată neamurilor creștine până la sfârșitul zilelor. Istoria se va repeta cu oricare dintre neamurile care vor face ce-au făcut ei. Aceleași fapte aduc aceleași urmări, deci pricinuiesc aceeași istorie; pentru asta nu

trebuie să fii proroc deloc. <c' p 294>

— Neam fără semn. Neam fără înviere. Neam fără Dumnezeu. Neam împotriva lui Dumnezeu. Pentru ei Iisus a trecut pe cealaltă parte a mării înțeleșurilor. Ei au rămas dincoace, dar fără idealul care i-a părăsit... Plată îi așteaptă. Vor îmbrățișa pe omul trufiei absolute! Omul care în numele său se va proclama Dumnezeu! Acela-i Antihrist-Semnul Sfârșitului! (OSG p 131)

— Evreii urau de moarte stăpânirea romană, dar ca să termine cu Iisus, erau dispuși ca să apeleze la oricine. Astfel, au fost în stare de data aceasta să se facă apărătorii cei mai ascuțiți în slujba celor mai mari dușmani ai lor, romanii, numai și numai ca aceștia să-i scape de cel mai îngrozitor coșmar al istoriei lor: Iisus. Au făcut-o și pe aceasta. Coșmarul acesta al lor s-a mărit cu veacurile, de proporțiile lumii, încât pretutindeni dau de Iisus. Nici porțile iadului nu le-au putut ajuta să scape de El. Nu le-a rămas decât aruncarea lumii în Apocalipsă. Și aceasta o vor face (°sg-ți 132>

EXTREME

— Au zis Părinții că întotdeauna extremele sunt ale diavolului. (Cl p 19 l)

FAMILIE

— Faptul că Iisus a venit la nuntă cu ucenicii Săi (Ioan 2, 2) dovedește că de la nuntă se începe prima minune dumnezeiască spre bine; de aci se ridică o stavilă împotriva pustiirii firii omenești. De aceea se ridică și nunta din desfrânare la cinstea de taină, între cele șapte, tocmai pentru ca oamenii să se simtă și să nu mai îngăduie într-însa șerpăria fărădelegilor. <ci, p-2771

— Iisus a ridicat căsătoria la rangul de Taină. Căsătoria, dacă ar fi trăită de soți la valoarea și cuviința ei de Taină, ar da și roade vrednice de Tainele lui Dumnezeu. (CV, p28X)

— Oare de ce învinuiește Dumnezeu pe oameni de faptul că nu se mai naște dreptul printre dânșii, și că ei nu bagă de seamă? Răspunsul e următorul: dreptii sunt uneltele lui Dumnezeu, prin care sfătuiește neamurile și, prin rostul lor, face cu puțință milostivirea Sa peste oameni; pe când dacă nu-i are, oamenii vor da peste urgia dreptății Sale, după faptele lor. Familia, cu roadele ei împovărate de fărădelegi, îl aduce pe Dumnezeu la impas; drept aceea oamenii sunt trași la răspundere și se află în aceeași primejdie ca smochinul fără roadă. <ci-ți 286>

— Când familia nu va mai fi întemeiată pe Taină, oamenii vor fi o turmă de fiare destrăbălate. (CV, p2X9)

— Nota sufletească dominantă în familie, cu deosebire din vremea aceea [a sarcinii], și mai ales a mamei, va fi caracteristica întregii vieți a urmașilor. <ci-ți 272>

— Familia intră în criza desființării. Unii urmăresc instaurarea „amorului liber”, fără îndatoriri, fără răspundere; iar alții nu mai au curajul răspunderii, văzând demolarea din interior a acestei instituții. (OH! p-257)

— Nu se poate avea nădejde de „mai bine” fără capacitatea de stăpânire de sine și răspundere în familie și neam. (OH1>p 259)

— Astăzi Irod s-a multiplicat: mai nu e familie în care Irod să nu-și ucidă copiii. Doar puțini copii mai scapă cu viață! (CV, p-302)

— Copiii nefăcuți strică pe cei făcuți. crep-35>

— Iobagii aveau câte 16 copii; și erau slugi. cosg p 66»

— Tinerii să se mute de la bătrânii care le strică casa. (°sg p 66»

FAPTE BUNE

— Fapta bună e bună numai dacă e acoperită de smerenie. (Nu de fățarnicia smereniei sau de interes acoperit.) (CV P 3 i0>

— Nu-i destul să faci fapte bune: trebuie să te faci tu însuși bun. Numai fapta bună, săvârșită adesea, te îmbunătățește. Faptele bune, pe lângă rostul real ce-l au de-a ajuta pe Lazării lumii, mai au și rostul ca să-ți faci ție bunătatea, milostivirea, iubirea: a doua natură. Și își împlinesc rostul acesta, al doilea, cu atât mai degrabă, cu cât nu se urmărește aceasta. E bine a face binele ca pe-un lucru de la sine înțeles, simplu și firesc, cum răsare soarele. (CV p 157)

— Omul care poate să facă binele și nu-l face este o ființă josnică. A nu da săracului din cele ce rămân peste nevoile noastre înseamnă a răpi binele altuia. (MD, p 561

— Omul nu se poate odihni în fericirea contemplației până nu a biruit în sine contradicțiile, tendințele rele, până nu și-a unificat și consolidat ființa ca să iubească numai binele. Iar aceasta nu se poate realiza decât prin acțiune prelungită, prin fapte convergente spre bine, prin câștigarea deprinderilor neclintite în săvârșirea binelui. Căci simpla gândire la bine și chiar simpla voință de a face binele, fără trecerea deasă – și aceea o vreme regulată – la facerea binelui, nu numai că e departe de a realiza această armonie, unitate și siguranță, ei, dimpotrivă, trezește opoziția tendințelor contrare. Un om de teorie

se știe că e un om slab, măcinat de contradicții interne, mereu sporite prin reflexiunea care nu trece la fapte. Abia fapta aruncă o decizie în cumpăna acestor balansări și care, mai ales prin repetare, aduce definitiv câștig la cauza tendințelor bune. <ci p 162)

FECIOARA MARIA – MAICA DOMNULUI

— Maica Domnului este crinul neamului omenesc. <ci P-293>

— Genul decăzut și împărțit se transformă în Fecioara Maria în feciorie și maternitate iluminată, primind într-însa Logosul lumii, Care se naște de la Duhul. (CV p 62)

— Maica Domnului n-a fost scutită de niciuna din durerile omenești. De mică a cunoscut refugiul și prigoana lui Irod. Sabia durerilor a fost profețită pentru sufletul Ei. Ea e modelul desăvârșit de curăție și iubire, duse până la jertfă: dovadă, că puțini erau până sub crucea Răstignitului, și printre cei puțini, era Maica Domnului.

Tot așa, pe lângă orice răstignit al vieții acesteia, puțini mai rămân pentru el către Dumnezeu, și printre cei puțini, e Maica Domnului.

— Căci, spre a ajunge la refacerea noastră, trebuie să trecem prin multe răstigniri, și avem trebuință de o inimă de mamă pentru noi către Dumnezeu. Dumnezeu ne părăsește uneori; sfinții nu sunt ascultați, dar iubirea de mamă întoarce asprimea Dreptății lui Dumnezeu din nou în iubire. <cv-ți '2".

— Când te-a lepădat Dumnezeu și nici sfinții nu se mai roagă pentru tine, a mai rămas cineva care nu te-a părăsit: e Maica Domnului, iar Maica Domnului e ascultată. <cu, pl22)

FEMEI

— Solomon – despre care spune Scriptura că „era cel mai înțelept dintre fiii răsăritului”-ajunge din cauza femeilor să-și disprețuiască templul și pe Iehova și să cadă în credințe rătăcite. (CV p 32)

— Genul decăzut și împărțit se transformă în Fecioara Maria în feciorie și maternitate iluminată, primind într-însa Logosul lumii, Care se naște de la Duhul. (CVp62)

— Tot rostul și configurația femeii e maternitatea. (Ci p 243

— Maria Egipteanca. Iată o femeie care a smerit pe Avva Zosima. Și iată un model de încurajare pentru orice inimă zdrobită de păcat sau cu cârma vieții ruptă și iară Sensul vieții. Lipește-te de Dumnezeu, de Maica Preacurata și viața ta se va umple de sens., cu p

— Câteva femei: Mana Magdalena, Maria lui Iacov și Salomeia, ducând mir de mult preț, dragoste pentru Iisus, pe care-L știau în mormânt, recunoștință pentru învierea lor din păcat. Erau clipe de groază, în care orice îndrăzneală în legătură cu Iisus se putea pedepsi cu moartea. Chiar unul din ucenicii Lui se lepăda cu jurământ că nici nu L-a cunoscut pe Iisus. Părea, pentru o clipă, că s-a terminat cu creștinismul. Prigoana începuse.

Dar vine îndrăzneala de unde nimeni n-ar fi bănuț: de la niște femei. Acestea sunt mironosițele (purtătoare de mir) care au ridicat, primele, steagul creștinismului, vestind învierea Domnului. Ele iubeau pe Iisus, fiindcă El le-a ridicat la noua concepție despre viață. Aceasta le-a adus pe urmele Lui. Iar El le-a făcut primele vestitoare ale învierii. Faptul învierii Domnului a frânt toată protivnicia, a înlăturat toată îngrozirea din calea lor. Ce-au cunoscut ele în Iisus? Iubirea divină care le-a purificat viața, le-a înnoit sufletul, le-a transfigurat existența. O iubire care străbate în adâncuri, care răscolește toată ființa, care creează din nou. Această iubire a crescut și în sufletul lor. Această iubire le-a făcut, din femei slabe, fricoase, mai tari decât toate protivniciile lumii, le-a făcut mai tari ca moartea, de care nu se mai temeau. La aceste însușiri duce Iisus pe oricine care se întâlnește cu El. Aceste însușiri sunt cele ce fac pe omul nou, renăscut din Dumnezeu, un vestitor al învierii.

Femeile mironosițe au fost învrednicite de Dumnezeu să fie primele vestitoare ale învierii lui Iisus, ale nașterii din nou a omului; – și au corespuns. <cu p-88)

— Prin rugăciunea sfintei Elena s-a încreștinat Constantin cel Mare, împăratul roman și imperiul roman. Prin rugăciunea Clotildei s-a încreștinat Clodius și poporul francilor. Prin rugăciunea Nonei s-a încreștinat Iviria (Georgia). Macrina e bunica, iar Emilia e mama sfântului Vasile cel Mare. Antusa e mama sfântului Ioan Gurădeaur, iar Monica e mama fericitului Augustin. (cv-ți 89>

FERICIRE

— Cauza desfigurării omului stă în căutarea greșită a fericirii sale în lucrurile acestei lumi. Făptura omului, ca fiu al lui Dumnezeu, are ceva din infinitatea Tatălui său, care nu se satură, nu numai cu roșcovele porcilor, dar nici cu nimic altceva, decât cu desăvârșirea lui Dumnezeu. E atât de mare sufletul omului – după obârșia sa –, cât

numai Dumnezeu îl poate umple. Cu orice altceva de-ai încerca să-ți sature sufletul, nu faci altceva decât să ți-l îngustezi pe măsura dorinței urmărite: asta-i desfigurarea lui! Cu alte cuvinte renunți la înrudirea ta cu Dumnezeu nemărginirii și te lipești de ceea ce mulți Părinți ai Bisericii o izbesc cu o vorbă aspră: „Curva lume”.

Să fii în lume, dar totdeauna mai presus de lume. Nu îngusta rostul vieții numai la idealuri pământești! Împlinește-le și pe acelea, dar totdeauna fii mai presus de ele! Din cauza nestatorniciei lor, a conflictelor cu răutatea și infirmitatea lumii, trebuie să-ți asiguri viața în Dumnezeu, care nu te minte, cum te minte mai sus pomenita lume. (cu, p. 32.

— Căuta cineva „rădăcina durerilor” oamenilor și voi s-o smulgă... Nu știa că oamenii nu i-ar fi dat voie... pentru că oamenii nu umblă după o concepție de viață a **fericirilor**, ci după una a **plăcerilor**. Acestea două sunt diametral opuse și fundamental potrivnice. Aci nu are cuvânt decisiv decât spiritul și libertatea omului. Și a cărui om? – a omului cu orizont larg, capabil să se integreze în concepția de viață a Revelației, adică a înseși concepției lui Dumnezeu, Care a gândit, a creat și menține creația.

Concepția lui Dumnezeu – Logosul creației – e Lege de viață, lege de echilibru și lege de dezvoltare (desăvârșire), spre deosebire de toate celelalte care generează dezechilibru, boală și moarte și, mai ales, nu văd alte nivele de existență.

Organismul omenesc e înzestrat cu reglaj endocrin capabil să răspundă și la concepția în care a fost gândit de Creator, precum, temporar, și la alte concepții de viață. Dar... cu urmările lor matematice, de neînălțurat. Ce se petrece că-i atâta haos și neclaritate și de aci atâta suferință și răzvrătire?

— Oamenii confundă fericirea cu plăcerea. Nu vor să facă deosebirea de natură care este între ele. Una ține de simțuri, alta de spirit. Între spirit și trup e vrajbă, iar turma lui Epicur e imensă. Și imensă e și suferința.

Nu este ieșire decât printr-o „înnoire a minții” (Romani 12, 2) într-o altă concepție, a lui Dumnezeu. Într-o strămutare a ființei în vederile (Legile) lui Dumnezeu. Cam acesta e înțelesul cuvântului **metanoia** – pocăința. oh p 398»

— Cei prinși de plăceri nu-s capabili de fericire. Aceasta mereu fuge de ei, pentru că n-o caută unde este, ci unde nu este. (OH1 p 4161

— E atât de mare sufletul omului, după obârșia sa, încât numai Dumnezeu îl poate umple. Cu orice altceva de-ai încerca să-ți sature sufletul, nu faci decât să ți-l îngustezi pe măsura dorinței urmărite: asta-i desfigurarea lui! (CV p 32)

FILOSOFIE

— Rațiunea omenească naturală are un mare cusur: e capabilă, cu aceeași stringență logică, să dovedească și teza și antiteza uneia și aceleiași probleme. Deci nu putem da nici unei filosofii creditul responsabilității vieții. Sistemele rămân bune în patrimoniul culturii, dar ca atare. (OHI, p 28 l)

— Există revelație naturală; descoperire prin intermediul minții omenești a existenței lui Dumnezeu. E mai mult o presimțire decât o evidență. Capacitatea filosofiei e tare limitată în privința argumentării existenței lui Dumnezeu. Ea îl postulează, îl presupune ca pe un postulat logic necesar, singurul capabil să explice ontologic lumea. S-a și zis despre „ateismul” conceptului, chiar când există bunăvoință pentru dovedirea rațională a lui Dumnezeu ca necesar existent pentru explicația lumii, că nu se ajunge la un Dumnezeu viu, ci abstract, cu care nu poți avea legătură.

Nu te poți ruga dumnezeului filosofiei. De aceea avem – ni s-a dat – revelația supranaturală. Adică Dumnezeu însuși a venit la noi, oamenii, făcându-Se om, a vorbit cu noi și ne-a spus „aici” cele „de acolo”. Printre acestea sunt: marea descoperire că și noi suntem fiii lui Dumnezeu, în devenire, și că avem lui ne ruga, că nu suntem părăsiți în lume, copleșiți de necazuri, că El ne asistă pe toți „în toate zilele până la sfârșitul veacului” (Matei 28, 20) – deci nu trăim în abstracțiuni filosofice, sau în consolări fantastice imagineare. (OH, p 274)

— Conflictele sunt numai între filosofi, nu între sfinți. Nu există doi filosofi să se înțeleagă și nu există nicio contradicție între sfinți.

<md-p48>

FRICA DE DUMNEZEU

Pe terenul sufletului se dă o luptă între Dumnezeu și lume. Frica de lume este tocmai contrară fricii de Dumnezeu. Una pe alta caută să se biruiască și să se scoată afară. Frica de durerile și strâmtorările veacului acestuia fac pe fricoșii de la Apocalipsă (21, 8) să se arunce cu toată nesocotința în voile și plăcerile ei, ca să se cruțe de oarecare suferință.

Frica de lume ne leagă de lume, ne silește să ascultăm de ea, și

ne pândește să nu dăm ascultare chemării mai înalte a lui Dumnezeu. De aceea lanțurile care ne leagă de lume, prin împătimirea cu plăcerile ei, precum și lanțurile ce ne așteaptă, dacă nu o ascultăm contra lui Dumnezeu, trebuie biruite cu tăria „Adevărului”, Care nu știe de lanțuri (II Timotei 2, 9). Deci, în această luptă dintre Dumnezeu și lume n-am avea de pierdut decât lanțuri. De aceea ne grăbim să câștigăm această putere asupra egoismului nostru, îndrăzneala lui Iisus cu care El a biruit lumea. Luptătorii n-au nici știință, nici dragoste puternică, dar pot avea frica lui Dumnezeu, (adică) o înspăimântătoare frică de zarea pierzării veșnice. Frica de lume e o slăbiciune. Frica de Dumnezeu e o putere, iar când dragostea (de Dumnezeu) scoate afară frica, lumea nu mai are nicio putere asupra noastră. <Di0-ți 70>

— De la frica de Dumnezeu trece omul la buna cinstire. De la aceasta vine cunoștința prin care este sfatul și dreapta socoteală. <Di0 p 127>

— Păzește-te de minciună, căci ea alungă frica de Dumnezeu de la tine. (Di° p-3 l2)

— Frica de Dumnezeu este începutul și rădăcina evlaviei omenești. Patimile nu-l pot birui pe acela care are frică de Dumnezeu. Precum se topește ceara de foc, așa se topește duhul necurat de frica lui Dumnezeu. Păzește frica de Dumnezeu și să nu-ți fie frică de cădere. Fie-ți teamă de Dumnezeu nu ca de un chinuitor, ci teme-te de El din dragoste. Să ne fie prezentă frica de Dumnezeu și atunci nu ne va întrista nici sărăcia, nici boala, nici robia, nici oricare alt necaz. <md-p-i04>

FORMALISM, FARISEISM

— Nimic mai greu și mai periculos decât să te lupți cu îngustimea, cu prejudecățile și cu formalismul. Nimic mai primejdios decât a combate răutatea care crede că are 94

dreptate, că apără adevărul și că slujește lui Dumnezeu. (C v p 13X1

— De câte ori a fost provocat, Iisus n-a rămas dator, ci le-a făcut fariseilor cele mai aspre muștrări – deși cu liniște –, chiar dacă era invitatul lor la masă. Iisus nu putea suferi încremenirea religiei în formalism, obiectivare sau socializare. Aceasta era o decădere în Israel, permanent combătută de Iisus: căderea în literă, care ucide și confiscă duhul; ori El aducea duhul care dă viață și face liber. (CV, p 176)

— Iată așa era Iisus: cel mai milostiv cu păcătoșii și cu

păcătoasele, care-și mărturiseau păcatele, și în același timp, prigonitor fără egal al păcatelor minții: fățarnicia, prejudecățile, viclenia, cu un cuvânt *fariseismul*. Ierta corupția trupească pocăită, darnimănu-i n-a iertat corupția rațiunii. Acrede că ești în regulă cu Dumnezeu dând Templului zeciuială din izmă și mărar, uitând dreptatea și iubirea, e o corupție a rațiunii: e a observa amănuntele și a pierde principiile. (CV p 1771

— Destrămarea religiei provine dintr-o destrămare a minții în formalism, care apoi se stinge și el dintr-o reacțiune împotriva lui. (CV p 177)

FRICĂ

— În ziua Pogorării Duhului Sfânt, Petru, care mai-nainte tremura din toate fibrele neputinței omenești, acum propovăduiește pe Iisus în Ierusalim, în public, cu un curaj extraordinar. coh-p-325>

FUMAT

— Fumatul, beția, desfrâul – sau patimile sinuciderii. Știința e departe de a ști totul; dar din puținul pe care îl știe, nu există nici măcar un singur element care să disculpe fumatul. <OH, p241)

— Cu studenții de la Sibiu m-am înțeles că dacă mai fumează și nu luptă împotriva acestei patimi așa de mici, la pereți nu mă mai duc să vorbesc. Nu tabacul e păcătos, ci neputința de care dau dovadă. Iar dacă tu azi te-ai împărtășit cu Hristos, cum cutezi să pui în gura Lui țigară? Iar S fanta împărtășanie, dacă n-ați știut v-o spun, se consumă toată, în întregime, nu dă niciun rest, așa că Hristos e în trupul, în vinele noastre. (RC-ți it4)

GÂNDURI

— Gândurile vin în minte de la fire, de la Dumnezeu și de la diavol. De la fire sunt cele numite: foamea, setea, frigul și celelalte. De la Dumnezeu sunt gândurile cu grijă de suflet, de luminarea lui, de aducerea omului întreg, curat înaintea lui Dumnezeu, precum și de atenționările conștiinței și altele asemenea. De la diavolul sunt plăcerea de a face rău, de a uita de Dumnezeu, precum și toate pasiunile. Și o altă caracteristică a lui este că silește omul la toate extremele care-i sunt peste putere. Mintea, nu creierul, trebuie să știe să deosebească ce vine de la Dumnezeu, sau de la fire, sau de la diavol. <md-p-145>

— Gândurile, oricât de „nebune” ar fi, încă nu sunt înfrângeri și păcat, oricât „se impun”, muncind mintea. Păcatul începe de la învoirea

spre faptă și fapta propriu-zisă. <ci p54>

— Păcatul acesta este: înfrângerea morală a sufletului de către un gând rău. De aceea toate gândurile trebuie spuse înainte de a se întări și de a birui mintea, căci de îndată ce sunt spuse le pierde puterea de a obseda, asupra, stăpâni mintea. <că, p 1541

— Năvala de gânduri să nu descurajeze pe începători; toată grija să le fie să nu se nevoiască cu gândurile. A nu avea gânduri e tot așa de cu neputință ca și a crede că poți opri vântul, dar, cu orânduire dumnezeiască, vin și vremuri fără furtună. (e! P 200>

— Diavolul încurcă lucrurile și, astfel, le strâmbă! Strâmbă și cele ale firii, îmbiind firea la toate denaturările și exagerările ca s-o uzeze și s-o înnebunească după tot felul de plăceri egoiste. Strâmbă și cele ale lui Dumnezeu. Dacă mintea nu ia aminte, diavolul face cu omul cum face cu sectarii. Trage în greșeală pe om să nu asculte de orice rânduială, ci numai de capul lui, în care el (diavolul) e profesor.

Ce interesează aici, cu deosebire, e ce face diavolul cu instinctele primare ale omului, cum le degradează, cum le exagerează... prezentându-le ca drepturi al ceva – mințind că „asta-i libertatea lui”. Că asta-i el și altceva nimic. De cumva omul crescând află că mai are și minte și suflet, le umflă de mândrie, de aroganță, de suficiență de sine, de neascultare și de îndărătnicie. O altă caracteristică a diavolului e că este cel mai mare pisălog pe capul omului, obsedând mintea chiar și în vis cu „învățăturile” lui. <mdp146

— Gândurile lui Sarsailă își pierd puterea când sunt spuse, denunțate. Mai greu este cu neajunsurile ereditare țesute în fire. La obârșie și acestea tot pe cel viclean îl au la rădăcină. Sunt neputințe ereditare de care greu scapi, ba de unele din ele nu scapi. (MD-pl49)

— Într-o clipă pe pământ și-n cer! De la marginile lumii și din adâncuri se reîntorc și ne spun în șoapta lor tot ce avem de îndeplinit – bine sau rău; dar tu, omule, alege! Gândurile rele... puzderie! Ele tăbăresc de obicei în mintea omului concentrat la rugăciune sau hotărât a săvârși binele! Musafirii nedoriți, dacă încolțesc ca și buruienile prin straturi, smulge-le mai înainte de a crește în propria ta minte.

Ce strat minunat! Un pământ atât de roditor... Dacă nu vei plivi buruienile din vreme, te vei pomeni în toamna vieții tale cu o șerpărie întreagă. Dorești să fii de folos pentru tine, pentru viață, pentru omenire? Smulge paiul străin pe care-l ai, buruiana gândului stricat, și

nu privi gândurile rele ca într-o oglindă și nici le răsuci pentru a le vedea pe toate fețele. Căci de aici începe păcatul, îndulcindu-te sub amăgirea lor.

Cu hoții nu se face târg, ci se alungă! Păsări zburătoare de vrei le poți socoti, dar nu-ți deschide fereastra inimii ca să le arunci grăunțe. Lasă-le să treacă în zbor peste ograda sufletului tău, fără să le dai hrană. Te vei uita, vor zbura mai departe și păcatul se va risipi ca un fum mai înainte de a face jeratic pe vatra sufletului tău. (GSD)

— Gândurile pătimase nemărturisite sau simplu spuse au însușirea că se întăresc și se fac funii, cum zic părinții, și trag mintea la învoire și la faptă, care este păcat. ca! ° – p 06>

— Făcând omul gândurile și voile celui rău, intră acela în el. Sau altfel zicând: iubind cele rele, prin firul acestei iubiri intră vrăjmașul în cetate, adică prin cele dea stânga sare în cealaltă margine, de-a dreapta de tot, căutând acolo să-l amăgească. Ca să-i dea omul crezare, îi trânteste o laudă pentru mulțimea credinței în Dumnezeu și a iubirii virtuții și-l îndeamnă ca fără măsură și fără întrebare să se silească în aceasta. Pe unul îl trezește la rugăciune, silindu-se să-i strecoare în minte și în inimă părerea mare despre sine, precum că pe el îl trezesc îngerii la pravilă. Sau dacă cel ochit spre înșelare nu e chiar așa virtuos, îi mai îngăduie să pipe, să bea, zicându-i gândurile că trebuie putere și nu-i păcat. Pe unul l-a săgetat arătându-i-se în chipul lui Hristos și spunându-i: „Pentru dumneata mai răsare soarele”. Douăzeci și cinci de ani l-a mai dăscălit ca să ajungă să se creadă pe sine că el e Fiul Omului din Scriptură și Dreptul Judecător care va despărți oile de capre și va întemeia împărăția lui Dumnezeu pe pământ, și că în zilele lui va fi sfârșitul și judecata care se va face prin el. De aceea au zis Părinții că întotdeauna extremele sunt ale diavolului. (Ci, p 19 l)

— Dorești să fii de folos pentru tine, pentru viață, pentru omenire? Smulge din stratul pe care-l ai buruiana gândului stricat și nu privi gândurile rele ca într-o oglindă și nici nu le răsuci pentru a le vedea pe toate fețele. Căci de aici începe păcatul, îndulcindu-te sub amăgirea lor. Cu hoții nu se face târg, ci se alungă! De vrei, le poți socoti păsări zburătoare; dar nu-ți deschide fereastra inimii ca să le arunci grăunțe. Lasă-le să treacă în zbor peste ograda sufletului tău, fără să le dai hrană. Te vei uita și nu vor mai fi, că ele vor zbura mai departe și păcatul se va risipi ca un fum mai înainte de a face jeratic pe vatra sufletului tău. <MD P45>

— Ferice de cel ce luptă duhovnicește cu gândurile, lovindu-le de Piatra unghiulară a ființei omenești Iisus. Acesta nu e nicidecum numai războiul pustnicilor, al smeritei rugăciuni și atenții, ci este al fiecărui creștin. Ca atare nu reacționezi după fire la întâmplările vieții, ci trăiești fiecare clipă după Iisus; adevărata noastră fire, icoana, chipul nostru cel adevărat. Întâmplările ce vin, într-o clipită a lor, să nu ne găsească, să nu ne prindă trăind în neatenție de valoarea clipei, valoarea Veșnicului în clipă, că altfel în clipa aceea ne trezim expropriați de icoana noastră de oameni după chipul și asemănarea lui Iisus.

Nu e aceasta echivalentă cu rugăciunea neîncetată? Modul acesta de-a medita, cu timpul – cu toate clipele lui, venite prin surprindere –, structurează ființa noastră pe Piatra unghiulară a divinei prezențe. Așa se pacifică lăuntric omul, cu pacea pe care numai Iisus o poate aduce. (CV, p-23 I)

— E știut că pentru a scoate un gând rău din inimă trebuie să o învălui de mai multe ori în cuvântul cel bun, ca să o izbăvești din robia gândului rău. Asta e calea cea mai lungă: calea de la minte la inimă. <ci p 45>

— Gândurile omului nu sunt ca gândurile Domnului. (FZ)

GRECO-CATOLICI

— În vremea prin care trecem și pentru vremea și mai grea ce se arată să vie peste toată lumea, a mai despărți pe oameni și a-i învrăjbi – și, lucru de mirare, în numele lui Dumnezeu – a-i mai învrăjbi, zic, a-i sminti de la lucrarea mântuirii, a-i mai ține în întuneric, e mai mult decât un păcat, mai mult ca o greșeală, e o prostie; un păcat și-l iartă Dumnezeu dacă te pocăiești de el; o greșeală și-o iartă, că n-ai știut.

— Prostia însă nu știm dacă o iartă, căci aceea dovedește rea credință și stă împotriva adevărului.

De aceea, la pacea trecută, când s-a făcut unirea tuturor românilor [1 Decembrie 1918], s-a făcut greșeală că nu s-a făcut și unirea tuturor sufletelor încât ne rămâne nouă, celor de azi, să ștergem de pe haina sufletului nostru vicleșugul de la 1700.

Așa că pe față ***întoarceți-vă acasă la confesiunea ortodoxă și așa tot neamul prinde putere pentru ziua care are să vie.*** N-așteptați s-o zică Domnii, ci ascultați ce zice Domnul. <^oh, p-202>

[Notă: 1 martie 1943 „Acest cuvânt vizionar al Părintelui

Arsenie, chemare de pe atunci și îndemn actual către frații greco-catolici, anticipa cu cinci ani și jumătate mai devreme ceea ce avea să se întâmple în toamna anului 1948 prin „revenirea”, de voie, de nevoie, de atunci.<0 Hl p 148))

[Notă: în primăvara anului 1949, prin ordinul 617/1949 al Cabinetului Patriarhal, Părintele Arsenie Boca primește misiunea de a merge pe la mănăstirile greco-catolice din Ardeal care nu acceptaseră revenirea lăcuitul ortodox în urma Decretului 358/1948. Scopul era de a-i convinge pe greco-catolici să se întoarcă în sânul Bisericii Ortodoxe. La finalul misiunii, Părintele Arsenie întocmește un raport, în care menționează că problemele întâlnite sunt legate nu de oamenii obișnuiți, ci de clerici, care nu sunt dispuși să renunțe la greco-catolicism în principal din cauza privilegiilor de care s-au bucurat din partea Vaticanului:]

Poporul într-adevăr a împlinit cauza uniației: „Legea să stea pe loc!”. Cunosc destul poporul unit [greco-catolic]. N-am avut cu el dificultăți dogmatice. Cu cărturarii e altceva. Deși cărturari, nu toți se pot ridica la înălțimea unui eveniment ce se petrece odată la 250 ani. Pe urmă toți au obligația de obraz, pentru înlesnirile de studii la Roma, obligații care li se par mai hotărâtoare în cumpănă. (...)

[Față de Ortodoxie]... Convingerile dogmatice și vederile liturgice sunt esențial deosebite. Nu sunt numai cele 4 puncte, cum credeam toți până acum și ne-am înșelat, sunt toate. Clerul greco-catolic și-a însușit toată dogmatica și mentalitatea catolică. Când s-au întâlnit cu pozițiile ortodoxe, am văzut că, lăsând lucrurile așa, în aceste condiții, unificare n-are sorți de izbândă, ci e un prilej deși mai mare vrajbă. Catolicismul i-a făcut cazuiști, iezuiți și inovatori, nesocotind autoritatea soboarelor ecumenice.

(Referatul Ieromonahului Arsenie Boca din 18 iunie 1949, aflat în Arhiva Cabinetului Patriarhal; apud PS Ambrozie Sinaitul, O perspectivă ortodoxă asupra reunificării bisericești din 1948, în Studii Teologice, nr. 2/2005, p. 13.)

GRIJI

— Grija omului de Dumnezeu simplifică grija omului de om; așa va avea de toate. Pe când, dacă omul îl exclude pe Dumnezeu de la conducerea lumii și a vieții (ceea ce numai în fantezia lui e cu putință și nicidecum în fapt), va avea și atunci, dar ca un hoț, nu ca un fiu, până, treptat, va ajunge să nu mai aibă nimic. Dumnezeu nu. Se lasă

expropriat! „Grija” zilei „de mâine” e o grijă presantă. Când conducea Dumnezeu israelitenii prin pustie, nu le îngăduia grija zilei „de mâine”: mana se strica. Pâinea cea de toate zilele o cerem pentru „astăzi”. Chiar nevrând, suntem sfătuiți să trăim prin credință. (CV, P 185)

IAD

— Aici, în viața pământească, vrei să te pocăiești, poți să o faci. E o faptă a libertății voinței. Dincolo, nu mai e libertatea voinței. Cei ce în viața trupească au robit păcatului, cu voia erau robi încă de aici, și de aici și-au pierdut libertatea voinței. Deci, în ce stare de libertate i-a surprins moartea, în aceea vor petrece, cât le va hotărî Dumnezeu.

Sufletul a plecat din viața aceasta cu îndemnare de pocăință? Îndemnarea aceasta i se socotește ca bună deși, pentru că n-a desăvârșit-o, are să petreacă în iad; dar în iad nu poate să continue pocăința – nemaivând libertatea voinței – ci suferința lui e socotită de Dumnezeu și cândva, odată, când Dumnezeu știe, e iertat și el. Pocăința nu și-o poate desăvârși sufletul în iad și pentru motivul că acolo nu mai lucrează Harul lui Dumnezeu. Deci, dacă cineva ar fi scos din iad, aceasta se datorează osteneții rudeniilor și rugăciunilor Bisericii luptătoare, pe care socotindu-le Dumnezeu ca pe-o faptă a iubirii de oameni, care trece dincolo de hotarele mormântului, va împlini cu ele ceea ce lipsea din pocăința sufletului osândit. Fără libertate și fără har, nicio suferință nu plătește nimic, cu atât mai puțin suferința din iad. Suferința aceea, deși foarte mare, nu rodește nicio nădejde de pe urma ei. Dar libertatea, iubirea și harul celor de pe pământ pot îndupleca pe Dumnezeu să scoată din muncă sufletul ce n-a ajuns la sfințenie deplină, ci **p 3 l3**)

— Dincolo de cele văzute, în fondul lor, al răsfrângerii lor în suflet, e Raiul și Iadul: două posibilități ale libertății tale, două eternități paralele, aici stându-ți amândouă la îndemână, dar dincolo cu o prăpastie de netrecut între ele. (CV **p 155**)

— Spiritul [duhul] e eliberat în clipa când sufletul a predat descompunerii tot ce nu poate viețui decât în trup. Dorințele nesatisfăcute rămân legate de suflet. Perioada dezlegării de înclinări e cu atât mai lungă, cu cât a fost mai tare legat de ea, așa încât la moartea fizică încă trăiau în suflet multe pofte și dorințe.

Exemplu: plăcerea pe care o simte un mâncăcios: plăcerea nu e ceva trupesc, ci sufletească. Plăcerea trăiește în suflet și tot în suflet trăiește și pofta de-a avea această plăcere. Însă pentru a satisface

această poftă, e nevoie de organul fizic corespunzător. După moarte, sufletul n-a pierdut numai decît această poftă, însă el nu mai are organul fizic, care e mijlocul de satisfacere a poftei. Atunci se întâmplă ca și cum omul s-ar afla într-o regiune unde nu poate găsi nicio picătură de apă și ar suferi de-o sete arzătoare. coh p 4 i1>

— „Trupul meu a slăbit iar patimile nu slăbesc”. Cei din Pateric bagă de seamă că trupul îmbătrânește, slăbește, dar patimile nu slăbesc. Aceasta înseamnă că patimile se țin de suflet și au trecut din trup la suflet. Chiar și după moarte se țin de suflet și îl silesc să le facă mai departe, dar atunci nu mai are trup în care să săvârșească patima. Deci patimile trupului se țin de suflet și după moarte, dar nemaivînd trup nu le mai poate face. Exemplu: ți-e sete, dar nu mai poți bea apă pentru că poate nu mai ai cu ce, ți-e gura cusută, mori de sete pentru că nu poți bea apă; sau în vis, când vrei să fugi sau vrei să strigi și nu poți. Același lucru este și cu patima care a intrat în suflet. Aceasta este starea de chin din iad. De exemplu: curvarii sunt arși de patimă, dar nu mai au trup ca să săvârșească patima; sau, cum se zice: îl chinuiește dracul cutare – adică patima este în suflet. (r) i0, p2051

ICOANĂ

— În veacul al VIII-lea al erei creștine a fost, printre altele, o mare luptă pentru icoane. A trebuit un sobor ecumenic, ultimul sobor, al VII-lea, să apere cinstirea sfintelor icoane. Atunci erau iudeii care pârău icoanele la împărați, precum că sunt chipuri cioplite și închinare la lemne. Deși atunci s-a pus capăt răutății și multe veacuri icoanele au fost în cinste, astăzi iarăși li se găsește vină. Atunci li se zicea că-s o închinare greșită lui Dumnezeu. Azi vina lor e că amintesc de Dumnezeu.

Dar mai e o icoană în primejdie: icoana lui Iisus, pe care o avem în noi în fiecare; – căci de la Botez fiecare suntem destinați să fim o icoană a lui Iisus. Împotriva acestei icoane a lui Iisus în om se dă azi o luptă mai vrăjmașă ca odinioară împotriva sfintelor icoane.

Se dă o luptă împotriva icoanei omului!

— Unde-i sunt apărătorii!? (CV p333)

IDEAL

— Idealul nu este o idee sau o situație viitoare optimă, idealul e o ființă. E ceva după care tânjește din străfunduri ființa omenească. E cunoscută așteptarea exasperată a lui Mesia în Israel, ca o ultimă salvare a omului. Acesta și este idealul: salvarea omului din neant,

(p-216»

— Spre deosebire de idealurile omenești, care cum se ating pier ca fumul, neavând nicio consistență și trăinicie, idealul întrupat în Iisus – deși răutatea omenească L-a supus până și la cea mai de ocară omorâre – iată că a treia zi va învia cutremurând de moarte pe cei care L-au omorât.

Așa ceva nu se mai văzuse între oameni. Când Iisus le-a spus apostolilor această istorie viitoare a conflictului lumii cu idealul, dar mai ales a învierii Lui din morți, ei n-au înțeles nimic. „Înțelesul cuvintelor acestora erau ascunse pentru ei” (Luca 18, 34). Nu pricepeau că tânjirea profundă a ființei omenești era după refacerea nemuririi sale. <cv-p-215>

— Idealurile omenești n-au consistență și n-au garant, deoarece se deapănă în planul vremelniceii și al tragicului ei. De aici se întâmplă că termenul „ideal” duce un ponos nedrept în spate, înțe! egându-se prin el termenul unei dorințe nerealizabile. Legarea omului de efemerul vieții îi compromite și termenii; dacă însă trăiește conștiința veșniciei sale, idealul Tatălui nostru nu mai e un termen, ci un fapt.

Idealul numit așa în lumea trecătorului e un fapt real în lumea duhovnicească. Cine e convins de veșnicia sa trăiește încă de pe acum clipe în lumea duhovnicească; cine nu e convins are zarea mai scurtă și cade pradă decepțiilor. Darul lui Dumnezeu e că poți crește în vedere, până la cea mai largă perspectivă a existenței. (CV p-160)

IDOLI

— Idolul nu e numai o statuie antică, ci și o ființă, un lucru, o idee, un rang, o părere la care ții mai mult ca la Dumnezeu. cohi-p21°)

— Satana știe că libertatea omului are însușirea de-a se împotrivi până și lui Dumnezeu. Deci dacă Satana va câștiga pe oameni să se închine la orice altceva afară de Dumnezeu, la orice idoli poftesc, el e mulțumit cu această biruință asupra lui Dumnezeu. (OHI p 210)

— Unii proclamă valoare supremă sărăcimea, împinsă cu ură împotriva bogaților, bogații își apără bogăția, declarând-o pe aceasta valoare supremă. Doi idoli în conflict. <OH, p 211>

IERTARE

— Iertarea noastră atârnă de noi, de felul cum noi iertăm. casv p 226>

— Iertând, ștergi ce ierți. Ce ierți la altul, ție ți se șterge. Judecata aceasta te scoate de sub judecată. <cu p-20 l>

— Ne rugăm lui Dumnezeu să ne ierte: păcatele, greșelile, îngustimea vederilor, prejudecățile, neștiința și un lanț cam lung, care prea cumplit ne strânge. Dacă Dumnezeu ni-l iartă, cade lanțul de pe noi și iarăși suntem liberi. Dar Dumnezeu ne dezleagă lanțul nostru care ne chinuiește, numai dacă dezlegăm, mai întâi noi, lanțul în care ținem legați pe frații noștri. Dacă noi nu iertăm, nici Dumnezeu nu ne iartă. (CV p4 i)

— Iertarea lui Dumnezeu e de așa fel atârănătoare de iertarea noastră, încât, fără aceasta, rugăciunea noastră ni se întoarce în blestem. Căci zice: „Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum iertăm și noi greșiților noștri”. Deci dacă noi nu iertăm, neîndurarea noastră întoarce cuvintele rugăciunii pe dos, fără să ne dăm seama, așa: „Doamne nu ne ierta nouă, căci nici noi nu iertăm greșiților noștri” – ceea ce e un blestem. Deci, în această privință, iertarea noastră atârână mai mult de noi decât de Dumnezeu. <cv-p-4 l>

— Răbdarea răului, iertarea fraților și rugăciunea în ascuns au mare putere înaintea lui Dumnezeu, căci pentru ele biruie El în locul omului, întorcând spre bine cele pornite de la lume cu răutate. Stăruind în acestea te-ai făcut pricină de mântuire și pentru fratele tău din lume. Rugăciunea nu judecă, ci se smerește, aducându-ne aminte greșelile noastre, nu ale lumii. Rugăciunea adevărată cere iertarea lumii, nu osândirea ei. Iar asupra smereniei vrăjmașul nu poate nimic. Deci, făcând așa, ori de câte ori întâmplarea o cere – dar și când n-o cere – ajutat de Dumnezeu, treci cu bine peste prima piedică a protivnicului pe care ți-o ridică în cale prin frații tăi din lume, care sunt mai slabi de înger. (cap-20>

— Iartă pe cel ce te ocărăște că și tu ai nevoie de iertare de la Dumnezeu. Dacă noi iertăm, vom fi și noi iertați. Domnul a spus și nu se va lepăda de cuvântul Său. Cum ne vom purta cu semenii, așa se va purta și Dumnezeu cu noi. Dumnezeu ne-a dat judecata noastră în mâinile noastre. De noi atârână, de aici, de pe pământ, să hotărâm de mai înainte condamnarea și sentința asupra noastră. (...) Cruțați-vă unii pe alții, ca să vă cruțe și pe voi Domnul. Să fim îngăduitori cu vrăjmașii noștri, pentru ca să-L dobândim pe Dumnezeu, Care este îngăduitor cu noi. Să nu ai dușmănie împotriva nici unui om, fie el și rău, altfel rugăciunea ta nu va fi plăcută lui Dumnezeu. Cum vei spune „Doamne, miluiește” dacă tu nu miluiești? Zadarnice sunt rugăciunile și nevoințele omului care întreține în inimă răutatea împotriva

aproapelui. Rugăciunea pomenitorului de rău e totuna cu semănatul pe piatră. Unde nu e pace, acolo nu e Dumnezeu. <md-p-65>

IMAGINAȚIE

— Ignatiu de Loyola era un militar ambițios; din ambiție a creat ordinul iezuit, numai ca să facă și el ceea ce făcuse sfântul Francisc de Assisi. Metoda duhovnicească a lui Ignatiu de Loyola se bazează pe imaginație. Îți reprezinți cu mintea pe Iisus într-o împrejurare oarecare și te închipui și pe tine amestecat printre auzitorii de atunci ai lui Iisus. Stăruiești în această închipuire și în toate sentimentele ce le trezește această transpunere.

Pentru începător e o treabă de ajutor; dar riscurile imaginației sunt ocolite în duhovnicia Răsăritului. (Năluciri, vedenii false etc.) Răsăritul meditează fără imagini, chiar contra imaginilor, ba și vedeniile reale le refuză – nu din rea credință sau din duh de împotrivire, ci din grija de-a nu greși primind orice. Și se știe că Dumnezeu nu se supără când se stă pe acest punct de vedere.

Meditația ortodoxă e cu termenii care „nu pun tipar pe minte”, cum zice unul din sfinți, termeni care nu stârnesc nicio imagine. Iată câțiva termeni fără chip: „Eu sunt Adevărul”; „Dumnezeu este iubire”; „Duh este Dumnezeu”; „Cunoașterea de Dumnezeu este viața veșnică” etc. (CV p 1301

— Cum să ne închipuim pe Dumnezeu? Rugăciunea curată nu pune chip pe minte. Singurul chip al lui Dumnezeu e Iisus. Icoanele sunt cinstite, dar cei ce prind rugăciunea minții nu se mai roagă prin icoane, ci prin duh: „Duh este Dumnezeu și adevărații închinători în Duh și în adevăr, se cade să i se închine” (Ioan 4, 24).

Expresia „Cel vechi de zile” (Daniel 7, 9) pune un tipar pe minte, îți prezintă un moș bătrân cu atribute divine. Antropomorfismele, analogiile cu omul, au fost întotdeauna îndreptățite criticii. O ironie antică spune că dacă boii ar ști sculptura, 102 zeii ar avea coarne. Sfinții Părinții ai deșertului multe războaie au dus cu fantezia. Sfântul Maxim Mărturisitorul a găsit că definițiile lui Dumnezeu de la Iisus nu angajează fantezia, nu pun tipar pe minte. „Duh este Dumnezeu, iubire și adevăr”, ca atare nu-L putem „vedea”, nu oferă imaginației cinematografiei noastre nimic. De aceea avem impresia că credința noastră în Dumnezeu e un risc sau, cum spune Pascal, un pariu al rațiunii.

De fapt credința e o asceză a rațiunii. Dar e și o anulare a

fanteziei. Fiindcă Dumnezeu e de altă natură decât existența creată și cunoașterea lui Dumnezeu ne cere și pe noi în întregime, într-un alt mod de a fi. (OHI, p 376)

— Icoanele, chipurile, sunt pentru începători, iar pentru cei înaintați în credință nu este niciun fel de imaginație. (Ri p 174)

INFLUENȚE

— Avem probe unde nici n-am bănuî, despre puterile sufletului asupra lumii fizice, deci și asupra trupului: în fizica modernă. Prin simpla atingere a unui obiect structura acestuia s-a schimbat întrucâtva. Prin simpla îndreptare a energiei cunoscătoare a sufletului asupra unui lucru, acesta se influențează și se schimbă întrucâtva, încât nu e identic în mod absolut cu el însuși de mai înainte de experiență. Drept aceea, nu se poate vorbi de o determinare riguroasă a configurației materiei, ci cel mult de un indeterminism în fizică. Pachetele acestea de energie, care bombardează materia sau celula vie, dau acele mutații neprevăzute în structura obiectivului lor. S-a scris chiar despre biologia cuantelor. Toate constatările astea sunt legate de nume proprii, recunoscute de lumea întreagă.

De aici reținem faptul că organismul viu înregistrează cu atât mai ușor un bombardament al energiei sufletului și-i pricinuieste mutația infinitezimală, după dorință. <ci-p27 l>

— Faptele se petrec așa: toată înfățișarea noastră fizică, toate faptele, vorbele și gândurile – deci de la expresia cea mai materială până la ce mai mică undă de energie a unui gând – se transcriu, în flux continuu, în constituenții fondului genetic, în sămânța de om, ca energii virtuale, sau ca recesiuni – defecțiuni care, în cursul devenirii au să ajungă (devină) actuale, fie ca un plus de viață, fie ca un minus de existență.

Paradox: trecutul se ține de noi ca prezent și ne așteaptă ca viitor; prezentul poate frâna trecutul și modifica viitorul; viitorul poate fi anticipat în prezent și poate frâna, chiar stinge trecutul. coh p 26 l>

— Cei ce se ocupă cu beția înscriu în fondul genetic carențe ale sistemului nervos până la epilepsie; cei ce se ocupă cu limitarea numărului de copii – cu crima adică – înscriu alte carențe, care apar fie în copiii pe care-i fac, fie în urmașii acestora. S-a observat că unde sunt „planificați” copii puțini, numai bine nu sunt teferi sau, mai ales, sunt o calamitate pe părinți. Greșeala e că părinții au evitat legea și au primit fărădelegea. coh. p-262>

INSTINCT

— Dumnezeu a sădit în fire câteva legi fundamentale numite instincte, ca de pildă instinctul conservării vieții și instinctul de perpetuare al vieții. Acestea le avem comune cu toată seria viețuitoarelor. Avem și instincte superioare, specific omenești, pe care însă nu le au oamenii toți în egală măsură. La toate celelalte viețuitoare instinctele sunt nonne fixe de viață. Numai omul poate interveni cu voința, cu libertatea și cu funcția conștiinței să modifice natura acestor norme fixe. Această modificare a funcției instinctelor, când nu e păstrată în starea lor originală, poate fi făcută în două sensuri opuse: înspre dereglarea lor, când devin patimi, și, în sens opus, înspre convertirea sau sublimarea lor, prin virtute, prin luptă metodică, prin nevoință. Înzestrarea firii omenești cu darul libertății duce deci fie spre arbitrarul și robia patimilor, fie spre eliberarea, prin nevoință, de tirania lor. (Ci p 15 l)

— Legile de existență sădite în fire – instinctele – pătimind dereglare prin otrava păcatului, devin:

1. patima de nutriție – lăcomia, beția.
2. patima de proprietate – avariția, hoția.
3. patima de reproducție – desfrâu.
4. patima de dominație – trufia. (Ci p 15 l)

— Instinctele, în funcțiunea lor normală – nu cea degradată – toate au în seamă rostul comun al menținerii în viață a omului amenințat de moarte. Ele sunt, ca atare, forțele oarbe ale firii și *caută să se impună minții*.

Între cenzura minții (centrul inhibitor al creierului) și între puterea de impunere a forței oarbe se creează o tensiune, o luptă, război chiar, sau dezechilibru total. Instinctele, câtă vreme cineva nu iese din rânduiala lor, nu-i dau omului lupte, pentru că acestea primesc aprobarea, satisfacerea și rostul lor concret. Cum însă marea majoritate a oamenilor au dereglat rostul normal al acestor forțe oarbe ale firii – urmărind exclusiv plăcerea ce-o conferă dar refuzându-le rostul – oamenii au ajuns în robia patimilor. În cazul robiei, cenzura minții a slăbit considerabil și patimile conduc mintea, iar omul și-a pierdut libertatea. Omul care a ajuns rob patimilor nu mai are mărturia conștiinței pentru faptele sale când se află într-o stare de necredință, de uitare de Dumnezeu: atunci omul trăiește în starea de păcat. Căci „*păcat*” aceasta înseamnă: *înfrângerea morală a conștiinței*

de către Satana, prin patimile trupului. <cap 153>

— Instinctul e o lege a naturii fizice care urmărește protecția speciei, perpetuarea ei, selecția ei etc. Pe aceste rosturi ale naturii, a căror împlinire e însoțită de plăcere, se întâmplă că omul la o sugestie vicleană a rațiunii, desface rostul de plăcere și urmărește numai plăcerea, evitând rostul. Capacitatea aceasta a omului de a tăia instinctul în două: plăcerea de scop, îi aduce însă vicierea naturii sale, degradarea ei, animalizarea, cu urmări fatale atât pentru natura fizică cât și pentru spiritul său, care „s-a învoit” cu această denaturare sau fraudă a naturii. Acesta e unul din 104 înțelesurile noțiunii de „păcat”. Înfrângerile repetate devin cu timpul a două natură, deci o forță care „silește” natura la degradare și la finalul ei, moartea. (OHI p 296)

— Păcatele sunt înfrângerile morale ale omului și biruințele sugestiei demonice asupra rațiunii și voinței omenești. Deci tot omul trebuie să „simtă” obârșia gândurilor ce-i vin în minte: de unde vin, ale cui sunt? – deci ce valoare au, pentru a pricepe unde-l duc. „Păcătuind” mereu ajungem până la pierderea definitivă a libertății duhului. Instinctele devin patimi, patimile (devin) a doua natură, vârsta nu mai cumintește nimic. (OHI, p 296)

— Când omul – în anumite sectoare și perioade ale vieții sale – se conduce de instincte numai, nu depășește zoologia. coh p 273>

— Instinctul se răzvrătește. Cu cât ești mai luptat de instinct, cu atât ești mai răzvrătit. (GSD)

— Tinerețea trebuie disciplinată. Instinctul poate răbufni și periclita sănătatea mintală. (GSD>

INTELECTUALI

— Sunt mulți cărturari „aproape de împărăția lui Dumnezeu”. Sunt toți cei ce cred în Dumnezeu, dar nu cred în Iisus Hristos. Cărturarii moderni au simplificat tot aparatul religiei, depășind cu totul pe cărturarul antic, care a vorbit cu Iisus. Aceștia au rămas cu un Dumnezeu abstract, care nu le mai cere nimic, nici măcar recunoașterea existenței. Drept aceea se mulțumesc foarte bine cu un Dumnezeu pe care îl deduc ei, creat de ei chiar, un Dumnezeu al lor, fie absolut inaccesibil, fie chiar gelos pe propria Sa creație care, în ordinea existenței are fie valoarea de postulat (presupunere ce se impune cu necesitate logică), fie valoarea de pură fantezie.

Fără Revelația lui Dumnezeu în Iisus Hristos, și fără angajarea în toate consecințele concrete ale acestei Revelații, cărturarii rămân

aproape pe dinafară de împărăția lui Dumnezeu. (CV P 322)

— Se poate ca cineva să ajungă singur la cunoașterea vinovăției sale, dar nu face și ultimul pas: nu caută un duhovnic, nu se mărturisește după taină; acela nu și-a schimbat soarta sufletului său cu nimic, fiind reținut de mândrie, de temnița egoismului său. Acesta face zadarnică Jertfa Mântuitorului pentru el. Așa cum a sfârșit Tolstoi personal, sau personagii de ale lui Dostoievski din „Posedații”, și câți oameni, de cultură altfel, dar străini Duhului lui Hristos. Că pentru două pricini mai principale e refuzat Domnul Iisus: pentru că cere de la trup frânarea patimilor, iar de la spirit, smerenia. <Oh p 386>

— Trufia științei, autonomia rațiunii, magia necredinței, astea sunt temeiurile pe care stau cărturarii vremurilor și cu ele-L cenzurează pe Iisus. ilv, p 312)

— E de trebuință ca omul să știe câtă minte are. Dar cel ce se miră de mintea sa este pierdut. cohi-p417>

ISPĂȘIRE

— Dumnezeu ne iartă ușor, însă noi, fiind ușuratici cu firea și scurți de minte, trebuie să câștigăm iertarea lui Dumnezeu, cu osteneală sau cu nevoință multă. Vinovăția ne-o iartă Dumnezeu, îndată după mărturisire. Cu năravul păcatului însă, trebuie să ne luptăm noi, uneori, toată viața. Această vreme de amărăciune, care ne învață minte ca să nu ne mai întoarcem la cele dintâi, e chiar vremea de întărire a sănătății noastre sufletești. Aceasta ne învață cel mai bine calea lui Dumnezeu. (CĂ P 42>

— Ispășirea nu e o pedeapsă de la Dumnezeu ci o înțelepțire, o îndreptare mai aspră. Iar fiindcă dreptatea lui Dumnezeu mereu ține cumpăna între faptă și răsplată, putem vorbi chiar de legea ispășirii, ca de-o lege milostivă prin care ne curățim de petele faptelor rele. În vremea ispășirii, când vin asupra noastră strâmtorările, dacă le răbdăm de bunăvoie, neumblând cu ocolirea, atunci ne ajută Dumnezeu, iar nevrând să primim cele ce vin peste noi și neînțelegându-le, nu ne ajută Dumnezeu, deși ar fi vrut. (C „p 4 l)

— Nouă, toate necazurile ne vin de la greșeli, nu de la Dumnezeu. El numai le îngăduie și spală cu ele vinovățiile noastre. Oamenii însă tare greu pricep că ispășirea prin necazuri dovedește nu părăsirea lui Dumnezeu, ci milostivirea Lui. Ba chiar prin aceea știm că are Dumnezeu grijă de noi, dacă vom avea necazuri. Fiind atotbun și atotînțelept, ne poartă de grijă și ne spală – cu milostivire – ori vrem,

ori nu vrem, ori pricepem acum, ori vom înțelege pe urmă. (Dfo p 232)

— Suferința aceasta mai are și un alt rost. De pildă prin ea îngăduie Dumnezeu oricui, neînsemnat la slujbă sau la chip, să-ți sară în obraz și să ți-l palmuiască cu ocările cele mai de pe urmă. Și cine ar putea să facă mai bine o treabă de asta, decât un om de nimica, dar totuși de vreo treabă lui Dumnezeu. Astfel, pe când regele trecea plângând, un om oarecare, ca din senin, începu să arunce cu pietre după el și după tot poporul, și să-i zvârle în obraz blesteme: „Pleacă, pleacă, nelegiuitule și ucigașule!”

Iată cum îngăduie Dumnezeu să-ți auzi faptele pe nume. Căci foarte mari târcoale dă vrăjmașul în jurul celor încercați, pentru păcatele lor trecute, ca să-i scoată din calea mântuirii, ispitindu-i să nu se smerească, ci să-și apere „onoarea”. ce, p-44>

— Dacă ne-am cunoaște cât suntem de păcătoși, ne-ar fi mult mai ușoară ispășirea vinovățiilor. Dar când nu ne cunoaștem vinovățiile, ne înșelăm după părerea noastră cu „dreptatea” pe care n-o avem, și necunoscându-ne, nu răbdăm cele ce vin peste noi, cu rânduiala lui Dumnezeu. Drept aceea, când auzi pe cineva făcându-te tobă de ocări și blesteme, nu te pripi cu mintea și nu sări cu gura, răspunzându-i ce nu trebuie. Nu-l întreba pe el: de ce mă ocărăști, ci întreabă-te pe tine oare de ce mă ocărește omul acesta? în orice caz, răspunde ca David: pentru păcatele mele Domnul i-a poruncit să mă ocărăscă și să mă blesteme; dar nădăjduiesc, pentru năpăstuirea ocării, mila lui Dumnezeu.

Să zicem că, după părerea ta, ai avea o viață bună, după voia lui Dumnezeu, soție și mamă cumsecade, și totuși, așa din senin, la o întâmplare oarecare, un vecin, sau propriul tău copil sau soț să-ți ardă obrazul zvârlindu-ți vorbe grele: prăpădito, ucigașo, hoățo... Iar tu, neștiindu-te de vină cu niciuna din acestea, și nepricepând ce se lucrează la mijloc, se poate întâmpla să sari ca mușcată de șarpe, cu și mai grele vorbe, apărându-te și îndreptându-te, iar pe cel ce te cearcă, apăsându-l și ucigându-l cu mânia. Nu e bine, nu te grăbi, ci socotește precum trebuie: poate că nu ți-ai mărturisit asupra ta vreo greșală mai veche, cu propriul tău soț, iar soțul tău îți aduce aminte acum, într-un șuvoi de mânie, fără să știe că păcatul răbufnește odată, oricâtă uitare s-ar fi așternut peste el. Poate că și copilul îți strigă în ocara sa vreun păcat de-al părinților, de care (copilul) trebuie cruțat, fie cu fapta, fie cu gândul. Poate că, pentru vreun gând rău asupra vieții sale,

el, la vreme îți aduce aminte, sub formă de necuviință, greșeala ce era să o faci asupra lui. Uitaseși să ți le mărturisești, să te dezlegi de vina lor și, iată, ți se aduc aminte. Că prin cei mai apropiați primim arsurile cele mai curățitoare, știut fiind că nu este nedreptate la Dumnezeu. Iar pe de altă parte, poate că puține zile mai avem și, din îngăduirea lui Dumnezeu, se răstesc la noi cei ce ne-au îndemnat la păcate (diavolii), și, prin vreo oarecare gură slabă, ne strigă pe înțeles vinovățiile noastre, pe care încă mărturisirea și lacrimile noastre nu le-au șters din potloagele lor.

Drept aceea, cu lumina cunoștinței fiind, în necazuri bucurați-vă! Căci celui lămurit în căile lui Dumnezeu, tot ce i se întâmplă, spre mai multă lumină i se face, ori pricepem, ori nu pricepem aceasta. Grija noastră să fie: de a nu strica ce ne tocmește Dumnezeu. <ci **p** 45

— Ispășirea are o vreme a ei, care e mai scurtă sau mai lungă, după chipul în care prindem minte și ne statornicim sau nu în calea lui Dumnezeu. Dacă sufletul se statornicește pe bine și purtările din afară asemenea, amărăciunile ispășirii trec și vremea iarăși se întoarce spre bucurie, dimpreună cu toate lucrurile care nu ne mai stau împotrivă. ***Vremea de amărăciune ține de obicei cât timp ține și mândria;*** căci celui smerit nimic nu-i poate sta împotrivă: nici lucruri, nici oameni și nici dracii, înaintea lui Dumnezeu, adevărata mărire e smerenia. Asta tămăduiește, curăță, apără și întoarce toate spre pace, până și pe Dumnezeu. Deci, când amărăciunea ispășirii și-a împlinit lucrul, iarăși întoarce Dumnezeu toate spre bucurie., DIO-p-234 **f**

— Mărturisirea și ispășirea păcatelor – sunt două lucruri diferite. Iată cum avem noi păcatele:

1. – **unele mărturisite**, adică spuse înaintea lui Dumnezeu, sub patrafir la preotul duhovnic, și altele nemărturisite. Pentru păcatele mărturisite căpătăm canonul de pocăință. De obicei canonul sau pocania e chiar leacul păcatului aceluia. Și fiindcă cuprinde într-însul o osteneală oarecare, fie pentru trup, fie pentru suflet, osteneala aceasta se numește ispășire; iar fiindcă pe tine te mustră cugetul și de aceea ai alergat la spovedanie să capeți liniștire, sigur că vei primi cu bucurie și pocania (canonul). De aceea această osteneală după care ai venit, de bunăvoie, se cheamă ispășirea de bunăvoie.

Mulți v-ați mărturisit păcatele voastre și totuși cugetul vă mustră. Oare de ce? De aceea, că ori nu ați primit leacul după mărimea

rănii, ori că l-ați primit, dar nu l-ați făcut. Și vă mai muștră cugetul chiar și după ce ați împlinit toată pocăința și după ce veți fi ispășit păcatul acela, pentru că mai sunt și păcate nemărturisite, și până ce nu le veți mărturisi pe toate și nu veți ispăși de bunăvoie toate, nu veți putea avea pace cu pârâșul vostru. Căci cugetul nostru când ne muștră pentru păcatele noastre, să știți că e glasul lui Dumnezeu în noi. Dacă noi am fi cum trebuie, glasul acesta al lui Dumnezeu în noi ne-ar învăța tainele lui Dumnezeu și ne-ar răpi în Rai încă pe pământ fiind, dar nu poate de mulțimea și de greutatea păcatelor noastre. De aceea ne tot muștră, că doar, doar, ne vom apuca de lucrul ispășirii și al curățirii.

Cugetul e veriga lui Dumnezeu și de Dumnezeu pusă în noi, de care agață Dumnezeu mi la Sa și ne atrage la Sine. Ne-ar cuprinde Dumnezeu cu totul și ne-ar îmbrăca în lumină, însă nu găsește în noi loc curat de care să ne cuprindă decât această singură verigă. Nu tânjim noi spre Dumnezeu, cum tânjește Dumnezeu spre noi. Pe noi dragostea lui Dumnezeu ne arde. Până când încă mai zăbovim în păcate și nu ne desfacem de ele, dragostea lui Dumnezeu spre noi ne este foc arzător, iar apucându-ne de ispășirea păcatelor, ni se face bucurie și pace și lumină dumnezeiască.

Dragostea arde relele. Fericit e cine o are!

2.

— Cu **păcatele nemărturisite** are Dumnezeu altă socoteală; tot socoteală milostivă, însă pe noi ne ustură. Știind Dumnezeu nătângia noastră, nu ne lasă părăsiți în întunericul necunoștinței, ci ne trimite necazuri sau pocanie (canon) fără voie. Asta-i ispășirea de nevoie: dureri, pagube, vrajbe, tulburări, copii slabi și orice altă suferință care ne îndoiaie cerbicea.

Ispășirea de nevoie e, de obicei, mai aspră decât ispășirea de bunăvoie, pentru că și păcatele nemărturisite sunt mai grele decât cele mărturisite de bunăvoie. Cu toate acestea, tu, în neștiința ta, te poți împotrivi rânduiei lui Dumnezeu și ceea ce îți trimite Dumnezeu spre ispășire să strici și să întorci spre mai mare osândă – căci toate le poate Dumnezeu fără tine dar ca să te mântuiască din lumea aceasta nu vrea fără tine. Nici tu nu te mântuiești fără mâna lui Dumnezeu și nici Dumnezeu nu te ridică dacă nu-I întinzi și tu mâna ta. Destul îți este că te cercetează mereu și atât de mult te roagă!

Hotărâți-vă astăzi și mărturisiți-vă și cele nemărturisite ale voastre, căci aceleași verigile diavolului în care își prinde el cârligele.

Luați seama că dacă nu vom rupe de la noi lucrurile diavolului, nu vom scăpa de ghearele iadului care într-aceste verigi se află. Aceasta-i mâna neagră a satanei care ne ia de minte să nu ne îndreptăm viața, ba, dimpotrivă, să lovim cu ocări milostiva mână a lui Dumnezeu. Chiar când Dumnezeu ne întinde mână – satana ne împinge s-o scăpăm. Voi vă speriați când auziți aceasta, însă ori de câte ori blestemați când aveți necazuri, să știți că lucrul acesta îl faceți: loviți cu ocări mână lui Dumnezeu în dauna voastră, atrăgându-vă urgia lui Lui! (RI p-7 I)

— Îndată după mărturisire Dumnezeu ridică pedeapsa păcatului, totuși ispășirea o faci, de multe ori, ani de zile în șir. Să fim înțeleși: ispășirea nu-i pedeapsă, ci școală, lumină la minte și milă de la Dumnezeu. Că are suferințe? De n-ar avea, n-am învăța nimic. Precum plăcerea e dascălul păcatelor, așa durerea e dascălul înțelepciunii; iar din odihnă, încă n-a ieșit ceva de folos.

Împlinind cu convingere și dragoste această condiție fundamentală cerută de Iisus, a lepădării de sine, în scurtă vreme pricepem că pe El îl câștigăm câștigând prilejurile și câștigăm totodată și desprinderea noastră de trupul patimilor și de „lume”. Semnul că suntem pe cale e măsura smereniei, când atotprezența lui Dumnezeu devine fapt de conștiință și de trăire a noastră: –, Aici eram, dar dacă nu M-ai chemat?”. Conștiința și trăirea atotprezenței lui Dumnezeu ne curățește inima până la măsuri de trăire mistică și vedere dumnezeiască și ne unește duhul nostru și cu Sfinții nevoitori și mântuiți mai înainte, și le câștigăm rugăciunile și rudenia lor. Ochiul conștiinței se deschide la noi lumini, mintea se luminează de Har și primim, din vreme în vreme, și aici, evidența vieții celuiilalt tărâm al existenței. (d° p234»

ISPITE

— Vrajmașul, ca să-și ajungă ținta fărădelegii, îmbie sufletului ispita întâi, cea prin plăcere, aducându-i momeli plăcute la vedere și bune la gustare, potrivite cu fiecare putere frântă a sufletului în parte; iar pe trup îl împinge să le împlinească cu lucrul și să le facă tot mereu. Vrea vicleanul, ca pe niște lipsiți de bucuria vederii lui Dumnezeu, pe care ne-a furat-o, să ne mângâie, învățându-ne să iubim plăcerea simțurilor, bine știind vicleanul că asta stinge iubirea de Dumnezeu și întunecă mintea de la vederea Lui. (Ci p 135)

— Pe plan psihologic ispitele constau din amenințările sau ademenirile pe care le fac patimile asupra minții, ca să le întrețină și să

le crească în fire. Fiecare patimă se prezintă minții ca un „gând curat” – „momeala”. Urmează complacerea minții cu gândul – „asupreala”, iar de aici „învoiala” sau „războiul”, sfârșind cu „căderea sau biruința păcatului”.

Mintea ajutată de Har refuză momeala, biruie asupreala, bate războiul-și câștigă, între Dumnezeu și eu, câștigă Dumnezeu. Dacă însă nu ești convins de primejdia voilor tale în cumpănă cu voia lui Dumnezeu, dacă nu ești convins că iubirea de sine scoate afară iubirea de Dumnezeu, atunci ascultă de ispititorul și i te închini lui. (Dio, p 134)

— Încercările și neliniștile vremii au și ele un rost: ne provoacă la găsirea sensului ce-l avem în Dumnezeu, ca ultim reazim etern al liniștii, iar pe de altă parte ne conduc la găsirea de noi înșine, ca făpturi renăscute în Dumnezeu și ajunse la libertatea spiritului. <d-ți 159)

— Toate întâmplările și împrejurările prin care trecem într-o viață, multe de nu mai seamănă o zi cu alta, printre alte rosturi îl au și pe acesta: să vădească, să scoată la iveală cele sădite în ascunsul omului. Și fiindcă în om sunt două înclinări: una către Dumnezeu și alta către sine-împotriva lui Dumnezeu, încercările și ispitele pun omul fie într-o valoare, fie într-o negație. (...) A înțelege necazurile vieții în rostul lor nevăzut este o lumină în sufletul minții. (CV p 16X)

— Potrivnicul (diavolul) e îngăduit să ispitească trupul și sufletul cu plăcerile patimilor: senzualitatea, lăcomia, luxul, slava deșartă, ispita puterii sau a măririi trecătoare, a mândriei sau aroganței, cu patima proprietății sau poate ispiti omul făcându-l să intre în contextul unei concepții de viață diametral opuse Revelației. Toate patimile dezlănțuie o concurență pentru bunurile lumii acesteia încât oamenii se văd unii pe alții dușmani de moarte și ajung la crime și războaie.

Iubirea de oameni e înfrântă de egoisme antagonice sau demonice. Oamenii pot înnebuni dacă rămân sau oftează cu exclusivitate numai pentru viața de acum și de aici. Libertatea lor cu care sunt împodobiți de creație nefolosind-o sub îndrumarea lui Dumnezeu, ajung în cea mai demonică robie și omul e pierdut cu voia și cu mintea lui. Deci, de ce sunt îngăduite devierea și potrivnicul? Ca să se vadă încotro înclină libertatea duhului omului și de acea direcție să aibă parte în vecii vecilor. (TFCP 137)

— Unii caută să fugă spre a nu fi ispitiți – și cad în ispite și mai primejdioase. Nu-i de ajuns să fugi ca să birui – ci răbdarea și

adevărata smerenie ne face mai tari decât toți dușmanii noștri. Cel care, fără să smulgă rădăcina răului, se ferește numai de prilejurile din afară, sporește puțin – dimpotrivă, ispitele se întorc asupra-i încă mai grabnice și mai cu putere. Vei birui mai sigur puțin câte puțin, printr-o îndelungată răbdare, cu ajutorul lui Dumnezeu, decât printr-o asprime prea mare față de tine însuși. Mergi adesea după sfaturi când ești ispitit și nu judeca deloc aspru pe cel ce se află în ispită, ci mângâie-l așa precum tu însuși ai vrea să fii mângâiat. <Di°.p.2 10>

— Începătura oricărei ispite este nestatornicia duhului și puțină încredere în Dumnezeu. Căci, după cum o corabie fără cârmă e purtată ici și colo de valuri, asemenea omul slab și schimbăcios, care-și părăsește hotărârile ce luase, este tălăzuit de tot felul de ispite. Se cade să veghem mai osebit când se arată ispita – căci cu mult mai bine birui-vom pe vrăjmaș, de nu-l vom lăsa să pătrundă în suflet, dându-l deoparte chiar în clipa când e gata să intre. Mai întâi se ivește în minte un gând simplu, apoi o vie închipuire; pe urmă plăcerea, pornirea destrăbălată și, în sfârșit, consimțirea. Așa că, puțin câte puțin, dușmanul cuprinde tot sufletul, când n-a găsit împotrivire chiar de la început. (d° p 210>

— Cea mai grea ispită pe care o poate întâmpina omul în calea mântuirii este ispita „noptii din Ghetsimani”, adică aparenta lăsare în părăsire din partea lui Dumnezeu. Dacă rezistă cineva la această probă, acela a dobândit desăvârșirea. După ce Saul a greșit, Dumnezeu nu i-a răspuns nici prin proroci... Dacă el ar fi înțeles atunci că această părăsire este numai vremelnică, ar fi avut răbdare și n-ar fi căzut la vorbirea cu morții. (TFC p 18 l)

— Câtă vreme mergem în voia valurilor, în voia firii povârnite spre păcat, n-avem nicio luptă, nu ne trezim din cursele vrăjmașului (2 Timotei 2, 26); stăm de bună credință că mergem bine, ne isprăvim zilele în fericire și coborâm cu pace la iad! Dar de îndată ce aflăm ce înzestrare avem și ne trezim spre ce trebuie să fim, puterile iadului vor sări să ne ceară socoteală pentru nesupunere. Dar nu vor sări cu toată urgia răutății, că nu le lasă Dumnezeu, ci cu vicleșuguri și curse, cu minciuni și cu înfricoșare și cu alte nemaipomenite zavistii. Pe de altă parte, se vor folosi de unelte ale lor (Ioan 8, 44), oameni amăgiți de ei, care le-ar face toate câte-i învață dracii – dacă ar fi după ei. De aceea zice înțeleptul: „Fiule, când vrei să te apropii să slujești Domnului, gătește sufletul tău spre ispite” (înțelepciunea lui Iisus Sirah 2, 1). (Ci p

— Zice un Sfânt Părinte: „la ispitele și îndată nu mai e nimeni care să se mântuiască”. Războiul ispitelor e focul care lămurește ce suntem fiecare: lemne, pietre, aramă, paie, câlți sau „pământ și cenușă” (Facere 18, 27), aurul smereniei – dulama lui Dumnezeu. <ci p 172)

— Dacă mintea se va afla iubind o momeală străină și sfatul viclean, va înclina cumpăna liberei alegeri spre momeala și sfatul străin. Așa se deschide spărtură în cetate și se năpustesc puhoai de vrăjmași care așteptau ascunși afară. Și repede urmează jalnică pustiire în cetatea sufletului: împlinirea cu lucrul și repetarea faptei aceleia, până ajunge deprindere, sau obicei. În rădăcinarea obiceiului păcătuiții ducă întocmirea sufletească și trupească a omului până la neputință de a se mai împotrivi, sau chiar până la a nu vrea să se mai împotrivescă. Așa se întâmplă că lucrarea împotriva firii i se face omului” a doua fire” – firea fărădelegii, sau legea păcatului (Romani 7, 7). Asta e tot una cu pierderea darului libertății voinței. (Ci p 178)

— De unde atâta pustiire? De la o clipă fără de Dumnezeu a minții, clipă în care vrăjmașul i-a furișat undița iadului pe gât, învăluită meșteșugit într-o momeală a unui lucru sensibil al lumii de aici. Potrivnicul ispitește cu momeala plăcerii pe tot omul spre patima spre care-l prinde că are povârnire mai mare: pe cel aplecat spre trup, cu desfrânarea; pe cel înclinat spre gânduri, cu înțelepciunea veacului acestuia (1 Corinteni 1, 20), care pe mulți i-a rătăcit de Dumnezeu și pe puțini i-a întors; pe cei dornici de Cuvântul lui Dumnezeu îi ispitește cu Biblia (2 Petru 1, 20), încât în zilele noastre se văd mulți călători la iad cu Scriptura în mână. Toți cei ce umblă după plăceri, de orice fel, nu vor scăpa de primejdii, căci sub orice plăcere «încolăcit un șarpe. (CAP 179)

— Videanul are două feluri de momeli, după iubirea omului, care înclină fie spre pierzare, fie spre mântuire. Este și o „ispită a mântuirii” în care au căzut mulți înșelați, zicând că-s mântuiți, când de fapt ei n-au săvârșit nici alergarea și nici după lege n-au luptat. Este și ispita sfințeniei, este și ispita misiunii sau a trimerii de la „Dumnezeu”, precum este și ispita muceniciei. În toate aceste ispite cad cei ce ocolesc osteneala, mințile înguste, care spun că nu mai au nimic de făcut, decât să creadă și să se socotească a fi și ajuns sfințenia, misiunea, mucenicia și celelalte năluci ale minții înșelate. (Ci, p 183, v Câte unii mai aprinși la minte, fie de la fire, fie de la boli, neavând

cercarea dreptei socoteli, scâncesc în inima lor după daruri mai presus de fire, îmbulziți nu de vreo virtute, ci de iubirea de sine. Având aceștia iubire fără minte pe care vor să o cinstească cu daruri mai presus de fire, Dumnezeu îngăduie duhului rău să-i amăgească desăvârșit (2 Tesaloniceni 2, 11), ca pe unii ce îndrăznesc să se apropie de Dumnezeu, necurați la inimă. De aceea, pentru îndrăzneală, îi dă pe seama vicleanului să-i pedepsească. Astfel, când atârnă de la Dumnezeu o atare pedeapsă pentru oarecare, îl cercetează Satana luând chipul mincinos al lui Hristos, și, grăindu-i cu mare blândețe, îi trânteste o laudă, cu care-l câștigă fulgerător și poate pentru totdeauna, ca pe unul ce, pe calea cea strâmtă și cu chinuri ce duce la împărăție, umblă după „plăceri duhovnicești”. Iată-l cu momeala pe gât. De-acu, după oarecare școală a rătăcirii, când încrederea îi va fi câștigată desăvârșit și-i va fi întărită, prin potriviri de semne prevestite ajunge încrezut în sine și în hristosul lui, încât și moarte de om e în stare să facă, întemeindu-se pe Scriptură. (CĂ P 183)

— Iubind cele rele, pe firul acestei iubiri, intră vrăjmașul în cetate; adică prin cele de-a stânga, relele. Când însă vede că nu poate amăgi pe om cu cele de-a stânga, sare în cealaltă margine, de-a dreapta de tot, căutând acolo să-l amăgească, ca să-i dea omul crezare. Îi trânteste o laudă pentru mulțimea credinței în Dumnezeu și a iubirii virtuții, și-l îndeamnă ca fără măsură și fără întrebare să se silească în acestea. Pe unul îl trezea la rugăciune, silindu-se să-i strecoare în minte și-n inimă părere mare despre sine, precum că pe „el” îl trezesc „îngerii” la pravilă. Sau dacă cel ochit spre înșelare nu-i chiar așa de virtuos, îi mai îngăduie să fumeze, să bea, zicându-i gândurile că-i trebuie putere, și nu-i păcat. Pe unul l-a săgetat arătându-i-se în chipul lui” Hristos” și spunându-i „Pentru dumneata mai răsare soarele!”. Douăzeci și cinci de ani pe urmă 1 – a mai dăscălit, ca să ajungă să se creadă pe sine că el e fiul omului din Scriptură și dreptul judecător, care va despărți oile de capre și va întemeia împărăția lui Dumnezeu pe pământ, și că în zilele lui va fi sfârșitul și judecata, care se va face prin el. (De fapt era sfârșitul judecății sale, pe care o vedea nu la sine, ci în afară, la toată lumea.) De fiecare dată când îl zorea credința aceasta trecea, după câte o ispravă, și pe la casa de nebuni. <ci p 191)

— Unul din sfinți s-a plâns de mulțimea ispitelor și i s-a descoperit: „Ridică ispitele și îndată nu mai e cine să se mântuiască” (avva Antonie cel Mare). (CV P 163)

— De aceea sunt îngăduite încercările, fiindcă numai ele coc sămânța pe pământ, a „dumnezeilor” după har. <O-ȚI I00)

IUBIRE

— Iubirea de Dumnezeu și iubirea de oameni în care atârnă toată Legea și Prorocii, împlinindu-le Iisus ca nimeni altul, prin aceasta se vedea limpede că Iisus e Dumnezeu și Dumnezeu este iubire. Pe acestea două ni le-a dat ca porunci. Aci stă taina pentru care poruncile lui Dumnezeu bat pe vrăjmașul, când are cine le trăi. Căci iată: Dumnezeu se ascunde în poruncile Sale, după cum ne asigură Sfinții Marcu Ascetul și Maxim Mărturisitorul. Trăirea acestor porunci arde pe diavol așa de cumplit, încât acesta răsccoală puterile iadului și cu ele atâță pe oamenii lumii, care-s biruiți de el, și-i năpustește împotriva lui Iisus și a oricărui ucenic al Lui. (ci [, '3 I)

— Cea mai generală poruncă a lui Dumnezeu este porunca iubirii. Împotriva ei e atâta încălcare a răutății, întrecere, molimă, război în tot momentul, aprins de cel rău în sufletul omenesc întunecat, care merge prin viața de toate zilele cu ochii minții legați, acoperiți, orbiți chiar, de tina vieții de-acum, în trup. <CHI p291)

— Iubirea lui Dumnezeu e poruncă, dată de împlinit „din toată inima”, din „tot sufletul”, „din tot cugetul” și „din toată puterea”. O poruncă repartizată și pe facultățile sufletului, dar dată și totalitar sau colectiv sufletului ca întreg. E dată și conștiinței și cunoștinței; și sentimentului sau entuziasmului și voinței sau chiar iușimii. <cu p32I>

— Orice alt fel de iubire afară de iubirea divină – adică de Dumnezeu și, din cauza lui Dumnezeu, iubirea de oameni – orice iubire e păcat. Dacă iubești pe Dumnezeu și, din cauza Lui, pe oameni, atunci te sfințești. Dacă iubești păcatele, te păcătoșești, ajungi de te îndrăcești. coh p 323»

— Omul amestecă iubirea cu plăcerea și asta-i decăderea lui. Iubirea lui Dumnezeu te ridică deasupra ta, te crește la mărimi sufletești nebănuite, până prinzi, între oameni fiind, asemănare dumnezeiască. (CV p-901

— Dacă pe unii îi urăști, pe alții nici nu-i iubești, nici nu-i urăști, și pe alții iarăși îi iubești foarte tare, din această neegalitate cunoaște că ești departe de dragostea desăvârșită, care cere să iubești pe tot omul la fel, deopotrivă. (SD p„3)

— A încercat omul toate: bogăția, puterea, știința, păcatul, dar fericit nu 1 – a făcut niciuna! „Iisus ne îmbie încercarea Sa, cea din

urmă: încercarea iubirii. Aceea pe care nimeni n-a făcut-o, sau pe care puțini au încercat-o, doar clipe ale vieții lor. Cea mai cutezătoare, cea mai protivnică pornirilor din noi; dar singura care se poate ține de ceea ce făgăduiește!" (Papini) <cv-ți 127)

— Poți iubi pe Dumnezeu cât te ține gura, dar dacă nu iubești și smerenia în care a venit Dumnezeu, ascultător până la moarte de cruce, n-ai făcut nimic. E plin iadul de credincioși de aceștia, care cred și nu ascultă. Căci nimic necurat nu intră în împărăția lui Dumnezeu și mai ales încăpățânarea. (Efeseni 5, 5) (°h p 394>

— Iubirea a coborât pe Dumnezeu din Ceruri să se facă om – și nu este smerenie mai mare ca aceea a locui Dumnezeu în oameni, din iubire. Deci acestea-s semnele celor locuiți de Dumnezeu, un nesfârșit de dragoste și o prăpastie de smerenie. Căci: „Cine zice că petrece întru El, dator este precum Acela a umblat, și el așa să umble” (I Ioan 2, 6). <cap 204>

— Iubirea vrea ca ceea ce iubește ea să dăinuiască veșnic; nu poate concepe ca obiectul ei să moară. De pildă cârmuitorii de neamuri, abia dacă mai pot fi văzuți ca muritori. Pe vremuri, iubirea îi trecea printre zeii nemuritori. Asta dovedește că iubirea își are sensul în Dumnezeu, care e veșnic și înveșnicește și pe cel ce iubește pe Dumnezeu. (Cip 256)

— Iubirea n-are marginile omului, nici spațiul, nici timpul; nu pierde niciodată, e puternică, încât străbate dincolo de mormânt și ajunge pe cel iubit; străpunge iadul care nu-i poate sta împotrivă și străbate cerul. (Ci p 3141)

— Iubirea e însușirea lui Dumnezeu prin care a creat lumea văzută și nevăzută și toată făptura care-L cunoaște de Tată e străbătută de iubire. Dacă am stărui cum trebuie în iubirea aceasta fără margini, s-ar răsfrânge și în noi obârșia noastră divină, chipul și asemănarea fiilor cu Tatăl, am avea și noi mulțime de însușiri dumnezeiești, prin har nu prin natură, în primul rând n-am fi așa de mărginiți într-o mulțime de privințe. (CĂ p 314)

— Iubirea lui Dumnezeu pentru cel mai mare păcătos este mai mare decât iubirea celui mai mare sfânt față de Dumnezeu. (FZ)

— Iubirea e calea cea mai scurtă și mai presus de orice cale, spre desăvârșire (1 Corinteni 12, 31); printr-însa avem înăuntrul nostru împărăția Cerurilor. (Ci-p-3 14)

— Dragostea în Duhul lui Hristos, în trei vârste se vede:

În iubirea aproapelui ca pe tine însuși (Matei 19, 19);

În iubirea mai mult ca pe tine însuși – iubirea de vrăjmași (Matei 5, 44);

În iubirea ca jertfă pentru oameni (Ioan 15, 13).

Până la măsura iubirii de vrăjmași sunt datori să ajungă toți creștinii, care au de gând să se mântuiască; pe când la vârsta a treia a iubirii, foarte puțini ajung. <c-p-204>

— Numai între contrarii se desăvârșește iubirea. <md-p-i48>

— Dragostea ne face să iubim pe Dumnezeu deasupra tuturor lucrurilor, și aceasta nu se poate decât numai prin lepădarea de sine și de toate. (SD p 113)

IUBIREA DE SINE / LEPĂDAREA DE SINE

— Există în noi un tron și o cruce. Când noi stăm pe tron, Domnul nostru Iisus Hristos stă pe Cruce, și invers. Crucificările sunt mijloacele de lepădare de sine. Șinele – este lumea dinlăuntru sau stratul de mizerie interioară pus peste Chipul lui Dumnezeu din suflet; iar subconștientul este moștenirea ereditară. Trebuie să alungi multă mizerie din suflet, ca să dai de fi Ionul de aur al Chipului lui Dumnezeu din tine. Însă nimicurile, fleacurile, îți fărâmițează puterea și energia, de aceea orice gunoi trebuie măturat. Îl mături în funcție de conștiința ta, cât vrei să fii de curățit. (MD, p-23)

— Adevărata restriște a omului stă în faptul că nu izbutește deplin să-și aducă la expresie propria-i ființă, că e tulburat de eul său și-și pierde vremea cu lucruri de nimic. Iubirea de sine nu trece peste hotarele sale personale: ceea ce e mai prețios într-însul se întunecă și adevărata lui ființă nu iese la iveală. <cu p-66>

— Sfântul Maxim Mărturisitorul numește iubirea de sine „primul pui al diavolului”. Ea e cealaltă parte din piedica a doua ce ne-o stârnește potrivnicul în noi înșine: iubirea trupească de sine, începătura mândriei. Împotriva ei ne-a cerut Mântuitorul să ne hotărâm pentru lepădarea de sine, zicând: „Oricine voiește să vie după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea sa în fiecare zi și să-mi urmeze Mie” (Luca 9, 23). Lepădarea aceasta însă o poate face numai cine s-a ridicat cu mintea mai presus de cele deșarte și s-a desfăcut din toată dragostea lumească și și-a strămutat puterea dragostei sale, toată, către Dumnezeu. Sau, cu alte cuvinte: pe cine l-a ajutat Dumnezeu să iasă din legăturile iubirii de lume, îl ajută să iasă și din legăturile dinlăuntru ale iubirii de sine. (Cip-22)

— Ori de câte ori ieșim din mărunțișurile zilei ascultând iubirea de sine, am ascultat de nefartatele; și ori de câte ori le-am rezolvat prin lepădarea de sine, am ascultat de Cel ce ne-a cerut lepădarea de sine, condiție care face loc în noi iubirii de Dumnezeu și de oameni. (°h p 358)

— Iubirea de sine e un paravan în dosul căruia operează viclenii: gândurile, vorbele și faptele fratelui contra fratelui, aprinzându-i pe amândoi în contradictoriu până la vrăjmășie și bătaie la sânge, pentru te miri ce nimicuri. Ei nu-l văd, nici nu-l simt cum îi hipnotizează din umbră, ei crezându-se foarte treji și având fiecare „perfectă dreptate”. Iată scoasă din luptă legea lui Dumnezeu, a iubirii de Dumnezeu și de oameni. (OHI-p-359)

— Iubirea trupească de sine și plină de trufie, numai dragostea aprinsă a lui Dumnezeu o poate scoate și desăvârșit s-o facă scrum, prin umilințele cu care o arde (Ci.p.23)

— Cu îngăduirea lui Dumnezeu, Satana îi cerne și-i culege pe toți cei ce mai umblă în lumea aceasta după plăceri, chiar duhovnicești, numai să-i prindă, că încă nu s-au lepădat desăvârșit de iubirea de sine și de orice spurcăciune a vieții, după atâta și atâta propovăduire a Bisericii. Căci patima aceasta face pe om să cadă, lovit de săgețile laudei, și să se trezească cu mintea înșelată și sărită din socoteala smereniei. (Ci, p 189)

— Noi nu prea putem ști în câtă primejdie ne bagă iubirea de sine, dar o putem deduce din purtarea de grijă a lui Dumnezeu, Care, cu iubire de oameni, ajută mântuirea noastră, îngăduind încercări, certări și ocări peste capul nostru, cu rostul ca să ne scârbim de noi înșine și să ni se tocească tot gustul de cete de aici, căci altfel nu putem muri nouă înșine ca să vrem lui Dumnezeu (Galateni 2, 19). De aceea toți Părinții au fugit de laudă și au iubit ocara și toată năpăstuirea, ca pe unele ceucid puii vicleni și aduc mult folos de la Dumnezeu. (Ci p, 23)

— Mântuirea se lucrează numai pe ruinele egoismului. (FZ)

— Î* Bobul care nu vrea să moară, fie chiar și de grâu, nu mai aduce nicio roadă. (FZ)

— Când iubirea de sine devine ea cale de urmat, adică egoismul devine normativ de viață, acesta poate crește și crește până la lepădarea de Dumnezeu, și omul se descumpănește la minte. Orice egoist e, în străfunduri, un antihrist. (t v-ți 344)

IUDA

— Trădătorul... Omul care a vândut pe Dumnezeu. Omul meschin, îngust, orbit, obsedat. <cv-p-256>

— Iuda, ucenic al Mântuitorului și el, având minte, iubire și voință, însă după felul lui, ne dă o pildă și o învățătură. Iuda voia ca și Mântuitorul să iubească ceea ce iubește el, adică să întemeieze o împărăție pământească a Cerurilor și Iisus să se facă împărat, iar pe el mare sfetnic și vistiernic al arginților, că tare era umilit să fie trimis desculț, fără traistă și numai cu toiagul, să propovăduiască o împărăție pe care n-o vedea cu ochii săi de lut, și pentru care n-avea decât o zdreanță de pungă goală.

Așa fiind făcut, parcă era de un gând cu tot neamul său. De aceea, deși Mântuitorul l-a iubit și l-a înzestrat cu daruri întocmai ca și pe ceilalți, totuși el a rămas evreul fără leac, iubind un „Dumnezeu al veacului de acum” (II Corinteni 4, 4), iar pe Iisus care nu corespundea iubirii sale pământești, L-a vândut pe treizeci de arginți, câștig ce-a mai putut să scoată, pentru slujba de trei ani.

Cele două capete ale iubirii sale erau prinse de diavol. El se iubea pe sine, iar pe Dumnezeu, numai dacă Dumnezeu îi asigura mulțumirea iubirii de sine – ceea ce adevăratul Dumnezeu n-a putut să-i împlinească. De aceea s-a lăsat păgubaș. Mântuitorul a încercat totul cu beteagul său ucenic, dar în zadar. I-a dat și Sfânta împărtășanie cu Sine, dar în loc să se tămăduiască, a intrat și mai cu putere Satana în el (Ioan 13, 27) și Mântuitorul – în grai omenesc zicând-S-adat bătut, spunându-i: „Ce faci, fă mai curând!” – că nu puteau dracii face nimic, de nu le îngăduia Dumnezeu.

A avut și el o clipă de trezire, dar nu mai era el stăpân pe sine, ci acum era mai tare noul său „stăpân”, care-l trăgea la plata spânzurării... și nu i-a mai dat vreme...

Iată ce primejdie grozavă e acea iubire de sine, care nu se dăruiește lui Dumnezeu, nu se pleacă sfatului, decât cu fățarnicie: necaz mare și jug greu peste fiii lui Adam. ce! – p 193)

— Israel a refuzat să-l considere pe Iuda printre eroii neamului. Conducerii lui Israel îi trebuia doar un trădător. S-a prezentat Iuda. „Iar ei s-au bucurat și s-au tocmit să-i dea bani”. Pe urmele explicației: Fariseii, cu gândul ucigaș în inimă, erau deja „fiii diavolului”; le-a spus-o Iisus în Templu (Ioan 8, 44). Le mai trebuia un „mijlocitor”. „Și a intrat Satana în Iuda” (Luca 22, 3). Aceasta-i explicația faptului. <cu, p

256)

— De-acum Iuda nu mai era un anonim; de acum Iuda e o mare putere: a devenit o minte satanică. „Marele” Iuda. Iată oamenilor mici o cale de-a ajunge „mari”. De acum Iuda va fi prototipul tuturor trădătorilor. Iuda va avea ucenicii lui până la sfârșitul lumii, care aceeași treabă vor face-o: vânzând, reclamând mincinos stăpânirilor, trădând, dând la moarte: părinți, copii, frați, soții, bărbați, preoți, sfinți... Iuda multiplicat vinde pe Iisus mereu. Fiii diavolului îi cumpără lui Iuda ucenici. Și cu prețuri derizorii, fiindcă se îmbie mulți. (CVp-256)

— Explicația lui Iuda: Credea în Dumnezeu, dar nu credea în Iisus. Izbăvirea politică a lui Israel o punea mai presus de marea operă a lui Iisus: mântuirea omului. Pe aceasta n-o înțelegea Iuda. Se crampona într-o contradicție surdă cu Iisus. Nu l-au putut scoate din contradicție nici darurile excepționale, pe care le dăduse Iisus la toți; nu-l lărgise sufletește nici însăși Iubirea, care strălucea în Iisus. (Tradiția spune că pe Iuda îl rodea invidia că Iisus mai mult îl iubește pe Ioan decât pe el.)

Adevărul n-a încăput în Iuda, cum n-a încăput în farisei. Structura lui era o dizarmonie – un haos. De aceea Satana într-o ale sale a intrat. <cv-p-257>

— Explicația metafizică: e mai grea. După Scriptură a fost cineva prevăzut cu trădarea. E scris și prețul și ce s-a făcut cu prețul trădării. Nu e scris ce se va alege cu vânzătorul; – semn că Dumnezeu n-ar fi vrut sinuciderea lui. Deci dacă în planul Providenței era prevăzută „moartea cea de bunăvoie” a lui Iisus – fără ca aceasta să fie o sinucidere, ci o jertfă – mijlocirea lui Iuda nu și-ar fi atras pierderea mântuirii, dacă nu se sinucidea.

Vânzarea și răstignirea lui Iisus l-au aruncat pe Iuda în deznădejde, cu care Satana și-a aruncat ucenicul în zbilțul unui ștreang, din care l-a mai aruncat o dată „cu capul în jos de a crăpat în două și i-au ieșit toate măruntaiele” (Faptele Apostolilor 1, 18). De atunci e desenat de zugrăvi pe genunchii și în brațele lui Lucifer, ca cel mai iubit fiu al diavolului: „fiul pierzării”.

A fost sau nu predestinat Iuda? Putea să fie și altul. El s-a ales: el! Libertatea lui a cedat ispitei, ca Adam în Rai. <CV P 257>

ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU

— Împărăția lui Dumnezeu a fost adusă pe pământ de Domnul și

Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care a învățat în același timp pe oameni cum să se roage și cum să se poarte, pentru ca această împărăție să sporească și să cuprindă în ea toate marginile pământului. Ea este împărăția păcii, a dragostei și a frățietății între oameni; împărăția în care fiecare dă semenului său cea ce este al lui și nu caută să-i fure nici munca, nici agonisita; împărăția în care dragostea de Dumnezeu se măsoară cu dragostea și jertfelnicia față se aproapele în suferință, și în care toți oamenii trăiesc în bună înțelegere, întocmai ca niște fii și moștenitori ai lui Dumnezeu.

Pentru înălțimea morală la care trebuie să se păstreze cel ce voiește cu tot dinadinsul să devină cetățean al împărăției lui Dumnezeu, împărăția aceasta se întinde numai cu greu în lume. Dar cel ce izbuteste să devină cetățean al ei, atinge cea mai înaltă treaptă a trăirii: trăirea în Dumnezeu, scopul și ținta ultimă a oricărui suflet credincios. (°hp 336>

— Împărăția lui Dumnezeu are două vârste.

Prima vârstă a împărăției lui Dumnezeu e deodată cu venirea lui Iisus între oameni. El e Fiul și energia spirituală a împărăției. El, născut în fiecare suflet prin Duhul Sfânt, în suflete devenite fecioare, se multiplică – așa-zicând – dar neîmpărțindu-se, locuind deodată între o mulțime de frați, făcându-i oameni cerești, chiar dacă după omul din afară aceștia sufăr toate umilințele și necazurile veacului acestuia – și mai ales dacă le sufăr mulțumind și binecuvântând pe Dumnezeu într-o necazuri.

Împărăția, în vârsta ei primă, e nevăzută; e mai mult dedusă din „răbdarea sfinților” (Apocalipsă 14, 12). Ea nu are decât o evidență interioară pentru cel ce o trăiește și, în lipsă de argumente decisive, el nu are decât afirmarea ei prin jertfa vieții – ultimul cuvânt.

În acest interval al împărăției nevăzute creștinul se bucură într-o necazuri, arde într-însul focul aruncat de Iisus pe pământ: focul iubirii de oameni.

În rezumat împărăția lui Dumnezeu e oriunde se află un om concentrat lăuntric de Iisus. Nu e o împărăție de vedenii – cum cer oamenii. Aci se pune accentul pe virtute nu pe daruri neobișnuite sau viziuni. „Cea mai minunată viziune este un om care se distinge prin puritatea și smerenia sufletului său” (Halkiu, Sancti Pahonii, vitae graecae, Brussel, 1932, Vita prima 48). A fi luminat de cunoștința de Dumnezeu, curat și smerit cu inima, e singurul argument valabil al

împărăției. Într-un așa suflet se străvede Iisus. El nu trebuie să vorbească, e destul să existe; existența lui grăiește mai tare decât cele ce-ar spune.

A doua vârstă a împărăției lui Dumnezeu va veni pe văzutele: ca fulgerul, de la răsărituri până la apusuri, fiindcă e deodată cu A Doua Venire a lui Iisus, în slavă și mărire.

Până atunci împărăția lui Dumnezeu e contestată; – vinovăția o purtăm și noi, „creștinii netrebnci” (II Corinteni 13, 5) –, dar atunci va fi afirmată de însuși împăratul Cerurilor. Nu numai afirmată: ci de istov desfășurată, din nevăzută ce era, în slava ei orbitoare și transformatoare de eon, în Cer nou și pământ nou (Matei 19, 28; Apocalipsă 21, 1).

Creștinismul e văzut ca a doua creație a omului. Când va veni împărăția lui Dumnezeu, întru slava ei orbitoare, toată făptura se va înnoi – dar „ca prin foc” – și va deveni spirituală, înghițită de slavă și statornicită pentru nesfârșitul veșniciei. <cv-ți 207)

— Împărăția lui Dumnezeu înăuntrul nostru este, dar noi suntem în împărăția patimilor și nici măcar nu pricepem asta. În noi nu-s hotărâri, nu-i căutare. Tânjim, drept, doar spre ofilire nu spre regenerare. În noi e prea puțină viață, fiindcă nu Hristos trăiește întru noi ca să ne-o îmbogățească, ci noi de noi ne trăim zilele de pe o zi pe alta, șterse, cenușii, fără vreo rază. Noi nu-L găsim pe Dumnezeu, fiindcă nu ne obsedează acest lucru, suntem mulțumiți în mizeria noastră, în haina noastră de carne, și n-am jurat moarte acestui fel banal de a fi, <diop223>

— Cu adevărat, *iubirea* e calea cea mai scurtă și mai presus de orice cale, spre desăvârșire (I Corinteni 12, 31); printr-însa avem înăuntrul nostru împărăția Cerurilor. (CĂ P₃I4)

— Pentru veșnicia noastră în împărăția lui Iisus nici prețul vieții și niciun alt preț nu este prea mare. (OSG p 105)

— Sunt multe chipuri de a intra în împărăția lui Dumnezeu, dar numai o singură ușă: Iisus. (osg-p106>

— Iisus nu ne lasă numai cu presimțirea – chiar întărită – a Paradisului pierdut, nu ne lasă cu o simplă certitudine a inimii – pe care de fapt o are oricine care-și vinde averea (marea avere „eul”, „conștiința eului”, conștiința de „sine”) și o dă săracilor –, ci ne vorbește de făclia aprinsă a cunoașterii acestei împărății și a așteptării ei stăruitoare. cosg-ți iob>

— Starea sufletului dincolo de mormânt este continuarea stării sale pământești, fie de viață, fie de moarte. Cel ce a înviat în sufletul său cunoștința și iubirea lui Dumnezeu, câtă vreme era pe pământ, acela a înviat pentru veșnicie; iar cel ce a omorât acestea în sufletul său și moartea l-a prins în acestea, acela a murit pentru veșnicie. Acela a omorât împărăția lui Dumnezeu dinlăuntrul său și a înlocuit-o cu împărăția chinurilor veșnice, în care a intrat încă din viața pământească. <ci p-314>

— Nu cred într-o împărăție a Cerurilor care începe numai după moarte. Vom fi după moarte în împărăția în care am trăit de-aici, sau pentru care chiar am murit., CV p M)

— Să fim înțeleși: Nu intri după moarte în împărăția în care nu ai trăit încă de pe pământ. (ohi p-454)

ÎMPIETRIREA INIMII

— Dacă noi suntem împietriți cu inima și stăruim în fapte rele, răstignindu-L, după cuvântul Apostolului, a doua oară pe Fiul lui Dumnezeu, Care și-a vărsat pentru noi Preacuratul Lui Sânge, nu vor fi oare chinurile veșnice pedeapsă pentru noi? Cât de mult vom regreta atunci, în vremea despărțirii sufletului de trup, fiecare oră pe care am fi putut s-o folosim pentru mântuirea sufletului și pe care am pierdut-o, fiecare prilej pe care l-am avut pentru întărirea noastră în virtute și pe care l-am irosit aiurea. Cu atât mai mult Dumnezeu, ca Unul ce este Atotbun și Drept Judecător, nu va primi niciodată în împărăția Sa cerească oameni cu voință încăpățanată, rea. <md-p-.102>

— Doamne, Cella ce vii în taină între oameni, ai milă de noi, că umblăm împiedicându-ne prin întuneric. Patimile au pus tină pe ochii minții, uitarea s-a întărit în noi ca un zid, împietrind în noi inimile noastre și toate împreună au făcut temnița în care Te ținem bolnav, flămând și fără haină, așa risipind în deșert zilele noastre, umbriți și dosădiți până la pământ. (m2-ți ll7>

ÎNCEPĂTORI

— Lupta începătorului este lupta izbăvirii de patimi; straja atenției la porțile simțurilor, ca să nu intre pruncii vavilonești, care, făcându-se bărbați, ar fi mai greu de scos. Deci cum se arată aceia, să-i și lovească de Piatră, ca să nu ajungă cu ei până la luptă. (...) începătorii pot să vadă cum numele Mântuitorului îi izbăvește de asupra momelelor vicleanului 7- ceea ce-i îndatorează cu o mare

smerenie înaintea lui Dumnezeu, știind că se luptă El în locul lor. Partea începătorilor este nevoița de a seca izvoarele patimilor din pământul inimii, precum și grija de a nu se sui cu mintea în văzduhul părerii, căci acolo bat furtuni mari și se m² aripile minții. Fiindcă de multe ori e atrasă mintea dincolo și, furată de vrajă cum e, ușor poate fi mișcată de bucurie străină. De aceea Sfinții Părinți ne atrag luarea aminte să ne împotrivim acestei răpiri a minții, pentru că dincolo, mari și multe sunt primejdiile, în care începătorii pot să-și frângă mintea, începătorii trebuie să stea cu mintea de strajă la porțile sufletului, ca să nu intre ca un foc bucurie străină în cetate... <că>p-200>

— Fără uscarea izvoarelor rele, fără scoaterea din rădăcină a patimilorca pe urmă locul să fie ars cu lacrimile pocăinței – fără netezirea scurmăturilor pe care le-au făcut în fire porcii patimilor: dealuri și văi, nu e chip de a primi pe Iisus și-a ajunge în ceata a doua a luptătorilor, a celor sporiți. (Ci p 20 i)

— La începutul vieții lor de evlavie, sufletele au câteodată într-o măsură destul de mare păcatul zgârceniei duhovnicești. Foarte rare suflete sunt care se mulțumesc cu spiritualitatea pe care le-o dă Dumnezeu; de aici urmează că deznădăjduiesc și se tânguie atunci când nu primesc mângâierile pe care le așteptau din partea duhovnicului sau a aproapelui. (D'° p 1%)

v Pentru a-și îmbunătăți starea, uni i începători sunt neobosiți în a se umfla cu sfaturi și învățături duhovnicești; trebuie să aibă și să citească neapărat un număr de cărți speciale; ei închină tot timpul lor cititului și nu mai au timp pentru lucrarea duhovnicească care este prima lor datorie: „omorârea de sine și exercițiul spre desăvârșita lepădare lăuntrică a duhului”.

În afară de aceasta, ei îmbrățișează partea care este mai desfătătoare simțurilor. Astfel ei se încarcă cu icoane, cu mătăanii, cu cruciulițe, lucruri ciudate și foarte scump plătite. Atunci părăsesc un lucru pentru altul, schimbă și răschimbă aceste avuții, ba așa, ba altfel e mai bine, și în sfârșit aleg lucrul care este mai de preț sau mai rar. Alții fac colecție de Sfinte Moaște, ceea ce îi face să fie asemenea copiilor încărcăți cu jucării.

Eu osândesc în toate acestea legătura inimii, *prețul dat unei forme, unui număr*, mulțimea curiozității în această privință, căci toate acestea sunt foarte potrivnice spiritului de sărăcie (sărăcia de duh) care nu vede decât miezul cucerniciei, care nu ia decât ceea ce să-i fie

de folos, ceea ce duce la disprețul mulțimii de lucruri și de curiozități. Adevărata cucernicie trebuie să fie din inimă, și să nu vadă în lucrurile sfinte decât miezul a ceea ce e arătat prin ele; toate celelalte sunt nedesăvârșiri prin legătură și prin duhul de proprietate, prin poftă, de care trebuie să ne dezlipim dacă dorim să fim desăvârșiți. (Dio p 1%)

— Din faptul că începătorii sunt influențați de o mare pornire (râvnă) și nu lasă nimic la o parte în rigoarea practicilor și exercițiilor de credință, ei se simt foarte mulțumiți. Toate aceste lucrări, e drept, duc de la sine spre smerenie, dar pentru început, pe măsura stării lor de nedesăvârșire, se naște din ele un fel de trufie ascunsă, căci ei sfârșesc prin a se simți bine în lucrările lor și prin a se prețui pe ei însăși.

Iată de ce se întâmplă să-i auzi arătând în convorbire o zădărnicește câteodată nevinovată, alteori izbitoare, atunci când vorbesc despre lucrurile duhovnicești. Mai curând vor să dea lecții decât să primească. Ei osândesc în inima lor pe cei ce nu pricep credința după felul lor și această simțire, mai întâi tăinuită, o scot la iveală prin cuvinte, și atunci ți se pare că auzi pe fariseul care credea că îl preamărește pe Dumnezeu, lăudându-se cu faptele sale și disprețuindu-l pe vameș (Luca 18, 11 – 12). Asta înseamnă să faci voia diavolului; desigur că el (diavolul) va încuraja un joc de acest fel, va mări plăcerea pentru cutare lucrare, știind bine că astfel te împinge la mândrie și trufie. Nimic nu e mai limpede pentru el (pentru diavol); el știe nu numai că astfel de virtuți nu sunt de niciun folos începătorilor, dar și mai mult – că ele se schimbă în păcate. (Dio, p 198)

— Când se întâmplă ca duhovnicii sau stareții lor să nu judece (spre laudă) buna lor lucrare, și nici duhul lor, fiindcă știu (din experiență) că astfel de ucenici nu caută decât un singur lucru – să fie prețuiți și lăudați în tot ce fac ei –, hotărâsc că acești duhovnici nu pricep lucrul lor, că nu sunt duhovnici buni și aceasta numai pentru că duhovnicii lor nu-i încurajează și nici nu-i încuviințează. Fiind într-o asemenea dispoziție, încep să colinde lumea în căutarea unei călăuze duhovnicești care să le aprobe gusturile și se îndreaptă către aceia pe care îi cred prietnici să le găsească bune gândurile lor. (Dio p 199)

— Având o părere tare bună despre ei, fac planuri cu carul dar nu se țin de ele. Li se întâmplă să încerce să-i convingă pe alții că au duhul desăvârșit și adevărata evlavie și cucernicie. În scopul acesta, vor să se arate „izolați”, prin arătări în afară, prin mișcări, suspine și

stări ciudate. Li se întâmplă chiar să cadă în extaz de obicei în fața martorilor și nu în taină, și cu toate că diavolul este cu ei în aceste lucrări, ei vor să fie tălmăciți din partea cea bună după idealul lor. Un mare număr (de începători) caută bunăvoința și legătura strânsă a duhovnicului (intimitatea), izvor de gelozie și de griji. Ajung chiar să nu mai îndrăznească să-și mărturisească păcatele de frică să nu se înjosească și își feresc greșelile (le camuflează); și astfel, periindu-și greșelile pentru a le face mai puțin grele, ajung să se scuze, în loc să se acuze. ca;0.p200>

— Pentru începători mai sunt și alte feluri de neajunsuri; unii trec cu ușurință peste greșelile lor, alții se întristează peste măsură de îndată ce au greșit, luându-se după părerea că ei doar ar trebui să fie niște sfinți și se înfurie peste măsură împotriva lor înșăși, ceea ce e o nouă nedesăvârșire. În cazul lor, iată că ei se îndreaptă spre Dumnezeu cerându-l să-i dezlege de greșelile și de slăbiciunile lor, dar (în același timp) mai mult se căznesc să fie împăcați și nemunciți ei înșăși decât să lucreze pentru Dumnezeu. Dacă Dumnezeu i-ar asculta, este de temut că pacea lor ar deveni un izvor de trufie. Ei se vor feri ca de foc să-i preamărească pe alții, dar nu le displace să fie ei preamăriți, ba câteodată merg și până la a cere să-i preamărească pe ei oamenii. Prin aceasta, se aseamănă cu fecioarele cele bune; deoarece candelile lor erau stinse, cer untdelemn de la alții. (I) lo z 1

— Doar începătorii buni, aceia care au atunci simțurile adevăratei desăvârșiri, lucrează într-un mod cu totul deosebit, într-o altă direcție duhovnicească. Ei se arată prin smerenia lor, și mereu înaintează într-însa; nu țin seama de lucrările lor personale și nu pun decât foarte mic preț pe ele. Cât despre alții, toți li se par mai presus. Cu o sfântă invidie ei doresc să slujească pe Dumnezeu, după pilda acelor. Focul lor lăuntric îi va mâna, vor face multe lucrări, vor pune bucuria lor în aceasta, dar fiindcă smerenia îi stăpânește, ei nu fac altceva decât să-și dea seama de ceea ce omul datorează lui Dumnezeu și socotesc o nimica ceea ce pot să facă întru slujba Sa. (...) în această stare de smerită liniște, astfel de ucenici nu cer decât să învețe tot ce le poate fi de vreun folos și prin aceasta se deosebesc în întregime de ceilalți – de cei despre care am vorbit mai sus și pe care i-am văzut devenind ei înșiși învățători, vârându-se în vorbele celor ce vor să-i lămurească, închipuindu-și că știu totul. Cei smeriți nu dau învățături nimănui. Ei vor urma o cale sau alta după poruncile primite, știind

prea bine că propria lor lumină nu le este de ajuns. <di° p 203

ÎNDUMNEZEIRE

— Sufletul omului este mai de preț decât toată materia lumii, pentru că în el e sădită de la obârșie posibilitatea desăvârșirii, adică îndumnezeirea omului prin Har, fii ai lui Dumnezeu. Pe de altă parte și firea întreagă suspină după arătarea fiilor lui Dumnezeu (Romani 8, 19, 21); adică după îndumnezeirea omului.

În cale stă însă infirmitatea firii și o putere potrivnică nevăzută (diavoli), care caută să frâneze sufletul de la un zbor mai înalt decât viața veacului acestuia. Și fiindcă puterile nu erau egale, Dumnezeu S-a făcut Om și ca Om l-a biruit pe ispititorul, învățându-ne și pe noi lupta. A întărit firea noastră, sălășluindu-Se întru noi, prin Sfântul Botez, făcându-ne „făptură nouă”, ascultătoare de Dumnezeu. Iar de la noi atâta se cere, să punem în lucru aceste ajutoare. <Dio p 391

— Prin Duhul Sfânt suntem antrenați ontologic într-o nouă cunoaștere a condiției umane, știința mântuirii, înnoirea minții, știința îndumnezeirii omului. Dar până acolo e o cale și „Eu sunt Calea...”, cale care trebuie cunoscută și mers pe ea cu grijă și dreaptă socoteală, din aproape în aproape, în fiecare zi, cu fiecare amănunt în parte neînsemnat, dar amănuntele având urmări în eternitatea noastră. (LDp-58)

ÎNFRÂNGERI

— Trebuie să învățăm a privi succesul și înfrângerea ca pe doi soți nedespărțiți: doi mincinoși, care ne mint unde ne prind. (CV, P2921

— Înfrângerile pot fi și bune, când ne descoperă neputințe și ne umilesc cutezanța și o luăm mai modest de la capăt – dar o luăm. Și pot fi și rele, când din vina noastră slăbim credința în puterea binelui și deschidem porțița descurajării. (OII p 435)

ÎNJURĂTURI

— Hormonii, prin trup, influențează spiritul (...). Poate de aici își are obârșia faptul că, mai ales bărbații, nici lui Dumnezeu nu vor să se supună, iar când se aprind la mânie, nu găsesc cuvânt mai expresiv ca înjurătura de Dumnezeu și de toate cele sfinte. Caracterul agresiv al masculului se observă ca o notă comună și în firea animală. Omul gândește cu toate organele sale. (Ci-p-243)

— Faptul dragostei trupesti lasă o puternică impresie în toată pivnița ființei, în acea zonă de nouă zecimi a subconștientului. Aci,

fapta, rezumată în simbol, se sedimentează ca un conflict cu conștiința. Cenzura morală astupă un depozit de dinamită, după ce n-a reușit să-l refuze. O înjurătură de Dumnezeu e explozia acestui depozit. Iată de ce, când înjură, bărbații folosesc cuvântul – ce nu se scrie – al iubirii trupesti. Partea de înjosire și păcat a acestei iubiri pe care o simt în trupul lor, le izbucnește din subconștient și, cu ea, izbesc furios cenzura morală și idealul de dragoste – pe Dumnezeul celui pe care-l înjură. O înjurătură e un moment de îndrăcire a mâniei, o clipă de întunecare a minții – așa plătește cenzura conștiinței negrija de mai înainte.

Înjurăturile dovedesc, prin urmare, că această iubire între trupuri a fost închisă într-un blestem, într-o rușine și într-o necesitate. Totul, schematizat în simboluri, coboară în întunericul subconștientului. Când deci pe unii cu cenzura slabă-înțelegeți genetic slăbiciunea aceasta – îi scoate din sărite vreo împrejurare oarecare, afluxul de sânge și fiere la creier face de li se întunecă orice conștiință și încep rafalele înjurăturii. <cl-p-256>

— Înjurăturile au aceeași obârșie ca hulele; numai că unele sunt învoite de minte, celelalte sunt cenzurate. De aceea vinovăția celor de pe urmă e neasemănat mai mică. Hulele dovedesc o vinovăție mai veche nu una de acum. Ele sunt o pedeapsă, însă nu duc la nebunie, cum se tem cei mai mulți. Înjurătura însă îl dovedește pe respectivul că, cel puțin în momentul acela, e un iresponsabil, deci dezechilibrat în structura genetică, în mediul umoral, în serviciul de cenzură și în sistemul nervos. Temnița îi deschide porțile și-l va lua în brațe, de nu va fi cu luare-aminte. <ci, p2571

— De ce vin gândurile de hulă? Pentru că terminologia unei huliri a fost vreodată acceptată, plăcută, discutată și nu te-ai curățit de aceste gânduri și care e o putere a satanei asupra ta, cu care te canonește. Termenii acesteia, fie că nu i-ai alungat, fie că i-ai acceptat. Pe baza lucrurilor necurățite îngăduie Dumnezeu să fii palmuit ca să te pocăiești. <CISD)

— Biserica e oprită a se ruga pentru cei ce cu voia lor s-au dat satanei. Vedeți, omul în prostia lui zice „să fiu al ăluia” și satana se folosește de omul prost.

(OH!, p. 318)

— Nemiloasa boală a sufletelor omenești, microb strecurat în rana sufletului, cuiele diavolului bătute în pomul vieții omenești

smulge-le cu cleștele rugăciunii și-ți unge durerea cu harul Sfintei Taine. Scapă-te de satana – l-ai cunoscut poate la o înjurătură. O, și e așa de viclean! Căci spune Sfântul Iacob că *limba își are locul ei între măduarele noastre, dar spurcă tot trupul și vârstă în flăcări aria vieții*.

Crezi că înjurătura te astâmpără sau îți sporește puterile? E numai o morfină a sufletului – te ușurează pentru o clipă și te încarcă de amărăciune pentru o veșnicie. Fii hotărât! Încearcă, și ai să vezi cât poate un om care vrea să fie curat. Un înger bun dorește să te ajute, nu-l refuza. (GS0)

— Lipiți-vă inima de lucrul lui Dumnezeu, căci zice Domnul: „cheamă-mă pe Mine în ziua necazului tău și te voi scoate și Mă vei proslăvi” (Psalmul 49, 16). Nu mai chemați pe dracul, pe bată-l crucea, căci dacă tot pe el îl chemați, el vă va ajuta și el vă va aduce risipă și moarte. (Ri, p8”.

— Omule, trebuie să-ți schimbi viața-retează cu foarfeca voile tale-crengi le rele: sudalmele, neascultările, și va rămânea un pom care nu va putrezi în veac – e cuvântul lui Dumnezeu. În fiecare zi citește, dacă poți, măcar un verset, măcar un capitol sau un psalm, de care să-ți legi gândurile, mutându-te de la cele stricăcioase la cele veșnice. Dând astfel de lucru gândului, nu-l vei mai lăsa să zămislească păcatul, care să nască fapte rușinoase. (GSD)

[În pictura de la biserica din Drăgănescu, Părintele Arsenie a reprezentat câteva dintre „lozincile iadului”; printre ele:] Cine ne va pomeni în toată ziua, împărăția noastră o vom împărți cu el și-i vom fi de față la ceasul morții. <csorp 175>

— Decât să-l mai pomenești pe cel rău, mai bine prinde-te cu dinții de masă să-ți rupi dinții. (M3-ți 291

ÎNȘELARE

— Videanul are două feluri de momeli, după iubirea omului, care înclină, fie spre pierzare, fie spre mântuire. Este și o „ispită a mântuirii” în care au căzut mulți înșelați, zicând că-s mântuiți, când de fapt ei n-au săvârșit nici alergarea și nici după lege n-au luptat. Este și ispita sfințeniei, este și ispita misiunii sau a trimiterii de la „Dumnezeu”, precum este și ispita muceniciei. În toate aceste ispите cad cei ce ocolesc osteneala, mințile înguste, care spun că nu mai au nimic de făcut, decât să creadă și să se socotească a fi și ajuns sfințenia, misiunea, mucenicia și celelalte năluci ale minții înșelate. (Ci p 1831

— Câte unii mai aprinși la minte, fie de la fire, fie de la boli,

neavând cercarea dreptei socoteli, scâncesc în inima lor după daruri mai presus de fire, îmbulziți nu de vreo virtute, ci de iubirea de sine. Având aceștia iubire fără minte pe care vor să o cinstească cu daruri mai presus de fire, Dumnezeu îngăduie duhului rău să-i amăgească desăvârșit (2 Tesaloniceni 2, 11) ca pe unii ce îndrăznesc să se apropie de Dumnezeu necurați la inimă. De aceea, pentru îndrăzneală, îi dă pe seama vicleanului să-i pedepsească. Astfel, când atârnă de la Dumnezeu o atare pedeapsă pentru oarecare, îl cercetează Satana luând chipul mincinos al lui Hristos, și, grăindu-i cu mare blândețe, îi trânteste o laudă, cu care-l câștigă fulgerător și poate pentru totdeauna, ca pe unul ce, pe calea cea strâmtă (Matei 7, 14) și cu chinuri ce duce la împărăție, umblă după „plăceri duhovnicești”, iată-l cu momeala pe gât. De-acu, după oarecare 124 școală a rătăcirii, când încrederea îi va fi câștigată desăvârșit și-i va fi întărită, prin potriviri de semne prevestite ajunge încrezut în sine și în hristosul lui, încât și moarte de om e în stare să facă, întemeindu-se pe Scriptură.

Iată cum „puiul de drac” al iubirii de sine, făcându-se bărbat și ajutat prin vedenii mincinoase de tatăl său, tatăl minciunii, strâmbă mintea bietului om, încât i se va părea păcatul virtute dumnezeiască. Ba încă, omorând pe cei ce nu cred că el, i se va părea că face slujbă lui „Dumnezeu” (dumnezeul care l-a înșelat pe el) (Numerii 25, 7 – 13).

Când stai de vorbă cu câte unul din aceștia, te uimește convingerea și siguranța lui, uneori și legătura cu judecată a cuvintelor lui, și nu poți prinde repede că stai de vorbă cu un înșelat și un sărit din minte. Asta, până nu-i afli prima spărtură a minții, de la care apoi toate meșteșugirile vicleanului trebuie să-și dea arama pe față. Trebuie să-i prinzi momeala pe care a înghițit-o și care, de cele mai adesea, e căderea la laude, cu care tatăl minciunii și-a mângâiat pruncul iubirii de sine, pe care l-a clocit cu atâta osârdie cel amăgit de minte.

Și nu e mare mirarea, căci zice un filosof: e destul să primești în minte o singură prejudecată, ca apoi să nu fie prăpăstenie la care să nu ajungi în chipul cel mai logic cu putință. De aceea Biserica înșiră printre păcatele minții și prejudecățile. (Ci p 183)

— Sfinții sunt convinși de păcatele lor. De aceea judecându-se pe ei înșiși vrednici de iad, primesc de la Dumnezeu Raiul și în dar mântuirea. Cei înșelați nu-și văd păcatele, ci virtuțile. Pe când sfinții sunt „păcătoși” convinși de păcatele lor căci puterea sfințitoare a lui Hristos se află în ei și întru recunoașterea neputinței se săvârșește

darul – înșelații sunt niște păcătoși închiși în neștiință, dar convinși de „mântuirea” lor, căci s-a întărit într-înșii întunericul cel mai dinafară, care-i face să se dea pe ei înșiși mai presus de Biserică și sfinți. Sunt cei ce n-au avut grijă și s-au suit la părerea de sine; văzând darul lui Dumnezeu, și socotindu-l al lor, și-au frânt aripile minții.

Cei desăvârșiți nu simt numai spinul păcatelor lor, ci găsesc într-înșii murmurând toate păcatele oamenilor. Căci prin cei desăvârșiți se răsfrânge sfințenia lui Dumnezeu, ca printr-o oglindă, și într-înșii iarăși toată firea omenească-și simte durerea și păcatul.

(Ci, p. 202) – ÎNTOARCERE

— Oricât ar fi cineva de cufundat în ticăloșie, oricât iad ar avea în suflet, oricâte turme de porci ar avea zugrăvite pe obraz. Dumnezeu totuși crede în fiul său, omul, și el nu este cu desăvârșire pierdut. Noi obosim așteptând întoarcerea unui copil, a unui frate, a unui tată bețiv, dar Dumnezeu nu descurajează. Dumnezeu te urmărește cu iubirea Sa îndurerată, în orice țară te-ai duce. Iubirea e ca Dumnezeu: nu are hotare. Unul din sfinții Părinți o spune limpede: „Iisus urmărește pe toți oamenii, oricât fug de departe, să-i ajungă și să-i întoarcă acasă. Și asta face până la sfârșitul lumii”. (CV p 32)

— Cine are darul dragostei, al răbdării și al gândului smerit, în vremea de luptă – dacă luptă după lege (Timotei 2, 5), iar legea este dragostea – poate vedea lucruri minunate, întoarceri neașteptate la Dumnezeu. <c-ți 20)

ÎNTRISTARE

— Firea noastră, așa cum ne-a rămas, e uitucă, leneșă și necredincioasă. În fața neputințelor n-o ia către Dumnezeu, ci către întristare. Din motivul acestor slăbiciuni de căpetenie, mulți pierd vremea și nu mai prind gustul vieții duhovnicești; căci în noi Duhul lui Dumnezeu crede în Dumnezeu. Duhul e osârduitor, Duhul lui Dumnezeu nu se descurajează în fața neputinței. Duhul Sfânt ridică firea din moartea și superficialitatea ei. (DIC) p 87)

— Întristarea e chipul unui suflet cu luminile stinse. (tvm-p-48>

Căderea în întristare dovedește lipsa de răbdare cu sine însuși, arată prezența mândriei, care chinuiește pentru înfrângere, și mai arată și o credință amestecată cu necredință. La acest nivel suflesc patimile se sprijină unele pe altele, se cheamă întreolaltă și îl strâmtorează pe nevoitor să se lase păgubaș de cale, dacă nu și de viață. Pe temeiul neputinței evidente patimile prind mintea într-un

cerc vicios și o strâng la sugrumare. Ieșirea din strâmtoare n-o mai poți face singur. Trebuie să te smerești și să mergi la altul, să ceri ajutor. Când mai pătimești și de mândrie nici Dumnezeu nu-ți mai ajută de-a dreptul, ci numai printr-un altul, dacă te smerești și te duci să întrebi. <Diop 1381

— În calea lui Dumnezeu să fii neclintit, neabătut nici de plăcere nici de durere. Dar să știi că a rămâne în picioare nu e treaba ta, nici a virtuții tale, ci a harului Aceluia care te ține în brațele Sale ca să nu cazi în întristare. Deplin izbăvit de lupte nu este om pământean, nici nu trebuie să fie. Altfel nu ar mai fi luptă, nici ucenicie, nici sporire, nu armai trebui nici Harul neîncetat de la Dumnezeu. Omul nu și-ar mai cunoaște slăbiciunea și nici de smerenie nu ar mai avea trebuință. E mai de preț lupta, că vezi ajutorul lui Dumnezeu și te smerești și te umpli de dragoste, căci biruința pe mulți i-a păgubit. <tvm-ți 27>

ÎNVIERE

— Când sora moarte ne dezleagă de trup, ne face un mare bine, fără să știm și fără să vrem. Tot ce e rău în lumea asta: neștiință, neputință, întunericul, păcatul cu miile lui de gheare, prin moarte încetează. Răul e osândit la moarte, deci moartea ni-i un ajutor. Nu trupul este răul, dar prin moarte se omoară răul cu desăvârșire, de aceea la vreme trupul va învia din morți. În moarte-i învierea.

Deocamdată, moartea pentru suflet e o adevărată slobozire din temniță; iar pentru trup, încetarea răului ce dănuia prin mecanismul nașterilor pătimeașe. Deci, când va fi învierea morților, trupurile vor dobândi acea mutație cosmică după care nu vor mai fi supuse, ca-n veacul de acum, îngrădirilor vremelnice. <cap-308) 126

— Moartea dezleagă sufletul de trup și astfel sufletul ajunge la cunoștința spiritualității și a nemuririi sale; învierea dezleagă trupul desăvârșit de moarte și de necredință. Moartea și învierea împlinesc, în privința conștiinței și a izbăvirii de rău, ceea ce nu pot împlini nici cele mai impresionante nevointe ale sfințeniei. Până ce nu trecem și prin porțile acestea, cunoștința noastră e numai frântură. (cap 309>

— A găsi în tine pe Hristos, Cel cu Cruce, temelia ta dumnezeiască, și a clădi pe ea viața ta, a dezvolta viața lui Hristos în viața ta, asta e învierea ta din morți, înainte de învierea cea de obște. (Ci p 3271

— Minunea cea mai mare e înnoirea vieții tale pe temelia ei, Iisus Hristos; e încreștinarea voinței tale: asta-i minunea cea mai mare,

care ne stă cu adevărat la îndemână și ni s-a dat nouă poruncă: „Înviați pe cei morți!” După învierea ta tânjește Iisus. (cv-p-57

ÎNVIEREA DE OBȘTE

— Ultimul argument despre existența lui Dumnezeu îl va da El însuși, căci, înainte de judecată e învierea cea de obște. (...) Deci dacă oamenii n-au crezut în Dumnezeu când a înviat Iisus și cu El toți dreptii Vechiului Testament, vor fi siliți să creadă în existența lui Dumnezeu, când vor vedea propria lor înviere din morți. Deci ultimii „zăbavnici cu inima a crede” numai atunci vor crede, dar atunci e prea târziu.

(CV. p. 35)

— „Acestea zice Domnul: «Iată, Eu voi deschide mormintele voastre și vă voi scoate pe voi, poporul Meu, din mormintele voastre. (...) Și voi pune întru voi Duhul Meu și veți învia, și vă voi pune pe voi pe pământul vostru, și veți cunoaște că Eu sunt Domnul, grăit-am și voi face, zice Domnul.» (Iezechiel 37, 12 – 14) Iată semnul lui Iona prin care au să treacă toți din toate vremurile și locurile, când spaima va fi mare, încât mulți vor vrea să moară, dar nu mai pot, tânguirea e degeaba; și așa vor fi trași de prin morminte în ziua înfricoșată, la darea de seamă a judecății din urmă. Veni-vor înspăimântați – în ziua aceea nu mai încapе tânguire: crezi, nu crezi, îs povești, ba nu-s povești, atunci vezi, nu mai trebuie să crezi de vreme ce vezi. Și ce vezi? Vedere minunată: toate faptele ce le-ai făcut întru ascuns acum sunt date pe față. Și le vezi nu numai tu, ci și toți oamenii dimpreună cu îngerii vădwtreolaltă toate faptele lor și ale tuturor.

Mai mult, oamenii au să vadă și toate urmările faptelor lor, în urmașii și înaintașii lor. Au să vadă cuvântul lui Dumnezeu pe care trebuiau să-l asculte și să-l facă, pentru ca să nu fi venit urmări din acelea peste o mulțime de oameni.

Cuvântul lui Dumnezeu îi va judeca pe ei după faptele lor. Vor vedea toate vorbele ce le-au spus cât au trăit în lume, și-și vor vedea și gândurile și cărțile ce le-au scris, și toate urmările lor peste oameni. Părinții își vor vedea faptele uciderii de prunci; toate, toate se vor descoperi în ziua aceea. Iată de ce o judecată dreaptă și veșnică nu se poate face decât chemându-se toți oamenii să-și vadă toate faptele cu toate urmările lor. În asemănare cu judecata de pe pământ, și judecata lui Dumnezeu se face după anumite legi. Pe pământ sunt adeseori puzderie de legi, dosarele faptelor și martori; la judecata lui Dumnezeu

sunt însă numai două legi: Legea iubirii de Dumnezeu și Legea iubirii de oameni, în care sunt cuprinse toate celelalte. În loc de dosare sunt cărțile morții și cărțile vieții, în care sunt scrise faptele oameni lor, iar martori i – toată făptură lui Dumnezeu.

În aceste două legi sunt puse față în față faptele și oamenii. Prin legile acestea îi desparte pe oameni între buni și răi, precum desparte păstorul oile de capre, oile de-a dreapta și caprele de-a stânga. (...)

Dacă nu ne întoarcem de la cele dinafară la cele dinlăuntru, la făptura cea născută de sus de la Dumnezeu, la Hristos, Cel ce petrece în adâncul profund dar apropiat al fiecărui om, dacă nu vom căuta darul nașterii noastre celei din Dumnezeu, atunci Hristos Iisus se află în noi flămând și însetat, gol, străin și bolnav de durerea întunecării noastre, și pe deasupra întemnițat.

Prin urmare iată descoperite lucrările noastre...

Acum știm pe Cel ce flămânzește și însetează după noi, acum știm pe Cine ținem în temniță pe viață, dacă nu cumva îl și răstignim zi și noapte, cât trăim... Acum e limpede de dovedit: putem avea față de Iisus Hristos și de Duhul Său cel Sfânt, Care este temelia și viața noastră după Dumnezeu, fie purtarea lui Iuda, fie iubirea lui Iisus; dar și soarta lor în vecii vecilor. <tf p-35

ÎNVIEREA DOMNULUI

— Iisus ne aduce învierea – firul transcendenței noastre, pe care ni-l leagă de inimă, (osc.p.108)

— Învierea este noul stâlp de foc, care conduce de două mii de ani neamul creștinesc prin pustia acestei lumi. Din lumina lui este făcut destinul care ne atrage Acasă. «Iso.p. 108)

— Învierea este biruința asupra morții. Cea mai mare tristețe a vieții întoarsă în cea mai mare bucurie. **Hristos a înviat**, prin urmare nu se termină totul cu mormântul. (CHIP 315)

— „Hristos a înviat” – înseamnă: într-adevăr, Dumnezeu există!

„Hristos a înviat” – înseamnă: într-adevăr există lumea cerească ca lume reală și fără moarte!

„Hristos a înviat” – înseamnă: viața este mai tare ca moartea!

„Hristos a înviat”-înseamnă: toate nădejtile bune ale omenirii sunt îndreptățite!

„Hristos a înviat” – înseamnă: toate problemele vieții sunt pe deplin dezlegate!

Toate parabolele principale și grele sunt lămurite; cătușele

întunericului și ale tristeții sunt sfărâmate, fiindcă „Hristos a înviat!” (OHI, p-3131

— „Hristos a înviat” – înseamnă că viața aceasta are un sens și lumea o explicație. De la învierea Domnului a plecat revoluția care a cuprins lumea. cohi-ți –, 14>

— Toate religiile neamurilor pământului mărturisesc nemurirea sufletului; mărturisesc o viață fericită pierdută. Iisus ne-a arătat-o dovedindu-ne-o cu învierea din morți. (OH, p 3, 4>

ÎNDOIALĂ

— Petru se face delegatul acestei societăți omenești, zbuciumate de valuri și acoperite de întuneric, cere o probă despre existența reală a lui Dumnezeu, ca să scape de îndoiala nălucii. I se împlinește dorința, dar, „văzând urgia valurilor, se temu și începu a se scufunda”. Cufundarea lui Petru în îndoială, din cauza evidenței protivnice, ne învață să luăm aminte la virtutea credinței: să crezi în chemarea lui Iisus împotriva mării. Să ții sufletul tău liniștit în Dumnezeu, împotriva talazurilor evidente.

A pune evidența valurilor în primul plan al sufletului, aceasta e îndoială declarată, din punctul de vedere al lui Dumnezeu. Pe aceasta a muștrătat-o Iisus, zicându-i lui Petru: „De ce te-ai îndoit, puțin credinciosule?!” Recunoaștem: a fi în îndoială, din cauza evidenței, din cauza întunericului nopții, din cauza sufletului îngrozit, a bănuielii: „nu cumva Dumnezeu e o nălucă” – recunoaștem: e după fire. Dar, a fi în chemarea lui Iisus, în credința în El, împotriva evidenței contrare, aceasta e mai presus de fire, e firea după Har. Această credință, mai presus de fire, e clar că nu se scufundă în mare. <cv-ți „4>

— Îndoiala, până la o limită, într-o atâta cât e căutarea sinceră a unui răspuns, nu e un păcat, ci o discuție; dar dacă îndoiala trece la negarea lui Dumnezeu, e cădere, decăderea, și mântuirea ta s-a închis. coh-p 372>

— Saltul permanent al fiecărui Toma, din îndoiala omenească în certitudinea dumnezeiască. Dacă cineva a ajuns la siguranța aceasta și o poate acoperi cu viața, în acela s-a născut Iisus – naștere care-i deschide zarea veșniciei, încă fiind în veac. Cu Iisus se naște și explicația omului și explicația lumii. cu p 30°»

JUDECARE

— Zace în noi o tainică răutate, căreia îi place să descopere nedesăvârșirile fraților noștri și iată de ce, gata, stăm să-i judecăm,

uitând că judecata» inimilor numai dreptul lui Dumnezeu este. În loc de a cerceta cu atâta pornire ispititoare cugetul altuia, să ne coborâm în al nostru: găsi-vom destule temeieri să fim îngăduitori față de aproapele nostru și să tremurăm pentru noi înșine. Nu ai decât sarcina ta însăși și nu vei răspunde decât de tine. Nu judeca, ca să nu fii judecat.
<Di0-P2 II>

— Din osândirea aproapelui îți vor veni peste cap o mulțime de primejdii, și anume să vă spun numai două:

— Vei cădea și tu în toate păcatele pe care le-ai osândit la alții – drept învățătură de la Dumnezeu, că erai dator să te milostivești, iar nu să osândești. Drept aceea, când vezi vreun păcat la fratele tău, fă lucrul lui Dumnezeu, roagă-te pentru el să-l ierte Dumnezeu și să te ierte și pe tine; și adu-ți aminte: oare nu-l vei fi făcut și tu? Dumnezeu îndeamnă la milostivire, diavolul la osândire. Puteți vedea care-i mai aproape de voi!

— A doua primejdie: în osândirea aproapelui alunecă:

1. toți cei ce nu iartă
2. toți iubitorii de sine
3. toți cei ce se îndreptătesc pe sine înaintea lui Dumnezeu.

Aceștia nu se pot pocăi de păcatele lor și se îndrăcesc la minte și cad din Duhul lui Dumnezeu într-un duh potrivnic, despre care scrie că nu vor avea iertare în veacul veacului. „Dracii n-au iertare, iar cine dintre oameni nu iartă va avea plată cu dâșii”. (OHlpl 721

— Păcatele osândirii sunt păcate ale minții:

1. iubirea de sine
2. slava deșartă
3. mândria sau semeția.

Cei ce pătimesc de la acestea nu iartă nici când te rogi de iertare. Unii ca aceștia totdeauna se îndreptătesc pe sine; unii ca aceștia sunt și cei ce au începuturi de virtute, dar au rămas pe loc, zicând că, față de alții, atâta le ajunge; și multă laudă primesc de la draci pentru virtuțile lor.

Păcatele minții (1, 2, 3) nu se tămăduiesc decât cu **armele cele de-a stânga**: certarea, înfruntarea, ocară și rușinarea înaintea oamenilor. De ce așa?

— Pentru că astea le sunt leacul împotriva: smerenia care este începutul pocăinței. Câtă vreme are cineva pe acestea trei (1, 2, 3), îi este cu neputință să facă pocăință adevărată. Peste iubirea de sine,

peste slava deșartă și peste mândrie, mântuirea n-a venit niciodată... (...)

Mândrii și iubitorii de sine și toți osânditorii – când le dai leacul, sau când Dumnezeu le rânduie leacul, **armele dreptății cele de-a stânga**, dacă nu-s învechiți în rele se vor tămădui; dacă-s învechiți în rele, și mai mult se vor sminti. Dacă-s învechiți în rele, smerirea-i îngrozește și, neputându-se smeri, sar în sminteală și prin sminteală intră Satana în minte. (OHI p 18 l)

— Vrăjmașul veghează spre paguba ta, veghează și tu spre surparea lui. (Cunoaște, adică, în tot momentul, ce duh te stăpânește și alege-l pe care „dă viață”). Practic: vorbește cu dragoste de fratele care a căzut sau îi sunt cunoscute păcatele și altora, zicând că-s îngăduință de la Dumnezeu ca să-i fie câștigul mai mare ca paguba. Deci în ruptul capului nu osândi. coh p 403>

— Osândirea din ochii fariseului interzicea pocăința femeii. După fariseu, după punctul de vedere fariseic, nu există convertire. Poate că și de aceea a lepădat Iisus „dreptatea” mioapă a fariseilor. Dar osândirea cade în propria sa sentință: fiindcă ea interzice iertarea, atrage asupra-și această interzicere. Osândirea nu are îndreptare. Ricoșează în ea chiar și tactica divină, căci fariseul osândi iertarea, pe 130

care o dădea Iisus femeii; adică osânde pe Dumnezeu însuși pentru că ierta. <cv-p-129>

— În judecarea faptelor altuia se întâmplă o mulțime de sminteli. Sunt mulți ochi de scos. Ca decât să vadă rău unde poate nu e, mai bine le-ar fi să fie orbi. De aceea a zis Domnul: „A Mea e Judecata!” iar voi „Nu judecați!”. <cv-ți 2 se>

— Cei care osândesc păcatele altora și nu le văd pe ale lor vor cădea și ei întocmai, pentru că nu s-au rugat, ci au judecat! (Rip 73)

— De obicei așa se întâmplă, că toți cei nepuși la punct ei înșiși văd paiul din ochiul altora, dar nu văd prăjina din ochiul lor. Atenție deci, trebuie să ne cunoaștem mai întâi pe noi înșine, dacă vrem să cunoaștem obiectiv și cu adevărat și pe alții. Când ochiul nostru va fi curat, vom vedea pe toți cu ochiul cu care vede Dumnezeu, și atunci toată răutatea și nedesăvârșirea celorlalți va dispărea din calea noastră, fiindcă stăm smeriți și neînsemnați cu chipul, la o înălțime morală și libertate a spiritului vecină cu a lui Iisus, când. Se ruga pentru ucigașii Săi: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac” (Luca 23, 34). Cu alte

cuvinte, trebuie ca fiecare dintre noi să ne vedem de ochelarii proprii și să-i ștergem de praful păcatelor altora, că nu acelea ne vor mântui, ci atunci să nădăjduim mântuirea, când ochii noștri nu mai văd paiul nimănui, ca pe toți să-i învăluim cu iubirea care iartă totul și înțelege totul. (Ti>p-180)

— Răbdarea răului, iertarea fraților și rugăciunea în ascuns au mare putere înaintea lui Dumnezeu, căci pentru ele biruie El în locul omului, întorcând spre bine cele pornite de la lume cu răutate. Stăruind în acestea te-ai făcut pricină de mântuire și pentru fratele tău din lume. Rugăciunea nu judecă, ci se smerește, aducându-ne aminte greșelile noastre, nu ale lumii. Rugăciunea adevărată cere iertarea lumii, nu osândirea ei. Iar asupra smereniei vrăjmașul nu poate nimic. Deci, făcând așa, ori de câte ori întâmplarea o cere – dar și când n-o cere – ajutat de Dumnezeu, treci cu bine peste prima piedică a protivnicului pe care ți-o ridică în cale prin frații tăi din lume, care sunt mai slabi de înger. Cine are darul dragostei, al răbdării și al gândului smerit, în vremea de luptă – dacă luptă după lege, iar legea este dragostea – poate vedea lucruri minunate, întoarceri neașteptate la Dumnezeu. (c' p 20)

— Nu căuta să cunoști faptele altora, se vor găsi și în tine multe din aceleași fapte de care îl bănuiești pe aproapele. Să fim atenți cu noi înșine și să nu luăm în răs pe aproapele, pentru că și în noi înșine se află multe din acelea pentru care râdem de alții, (md.p.107)

— Omul bun îi vede pe toți oamenii buni, iar cel rău și viclean învinuiește, osândește și vorbește de rău nu numai pe cei ce merg strâmb, ci și pe cei ce merg drept. Cine are inima curată îi vede și îi socotește pe toți oamenii curați, dar cine are inima pângărită de patimi nu socotește pe curat, ci socotește că toți oamenii sunt asemenea lui. <md-ți 107>

— Fie de-ai vedea pe fratele tău săvârșind pe față o greșeală, fie chiar una foarte grea – nu cugeta, cu toate acestea, că ai fi tu mai bun ca el, căci nu știi câtă vreme vei mai fi statornic în cele bune. Toți suntem șubrezi – dar crede că nu-i mai șubred ca tine. Trufia l-a pierdut pe om, însă smerenia îl ridică și-l așază din nou în împăcarea cu Dumnezeu. (T-ȚI 167)

— Porunca iubirii: să nu-ți îngădui nicio judecată, nicio separare de frate, ci roagă-te pentru cel ce te-a nedreptățit. Satana luptă sub toate formele să strice aceste făgăduințe, aceste voturi, să te

încolăcescă aruncându-te în judecarea altora, în cârteli și nemulțumiri. Pe orice ascultare ai avea, vine diavolul și-și înșurubează și ideea lui și modifică scopul ascultării, ca la vremea plății să poată zice: „Doamne, și de mine a ascultat!”. Aceasta este rădăcina vrajbei între tine și fratele. (MD-ți 17)

— De câte ori lovești în cineva, de câte ori judeci pe fratele, să știi că nu te poți ruga. Rugăciunea ta nu-i primită, ascultată, ci este lepădată. Ori de câte ori calci voia lui Dumnezeu la sfatul ispititorului, te izolezi de fratele tău, te dezbină și atunci puterea lui crește asupra ta și, fără să-ți dai seama, ajungi pe dinafară de cale. (GSD)

— Omul duhovnicesc vede, omul lumesc nu vede. Când cel ce vede Adevărul de Taină al lumii, nu-l mai judecă pe cel ce nu-l vede, ci îl iubește așa cum este, și cu iubirea lui îl scoate din orbire, face dovada celeilalte lumi, face dovada lui Dumnezeu. (Dio-73)

— Nu te despărți, nu te desolidariza de înaintea lui Dumnezeu, pentru niciun motiv. Iisus S-a rugat pentru cei ce-L răstigneau. Ștefan se ruga pentru cei ce-l ucideau., OH – p4X6>

JUDECATĂ

— Hristos-Iubitorul e inseparabil de Hristos-Judecătorul, căci numai adevărul care ne judecă ne iubește cu adevărat și vrea cu adevărat mântuirea noastră. Iubirea fără judecată este iubire fără adevăr și nu ne poate mântui; numai iubirea care ne aruncă în prăpastia pocăinței, numai ea e în stare să ne izbăvească de spasmele străfunde ale trufiei noastre și de superficialități le multe ale unei vieți mincinoase și să ne ridice din întunericul lăuntric la lumina cea neînșelătoare. (CHIP 398)

— Starea sufletului dincolo de mormânt este continuarea stării sale pământești, fie de viață, fie de moarte. Cel ce a înviat în sufletul său cunoștința și iubirea lui Dumnezeu, câtă vreme era pe pământ, acela a înviat pentru veșnicie; iar cel ce a omorât acestea în sufletul său și moartea l-a prins în acestea, acela a murit pentru veșnicie. Acela a omorât împărăția lui Dumnezeu dinlăuntru și a înlocuit-o cu împărăția chinurilor veșnice, în care a intrat încă din viața pământească. Ili>p-314)

— Și oare de ce n-ar putea Dumnezeu, în mărinimia desăvârșirii Sale, să ierte pe toți, pe păcătoși și pe diavoli, și să-i îmbrace iarăși în lumina dumnezeiască?

— Nu, și din mai multe motive. Pomenesc două: unu ar însemna

suprimarea darului libertății voinței, care, după un filosof creștin modern, ar însemna suprimarea spiritului – ceea ce Dumnezeu nu poate face. Al doilea motiv: pedeapsa petrecerii în starea de iad a conștiinței, cu toată eternitatea sa, e nemăsurat o pedeapsă mai mică decât petrecerea forțată în lumina dumnezeiască. Aceasta ar fi pentru ei o 132 urgie tară asemănare, în comparație cu chinurile absurdului sau a preocupării cu nimicul. De aceea nu se descoperă Dumnezeu, ca Dumnezeu, în lumina slavei Sale, fiindcă în clipa aceea a sosit Judecata – de la care încolo ești: sau osândit la o stare de iad, sau strămutat într-o Fericire divină.

Iar pentru o dreptate deplină, care să ni se facă fiecăruia, trebuie să vie toți martorii și pârâșii noștri, și să fim o zi, convinși de dreptatea dumnezeiască. Căci faptele noastre, gândurile, cărțile scrise, cuvintele, au urmări nemuritoare și numai taina pocăinței poate îndrepta ce-i de îndreptat din ele. Deci toate urmările, rămase fără îndreptare, vin de față: pentru noi sau împotriva noastră, pe care au fost făcute: pentru noi și împotriva oamenilor, sau împotriva noastră și în folosul oamenilor. (cv-ți 36)

— O întrebare tulburătoare: omeneste judecând, se poate ca atotbunătatea lui Dumnezeu să pedepsească omul pentru o viață greșită de 30, 40, 80 de ani, o veșnicie întreagă? Da, dacă o viață întreagă de 30, 40, 80 de ani omul n-a avut nici măcar o clipă a recunoașterii vinovăției sale, cum a avut tâlharul de pe cruce, și a recunoașterii iubirii lui Dumnezeu; o clipă, care tâlharului i-a câștigat împărăția lui Dumnezeu pentru veșnicie.

Să lărgim puțin semnificația acestei clipe pe care dacă o ai câștigi veșnicia lui Dumnezeu cu ea. Clipa învierii tale din păcat, din necunoștință, din superficialitate. Clipă care va întinde împărăția lui Dumnezeu peste toate calendarele tale pământene, clipa întâlnirii tale cu Dumnezeu, cu persoana lui Iisus. Clipa găsirii lui Dumnezeu în tine.

Să lămurim minunea aceasta a convertirii tale reale. După Sfinții Părinți și practica Bisericii, ea are următoarele baze: Iisus. Se află ascuns în poruncile Sale și. Se află acoperit și real în Tainele Sale, în Sfintele Taine. Iar în noi, în alcătuirea cea duhovnicească a noastră, se află deodată cu Botezul și cu celelalte două taine însoțitoare, Iisus prin Taina Sfântului Botez a îmbrăcat lăuntric făptura noastră omenească. S-a născut pe Sine în noi și așteaptă până ajungem la priceperea noastră și la momentul în care să ne decidem ce facem cu Iisus din noi.

îl băgăm în seamă, îl punem în valoare, dezvoltând restul vieții noastre după viața Sa? îl trăim pe El sau facem urechea noastră surdă, și-L ținem întemnițat în noi, în bolnița noastră, în mărăcinișul nostru, în golăitatea noastră, în temniță și nu-L cercetăm, bolnav și nu-L îngrijim, gol și nu-l îmbrăcăm.

— Iată lămurită dreptatea judecății. Pentru că L-am chinuit pe Dumnezeu în noi o viață întreagă și am fugit de el pe toate căările veacului, de-am avea anii lui Matusalem, tot așa am face. Deci e cu dreptate la Dumnezeu să ne judece pentru câțiva ani o veșnicie întreagă. Nu ne putem apăra spunând că nu am avut vreme să luăm o decizie asupra comorii îngropate în țarina făpturii noastre. (CV-p-J7)

— Dacă putem fi trași la răspundere pentru o viață, ca timp pierdut, și osândiți la o eternitate negativă, absurdă, aceasta se întâmplă că am scos pe Iisus din ale Sale: L-am scos din noi, din rostul Său în noi. Constituim o împărăție fără El, împotriva Lui. E greu de priceput cum pentru 20 – 40 – 60 de ani pământești, să plătești fără de sfârșit. Cu toate acestea nu e nedreptate la Dumnezeu, pentru că: atâția ani, sigur erau o vreme de ajuns pentru o decizie, în care împărăție să fii. Viața aceasta nu are scopul în sine. A o trăi ca scop în sine, înseamnă să negi, să alungi pe Iisus din tine, să alungi Sensul și să rămâi cu non-sensul. A trăi așa, înseamnă să răspunzi lui Iisus: toate Ți-ar fi date Ție, afară de mine; eu m-am dat altuia! (CV, p 15X)

— Pe pământ sunt adeseori puzderii de legi omenești; la judecata lui Dumnezeu sunt numai două: legea iubirii de Dumnezeu și legea iubirii de oameni, în care se cuprinde toată Scriptura. În loc de dosare, sunt cărțile morții și Cartea Vieții, în care-s scrise toate faptele oamenilor.

În ziua judecății se împlinește desăvârșit cuvântul „Mila și adevărul merg înaintea Ta” (Psalm 88, 15), căci atunci oamenii vor fi întrebați despre: 1. faptele iubirii și 2. mărturisirea dreptei credințe, după cuvântul: „Cine se va rușina de Mine și de cuvintele Mele în neamul acesta preacurvar și păcătos, și Fiul Omului se va rușina de el când va veni întru mărirea Tatălui Său, cu sfinții îngeri” (Marcu 8, 38).

Mila și adevărul, iubirea și curajul mărturisirii lui Dumnezeu, iar pe de altă parte, ura și minciuna, acestea îi despart pe oameni în două, în buni și răi, precum desparte păstorul oile de capre; oile de-a dreapta și caprele de-a stânga.» c' **p** 322>

— Fără judecata din urmă (atât a vieții particulare la încetarea

vieții pământești, cât și a vieții de obște a tuturor oamenilor datorită unui cataclism), creștinismul ar fi incomplet, n-ar angaja viața și i s-ar fi stins continuitatea. Judecata revelează structura noastră sufletească – responsabilitatea, libertatea duhului, vinovăția pentru pierderea acestei libertăți sau răsplata pentru realizarea acestei libertăți, de care suntem conștienți la nivelul conștiinței. <Rî p 18)

JUDECATA PARTICULARĂ

— La ieșirea din cortul pământesc, sufletul trece în lumea asemenea cu el, a făpturilor nevăzute, fie cu îngerii buni, dacă a fost bun, fie cu îngerii căzuți, dacă faptele lui au fost rele. (...) Acum dă sufletul de datoria cunoașterii. Dacă sufletul n-a ajuns, sau n-a vrut să ajungă pe pământ la desăvârșita cunoștință de sine însuși, el trebuie neapărat, ca ființă spirituală, să se cunoască dincolo de mormânt. Sufletul trebuie să-și dea seama de ceea ce și-a câștigat; trebuie să-și recunoască și să-și pronunțe judecata, înainte de a-l judeca Dumnezeu. (...) Acum, sufletul se închină lui Dumnezeu, Tatălui său, nu prin credință, ci prin vedere. Cei curați cu inima vor vedea pe Dumnezeu – asta-i fericirea.

Cunoștința trebuie să fie deplină, pentru stadiul în care se află sufletul acum. De aceea e condus de înger să vadă Raiul, fericirea dreptilor, răsplata faptelor bune, dar mai ales e condus să-și vadă faptele sale bune pe care le-a făcut, sau pe care le-ar fi putut face, dar nu le-a făcut. (...) Iar ca la a noua zi pământească (a șasea zi de la îngroparea trupului) sufletul se reîntoarce la Dumnezeu și I se închină. (...) De la aceasta, a doua închinare a sufletului, din porunca lui Dumnezeu, sufletul merge să vadă și iadul, suferințele păcătoșilor, scrâșnirea dinților, focul cel veșnic, întunericul cel mai de dinafară, unde e plângerea deznădejzii ultime.

Dincolo nu e timp, ca la noi, ci veșnicia. Totuși călătoria asta a sufletului prin iad, ține ca la 30 de zile pământești. În vremea aceea sufletul cunoaște cu de-amănuntul plata păcatului, urmările relelor pe care le-a făcut el. Dacă s-a pocăit de ele, se va teme mai puțin; dacă nu se pocăise de ele și-l prinsese moartea într-însele, îngrozirea lui va fi cumplită. Acum își cunoaște „locul 11 după dreptate, în care are să se muncească și tremură de frică.

După vederea iadului, sufletul se întoarce pentru a treia oară să se închine Domnului. Acum e lămurit. A văzut binele și răul. Acum nu mai vorbește, ca pe pământ, că nu este Rai și Iad. Acum nu mai zice, ca

hoțul fără minte: „Nu cred că este temniță!” (...)

În împărăția nevăzută a duhurilor, la a patruzecia zi pământească, are loc o mare hotărâre asupra sufletului, care s-a lămurit în așa de scurtă vreme, cât nu se lămurise în zeci de ani de zile de viață pământească. Biserica pe pământ se roagă lui Dumnezeu a treia oară, pentru sufletul care-și așteaptă judecata împăratului lumii. Stăpânul vieții are în mână cheile morții și ale iadului (Apocalipsă, 1, 18). Deci, dacă sufletul, în viața pământească, a fost ostaș bun al împăratului Hristos, intră în obștea sfinților, a îngerilor buni, bucurându-se de toate ostenele și suferințele ce le-a îndurat bucuros pentru Hristos pe pământ. Dacă însă n-a trăit pentru Hristos, ci pentru sine și pentru toate amăgirile lumii acesteia, petrecerea lui va fi cu diavoli, în „locul” de muncă.

Deci judecata particulară, adică a fiecărui suflet îndeosebi, iese a patruzecia zi de la mutarea sufletului din cortul lui de lut. Hotărârea pe care o dă Dumnezeu asupra sufletului de-a petrece în împărăția luminii, sau a se osândi în împărăția chinurilor, e o hotărâre provizorie, și ține până la judecata cea de obște, judecata de pe urmă. Aceea e definitivă și fără de sfârșit. <c' p 3 i°-312)

— În împărăția lui Dumnezeu nu intră nimic necurat. Deci ne putem închipui ce puțini sunt aceia care rămân în împărăție, încă de la judecata particulară, pentru veșnicia nesfârșită. (Ci p „3)

JUDECATA UNIVERSALĂ

— Ziua judecății consfințește, pentru toată veșnicia, una din cele două împărății, în care ne-am trăit viața pământească: fie împărăția iubirii feroce de sine însuși, care te făcea de vrajbă cu toată lumea, cu Dumnezeu și cu tine însuși, fie împărăția iubirii, în primul și ultimul rând de alții, de toți oamenii, indiferent cum sunt, și a iubirii de Dumnezeu sau de Adevăr.

Vei fi adică, una din două, sau: ros de viermii poftelor tale neîngăduite, chinuit în cercul tău îngust, din care nu vei mai vedea pe nimenea, ars, mâncat de răutatea ta absurdă, chinuit de necredința ta în Dumnezeu, furios de a nu mai putea face nimic, nici rău nici bine; vei suferi nespus văzând suferința ta absurdă, crescând fără sfârșit o veșnicie întregă.

Sau vei fi izbăvit desăvârșit de toată infirmitatea omenească, fericit de vederea neîntreruptă a lui Dumnezeu, de sporirea cunoașterii Sale, de fericita comunitate cu Sfinții, cu un cuvânt, de

odihna mai presus de grăire a strămutării firii tale în Dumnezeu – a cărei desăvârșire dăinuiește sporind, veșnicia fără de sfârșit. (t v p 36)

— În ziua acelei înfricoșate cunoștințe cu Dumnezeu va fi o vedere minunată: toate faptele fiecăruia, pe care le-a făcut într-un ascuns, acum sunt date pe față și le vede nu numai cel ce le-a făcut, ci toți oamenii, dimpreună cu îngerii, văd deodată întreolaltă toate faptele lor și ale tuturor. Mai mult decât atât: oamenii au să vadă și toate urmările faptelor lor, în urmașii și în înaintașii lor. Au să vadă pe Cuvântul lui Dumnezeu, pe care trebuiau să-L primească și să-L asculte, ca să nu pricinuiască osândă peste așa mulțime de oameni. <cap 321>

— O judecată dreaptă și veșnică nu se face decât chemându-se toți martorii, toți oamenii, din toate vremile, să-și vadă toate faptele și să-și cunoască toate urmările lor și pe dreptate să-și ia plata veșnică. Atunci mateloții lui Columb vor vedea turma de nebuni pentru care au să dea seama, că le-au adus cu fapta lor germenul nebuliei. Luther se va vedea pricinuitorul puzderiei de secte, iar înșelații lui se vor apăra și ei de urgia judecății, zicând: „Doamne, Doamne, au nu în numele Tău am profetit și cu numele Tău am scos demoni și în numele Tău multe minuni am făcut?” Dar capătă răspunsul: „Niciodată nu v-am cunoscut pe voi. Duceți-vă de la Mine, cei ce lucrați fărădelegea!” (Matei 7, 22 – 33) și vor merge cu lucrătorii fărădelegii toți cei ce-au ascultat de ei. Și așa mai departe, fiecare va vedea și va culege roadele, nebănuite de mari, ale faptelor sale, fie bune, fie rele. Căci viața pământească era vremea semănatului, iar viața viitoare, vremea secerișului. (Ci, p 32 l)

— Urmașii te vor acuza sau te vor ridica. (GSD)

— Ziua judecății omului e totodată și ziua nașterii din nou a lumii (Matei 19, 28), când va fi Cer nou și pământ nou, căci acestea care sunt, de istov vor arde (2 Petru 3, 13). Deodată cu această minune a înnoirii cosmosului prin foc, omul e înnoit prin focul judecății. <c' p 322>

JUSTIFICĂRI

— Unde e apărare nu e smerenie, deci nici mărturisire și nici iertare; mândria tot stăpână rămâne; cu Dumnezeu nu poți face diplomație sau compromis. <ci p 63>

— Apărarea (dreptului propriu) cu smerenia se exclude; e ca și apa cu focul. (GSD)

LACRIMI

— Cu puterea de a izgoni duhurile cureți pe alții și te poți primejdui pe tine; pe când cu lacrimile te curățești pe tine și-i folosești și pe alții. Iisus n-a pus accentul pe minuni, ci pe cunoștința de Dumnezeu și pe curăția inimii; iar la acestea se ajunge, de cele mai multe ori, plângând. (cv-p-2 i9>

— Cine vrea să se curățească de păcate, le curăță cu lacrimi. <mop-76)

— Lacrima e simbolul pocăinței, ea nu se pierde. Pot fi lacrimi ca dar a lui Dumnezeu, ca pocăință a celui care o cere. De la o anumită vârstă lacrimile scad. Lacrimile sunt ale firii care plânge de multe pricini. Nu sunt un semn de neapărată trebuință pentru mântuire; nu-s condiție de mântuire, căci uneori cine le are se mândrește cu ele. Lacrimile nu-s de ajuns să te mântuiești. Echivalentul lacrimilor de pocăință este în conștiință. Lacrimile pe care le vezi, te încurci în ele că le vezi. De folos sunt cele pe care le vede numai Domnul Hristos. (GSD

— Plânsul folositor este al omului smerit, care se cunoaște mai bine pe sine; plânsul folositor dovedește o stare sufletească de pocăință, smerenie, umilință. (...) Dar lacrimile sunt și ale firii, care plânge din multe pricini, și nu sunt un semn de neapărată trebuință pentru mântuire, nu-s condiție de mântuire, căci uneori cine le are se mândrește cu ele. <md-p75»

— Plânsul deznădăjduit îl au oamenii mândri. <md-ți 75»

— Ferice de acela care mereu își va plânge păcatele. Întristarea după Dumnezeu e mai bună și mai folositoare decât bucuria lumii. După cum bucuria lumească este amestecată cu tristețea, tot așa lacrimile după Dumnezeu odrăslesc o bucurie permanentă și neveștejită. Să ne grăbim să semănăm lacrimi de pocăință, ca să secerăm bucuria mântuirii. <md p 76

LAUDĂ (SLAVA DEȘARTĂ)

— Iisus nu admite nici lauda de la alții, nici lauda de sine. A fost lăudat și Iisus de câteva ori, dar de fiecare dată a ferit laudele de la Sine. Iisus însă s-a bucurat de câte unii oameni. Recunoștința era cea mai bună încurajare – și Iisus o avea, deși în folosul omului era întoarsă.

Lauda de sine și lauda de la alții e slavă deșartă și ia faptei meritul de-a mai fi răsplătită de Dumnezeu. Iubitorii de slavă deșartă își iau plata de la oameni, aici. Cei ce vor lua plata de la Dumnezeu,

lucrează pentru oameni ca pentru Dumnezeu, iar de la ei nu le trebuie plată deșartă, sau dacă aceia totuși le-o dau, ei o întorc lui Dumnezeu.

Iisus vrea ca fapta bună să izvorască natural dintr-o natură bună, într-un chip dezinteresat, cum crește bobul de grâu și cum izvorăște apa din stânci, fără să se preocupe de bunătatea lor. Fapta bună e bună numai dacă e acoperită de smerenie. (Nu de fățarnicia smereniei sau de interes acoperit.) Smerenia e ca dragostea: nu caută ale sale. <cv-p-3 i0>

— Trebuie să fii mai presus de cuvintele oamenilor, ca să nu te-atingă nici ocară, nici lauda din ele. <cv-p-206>

— Unii ne laudă, alții ne ocărăsc. Cei ce ne ocărăsc sunt mai aproape de adevăr decât cei ce ne laudă. (Noi știm bine cum stăm cu cei trei uriași: neștiința, uitarea și negrija...) Laudele mai degrabă ne pot primejdui cu „căderea la laudă”. Căci acestea, chiar de-ar fi și adevărate, învie în noi iubirea de sine și slava deșartă.

Pe câți nevoitori ai pustiei n-a surpat vicleanul, lăudându-i pentru nevoințele lor, iar ei au căzut la laudă, pentru că au călătorit fără întrebare și sfat. (CHIP 4191

— Cu „Cartea de aur” spuneți multe. E o carte de slavă deșartă, căci oricine scrie în ea trebuie să vă laude. Laudă cât văd și cât se vede, dar ceea ce ascundeți e în contradicție cu ceea ce arătați.

Pentru slava deșartă munciți mult, mai mult ca pentru smerenie. Faceți mai bine și îmbunătățiți locul cât puteți mai mult, dar nu pentru a fi laudă, ci pentru a vă însemna sufletele voastre.

Cum puteți să credeți când primiți slavă unii de la alții și slava care vine de la Dumnezeu nu o căutați? „Nu puteți sluji la doi domni”, și la cel cu slavă deșartă, și la cel cu slavă adevărată.

— Gândiți-vă bine! (MDP 150

LECTURĂ

— Citește asimilând, nu simplu citind – că nu-i vorba de-a împlini o normă, ci un canon – aceasta-i norma sau principiul. Citește trăind, nu memorizând. A citi trăind, bucurându-te de frumusețea unei idei, te construiește conștient și subconștient, iar timpul scoate cele sădite acolo așa, cândva, ca pe ale tale. Ceea ce rămâne după ce ai uitat tot ce ai citit, aceea îți aparține cu adevărat; aceea ai asimilat. Deci nu te îndrum de-a citi ca să-ți încarci memoria, aceasta e bibliografie și slavă deșartă; ci de a crește sufletul și pe aripile artei mântuirii.

<Dio-p-25>

— Să-ți ferești capul de frig și de prostie! FZ>

LEGI

— Sunt două feluri de legi: legile naturii și legile oamenilor. Confundăm adesea aceste două planuri ale legii: pe cele făcute de oameni, cu legile sublime care reflectă în timp și spațiu însăși natura lui Dumnezeu.

O lege omenească poate fi arbitrară, rezultând din voința unui om, ca autoritate recunoscută de o națiune. Cel ce-a stabilit-o, o poate modifica, poate preciza infracțiunile care le pedepsește legea, deși sancțiunea n-are legătură cu infracțiunea în sine. Știm că se poate călca (viola) o atare lege. Dacă vinovatul e descoperit, sancțiunea prevăzută îl atinge; dacă nu-i descoperit, vinovatul își vede de calea lui ca și când încălcarea n-ar fi avut loc.

Legile naturale însă nu au nimic din caracteristicile omenești. Mai întâi, o lege naturală nu poate fi călcată. Ea e intangibilă, imuabilă. Omul o poate neglija, atunci legea îl lovește. Se poate ca omul să o ignore, dar cu asta nu-i suportă mai puțin consecințele dureroase; chiar dacă a făcut-o din ignoranță, legea nu se poate schimba. Efectul, care urmează infracțiunii legii, nu e o sancțiune arbitrară, ci o consecință inevitabilă. coh 465»

— Două moduri de-a exprima legea. Dacă o înțelegem, devine pentru noi o forță, un povățuitor și un sprijin; și care, în caz contrar, ne spulberă ca pe-o nimica. (OHI-p-464)

LEGIONARI

— În trecut și în prezent n-am fost înscris în nicio formație politică, n-am activat în niciun fel și nici n-am cotizat ca simpatizant. Dovadă că n-am făcut parte nici din simpatizanții legionarilor pot să spun că, deși amator de cărți, n-am cumpărat și n-am citit nicio publicație legionară. M-am consacrat exclusiv propovăduirii religiei.

Datorită faptului că m-am consacrat cu toată viața creștinismului și deci luării în serios a preoției, mi s-a răspândit un nume ca atare. Au venit mulți oameni să-și mai pună sufl etul în acord cu creștinismul. Au venit și legionari. Ca preot a trebuit să-i primesc a sta de vorbă cu ei. Un preot stă de vorbă cu orice fel de oameni. Poziția mea preoțească față de ei a fost următoarea: m-am silit din toate puterile să-i despoliticianizez înțelegând prin aceasta a-i determina să arunce pistolul răzburarea, conspirația, subversitatea, jurământul reacționismului tacit sau manifest față de stăpânirea constituită. Cred

că mulți m-au înțeles și lepădând pozițiile greșite au revenit la creștinismul care nu se ceartă cu stăpânirea [...]. Le-am propovăduit calea împăcării cu Dumnezeu în funcție de împăcare [al cu oamenii, deci și cu

Stăpânirea t – n declarația dală Siguranței în 10 iunie 1948] (ASI. p. 145)

— Oamenii sunt liberi a avea păreri politice, convingeri politice, însă să nu dăuneze societății în speță statului, neorânduiești cu păcatele de pistol și orice fel de răzbunare.

— Acestea au fost întotdeauna sfaturile mele pe care întotdeauna le-am dat individual, iar nu în „ședințe”.

— Din câte îi cunosc, fără să le fi citit nicio carte, știu că ei, în formarea unei doctrine, unei ideologii proprii, au apelat și la creștinism.

— S-au dovedit creștini practicanți ai rugăciunii și a celorlalte obligații bisericești. Declarau creștinismul cea mai superioară concepție despre lume și viață. Mărturiseau că nu pot realiza în toată splendoarea ei această concepție, fiind în formație. La formarea ideologiei legionare s-au orientat spre creștinism; nu l-au realizat decât cei

Ce S-au lepădat de Violență, pistol etl. (din declaralia Siguranței în 11 iunie 1948) <ASI, p. 152)

— Le-am aflat de nume abia în cursul studiilor de Teologie (1929 – 1933). Absorbit total de preocupările cărții și respectând regulamentul claustru al Academiei Teologice din Sibiu, nu mi s-au părut interesanți de urmărit, deși au ținut un congres studentesc la Sibiu. N-am participat la congresul acela, pentru că, odată nu m-au atras, apoi pentru că Uniunea Studenților excludea dintr-însa pe teologii de la Sibiu.

Profesorii noștri de la Sibiu ne-au atras atenția asupra unor greșeli fundamentale ale legionarilor, cu ocazia asasinării mișelești pe care au săvârșit-o în spital asupra colegului lor Stelescu. Din câte îmi aduc aminte, între asasinii legionari erau și doi studenți teologi, unul din București și altul din Oradea. Numele lor nu le-am reținut, cred că nici atunci proaspăt. N-am uitat însă de ce-s capabili. (...)

Deși nu le știu doctrina din izvoare originale sau din cuvântări, totuși se știa, în general, că legionarii vor să fie creștini.

Furaseră însă un drept, care nu le aparținea lor: „pedepsirea

răilor”. Pedepsirea asta, care, după cum s-a văzut, era chiar cu moartea, asta îi făcea să cadă din naționalism în șovinism și din creștinism în terorism. (...)

Când am aflat de modul îngrozitor în care au asasinat o serie de bărbați politici, dintre care nu rețin decât pe Iorga și pe Madgearu, mi-am dat seama că-s o mișcare fără viitor și că asupra lor atârnă păcate grele. [dmdeclaraiadată SIB – uranle în lbiunie **skasi.p. i59**>

— Printre pelerinii pocăiți, care vin la mănăstire să-și mărturisească vinovățiile și să-și pună conștiința de acord cu creștinismul, sunt și mulți legionari, de data aceasta, umiliți și dosădiți.

Le știam greșelile lor publice, seria asasinatelor, jafurile din vremea guvernării, absurditatea rebeliunii și plata cu închisorile, dar acum eu eram preot și părinte, dator a primi cu bunătate și pe păcătosul ce se pocăiește, fie el pravoslavnic, fie tâlhar, fie legionar. (...) Am prețuit și încurajat pocăința lor. [din declarația dată siguranței în i6

Iunie 1948] (ASI, p. 164)

LENE

— Lenea, traiul tihnit în lumea aceasta, plăcerea, slava nu-L vor găsi niciodată pe Dumnezeu. (...) Noi nu-L găsim pe Dumnezeu, fiindcă nu ne obsedează acest lucru, suntem mulțumiți în mizeria noastră, în haina noastră de carne, și n-am jurat moarte acestui fel banal de a fi. <diop 223>

— Lenea face sufletul molatic și uituc; incapabil de nevoințe, incapabil de ascultare și mulțumit de sine. Sufletele leneșe nu se izbăvesc de patimi, nici de pământ nu se desprind. Lenea e climatul sufletească în care se dezvoltă patimile; trupul îndărăpțează, sufletul se îpușinează. Alte patimi cresc, care deviază și slăbesc mintea. Dovezile neputinței nu îndrumă pe leneș spre smerenie, ci spre sentimentul inferiorității, iar când i se îndreaptă scăderile [de către cei nevoitori], în loc s-o ia către îndreptare o ia către mania persecuției. Nevoința acestora trezește în leneș invidia, care taie legătura sufletească cu aproapele și cu orice sfat. În sensibilitate se nasc complexe și conflicte, iar în minte obsesii. Calea bolilor reale sau fictive e deschisă. Nevrozele rod temeliile liniștii, pomenirea lui Dumnezeu scade, sufletul se destramă. În felul acesta ne trezim scoși de pe planul religiei și aruncați în domeniul patologiei psihice. <Dio p 138>

LIBERTATE

— La porțile sufletului omenesc, Dumnezeu își încetează stăpânirea, fiindcă îi vrea iubirea. Aci în suflet, El vrea să fie primit din inițiativa noastră. coh p 375>

— Libertatea de conștiință e un dar special al lui Dumnezeu dat omului, ca prin el să crească până la desăvârșire. Dar tot prin acest dar te poți pune și împotriva lui Dumnezeu, dându-ți impresia că Dumnezeu nici n-ar fi, ci că „dumnezeu” ești tu. La acest punct de cumpănă libertatea se pierde și omul cade în haos, în „păcatul împotriva Duhului Sfânt”. «W»

— Oamenii au ajuns în robia patimilor. În cazul robiei, cenzura minții a slăbit considerabil și patimile conduc mintea, iar omul și-a pierdut libertatea. (t – p 154)

— Primul care a adus știrea, i-a făcut conștienți pe oameni de libertatea lor, este creștinismul. Libertatea e un mare dar, excepțional de mare. Cu toate acestea, valoarea darului, libertatea, te poate și pierde, căci dacă-ți închini libertatea ta spre fărădelegi, din liber ajungi rob, din om, neom. Libertatea își câștigă însă valoarea de mântuire numai dacă trece prin jertfă. Jertfa e vama de verificare. Liber ajunge numai cel ce se leapădă de toate și în primul rând de sine. (CV, p337)

— Prin Botez scăpăm de jugul robiei, devenim liberi de silnicia păcatului. Poruncile Noului Testament sunt porunci ale libertății, porunci ale hapului, nu ale legii. Dar dacă nu le împlinim ne pierdem iarăși libertatea. Poruncile Noului Testament ne asigură libertatea spiritului, precum neîmplinirea lor ne întoarce iarăși sub tirania păcatului. (Ci pl56)

— În împărăția religiei, libertatea nu e un concept abstract, ca în câmpul cunoașterii în general, aci ea e o structură a omului devenit spiritual, străbătut de adevăr, încă din veacul acesta. Unul ca acesta, chiar de-ar tăcea, mărturisește înaintea oamenilor pe Iisus, Cel ce l-a făcut liber. <cv-ți 338>

— Evidența divină n-are nevoie de nicio sprijinire. Totuși, vedem că necredința îi stăvilește evidența. Deci credința este o decizie a libertății. Căci numai libertatea omului hotărânește, numai până la un punct, atotputernicia lui Dumnezeu. Decizia de a crede în Dumnezeu sau decizia de a fi ateu, firește, este o faptă a libertății – sensul pozitiv sau sensul negativ al libertății.

Cu nonsensul, sub orice formă l-a întâlnit, Iisus n-a putut face

nimic. Aparent, lucrurile îl arătau pe Iisus neputincios. În fond, Iisus își ascundea atotputernicia slavei, rezervată pentru a doua venire, când deciziile negative ale libertății omenеști nu-l mai sunt o stavilă. Atunci acestea nu mai au îngăduire. (CVP, 266)

— Cine nu se va lepăda de sine nu va fi liber. (FZ)

— Toată lumea este a ta când ai renunțat la ea. Atunci ești mai tare ca ea și te ascultă. (FZ)

LOCURILE SFINTE – IERUSALIM

— Dacă nu L-ați găsit pe Mântuitorul aici, nici acolo nu-L găsiți.

<v-p-22l>

LOGICĂ

— Cu nebunia, ca principiu de explicare a lumii, nu e absurditate posibilă la care să nu se ajungă în chipul cel mai logic cu putință. Ba chiar se va atinge absurdul.

(OH!. p. 482)

— În câmpul rațiunii apar întrebări care-i depășesc și posibilitatea, și competența. Kant, de pildă, a pus pe două coloane mai multe perechi de teze și antiteze, demonstrate cu aceeași stringență logică fiecare.

Dar faptul că aceeași rațiune poate demonstra logic, și pozitiv, și negativ, unul și același lucru, a dus la contestația competenței rațiunii în rezolvarea problemelor de limită ale existenței. (Rip 131)

LUME

— Istoria și lumea, așa cum sunt, au o valoare existențială, pentru că în ele a intervenit Desăvârșirea, dându-le Sensul, spre care sunt în marș. (CV, p 180)

— O cumpănă rezemată pe conștiință: noi suntem și din lumea aceasta, desăvârșirea nu-i din lumea aceasta. Porunca desăvârșirii ne cere, pur și simplu, strămutarea – încă în lume fiind – în împărăția din care ne-a venit desăvârșirea, îmbrăcată concret, într-un Om-Dumnezeu, în Iisus Hristos.<cu, p 127>

— Dacă a spus Iisus că „împărăția Mea nu-i din lumea aceasta” (Ioan 18, 36), atunci lumea aceasta nu-i cea adevărată. De aceea nu ne simțim noi bine în ea, nu ne mulțumește, nu ne ferește, nu are în sine o explicație suficientă – iar în noi sunt irezistibile cerințele acestea fiindcă obârșia lumii, explicația și destinul ei e în împărăția lui Iisus. Până la împlinirea vârstelor și rotunjirea ocolului creației o îndurăm ca pe-o lume trecătoare. De aceea vine Iisus a doua oară, fie la straja a

doua, fie la straja a treia a timpului, ca într-o viitoare noapte a timpului, a întunecării cunoștinței de Dumnezeu, să-i lumineze fulgerător explicația și destinul. <cu, p 236)

— Toată lumea e a ta, când ai renunțat la ea. Atunci ești mai tare ca ea și ea ascultă deține. (CV p 293)

— Lumea și veacurile sunt un interval al existenței, învăluit de eternitate. Limitele de atingere ale lumii cu Dumnezeu, începutul și sfârșitul, nu mai sunt în știința omului. (CV p 297)

— Omul care s-a hotărât să iasă din calea păcatelor sau din gâlceava fărădelegilor, se va trezi deodată că i se vor ridica împotriva (2 Timotei 3, 12) trei vrăjmași, unul după altul. Iar vrăjmașii mântuirii sunt aceștia: lumea, trupul și diavolul. Pe aceștia îi arată ca atare toți Sfinții Părinți.

Prin „lume” se înțelege categoria păcatului, adică turma oamenilor necredincioși (Ioan 1, 10), cei ce din toată voia s-au unit cu sfaturile dracilor (1 Ioan 3, 8). E lumea pentru care nu s-a rugat Mântuitorul (Ioan 17, 9). E gura satului, gura vecinului și, de multe ori, gura și faptele celor dintr-o casă cu tine (Matei 10, 36). Aceștia, sau lumea, îți iartă orice ticăloșie ai face, oricât ai îndărăpta cu sufletul, dar nu te iartă nicidecum să le-o iei un pas înainte și să te faci mai bun. Oamenii aceștia ai lumii au o ciudată rușine de a fi buni. Bunătatea ta îi arde și se trudesesc să te scoată de vină cu tot felul de ponoase. „Lumea” e veacul viclean (Galateni 1, 4), placul oamenilor (Efeseni 6, 6) și slava deșartă (1 Ioan 2, 16). Gura lumii grăiește ale stăpânitorului ei (1 Ioan 5, 19). De aceea avem poruncă: „Nu iubiți lumea, nici cele din lume: pofta trupului, pofta ochilor și trufia vieții, care nu sunt de la Tatăl” (1 Ioan 2, 15 – 16). Cine vrea să biruie această primă piedică în calea mântuirii, are la îndemână aceste trei: răbdarea, iertarea și rugăciunea. (Ci p 18) 142

— Ca să ne mântuim trebuie să pierdem înclinarea sufletului cea lunecoasă spre împătimirea cu lumea, cu trupul și cu avuția, care toate aici rămân. Iar dacă nu ardem această înclinare a sufletului spre lume, sufletul întreg se pierde.

(Că, p. 24)

— De-am străluci duhovnicește ca soarele, ceea ce la puțini se întâmplă, de una să ne ținem: că nu suntem din lumea aceasta și nu trebuie ținută „aici” dragostea noastră. Când ajungem la o atare socoteală cu noi înșine, atunci dragostea lui Dumnezeu ne arde, și arde

și piedeca a doua din calea întoarcerii noastre Acasă... Cei ce și-au adunat și și-au strămutat unite toate puterile făpturii lor de la lume și vicii spre Dumnezeu, aceștia sunt cei ce au biruit lumea și pe ei înșiși.
<cu p 24)

— Lucrurile, situațiile, ascund în ele socoteli dumnezeiești, cu tot atâtea raze ale Minții supreme. Credinciosul care le descoperă din lucruri și situații, pe firul lor se suie din lume la cunoașterea lui Dumnezeu.

Pe drumul apropierii noastre de Dumnezeu stă lumea, prin înțelegerea căreia trebuie să trecem. Fiecare om are o legătură cu lumea: dator este să o cunoască după puterea ce i s-a dat. Iar întrucât cunoașterea Adevărului nu poate veni decât după dobândirea virtuților, fiecare trebuie să desfășoare o nevoință morală în legătură cu lumea.

O atitudine principial negativă în legătură cu lumea ne zădărnicește însăși mântuirea. Lumea este impusă fiecăruia ca o piatră de tocilă pe care fiecare are să-și ascută sau să-și tocească facultățile sale spirituale. Prin lume unii se subțiază sufletește, până la înălțimea cunoașterii lui Dumnezeu, și a capacității de împreună lucrători cu El (I Cor 3, 9). Deci lumea poate fi tot așa de bine cale spre Dumnezeu, cum poate fi și cale largă spre iad. Călătorim prin lume unii cu fața spre Adevăr, iar alții cu fața spre aparență și cu spatele spre Adevăr. Unii călătorim spre cer, iar alții călătorim spre iad.

Lumea este pomul cunoașterii binelui și răului, pomul de încercare al omului. Din această încercare nu poți ieși limpede, decât numai cu ajutorul nemijlocit al Duhului Sfânt, numai printr-o adâncă viață duhovnicească. Omul duhovnicesc vede, omul lumesc nu vede. Când cel ce vede Adevărul de Taină al lumii, nu-l mai judecă pe cel ce nu-l vede, ci îl iubește așa cum este, și cu iubirea lui îl scoate din orbire, face dovada celeilalte lumi, face dovada lui Dumnezeu.

Pacea cu toată lumea și sfințenia, fără de care nu va vedea pe Dumnezeu, (Evrei 12, 14), se realizează pe planul duhovnicesc în sufletul celui ce s-a desprins de legătura cu vrăjmașul, și s-a deprins cu dezlipirea de patimi. Omul duhovnicesc trece prin viața acestei lumi cu privirea îndreptată spre adâncurile ei negrăite. Pretutindeni vede taină și nimic definitiv fixat în această lume. Pentru ochiul duhovnicesc lumea devine străvezie, hotarele ei se largesc mereu. Ea pătrunde în alte lumi și alte lumi străbat în ea. Lumea nu mai este un scop în sine și

nu mai e nici stavilă pentru cei curați cu inima. <Di° p 72>

MASTURBARE

— Devreme, în adolescență, uneori și mai devreme – la pubertate – apar faptele rele ale curviei, patimi legate de instinctul sexual. Așa se învață mai întâi onania – păcatul lui Onan (Facerea 38, 9) – această uzură a instinctului sexual. Odată învățată, greu te mai poți dezvăța de ea și uneori ține și după însurătoare. Numai prin spovedanie poți fi iertat și izbăvit, prin hotărâre eroică. Sarsailă l-a învățat pe Onan și-i învață pe toți ceilalți. Se învață și în armată și în închisori... dar este cu mare primejdie, fiindcă materialul eliminat e de foarte mare trebuință creierului, căci o parte se varsă în sânge și ține creierul în echilibru. <tfe p 177>

— Înșușirile copilului atârână de gradul de pervertire la care a ajuns instinctul maternității la femeie. Dacă în timpul sarcinii i-a fost stârnită senzualitatea- ceea ce e o decădere de la rostul firii sale, o pervertire convenabilă pentru mascul – evoluția embrionului în atari condiții de viață intrauterină aduce pe lume un copil ușor aplecat spre onanie precoce și târzie, și va fi un copil arțăgos, ereditar nervos, și predispus spre boli nervoase. Toată această povară își are rădăcina numai în această trezire afară de cale a senzualității mamei. (Ci, p-263)

— Presupunem că un copilandru, la primele anunțări ale instinctului, cade în viciul onaniei. Nu-l află părinții, face excese, e din ce în ce mai retras, mai tăcut, mai obosit, nu mai învață la școală; memoria-scoarța cerebrală a minții – e atinsă; nu mai e agerită de hormonii ce izvorau din sectorul respectiv, încheștat de viciu. Cu alte cuvinte, mintea se tâmpește și încă repede. Creșterea corpului încetinită, cearcănele vinete pe lângă ochi îl dau de gol – pentru cine știe să vadă. Imaginația nu mai e vioaie, nu-i mai place joaca, parcă e bătrân, serios, și, mâinile-cu care a greșit – îi tremură. Iarăși dovadă că nervii sunt într-o primejdie. Dacă n-are norocul să dea de un sfat, sau măcar de o carte, sporind cu vârsta, sporesc și urmările viciului, după cum urmează.

Pomeneam că glandele genezice au o dublă funcțiune: una endocrină, vărsând hormonii în sânge, și alta externă, formând celule genezice. De îndată ce viciul sau desfrânarea de orice fel, și la orice vârstă – cazul e același – încheștează pe om, atunci țesuturile glandelor, masculine sau feminine, sunt peste măsură de mult solicitate și silite să furnizeze material extern și, prin urmare, nu mai pot secreta și

hormonii trebuitori în sânge. Se întâmplă adică un dezechilibru în mediul endocrin. Acest dezechilibru se răsfrânge asupra sistemului nervos, în felul că celulele nervoase, nemaiaivând agenții stimulatori cuveniți, degenerază, mai întâi funcțional, și insul respectiv începe să fie fleșcăit; iar dacă desfrânarea continuă, celula nervoasă moare. Desfrânarea omoară milioane de celule nervoase. Mai trebuie știut și aceasta că toate țesuturile se refac, afară de celula nervoasă. Omorâtă odată, nu mai învie niciodată.

Presupunem că tânărul-bătrân vrea să fie și el în rând cu lumea, vrea să se însoare. Nu izbutește. Nici pe el nu-l prea atrage femeia, și nici fetele nu se simt atrase spre el. Ce e la mijloc? Viciile instinctului i-au stins vioiciunea, i-au șters farmecul, l-au fleșcăit cu totul, nu mai aprinde dragoste, ci milă. De milă ca de silă nu faci casă. Doctorii sfătuiesc: femeile sau căsătoria. Firește, un viciu nu va ieși cu alt viciu – chestiunea rămâne mereu într-un cerc vicios. Iar căsătoria, chiar dacă se face, poartă ponoasele trecutului și muștrările viitorului.

Astfel bărbatului, de pe urma viciilor de tot felul și de pe urma dezechilibrării funcționale totale sau locale a sistemului său nervos, i se întâmplă că pierde frâna nervoasă a ritmului său funcțional și nu se va potrivi poate niciodată cu ritmul femeii sale – neostenită în astfel de vicii. Osteneala și scârba ei abia acum începe, căci mereu va rămâne nemulțumită, ceea ce îi va pricinui nevroze, dureri regionale și gânduri de căutare în altă parte. Nu e ea de vină că-l va părăsi, ci trecutul bărbatului se răzbună. Bărbatul, așa cum l-au desfrânat viciile, nu mai corespunde instinctului maternității femeii sale, și așa trebuie să-și tragă plata: rămâne fără urmași sau și fără soție.

Dar să presupunem că, totuși-totuși, i se va nimeri să aibă și urmași. Aceștia vor purta următoarele poveri părintești: o sănătate subredă, un chip îmbătrânit, diferite neputințe fără leac, iar de scapă cu zile vor fi niște chinuiți ai sorții și slabi de minte. Cum și de ce? Iată cum și de ce: știm de adineaori că toate faptele insului se înseamnă în două locuri: undeva într-o contabilitate nevăzută, și al doilea, ceva mai văzut, în grăuncioarele de cromatină, în genezele cromozomilor, adică în factorul biologic al eredității. <ci-p-244>

MATURITATE

— Măsura coacerii în creștinism atunci se zice că a ajuns la maturitate, când am ajuns și noi ca să trecem din lumea aceasta biruitori în toate ispitele durerii, prin iubirea lui Iisus împinsă până la

jertfă. Aceasta este cea mai înaltă virtute în creștinism: ca să ajungi să simți și tu durerea pe care a simțit-o „Crinul de pe Cruce”, plângând nemernicia oamenilor și rugându-Se pentru iertarea lor. ITI p 175)

MÂNDRIE

— Primul atac asupra patimilor trebuie să-l dăm asupra mândriei, căpetenia tuturor celorlalte. <°h. p 380>

— Mândria dă o plăcere minții, dar o întunecă. coh. p-234>

— Neascultători, oamenii tari de cap și betegi la minte de fumul mândriei nu au parte de darurile sfatului. Căci, părăsind sfatul cel bun dat la vreme și Dumnezeu îi părăsește și-i lasă în sfatul cel rău. (Ci-ți 66)

— Mare este acela care numai de mărirea lui nu se ocupă. (FZ)

— Nu te mândri, omule, tu fiind praf și pulbere. De ce-ți înalți fruntea? Să știi că tu nu ești decât pământ și cenușă. Din pământ ești luat și în pământ repede te vei întoarce. Teme-te și fugi nu numai de mândrie, ci și de tot ce duce la ea și mai ales de slava deșartă. <MD-p-94>

— Nu te așeza mai presus de alții ca să nu stai mai prejos în fața lui Dumnezeu.

Să nu ne înălțăm unul față de altul, pentru că pământul ne va nivela pe toți și ne va da fiecăruia o parte egală. Căci pământ purtăm, pe pământ umblăm și pământ vom fi. Putem oare să ne mândrim cu ceva când noi nu avem niciun fel de proprietate în afară de păcat și de slăbiciune? <md-p95>

— Viața duhovnicească are multe greutăți de învins, mai ales din partea mândriei. Partea importanței, boala locului de cinste sau a numelui de cinste, boala obrăzniciei, neascultarea, grăirea împotriva, posomorârea, groaza de umilință, toate acestea sunt forme în care se dezvoltă și se înmulțește mândria în suflet. Mândria și toți puii ei sunt pricini de conflicte, de nemulțumiri, de fățarnicii. Din răcirea dragostei și a umplerii sufletului de răutate sub influența acestei patimi, mintea alunecă pe panta nebuniei. Ce e de făcut în momentul de limpezime de minte? Să simțim, să ne dăm seama că la mijloc e o patimă, un duh rău care ne trage de minte cu o logică foarte strânsă ca să ne scoată afară din ascultarea lui Hristos. Să ne dăm seama că mai avem ceva în noi neatins de logica aceasta: conștiința. Deci să ascultăm conștiința, nu dreptatea noastră. Să căutăm de mai este cineva care ne-ar putea ajuta să ajungem la liniște. Dacă întinzi mâinile către ajutor, vei fi ajutat.

Inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi. (TVM, P 38)

— Viața duhovnicească are multe greutăți de învins, mai ales din partea mândriei. Partea importanței, boala locului de cinste sau a numelui de cinste, boala obrazniciei, neascultarea, grăirea împotriva, posomorârea, groaza de umilință, toate acestea sunt forme în care se dezvoltă și se înmulțește mândria în suflet. (TVM, p 381)

— Mândria și toți puii ei sunt pricini de conflicte, de nemulțumiri, de fățarnicii. Din răcirea dragostei și a umplerii sufletului de răutate sub influența acestei patimi, mintea alunecă pe panta nebuniei. Ce e de făcut în momentul de limpezime de minte? Să simțim, să ne dăm seama că la mijloc e o patimă, un duh rău care ne trage de minte cu o logică foarte strânsă, ca să ne scoată afară din ascultarea lui Hristos. Să ne dăm seama că mai avem ceva în noi neatins de logica aceasta: conștiința. Deci să ascultăm conștiința, nu dreptatea noastră. Să căutăm de mai este cineva care ne-ar putea ajuta să ajungem la liniște. Dacă întinzi mâinile către ajutor, vei fi ajutat. Inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi. (TVM P 38>

— De pildă mulți vin la călugărie cu o părere bună despre ei înșiși, părere pe care nemărturisit și-o păstrează și în mănăstire. Părerea sau iubirea de sine e o formă subțire a mândriei. În mănăstire visează sfințiri și litanii și viață fericită iar când ajung aici dau de severitatea luptelor cu patimile, de tăierile dureroase ale pedepsirii într-o toată fapta bună, visul se destramă și începe dezamăgirea și nemulțumirea, camuflările mândriei. Dacă cel în cauză își închide sufletul de către povățuirea duhovnicească pentru că aceasta taie amăgirea de sine din care crește dezamăgirea, bobul de grâu se schimbă în tăciune și se crede grâu nedreptățit. Aceasta este iubirea de sine pe care o menține mândria și punctul de vamă al diavolului. Sufletele slăbănogite de mândrie stau totuși pururea încordate în legitimă apărare de către 146 orice îndregători, gata să-și apere dreptatea și să-și justifice întristarea, să-și explice ei mai bine cauza și niciodată nu simte trebuință să asculte și să urmeze, dacă este o cale mai presus de ce pot ei pricepe. Așa se explică îndepărtările, împușinările și chiar întunecările de la rostul luminos al călugăriei. Sufletul dus în robie e jefuit pe dată de toată agoniseala sa duhovnicească. <tvm p 46>

— Mândria singură, chiar sub cea mai subțire formă a sa, cum e părerea de sine, dacă nu e tăiată din rădăcini e în stare să risipească

din suflet toată viața după duh. Nu e mândria urâciunea pustiuului? De aceea când te crezi bun să știi că ești nebun și să aștepti ocară ca să te curățești. Întunecarea aceasta însă ne aduce aminte de învinuirile pe care le-a adus Iisus peste capul celor ce fățărniceau virtutea. <T-ȚI 48>

— Ispita sfințeniei e cea mai rafinată capcană a mândriei. De aceea când Avva Macarie era dus de îngeri din lumea aceasta și pe drum îl întâmpinau dracii zicându-i: „Ai scăpat de noi, Macarie!”, sufletul lui răspundea: „Încă n-am scăpat!”. (TVM-p52)

— Cea mai primejdioasă este mândria sfântului, de aceea sfinții adevărați sunt cei ce nu știu că sunt sfinți, ce țin morțiș că-s păcătoși. (OS° p 114>

MÂNIE

— Mânia ne este dată de la Dumnezeu împotriva diavolului și a lucrărilor lui: păcatele noastre. Precum căinii ciobanilor împotriva lupilor, nu împotriva oilor. Dar diavolul umblă ca să întoarcă săgeata aceasta de pe sine pe oameni. Așa mânia ajunge să fie păcat și pricină de despărțire de Dumnezeu. Avem porunca iubirii de oameni, chiar iubirea de vrăjmași – ca unii ce nu știu ce fac; temeiul mântuirii, chiar, e aproapele. Ori vrăjmașul mântuirii se ascunde dincolo de om și-l înghesuie pe fratele tău cu vorbe rele, cu necredință, cu întărâtare, iar pe tine pe de altă parte îți întărâță câinele mâniei – să i-l dai lui. (0 Hl p 198)

Ascultarea cea străină a încovoiat dragostea noastră spre lumea aceasta și spre trup. Iușimea sau voința, care, după fire, aveau rostul să îndrepte spre Dumnezeu ca un arc dragostea, iar către diavol mânia, ca pe o săgeată, a aprins-o contra firii și a transformat-o în ură, încât fiara de om, ca fulgerele zvârle săgețile în obrazul fraților și în fața Sfântului Dumnezeu, blestemând și dând dracului pe toate și chiar pe sine însuși. (Ci-ți 136) – Nu vorbi nimic cu tulburare pentru că răutatea nu naște binele, ci tu să rabzi până ce te vei liniști și atunci să vorbești, liniștit. Nu îngădui mâniei tale să se ridice până la gâtlesul tău. Cine nu-și reține limba în vremea mâniei, acela nu-și va reține nici patimile. <md-p-93>

— Blândețea și răbdarea au mai multă putere decât mânia și încăpățânarea. Focul nu se poate stinge cu foc, ci cu apă; nici mânia nu poate fi biruită cu mânie, ci prin blândețe și multă răbdare. E mai bine să tai întărâtare printr-un zâmbet, decât să te înfurii ca o fiară neîmblânzită. <md-p93>

— Fii înțelept și închide gurile celor ce te vorbesc de rău cu tăcerea, iar nu cu mânia. Să nu te superi și să nu te mânii decât pe tine însuși. (MD, p 93)

— Mânia și încăpățânarea sunt puterea celor fără de judecată.
<md-p-93>

— Rugăciunea și postul scot dracii poftelor și ai mâniei din trup. Foamea îmblânzește fiarele. (c-ți 2,)

MÂNTUIRE

— Mântuirea e fapta milostivirii lui Dumnezeu, prin care ne scoate din păcat, dacă vrem și ostenim și noi. Dacă însă nu vrem, cu sila nu ne mântuiește. Așa voiește Dumnezeu, ca darul mântuirii (Efeseni 2, 8) Să fie totodată și roada cunoștinței, a voinței și a dragostei noastre. Dar Dumnezeu e așa de milostiv, că tot El ne ajută și să vrem, și să lucrăm. <c' p 16)

— Mântuirea noastră nu e numai un dar de la Dumnezeu, ci și o faptă a libertății noastre. (Cipl57)

— Darul mântuirii se dobândește, chiar ca dar, cu mare luptă. (Ci-ți 34)

— Mântuirea e prin Hristos, care trebuie cunoscut istoric, dogmatic și mistic. Mântuirea e un Har al locuirii lui Dumnezeu în om, dar și rezultatul unui efort al libertății și cunoașterii omului. E o atenție de o viață la făptura cea nouă, pe care am dobândit-o înăuntrul și care trebuie să o devenim (dovedim) în afară, ca o a doua natură, sau, mai bine zis, natura noastră originală refăcută, olli p 330)

— Creștinul trebuie să-și prețuiască mântuirea sufletului ca fiind cea mai importantă, chiar unica țintă pentru el, iar toate celelalte sunt doar mijloace spre această țintă. Toate faptele acestei lumi, oricât ni s-ar părea de importante și de mari, nu sunt în fond decât fapte mici, căci cea dintâi și cea mai însemnată din toate faptele trebuie să fie fapta mântuirii noastre. Mântuirea veșnică e atât de necesară încât fără ea totul e nimic. (MD p67)

— E cu totul lipsit de minte acela ce se îngrijește mai mult de cele ce nu servesc spre mântuirea lui. (MD p 67>

— Dacă vei trăi după trup, atunci îți vei pierde sufletul și trupul, iar de vei trăi după Dumnezeu, atunci le vei mântui pe amândouă. <md p 67

E greu, spun unii, să te mântuiești, dar e și mai rușinos și de neiertat de nu te vei mântui când ți se pun la îndemână atâtea ajutoare.

Cel de dă poruncă dă totdeauna și puterea de a o împlini, numai că nu silește. Fă ceea ce poți și roagă pe Dumnezeu pentru ceea ce nu poți și El îți va veni negreșit în ajutor. <md p 68>

— Lucrarea mântuirii nu o vei săvârși fără Hristos, nici El nu o va săvârși fără tine (MD.p.68).

— Mântuirea nu se câștigă cu o faptă răzleață, ci presupune și o față socială; nu se mântuiește singur; de mântuirea sa se mai leagă o mulțime de oameni. (Ci p 33)

— Până la judecata din urmă, mântuirea se poate dobândi oriunde, și pe câmpuri de bătaie; și se poate dobândi și din iad; și se poate pierde oriunde, și în mănăstiri, și în ceata sfinților Apostoli, și s-a pierdut și în Rai. Tâlharul, răstignit 148 pentru faptele sale, a sărit de pe cruce în rai, și Lucifer ca fulgerul a căzut din Ceruri. Orbul din naștere capătă vederea și a văzut pe Dumnezeu și a vorbit cu El, iar fariseii templului o pierdeau, zicând că-l păcătos și are drac (Matei 9, 34). Cereau semn (Luca 11, 29) și umblau să omoare pe Lazăr, cel înviat a patra zi din morți. Orbia răutății, stând de-a pururi împotriva Adevărului, nu are leac, dar are pedeapsă. Inima înfrântă și smerită, însă, Dumnezeu nu o va urgisi. De aceea, înfruntând mândria, a zis că vameșii și păcătoasele vor lua-o înaintea „dreptilor” [celor ce se cred dreți] (Matei 21, 31) în împărăția Cerurilor și că se face bucurie în Ceruri pentru un păcătos ce se întoarce (Luca 15, 7). <c-ți –, 0°)

— Mântuirea se lucrează numai pe ruinele egoismului. (TVM p 85)

— Când condiționezi mântuirea de datele dinafară ale existenței e ca și când ai atârna-o de condițiile omului vechi; – deschizi larg poarta deznădejdiei. Mântuirea e un fapt interior al întâlnirii noastre în conștiință cu Hristos – Singurul care poate să ne izbăvească din robia (sau condițiile) patimilor, și, ca urmare, să ne dea, dinăuntru, o mare liniște prin toate cele dinafară, dintre care ultima e moartea. <OH1 P-277>

— Noi nu știm tainele lui Dumnezeu: pe cine mântuiește din lume și pe cine osândește. Dacă pe cel ce se sălbaticește asupra ta, din pricina întunecimii sale, îl știe Dumnezeu că se va mântui, mântuirea lui o va face și cu ajutorul tău, prin aceea că-ți dă darul răbdării, al iertării din inimă (Matei 18, 35) și al rugăciunii. Astfel pentru smerenia ta îl va birui Dumnezeu și va alunga duhul potrivnic dintr-însul. Dacă însă fratele acela mai are de chinuit în robie străină, sau chiar își va

pierde sufletul, la purtarea ta cea după Dumnezeu, răutatea lui va crește și se va sălbătici cu totul împotriva oamenilor și împotriva lui Dumnezeu. Prin urmare, nicidecum să nu uităm că ostași (2 Timotei 2, 3) ai lui Dumnezeu suntem. Deci fii destoinic, suflete, știind cui crezi (2 Timotei 1, 12), cu ale cui arme bați război (2 Corinteni 10, 4), cine îți ajută – ca să nu piardă Dumnezeu pe cineva pentru neiscușița ta. De aceea au zis Părinții că pricina mântuirii este aproapele. <ci-p-20>

— N-avem siguranța mântuirii în noi, în puterea noastră. Omului îi este cu neputință aceasta: să-și asigure eternitatea sa, veșnicia sa. Dar este cu putință și totul este cu putință numai la Dumnezeu. Dar chiar de am fi siguri că Dumnezeu ne mântuiește și încă n-am scăpat de primejdie, fiindcă această siguranță nu s-a dat nimănui. „Cui i se pare că stă, să ia aminte să nu cadă” (1 Corinteni 10, 12). De aceea stăm în provizorat, în nesiguranță, în atârănare de milostivirea lui Dumnezeu. Firea noastră încă nu este întărită ca ea să poată „sta”. „A sta”, până n-am ajuns în sare – și n-am ajuns – e înălțare, care se corectează cu căderea. <cv-ți 280>

— Atunci câștigăm mântuirea sufletului când punem preț pe ea: prețul pe care l-a pus Iisus și toți sfinții. (cv-p269>

MILOSTENIE

— Milostiv este cel ce miluiește pe aproapele din cele ce le-a primit el de la

Dumnezeu, fie bani, fie mâncare, fie cuvânt spre folos, fie tărie, fie rugăciune, fie putere de a mângâia pe cel ce are lipsă de ea, socotindu-se că este datornic. (DIO, p 126)

— Fără nenorocire poți intra în împărăția Cerurilor, dar fără milostenie nu! Este absolut imposibil să ajungi fără milostenie măcar până la porțile Cerului. Fără milostenie însăși rugăciunea e fără rod. Cu ce nădejde te vei ruga lui Dumnezeu, când tu însuți nu ascuți rugăciunile oamenilor ce sunt asemenea ție? Cum vei cere împreună cu credincioșii din biserică: „Dă, Doamne!”, când tu însuți nu dai săracilor, deși poți să dai? Cu ce gură vei spune: „Auzi-mă, Doamne...”, când tu însuți nu-l auzi pe sărac sau mai adevărat pe Hristos, Care strigă spre tine prin sărac? (MD p56)

— Așa cum ne purtăm noi cu aproapele, tot astfel se va purta și Dumnezeu cu noi. L-ai disprețuit pe sărac? Și Dumnezeu te va disprețui pe tine. N-ai deschis celui ce bătea? Nu ți se vor deschide nici ție porțile împărăției lui Dumnezeu. Nu ai auzit suspinul celui necăjit? Nu ți se va

auzi nici strigătul rugăciunii tale. (GSD>

— Omul care poate să facă bine și nu-l face este o ființă josnică. A nu face parte săracului din cele ce rămân peste nevoile noastre, înseamnă a răpi binele altuia. (GSD)

— Dumnezeu binevoiește [îngăduie] ca pe pământ să fie mulți nenorociți, pentru ca ei să se mântuiască prin răbdarea lor, iar tu prin milostenia ta. Bogații procură săracilor mijloacele pentru hrană, iar săracii mijlocesc la Dumnezeu pentru mântuirea bogaților. <md-p-56)

— E bine dacă nu ai o inimă de piatră, dar nu e bine dacă ai o mână uscată, care nu se deschide în fața săracului. <md-p-68>

— Iubește-i pe săraci, pentru ca prin ei să afli și tu mila lui Dumnezeu pentru tine. Îndestulează-i pe săraci, că ei ți-L vor face milostiv pe Dumnezeu la dreapta Judecată. <MD-p57)

Orice lacrimă ce-ți va fi dăruită de recunoștința săracului, va străluci pentru tine dincolo de mormânt. Orice lacrimă pe care săracul o va vărsa silit de răceala și asuprirea inimii tale față de el, va cădea pe sufletul tău ca o picătură de foc înaintea scaunului lui Dumnezeu. Caută mila lui Dumnezeu prin milostenie către săraci!<GSD)

MINCIUNĂ

— O hulire mai primejdioasă [decât înjurătura] e minciuna, păcatul împotriva adevărului. Sunt construcții de oameni așa de bizare, capabile de adevărați mutații biologice. Minte câte unul, în chipul cel mai firesc cu putință de stă soarele în loc; iar după ce-i trece unda asta, nici măcar nu-și mai aduce aminte, iar dacă-i aduci probele în obraz, nu recunoaște nimic. O putere dinlăuntru îl împinge să mintă mereu și să i se pară că e omul cel mai cinstit. E ca și când o noapte s-ar fi lăsat peste mintea lui, ca și când o altă persoană ar fi înjurat, ar fi mințit sau ar fi furat, așa sunt câte unii de înfundați în contraziceri. Acesta e un alt neajuns al căsătoriilor greșite, în care nu s-a ținut seamă și de calitățile sufletești ale celeilalte părți. Acestea se pot vedea mai bine în părinții celor ce se căsătoresc, întrucât vremea le-a scos la iveală toate scăderile sau însușirile, și așchia nu sare departe de butuc. <că p 257>

— Cuvântul „nebun” e un cuvânt interzis. Cine zice fratelui său „nebunule” se pedepsește cu matca focului. De ce? Fiindcă și numai simpla aruncare a acestui cuvânt în obrazul unui om e în stare să-i desfigureze fizionomia minții. E cunoscută experiența mai multor inși care au organizat odată următorul complot psihologic: și-au ales victima și i s-au prezentat pe rând, la intervale neregulate, și au

Început a se nedumeri înaintea omului: – Ce-i cu tine, parcă te-ai schimbat cumva!? Și s-a dus. A venit următorul: – Ce-ai pățit, frate, că nu-ți mai caută ochii bine, ce-i cu tine? Și s-a dus. Altă dată, al treilea, îi spune marea sa uimire, că-l găsește așa de schimbat și nu îndeajuns de normal. Următorul îl găsește cu totul curios la minte. Și așa și ceilalți, până când ultimul i-a propus să se ducă la un spital de boli nervoase și să-și repare deranjurile la minte. Și biata victimă, pierzându-și treptat liniștea și neștiind capcana, a ajuns și la nebuni. Au trebuit apoi să vie toți și să-și mărturisească complotul, și cu mare greutate i-a revenit omului mintea la loc. Adevărul abia a putut limpezi mintea zăpăcită de minciuna repetată sistematic.

Dar minciuna, chiar în treptele ei ușoare, de glumă, poate fi dăunătoare. Experiența următoare mi-a dovedit-o. Aveam în meditație un școlar. Întâmplându-i-se odată să doarmă după amiaza cam mult – era toamna și ziua scăzuse –, când s-a trezit era seară. Cum era somnoros, l-am luat prin surprindere: – Repede, băiete, la școală că-i târziu!

— Dar parcă-i întuneric afară, zise el.

— Da, este, dar în „dimineața” asta e eclipsă de soare. S-a conformat, crezând situația descrisă. Luând ceva în gură dă să plece la școală.

— Stai, Gicule, că-i seară!

— Aa, râzi de mine! și dă repede să plece. Au trebuit și alți ajutori ca să-i dovedească evidența că e seară și nu dimineață. Iată un exemplu că o minciună, când e crezută, stăruie ca un adevăr. Atunci am văzut „chipul dezorientării” pe fața unui copil.<cu, p 205)

MINTE

— De la cârma minții atârnă încotro pornim și unde să ajungem. (Cl p 13)

— Cel ce șade în simțuri trage mintea către cele din care s-a născut trupul. Când găsește mintea sau sufletul moleșit de plăcere, le biruie fără împotrivire și omul devine numai trup. Dacă instinctele întâmpină împotrivire, acestea se nnpun și, dacă găsesc mintea slabă, o întunecă... coh p 4 i6>

— O viață stricată de patimi strică și mintea, care, odată stricată, nu mai deosebește adevărul de minciună sau binele de rău. <cv-p-2 i)

— Ascultarea cea străină a încovoiat dragostea noastră spre lumea aceasta și spre trup. Iușimea sau voința, care, după fire, aveau

rostul să îndrepte spre Dumnezeu ca un arc dragostea, iar către diavol mânia, ca pe o săgeată, a aprins-o contra firii și a transformat-o în ură, încât fiara de om, ca fulgerele zvârle săgețile în obrazul fraților și în fața Sfântului Dumnezeu, blestemând și dând dracului pe toate și chiar pe sine însuși. Iar pe biata minte, de unde – după fire – avea să fie oglindirea sau răsfrângerea lui Dumnezeu, tronul lui Dumnezeu în om, locul Său cel sfânt (2 Corinteni 6, 16), fie că o întunecă afumând-o cu mândria, fie că o aprinde să stea împotriva adevărului, sau într-alte chipuri o sfărâmă și pune într-însa urâciunea pustiirii sau idolul (ideea fixă a) păcatului. (Cip 1361

— O minte nebună nu mai înțelege cele bune; nu se mai poate sui să priceapă din cele văzute pe cele nevăzute. O minte întunecată n-o mai poți crede, chiar când grăiește de bine nu mai are statornicie. <c' p 65

— Minte obișnuită, chiar a celei mai înzestrate și cultivate firi, nu poate face dovada decisivă nici că este, nici că nu este Dumnezeu, pentru că mintea firii acesteia e tot atât de dibace de a dovedi și afirmația, și negația unuia și aceluiași lucru. De aceea filosofii și-au dat seama de viclenia rațiunii. <tvm p 58

— Oamenii mai stau la îndoială despre existența lui Dumnezeu pentru că e necuprins cu mintea, așa cum cuprindem știința sau altă îndeletnicire. Cu alte cuvinte, ca s-o spunem de-a dreptul: Dumnezeu nu poate fi dovedit cu mintea nici că există, nici că nu există.

— O bucată de fier rece, bună și ea la ceva, nu-ți poate dovedi existența focului, până ce însăși va fi roșie ca focul. Cam așa-i și cu mintea omului, cât privește puterea și neputința ei., cu p 35)

— Trebuie postit și de acel desfrâu al minții, care caută să se ascundă de Dumnezeu (Geneza 3, 8), căutând să-l năruie Cerul, să despartă lumea de El, pentru desfrâul ei cu pământul. Minte fără har e o făclie stinsă. Dar când în suflet se arată zorile, ne vom da seama că viața noastră, trăită numai pământește, e o călătorie în pierdere și nu ne putem apăra comorile. Deci de bună seamă că le vom da de bunăvoie. Numai dându-le de bunăvoie le schimbăm valoarea strămutând-o unde n-o mai fură, și: „Unde va fi comoara noastră, acolo va fi și inima noastră”. Dar cu adevărat comoara, mai de preț decât lumea, e însăși persoana lui fisis, care se face nu numai contemporanul nostru în vreme, dar se face și suflet al sufletului nostru; se face și viața noastră, se face și mintea noastră. Atunci – zice

Scriptura și Părinții – „veți avea mintea și simțirea care erau în Iisus” (Filipeni 2, 5). (CV p 45)

— Camilafca [potcapul acoperit cu vâl, pe care îl primește candidatul la călugărie] e un vâl ușor, aproape străveziu, care pogoară de pe cap la corp. Deși e negru, nu înseamnă gândul morții. E un simbol al minții care sub puterea curățitoare a Harului devine străvezie, devine de culoarea cerului și se vede pe sine ca lumină înțelegătoare. Aici e o mare taină a vieții duhovnicești. Altarul minții în care s-a sălășluit Hristos la Botez devine tot luminos și lumina dumnezeiască din Iisus străbate catapeteasma care este trupul în întregimea lui și astfel mintea noastră se unește cu mintea lui Hristos – cum spune Sf. Apostol Pavel – și tot trupul nostru se face primitiv de lumină înțelegătoare. Iată unde are să ajungă rugăciunea minții, să străbată nu numai luptele ci și nepătimirea.

Într-o atare tărie și deplinătate de Duh mintea nu mai cugetă greșit sau rătăcit pe Dumnezeu ca obiect, ci ne întâlnim noi și Dumnezeu în același subiect al unei 152 altfel de cunoașteri, mai presus de firea de dincoace a minții (Dumnezeu este subiectul universului văzut și nevăzut și tot universul este obiectul cugetării lui Dumnezeu; deci Dumnezeu gândește lumea iar nu făptura îl gândește pe Dumnezeu; când face aceasta nu e de mirare că nu-L găsește, de vreme ce-L face ceea ce nu e: obiect). În felul acesta El se face hrană minții noastre, căci în ea s-a sădit puțința unirii omului cu Dumnezeu. (TVM p84)

— Toate patimile sau lucrările împotriva firii se ivesc mai întâi în minte, în partea cea mai subțire a făpturii noastre nevăzute. Aici vine un chip sau un gând al lumii acesteia și stă ca o momeală. Iar mintea, dacă e neînvățată sau neprevenită despre lucrătura străină, ca un miel neștiutor, vede lupul și se duce la el, crezând că e oaie. Iar dacă lupul mai e și viclean, se îmbracă în piele de oaie și bietul miel, neavând mirosul oii cercat, tot de-a zburda se duce în colții lupului flămând. <ci p-173)

— Mintea, care odinioară vedea pe Dumnezeu într-însa, acum e templu al idolilor, având în loc de un singur Dumnezeu, multe chipuri ale patimilor necurate. Deci mintea nemaidepănând în sine vederea lui Dumnezeu, Stăpânitorul lumii acesteia (Ioan 14, 30), s-a încâlcit în înfățișările cele supuse simțurilor. Mintea, fiind o putere arzătoare, ca una ce avea să sălășluiască într-însa pe Dumnezeu, care încă este foc

arzător (Ieremia 20, 9), acum născocoște și aprinde plăcerile trupului, ea însăși fiind reținută astfel în legătură pătimasă cu simțurile! Iată cum s-a furișat în sfatul minții legea păcatului, care este plăcerea simțurilor și pentru care s-a hotărât moartea trupurilor, ca nu cumva răutatea să fie nemuritoare (Facere 3, 22). De atunci, mintea multora dă numai sfaturi contra firii sau sfatul fărădelegii. (Ci p 2131

— Căderea sau decăderea începe de la ruperea sau încetarea atârănării, cu alte cuvinte de la micile sau marile noastre ascunderi de Dumnezeu. (...) De ce atâta percheziție a minții? (...) Pentru simplul motiv că avem pe cineva străin împletit în fire, care ne învață, încă din rai, să ne ascundem de Dumnezeu. Această frână vicleană trebuie înfrântă cu îndrăzneală. Pe acela trebuie să-l vădim mereu înaintea lui Dumnezeu, până va fugi de la noi; – că altfel ne vădește el înaintea lui Dumnezeu.

Și ce s-ar întâmpla dacă nu l-am vădi cu îndrăzneală? S-ar întâmpla numai atâta, că prinde el putere în firea noastră, că mintea noastră cu timpul ar merge după el, nu după Dumnezeu, că toate ostenele noastre după Dumnezeu s-ar afuma de mândrie, de slavă deșartă și de părere de sine. coh p 420>

— Trăim la voia întâmplării și întâmplările-s mai tari ca noi. Pot fi și mai tari, dar de-om trăi neînsemnatele noastre zile și ceasuri, măcar cât de cât, în prezența lui Dumnezeu (pe care altfel îl pomenim), întâmplările ni se fac nouă câștiguri cu atât mai mari, cu cât sunt mai tari.

Superioritatea sufletească față de o mojiție – că nu-i răspunzi la fel, nu ai așa ceva în sufletul tău; așteptarea continuă la ocară, la blestem (convins (a) de rosturile lor de-a spori dragostea de Dumnezeu, de-a ne-o dovedi nouă înșine cum stăm cu ea) face ca atunci când vin, ca pe neașteptate, să ne găsească, din contră: că le-am așteptat; atunci iară minciună binecuvântăm pe cel ce ne blastămă și zicem bine celui ce ne zice rău. Este o sfortare de atenție și de convingere, ca să nu te poată surprinde prilejul.

Dacă într-adevăr ni-i drag de Dumnezeu, să știi că ajutorul Lui e mai repede în apărarea noastră, precum e mai repede un fulger față de atacul unei fiare. Cei ce zic rugăciunea lui Iisus cu multă dragoste văd încontinuu cum fulgeră puterea Lui îndrăznelile vrăjmașului către minte, către inimă și simțuri. (OH-ți 42 l)

MINUNI

— Mă, voi mă rugați să fac minuni! Eu nu fac minuni. Am venit să facem minunea de a asculta de poruncile lui Dumnezeu și a le împlini. Aceasta e cea mai mare minune. (ASV, p-70)

— Darul iertării păcatelor e mai mare decât darul minunilor, întrucât privește sufletul; pe când minunile privesc de obicei trupul. O iertare a sufletului, o curățire a lui, uneori e o adevărată înviere din morți, și-i mai de preț aceasta decât tămăduirea unui picior. Fără darul minunilor între oameni ne putem mântui, dar fără darul preoților, al iertării păcatelor, nu se mântuiește. <cv-ți 56>

— Iisus n-a pus accentul pe minuni, ci pe cunoașterea lui Dumnezeu și pe curăția inimii, iar la acestea se ajunge, de cele mai multe ori, plângând. <cv-p-2 i9>

— Oamenii umblă după făcători de minuni – fie ei și vrăjitori. Dar vă spun că minunea cea mai mare e înnoirea vieții tale pe temelia ei Iisus Hristos; e încreștinarea voinței tale: asta-i minunea cea mai mare, care ne stă cu adevărat la îndemână și ni s-a dat nouă poruncă: „Înviați pe cei morți!” După învierea ta tânjește Iisus. Ce înseamnă aceasta n-ar putea să ți-o spună mai bine decât înșiși cei ce au înviat din moarte sigură, ca dintr-un vis urât. (CV p-57)

— Dumnezeu nu ne cere minuni. Acelea le face El. Dumnezeu ne cere viața și conducerea ei potrivit Evangheliei. Aceasta-i minunea care se cere de la noi. Celelalte le face El. Deci, dacă e așa, de ce așa de puțină credință se vede pe pământ? (...) o explicație ar fi că puține vieți i se predau lui Dumnezeu; puțini oameni îi acordă lui Iisus stăpânirea absolută peste viața lor; – și nu opriți de frica opreliștilor, ci opriți de înșelăciunea amăgitoare a iubirii de sine, care crește ca o pălămidă în aria vieții. <cv-ți 309>

— Credința cuiva e mai de preț când e fără semne și minuni. (...) Cu un cuvânt simțurile, care percep minunile, nu sunt cel mai de laudă sprijin al credinței, sau, în orice caz, nu sunt decât sprijinul prunciei în credință. <OHI P-422>

MISIUNE

— Simți o misiune? Împotrivirile te așteaptă. De aceea ai nevoie de post și rugăciune către Cel Atotputernic, Care ți-a dat misiunea, ca să o sprijine. Acestea întăresc, oțelesc sufletul în fața adversităților, în fațajertfei. <cu p 328

— Tu pe cine-ai chemat la Iisus? Vecinul tău bate crâșmele,

verișoară-ta a fugit necununată, feciorul tău fuge de biserică, copiii tăi umblă noaptea la jocuri și scuipă după preot... La Iisus n-ai pe de adus?...

— Poate ai de gând să te-aduci pe tine; că până nu te-aduci pe tine nu poți aduce pe <cu p-47>

— O întâlnire cu Iisus înseamnă o misiune, înseamnă chemare la apostolie și la toate riscurile trăirii de Dumnezeu între irozii neamurilor, pe care, de asemenea, trebuie să-i iubești. Nu cumva sunteți și voi căutând pe Iisus? Voi știți despre Iisus o mulțime de lucruri, dar nu-L știți pe El. Și până nu-L găsești pe Dumnezeu, nu te afli nici pe tine, nu-ți găsești nici sensul tău, nici sensul lumii. Este la mijloc o revelație tripartită, care trebuie să aibă loc. Omul este veșnic în căutare după ceva, ce înseamnă mai mult decât haina și mâncarea. El este în căutarea lui însuși. Aspirația sufletului după realizarea desăvârșirii sale, asta este toată istoria omului. (cv-p-48>

MOARTE

— Nu se termină totul cu mormântul! (OHI p 230

— Cea mai grea încercare a vieții este necazul morții. Cum stăm față de o asemenea încercare? Ar trebui să stăm și mai liniștiți ca față de cruce; fiindcă Mântuitorul, prin moartea Sa, a schimbat nu numai rostul crucii din ocară în slavă, ci a schimbat și rostul morții și l-a făcut bun. Până la Iisus moartea era o pedeapsă dată firii omenești, plată a păcatului. De la înfrângerea morții, prin învierea Omului nou, moartea, cea mai grea încercare a vieții acesteia, s-a schimbat în moarte a păcatului și a izbăvirii firii omenești. (CYP 17)

— Toți fug de moarte, până și de o explicare a ei. Toți cred că dacă n-o pomenesc, o amână. cohi-p-462>

— Pe oameni îi sperie moartea numai pentru că nu-s gata de ea. Îi mai sperie și pe aceia ce peste măsură s-au lipit de firea pământească a vieții; iar când vine ceasul despărțirii se înfricoșează văzându-și încă pe patul morții rătăcirea în care le-a plăcut, (ohi.p.190)

— Cea mai grea sentință e pedeapsa cu moartea. Faptul că toți suntem muritori, fără deosebire, nu e nicio mângâiere. Totuși, de la moartea Domnului Hristos pe cruce, moartea noastră are alt înțeles, altă semnificație. De la Jertfa Mântuitorului este mântuire, adică prin Hristos avem și noi o biruință asupra morții. De când a venit la noi împărăția lui Dumnezeu, a slăbit împărăția morții tirania ei. Deci dacă și noi, credincioșii, suntem fiii împărăției și totuși trebuie să trecem

prin moarte, aceasta prinde numai trupul nostru, iar sufletul primește libertatea. (CHIP 4611

— Moartea nu este completa nimicire a vieții noastre, ci numai trecerea de hotarul acestei vieți „de aici”, în cea spirituală, veșnică, ușoară, îngerească și izbăvită de durere. „Să nu ne întristăm ca cei ce n-au nădejde...” (I Tesaloniceni 4, 13). (OHI

p. 456)

— În fața morții toți intrăm în derută. Numai dacă am înțelege-o, sau mai bine zis ne-am familiariza cu ea, deruta ar fi mai mică. Ea impune o tăcere, o reculegere din vacarmul cotidian. Ca să poți avea o liniște, un echilibru în fața ei, trebuie să ai lămurită propria ta moarte. coh p 46 l>

— Când sora moarte ne dezleagă de trup, ne face un mare bine, fără să știm și fără să vrem. Tot ce e rău în lumea asta: neștiință, neputință, întunericul, păcatul cu miile lui de gheare, prin moarte încetează. Răul e osândit de moarte, deci moartea ni-i un ajutor. Nu trupul este răul, dar prin moarte se omoară răul cu desăvârșire, de aceea, la vreme, trupul va învia din morți. În moarte-i învierea. <ci p308)

— Oamenii fug, cât pot mai mult, de fiorul cunoașterii – al unei cunoașteri de ei înșiși în relație cu Dumnezeu, în relație cu nemurirea sufletului, în relație cu binele și răul. Cu un cuvânt, fug până la moarte de orice cunoaștere existențială. Astfel, ceea ce nu cunosc ei, fiind stăpâniți de o lene biologică, li se pare că nu există de fapt și dorm vremea vieții pământești, pe urechea aceea.

Situația se schimbă brusc în momentul morții. Toate lucrurile pe care trebuiau să le cunoască în vremea vieții, dar au fugit de ele sau le-au tăgăduit, năpădesc peste ei cu o evidență de neînlăturat. (CAp-308)

— Dacă nu te dezmeticești „astăzi”, să pricepi unde erai și să ieși la lumina lui Hristos, „mâine” poate că te înghite moartea și în ce te-a aflat moartea, în aceea vei fi pe vecii vecilor – căci vremea ta s-a sfârșit și tu n-ai băgat de seamă. (OHI p 199)

— Cunoașterea are două momente mari: momentul morții, când sufletul se dezleagă de necunoaștință, și momentul învierii, când se dezleagă și trupul de necredință. Căci necredința își are obârșia mai mult din conviețuirea sufletului cu trupul. Ori și el trebuie să întovărășască și cunoaștința, și credința. Moartea dezleagă sufletul de

trup și astfel sufletul ajunge la cunoștința spiritualității și a nemuririi sale; învierea dezleagă trupul desăvârșit de moarte și de necredință. Moartea și învierea împlinesc, în privința conștiinței și a izbăvirii de rău, ceea ce nu pot împlini nici cele mai impresionante nevointe ale sfințeniei. Până ce nu trecem și prin porțile acestea, cunoștința noastră e numai frântură. <c-p-309>

— Când a sunat ceasul ieșirii din lume sufletul se retrage din trup și se adună înspre cap. De aceea, pentru cei ce au dus o viață duhovnicească intensă, li se înseninează fața cu o lumină neobișnuită. La mulți dintre sfinții nevoitori ai pustiei, în vremea ieșirii sufletului le străluceau fețele ca soarele. Sufletul e o făptură spirituală care nu are îngrădirea pe care o are trupul și nici nu-i stau în cale piedicile trupului, în vremea aceea o conștiință împăcată răsfrânge o față senină, pe când o conștiință tulburată răsfrânge o față îngrozită. <c' p309>

— Rar să găsești un om care să dea sens religios morții, adică s-o aștepte cu bucurie, ca pe-o izbăvire sigură din împărăția păcatului. <ci>p' Oi>

— Toți suntem condamnați la moarte și mai nu crede că va muri; – vorbesc de-o credință care să-ți transforme viața în vederea morții, în vederea Vieții. Toți suntem chemați la viață și mai nu trăiește viața aceasta după aceea la care suntem chemați. Trăim omorând această chemare. (CV p 124)

— Omul trece prin moarte ca printr-o poartă. Dar dincolo de poartă are întinsă înainte, așteptându-l, veșnicia în care a trăit vremelnicia. (CV p 154)

— Sora moarte ne dezleagă de cele de aici: de ispite, de căderi, de pământ... de necazuri. De aceea, cine o primește ca pe o dezlegare de acestea, o dorește ca pe o odihnă și ca pe o cale de unire cu Hristos; și pentru acela ea e sora moarte. Pentru cei legați cu pământul, ea e înspăimântătoarea sentință de moarte. Sora moarte mai are și darul că aduce călătorului din lumea aceasta toate întâmplările vieții sale într-o clipită. Deci este o vreme când toți muritorii, ori vor, ori nu vor, ori cred, ori nu cred, trebuie să cunoască adevărul, căruia poate că o viață întreagă l-au stat împotriva. <RI P-200>

— Realitatea de după moarte ne va bucura sau ne va întrista, căci atunci îl vom întâlni pe Dumnezeu și vom vedea ceea ce ar fi trebuit să vedem dintotdeauna.

(ASV.p. 227)

MOARTE SUFLETEASCĂ

— Cel ce nu-și cunoaște obârșia sa divină e un mort. Cel ce nu muncește în viața aceasta decât pentru traiul lui pământesc și nimic pentru veșnicia lui, e un mort.

(OHI, p. 432)

— Cei ce nu așteaptă viața veșnică sunt morți încă din această viață. (ri-p00>

— Cel ce trăiește în păcate nu se deosebește cu nimic de cei morți. (MD, p 109)

MUCENICIE

— Precum Iisus a lăsat slava Sa de împărat al Cerurilor și s-a născut prunc sărac între fiii oamenilor, așa mărturisitorii mucenici lasă sărăcia și neputința vieții pământești ca să se nască în strălucirea cerească a Vieții veșnice.

Biserica a considerat mucenicia un har excepțional: botezul sângelui, o consacrare a sfințeniei. Biserica veche n-a îndemnat niciodată creștinii să se expună prigoanelor în vederea mucenicii. Dar, pe de altă parte, a stat mult în cumpănă dacă mai e cazul să primească iarăși în sânul comunității creștine pe cei ce se lepădau de Hristos de frica mucenicii, sau să nu-i mai primească. La mărturisirea lui Iisus și a împărăției Sale nu se poate decide un necredincios, decât numai dacă se întâmplă și cu el o convertire: de la evidența și suficiența lumii acesteia, la evidența prezenței divine. (CV, p 303)

— Creștinului nu-i poate face rău nici cel care-l omoară. cosg-ți – W» Mucenicia e un dar și-l dă Dumnezeu nu cui aleargă după el, ci cu vrea și cui știe, din timp în timp. Cei care aleargă după mucenie au în ei ispita mucenicii și aștia cad. Nu e treaba ta, e treaba lui Dumnezeu. Nu umbli după daruri peste puterea ta. Sfinții mucenici și mărturisitori nu aveau obrăznicia de a se face mucenici efectiv. (CHIp-395)

MULȚIMI

— Mulțimile sunt grele. Mulțimile gândesc cu stomacul. Mulțimile înțeleg „viață veșnică” un stomac veșnic. La așa mentalitate se gândea sfântul Pavel cânc

15

zicea despre unii că „dumnezeul lor e pântecele” (Filipeni 3, 19).

Din context și locurile paralele ale acestei Evanghelii [Luca 9, 12 – 17 – înmulțirea pâinilor] găsim că într-adevăr Iisus n-a fost înțeles și

că în mulțime a prins fulgerător gândul pământesc: să-L pună pe Iisus împărat, fiindcă are putere să le dea pâine până și în pustiu. Mulțimile care-L urmau pe Iisus, trăgeau de El să-L facă pământesc. Iar Iisus trăgea de om să-l refacă ceresc. Iată socotelile omului și iată socotelile Domnului! (cu p36)

— Câțiva farisei, arși de osanalele mulțimii, îi atrag atenția lui Iisus: „învățătorule, stăpânește-ți ucenicii”. Dar au primit un răspuns care le-a dat foc și mai rău i-a aprins: „Dacă vor tăcea aceștia, pietrele Ierusalimului vor striga” (Luca 19, 39 – 40). Și fariseii au făcut mulțimile să tacă, ba, mai mult, peste trei zile le-au întors cu totul pe dos, încât le-au făcut să vocifereze în curtea lui Pilat împotriva lui Iisus, cerându-l răstignirea la rând cu tâlharii. Iată, fariseii au arătat lui Iisus model de stăpânire a mulțimilor, model de opinie publică, cu îngrozitoarea ei putere a lașității și-a vociferării.

(CV, p.224)

— Gloatele se entuziasmează de orice, dar se și fanatizează: iubirea se strămută în ură. Gloatele neavând o consistență proprie se îndoaie după orice vânt, fiindcă gloata poate fi intimidată de pricepuți, cumpărată de interesați, mințită și trimisă în prăpastie de pomană. (CV p 2251

MUNCĂ

— Iisus destăinuiește un nou fel de viață: trăirea în Providență, trăirea în riscul credinței. Iisus n-a detestat munca, dar a arătat-o atârănătoare de binecuvântarea lui Dumnezeu. Azis chiar, prin apostolul Pavel: „Cine nu muncește nici să nu mănânce!” (II Tesaloniceni 3, 10). Dar numai că munca prin credință se binecuvântează, iar prin necredință ajunge o muncă zadarnică de Sisif. (CV, p m>

— Silește-te ca și în mijlocul ocupațiilor să găsești măcar câteva minute pentru ca să te întorci cu gândul și cu rugăciunea plină de evlavie către Acela care binecuvântează munca cinstită și dă izbândă lucrului bun. Munca și rugăciunea este folosirea cea mai necesară și cea mai bună în timpul pe care Dumnezeu ni-l dă în fiecare zi. „Roagă-te și lucrează!” Iată pravila de aur care îmbrățișează toată înțelepciunea vieții pământești. (MD, p-M)

MUSTRARE

— Stările sufletești molipsesc prin surprindere. De aceea e bine ca povățuitorii să grăiască totdeauna din conștiința slujirii lui Hristos,

ca în fața lui Hristos, și atunci vor fi blânzi întru dojană și smeriți întru muștrare; altfel muștrarea lor învinge, dar nu convinge. (TVM-p64)

— Acesta este examenul purtării: ești în stare să vezi în muștrare grija lui Dumnezeu de tine sau numai o treabă de administrație? De aici se alege folosul sau începi pierderea de vreme. <TVM-n-M>

NAȘTEREA DOMNULUI

— Nașterea lui Dumnezeu ca om e fapta iubirii nemărginite a lui Dumnezeu, care transfigurează istoria cu Sensul veșniciei. „Din Betleem – spunea profetul are să vină Acela a cărui obârșie e dintru început, și se suie până în zilele veșniciei” (Miheia 5, 1). Pentru acest fapt, unic în creație, îngerii au propus oamenilor: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună învoire” (Luca 2, 14).

Cu Iisus începe era păcii. Cântecul început de îngeri trebuia continuat de istorie. Pacea pe pământ e condiționată de mărirea care se dă sau se refuză lui Dumnezeu. De asemenea și pacea sufletului atârână de aceeași condiție. Autonomia rațiunii, autonomia societății omenești nu se poate constitui ca atare decât cu prețul pierderii păcii; – ceea ce e de fapt o înfrângere sau, mai sincer, o mărturisire a neajunsului, a tragediei inerente construcțiilor fără Dumnezeu. Pacea de frică e o reală pierdere a păcii. Iisus aduce omului pacea care vine de la Dumnezeu. Aceasta e un bun spiritual, care nu poate fi creat sau menținut de arme.

Dar nici nu s-a atins bine Dumnezeu de țărâna făpturii omenești și țărâna din Ierusalim s-a și cutremurat și a pus mâna pe sabie „în legitimă apărare” de împăratul Păcii. Nu tot așa s-au purtat păgânii. Cei trei Crai, înțelepți și magi ai Răsăritului vin și I se închină, îi depun aur la picioare, în semn de dajdie, ca unui împărat peste ei. Iar în calitate de Preoți îi aduc smirnă și tămâie, ca jertfa adevăratului Dumnezeu. Dacă pe jidovi i-a cutremurat și înspăimântat și numai Nașterea Mântuitorului, și I s-au arătat dușmani, reprezentanții păgânismului în schimb I se închină ca unui împărat și Dumnezeu.

Paradoxală primire i-au făcut oamenii: cei ce-L așteptau de mii de ani, L-au primit cu ura, iar cei ce nu-L cunoșteau, L-au căutat cu iubirea. De altfel și Iisus i-a nedumerit de la început: a lăsat tronul Cerului pentru un staul, și tovărășia îngerilor luminii pentru vitele din grajd. Cel ce a împodobit Cerul cu stele se naște într-o iesle.

— Probabil locul cel mai curat pe care l-a găsit pe pământ; – cea mai aspră muștrare a trufiei omenești.

Numai Dumnezeu, adâncul smereniei, o putea face.

Nașterea Veșnicului în timp, a atotputerniciei în dulama smereniei, a Celui mai presus de ființă, prunc în brațele Fecioarei, nu putea rămâne un simplu fapt divers în filele timpului. Nașterea lui Iisus nu e un fapt oarecare ca să poată fi rosde dintele vremii, un fapt sortit învechirii. <cv-ți w7>

— Nici frică nimicitoare, nici răzvrătire; nici prăvălire apocaliptică, nici explozie necumpănită, ci mirare plină de sfială, înfiorare plină de smerenie, bucurie senină, a unei intimități negrăite. Iată îngerii cerului vestesc făpturii minunea: astăzi Dumnezeu S-a pogorât pe pământ. Nu în vijelie distrugătoare, nici în tunetul nimicitor al mâniei Sale. Nu în prezența atotputerniciei, nici în focul mistuitor care topește zidirea. Astăzi cerul se unește cu pământul, nemărginirea se toarnă în mărginire, veșnicia se îmbracă cu vremelnicia, atotputernicia se îmbracă cu neputința, Cel nevăzut e purtat în brațe de o fecioară.

Astăzi, Cel ce se îmbracă cu lumina ca și cu o haină, se învăluie într-o smerenie, Cel ce cuprinde cu palma marginile lumii, se face prunc; Cel ce împodobește cerul cu stele, se culcă într-o iesle de dobitoace. Locul cel mai curat pe care l-a găsit pe pământ. (...) A lăsat tronul cerului pentru un staul și vecinătatea îngerilor luminii, pentru vitele din grajd. Cea mai aspră muștrare a trufiei omenești. coh p 48°)

— Nu e fără semnificație că Iisus S-a născut într-un grajd. Față de sfîntenia Lui, lumea e un grajd, în care oamenii au ajuns cu firea ca vitele. Iisus, chiar de la Nașterea Sa, ne descoperă trista situație sufletească a omului. Peste această situație tristă, Cerurile se deschid, firea îngerului vestește un nou fel de pace pe pământ, înțelepții pământului, călăuziți de o stea, își depun la picioarele Pruncului semnele veacului lor, care, cu ei, apune. De acum începe era creștină.

De acum înainte Iisus se luptă să scoată firea omenească din starea de grajd, din asemănarea ei cu vitele, și să întemeieze inima omului, împărăția lui Dumnezeu. (ohi p-378>

— Nașterea lui Iisus a produs în Ierusalim tulburarea lui Irod și a tot Ierusalimul. Deci cei ce erau datori să-L primească s-au arătat ostili chiar și numai nașterii Sale. Drept aceea Irod pune gând să-L omoare. Aceștia erau ai Săi, între care a venit.

Păgânii se poartă cu totul altfel. Cei trei înțelepți magi ai răsăritului vin ca la un împărat și-și aduc darurile, dar la Betleem găsesc că Pruncul e mai mult decât un împărat, e și Dumnezeu totodată. De aceea își schimbă planul darurilor. Principii răsăritului îi depun aur la picioare, în semn de dajdie, ca unui împărat peste ei. În calitate de preoți îi aduc smirnă și tămâie, ca jertfă adevăratului Dumnezeu. Dacă pe jidovi i-a cutremurat și înspăimântat Nașterea Mântuitorului și I s-au arătat dușmani, reprezentanții păgânismului, nu numai că se bucură de Nașterea Lui, dar I se închină ca unui împărat și Dumnezeu.

Principii aceia au călătorit depărtări mari și cu primejdii ca să-L vadă pe Iisus; astăzi creștinii nu mai ostenesc nici până la biserică. (OHI, p-4811

— Cu cât se apropie Dumnezeu de om, cu atât omul se vede pe sine mai păcătos. Dumnezeu dă grajdului nostru foc, schimbându-l în lumină. Deci dacă împăratul Cerurilor S-a smerit pe Sine și a primit să se nască într-un grajd, e că a dat oricărui grajd omenesc puțința să-L primească pe Dumnezeu, dacă acesta își cunoaște și își recunoaște toată mizeria și nedumnezeirea sa. coh1-p-38 i>

NATURĂ

— Dacă omul ar fi cine se crede, ar da ordin naturii și ea ar trebui să îl asculte. Dar ea n-ascultă decât de Făcătorul ei. De aceea noi, cunoscându-L pe El stăpânul ei, noi ne rugăm, și, deși nevrednici, Dumnezeu ne ascultă rugăciunea. Natura nu ascultă de autoritatea omului, ci ascultă de autoritatea lui morală, de sfințenia lui. Ascultă de acea înrudire a omului cu Tatăl său și făcătorul naturii. Natura nu se impresionează de frumusețea omului, prea puțin de știința lui, și deloc de autoritatea lui. Ascultă însă de smerenia lui. (CV p 108)

— „Cu cât omul e mai aproape de Dumnezeu, cu atât vede pe Dumnezeu mai mare și pe sine mai mic. Cu cât omul este mai departe de Dumnezeu, cu atât se vede pe sine mai mare și pe Dumnezeu mai mic” (Velimirovici). De la această apropiere sau depărtare a vieții tale de Dumnezeu atârnă multe și înțelegem multe. Astfel: „depărtarea la care se ține omul de Dumnezeu îl face uneori să vadă numai omul. Apropierea îi face, pe alții, să nu mai vadă omul”.

— Și trebuie calea de mijloc.

A spune că nu este Dumnezeu, ci numai natură, nu dovedește nimic despre Dumnezeu. Aceasta arată doar atât: depărtarea aceluia

de Dumnezeu. Smerenia vieții sau trufia ei sunt cei doi factori care ne apropie sau ne depărtează de Dumnezeu. Una îl mărturisește alta, îl hulește. De aceea zicem în toate împrejurările potrivite că mersul vremii atârână de mersul purtării. (CV p 108)

NEAM

— Prezentul nostru e viitorul unui trecut, al nostru sau al înaintașilor noștri. (°H, p 450)

— Ne întâlnim în prezent cu viitorul trecutului; și de multe ori cu un trecut ancestral, de multe generații. coh. p 246>

— Viciile, în special beția și desfrâul, degenerează neamul. cohi-p-452>

— Scăderile unui om când se mută, mai rămân și urmașilor, să se lupte și ei cu ele. Dacă le sting, le scot din fire, pentru biruința lor, se luminează și haina sufletului ce s-a mutat din trup. Când se luptă cineva cu „scăderile sale” și, cu ajutorul lui Dumnezeu, le biruie, se bucură și se luminează un șir nesfârșit de înaintași ai noștri. Aceste biruințe sunt cele mai puternice rugăciuni, pentru toți cei mutați de la noi. (0HI, p 414)

— Acțiunea aceasta a lui Dumnezeu, prin care constrânge faptele oamenilor cu urmările lor, o numim ispășire. Ispășirea e un chip de veghe a lui Dumnezeu în destinul insului și în destinul neamurilor. Dar cu toate că răul se pedepsește prin sine însuși, iubirea divină dă totuși puțință de ieșire din înfundătura răutății ce se pedepsește pe sine însăși: de se va găsi cineva să stea bun pentru frații săi înaintea lui Dumnezeu. (Ci p 278)

— Pe locuitorii cu o viață stricată, când îi sortește Dumnezeu pedepsirii, nu-i apără nicio graniță și nicio armă, dar pentru o viață curată îi apără Dumnezeu, cum nu-i apără nimic pe lume. Neamurile au un destin ascuns în Dumnezeu. Când își urmează destinul, au apărarea lui Dumnezeu, când îl trădează, să se gătească de pedeapsă. ce! p 290>

NECAZURI

— Calea cea mai lungă pe pământ e de la urechi la inimă, încât ani de zile nu ajung, ca să-i dai de capăt. De aceea, fiindcă ochiul conștiinței și-a mai pierdut vederea și nici urechea nu înțelege chemarea cuvântului ce-și are obârșia de dincolo de vorbe, Dumnezeu milostivul, ca să nu piardă pe oameni, le rânduiește o chemare mai tare. Mai tare și mai duios de cum a chemat Iisus pe oameni, nu-i poate chema nimeni de pe lume. Necazurile vieții, însă, iau pe oameni mai

aspru dintr-o altă parte, silindu-i să-L caute pe Dumnezeu. Necazurile nu sunt fapta lui Dumnezeu, ci urmarea greșelilor noastre, urmare pe care îngăduie Dumnezeu s-o gustăm spre înțeleptirea noastră. (Ci p 89)

— Cunoștința cea din pățanie, sau învățăturile din durere – singura cale care poate învăța ceva pe oameni. (CĂ p-48)

— Necazurile nu sunt lucrările lui Dumnezeu, ci lucrarea neorânduiei noastre.

(ASV, p. 226)

— Nouă, toate necazurile ne vin de la greșeli, nu de la Dumnezeu. El numai le îngăduie și spală cu ele vinovățiile noastre. Oamenii însă tare greu pricep că îndreptarea prin necazuri dovedește nu părăsirea lui Dumnezeu, ci milostivirea Lui. Ba chiar prin aceea știm că Dumnezeu are grijă de noi, dacă vom avea necazuri. Fiind atotbun și atotînțelept, ne poartă de grijă și ne spală, cu milostivire, ori vrem, ori nu vrem, ori pricepem acum, ori vom înțelege pe urmă. Căci: „Dumnezeu este îndelung răbdător și mult milostiv, dar nepedepsit nimic nu lasă” 1. El așteaptă o vreme să vadă: ne grăbim noi cu pocăința de bunăvoie sau nu; învățăm din necazurile altora sau așteptăm să ne spargem și noi capul de ele, ca și ei? (Ci p 55)

— Dumnezeu vrea să ajute pe toți, dar nu toți primesc purtarea Sa de grijă. Așa se face că sunt oameni păcătoși care n-au necazuri. Pe aceștia i-a lepădat Dumnezeu. Căci știindu-le firea, precum că nu au leac și nu pricep nimic din ocârmuirea Sa, îi lasă în păcatele lor. <că p 55)

— Nu fericiți, așadar, pe cei ce n-au necazuri în lumea aceasta. Căci, cunoscându-i Dumnezeu că n-au minte să-l înțeleagă căile, nu le mai rânduiește o îndreptare prin încercări în lumea aceasta, ci osânda în cealaltă. Iată de ce: Dumnezeu preamilostivul, chiar și când osândește la iad tot milostiv se dovedește și ca un mai înainte știutor din veci a toate, nu le trimite necazuri pe potrivea păcatelor lor, căci mândria lor cea peste măsură de mare nu rabdă nicidecum umilirea încercărilor. Dimpotrivă, încercarea lui Dumnezeu de a-i spăla prin necazurile cele fără de voie, lor li s-ar întoarce tocmai pe dos. Căci ei, iubind mai tare mândria și slava deșartă a vieții acesteia, decât smerenia și supunerea lui Dumnezeu, tocمية nebună a minții lor îi aruncă în deznădejde, din care fac cel mai mare și mai de pe urmă păcat în lumea aceasta: sinuciderea, omorârea de sine. Ori toate

celelalte păcate, ce le-ar putea face omul, adunate la un loc, sunt mai mici decât acesta singur. De aceea, din milostivire mai presus de înțelegere pentru mulțimea neputinței lor, nu-i bagă Dumnezeu în cuptorul smereniei, că nu rabdă neghina o probă ca aceasta, ci vor merge în osândă, dar nu în osânda cea mai mare, ca ucigașii de sine. (Cl, p 56)

— Omul se roagă de Dumnezeu să-l scape de necazuri și Dumnezeu se roagă de om să-și schimbe purtările. Socotiți acum, care de cine să asculte mai întâi? Chemarea aceasta mai aspră o face droaia de necazuri și nenorociri, strâmtorări și năpaste, vrajbe între oameni, bătaie între părinți și copii, războaie și vărsare de sânge, pagube, beteșuguri, seceta și foametea, și tot felul de pustiiri, ce nu s-au mai pomenit: toate, urmări și plată îndesată pentru purtare și pentru lipsa de minte, că oamenii nu vor să înțeleagă la ce îmblăteală de necazuri îi duce iubirea de păcate. (CĂ p 901)

— Necazurile vieții sunt un grai mai aspru al lui Dumnezeu către oamenii mai grei sau mai vicleni la minte. (Ci p 90)

— Necazurile spală petele păcatelor de pe haina noastră nevăzută. (Cip „I)

— Despre necazuri, oricare ar fi, ziceți că „așa ne trebuie”. Ele vin pe dreptate, ca să ispășim greșelile noastre. Deci trebuie să avem răbdare cu crucea noastră, pentru că noi ne-am provocat-o. Aveți preoții voștri, spovediți-vă cu încredere toate, dar nu fugiți de canoanele necazurilor, uneori chiar de pedepse prin oameni. Toate sunt bune. Așadar nu încape în creștin nicio invidie, nicio ură, nicio dușmănie... (OHI p-454)

— Nouă toate necazurile ne vin de la greșeli, nu de la Dumnezeu. El numai le îngăduie și spală cu ele vinovățiile noastre. Oamenii însă tare greu pricep, că ispășirea prin necazuri dovedește nu părăsirea lui Dumnezeu, ci milostivirea Lui. I) IOIP-232)

— Dumnezeu conduce pe om spre desăvârșire pe două căi: a Providenței, atrăgându-l prin mijloace pozitive, prin frumusețea binelui; și-l conduce pe calea judecății, când omul se lenevește sau se slăvește în deșert. Pe cât crește lenea sau scade osteneala de bunăvoie, pe atât crește judecata cu necazurile. (0 HI p 456)

— Necazurile vin pentru că trebuie să vină, fiindcă sunt chemate de noi, cu relele ce le-am făcut. Iar când vine plata, noi ne facem că nu știm de ce vin. Mai bine zi: „Așa-mi trebuie!”. (OH1 P 4641)

— Suferința, necazurile, încercările sunt cea mai necunoscută cruce, deși fiecare are de dus câte una. Mai toți se roagă lui Dumnezeu să-i scape de cruce. Nu e bine așa. E semn că oamenii nu-i cunosc rostul și nu-i cunosc pe sfinți. Iată de pildă ce spune sfântul Marcu Ascetul, că prin aceasta se cunoaște dacă o are cineva, dacă primește cu bucurie necazurile. Tot acest sfânt ne spune despre crucea încercărilor, că pentru trei pricini vin asupra noastră:

1. ca pedeapsă pentru păcatele făcute („pedeapsă” în graiul bătrânilor înseamnă învățare de minte);

2. pentru ferirea de cele ce altfel le-am face;

3. pentru întărirea virtuții. „Să nu spui că se poate câștiga virtutea fariyiecazuri: căci virtutea necercată în necazuri nu e întărită!” (Filocalia I) (CV p 16)

— Aceștia sunt oamenii: nu caută pe Dumnezeu decât la necaz – care-L caută. Căci alții la necaz îl suduie și astfel mai rău se afundă și de mai mari necazuri dau – până ce necazurile le încovoie ceafa și-L caută și ei pe Dumnezeu. Situația stă așa: oamenii se roagă lui Dumnezeu să-i scape de necazuri, iar Dumnezeu se roagă de oameni să se părăsească de păcate. (CV, p-55)

— Să nu dați vina pe Dumnezeu că El ne usucă pământul de sub picioare și vlaga din oase. Să nu-I faceți nedreptatea aceasta. Toate necazurile noi ni le-am pricinuit, cu păcatele noastre, și ele sunt urmări și plată îndesată pentru păcate, până vom înțelege la ce îmblăteală ne duc de nas, ca să ne săturăm odată de ele! <cv-ți 841

— Necazurile nu sunt fapta lui Dumnezeu, ci urmarea greșelilor noastre, pe care îngăduie Dumnezeu să le gustăm spre înțeleptirea noastră. Dacă cineva vrea să scape de ele, nu rămâne altă cale decât să-și îndrepte purtările după voia lui Dumnezeu. (Diap 2341

— Oare de ce suntem mai credincioși lui Dumnezeu numai când pășim câte una? De ce numai atunci ne rugăm mai din adâncul ființei?<cu, p-306)

— Necazurile vieții sunt grai mai aspru al lui Dumnezeu către oamenii mai grei sau mai vicleni la minte. (t i, p901

— Dumnezeu vrea să-i ajute pe toți, dar nu toți primesc purtarea Sa de grijă. Așa se face că sunt oameni păcătoși care n-au necazuri. Pe aceștia i-a lepădat Dumnezeu. Căci știindu-le firea, precum că nu au leac și nu pricep nimic din ocârmuirea Sa, îi lasă în păcatele lor, la mintea lor. (...) Nu fericiți, așadar, pe cei ce n-au

necazuri în lumea aceasta. <dio-p-232>

— Numai ispitele, necazurile și tot felul de încercări ale războiului nevăzut izbutesc să ne tocească pe deplin gustul de lumea aceasta și să ne aducă la un fel de moarte față de lume, care-i smerenia deplină și condiția de căpetenie a rugăciunii neîncetate. ce, pl72)

— Dacă așa de mult ne iubește Dumnezeu, cum se face că viața noastră e așa de apăsată de tot felul de încercări? Sau, punând întrebarea cu cuvintele Scripturii: De ce „pe cel ce-l iubește Dumnezeu îl ceartă, iar pe cine-l primește îl bate”? Cu alte cuvinte, dacă așa de mult ne iubește Dumnezeu, de ce-i viața noastră așa de necăjită?

— Fiindcă „pe cât sunt de departe răsăriturile de la apusuri așa sunt de departe judecățile Mele de judecățile voastre” (Psalmul 102, 12; Isaia 55, 8 – 9) – zice Domnul! O mică pildă: altfel sunt judecățile unui tată care-și ia la rost copiii, decât e socoteala copiilor. Dar când copiii vin la minte deplină, atunci înțeleg care a fost judecata tatălui lor când le-a dat bătaie. (Sf. Marcu Ascetul, Filocalia I, pedeapsa – întărire.)

Așa și noi, cât suntem înfășurați în trup, suntem destul de legați într-o înțelegere trupească a vieții, într-o înțelegere pruncească. Dar când vom scăpa de muritorul acesta de pe noi, atunci cu mare recunoștință vom mulțumi lui Dumnezeu pentru toate încercările la câte ne-a supus cât eram în lume.

Trebuie, prin urmare, să lungim vederea până dincolo de zarea vieții acesteia, până în cealaltă împărăție, că altfel nu putem pricepe necazurile vieții acesteia, și, nepricepând-o pe aceasta prin cealaltă, n-o putem răbda.

Dar, dacă o înțelegem așa cum este, pe una în legătură cu alta, atunci oricum ar fi de necăjită, capătă o valoare neprețuită. Și atunci se întâmplă un lucru minunat: omul iubește necazurile și pe toți cei ce-l necăjesc îndeosebi. De-acum creștinul stă liniștit pe conducerea lui Dumnezeu și vede că orice cruce a vieții sale este o mărturie a iubirii părintești a lui Dumnezeu; orice cruce e o treaptă a desăvârșirii.

Deci dacă ne împărtășim cu Sfânta Jertfa a Domnului, ne împărtășim cu Taina

Iubirii supreme a lui Dumnezeu, împărtășire, care, printre alte daruri, are și pe acesta: că ne ridică de la înțelegerea pruncească a vieții la înțelegerea pe care o avea Iisus, în temeiul căreia îi suntem următori convinși și liniștiți, oricât de neliniștită ar fi marea vieții de aici. Știm lui credem și știm Cine-i la cârmă! (CV, p 14)

— Ascultătorul desăvârșit nu mai are război cu necazurile ce vin de pe urma iubirii de sine și nici lupte cu grija vieții care 1 – a scos din Rai. Ascultarea e lepădarea de sine, luarea crucii în fiecare zi 1 și urmarea Mântuitorului. Ea ne învață smerenia, care ucide toate patimile și liniștește sufletul. Ea stinge orice frământare și oprește orice inițiativă, deci toată energia, cu vremea, trebuie să se convertească în virtuți duhovnicești. Ascultarea aceasta stinge personalitatea de pe planul lumii și, dacă e ceva de capul ascultătorului, toată înzestrarea lui se preschimbă în sfințenie, pe care, de multe ori, se poate întâmpla să n-o știe nimeni fără numai Dumnezeu. Așa crește ascultătorul o personalitate a spiritului, când izbuteste să treacă peste grămada sa de oase ca și cum ar trece altul. <că, p 199)

NEÎNȚELEGERI ÎN FAMILIE

— Vrajba în casă vine din păcate. Toate își au izvorul în păcate. Neapărat vine vrajba în casă, dacă:

1. Căsătoria s-a început cu stângul, adică cu **desfrânarea**;
2. Mai vine apoi, dacă soții trăiesc în **căsătorie nelegitimă**, sau fără cununie bisericească. Este un prim păcat, pe care toți îl plătesc cu vrajba. De aceea, toți trebuie să intre la cumințenie și să se legiuiască, dacă sunt așa;

3. Din **curvii nemărturisite**, făcute înainte sau după căsătorie. Astfel au intrat într-o casă nouă, cu o pecete drăcească pe trupul și pe sufletul lor și pentru că nu și-au mărturisit acel păcat, are să le spargă casă, tocmai pentru că n-au omorât pe diavolul, care este cel care făcea acest lucru;

4. **Lăcomia** de avere a unui părinte când și-a măritat sau și-a căsătorit feciorul. O asemenea căsătorie nu ține, pentru că s-a făcut cu o lucrare a diavolului. De vei mărita fata ta numai pentru avere, căsătoria lor va sfârși cu vrajbă sau cu spargerea casei aceleia. Prin urmare, cumițiți-vă, părinților, cu sfaturile, când vă măijtați fetele sau vă însurați feciorii!

5. **Nepotrivirea de vârstă**. Sunt părinți care-și mărită fetele la 14 – 16 ani, iar la 18 – 19 ani fata lor este văduvă și încă cu copil. Aceasta din cauza nepotrivirii de vârstă, căci ce poate face o fată așa tânără în fața unui vlăjgan, om în toată firea? Această diferență mare de vârstă este un păcat înaintea lui Dumnezeu. Și din cauza aceasta, casa aceea nu ține, ci se sparge și în aceste cazuri părinții trebuie să

recunoască că au dat un sfat prost;

6. Din **negrija de suflet** a celor din casă, din negrija de Spovedanie, de Sfânta împărtășanie și de rânduielele Bisericii, care sunt poruncile lui Dumnezeu, care dacă nu se păzesc, păzesc pe ale diavolului și nu pot să aibă liniște;

7. Din **petrecere fără post**. Cei ce se umplu de mânie sunt cei plini de fiere, care se înmulțește în corpul omului atunci când mănâncă came multă și nu postește. Plin de fiere fiind, te umpli de mânie și astfel își sar în cap unii la alții. Așa, pentru o vorbă cât de neînsemnată, pentru o bucată de lemn ce nu e la locul ei, îi sare în cap celuilalt;

8. Și o ultimă pricină este **desfrânarea soților**. Dar soții cum desfrânează, când sunt legiuți? Așa bine, căci nu mai țin seamă de miercuri, de vineri, de zilele postului și de sărbători. Nu mai țin nicio rânduială. Și bate Dumnezeu nerânduiala ca să se facă rânduială. crep-31>

— Când nu vă înțeleg soții voștri, vorbiți mai puțin cu ei despre Dumnezeu, dar vorbiți mai mult cu Dumnezeu despre soții voștri. (M³ p 107)

NEPUTINȚE

— Necazurile au un rost, pe care azi oamenii l-au pierdut. Îl spune, mai ușor, mai greu de observat, și Pavel, când vorbește despre o suferință a sa personală, o boală pentru care de trei ori s-a rugat lui Dumnezeu să o ia de la el. (II Corinteni, 12, 7 – 10). I s-a răspuns: Darurile Mele în neputințe se desăvârșesc. Trebuie să avem neputințe, trebuie să avem necazuri, pentru că altfel cădem. Cădem ușor, pentru ca să nu cădem mai greu. Suferim puțin, ca să nu suferim grozav. Asta-i rațiunea pentru care cei ce merg pe urmele lui Iisus au tot felul de suferințe și Iisus nu-i izbăvește de ele, fiindcă fără ele se pierd de El și se pierd pe sine. coh p 395>

— Purtăm neputințe ca să nu ne suim la părerea că suntem puternici. Cu necazurile de tot felul ne dezleagă Dumnezeu de noi înșine, de părerea de sine. Și asta n-are leac cum n-are căderea dracilor. De aceea dăm de tot felul de neputințe, care sunt mult mai ușoare decât căderea în părerea de sine. coh p 395>

— Niciunul dintre sfinți nu a scăpat desăvârșit de vreo frână oarecare a neputinței, ca nu cumva tocmai la urmă să piardă totul. (TVM, p-53>

OBOSEALĂ

— Sunt și oboseli care nu trec. Astea sunt rezultatul scăderii funcțiilor cerebrale, exprimate printr-o serie de fenomene ca: încetinirea transmiterii excitației în sistemul nervos; slăbirea atenției; dificultatea concentrării intelectuale; scăderea nivelului funcțional al organelor de simț; perturbarea funcției de coordonare a mișcărilor. Deci nevoia de pauze, după fiecare oră de muncă, cu gimnastică, care să antreneze și alte funcții decât cele solicitate până aici. Apoi funcția vitală a oxigenului. În munca sedentară respirația e superficială și scăzută. Oxigenul ne „hrănește” mai mult decât hrana și decât apa. Deci respirații conștiente, ritmice și profunde schimbă situația. (OH1 p 458)

OCARĂ

— Dacă ne-am cunoaște cât suntem de păcătoși, ne-ar fi mult mai ușoară ispășirea vinovățiilor. Dar când nu ne cunoaștem vinovățiile, ne înșelăm după părerea noastră cu „dreptatea” pe care n-o avem, și necunoscându-ne, nu răbdăm cele ce vin peste noi, cu rânduiala lui Dumnezeu. Drept aceea, când auzi pe cineva făcându-te tobă de ocări și blesteme, nu te pripi cu mintea și nu sări cu gura, răspunzându-i ce nu trebuie. Nu-l întreba pe el: „De ce mă ocărăști?”; ci întreabă-te pe tine: „Oare de ce mă ocărește omul acesta?”. În orice caz, răspunde ca David: – *Pentru păcatele mele Domnul i-a poruncit să mă ocărască și să mă blesteme; dar nădăjduiesc, pentru năpăstuirea ocării, mila lui Dumnezeu.*

Să zicem că, după părerea ta, ai avea o viață bună după voia lui Dumnezeu, soț și copii cumsecade și, totuși, așa din senin, la o întâmplare oarecare, un vecin sau propriul tău copil sau soț, să-ți ardă obrazul zvârlindu-ți vorbe grele: prăpădită, ucigașă, hoată. Iar tu, neștiindu-te de vină cu niciuna din acestea și nepricepând ce se lucrează la mijloc, se poate întâmpla să sari, ca mușcată de șarpe, cu și mai grele vorbe, apărându-te și îndreptându-te, iar pe cel ce te cearcă, apăsându-l și ucigându-l cu mânia. Nu e bine, nu te grăbi, ci socotește cum trebuie: poate că nu ți-ai mărturisit, asupra ta, vreo greșală cu propriul tău soț, înainte de vreme, iar soțul tău îți aduce aminte acum, într-un șuvoi de mânie, fără să știe că păcatul odată tot răbufnește, oricâtă uitare s-ar fi așternut peste el. Poate că și copilul își strigă în ocară sa vreun păcat al părinților, de care trebuia cruțat, fie cu fapta, fie cu gândul. Poate că, pentru vreun gând rău asupra vieții sale, el la vreme îți aduce aminte, sub formă de necuviință, greșeala ce era s-o

faci asupra-i. Uitaseși să ți le mărturisești, să te dezlegi de vina lor, și iată, ți se aduc aminte. Căci prin cei apropiați primim arsurile cele mai curățitoare – știut fiind că nu este nedreptate la Dumnezeu. Iar pe de altă parte, poate că puține zile mai avem și, din îngăduirea lui Dumnezeu, se răstesc la noi viclenii, cei ce ne-au îndemnat la păcate, și, prin vreo gură slabă, ne strigă vinovățiile uitate pe care mărturisirea și lacrimile noastre nu le-au șters.

Drept aceea, cu lumina cunoștinței fiind, în necazuri bucurați-vă (I Tesaloniceni 5, 16). Căci celui lămurit în căile lui Dumnezeu tot ce i se întâmplă spre mai multă lumină i se face, ori pricepem, ori nu pricepem aceasta. (CĂ p-45)

— Pentru cel care te ocărăște roagă-te ca pentru un binefăcător, întoarce-te cu bunătate spre el, și-și va întoarce și Dumnezeu fața cea luminoasă spre tine. Biruiți răul cu binele, căci de partea binelui este Dumnezeu. Și oare nuc mai tare Dumnezeu ca răul? (RÎ, p 8I)

OMUL MODERN

— Omul modern, din punct de vedere structuralist, e om vechi, foarte vechi. În el mintea, rațiunea, e total supusă simțurilor, în loc să fie invers. Poftele lui iraționale încovoae mintea în serviciul lor și al justificării lor. De aci conflictul între generații și conflictele sociale. Asta-i structura omului căzut în păcat. Mintea nu mai vede mai departe, nu mai vede prin lucruri, ci numai lucrurile și interesele – pragmatismul. <OH. M63>

ORBIRE

— Grea este orbirea ochilor, dar nu sunt ușoare nici celelalte orbiri, care ne țin legați pe fundul mării necunoașterii; ȳrarii” învățați și savanții lumii (slugi ale rațiunii oarbe), ca să-și împace prestigiul rănit, îi ziceau marea misterului, marele mister al existenței, *ignoramus et ignorabitus*. Dar oare care din ochii aceștia (orbi) ai rațiunii are curajul s-o rupă cu colegii lui, oamenii, și să cheme „misterul” pe numele lui adevărat: Dumnezeu, și de la El să ceară lumina rațiunii? <cv-ți 306>

— Nu vedem până nu cerem lui Dumnezeu să vedem. Ilv p 306)

— Când vedem, ne luăm după Iisus (dacă mai întâi am strigat după El și am înfruntat opreliștile oamenilor). Când ni s-au deschis, în sfârșit, ochii, ne facem ucenicii Luminii. Iisus a aprins luminile stinse ale cunoașterii. (CV p 307)

PACE

— Pacea pe pământ e condiționată de mărirea care se dă sau se refuză lui Dumnezeu. De asemenea și pacea sufletului atârână de aceeași condiție. Autonomia rațiunii, autonomia societății omenești nu se poate constitui ca atare decât cu prețul pierderii păcii; – ceea ce e de fapt o înfrângere sau, mai sincer, o mărturisire a neajunsului, a tragediei inerente construcțiilor fără Dumnezeu.

Pacea de frică e o reală pierdere a păcii. Iisus aduce omului pacea care vine de la Dumnezeu. Aceasta e un bun spiritual, care nu poate fi creat sau menținut de arme. (CXP 297)

— Precum nu se află vrajbă în Dumnezeu, așa să nu se afle nici între cei ce-L au pe El ca temelie a vieții. Starea de pace cu toată făptura e o minune așa de mare, încât uimește lumea și o silește să recunoască într-aceasta fapta lui Dumnezeu. <ci p 85>

— Dumnezeu, trăit din toată sinceritatea ființei, e singura cale care mai poate aduce pace între oameni și bună învoire; toate celelalte rezolvări, alături de trăirea creștinismului, grăbesc apocalipsul. Știința fără Dumnezeu și împotriva omului s-a apucat să facă și nebunia ei cea mai de pe urmă: desfacerea și aprinderea stihiiilor. (Ci p 297)

— Omul nu va avea pace în suflet câtă vreme e în vrăjmășie cu Dumnezeu. <ASV p226>

— Dumnezeu a dat multe lucruri oamenilor, dar trei lucruri nu le-a dat în întregime. Acestea sunt: Viața, Adevărul și Pacea. Toată istoria oamenilor pe pământ dovedește că singuri, cu de la ei putere, nu-și pot asigura nici Viața, de vreme ce mereu e pândită de moarte – nu-și pot asigura nici Adevărul, și, tot așa – nu-și pot asigura singuri nici Pacea. Dar le au oricând, când oamenii sunt pe pace cu Dumnezeu, fiindcă Dumnezeu este și Adevărul, și Viața, și Pacea. Iată cuvinte de temelie pentru pace. Pe altă temelie decât Hristos, nu rămâne nimic statornic în lume. coh z3>

— Toți vorbesc de pace, toți o propun sau o impun. Facem conferințe de pace, dar facem și experiențe atomice. Videnia minții omenești are și ea un capăt. Nu poți avea pe pământ pace câtă vreme ești în război cu Dumnezeu, „Domnul Păcii și Părintele veacului ce va să vie” (Isaia 9, 5). Dar dacă mâine e ultima zi și știința, cu chibritul ei, pune capăt dihoniei omenești? coh p 4251

— Pacea cu toată lumea, chiar cu cei agresivi, firește, este un dar și o probă a creștinismului la care am ajuns, dacă am ajuns, iar de

cumva n-am ajuns este semn că nu s-au tămăduit rănilile noastre cele din păcate. (Ti p 1801

PACEA INTERIOARĂ

— Cine își vede păcatele va vedea pacea., MDI p 63)

— Unirea păcii nu trebuie căutată numai între oameni, ci și în trupul tău și în duhul tău și în sufletul tău. De nu te vei face împărat asupra poftelor și gândurilor tale, nu vei moșteni împărăția Cerurilor. (MD, p-w

— Mult se luminează puterea minții printr-o inimă liniștită. Iar un suflet drept, e semnul bucuriilor nesfârșite. Încearcă deci să stingi furtuna din mica împărăție a sufletului, și viața ta întreagă se va desfășura ca o adiere peste dureri. Nu știi că orice faptă, fie bună fie rea, îndulcește sau amărăște mai întâi pe autorul ei? Și lumina pe care o aprinzi spre a risipi întunericul dimprejur, îți luminează propria ta față și apoi mai departe? Nu stinge o astfel de lumină. (GSD)

— Ai vrea să-ți vezi soarele lăuntric urcând dintr-un frumos răsărit pe cerul propriei tale vieți? Încearcă atunci să simți seară de seară stând de vorbă cu tine, întărește-te cu mătăanii, cu un psalm, cu o rugăciune, cu smerenie, ușurându-ți sufletul și sporind astfel în dragoste pentru tot omul. Fiecare zi să-ți fie în fața ta – vei câștiga curajul și vei simți mâna harului Dumnezeiesc că lucrează împreună cu tine.

Viața oamenilor este o brazdă de plug trasă peste ogorul anilor ai unși spre capătul de hotar. De aceea trage brazda propriei tale vieți cât mai dreaptă; înlătură greșelile, abaterile; iar de le-ai săvârșit, îndreaptă-le până nu înnoptează și până nu îngheață, făcând tot binele de care ești capabil, până când plugul sufletului mai poate trage brazda pe curmătura vieții tale. Sub îndrumarea gândurilor curate și a milei Marelui Dumnezeu, adu-ți mereu aminte cât de plăcuți sunt cei ce voiesc pacea.

Până la Dumnezeu, nu este nici jos, nici sus, nici aproape, nici departe, pentru că Dumnezeu este pretutindeni și de aceea este mai aproape de tine decât sufletul și trupul tău, numai să știi să afli această apropiere prin credință și rugăciune. Domnul este aproape de toți cei ce-L cheamă cu toată inima. (GSD)

PAGUBE

— Iată pricinile pentru care Dumnezeu trimite pocania (pagubele) asupra avutului vostru:

1. Unii din stăpâni **le drăcuie** și atunci să nu se mire dacă i se împlinește cuvântul, căci dă Dumnezeu după cuvântul lui.

2. **Lucrează Duminica.** Dacă Dumnezeu n-a lucrat Duminica, nici ție nu îți este îngăduit ca să lucrezi și, dacă vei lucra, vei pierde nu numai ceea ce ai lucrat Duminica, ci și ceea ce ai lucrat în cursul săptămânii. Să nu ascultați de sfatul nimănui când este vorba de cinstirea Duminicii. (...)

3. Și mai are pagubă cel ce **se uită la agoniseala sa ca la ochii din cap.** Și-a lipit inima lui de lucruri pieritoare. Pentru altceva a dat Dumnezeu inima, nu ca să ți-o împotmolești cu gunoiul lumii, ci ca să ți-o îndrepti spre Tatăl Cel din ceruri. Pe El să-L iubim, de El să ne lipim inima, căci neasemănată este plata pe care ne-o dă Dumnezeu, țâță de cea dată de lume. De aceea, nu-ți lipi inima ta nici de propriii tăi copii, căci, de-i pătimi durere în cele iubite peste măsură, cine te va mângâia?

4. **Ai cumpărat din mână rea, din mână pătimasă, din mâna care a furat sau de la unul care a curvit.** De aceea, mai înainte de a o amesteca cu ale tale, dă-i puțină apă sfințită, cu făină, căci să știți, păcatele trec și asupra pământului pe care-l calci și asupra vitelor.

Când a fost izgonit Adam din Rai, Dumnezeu a blestemat pământul: spini și pălămidă să dea și prin sudoarea feței să îți câștigi pâinea, iar femeia în dureri mari să nască. O greșală a noastră atârnă asupra întregii averi.

5. Cineva se ține de **vrăji asupra ta**, iar tu n-ai ocrotirea lui Dumnezeu asupra ta. Cineva lucrează cu diavolul asupra ta și asupra vitelor tale și atunci tu tânjești și vitele tale. De ce pot lucra aceste puteri? Pentru că tu n-ai ocrotirea lui Dumnezeu. Și ca să nu mai poată lucra duhurile rele, curățește-ți trupul tău prin post, fă sfeștanie, pune-ți o cruce în curte și roagă-te lui Dumnezeu să te ocrotească.

6. Mai poți avea necazuri și din cauză că, în curtea în care stai tu, sau pe pământul pe care-l lucrezi apasă **jurămintele, blesteme sau nedreptate:** să luați seama, să nu tăiați o brazdă din pământul care nu este al vostru, căci aduce moarte, dar se mai poate să ai asupra curții și alte păcate. Poate că ai cumpărat această curte cu bani muncii într-o vreme când poate trăiai în desfrânare. De acești bani, deși i-ai muncit, nu te vei putea folosi, căci și asupra lor atârnă și apasă păcatele, de când i-ai muncit, și te urmărește Dumnezeu până în pânzele albe. Pentru ce? Pentru că nu te mărturisești, pentru că ții șerpii în sân și

Dumnezeu lasă să te muște.

7. Apasă **blestemele** părinților sau ale altuia asupra casei tale și asupra ta, sau ce este și mai des, copii lepădați și îngropați ici, colo. Ba în gunoi, ba lângă o altoaie. Și lepădarea copiilor e păcat strigător la cer.

8. Stăpânii au **păcate nemărturisite** din tinerețe sau mai pe urmă **și nu le-au ispășit**, că nu-i destul să le spui sub patrafir, trebuie să le și ispășești de bunăvoie. De aceea vine bătaia lui Dumnezeu asupra voastră, peste tot, pe câmp, peste vite și peste tot lucrul mâinilor voastre. (OSG p 123)

PĂCATE

— Păcatul este **o conspirație a minții omului cu diavolul**, împotriva Legii lui Dumnezeu /01"-p-2521

— Păcatul e o descoperire a diavolului – singura lui descoperire, originalitate și fatalitate – ca destin deviat și închis. (OH1 p 269)

— Diavolul prezintă patimile din om ca plăcute și ușoare. (mip 55)

— Atâta vreme cât ținem păcatele nemărturisite, ascunse cu voia, atâta vreme atârnă pedeapsa lor asupra noastră, ca o sabie care stă să cadă peste viața noastră. De îndată însă ce mărturisim păcatele și vinovăția, primejdia morții o înlătură Dumnezeu de deasupra noastră. (C, p-42)

— Cu obișnuința de a păcătui trebuie să ne luptăm noi, uneori, toată viața. Această vreme de amărăciune care ne învață minte ca să nu ne mai întoarcem la cele dintâi e chiar vremea de întărire a sănătății noastre sufletești. Aceasta ne învață cel mai bine calea lui Dumnezeu. (Ci-p-42)

— Împătrit greșim: împotriva lui Dumnezeu, împotriva noastră înșine, împotriva aproapelui și împotriva firii întregi. Adică păcatul sau decăderea firii ne-a făcut să pierdem: pacea cu Dumnezeu, pacea dinlăuntrul nostru, pacea cu oamenii și pacea cu toată firea (CĂ, p 1341)

— Nu Dumnezeu este Cel ce nu ne mai iubește și nu ne mai vede, ci noi suntem cei ce nu-L mai iubim și nu-L mai vedem, căci între noi și El e zidul păcatului, iar dincoace de zid, noi: o grămadă de cioburi mereu zdrobindu-ne de zid și în tot mai mare sfărâmare aflându-ne. (Ci p 135)

— Păcatul este înfrângerea morală a sufletului de către un gând

rău. De aceea, toate gândurile trebuie spuse înainte de a se întări și de a birui mintea, căci de îndată ce sunt spuse, le pierde puterea de a obseda, asupra, stăpâni mintea. (TVM p-34)

— În rădăcinarea obiceiului păcătuirii duce întocmirea sufilească și trupească a omului până la neputință de a se mai împotrivi, sau chiar până la a nu vrea să se mai împotrivească. (Ci p 178)

— Totuși, omul, slăbindu-i puterile, își dă seama că robește vrăjmașului, căci de unde odată pruncii vavilonești erau micuți și îi lua în glumă, acum s-au făcut bărbați și îi simte cum îi fură puterile, iar lui, din multă păcătuire, i s-a stins puterea voinței de a se împotrivi. Când avea puterile întregi n-asculta povața, iar acum, când nu le mai are, le-ar întoarce lui Dumnezeu, dar nu le mai are de unde. Toată vigoarea tinereții o dă cui nu trebuie, iar bătrânețea hârbuită umblă să o dea lui Dumnezeu. <ci P 178>

— Păcatele au urmările cele mai felurite asupra omului:

1. Pe unii păcatele-i smeresc, îi rușinează înaintea lui Dumnezeu și-i hotărăsc la îndreptare.

2. Pe alții, mai înrăiți în ele, îi sălbătesc cu totul.

3. Iar pe alții îi împing până la nebunia fără întoarcere. <cu p 28>

v Păcatul este o călcare a legilor vieții; introducerea în viață a unui dezechilibru consimțit de minte. Dacă urmează mereu așa, mintea slăbește și nu mai poate stăvili dezechilibrul din ce în ce mai mare care invadează spațiul vieții cu spectrele sinistre ale morții pe picioare (Apocalipsă 3, 1). <el P-261>

— Păcatul nu e o realitate cu suport propriu, ci sunt ghearele haosului în grumazul realității, o pândire a nimicului care vrea să înghită în sine toate câte sunt. (Ci p 283)

— Părinții au zis că singura noastră avuție cu adevărat sunt păcatele. Căci, după ei, nu ești proprietarul decât al lucrului pe care l-ai făcut din nimic. Iar, împlinind condiția asta, din nimic Dumnezeu a făcut făptura, iar făptura a făcut păcatul. Deci, de drept, omul nu e al lui însuși, nici al altui om, ci al lui Dumnezeu. Pe de altă parte păcatul, al cărui autor este, îl reclamă pentru el și i se ține de urmă, ca proprietate de drept – balast de accident – care poate duce pe om până la starea să se lepede de Dumnezeu și să-l stea împotrivă, ca un creator al unei teribile noutăți – păcatul – fără să bage de seamă că printr-asta se întoarce, cu ispravă cu tot, sub amara tiranie a neantului, adică a

haosului de tot felul și în toate privințele și poate că pentru totdeauna.

Asta-i noutatea grozavă, că omul a putut să facă ceea ce Dumnezeu nu poate, adică răul. Faptul că, după judecata tuturor a, pe cei păcătoși îi închide în chinurile haosului veșnic, nu e o răzbunare din partea lui Dumnezeu, ci o consfințire a libertății și a deciziei viciate a omului, pentru ca acesta să fie împreună cu creația sa iubită – păcatul – în infinitul eternității.

Păcatul, această mamonă cu adevărat nedreaptă a omului, trebuie risipit; trebuie să cerem iertare de la Dumnezeu pentru atare agoniseală, precum și ajutorul ca s-o împrăștiem. <cap 300>

— Păcătoșii au un prieten, pe Iisus. Din ceasul în care cunoști că ești păcătos, te-ai schimbat din vrăjmașul lui Dumnezeu în prietenul Lui. (...) Când crezi despre tine că ești drept, ai închis toate posibilitățile tale de desăvârșire. Când știi că ești păcătos, când ești convins de nedesăvârșirea ta, este semn că Cel desăvârșit e lângă tine și conștiința ta strigă diferența între El și tine. (CV-p-m

— Grele sunt păcatele trupului, dar mai grele ale minții. (°h. p-392>

— Nu suntem din maimuță, dar mergem cu pași repezi spre ea. (FZ)

— Dacă iubești pe Dumnezeu te sfințești, iar dacă iubești păcatele te îndrăcești.

(ASV, p. 227)

— Numai cât necaz îi trebuie omului ca să se mântuiască dă Dumnezeu omului. Este cu dreptate să tragi scurta (necazul) pentru necredință. Când omul își revizuiește poziția față de Dumnezeu, față de Domnul Iisus Hristos, față de Biserică, atunci și Dumnezeu va fi cu el. Va fi mai greu de copii celui ce nu-și revizuiește poziția față de Dumnezeu. (M1, p-55)

— Sufletul e trimis de Dumnezeu în momentul conceperii și Dumnezeu singur știe ce va fi cu copilul acela, cu ce capacități ar fi venit în lume și ce va fi și ce va face în lume. Numai te trezești la bătrânețe cu ispășirea pentru copii pe care nu i-ai lăsat să se nască sau chiar i-ai avortat. <m p 54>

— Păcatele se înregistrează în codul genetic al fiecăruia. cosq p i26)

— Păcatele sunt ținute în dublă evidență, se înscriu de Cer, dar se înscriu și în urmași (în sămânța de om). (MI-ți 107)

— Și păcatele strigătoare la Cer capătă iertare, dacă strigi și tu până mai ai vreme. (OH [p186»

PĂREREA DE SINE

— Socotița că suntem ceva (...) e o patimă născută din iubirea de sine și devine izvorul, începutul și cauza celorlalte pasiuni, dar atât de subtilă și tainică este această mândrie, încât cei ce-o au n-o simt. E un rău pe-atât mai mare, pe cât e de tainic și subțire. Aceste patimi închid prima ușa a minții (a cunoașterii de sine) prin care Harul lui Dumnezeu voiește a intra; nu-l lasă să intre și Harul se retrage. Căci cum va veni Harul să lumineze pe cineva care se crede ceva mai mare, că-i înțelept, că n-are nevoie de ajutor. Domnul să vindece aceste boli și patimi luciferice! (°HI p-400)

— Urmărește-ți numai o singură zi gândurile și viața ta sufletească și-ți dai seama ce slab ești. coh. p 40°)

— Sunt unii care-și curățesc sufletul de patimi prin multe osteneli – și sufletul are patimile lui: părerea, slava deșartă și mândria – iar dacă scapă de aceste bucurii mincinoase, dăruindu-le Dumnezeu în schimb adevărate bucurii duhovnicești, cad în primejdie de a se îndrăgosti așa de tare de propriul lor suflet, pentru faptul că se face curat, încât sufletele lor se sting și se pierd. Bucuria neînfrănată, chiar cea pentru daruri cu adevărat duhovnicești, te poate face să uiți că încă n-ai ieșit cu totul din împărăția ispitelor. ce! – p 24>

— Sfinții n-au fost conștienți de sfințenie, ci de păcătoșenie. Când Cel Sfânt se apropie de tine, te vezi păcătos; când cel mincinos se apropie de tine, „te vezi” sfânt. Așa se deosebesc credincioșii de înșelați. oh p 424>

PĂRERI

— Râvna fără întrebare și părerea sar măsura. (FZ)

— Neîntrebat nimic nu e bine, nici ce e bine. (FZ)

PIEDICI

— Nicio putere de pe lume nu te împiedică de la a trăi pe Iisus în viața ta de pământean – dacă ești destoinic să-L urmezi și ai dragostea care desăvârșește toată mintea; ci, dimpotrivă: toate te ajută. cohi-ți 33 l>

PIERDERI

— Culmea paradoxului:

A. Abia când nu mai ai nimic de pierdut – pierzând totul – devii liber: ai biruit lumea. Acum poți fi unealtă a Puterii supreme.

B. Când nu mai ai nimic de pierdut, rămâne totul de câștigat. Nimic de pierdut, totul de câștigat – asta fac numai convertirile și cataclisme.

C. Niciodată mai mult de câștigat decât atunci când ai pierdut totul... pentru o cauză mare. cohi-ți 4™>

PLANIFICARE FAMILIALĂ

— Voi, ca tineri începători ai vieții, sunteți poate ispitiți de ideea că, tineri fiind, de ce să începem cu copii din primul an; să ne mai trăim puțin viața și avem vreme și de copii. Cu acest gând, dacă-l primiți și-l luați de bun, vă deschideți calea către păcat și către tot felul de necazuri care vin matematic. Ca să n-o luați rău, de la început să vă precizați poziția sufletească față de roadele binecuvântate de Biserică ale Cununii: copiii. Ei sunt roadele dragostei; **evitarea lor nu e dragoste, ci crimă**. Căutarea plăcerii numai cu evitarea rostului firesc al instinctului e viciu și păcat și se pedepsesc de Legea care vede toate ale omului.

Deci, dacă nu sunteți bine lămuriți de la început către bine, foarte ușor vă treziți în greșeli de conviețuire, de unde vin apoi un cârd întreg de necazuri și nenorociri de care nu vă poate scăpa nimeni. Cu divorțul nu scapi de greșelile făcute. Acestea te urmăresc în alte căsătorii sau în orice altă parte ai lua-o. Nu te scapă nici rugăciunile. Doar Spovedania te pune în temă cu vinovățiile tale față de „hotarele Legii” de la Cununie pe care le-ai călcat și-ți dă iertarea lui Dumnezeu pentru neștiință (dacă aceasta a fost), sau pentru neputință (dacă aceasta este) și-ți dă puterea și răbdarea ispășirii, dacă te **îndrepti** ca și conviețuire. Dumnezeu iartă (dacă-i ceri aceasta prin spovedanie), dar nepedepsit, neispășit, nimic nu lasă. (OHI p 252)

— Nu creșteți câini, crește-ți copii care nu au părinți. (M² P 45)

— Nu vreți copii? Trăiți ca frații. <M2-p441

PLĂCERI

— Plăcerea e dascălul păcatelor. Pofta cea rea când e satisfăcută e dulce, dar după aceea dăm de urmările ei triste și amare. casv-ți 93>

— Toți cei ce umblă după plăceri, de orice fel, nu vor scăpa de primejdii, căci sub orice plăcere e încolăcit un șarpe. (Ci p 179)

— Plăcerea, căutată numai pentru ea însăși, cheamă repetarea din ce în ce mai deasă a actului, până ce ajunge la distrugerea sistemului nervos. Mai mult chiar: ea aprinde organismul și-l împinge până dincolo de posibilitățile sale funcționale; ea provoacă frângerea

oricărei cenzuri morale și-și duce supușii până la doaga nebuniei. (C – p261)

— Știe vrăjmașul că plăcerea pământească, pentru cine umblă după ea, are drăcească putere să desfacă pe om de dragostea lui Dumnezeu și să i-o întoarcă spre plăcerea a orice altceva afară de Dumnezeu. Prin urmare, dacă mai avem inima prinsă de ceva de pe pământ, stăpânitorul lumii acesteia încă ne mai ține legați în împărăția lui, de vreme ce dragostea noastră către Dumnezeu încă n-a ars și așa aceea. (Ci-p29>

— Cei ce nu urmăresc în viața aceasta nimic mai mult decât să fie fericiți în lume și tihniți în trup, aceștia n-au război cu diavolul: pe aceștia îi are fără de război. Căci câtă vreme umblă după tihneală și fericire deșartă, n-au să se trezească din vraja vrăjmașă (2 Timotei 2, 26), care-i ține bine încheștați în lumea aceasta sensibilă, prin care-i duce pe nebăgate de seamă la pierzare sigură. De aceea a zis un sfânt părinte că cea mai primejdioasă temniță e aceea în care te simți bine: nu vei ieși din ea niciodată. <c' p i73>

— Ce se petrece că-i atâta haos și neclaritate și de aci atâta suferință și răzvrătire?

— Oamenii confundă fericirea cu plăcerea. Nu vor să facă deosebirea de natură care este între ele. Una ține de simțuri, alta de spirit. Între spirit și trup e vrajbă, iar turma lui Epicure imensă. Și imensă e și suferința. cohi-p-399>

— Cei prinși de plăceri nu-s capabili de fericire. Aceasta mereu fuge de ei, pentru că n-o caută unde este, ci unde nu este. ochi p-416>

— E atât de mare sufletul omului, după obârșia sa, încât numai Dumnezeu îl poate umple. Cu orice altceva de-ai încerca să-ți sature sufletul, nu faci decât să ți-l îngustezi pe măsura dorinței urmărite: asta-i desfigurarea lui! (CV-ți 32)

POCĂINȚĂ

— În cartea vieții noastre se află multe pagini întunecoase; aceste pagini trebuie spălate cu lacrimile pocăinței. Păcatul pune pe noi o astfel de pată pe care noi n-o putem spăla nici cu o mie de izvoare, ci numai cu lacrimile și pocăința noastră. <m°. p-76>

— Recunoașterea păcătoșeniei proprii și prihănirea de sine sunt primii pași pe calea pocăinței (Luca 15, 18 – 19). Cel ce a făcut un păcat trebuie să se osândească singur, chiar dacă nimeni altul nu l-ar învinui. Dacă sufletul se va învinovăți înaintea lui Dumnezeu, Domnul îl va iubi.

De îndată ce păcătosul va rosti o osândă asupra lui însuși, el va abate judecata lui Dumnezeu. Cel ce este nemulțumit de sine însuși se află pe calea cea bună și poate să aștepte iertarea păcatelor. Iartă altora totul, iar ție nimic să nu-ți ierți! <MD-ți 72>

— Mare este Taina pocăinței, nu numai fiindcă te face din rău, bun, din vrăjmaș al lui Dumnezeu, prieten al Lui, ci și pentru că un lucru așa de mare e acoperit cu chip smerit. Mila cea fără de margini a Tatălui, ca să scape pe fiii Săi de judecata cea aspră, a dreptății după fapte, le trimite, coborând din ceruri, pe Fiul Său cel Unul Născut, să le facă o judecată milostivă și fără nicio înfricoșare, și iarăși să-i împace cu Sine.

Poate tocmai pentru că e așa de smerită judecata aceasta milostivă; nu pot să vie la mântuitoarea ei binefacere aproape niciunul dintre cei cu mintea plină de „știință” și afumată de mândrie. Cum să poată veni, ei care știu totul, ei care stăpânesc peste oameni, să vie în genunchi înaintea unui simplu preot și să-și înșire toate fărădelegile și necazurile lor?! Nu, asta mândria n-o poate face, să vie de bunăvoie la smerenie. De aceea, ei dau de asprimea dreptății care-i fierbe în zeama lor până li se moaie oasele trufiei. (Ci p 114)

— Aici, în viața pământească, vrei să te pocăiești, poți să o faci. E o faptă a libertății voinței. Dincolo, nu mai e libertatea voinței. (CĂ p-313)

— O mare parte de oameni cad în deznădejde în privința mântuirii lor.

Deznădejdea e un chip greșit de meditație asupra relor făcute; chipul bun e, dimpotrivă, nădejdea. Răul, nimicul, păcatul, diavolul nu sunt subiecte sănătoase de gândire, căci îmbolnăvesc mintea prin asociație de idei. Pocăința trebuie să fie o înseninare din ce în ce mai mare a sufletului și a sănătății întregi. <ci p-78>

— Pocăința poate fi întristată, disperată sau deznădăjduită. Nu te deznădăjdui, știind nemăsurata milostivire a lui Dumnezeu, chiar de vei cădea în multe păcate, chiar dacă vezi moartea în fața ta, dar cu gândul fii la Dumnezeu. Dar aceasta să nu fie pentru tine o încurajarea spre păcat sau spre a continua o viață păcătoasă. Dumnezeu este milostiv față de păcătoși, dar nu față de toți, ci numai față de cei ce se căiesc, iar față de păcătoșii încăpățânați El este Drept Judecător. <md<p 72>

— Cei ce amână pocăința pe la bătrânețe sunt asemenea

oamenilor care vor să treacă un râu mare, dar stau la marginea lui, așteptând până trece toată apa. În vicleșugul acestei socoteli se prind oamenii cei mai mulți. <cvp-238>

— Știi că Mântuitorul și împărăția lui Dumnezeu locuiesc și înăuntrul nostru. De aceea, nu ne mântuim noi, ci El ne mântuiește. Dar, pentru neputințele firii noastre, slăbite de păcat, nu trebuie să ne întristăm, că și Dumnezeu se întristează cu noi. Dumnezeu iubește o **pocăință senină**; aș zice că pocăința cea mai plăcută lui Dumnezeu a fost a femeii ce a greșit mult, dar în loc de orice altă pocăință, L-a iubit cu atât mai mult pe Iisus. Vreau să zic, dacă nu v-ați tot măcina mintea cu păcatele – ajunge cât le pomeniți la spovedanie dacă nu v-ați otrăvi gândul cu ele, ați lăsa toate înapoi și **v-ați însenina fața și inima** de dragul lui Dumnezeu, care poate El ceea ce la oameni este cu neputință... **Seninătatea**, asta care nu scade, asta aș vrea să o prindeți de la mine. (M³ p 72)

POFTĂ

— Păcatele împotriva noastră înșine duc la învârtoșarea inimii – o cunoaștem cu toții, și o cunosc și eu. Dar ele mai duc și la întunecarea simțirii (care ne îndepărtează) de Dumnezeu. Acestea sunt cele șapte păcate de căpetenie sau păcate de moarte: mândria, iubirea de argint, desfrânarea, lăcomia, pizma, mânia și lenea. Între acestea șapte se află și rădăcina relelor: lăcomia stomacului sau dumnezeul cel mincinos al trupului. Acesta trebuie ars cu postul și scos afară! <md-p-31>

— Lăcomia stomacului odrăslește dintr-odată, din rădăcină, o puzderie de ramuri, din care mai arătoase sunt trei: mânia, desfrânarea și iubirea de avere. (MD p 32)

— Băgați de seamă că stomacul se umple, dar pofta nu se satură. Iată lucrul dracului: poftă peste fire. E cunoscută lăcomia lupilor și totuși lupii nu mănâncă mai mult decât le este foame. Acum dacă lor le-a fost foame rău, asta-i altceva. Căinii ascund pâinea pe care n-o mai pot mânca. Iată, dar, că fiarele, animalele, nu trec cu poftirea peste fire – numai omul trece, căci numai pe om are diavolul mânie și numai pe om îl războiește și-l încearcă. Iată de ce să nu ascultați de poftă niciodată, căci cine a ascultat de poftă a ascultat de diavolul. (MD p-32)

— Războiul stomacului e primul război pe care l-a pierdut omul (în rai) și prima biruință a diavolului. Și cu el (diavolul) nădăjduiește să-i câștige și pe oameni și să-i desfacă de Dumnezeu. Și să știți, că de nu-și vor trage de seamă oamenii, diavolul va birui. Iată de ce strigăm,

s-audă toți: înapoi la post căci fără de post ne merge rău! <md p-33>

— Rugăciunea și postul scot dracii poftei și ai mâniei din trup.
<ci p-2 l)

POMENIREA MORȚILOR

— Pentru morți nu trebuie să plângem atâta de mult, ci mai ales să ne rugăm și să facem milostenie. tip 98>

— Scăderile unui om când se mută, mai rămân și urmașilor, să se lupte și ei cu ele. Dacă le sting, le scot din fire, pentru biruința lor, se luminează și haina sufletului ce s-a mutat din trup. Când se luptă cineva cu „scăderile sale” și, cu ajutorul lui Dumnezeu, le biruie, se bucură și se luminează un șir nesfârșit de înaintași ai noștri. Aceste biruințe sunt cele mai puternice rugăciuni, pentru toți cei mutați de la noi. <0H1 P 414)

— Pomenile pentru morți nu se fac cu rudele și cu vecinii, ci cu cei săraci, care nu au. <M3-ți 871

PORUNCI

— Dacă oamenii și-ar potrivi purtările după poruncile lui Dumnezeu, care sunt poruncile firii, și n-ar face din legi fărădelegi, ar ocoli, ar preveni toate pacostele necazurilor; dar așa, drept în ele-și sparg capul; – și apoi umblă plângând... Lasă-te, frate, condus de un sfat dumnezeiesc, că de nu, capul care n-ascultă, odată se sparge și n-are cine-l lega. <cv-p-57>

— Darurile Sf. Botez ne îmbie, lăuntric prin conștiință, și din afară prin cuvântul Bisericii, la împlinirea poruncilor lui Dumnezeu. Lucrarea poruncilor, care păzesc viața curată și dau viață celui ce le împlinește, tocmai slujba aceasta o are: dezgroparea comorii, sau deșteptarea puterilor sădite în noi la a doua naștere, trezirea la viața cea după Hristos și Duhul Sfânt. Că Dumnezeu se găsește în poruncile Sale și prin porunci vine la noi și pe noi ne strămută în Sine; precum și întors; prin fărădelegi se strecoară vrăjmașul și ajungem de-o asemănare cu el. Deci, cei ce ajung hotarul morții în nelucrarea poruncilor nu se vor mântui, ca unii ce n-au aliat comoara, ba și talantul de negustorie l-au îngropat în pământ. (Ci p 171)

— Cel ce dă poruncă dă totdeauna și puterea de a o împlini, numai că nu silește. Fă ceea ce poți și roagă pe Dumnezeu pentru ceea ce nu poți și El îți va veni negreșit în ajutor. Oare pentru o pasăre sunt grele aripile cu care zboară prin aer? Nu. Tot astfel și pentru adevăratul creștin nu sunt grele poruncile lui Hristos, prin săvârșirea

cărora sufletul nostru, întraripându-se, zboară la cer. <md-p-69>

— Rugăciunea e poruncă, postul e poruncă, iubirea de vrăjmaș e poruncă și de asemenea moartea e poruncă, mai puțin popularizată între oameni. Dar oamenii ce fac? Își apără viața asta, își apără șinele, își apără egoismul lor, și își încurcă mersul lor duhovnicesc. În mintea omului se dă luptă între Dumnezeu și diavol. Dumnezeu e ascuns în poruncile Sale și satana împiedică împlinirea voii lui Dumnezeu. (GSD)

POST

— Postul e vechi și începe odată cu omul. E prima poruncă a stăpânirii de sine (TVM, p.21)

— Ce este postul? – ucigașul păcatelor.

Vremea postului:

vremea pocăinței vremea mărturisirii păcatelor vremea iertării vremea însănătoșirii de boli vremea înfrânării poftelor. <OHI p 173>

— Postul este o luptă aspră cu însuși trupul tău. Dacă birui, bine îți va fi, iar dacă nu, să știi că toate relele de la stomac încep. (LD P721

— Dacă toate relele de la stomac încep, apoi și slăbirea tot de la stomac trebuie să înceapă. Prin post, închisoarea de pe noi se face mai străvezie și întru material curat va veni Duhul lui Dumnezeu și va avea pe ce să șadă, și El va săvârși lucrarea. Iar lucrarea e mântuirea omului. <ld-p-73>

— Postul este poarta iar patrafirul [Spovedania] este ușa. Iar, cu acestea, vine ocrotirea vie a lui Dumnezeu, fără de care nu putem face nimic...<RC, p 57>

— Firea trupului fiind surdă, oarbă și mută, nu te poți înțelege cu el decât prin osteneală și foame, însă acestea trebuie conduse după dreapta socoteală, ca să nu dăuneze sănătății. Acestea îl îmblânzesc, încât nu se mai ține vrăjmaș lui Dumnezeu.

(CĂ, p. 21)

— Cu trupul nu putem trata decât prin post. El nu știe și nu recunoaște convingeri. De aceea el trebuie uscat, încet și cu socoteală, fiindcă, în mocirla uscată, porcii patimilor nu mai vin să se scalde. (TVM, il 11

— Foamea îmblânzește fiarele. ce, p-21>

— Un organism topit cu postul nu mai are putere să schimbe convingerile conștiinței. (TVM p-22)

— Mai bine de jumătate din numărul patimilor sunt ale minții. Postul lucrează și asupra acestora, (t-ți 22)

— Rugăciunea și postul scot dracii poftelor și ai mâniei din trup.
(Ci-ți 21>

— Iată ce ne învață Iisus: mai întâi însuși a postit. Nu i-a trebuit, dar va zice cândva: „Pildă de viață v-am dat vouă!” Deci **nouă ne trebuie post, pentru înfrânarea patimilor, pentru subțierea minții, pentru sporirea în noi a Duhului** 178

Sfânt, care ne descoperă căile mântuirii. Postul ne ajută să înțelegem rosturile mai mari ale lui Dumnezeu cu omul. El e un toiag de drum prin viața aceasta cu trup pieritor spre veacul viitor, în care trebuie să ne desprindem de aici.

Dar să nu ținem postul într-un înțeles îngust. Căci sunt unii care cred că a nu mânca carne, și cele asemenea, ar fi tocmai de ajuns ca să se cheme că ai postit. Nu mănânci carne de porc, dar carne de om mănânci: clevetind, mușcând cu gura, osândind cu vorba și ucigând cu gândul. Postul nu e, mai ales în creștinism, numai un regim al stomacului. Avea și Sf. Pavel de aceștia, înguști cu socoteala, cărora trebuia să le spună că: „nu stomacul sau mâncarea ne va pune pe noi înaintea lui Dumnezeu”. A face din post numai o chestiune de stomac înseamnă a îngusta rostul cu care a postit Iisus; – ceea ce ar fi o ocară. (...) Iată cum vede Domnul nevoia postului: tot ca o împlinire cu lucrul, o trăire a iubirii de oameni. <cv-p-42>

— Postul e rânduit și de Biserică drept o perioadă de subțiere a minții, ca să poată înțelege adevărurile fundamentale ale creștinismului: Nașterea Rațiunii Divine (Logosul) în om adevărat (cu Postul Crăciunului înainte); învierea din morți a Domnului – cheazășie a învierii tuturor oamenilor, biruința definitivă asupra morții și păcatului – starea mai presus de fire a trupurilor înviate (cu Postul Paștilor înainte).<OHI, p-300)

— Când locuitorii cetății Ninive au ajuns la cele mai mari fărâdelegi, Dumnezeu a trimis la ei pe prorocul Iona, să le spună că peste 40 de zile cetatea lor va fi distrusă pentru fărâdelegile lor. Auzind acestea, ninivitenii s-au spăimântat și au socotit că să facă cu toții rugăciune pentru a se înmuia inima lui Dumnezeu și ca să obțină iertare. Au ținut cu toții post și s-au îmbrăcat cu sac și se aigau lui Dumnezeu, însuși împăratul, auzind această veste înfricoșată, a coborât de pe tronul său și s-a îmbrăcat cu haine de sac, dezbrăcându-se de cele luxoase ale sale, și a ținut și el post și rugăciune împreună cu poporul. Pentru a întări și mai tare rugăciunea,

a poruncit ca să nu se mai dea nici dobitoacelor nimic de mâncare, nici de băut.

Văzând Dumnezeu pocăința lor și rugăciunile lor împletite cu post, și-a întors iarăși fața Sa spre ei și i-a iertat, scăpându-le cetatea de prăpăd. Iată deci importanța rugăciunii împreună cu postul înaintea lui Dumnezeu. <sd-p-63>

— Diavolul caută să-l ispitească pe om mai mult atunci când vede că el se îndreaptă spre rugăciune, și mai ales când postește., (SD p-M)

— Dacă diavolul a îndrăznit să ispitească pe Stăpânul lumii, atunci să nu credem că oamenii nu vor fi ispitiți de el. Să nu credem, de asemenea, că în timpul când postim nu vom fi ispitiți de el. În toată viața creștinul e ispitit de diavol, dar în timpul când postește și când se gândește mai mult la Dumnezeu, cu atât mai mult este ispitit.

Prima ispită cu care vine diavolul este aceea cu care a venit la Hristos, și anume de a ne îndemna să mâncăm din alimente interzise de Biserică de a fi mâncate în acel timp. De asemenea, vine prin mintea fiecăruia sau prin gura oamenilor și spune: „Ce nevoie ai tu să postești, că doar ajunge să faci fapte bune și vei fi mântuit”. Un alt argument pe care îl aduce va fi acesta: că doar toate mâncărurile sunt lăsate de Dumnezeu și nu ceea ce bagi în gură te spurcă, ci ceea ce iese din gură.

Dacă cercetăm toate religiile de pe fața pământului, vom vedea că toate cuprind în învățătura lor și postul. Apoi cu atât mai mult adevărata credință, care este cea ortodoxă, va avea la baza ei postul, care înlesnește calea spre mântuire. Deci nu ajung numai faptele bune, ci acestea [numai] împletite cu post și rugăciune duc la mântuire.

Este adevărat că toate mâncărurile sunt lăsate de Dumnezeu și ele nu spurcă pe om, dar, prin sațiul dat de ele, omul păcătuiește mai repede. Prin înfrânarea trupului de a nu mânca unele alimente, noi nu-i satisfacem poftele lui – care poftă duc aproape totdeauna spre păcat. Prin oprirea poftelor, prin nesatisfacerea ei, mai micșorăm sau, mai bine zis, oprim – imboldul și pornirea spre păcat date de diavol, căci mai repede se scufundă o corabie plină decât una goală. (SD, p 65)

— Adu-ți aminte de acel sobor tainic care a pus la cale trădarea și prinderea lui Iisus. Era într-o zi de **miercuri** și a treia zi, **vinerea**, a fost străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre. Hristos a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănilor Lui noi toți ne-am vindecat. „Chinuit a fost și supus și nu și-a deschis

gura Sa, ca o oaie spre junghiere S-a adus și ca un miel fără de glas înaintea celui ce-L tunde, așa nu și-a deschis gura Sa. „(Faptele Apostolilor 8, 32) Deci a fost răstignit pentru păcatele noastre. Și fiindcă în aceste două zile a pătimit Iisus pentru noi toți, dorind în chip deosebit să ne scoată din mocirla păcatului, a patimilor, a pieirii veșnice, vrând să ne mântuiască, vom rămâne, oare, nepăsători la marea Lui jertfă? Să nu ne jertfim și noi măcar atât, prin înfrânare?

Dacă nu poți mai mult, fii atent la tine însuși. Pentru propria ta salvare ***cinstește toată viața ta aceste două zile din săptămână***, și ți se va schimba viața ta sufletească și trupească. <md-p-50>

— Cine nu se leapădă de carne și de grăsime repede va fi încolțit de mânie și de desfrânare, celelalte două laturi ale lăcomiei stomacului. (MD, p 33)

— În mâncarea de came mai sunt și alte primejdii: o mulțime de alte otrăvuri, care încă dărmă casa de pe noi; acelea aduc: bolile de inimă, durerile de răunchi, de ficat și altele. Toate se tămăduiesc de la sine înlăturând pricina care le-a adus, curățind sângele prin post. Căci toate bolile sunt cu puțință, dacă sângele este otrăvit. Vrei să te însănătoșești? Fă calea întoarsă. <md-p-34>

— Întrucât postul lipsește organismul de hrană „suficientă”, țesuturile își restructurează rezervele, își micșorează volumul și greutatea, în final micșorează – stinge chiar – alipirea de materie și indirect ajută dezlipirea de lume, de trupul propriu, de trupul altora, ochii se curățesc de senzualitate, de asemenea și celelalte simțuri se purifică. Sufletul devine străveziu spre celălalt sens al vieții și trage și trupul la liniște., OHI p 299)

— Cine nu păzește postul i se va aprinde în gură para mâniei, de unde începe toată vrajba; iar în timpul lui vor încolți boli peste boli. (r>DO)

— Măsura postului propriu-zis nu e numai mâncarea de post, ci, după îndrumarea Părinților, de a ne feri de săturare: „Până mai ai poftă, tai-o”. <Di° pl12>

— Încă din rai i-a rânduit Dumnezeu lui Adain, strămoșul neamului omenesc, înfrânarea de la mâncare, și n-a ascultat Adam. Iar neascultarea aceasta l-a scos afară din Rai. Și a plâns Adam pe urmă! De atunci pribegim și noi pe afară și plângem plânsul lui Adam, căci de atunci noi nu mai putem vedea pe Dumnezeu. Aceasta întru pomenirea izgonirii lui Adam din Rai.

De atunci au postit toți cei ce au făcut lucrul lui Dumnezeu: Moise, Prorocii și toți cei dinainte de Hristos. Nici nu mai vorbim de cel mai aspru post pe care l-a postit vreodată Sfântul Ioan Botezătorul. Mântuitorul însuși a postit 40 de zile înainte de a-și începe propovăduirea. Întru pomenirea acestui post al Mântuitorului au rânduit Sfinții Părinți aceste 7 săptămâni și totodată pentru curățirea sufletului pentru înviere [învierea lui Dumnezeu în noi]. Învierea Mântuitorului din morți e o lucrare așa de mare încât covârșește toată mintea și nu poate intra în suflet necredincioșilor și nici în trupul pătimăș. De aceea trebuie post, căci cu învierea Mântuitorului din morți mărturisim și învierea noastră și învierea lui Dumnezeu în noi.

Cine e împotriva postului? Acestea: lumea, trupul și diavolul, toți aceștia sunt împotriva mântuirii noastre. Aceștia trebuie biruiți. Postul, prin urmare, este o luptă aspră cu însuși trupul tău. Dacă birui, bine îți va fi, iar dacă nu, să știi că toate relele de la stomac încep, iar relele sunt patimile. De aceea, postul are următorul rost: să curățească trupul până acolo încât să nu mai fie nicio piedică pentru suflet. Și nu luptător nătâng, împotriva Duhului Sfânt. Căci **fără post trupul se face unealtă duhului rău**. La sfârșitul veacului (și pare că-i aproape) antihrist tot cu stomacul va vădi pe oameni.

Deci, dacă toate relele de la stomac încep, apoi și slăbirea tot de la stomac trebuie să înceapă. Prin post, închisoarea de pe noi se face mai străvezie și întru material curat va veni Duhul lui Dumnezeu și va avea pe ce să șadă și El va săvârși lucrarea. Iar lucrul pornirii e mântuirea omului. Înțelegeți dar, de ce cei trei – lumea, trupul și diavolul – sunt vrăjmașii mântuirii și vrăjmașii postului. Nu postul ne mântuiește, ci darul lui Dumnezeu. Nu osteneala ne mântuiește, ci mila Tatălui. Dar osteneală fă, că altfel nu vine Mila.

Cine nu poate posti? Apoi, din cele până aici se înțelege destul de bine, căci mulți se plâng, aceia care au în sine **frica de gura lumii**, ori frica de slăbirea trupului, sau, mai bine zis, **iubirea de sine**, sau, în sfârșit, vreo lucrare a diavolului, căci acestea toate, la urma urmei, tot lucrarea diavolului se socotesc.

Să vedeți cu de-amănuntul cine nu poate posti. Cei ce n-au vrut să postească niciodată, cei ce au umblat prin locuri necurate, adică prin casele mucărilor (pocăiților), jidovilor, a celor ce au căzut de la dragoste și dreapta credință. Cei ce vorbesc desfrânări și alte păcate și nu se desfac de ele. Cei ce nu iartă pe aproapele. Cei ce suferă muncile

de la duhurile rele și toți cei ce suferă de duhul mut și surd.

Dar și bolnavii sau neputincioșii.

De ce nu pot posti aceștia? Iată de ce: pentru că iubesc mai mult păcatul și sfatul diavolului, pentru că n-au învățat iertarea, pentru că nu se spovedesc curat cu anii sau cu zecile de ani, și ajung în vorba unei hule rele stricate și nu mai aud cuvântul lui Dumnezeu, decât numai stomacul care li s-a făcut Dumnezeu. Apoi, o altă mare pricină, din care oamenii nu pot posti, este din aceea că postul este încă și un dar al omului către Dumnezeu și un dar al lui Dumnezeu către om. Și este scris: când aduci darul tău, mai întâi te împacă cu vrăjmașul tău sau cu fratele tău, și apoi vino și adu darul tău.

Căci dacă tu nu ierți, nici Dumnezeu nu te iartă pe tine și nici darul tău nu se primește, și fără să-ți ajute Dumnezeu nu poți face nimic. Așadar, **cine nu poate ierta nu poate nici posti**. Țineți minte!

Cum să postim? Iată și măsura pe care au văzut-o toți Sfinții Părinți. Lepădarea de came, grăsimi și înfrânarea de la săturare. Și e drept că una este foamea și alta este pofta: una-i trebuință și alta e patimă, și patima trebuie ucisă. (...) Vremea postului trebuie să fie și înfrânare trupească pentru soți. (LD P 72)

— Luați seama, că dacă vreți să nu cădeți din creștinătate și dacă vreți să biruie chipul lui Dumnezeu în noi, și nu al diavolului – prin patimile sale luptați-vă din răputeri cu arma postului, căci postul este ucigașul patimilor. Pentru că este și **dar** de la Dumnezeu, dat tuturor celor ce luptă lupta cea bună. Faceți începătura aceasta și veți vedea cum vi se va înnoi viața și se va liniști casa. <md p 37

— Te afli în post, nu uita că postul te ajută și este sala de așteptare, în care creștinul îmbolnăvit de păcate trebuie să cugete, până-i vine rândul, cum să-și dezvăluie boala mai sincer înaintea duhovnicului său la spovedanie, pentru că de vreme ce ai venit la doctor să nu cumva să te întorci nevindecăt, ci să ai parte în mod folositor de cereștile doctorii ale Sfintei Treimi. Rugăciunea e respirația sufletului, iar postul e apa care stinge văpaia patimilor. (M D p 49)

— Asceza (înfrânările de orice fel) fără iubire e departe de Dumnezeu, (răspuns dat pe un bilet) <M³ P 72>

Degeaba postești, dacă clevetești. <M³>p 89>

PRECOCITATE SEXUALĂ

— Pacostea precocității sexuale provine de la abuzul la care se

pretează căsniciile „creștinilor cu numele”. Că nicio viețuitoare din cele cunoscute de noi nu face acest **abuz peste sarcină**. Și impresia acestui abuz (întrucât e inutil) simțit de mamă se imprimă ca latență, ca predispoziție, ca grabă la aceleași senzații la care a fost supusă mama în vremea sarcinii cu respectivii precoci. Și se mai înseamnă ca vină și înclinație accentuată în genele cromozomilor xx și xy ai embrionului și fătului respectiv. Iar când ajunge la oarecare maturizare și declanșare, latența trece violent la actualizare, chiar săvârșind viol și crimă. <OH p 287 182

PREJUDECĂȚI

— Printre păcatele minții sunt înșirate și prejudecățile. În fața lor Iisus a ieșit osândit. Acestea au și alte nume: bănuieli, presupuneri, formalisme etc., după intensitatea lor.

Prejudecățile nu sunt judecăți. Judecățile cer un efort, o verificare; prejudecățile nu cer nimic. De aceea stau mai la îndemână și câștigă pe mai mulți. Unul din gânditorii vremii noastre are cuvântul acesta: „E de-ajuns să primești o singură idee greșită, ca principiu conducător, ca pe urmă să nu existe absurditate posibilă, la care să nu se ajungă în chipul cel mai logic cu putință”. (Henri Bergson).<cu, p-1751

— Iisus a avut multe de îndurat de la structura formalismului iudaic; lumina lui Hristos supăra ochiul lui Israel, îmbolnăvit de prejudecăți. Lumina aceasta le scotea ochii: ochii nopții, punctele de vedere ale întunericului, ale iluziei. Fariseii se sminteau de El pentru nimicuri, ca de pildă: că nu se spală pe mâini înainte de mâncare; că dacă sfărâmau ucenicii câteva spice sâmbăta (după ei însemna că treieră), El e călcător de Lege. (CV pl75)

PREOTEASĂ (SOȚIA PREOTULUI)

— Cunoașterea armonică, adică sub cele mai fundamentale aspecte, a persoanei, este calea cea mai sigură care duce la o căsătorie bună. O atenție deosebită se impune tinerilor teologi, care optează pentru preoția de mir, în alegerea ființei care va trebui să-i fie nu numai soție ci și colaboratoare, să fie o adevărată preoteasă. Aceasta deoarece căsătoria nefericită a preotului are urmări din cele mai dezastruoase atât pentru preot, cât și pentru credincioșii pe care-i păstorește. Atenție deci: viitoarea soție a unui preot, pe lângă alte calități – sănătoasă trupește, gospodină, modestă – trebuie să aibă și o credință puternică și luminată în Dumnezeu. Să aibă dragoste față de

Biserică și de credincioșii în mijlocul cărora va trebui să trăiască. Luxul, mândria, privirea de sus, sunt mari defecte ale unei soții de preot, în condițiile vieții de azi a oamenilor. <mpa-pi2>

PREOȚI

— Dreptul de a învăța, a propovădui și a boteza, precum și puterea de a lega și a dezlega păcatele oamenilor, l-a dat Iisus numai celor 12 Apostoli. Prin aceasta se stabilește limpede că oamenii, deși toți sunt frați și fiii aceluiași Tată, totuși, în privința învățării împărăției lui Dumnezeu, în privința spălării oamenilor de păcate, oamenii sunt împărțiți în două: în păstori și oi, în păstori și turmă. Unii cu răspunderea și alții cu ascultarea.

Și păstorii Bisericii sunt datori cu ascultarea unii de alții, în sfintele soboare, și toți păstorii – urmașii legiuți ai Apostolilor datori cu ascultarea de Păstorul cel Mare, Iisus. Aceasta e rânduiala instituită (pusă) de Dumnezeu.

Oamenii însă sunt oile cele mai greu de păstorit. (°hi p-2 i6>

— Preoții sunt acei iconomi ai tainelor lui Dumnezeu care scad pentru semenii lor această mamonică agonisire (păcatele), iertându-le din datorie. De aceea, Lucifer ridică pâra mare asupra lor înaintea lui Dumnezeu, zi și noapte, și le răscoală împotriva toate urgiile împotrivirii. „Ci ei l-au biruit prin sângele Mielului și prin cuvântul mărturiei lor, și nu și-au iubit viața lor, până la moarte”. (Apocalipsă 12, II)

De aceea, avea dreptate Sfântul Ioan Gură de Aur, zicând că: „Mai multe sunt furtunile care zbuciumă sufletul preotului, decât talazurile care bântuie marea” (Sf. Ioan Gură de Aur). Iconomii tainelor, slujitorii Sfintei Liturghii, sunt și ei în măsura iubirii, jertfă neîncetată, arsă în lumea aceasta, pentru mântuirea lumii. (Ci, p301)

— Preoția Bisericii urmărește ca niciunul din fiii Tatălui să nu se învrăjbească în sine însuși sau să se rupă din obște și din duhul dragostei lui Hristos. Căci El e Cel ce unește obștea laolaltă, deci nimeni nu se mântuiește răzlețindu-se de Biserică, oricât ar crede că într-însul sălășluiește Duhul lui Hristos. (Ci p 17)

— Iubiți pe preoți acum, până-i mai aveți în mijlocul vostru, căci va veni o vreme când nu-i veți mai avea. caz p 56»

— Se răresc păstorii. „Iată vin zile, zice Domnul Dumnezeu, în care voi trimite foamete pe pământ, nu foamete de pâine și nu sete de apă, ci de auzit cuvintele Domnului” (Amos 8, 11). Ce e de făcut?

Răspuns: Copii curați, neîncărcați de atâtea păcate părintești, mai străvezii spre Dumnezeu, în stare să lase toate pentru dragostea de Dumnezeu și Evanghelia Sa. <CV p 19)

— Este un duh vrăjmaș care încurcă mințile oamenilor și-i răscoală pe unii împotriva neputințelor de oameni ale păstorilor, dându-le impresia că nu-s obligați să asculte de ei, fiindcă „au păcate”. Iisus n-a avut niciun păcat și, cu toate acestea, ce puțini L-au ascultat!? (OH1 p 217)

— A osândi pe preoți e lucrul cel mai ușor și cel mai fără rost. Să fim drepti: slujba preoților e sfântă, darul lor e de la Dumnezeu, e sfânt. Că firea lor pământească mai dă uneori prilej de sminteală, iar să fim drepti: neavând cum să vină altfel decât prin naștere din trupuri pământești în care mișună pornirile fărădelegilor ca șerpii și rod înclinările patimilor ca viermii, sigur că ei vor fi covârșiți de moștenirea aceasta și nu-și vor putea îndeplini fără umbră trimiterea lor de la Dumnezeu. Chemarea le este învăluită, vor șovăi în hotărâri (Isaia 28, 7), biruindu-se de lume, în loc ca ei să biruie lumea. Sigur că aceștia, prin viața lor, nu vor lăsa poporul să creadă și așa se vor sălbătici oile asupra păstorului și vor face bucurie lupilor. În jurul lor se va întări întunericul a toată neștiința și va începe foametea, nu de pâine, ci de cuvântul lui Dumnezeu, pâinea cea din Cer. Sarea pământului o vor călca-o oamenii în picioare și așa vine că: „Și preotului i se va întâmpla ca și poporului” (Isaia 24, 2). Dar, de toată starea asta rea a lucrurilor are să dea seama și poporul, căci toată decăderea e de la părinți începătură. (Ci p 284»

— Multă pagubă face un preot în averea de păcate a oamenilor, ștergându-le cu darul datoriile agonisite diavolului, capitalizate în om. (CV P 200)

— Este un cerc vicios, în care se încurcă sufletul multora, a prea multor oameni: cercul rătăcirilor. Aceștia, din anumite „motive”, nu vor să asculte de preoții Bisericii. Drept aceea, neascultând învățătura drepte credințe și a vieții în Dumnezeu, își strică mintea cu părerile lor. Așa se cufundă în păcate, din neascultare. Omul se întuneacă dinspre adevăr și ia rătăcirea de bună. Unii se trezesc că au trăit în rătăcire. Vrajmașul, de care prin amăgire au ascultat, nevrând să-i piardă din gheare, le pune înaintea neputințele oamenilor, ale slujitorilor legali ai Bisericii, acoperindu-le darurile și harurile. Și așa îi duce de minte, să-și facă singuri „credința”, care trece peste Taina

Pocăinței, administrată valid exclusiv prin preoți și arhierei, indiferent de neajunsul lor de oameni.

Așa s-au născut și se nasc toate ereziile și sectele. Neascultarea de Biserică e cădere din Creștinism, după însuși cuvântul Mântuitorului: „de nu va asculta nici de Biserică, să-ți fie ție ca un păgân și vameș” (Matei 18, 17). (OHI, p 2 17)

— Orice duhovnic – indiferent de bogăția, sărăcia, cultura mai puțină, sau chiar și sărăcia morală – este reprezentantul lui Dumnezeu, trimisul lui Dumnezeu, și credincioșii n-au niciun motiv de-a-l ocoli. Darul acesta e în atârnare de Dumnezeu, nu în atârnare de omul care-l poartă. Prin glasul slugii Sale Dumnezeu iartă, Lui te mărturisești în fața altarului. **Nu de la tine se cer calitățile preotului; de la tine se cere căința din inimă și voința de-a te îndrepta.**

Sunteți nemulțumiți de preoți?

Dar oare ce-ați făcut pentru preoți, ca să fiți mai mulțumiți? Cerut-ați de la Dumnezeu un copil măcar, pe care să-l închinați slujirii lui Dumnezeu? Credeți că vina o poartă numai ei?

— Ei sunt fiii voștri; cum i-ați născut așa-i aveți, ca oameni! Ce le băgați de vină? Vă trebuie preoți mai buni? Nașteți-i!

Iată vă spun că tot poporul e răspunzător că nu are slujitori mai străvezii spre Dumnezeu, mai ai împărăției lui Dumnezeu. Poporul își are, în toate privințele, povățuitorii pe care-i merită. (CV-p-58)

— Fraților, ascultați de Biserică, fiindcă cei ce ascultă de preoții ei, așa cum sunt, de Dumnezeu ascultă. <M, p 1031

— Chiar când sunt în haine de lucru, să nu vă uitați la îmbrăcăminte, căci ori în haine de lucru, ori în biserică, tot eu sunt și puteți vorbi ca și când aș fi în haine de biserică. Pentru că înăuntrul meu una și aceeași haină o am și nu știți voi cum arde sufletul meu pentru mântuirea voastră, oriunde mă veți afla. Și vreau să-mi fac datoria de păstor din toată puterea. (OH1 p 239)

PRIETENIE

— Urmarea lui Hristos stabilește o altfel de rudenie între oameni decât cea după trup. Între cei ce iubesc pe Dumnezeu mai mult decât orice altceva se stabilește o rudenie duhovnicească, TM, p 6 1

— Cea mai bună dobândă este un prieten credincios. Un prieten bun și sincer este mai apropiat decât orice rudă. <md-p-m>

— Prietenia cu cel viclean este prietenie cu diavolul. <md p-63>

— Cu cei ce te vizitează numai ca să-și omoare timpul și să ți-l

omoare și pe al tău, vorbește cu ei despre Hristos, despre moarte, despre viața viitoare, despre judecată și despre iad; și atunci ori se vor duce acasă folosiți, ori nu vor mai veni la tine să-ți răpească timpul.
<md-p-63>

— Fii în fața lui Dumnezeu și în fața conștiinței tale limpede ca un pârlău, dar nu-i lăsa pe cei vicioși să se uite în sufletul tău, că privirea viciului întunecă sufletul.<MD, p 63>

PRIGOANĂ

— De ce, oare, oamenii lumii acesteia îi iau la ținta tuturor fărădelegilor pe oamenii care nu fac rău la nimeni, pe oamenii care se roagă pentru vrăjmașii lor? De ce, oare, ucenicii lui Iisus, ucenicii iubirii de oameni, stârnesc în oameni atâtea valuri de ură? Și dacă lipsește ceva omului, cu adevărat, doar iubirea îi lipsește, fiindcă numai climatul iubirii le face oamenilor viața posibilă. Deci, este de neînțeles cum iubirea stârnește ura împotriva ei. Și, deci, este de neînțeles cum iubirea trebuie să înghită atâtea valuri de ură și oricâte ar fi. Oamenii veacului acestuia vă vor face și vouă ce Mi-au făcut Mie...
(Ioan 15, 18) (...)

De ce atâtea prigoană? Fiindcă creștinii au ieșit din complicitatea cu păcatul. Și-au schimbat cetățenia. Și s-au declarat cetățeni și slujitori ai, împăratului cerurilor". Aceasta ar fi o explicație. Altă explicație: chiar rostul încercărilor. „În necazuri, cheamă-Mă pe Mine – zice Domnul – și-ți voi ajuta ție”. În necazurile voastre veți vedea prezența Mea. (Ti p-131

— Atât am înțeles din taina răbdării sfinților. Este ascunsă în ea o mare bucurie. <OSG-p144>

— Lupta ce o dau cei ce ascultă de vraja diavolului, cum că nu este Dumnezeu și nici toate celelalte care formează Dogmele creștinismului, îi lovește pe fiii lui Dumnezeu (Ioan 1, 12) cernându-i prin sitele suferințelor de tot felul, prin care a trecut Domnul, împlinindu-se cuvintele Lui: „Dacă vă urăște pe voi lumea... (Ioan 15, 18 – 22).

În toate aceste suferințe, puterile întinericului urmăresc două lucruri:

1. Să ne facă să-i urâm pe acei ce ne trec prin cuptorul suferinței.
2. Să ne facă să ne răzbunăm sub diferite forme, apărându-ne cu legi sau oameni.

În cuptorul ispitelor, deci, se clarifică omul, ce este și unde este

inima și nădejdea lui (sau cât de tare este credința lui). Însă cărarea cea mai bună de urmat în aceste strâmtorări nu este alta decât a lui Iisus și după El a tuturor Sfinților care, avându-L pe Iisus în inima și în mintea lor, au fost înarmați cu toate armele, în așa fel că au știut cum să răspundă atacului diavolului, biruindu-l cu iubirea lui Iisus. lăi p 173)

— Prin încercare se spală menajarea de sine, cruțarea de sine, iubirea de sine. Când ești asuprit, răstignit pe nedrept, să te bucuri.<GSD>

PROCESE

— Mă omule, dacă oamenii îți fac dreptate, atunci Dumnezeu ce să-ți mai facă? (M², p.32)

— Este mai mare pacea ca dreptatea.<M2-ți 32>

— Dacă iubirea e porunca ce rezumă Scriptura, sigur că numai ea e chemată să pună capăt: judecăților, răzburărilor și a tot războiul cel ucigaș dintre oameni. Porunca aceasta, nu aștepta să o împlinească alții întâi; împlinește-o tu întâi, și după tine se vor lua mulți. Dar trebuie să știi, dragul meu, că-i vorba de-o iubire fără margini, o iubire care iartă toate, lăsând judecata în seama lui Dumnezeu. O iubire care nu cade, la oricâte probe s-ar întâmpla s-ajungă. <cv-p-42>

— Oamenii implică pe Dumnezeu în vrajbele lor, fac slujbe ca să li se izbândească gândul și să li se facă pe plac aranjamente pământești – care, de multe, ori sunt nedreptăți asupra altora. Fii sigur că Dumnezeu îți poartă de grijă și în amănuntele vieții și nu va lăsa dreptatea ta, dacă o ai. <cu p43>

PROROCI MINCINOȘI

— Prorocii mincinoși din zilele noastre sunt de o îndrăzneală nemaipomenită și pălmuiesc smerenia, dându-se pe ei de ceva mare: „Ilie”, „Ioan”, „Hristos”, „Fiul Omului”, „Dreptul Judecător” și așa mai departe. Pretind ascultare de la oameni pentru că „Dumnezeu” i-a trimis să spună la lume... lucruri de care îți țiue urechile și-ți îngheață inima auzindu-i.

Pe semnele următoare se pot cunoaște că nu mai sunt întregi la minte:

1. Se dau pe sine de ceva mare, cum s-au dat, de altfel, toți ereticii (rătăciții) vremurilor, pe care însă i-a afurisit Biserica, prin sfintele soboare.

2. Cad la laudă, având smerenie mincinoasă.

3. Se țin pe sine mai presus de Scriptură (unul chiar mi-a rupt-o), mai presus de Biserică și sfinți.

4. Mor după a fi ascultați și crezuți de oameni.

5. Fierb de mânie când nu sunt luați în serios.

6. Adesea au „grăire în duh”, cu „duhul” care îi poartă și îi învață.

7. Nu vor nici în ruptul capului să-și controleze prin preoți cele auzite de la duhul lor.

8. Câte unii, cu toate acestea, arată o evlavie neobișnuită: mărturisind pe Hristos, pe Maica Domnului, făcându-și și Sfânta Cruce, bătând metanii, sărutând icoanele, ba și Sfânta împărtășanie luând-o!; și jurându-se că-s oamenii lui Dumnezeu, iar ei sunt înșelați.

9. Fac pe prorocii și împrăștie spaimă între oameni. Multe prorocii li se împlinesc, dar multe nu. Asta atârnă de puterea de străvedere a „duhului” care le spune ce le spune, ca unul ce n-are învelitoarea trupului și de aceea prinde cu oarecare vreme înainte cele ce le apropie Dumnezeu de oameni. Dar asta nu e prorocie.

10. În numele „dumnezeului” lor sunt în stare să omoare om, întemeindu-se pe Scriptură că și Avraam a fost în stare de o atare ascultare, iar Finees a și făcut aceasta și i s-a socotit acestuia râvnă pentru Dumnezeul său (Numerii 25, 7 – 13). (Cu amăgirea ascultării până la ucidere de om a cercat vrăjmașul pe mulți, în toate vremurile, chiar și pe pustnici, de cum pe oamenii lumii.) Prin urmare fiind așa de săritori cu ascultarea și credința la povețele „duhului” lor, pe care-l cred că e Hristos, sunt o adevărată primejdie pentru oameni; teroriști ai sufletelor simple.

11. Sarde la un lucru la altul și leagă lucruri fără nicio legătură. Tălmăcesc greșit, strâmbă adevărul și se propovăduiesc din Scripturi, mai mult pe ei înșiși decât pe Dumnezeu, mergând grăbit spre cea mai de pe urmă sfârșire și sărire a minții.

12. În preajma lor simți tulburare și primejdie, căci mulți dintre ei au fost pe la casa de nebuni sau vor trebui să se ducă. Nu-i blândește pe chipul lor. Nu-i ocărăm, ci ne păzim și îi învățăm și pe alții să se păzească și ne înfricoșăm cât de groaznic și-au tăiat mintea în Scripturi (2 Petru 1, 20). (CĂ p-190)

PROSTIE

— Prostul cel mai prost e acela ce-și contaminează prostia cu filosofia. Căci deștept este cel ce învață de la alții, iar prost este cel ce învață el pe alții. „Prost nu este acela ce nu știe multe lucruri, fie acelea

cât de multe, ci acela care le știe toate pe dos”. (Iorga) (OHI P *2»

— Oamenii au, mai toți, părerea că ei știu cum să-și ducă viața și nimeni nu are dreptul să se amestece în viața lor. Asta-i Himalaya prostiei omenești, părerea că ei știu. (OH, p 481)

— Numai proștii sunt singurii oameni care nu-și recunosc greșelile lor. <0 Hlp

486)

— Dacă înțeleptul învață din pățania altuia, iar prostul nici dintr-a lui, e clar că pentru a găsi un înțelept trebuie să fii tu însuși un înțelept. (°h p 482>

— Oarecine avea multă dreptate când spunea: ca să-ți faci ideea infinitului, gândește-te la prostia omenească: nu mai are margini. (OHI-p483)

PROIECTE

— Să nu vorbești niciodată despre proiectele tale, căci cel rău știe doar ce vorbești, nu și ce gândești; și ți le nimicește., FZ)

PROVIDENȚĂ

— Când cineva se „încumetă” să se lase în conducerea Providenței, printr-un elan de iubire de Dumnezeu, adică să-și depășească conștient condiția sa umană – sub acțiunea Harului de sus, bineînțeles – poate vedea încă de aici arvuna desăvârșirii sale, într-un sentiment de liberare, ca o înviere din morți. (t i p 1481

— Providența, urmărind interesul nostru veșnic, uimite peste socotelile noastre corecturi divine. Toată această corectură o simțim ca pe-o experiență de cruce. Trebuie să treacă puțină vreme de reculegere ca să pricepem că așa cum „s-a întâmplat”, a fost cel mai bine, iar nu cum am fi vrut „noi”, în vederea noastră îngustă. Suferința aceasta, care ne simplifică treptat viața, care ne pune condiția crucii în față, e simbolul nesfârșitei posibilități de desăvârșire. <cu, p 65>

— Providența conlucră cu noi pentru desăvârșirea noastră: prin toate împrejurările grele, din care nu putem ieși teferi decât lepădându-ne de noi înșine, ducând o cruce în fiecare zi și îmbiați cu protivnici, plini de ură, capabili să ne și dezlege de viața aceasta. (CV-ți 126>

— Mare și plăcut lui Dumnezeu este să stai în orice împrejurare: tare și voios, supus smerit oricărei Providențe dumnezeiești. Căile Providenței depășesc înțelegerea noastră imediată, dar, după trecere de vreme vedem că așa a fost mai bine cu viața noastră cum a rânduit

Nevăzuta Rânduială, față de cum ni s-ar fi părut minții noastre mai bine. <OHI, p 4°5)

— Altfel sunt judecățile unui tată care-și ia la rost copiii, decât e socoteala copiilor. Dar când copiii vin la minte deplină, atunci înțeleg care a fost judecata tatălui lor când le-a dat bătaie. (Sf. Marcu Ascetul) Așa și noi, cât suntem înfășurați în trup, suntem destul de legați într-o înțelegere trupească a vieții, într-o înțelegere pruncească. Dar când vom scăpa de muritorul acesta de pe noi, atunci cu mare recunoștință vom mulțumi lui Dumnezeu pentru toate încercările la câte ne-a supus cât eram în lume. (CV, p 15)

— Dacă ne împărtășim cu Sfânta Jertfa a Domnului, ne împărtășim cu Taina Iubirii supreme a lui Dumnezeu, împărtășire, care, printre alte daruri, are și pe acesta: că ne ridică de la înțelegerea pruncească a vieții la înțelegerea pe care o avea Iisus, în temeiul căreia îi suntem următori convinși și liniștiți, oricât de neliniștită ar fi marea vieții de aici. Știm lui credem și știm Cine-i la cârmă! (CV p 15)

PSALTIRE

— Toate cuvintele Psaltirii dovedesc cunoștința cea din pățanie, sau învățăturile din durere, singura cale care poate învăța ceva pe oameni. <că, p 48)

— Toată Psaltirea e o mărturie strălucitoare a bunătății lui Dumnezeu, ținută în mână de David, ca o făclie, mângâind orice suflet zdrobit de pe urma păcatelor. Lumina ei atrage luarea aminte la cârmuirea lui Dumnezeu asupra vieții omenești, îndeamnă sufletul la ascultare și smerenie, cu care oricine poate birui toate protii unciile din calea mântuirii și poate răbda toate palmele ispitelor. (C „p 50)

RAI

— În anii din urmă s-a dovedit că absolut toate popoarele pământului, chiar cele mai înapoiate, toate mărturisesc credința unei stări paradiziace, pierdute în străfundurile timpului. (...)

O știre precisă ne aduce Iisus. El împlinește toate cerințele ca să fie absolut crezut. Este, într-adevăr, o altă lume, desăvârșită: împărăția din care a venit El, împăratul ei. Desăvârșirea Sa mărturisește desăvârșirea împărăției Sale. E tocmai ceea ce răspunde afirmativ nostalgiei noastre paradiziace. Unora le trebuie Raiul aici, pe pământ, cu elementele lumii acesteia. Dar în lumea aceasta suntem muritori: – nu se poate asigura nicio desăvârșire.

Iisus ne spune limpede: „Vindeți-vă averile din lumea aceasta și

le dați săracilor! Transformați-le în comori neînvechite în Ceruri; și va fi inima voastră strămutată unde vă va fi comoara voastră. Căci inima își însoțește și stă lângă comoara sa!” De aci nu rezultă că împărăția Cerurilor e numai chestiune de inimă, de sentiment – deși s-a dovedit că rațiunile inimii sunt uneori mai profunde decât ale minții. Oamenii mari au fost și inimi mari.

Iisus nu ne lasă numai cu presimțirea – chiar întărită – a Paradisului pierdut, nu ne lasă cu o simplă certitudine a inimii – pe care de fapt o are oricine care-și vinde averea (marea avere „eul”, „conștiința eului”, conștiința de „sine”) și o dă săracilor –, ci ne vorbește de făclia aprinsă a cunoașterii acestei împărății și a așteptării ei stăruitoare. Deci „nu te teme turmă mică, pentru că Tatăl a binevoit să vă dea vouă împărăția” (Luca 12, 32). O așteptare de mii de ani ar obosi răbdarea omenească. De aceea sunt, din când în când, confirmări profund evidente, care împrăstie teama.

Dacă a spus Iisus că „împărăția Mea nu-i din lumea aceasta” (Ioan 18, 36), atunci lumea aceasta nu-i cea adevărată. De aceea nu ne simțim noi bine în ea, nu ne mulțumește, nu ne ferește, nu are în sine o explicație suficientă – iar în noi sunt irezistibile cerințele acestea – fiindcă obârșia lumii, explicația și destinul ei e în împărăția lui Iisus. Până la împlinirea vârstelor și rotunjirea ocolului creației o îndurăm ca pe-o lume trecătoare. (CV p 235)

— A treia învățătură a Evangheliei ne spune: „Adunați-vă vouă comori în cer”, unde nu au soarta comorilor primejduite de pe pământ și pieritoare. Dar poate că unii au nedumeriri despre existența Cerului. Nu cumva e Cerul acesta o ficțiune, creată de neputința rezolvării fericirii aici și acum pe pământ? Și de aceea e amânat și închis într-o împărăție metafizică? Sau poate sunt alții cărora nu le trebuie aici niciun „Cer”. „Tot ce dorim e aici, pe pământ!”, vor zice ei.

Sigur că da! Dacă nu ieși cu Iisus pe munte, din groapa vieții tale pământești, din crisalida ta de carne n-ai nicio vedere spre larg, nicio geană spre Cer, nicio revelație în Duh. E povestea cu puiul care n-a vrut să iasă din găoacea sa pe motiv că nu e altă lume mare și cu soare afară de găoacea lui. Așa și unii oameni. (...)

Dar când în suflet s-arată zorile, ne vom da seama că viața noastră, trăită numai pământește, e o călătorie în pierdere, și nu ne putem apăra comorile. Atunci, de bună seamă că le vom da de bunăvoie. Numai dându-le de bunăvoie le vom schimba valoarea,

strămutând-o unde n-o mai fură nimeni – și unde va fi comoara noastră acolo va fi și inima noastră. 190

Iar cu adevărat comoara cea mai de preț, mai mare decât lumea toată, e însăși persoana lui Iisus, Care. Se face nu numai contemporanul nostru în vreme, dar. Se face și suflet al sufletului nostru, Se face și viața noastră, Se face și mintea noastră. Atunci, zice Scriptura și Scripturile Părinților (Sf. Simeon Noul Teolog): „veți avea mintea și simțirea care erau în Iisus” (Filipeni 2, 5). (CV, p

— Răbdarea răului sau umilința, în credința lui Dumnezeu, este cea mai uriașă putere asupra răului în lumea aceasta. Chip de umilință desăvârșită ne-a dat Mântuitorul pe cruce: El, Fiul și slava Tatălui, Dumnezeu adevărat, nu S-a împotrivit, ci a primit să treacă prin cea mai de pe urmă umilire cu putință pe pământ, căci știa ce putere are umilința. Răbdând bătăi, scuiări în obraz, cunună de spini, piroanele și spânzurarea pe cruce, iar peste suflet hulirea celor fărădelege, toate acestea încă nu erau crucea cea mai grea; pe aceasta o avea la spate. Crucea cea mai grea, pe care era răstignit cu fața, era neasemănata durere a milei Sale față de oameni. (...) Iubirea aceasta de oameni, așa cum sunt, și care n-a avut niciodată vreo umbră de cădere, l-a pricinuit o cruce neasemănat mai grea, pe care-o poartă și de care se ținutuește Mântuitorul cu fiecare din răutățile noastre până la sfârșitul lumii. Și noi suntem printre iudeii care-L pironesc pe cruce – fiecare în veacul nostru – pentru că Iisus e în toate veacurile. Dar Iisus a fost în toate acestea ascultător desăvârșit Tatălui; cu smerenia Sa a biruit atât pe pământ cât și în iad. Căci prin taina crucii, rupând pânțele iadului care înghițise neamul omenesc cu neascultarea, a înviat dintr-însul pe Adam și pe toți dreptii, și de atunci este mântuire. Prin urmare mântuirea e roada ascultării până la umilință a Mântuitorului. Iisus s-a dat pe Sine umilirii celei mai de pe urmă, numai să ne câștige pentru mântuirea cu care a venit. De aceea El e Pomul vieții din Rai, iar întoarcerea în Rai, sau mântuirea, e roadă acestui Pom, care dă viață veșnică celui ce va mânca dintr-însul. Pomul îl știm, roada Lui ni-e dată – dar dacă n-o mâncăm, nu ne mântuim. ce i p 53)

— Să nu credeți că veți intra „după moarte” în împărăția în care nu ați trăit pe pământ. <CSOR-p-1741

— Nu trebuie osândă mai mare pe unul care-i plac relele, decât să se trezească în Rai și să vadă neîncetat pe Dumnezeu pe care L-a tot înjurat cât a trăit el pe pământ. (...) Zice în Scriptură: „Iată, am pus

Înaintea voastră apa și focutt spre care vă veți întinde mâinile, acelea se vor da vouă. Am pus înaintea voastră viața și moartea; spre care vă va trage inima, aceea să fie a voastră” (Înt, Sir. 15, 16).

— Viața nu este un scop în sine, scopul este dincolo de zare. (CV, p-189)

— Împărăția lui Dumnezeu se ia cu luptă. <CSOR P i74>

RAȚIUNE

— Pe primejdioasă pantă, înclinată spre neant, a antrenat raționalismul pe oameni. Toți oamenii recunosc supremația adevărului – numai cât că puțini mai știu exact ce mai este adevărul. Una dintre definițiile sale, de mari ravagii, e și echivalența rațiunii cu realul. De aici până la a spune că realitatea e numai ceea ce îmi spune mie mintea că e realitate și ceea ce îmi spune că nu e, nu există, nu e decât un pas. Afirmția aceasta mai cuprindea în sine un sâmbure stricat: eul. Eul e bun la locul lui, dar nu exaltat la rangul de criteriu al adevărului. Descartes, întemeind ontologia pe „cogito”, dacă și-ar fi dat seama de consecințele declarației sale, cel puțin atâta cât s-a speriat Nobel după ce a inventat dinamita, poate că nu s-ar fi mulțumit numai cu crearea unui „premiu Nobel pentru pace”. Numai gândirea lui Dumnezeu echivalează creația. Omul e creator în fantezie, în iluzie. Cea mai fantastică creație a unor oameni e negativă: că nu există Dumnezeu, iată o interpretare greșită a demnității omenesti. Oameni pe care-i așteaptă cea mai mare deziluzie!... (CV p 186)

— În câmpul rațiunii apar întrebări care-i depășesc și posibilitatea, și competența. Kant, de pildă, a pus pe două coloane mai multe perechi de teze și antiteze, demonstrate cu aceeași stringență logică fiecare.

Dar faptul că aceeași rațiune poate demonstra logic, și pozitiv, și negativ, unul și același lucru, a dus la contestația competenței rațiunii în rezolvarea problemelor de limită ale existenței. Existența problemelor limită face loc unui alt organ al cunoașterii, bazat pe revelație: cunoașterea prin credință. (Ri p 13)

— Direcția materialistă a gândirii e veche, începând de la Democrit. Acesta nu are un inventar prea amplu de probleme, iar cele ce trec dincolo de limitele empirice ale existenței văzute, le declară inexistente, mitice, ficțiuni etc. În cursul istoriei gândirii însă s-a ajuns și la punerea în discuție a însăși rațiunii ca unealtă a cunoașterii exacte a realităților, întrucât se băgase de seamă încă de Socrate că sofștii

puteau „dovedi” cu aceeași logică și teza și antiteza uneia și aceleiași probleme, în „Critica rațiunii pure” se pun pe două coloane tezele și antitezele rațiunii, de asemenea se inventează și cele 13 categorii ale rațiunii peste care ea nu poate trece; deci se face dovada că e limitată, condiționată și osândită la relativitate. (Nu se poate gândi în afară de timp, spațiu, cauzalitate, finalitate etc.).

Această infirmitate a rațiunii cu privire la cunoașterea și definirea adevărului și a altor probleme de limită, care totuși frământă profund sufletul omenesc dar îi depășește cu evidența puterile naturale, face loc Rațiunii divine sau Revelației. Rațiunea divină S-a întrupat într-un adevărat dar unic, Iisus Hristos, Dumnezeu adevărat și om adevărat. El ne-a descoperit obârșia noastră divină, eternitatea noastră, răspunderea pentru modul și comportarea în viața vremelnică, Judecata universală și cele două împărății, care consfințesc veșnic deciziile noastre, prin care ne-am interpretat viața pe pământ.

Deci modul natural al rațiunii are acum și pe al doilea mod al gândirii existenței, modul **supranatural** al Rațiunii divine. Pentru a „vedea” existența în mod divin trebuie să ieșim din tensiunea trup-suflet, să ne ducem rațiunea noastră, cu smerenie, sub lumina divină a harului. (RÎ p 20)

— Credința e un risc al rațiunii; dar nicidecum o anulare, ci, dimpotrivă o *iluminare* a ei. E o absorbire a sufletului într-un dincolo al lumii acesteia, în modul divin al existenței. Conștient de această dezmarginire, fără să fii mort deloc și în lume, experiezi, trăiești, la intensități nebănuite sentimentul libertății spiritului. De fapt la mijloc e o înviere a spiritului pe planul și la nivelul rațiunii divine a existenței în general și aceasta o trăiești ca o eliberare din temnița și teroarea acestei lumi sensibile. Acum scapi de frică. Lumea nu se mai poate atinge decât de temnița ta biologică – noua ta realitate, de o evidență absolută, scăpându-i cu desăvârșire.

Acestea sunt cuprinse în cuvântul lui Iisus: „Eu, Adevărul, vă voi face liberi!” și „Nu vă temeți de cei ceucid trupul – care nu plătește nimic (în sine) – și mai departe nu pot să facă nimic!” Deci când împrejurările te-aduc în situația să vezi limitele rațiunii, cataclismul în față, puterile răului dezlănțuite, nu tremura căci nu ești singur: este Cineva nevăzut cu tine, în tine, care stăvilește haosul, iar pe tine te crește mai presus de om împrumutându-ți și ție nimbul divinității. (C, P 147)

— O iluminare a rațiunii, datorită „locuirii” lui Hristos în suflet, nu este de nicio mirare, întrucât Iisus Hristos este numit încă în terminologia greacă: „Logos”, Cuvânt, rațiunea absolută a lui Dumnezeu. (Cip 147)

— Știința pune chibrit la lumea asta, drept mulțumire pentru că și oamenii au pus-o pe ea în locul lui Dumnezeu și i s-au închinat ei. Au mai făcut oamenii înlocuiri din astea; ultima în 1789, când au instituit cultul rațiunii, luând o actriță și aducând-o cu fast, au pus-o pe prestolul catedralei Notre Dame din Paris și de atunci „zeița rațiunii” a devenit autonomia rațiunii. coh-p-452>

— Zeița rațiunii plimbată cu revoluția franceză într-o artistă de teatru este o degradare modernă a rațiunii. <Ri p 108)

RĂBDARE

— Cu arătarea răbdării suntem datori în primul rând pentru că, mai înainte de a veni la calea lui Dumnezeu sau la ostenele mântuirii, făceam și noi ale lumii, umblând în fărâdelegi și chinuind pe alții și, astfel, ne-am băgat datori; deci acum trebuie să plătim ale noastre cele de atunci, ca pentru răbdare să dobândim mântuirea de la Dumnezeu. Așa trebuie să plătim acum cu durere cele ce le-am făcut odinioară cu plăcere. (Că p 19)

— Cei ce biruie lumea (1 Ioan 5, 4) nu sunt nicidecum o adunare de neputincioși, o turmă de inactivi, oricât s-ar părea răbdarea răului o slăbiciune a binelui, ci ei sunt ostași împăratului, care prin răbdarea Crucii a biruit nu numai lumea, ci și toată stăpânia morții. Mântuirea e cununa acestei biruințe. Iar despre nevointa care dovedește răbdarea și credința sfinților (Apocalipsă 13, 10), putem spune că e singura cale îngăduită și în stare să mistuie puterea răului și să o facă fără rost și fără vlagă în lume. ce, p-20>

— Nu le trebuie protivnicilor pustiire mai mare în lucrăturile lor, decât răbdarea cu dragoste a necazurilor, căci ea arde datoriile noastre și toată strădania lor. (CĂ P M)

— Răbdarea răului sau umilința, în credința lui Dumnezeu, este cea mai uriașă putere asupra răului în lumea aceasta. (c-a 53)

— Răbdarea răului, iertarea fraților și rugăciunea în ascuns au mare putere înaintea lui Dumnezeu, căci pentru ele biruie El în locul omului, întorcând spre bine cele pornite de la lume cu răutate. <c-ți 20)

— Mulți tirani s-au îngrozit de răbdarea mai presus de fire a

sfinților și au sfârșit prin a mărturisi și ei pe Hristos – de asemenea, cu același preț al vieții. Deci iată că răbdarea sfinților în încercări are rostul iubirii de oameni a lui Dumnezeu. <cu p-248>

— Răbdare trebuie să avem mai întâi cu noi înșine ca să nu cădem în întristare, apoi trebuie să aibă și alții răbdare cu noi până deprindem desăvârșit lepădarea de sine. Dacă învățăm practic lepădarea de sine și sporește dragostea în inima noastră, răbdarea încetează de a mai avea înfățișarea negativă, de necaz, și se schimbă în bucurie; cu toată întristarea mea, sunt covârșit de bucurie, tTM—37»

— La începători, deprinderea răbdării începe cu ocară. Începutul trebuie întărit cu răbdarea, pentru că în lupta cu mândria și cu slava deșartă, acestea au obiceiul să-l arunce în deznădejde ca să părăsească lupta. Cine rabdă (îndreptarea) până la sfârșit se va mântui (Matei 10, 22). (TVM p 38)

— Răbdarea este o condiție a mântuirii, cu condiția ca să nu fie pentru vinovății, ci pentru „vinovăția” de a fi creștin. În lumea aceasta nu poți să crezi în Iisus fără să fii pedepsit. Scriptura a prevăzut de mult cenzura împotrivirii zicând: „Fiule, când vrei să te apropii și să slujești Domnului, să-ți pregătești sufletul de ispite” (Cartea înțelepciunii lui Sirah). Iar Sfântul Pavel de asemenea ne previne: „Toți cei ce vor să trăiască cucernic vor fi prizoniți” (2 Timotei 3, 12). (CV p 247>

— Dacă veți avea răbdare în necazuri, să știți că veți avea și Duhul Sfânt. Dacă veți avea și puterea de a mulțumi în necazuri, atunci strălucește Duhul Sfânt în voi. p 861

RĂSPUNDERE

— Pentru cei ce au o răspundere între oameni, e neapărat de trebuință să-și cunoască atârănarea lor de Dumnezeu și Lui să-l întoarcă cinstea și slujba, pe care le au între oameni. <ca p 281>

— Răspunderile sunt proporționate misiunii încredințate. (CV, p 1861

RĂU

— Creștinismul nostru ar fi în mare parte de neînțeles, dacă n-am considera și realitatea personală a demonului, a îngerilor căzuți. Credința noastră ar fi incompletă și s-ar dizolva cu ușurință, dintr-o religie revelată într-o doctrină umanitară, sau, în cazul cel mai bun, într-un raționalism protestant, fără nimic supranatural și personal. Dar nu e bună nici extrema cealaltă, care fie că admite răul ca principiu

paralel cu

Dumnezeu, fie că vorbește de demoni mult prea mult decât merită în realitate. A nu admite existența personală a îngerilor căzuți și a nu recunoaște influența lor asupra vieții sufletului, asupra minții cu deosebire, dovedește fie un raționalism sec și trufaș, fie o ignoranță a suficienței de sine. A admite răul ca pe un principiu paralel binelui înseamnă că ne cufundăm în adâncuri neguroase de istorie, când n-aveam o revelație precisă și deplină a realităților spirituale. (ci p-24>

— Răul, nebunia și haosul nu sunt literatură: sunt realități, care, uneori, izbesc frontal și caută să înghită relativul tău echilibru. Vezi clar, uneori cu luciditate unică în viață, că „dintr-asta numai Dumnezeu te poate scăpa”. Iar pe Dumnezeu îl ai sădit, „inoculat”, latent, în structura ta spirituală. Tu ești altoit cu un Om-Dumnezeu, absolut superior condiției tale pământești. Prin aceasta și tu ești un fiu al lui Dumnezeu, dar nu știai acest lucru, nu veniseși în nicio împrejurare care să-ți depășească puterile naturale, iar Cineva din tine să facă totuși împrejurarea necazului inofensivă. E clar că numai Dumnezeu e mai presus, adică e mai tare, decât orice rău, nebunie sau haos. Iar această putere, prin El, ne-a dat-o și nouă. Ne-a dat, adică, puterea să fim fii ai lui Dumnezeu. Dacă cineva e conștient și trăiește această evidență interioară și pe celălalt plan al existenței, unuia ca acela niciun rău nu i se mai poate întâmpla. (Că p 146)

— Răul nu este o creațiune a lui Dumnezeu, dar este o creațiune a diavolului în conspirație cu omul. Răul înseamnă că acesta provine de la altcineva, care pervertește, deviază și strică. Atacul lui se concentrează în special asupra omului, din care vrea să facă o caricatură a creației, o ființă denaturată care să-și compromită Creatorul, să-L tăgăduiască chiar. Deci Satana există ca autor al răului, care și-a instaurat fărădelegea lui ca pe un normativ al vieții de aici; iar el e „domn” al acestei lumi deviate. Și cu ce a biruit-o? Cu proclamarea plăcerii ca scop al vieții. Toate patimile produc plăcere. Viața în patimi e o plăcere. Dar finalul nu mai e plăcere, ci durere și moarte. Omul e prins între tâlhari. Patimile i-au scos ochii, nu mai vede dincolo de lucruri, nici unde-l duc patimile, și până la ce depărtare și adâncime biologică. Iar dacă totuși vede, nu mai poate scăpa cu puterile care i-au mai rămas; (o) autonomie a rațiunii s-a instalat între lucrurile lumii simțurilor, ca ultimele date ale experienței. Simțurile lui controlează existența văzută și la asta se reduce adevărul: la știință. Știința

definește omul și-l lichidează cu planetă cu tot. cohi-p-45 i> – Să nu faci rău nici chiar în glumă, fiindcă se întâmplă ca cineva să facă la început răul în glumă, iar mai târziu să fie atras de rău chiar glumind. Totdeauna și în toate, dar mai ales în lucrurile rele, important este primul pas; cel dintâi pas este greu, al doilea mai ușor, iar mai târziu omul nu mai merge, ci se rostogolește pe lunecoasa cale a răului. Iar cine socotește că greșelile lui nu sunt mari, acela cade în altele mai grele ca cele dintâi. Și un păcat mic poate să-l aducă pe om până la mari nelegiuiri. (MD, p 110)

RĂUTATE

— Nimic mai greu și mai periculos decât să te lupți cu îngustimea, cu prejudecățile și cu formalismul. Nimic mai primejdios decât a combate răutatea, care crede că are dreptate, că apără adevărul și că slujește lui Dumnezeu. Reaua voință, sub formele acestea, a înfrânt până și pe Iisus. Deși Dumnezeu n-a revelat o Scriptură împotriva Sa, formalismul iudaic a întors-o împotriva Sa, lui Dumnezeu. Nu „după Scriptură” L-au răstignit ei pe Iisus?

Iată ce poate răutatea: să stea împotriva evidenței, împotriva adevărului în numele adevărului, să stea împotriva iubirii lui Dumnezeu de oameni, în numele iubirii de Dumnezeu. Împotriva acestei situații nici Iisus n-a putut nimic.

De aceea răutatea, fiindcă nu se poate nicidecum schimba în bunătate, ea nu are iertare; – ea e împotriva iertării și a oricărei tămăduiri – de aceea nu are decât judecată. Răutatea a înfrânt pe Dumnezeul iubirii, dar se va înfrânge de Dumnezeul judecății. (CV, pl38)

— Răutatea e o osândă, o moarte anticipată, care chinuiește firea, dar nu e naturală, e o venetică în fire. Pe aceasta vrea Dumnezeu să o izgonească din fire, dar cu ajutorul omului, care a introdus-o în fire. I-a dat omului apostolia acestei misiuni: „Iată Eu vă trimit pe voi ca pe niște miei în mijlocul lupilor”.

Esențialul urmărit de Iisus e revenirea întregii făpturi la Sensul ei către Dumnezeu, sensul ei original, chiar din acest eon decăzut al lumii. Firea perversă și firea curată, originală, stau laolaltă în raportul în care se afla un miel care bea apă dintr-un râu, față de lupul care se afla mai la deal, și-i băga mielului de vină că-i tulbură apa, găsindu-i acesta motivul „întemeiat” să-l mănânce. E absurditate multă și variată lipită pe fire. Misiunea lui Iisus, dată și mieilor, e descojirea firii de

absurditate, de sălbăticie, de caricatura existenței: demonicul.

Aceasta înseamnă că Iisus contează pe un miez original necontaminat, existent încă în fire, deși comprimat, dar capabil să-și recâștige dimensiunile și valoarea paradizică: miezul capabil de har. Precum că acestea sunt așa ne stau mărturie mieii lui Dumnezeu, sfinții, în preajma cărora se îmblânzeau fiarele. <cu p 15 l)

— Relele pe pământ așa de mult vor strânge oamenii, încât nu mai rămâne istoriei altă soluție decât sfârșitul ei., OSG p 145)

RĂZBOAIE

— Când nu mai răspund oamenii la chemarea dragostei lui Dumnezeu, dau de asprimea dreptății Sale, când, spre pedepsirea răutății, îngăduie războaiele. Atunci viața oricui se află în primejdie de moarte, și a celor de acasă, și a celor de pe fronturi.

Să cercetăm, între marginile îngăduite, pricina aceasta, a războaielor, care pe mulți îi spală de fărădelegi în șiroaie de lacrimi. Luăm ca gând de ajutor în darea răspunsului voința lui Dumnezeu, care urmărește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vie. Drept aceea Dumnezeu, cel milostiv întru dreptăți, pe cei nebăgători în seamă sau protivnici – dar totuși oameni cumsecade – abia cu ajutorul primejdiei îi înduplecă să vrea și ei ce vrea Dumnezeu, adică mântuirea, 196 singurul lucru cu adevărat de trebuință. Al doilea gând de ajutor e primirea de mai înainte ca bun a ceea ce orânduiește și face Dumnezeu; și știind că nimic nu se întâmplă iară voia lui Dumnezeu, să ne bucurăm de hotărârea Lui, chiar dacă nu pricepem aceasta. Iar gândul al treilea e că în suferințe fără de voie s-au mântuit mucenicii, în suferințe de bunăvoie s-au mântuit cuvioșii; tot așa și cu suferințele războaielor, mult mai mulți se mântuiesc pe front, decât s-ar fi mântuit acasă.

Obişnuit, lumea crede că mor în războaie cei răi și scapă cei buni. Este și nu este așa, pentru că numai singur Dumnezeu știe și ține socoteala fiecăruia. Unul din sfinți a zis: „Caprele eu sunt; iar oile Dumnezeu le știe”. Pe urmă numai singur Dumnezeu știe – și precum știe și face – dacă pentru cineva e mai de folos viața, sau mai mult îi folosește mutarea din viața aceasta. Apoi Dumnezeu, în atotputernicia Sa, folosește și pe cei răi, pe necredincioși, pe cei fără niciun Dumnezeu, ba chiar și pe draci, ca printr-înșii să aducă la mântuire pe cei de mântuit.

Așa bunăoară cineva, încărcat de păcate, cum l-au povățuit cei

trei „prieteni” [trupul, lumea și diavolul] ai săi, ajunge la strâmtoare și nevoie mare. Necazurile îi mai topesc trupul, îi mai subțiază mintea și așa găsește pe Dumnezeu, ca pe singura scăpare a sa din primejdie. Acum I se roagă pentru prima dată, și poate ca niciodată. Deci, cu prilejul târcoalelor morții în jurul vieții sale, Dumnezeu în atotștiința Sa, văzându-l că s-a îndreptat pe calea bună pentru toate zilele lui pe care le-ar mai avea – dacă ar fi cu minte – în chip nevăzut și minunat îl scapă de moarte sigură. Dacă însă îl știe că mai târziu va avea o pocăință și mai bună, îl va mai îngădui printre mai multe și mai grele primejdii, scăpându-l din fiecare, căci necazurile spală petele păcatelor de pe haina noastră nevăzută – și mai târziu îl scoate din topitoarea suferințelor, fie spre viața cea fără de trup, fie întorcându-l spre viața pământească, ca pe un înțelepții.

Pe cei ce însă n-au statornicie în bine, ci iarăși s-ar întoarce la rele, uitând făgăduința ce au făcut-o la strâmtoare, pe unii îi scoate din viața cea deșartă, atunci când după știința lui Dumnezeu au ajuns la cea mai bună pocăință din viața lor, ca în aceea să se socotească în vecii fără de sfârșit. Aceștia așa-s mai de câștig pentru mântuire, primindu-i Dumnezeu cu cât de câtă pocăință.

Pe cei ce trecuți prin suferințe au câștigat întărire și statornicie spre bine și printr-înșii știe Dumnezeu că ar dobândi mântuire și alții, pe aceștia îi scapă și-i întoarce iar acasă. De cumva iarăși se dedau stricăciunii și îngrămadirii de păcate, iarăși îi cheamă la școală. Și așa face de câte ori trebuie și cu toți câți trebuie.

Cu cei răi și, după știința lui Dumnezeu, fără întoarcere, printre alte neștiute taine, are și aceste două socoteli: sau îi pierde în grabă, în chip năprasnic, ca să nu-și mai înmulțească relele și așa mai ușor să se osândească; sau că, prin răutatea lor, vrea să răsplătească, să ispășească, să întoarcă, sau să mântuiască pe unii din cei de acasă, mai zăbavnici la pocăință, sau îndărătnici la sfatul și rugămintea celor buni.

Iar pe al treilea fel de oameni, pe cei buni, prin darul lui Dumnezeu îi scoate din viața cea deșartă, fie știindu-i că ar avea să cadă mai târziu, tinzându-și la fărădelegi mâinile lor, îngreunându-și astfel sau chiar pierzându-și mântuirea și chemându-i de aceea mai devreme, până nu se schimbă în răutate nerăutatea lor; fie că, plăcuți fiind lui Dumnezeu, i-a pus la încercare și i-a aflat Luiși vrednici. (c' p 110>

— A vrea războiul e o cădere din creștinism: e a vrea să-ți

asiguri viața ta peste mormântul altuia.<OHI p 210)

— Simpla dorință a războiului e o cădere din creștinism, căci cel ce se nădăjduiește în război se nădăjduiește pe rezultatele morții; – o nădejde a vieții în moarte; – o deznădejde; – o absurditate; – un păcat. Cum mai poate rămâne cineva creștin când crede că-și poate cruța viața dorind altuia moartea? Cei care doresc războiul sunt deja niște învinși ai morții. Războaiele nu au rezolvat niciodată problema suferinței omenești; dimpotrivă, totdeauna au mărit-o. Războaiele sunt zvârcolirile de moarte ale păcatului de tot felul, între oameni. coh p 212>

— Războiul: dialog atroce cu moartea, are darul de a produce în conștiințele oamenilor niște rupturi, niște salturi de pe o treaptă pe altă treaptă a înțelegerii – urmează un proces lent al clarificărilor. (OHI p 501)

RĂZBOIUL NEVĂZUT

— Creștinilor care vor cu adevărat să se mântuiască, Satana le impune un război nevăzut (i-a cerut pe toți să-i cearnă ca pe grâu), luptându-i prin patimi și vicii care întăresc întunericul necredinței în Dumnezeu și suflet, Satana tăgăduindu-și existența, dar urzind din umbră tot felul de răzvrătire.

Împărăția lui Dumnezeu se ia cu năvala și năvălitorii pun mâna pe ea. Aceasta-i nevoița la toate vârstele, a smeritei rugăciuni și atenții, care opresc pe vrăjmaș să-și semene zăzaniile în minte. Se mântuiesc aceia pe care nu-i poate lua el de minte (CSOR.p.174.

— Câtă vreme mergem în voia valurilor, în voia firii povărnite spre păcat, n-avem nicio luptă, nu ne trezim din cursele vrăjmașului (2 Timotei 2, 26); stăm de bună credință că mergem bine, ne isprăvim zilele în fericire și coborâm cu pace la iad! Dar, de îndată ce aflăm ce înzestrare avem și ne trezim spre ce trebuie să fim, puterile iadului vor sări să ne ceară socoteală pentru nesupunere. Dar nu vor sări cu toată urgia răutății, că nu le lasă Dumnezeu, ci cu vicleșuguri și curse, cu minciuni și cu înfricoșare și cu alte nemaipomenite zavistii. Pe de altă parte, se vor folosi de unelte ale lor (Ioan 8, 44), oameni amăgiți de ei, care le-ar face toate câte-i învață dracii – dacă ar fi după ei. De aceea zice înțeleptul: „Fiule, când vrei să te apropii să slujești Domnului, gătește sufletul tău spre ispite” (înțelepciunea lui Iisus Sirah 2, 1).<el. p.m.

— Războiul nevăzut, care se încinge între suflet și diavol, e

îngăduit de Dumnezeu să se dea în stadia vieții acesteia. El are legile după care trebuie să urmăim întocmai, 198 ca, la sfârșitul alergării, să consfințească Dumnezeu biruința noastră, cea ajutată de El și pe potriiva puterii noastre, ca să nu pierdem vremea, mântuirea și smerenia. Că zice un Sfânt Părinte: „Ia ispitele și îndată nu mai e nimeni care să se mântuiască”. Războiul ispitelor e focul care lămurește ce suntem fiecare: lemne, pietre, aramă, paie, câlți sau „pământ și cenușă”, aurul smereniei – dulama lui Dumnezeu.

Războiul duhovnicesc seamănă întrucâtva cu războiul lumii. Și unul și altul te desface de viața aceasta. Numai ispitele, necazurile și tot felul de încercări ale războiului nevăzut izbutesc să ne tocească pe deplin gustul de lumea aceasta și să ne aducă la un fel de moarte față de lume, care-i smerenia deplină și condiția de căpetenie a rugăciunii neîncetate. (Ci, p-172)

— Cei ce nu urmăresc în viața aceasta nimic mai mult decât să fie fericiți în lume și tihniți în trup, aceștia n-au război cu diavolul: pe aceștia îi are fără de război. Căci câtă vreme umblă după tihneală și fericire deșartă, n-au să se trezească din vraja vrăjmașă (2 Timotei 2, 26), care-i ține bine încheștați în lumea aceasta sensibilă, prin care-i duce pe nebăgate de seamă la pierzare sigură. De aceea a zis un sfânt părinte că cea mai primejdioasă temniță e aceea în care te simți bine: nu vei ieși din ea niciodată.

Războiul începe abia cu cei ce vor să-și refacă fericirea Raiului pierdut, strădanie pentru care învață să se desprindă pe rând din toată tihneala și slava deșartă a vieții acesteia. Și începe așa:

Toate patimile sau lucrările împotriva firii se ivesc mai întâi în minte, în partea cea mai subțire a făpturii noastre nevăzute. Aici vine un chip sau un gând al lumii acesteia și stă ca o momeală. Iar mintea, dacă e neînvățată sau neprevenită despre lucrătura străină, ca un miel neștiutor, vede lupul și se duce la el, crezând că e oaie. Iar dacă lupul mai e și viclean, se îmbracă în piele de oaie și bietul miel, neavând mirosul oii cercat, tot de-a zburda se duce în colții lupului flămând.

Prima întâlnire între minte și diavol e la linia momelii, pe care o flutură el în văzul minții. Dacă mintea nu bagă momeala în seamă, vrăjmașul stăruie cu ea, o arată mai sclipitoare, ca să o facă iubită minții. Aceasta e a doua înaintare a războiului, sau asupreală. Dacă la asupreală a izbutit să fure mintea cu momeala și să o facă să vorbească împreună, avem înaintarea la unire.

Mintea însă se trezește că a fost furată de gând străin și că se află în altceva, decât în ceea ce-i era dat după fire; iar când își dă seama de ea însăși și de cele în care se află, avem lupta cea de gând la o clipă hotărâtoare. Se va învoi mintea să meargă după momeală mai departe, sau se va întoarce de la dânsa? Aici e lupta, și clipele sunt scumpe; și de cele mai multe ori viața întreagă a unuia sau a mulțime de inși atârână de lupta nevăzută a câtorva clipe. Dacă întârziem să ne luptăm, se poate întâmpla ca fără veste să fim învăluți la minte din partea poftelor sau a iușimii, asupra cărora încă aruncă vrăjmașul aprinderea sa. Prin urmare, ostaș al lui Hristos, lupta trebuie dată grabnic și după lege. (Ci p 173)

— Dacă la ceasul de război, mai bine-zis în clipa de luptă, lovim momeala cu numele lui Dumnezeu, depănând rugăciunea, vom vedea lucru minunat: pentru ostaș luptându-se împăratul – tocmai întors de cum e războiul văzut. Căci împăratul nostru s-a luptat până la moarte, și încă moarte pe cruce (Filipeni 2, 8), și printr-însa trecând, a rupt zăvoarele și a spart porțile iadului, biruind pentru ostașii Săi și slobozindu-i. Iar de atunci biruie ca un Dumnezeu, oriunde e chemat pe nume. Îl cheamă dragostea. (Ci p, 77)

— Vremea de luptă are o mare cumpănă, și anume: dacă mintea nu-și aduce aminte cu credință de „Doamne Iisuse...”, i se întâmplă că încuviințează momeala vrăjmașului. Aici e granița între lupta după lege și căderea în fărădelege. (Ci p 177)

— Dacă mintea se va afla iubind o momeală străină și sfatul viclean, va înclina cumpăna liberei alegeri spre momeala și sfatul străin. Așa se deschide spărtură în cetate și se năpustesc puhoai de vrăjmași care așteptau ascunși afară. Și repede urmează jalnică pustiire în cetatea sufletului: împlinirea cu lucrul și repetarea faptei aceleia, până ajunge deprindere sau obicei. (Că p 178)

— De unde atâta pustiire? De la o clipă fără de Dumnezeu a minții, clipă în care vrăjmașul i-a furișat undița iadului pe gât, învăluită meșteșugit într-o momeală a unui lucru sensibil al lumii de aici. Potrivnicul ispitește cu momeala plăcerii pe tot omul spre patima spre care-l prinde că are povărnire mai mare: pe cel aplecat spre trup, cu desfrânarea; pe cel înclinat spre gânduri, cu înțelepciunea veacului acestuia (1 Corinteni 1, 20) care pe mulți i-a rătăcit de Dumnezeu și pe puțini i-a întors; pe cei dornici de Cuvântul lui Dumnezeu îi ispitește cu Biblia (2 Petru 1, 20), încât în zilele noastre se văd mulți călători la iad

cu Scriptura în mână. Toți cei ce umblă după plăceri, de orice fel, nu vor scăpa de primejdii, căci sub orice plăcere e încolăcit un șarpe. (Ci, p-179)

— Grijă la minte! Căci războiul nevăzut cearcă pe toată lumea și n-a cruțat nici iubirea de Dumnezeu a Apostolilor! (CĂ, P 19 l)

— Lupta începătorului este lupta izbăvirii de patimi; straja atenției la porțile simțurilor, ca să nu intre pruncii vavilonești, care, făcându-se bărbați, ar fi mai greu de scos. Deci cum se arată aceia, să-i și lovească de Piatră, ca să nu ajungă cu ei până la luptă. Năvala de gânduri să nu descurajeze pe începători; toată grija să le fie să nu se nevoiască cu gândurile. A nu avea gânduri e tot așa de cu neputință, ca și a crede că poți opri vântul, dar, cu orânduire dumnezeiască, vin și vremuri fără furtună. Începătorii pot să vadă cum numele Mântuitorului îi izbăvește de asuprirea momelelor vicleanului – ceea ce-i îndatorează cu o mare smerenie înaintea lui Dumnezeu, știind că se luptă El în locul lor. Partea începătorilor este nevoia de a seca izvoarele patimilor din pământul inimii, precum și grija de a nu se sui cu mintea în văzduhul părerii, căci acolo bat furtuni mari și se rup aripile minții. <c' p 20°>

— Războiul nevăzut trebuie bine cunoscut, că-i de mare trebuință. Temeiul lui e că patimile pot fi stinse și faptele dinafară pot fi îmbunătățite numai după ce omul s-a desprins să-și urmărească ATENT orice gând. (°h1-ți 433>

— Tot războiul nevăzut al potrivnicului urmărește abaterea sufletului din ascultarea de Dumnezeu. (TVM, p 25)

— Potrivnicul are două feluri de ispite: prin plăcere și prin durere. Cu primele umblă să ne amăgească. Dar cu celelalte umblă să ne constrângă să socotim plăcerea ca bine și durerea ca rău. Cu această meșteșugire ar restrânge năzuințele sufletului numai la o viață comodă în veacul acesta. (TVM>p 26)

— Dacă vede vicleanul că nu isprăvește surparea cu ispitele atunci aruncă în minte hule împotriva lui Dumnezeu. Covârșirile acestui mândru să nu sperie pe nimeni căci nu spurcă pe om, nici să nu le băgăm în seamă. <tvm p 26>

— Nicio viață sporită nu e cruțată de bântuieli: fie cu vederi amăgitoare și trăgând către slava deșartă, fie cu înfricoșări grozave ducând către ieșirea din minți. În calea celor dintâi avem lepădarea de vederi, căci mai de folos este a ne vedea păcatele decât a vedea îngerii,

iar în calea celorlalte avem lepădarea de sine în grija lui Dumnezeu. <tvm p 26>

— Pe puțin credincioșii și molatecii vicleanul îi scoate din luptă cu evidența neputinței cu care îi aruncă în deznădejde, iar către smerenie le închide calea prezentându-le-o ca umilire. Pe calea aceasta le macină sufletul între deznădejde și nemulțumire, de unde ajung la mânia persecuției. Adună la conflict, se închid sufletește în prejudecăți și așa alunecă din calea sfântă în calea profană sau chiar clinică, i1™? – 26)

— În urmă ispitele aleg trebnici de netrebnici. Într-unii ispitele desăvârșesc în suflet ascultarea și dragostea de Dumnezeu. Iar în ceilalți le șterg pe acestea și pun în loc ascultarea și dragostea de sine. Ispitele descoperă ceea ce este în inima omului. (TVM, p 27)

— În calea lui Dumnezeu să fii neclintit, neabătut nici de plăcere nici de durere. Dar să știi că a rămâne în picioare nu e treaba ta, nici a virtuții tale, ci a harului Aceluia care te ține în brațele Sale ca să nu cazi în întristare. Deplin izbăvit de lupte nu este om pământean, nici nu trebuie să fie. Altfel nu ar mai fi luptă, nici ucenicie, nici sporire, nu ar mai trebui nici Harul neîncetat de la Dumnezeu. Omul nu și-ar mai cunoaște slăbiciunea și nici de smerenie nu ar mai avea trebuință. E mai de preț lupta, că vezi ajutorul lui Dumnezeu și te smerești și te ufli de dragoste, căci biruința pe mulți i-a păgubit.

Pe această cale nu poți călători fără primejdie decât condus de mâna nevăzută a lui Dumnezeu prin conștiința unei călăuze. <TVM, p 27>

REALITATE

— Realitatea, oricare, nu se explică suficient fără referință și la autorul ei, care e Dumnezeu, nu știința omului. De aceea se și întâmplă atâta gâlceavă, fiindcă realitatea vie și îndeosebi omul e socotit mai mult numai din partea lui materială, supusă simțurilor, analizelor și microscopelor. Omul, în întregul lui, e din ce în ce mai necunoscut. De aceea, cei ce se mărginesc numai la cunoștința unilaterală, inevitabil ajung în înfundătura aroganței care nu știe nimic... (Ci-ți 233)

— Realitatea noastră centrală, cu desăvârșire spirituală, e chipul lui Dumnezeu în noi, faptul de a fi fii ai lui Dumnezeu. Acesta este eul nostru adevărat, subiectul nostru, subiectul de mântuire. Cu acest „eu” vorbea Iisus. Celelalte „euri” sunt ale nivelelor biologice, subiective, halucinatorii etc. – care vor să înlăture adevărata noastră identitate

din dreptul destinației omului. Celelalte „euri” vor ele să facă împărăția lor în om. (OHI p 466)

RECUNOȘTINȚĂ

— Astăzi, când mila lui Dumnezeu vine în Persoană să caute și să curețe pe pedepsiții Săi, iată că nu găsește recunoștință în Israel. Dar, a găsit-o între străini, la un samarinean. Iată de ce se spune că binefacerea și cu recunoștința sunt două virtuți care nu s-au întâlnit amândouă pe pământ. Iată încă o amărăciune a lui Iisus. Nouă, din zece, iarăși se vor fi apucat de rele. (CV, p-263)

REÎNCARNARE

— Dacă doctrina aceasta ar exprima adevărul, toată iconomia mântuirii omului, descoperită nouă prin Hristos, ar fi inutilă. Mântuirea era automată. Însăși venirea lui Iisus n-ar mai fi avut rost. Dar, fiindcă a venit Iisus și a pus cu adevărat problema mântuirii omului, reîncarnarea – „mântuirea” automată – nu are nicio bază în Revelație. Mai spune ceva și sfântul Pavel – deci tot Revelația: „... este rânduit oamenilor o dată să moară, iar după aceea să fie judecata” (Evrei 9, 27), deci nu e rânduit să fie vieți succesive întrerupte de moarte. <cv-ți 273>

RELIGIE

— Religia nu face știință ci conștiință. (TVM p-58)

— Religia se întemeiază pe grăuntele de credință. Credința e factorul sau datul pe care am clădită sau nu mântuirea. Cu credință cât un grăunte de muștar se dau ca posibile fapte mai presus de obișnuit. Dar de vreme ce faptele acestea nu se văd, se poate deduce slaba noastră religie – căci „religie” înseamnă legătura omului cu Dumnezeu.

Noi, necredincioșii, așteptăm să avem o religie rațională; așteptăm să-L cunoaștem cu măsurile noastre, ca apoi să-i acordăm creditul sau credința. Rațiunea – s-a văzut – nu poate conferi omului certitudinea aceasta – deși la obârșiile încercărilor ei, tot o credință o determină. De aceea scade credința. <cu p 308>

— Obișnuit, ne mulțumim cu sensul gramatical al religiei: legătura sufletului cu Dumnezeu. Acesta este [însă] sensul religiei: Omul acesta, Iisus, trebuie copiat, furat, mâncat în Sfânta împărășanie, ca El să se răsrângă în întreaga noastră făptură, și atunci trăiești în rudenia ta cu Dumnezeu, ceea ce e mai mult decât o explicare gramaticală a religiei. cohi-p-37 >

REPERE DE VIAȚĂ

— Ai vrea să-ți vezi soarele lăuntric urcând dintr-un frumos răsărit pe cerul propriei tale vieți? Încearcă atunci să simți seară de seară stând de vorbă cu tine, întărește-te cu mătăanii, cu un psalm, cu o rugăciune, cu smerenie, ușurându-ți sufletul și sporind astfel în dragoste pentru tot omul. Fiecare zi să-ți fie în fața ta – vei câștiga curajul și vei simți mâna harului Dumnezeiesc că lucrează împreună cu tine. (GSD)

— Viața oamenilor este o brazdă de plug trasă peste ogorul anilor ajunși spre capătul de hotar. De aceea trage brazda propriei tale vieți cât mai dreaptă; înlătură greșelile, abaterile; iar de le-ai săvârșit, îndreaptă-le până nu înnoptează și până nu îngheață, făcând tot binele de care ești capabil, până când plugul sufletului mai poate trage brazda pe curmătura vieții tale. Sub îndrumarea gândurilor curate și a milei Marelui Dumnezeu, adu-ți mereu aminte cât de plăcuți sunt cei ce voiesc pacea.

Până la Dumnezeu, nu este nici jos, nici sus, nici aproape, nici departe, pentru că Dumnezeu este pretutindeni și de aceea este mai aproape de tine decât sufletul și trupul tău, numai să știi să afli această apropiere prin credință și rugăciune. Domnul este aproape de toți cei ce-L cheamă cu toată inima. (GSD)

— Când te scoli dimineața din somn, gândește-te că Dumnezeu îți dă ziua pe care n-ai fi putut să ți-o dai singur și pune deoparte prima oră sau măcar un sfert de oră din ziua ce ți s-a dat și adu-o drept jertfă lui Dumnezeu într-o rugăciune de mulțumire și de cerere bună. Cu cât vei face mai cu osârdie acest lucru cu atât mai mult îți vei sfinți ziua, cu atât mai puternic te vei îngrădi în fața ispitelor pe care le întâmpini în decursul zilei.

Rugăciunea de dimineață pentru om este întocmai ca roua de dimineață pe plante. Cine se roagă lui Dumnezeu de dimineață, cu o cuvenită luare aminte, e mai fericit și mai liniștit tot restul zilei aceleia. <MD p 83>

— Dumnezeu nu ne cere minuni. Acelea le face El. Dumnezeu ne cere viața și conducerea ei potrivit Evangheliei. Aceasta-i minunea care se cere de la noi. Celelalte le face El. Deci, dacă e așa, de ce așa de puțină credință se vede pe pământ? (...) o explicație ar fi că puține vieți i se predau lui Dumnezeu; puțini oameni îi acordă lui Iisus stăpânirea absolută peste viața lor; – și nu opriți de frica opreliștilor, ci opriți de

înșelăciunea amăgitoare a iubirii de sine, care crește ca o pălămidă în aris vieții. (CV p. 309)

— Începe și sfârșește-ți ziua cu Dumnezeu. <md p 83>

— Cel mai frumos dar pe care îl putem face lui Dumnezeu e să ne dăruim Lui, pe noi înșine, toată viața. (TVM p 76)

— Nu nădăjdui să capeți cerul pe gratis, fără să trăiești o viață vrednică de cer (MD, p. 100)

— Pentru ca să ne cunoaștem pe noi înșine, trebuie să ne chemăm în fiecare zi la judecată sufletul nostru și să-i cerem socoteală de puterea lui. Să nu adormi înainte de a cugeta la păcatele pe care le-ai săvârșit în cursul zilei. Nu e biruitor mai mare pe pământ decât acela care se biruiește pe sine însuși și domnește asupra patimilor sale. (TFCP 13)

— Cel ce dă poruncă dă totdeauna și puterea de a o împlini, numai că nu silește. Fă ceea ce poți și roagă pe Dumnezeu pentru ceea ce nu poți și El îți va veni negreșit în ajutor. Oare pentru o pasăre sunt grele aripile cu care zboară prin aer? Nu. Tot astfel și pentru adevăratul creștin nu sunt grele poruncile lui Hristos, prin săvârșirea cărora sufletul nostru, întraripându-se, zboară la cer. <mdp-69>

— A venit bunăstarea, mulțumește-l lui Dumnezeu și bunăstarea îți va fi puternică. A sosit nenorocirea, mulțumește-l lui Dumnezeu și nenorocirea se va curma. Slavă lui Dumnezeu pentru toate. Fie prin munți, Fie prin văi, mă las purtat de mâna nevăzută a Providenței, numai să mă ducă în patria cea de Sus. <Di° pl68>

— Citiți Noul Testament mai des. (M³ p 107)

— Aveți Predica de pe Munte, de la Matei capitolul 5. <M³ p 50>

RESPONSABILITATE

— Tot ce avem: viață, daruri – talente – toate sunt daruri, înzestrări cu care suntem hărăziți și trimiși în lumea aceasta, la lucru, pentru frații noștri, oamenii. De aici începe responsabilitatea. Și din fața responsabilității nu-i ieșire decât în iresponsabilitate, în nebunie. (CHIP 457)

RUGĂCIUNE

— Omul e mare în fața lui Dumnezeu când stă în genunchi. casv p 226>

— O unificare a voinței, ba chiar a tuturor facultăți lor noastre sufletești izbutește s-o ajungă abia rugăciunea. (Ci p 168)

— Rugăciunea nu judecă, ci se smerește, aducându-ne aminte greșelile noastre, nu ale lumii. Rugăciunea adevărată cere iertarea lumii, nu osândirea ei. (c-a 20)

— Rugăciunea e cea dintâi datorie a creștinului pe care trebuie să o plinească. *Este vreme pentru orice lucru sub cer* (Ecclesiastul 3, 1). Cum dar să nu fie vreme pentru rugăciune, care este cel dintâi lucru sub cer? Dacă este vreme pentru distracție, poți să te mai plângi că nu este vreme pentru rugăciune? Numai cel ce nu vrea să se roage nu găsește vreme pentru rugăciune. Oricât ai fi de ocupat, oricât de grea ar fi munca ta cu care îți dobândești hrana de toate zilele, nu ești în stare să pui deoparte măcar câteva din ceasurile dintâi ale zilei și ale nopții, pentru convorbirea cu Dumnezeu prin rugăciune? Iar dacă se poate, chiar și în vremea ocupațiilor să nu lași rugăciunea! Lucrul să fie în mâini, iar rugăciunea în minte, spune un nevoitor., MU-pW,)

— Când te scoli dimineața din somn, gândește-te că Dumnezeu îți dă ziua pe care n-ai fi putut să ți-o dai singur, și pune deoparte prima oră sau măcar un sfert de oră din ziua ce ți s-a dat și adu-o drept jertfă lui Dumnezeu într-o rugăciune de mulțumire și de cerere bună. Cu cât vei face mai cu osârdie acest lucru, cu atât mai mult îți vei sfinți ziua, cu atât mai puternic te vei îngrădi în fața ispitelor pe care le întâmpini în decursul zilei.

Tot așa, când mergi către somn gândește-te că Dumnezeu îți dă odihnă de ostenele tale. Consacră lui Dumnezeu o curată și smerită rugăciune. Buna ei mireasmă îți va apropia pe îngerul tău spre paza ta.
<mu-p-83>

— Rugăciunea de dimineață pentru om este întocmai ca roua de dimineață pe plante. Cine se roagă lui Dumnezeu de dimineață, cu o cuvenită luare aminte, e mai fericit și mai liniștit tot restul zilei aceleia. Mintea se ocupă toată ziua cu ceea ce o preocupă de dimineață, ca o piatră de moară, care macină restul zilei grâu sau neghină. Să ne străduim să punem întotdeauna de dimineață grâu pentru ca vrăjmașul să nu toarne neghină. Să petrecem ziua ce începe în așa fel încât ea să ne poată duce către ziua veșnică, iar nu către noaptea veșnică.

Silește-te ca și în mijlocul ocupațiilor să găsești măcar câteva minute pentru ca să te întorci cu gândul și cu rugăciunea plină de evlavie către Acela care binecuvântează munca cinstită și dă izbândă lucrului bun., MD, P 83)

— Mijlocul principal, unic și mai potrivit pentru dobândirea faptelor ce țin de mântuire și de desăvârșirea duhovnicească este repetarea deasă a rugăciunii, oricât ar fi ea de neputincioasă. Roagă-te și gândește-te la tot ce vrei și gândurile tale se vor curăța prin rugăciune; „roagă-te și fă ce vrei” și faptele tale vor fi plăcute lui Dumnezeu, iar pentru tine folositoare și mântuitoare. Roagă-te și nu te teme de nimic, nu te înfricoșa de necazuri, nu te înspăimânta de năpăstuiți, căci rugăciunea le va înlătura. Roagă-te oricum, numai mereu, și nu te neliniști de nimic; fii vesel și liniștit cu duhul, căci rugăciunea te va înțelepți. (LD p 82)

— Postul curățește ochiul, rugăciunea curățește mintea. Aici nu vorbim de rugăciuni care cer lucruri materiale, nici de rugăciunea care dă drumul închipuirii, după cum nu vorbim nici de rugăciunea liturgică, ci numai de rugăciunea minții. (TVM, p-22)

— Rugăciunea este respirația sufletului, iar postul este apa care stinge văpaia patimilor. (GSD)

— Rugăciunea neîncetată a fericitului Nume: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”, după îndemnarea Sfântului Pavel: „Neîntrerupt vă rugați”, săvârșește minunea unirii în dragoste a celor învrăjbite întreolaltă de păcat. (Că p 169) – Dacă la ceasul de război, mai bine-zis în clipa de luptă, lovim momeala cu numele lui Dumnezeu, depanând rugăciunea, vom vedea lucru minunat: pentru ostaș luptându-se împăratul – tocmai întors de cum e în războiul văzut. Căci împăratul nostru s-a luptat până la moarte, și încă moarte de cruce 1, și printr-înșa trecând, a rupt zăvoarele și a spart porțile iadului, biruind pentru ostașii Săi și slobozindu-i. Iar de atunci biruie ca un Dumnezeu, oriunde e chemat pe nume. (Ci p 177)

— Taina rugăciunii constă într-o repetare deasă și neîncetată a rugăciunii lui Iisus. Oricum ar fi, oricum s-ar rosti la început, este singurul mijloc puternic, atât pentru desăvârșirea rugăciunii launtrice, cât și pentru mântuirea sufletului. (...)

Trebuie să rumegați neîncetat rugăciunea asta, că mintea este ca o moară: ce pui de dimineată în moară, aceea macină toată ziua. Dacă pui grâu, macină grâu; iar dacă nu pui nimic, atunci vine satana și îți presară neghină. Ri p 1761

— Când ziceți: Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, atunci să inspirați, ca și cum îl primești pe Mântuitorul, Dumnezeul

nostru, iar când ziceți „miluiește-mă pe mine, păcătosul” – atunci să expirați ca și când ați da afară tot răul. (Ri p 175)

— Fiind că nu putem fi contemporanii lui Iisus, este Iisus contemporanul nostru peste veacuri. Inspirăm atotprezența Sa în Prea Sfânt Numele Său și expirăm aerul stricat al păcatelor noastre. Inspiri Duhul Sfânt, Duhul lui Dumnezeu, și expiri duhul rău din tine. (OSG p 152)

— Neîncetata chemare a numelui lui Dumnezeu îl vindecă pe om de patimi. Când îl rostim, numele lui Iisus e un medicament care tămăduiește. El nu trebuie invocat numai când suntem bolnavi sau avem alte ispite. El nu se rostește numai cu buzele sau în gând, ci și cu inima. Numele Lui e sfânt, preacurat, preadorit, căci este Dumnezeu. Să ne gândim la Iisus ca la Dumnezeu care are putere și poate face minuni cu puterea Sa. (...) Fiecare suflet să știe că Dumnezeu este cu el în tot locul. Ne vede durerea, ne aude rugăciunile, plânsul, ne cunoaște gândurile, ne ajută în purtarea crucii pe care o avem de dus. Ne îndeplinește rugăciunile când cerem ce e bun pentru mântuirea noastră. Când omul se roagă lui Dumnezeu cu tărie, cu inima înfrântă și smerită, cu convingerea că Dumnezeu îl ajută, atunci se lasă în voia lui Dumnezeu și primește o putere vindecătoare, puterea Harului lui Dumnezeu. (asv p 85>

— O nevoință de mare preț e rugăciunea neîncetată (I Tesaloniceni 5, 17): „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”. Aceasta e rugăciunea minții sau a inimii, rugăciunea numelui lui Iisus. Prin rugăciunea numelui lui Iisus, spusă din tot sufletul nostru, ajungem din laturile noastre cele mai dinafară, ale minții și inimii, înspre adâncul ființei noastre, unde este sălășluit Iisus întru noi.

Între persoana reală a lui Iisus și numele Său din rugăciune se face o legătură. Iisus se găsește chiar în numele Său, măcar atât cât ne îngăduie aceasta, în însușirile atotprezenței lui Dumnezeu. Ca atare, această sabie de foc a Duhului Sfânt alungă toate nălucirile lucrurilor și chipurile patimilor din minte.

Ochii văd lucrurile, mintea vede gândurile. Postul curățește ochiul, rugăciunea curățește mintea. Dacă mintea nu se roagă, nu vede lucrurile lui Dumnezeu în sine, ci pătrund gândurile patimilor și războiul asupra lor, căci mintea (fără rugăciune) le aprinde pe acestea în trup, sau în suflet.

Este o practică a rugăciunii neîncetate, până să ajungă aceasta să se depene, uneori, până și în vis. Căci noi avem două adâncuri în noi: unul e al pământului de pe noi, subconștientul, pivnița întunecoasă a ființei noastre în care aruncăm tot ce refuză conștiința. În acest adânc al pământului de pe noi, avem depozitat tot materialul cenzurat și interzis al ființei noastre. Acesta e materialul care răbufnește în stare de **206** vis, când cenzura conștiinței e inactivă. Dar lumină poate face Dumnezeu și în această cușcă de fiare. Puterea numelui lui Iisus se întinde și peste acest teren minat al ființei noastre; „Eu dorm, dar inima mea veghează” (...). Acest subconștient, această pivniță plină de dinamică și revoltă, dă Duhovnicului și psihiatrului multă bătaie de cap. Aceasta este inima din care ies gândurile rele. (Dio, p „31

— Adevărata rugăciune își are condițiile ei: ea trebuie adusă în fața lui Dumnezeu cu gândurile și cu inima curată, cu o înflăcărată stăruință, cu o puternică luare aminte, cu o evlavie plină de cutremur și cu cea mai adâncă smerenie. <ld p 82»

— Rugăciunea cea adevărată este a te simți mulțumit și a-ți deschide sufletul să te simți aproape de Dumnezeu. <Rl p-531

— Toate rugăciunile sunt bune: paraclise, acatiste... Dar știți voi care rugăciunii cea mai plăcută lui Dumnezeu? Când toată ființa ta, când toată viața ta, o aduci ca rugăciune. <M4-p-178)

— De câte ori lovești în cineva, fie și cu vorba, de câte ori judeci pe un frate, să știi că nu te poți ruga. Rugăciunea ta nu-i primită, nu-i ascultată de Dumnezeu, ci este lepădată. Ori de câte ori calci voia lui Dumnezeu la sfatul ispititorului, te izolezi de fratele tău, te dezbină și atunci puterea diavolului crește asupra ta, și fără să-ți dai seama ajungi pe dinafară de cale. (GSD)

— Vă amintesc că Iisus Hristos zice către Sfântul Petru: „Dar Eu M-am rugat pentru tine, ca să nu scadă credința ta”. Când Sfântul Apostol Petru era în temniță, credincioșii se rugau pentru eliberarea lui. Mântuitorul spune: „Mărturisiți-vă păcatele unul altuia și rugați-vă unul pentru altul, ca să vă vindecați, că mult poate rugăciunea dreptului în lucrarea ei”.

Iată care este taina rugăciunii! Lucrarea împreună, pentru ca cel tâmpit să capete minte ascutită, cel leneș să se trezească printr-o lucrare vie... Un duh are putere să se transmită altui duh, poate acționa în chip binefăcător, unul asupra altuia, să-l atragă spre luare aminte, să-l încurajeze dacă e în deznădejde, să-l abată de la un viciu și să-l

îndemne spre o sfântă lucrare, iar în acest fel, ajutându-se unul pe altul, se fac mai cucernici, mai nevoitori și mai plăcuți lui Dumnezeu. Iată felul în care trebuie să ne rugăm și pentru aproapele!

În ce privește, însă, mijlocul de a ne ruga pentru aproapele, trebuie să băgăm de seamă că puterea acestei rugăciuni constă într-o sinceră părtășanie creștină la necazurile lui și pe măsura aceasta are o influență asupra sufletului lui. (LD p M)

— După cum un cor cântă într-un singur glas și dă o melodie îngerească, tot așa și sufletul trebuie să se strângă într-un singur duh și să se înalțe către Dumnezeu. (...) Sfinții Părinți spun că în timpurile când Sfântul Vasile sluja, înainte de a se cânta Heruvicul lua parte la slujbă toată lumea, iar când se zicea „cei chemați ieșiți” se alegeau care erau începători și nu erau destul de curați ca să poată cânta cu diaconii și cu ceilalți mai înaintați, ieșeau afară din biserică, pentru că nu aveau lumina dreptei credințe în Dumnezeu și aceia nu aveau îngăduință să asculte sfârșitul, mersul sfintei slujbe, Prefacerea Trupului Domnului. Cei chemați către luminare nu erau primiți pentru că Sfinții Părinți erau buni conducători ai tainelor lui Dumnezeu. Legătura tainică a sufletului cu Dumnezeu este rugăciunea, ei știind ce condiții trebuie împlinite, că altfel rugăciunea ta e o vrajbă în loc de aurul cel tare luminos de rugăciune. Astăzi, neurmărind această purificare, obștea face numai o gălăgie ca un puhoi jos, în loc să se suie la Dumnezeu sus, din care răsare lumina. <ld-p-85>

RUGĂCIUNI DE CERERE

— Omul care se roagă numai când are un necaz, acela nu se roagă. casv-ți 226>

— Ce nu primești, rugându-te, nu-ți folosește sau încă nu poți păstra, deși știi că sunt bune. Cerem lucruri mari, dar n-am făcut pe cele mici. Cerem vârfuri și n-avem consolidată baza. De aceea e bine să ne cam dăm seama cum stăm și de ce nu primim o sporire vizibilă. Dumnezeu știe de ce ne întârzie, dar tare de multe ori știm și noi și nu mișcăm „muntele” egoismului nostru în mare. ”-p-405)

— Adâncimea sau superficialitatea lui Dumnezeu într-un om, o poți cunoaște mai bine din lucrurile pe care le cere, decât din cuvintele pe care le spune. Astfel: unii nu-I cer nimic; alții îi cer nimicuri; unii îi cer „socoteală”; alții îi cer lui Dumnezeu să facă El ce vor ei. Pomelnicul s-ar putea lungi. Prescurtăm. Plecând de la tâlcul rugăciunilor găsim și paradoxuri minunate. Sunt sfinți care, unii, ajungeau ca îngerii; care,

unindu-se întru totul cu voia lui Dumnezeu, de la ei nu mai voiau nimic deosebit, de aceea nici nu-I mai cereau nimic. Așa se aseamănă începuturile și sfârșiturile credinței: unii nu cer nimic, alții nu mai cer nimic. Sfinții cei mari, din desăvârșita credință și smerenie, nu mai cereau lui Dumnezeu nici măcar mântuirea. Smerenia acestora atinsese desăvârșirea. (CV p 162)

SARCINĂ

— Însușirile copilului atârnă de gradul de pervertire la care a ajuns instinctul maternității la femeie. Dacă i-a fost stârnită senzualitatea – ceea ce e o decădere de la rostul firii sale, o pervertire convenabilă pentru mascul – evoluția embrionului în atari condiții de viață intrauterină aduce pe lume un copil ușor aplecat spre onanie precoce și târzie, și va fi un copil arțăgos, ereditar nervos, și predispus spre boli nervoase. Toată această povară își are rădăcina numai în această trezire afară de cale a senzualității mamei.

Invers, dacă mama n-a fost încă împinsă în acea aprindere a senzualității, nici în vremea dezvoltării intrauterine n-a fost tulburată de bărbat și nici în vremea alăptării copilului, noul venit va fi un copil prea puțin înclinat spre trezirea genezică prematură, neatras spre onanie și aproape deloc dispus spre nervozitate.

Deci, dacă mama își pervertește rostul maternității sale, aduce pe lume copii predispuși unor pervertiri sporite care le va distruge sistemul nervos sau, de se vor căsători, vor mări decăderea și necazurile. Țasta-i ocolul de cercuri [cercul vicios] și **208**

se soldează cu stingerea neamului celui ce apucă pe panta pervertirii rosturilor firii.

De aici și de până aici, urmează că toată vremea sarcinii și a alăptării bărbatul trebuie să se înfrâneze, ca să nu tulbure viața viitoare a celui ce vine în lume cu un anumit rost de la Dumnezeu. Desfrânarea bărbatului și pervertirea femeii zădărnicește rosturile urmărite de Dumnezeu cu oamenii. <ci-p-263>

— Avem probe unde nici n-am bănuî, despre puterile sufletului asupra lumii fizice, deci și asupra trupului: în fizica modernă. Prin simpla atingere a unui obiect structura acestuia s-a schimbat întrucâtva. Prin simpla îndreptare a energiei cunoscătoare a sufletului asupra unui lucru, acesta se influențează și se schimbă întrucâtva, încât nu e identic în mod absolut cu el însuși de mai înainte de experiență. Drept aceea, nu se poate vorbi de o determinare riguroasă

a configurației materiei, ci cel mult de un indeterminism în fizică. Pachetele acestea de energie, care bombardează materia sau celula vie, dau acele mutații neprevăzute în structura obiectivului lor. S-a scris chiar despre biologia cuantelor. Toate constatările astea sunt legate de nume proprii, recunoscute de lumea întreagă.

De aici reținem faptul că organismul viu înregistrează cu atât mai ușor un bombardament al energiei sufletului și-i pricinuieste mutația infinitesimală, după dorință. (...) Deci, cum să nu fie în stare blestemul unei babe, aproape cojită de materie, zvârlit cu urgia cea mai mare pe urma unui vinovat, ca voința ei să nu-l ajungă și să nu-i schimbe configurația fizică și psihică? Gândirea îndreptată ca o săgeată poate pricinui la țintă leziuni organice. Și iarăși: cum să nu fie în stare rugăciunea cu iubire să-l folosească și să-l schimbe (pe acela), din rău în bun? Cu ce să fie mai prejos rugăciunea unei mame pentru mugurele său, zisă cu tot focul ființei sale, ca aceasta să nu-l folosească în chipul pe care ea îl dorește? Mai mult: toate stările trupesti și sufletești ale celor doi părinți, iar mai cu deosebire ale mamei în vremea celor nouă luni, se întipăresc în copil, ca tendințe sau predispoziții, pe care copilul le va avea pentru toată viața. Supărări, amărăciuni, dureri, predispun copilul la tristețe, melancolie, nesănătate. Deci toate acestea trebuie ocolite. În vremea aceea, dacă mama fură oarece, copilul va fura toată viața. Se îmbată mama odată, copilul se va îmbăta toată viața – mai ales beția are și suport ereditar. Se roagă mama lui Dumnezeu? Se va ruga și copilul ei.

— Nota sufletească dominantă în familie, cu deosebire din vremea sarcinii, și mai ales a mamei, va fi caracteristica întregii vieți a urmașilor. Acum e vremea când să faci ce vrei din copilul tău, acum ești cu deosebire dator să-l păzești de toate relele cu care n-ai vrea să te supere, fiindcă numai acum poți și te ascultă cu desăvârșire. Deci nu te lăsa coruptă de soțul mai slab de fire și neînstare să priceapă minunea ce o săvârșește credința ta, ca să nu plângi degeaba de pe urma ticăloșiilor copilului tău pe care nu l-ai păzit curat în vremea în care trebuia păzit.

Îndreaptă purtările tale, mamă, către Dumnezeu, Care săvârșește prin tine minunea îmbinării unui pui de om cu un pui de cer, răsplată de fericire pentru ostenele tale. În astfel de strădanii, orice mamă se va mântui. (Ci-ți 27 I)

— Când soțul nu dă pace sarcinii (zice el că nu poate, sau nu

vrea, sau nu se declară stăpân autonom pe legile naturii), atunci copiii vin pe lume cu predispoziții precoc spre sexualitate. Aceasta îi face îndărătnici și foarte greu educabili. Cu disciplina sunt certați (unii, genezic prezintă cromozomul criminalității, și, chipurile, circumstanță atenuantă injustiție). Fug de la școală și încep aventurile. (OHI p-256)

1* Copiii îndărătnici vin din următoarele pricini:

1. Părinții nu au păzit postul și nu s-au putut înfrâna de la poftele trupești și așa au călcat zilele și timpurile neîngăduite care sunt: miercurea, vinerea, duminica, sărbătorile de peste an și posturile întregi. Toți copiii care rezultă sunt neascultători și îndărătnici, pentru că nici părinții lor nu au ascultat de poruncile lui Dumnezeu de a păzi zilele sfințite.

Întrebați-vă cugetele și vă vor spune ce este îngăduit. Astfel, îi veți vedea plângând și veți plânge și voi și așa veți ispăși păcatul în care i-ați zămislit. Desigur că vă doare, dacă nu le-ați fi făcut nici nu v-ar fi durut.

2. Mamele nu s-au păzit până la curățenie deplină și așa se nasc copii plini de bube și pot muri. Și dacă în vremea aceea tata a mai fost și beat, se naște un copil care va fi slăbănog fie cu mintea, fie cu trupul, fie cu amândouă. Și iată cum vei avea pocania de la Dumnezeu cu propriul tău rod.

3. În vremea sarcinii nu te-ai păzit de bărbat, de aceea mulți copii se nasc morți sau mor de tineri sau dacă trăiesc alunecă în curvie, pentru că s-a întipărit pecetea curvească pe ei încă din pântecel mamei lor.

Se găsesc acestea în Sfânta Scriptură, căci toate prin câte trece mama, în vremea celor 9 luni de sarcină, fie bune, fie rele, se întipăresc și în copil. Când va crește mare, toate îi vor răsări în cale. crep-33>

— Înclinările pe care le-au avut părinții în vremea sarcinii, acelea vor fi conducătoare în toată viața copilului ce vine. Acum e vremea cea mai scumpă de a îngriji de purtările viitoare ale copilului, căci acum poți semăna într-însul înclinările unui sfânt, sau apucăturile tâlharului. Se roagă părinții în vremea asta, se împărtășesc cu Sfintele Taine, petrec cu dragoste de Dumnezeu, așa va fi și toată viața copilului ce se va naște, și nu vei avea bătaie de cap cu el că nu crede, că n-ascultă și umblă după rele. Întors, știți cum e! <TFCP 8I)

SCHIMBAREA LA FAȚĂ

— Schimbarea la față: fapt ceresc; cuprins spiritual; rost mai

presus de lume; arătarea destinului omului.

S-a schimbat la față nu pentru Sine, ci pentru ucenicii Săi, pentru urmașii lor, pentru noi, oamenii, ca să ne încredințeze că mai este o viață, mai presus de aceasta: veșnică, „întru slavă” (Luca 9, 31), la care suntem toți chemați. Aceasta este „chemarea” și „alegerea” noastră. Ne menținem în chemarea acestui destin de lumină, 210

sau, de mulțimea grijilor vieții acesteia, uităm destinul nostru și ne cufundăm în întunericul celor deșarte? (O-ȚI 426)

— S-a schimbat la față nu pentru Sine, ci pentru noi: să ne încredințeze că El e „Mesia, Fiul lui Dumnezeu celui viu”, că va trece prin moarte, vrând acest lucru, ca să omoare moartea și să prădeze iadul; să ne încredințeze – prin Moise și Ilie – că și noi vom fi schimbați la față „întru slavă”. Că El va face aceasta: că El e Mântuitorul. (OH, p 427)

— Nouă nu ne dă strălucirea pe care a arătat-o, o clipă, ucenicilor Săi, pentru că, în nepriceperea noastră, noi ocolim crucea – jertfirea iubirii de sine – și nu primim darul în care – prin urmare – nu credem. Deși pe calea Lui ne poartă pașii, noi mergem cu împotrivire, cântim împotriva jertfei, amânăm să credem pe viață și pe moarte – și Lumina nu ne aprinde chipul până la asemănare; de aceea rămânem ca și copiii, la văpăile bucățelelor de sticlă. (°hi-fi 4471

SECTARI

— Ceea ce odinioară era corabia lui Noe peste puhoaiile potopului, aceea e Biserica lui Hristos – Cel cu cruce – peste puhoaiile pierzării. (...) După trecere de vreme, îngăduind Dumnezeu, vrăjmașul mântuirii oamenilor s-a iscusit tot mai mult în rele: a scornit și el corăbii și cu ele dă târcoale peste apele potopului, ca să culeagă el pe cei ce-ntind mâinile să scape, dar scuipe Biserica. Pentru ei, pentru fiii pierzării, îngăduie Dumnezeu amăgirea nelegiuită a Satanei (2 Tesaloniceni 2, 10), care li s-a făcut până acum în peste 800 de hristoși mincinoși (Matei 24, 24), care de fapt sunt diavoli. Căci până acum nelegiuitul a scornit peste 800 secte [în 1946; k după unele estimări, astăzi ar fi peste 4.000, n.ed.], luntri sau biserici mincinoase, în care pe mulți îi ia de minte și-i duce cu el. Înșelăciunea e ușor de prins: corăbierul vrăjmaș și hristoșii mincinoși nu au crucea pe catarg, iar înăuntru nu au cele șapte

Taine (Ci.p.15)

— Răspunzând celor ce se țin mai presus de Biserică și sfinți, e

destul să le aducem aminte de înșelăciunea în care au căzut iudeii, ucigașii dreptilor, primii călători la iad cu Scriptura în mână, întrebându-i: Nu după scripturi (Ioan 19, 7) au răstignit ei pe Dumnezeu? (Ci p 16)

— Există și un foc necurat, care aprinde mulți amăgiți, cu materialul din Biblie – sectarii. Videanul se substituie, creează amăgiri puternice și pe cei slabi de minte îi duce și-i desface din dreapta credință și de la adevăratul Dumnezeu. **ioh-p-443)**

— Feriți-vă de mucări, de sectari, că ei vă duc în rătăcire. Să nu le treceți pragul. Hristos cel adevărat este Hristos cel cu cruce! (ASV, p 145)

— Sectarii sunt supuși rătăcirii pentru că nu s-au pocăit sub patrafir, de păcatele lor. Iertarea păcatelor e dată numai preoților Bisericii. Ei nu se smeresc să vie în genunchi sub patrafir. Ei sunt mândri și încrezuți în mintea lor; iar cel viclean îi duce de minte. Ei zic rău de cruce, de Biserică, de preoți, de Maica Domnului. Deci

Domnul lor e fără cruce, fără maică, fără biserică (adunarea nu e biserică), e Hristos mincinos, de care să vă feriți. (°H p453»

— Diavolul știe și el Scriptura, însă diavolește, deoarece mintea lui fiind nebună, strâmbă înțelesul oricărui cuvânt, de vreme ce el nu stă în adevăr, ci în minciună. <Mlp99)

— Nu da cu bâta în viespile sectare. (FZ)

— Ba unii vor ajunge ca, cu ajutorul demonilor, luându-se după amăgiri satanice, să pogoare chiar foc din cer amăgind chiar și pe sfinții adevărați. Aceștia sunt mucării de azi, din mijlocul vostru, adică sectarii, care atunci când vor fi lepădați de dreptul Judecător vor zice: „Doamne, nu am făcut minuni în numele Tău? Nu neam închinat noi Ție?” La toate acestea Dumnezeu le va răspunde: „Duceți-vă de la Mine, blestemaților, fiindcă nu vă cunosc pe voi”. (Mlp

— În zilele noastre se văd mulți călători la iad cu Scriptura în mână. (FZ)

SECTARISM

— Nu s-a crezut că se găsesc sectari și altundeva decât unde de obicei îi știm. Observând oamenii mai cu atenție, am aflat că spirite sectare se găsesc oriunde, în toate activitățile omenești; se găsesc cârcotași pe marginea oricărei gândiri omenești, nu numai în religie; se găsesc spirite sectare rozând chiar la temelii ierarhiei. E clar că spiritele sectare, mentalitățile înguste, unilateralitățile de orice fel sunt

spirite anarhice, sortite la fărâmițarea lor până la absurd. Sectarismul se explică prin sine, dar nu și-l poate explica pe cel ce pătimește de el. Adică, cel căzut în asemenea îngustimi susține cu toată tăria că așa este, Adevărul”, cum îl înțelege el, și nu admite o altă părere a Sfinților, a Bisericii și a obștii în general. Dacă prostul s-ar recunoaște prost, ar înceta de a mai fi ca atare și s-ar schimba în înțelept. (SD p 125)

— Orișice spirit îngust, sectar, aduce minții și sufletului o neliniște, o tulburare, o barieră care stingherește libertatea sufletului, seninătatea sa superioară, suveranitatea credinței în conducerea preaînțeleaptă a Providenței, atât în directivele mari ale lumii, cât și în amănuntele vieții noastre. Că ori de câte ori nu ții pasul cu Providența, ba din neștiință, ba din fixarea cu încăpățănare pe câteva idei omenesti, putem fi striviți, fără a avea vreun merit decât acela de a fi victimă a îngustimii noastre. (SD, pl25)

— Sunt oameni care reprezintă Providența, oameni providențiali, dar după oarecare vreme se sectarizează, se limitează la îngustimi, la câteva principii fixe, și vor cădea victime ale acestor îngustimi. Și întâi trebuie să se spargă capul prost, ca să vie cel cu minte.

Să luăm un exemplu și un model de îngustime a oamenilor providențiali din anii 1556 – 1598. (...) A moștenit cel mai mare imperiu care exista pe atunci. Spania cu America Centrală, America de Sud, Neapolul, Sicilia și Sardinia, și Milanul și Țările de Jos; iar după ce a cucerit Portugalia, la anul 1580, se făcu stăpân și peste imperiul colonial [al acesteia]: Brazilia, posesiunile din Africa și Indiile. Căsătorindu-se cu Maria Tudor a Angliei, dispunea acum și de aceasta [de Anglia]. Această întindere imensă îl făcea pe Filip să se creadă în sine așa de tare încât afirma, umflat de mândrie, că în împărăția sa soarele niciodată nu apune, iar lumea zicea că atunci când se mișcă Spania, se cutremură pământul.

Filip ar fi putut fi un rege mare, dacă ar fi înțeles vremea în care trăia. (...) în luptele sale, ce le-a avut cu flamanzii, a căutat să-i aducă pe aceștia cu de-a sila la catolicism. (...) Afumat de fumul fanatic catolic, însărcinată pe generalul său, Ducele de Alba, să se ducă să supună țările răsculate. Acesta a fost cel mai crud om al vremii de acum și purtarea lui fu înspăimântătoare. Dărâmând toate fortărețele răsculaților, 18.000 de oameni au fost arși de vii, la 30.000 li s-au luat averile, rămânând pieritori de foame, iar 100.000 fură nevoiți să

părăsească țara.

Filip povățuit de iezuiți, se hotărî să curețe Spania de necredincioși. El dădu un decret prin care ordona ca „toți cei care nu sunt catolici să se boteze sau să părăsească țara”. Cei mai bogați și-au vândut averile și au trecut în alte țări, iar sărăcimea a rămas pe mâna iezuiților și închinătorilor și au fost arși de vii. În urma acestor măsuri, Spania de miazăzi ajunse o paragină. Sfârșitul vieții lui Filip a fost același ca al lui Irod, ucigătorul pruncilor: „păduche sub piele”, iar după dânsul Spania a decăzut mereu și nu s-a mai ridicat niciodată. (...) Iată unde a dus pe Filip îngustimea fanatică a suficienței de sine! De aici reiese că acel care este căzut în aceste extreme ale sectarismului nu-și dă seama de această orbire și, ascultând de o vrajă vrăjmașă, împinge lucrurile, în îngustimea sa, până la absurd, prăbușindu-se în abisul tărădelegilor și căzând din creștinism prin călcarea iubirii de oameni.<SD p 126)

— Oricine care este afumat de o vrajă vrăjmașă sectară luptă pentru ca să-și facă cât mai mulți prozeliți, face un prozelitism înflăcărat, ca prin aderenții ce și-i câștigă să poată, azi sau mâine, să producă „anarhie”, prin răzbunare și ferocitate. Sectarismul este o vrajă vrăjmașă, care luptă împotriva păcii lui Hristos, împotriva dragostei Lui, împotriva unității Lui, care i-a legat pe toți Creștinii de veacuri până la sfârșitul veacului acestuia. Spiritul anarhic sectar este izvor al răutății care ia pacea de pe pământ și pustiește inima de iubirea lui Hristos. Prin îngustimile lui, Credința se pustiește, ateismul se generalizează, dreptii se săvârșesc și „Judecata cea de pe urmă” se grăbește.<Tip 166)

SENSUL VIEȚII

— O întâlnire cu Iisus înseamnă o misiune, înseamnă chemare la apostolie și la toate riscurile trăirii de Dumnezeu între irozii neamurilor, pe care, de asemenea, trebuie să-i iubești. Nu cumva sunteți și voi căutând pe Iisus?

Voi știți despre Iisus o mulțime de lucruri, dar nu-L știți pe El. Și până nu-L găsești pe Dumnezeu, nu te afli nici pe tine, nu-ți găsești nici sensul tău, nici sensul lumii. Este la mijloc o revelație tripartită, care trebuie să aibă loc. Omul este veșnic în căutare după ceva, ce înseamnă mai mult decât haina și mâncarea. El este în căutarea lui însuși. Aspirația sufletului după realizarea desăvârșirii sale, asta este toată istoria omului. (CV P48)

— Pentru noi Iisus e Sensul vieții și al Istoriei: reazemul ei în ispitele și furtunile timpului. Iisus e asemenea după care tânjim și însetăm de-a lungul deșertului lumii: originalul nostru, autenticitatea noastră, dar, mai mult decât acestea, Iisus este Prietenul nostru, care singurul ne rămâne credincios și nu ne părăsește niciodată. Și mai mult: e Sfânta noastră împărtășanie cu desăvârșirea: foamea noastră metafizică. (CV, p 135)

SFAT

l* Cum nimeni nu se cunoaște pe sine, așa că nu poate fi sieși călăuză, înțelepciunea ne învață să nu pornim la o ispravă mai de seamă până ce nu primim sfat, în duh de supunere, de umilință. Această cuvenită temere de tine (de sine) însuși scutește de scăderi și de căderi și curăță inima. Sfatul te va păzi – zice Scriptura – și te va întoarce de la calea cea rea. (TFC, p 167)

l* Neascultători, oamenii tari de cap și betegi la minte de fumul mândriei, nu au parte de darurile sfatului. Căci, părăsind sfatul cel bun dat la vreme, și Dumnezeu îi părăsește și-i lasă în sfatul celui rău. (Ci p 661)

t* Cei cu mintea plină de fumul mândriei și al iubirii de sine până la moarte, neprimind luminile sfatului, cad din greșeli în greșeli, peste care vin necazuri din ce în ce mai mari; iar sub povara durerilor, cei neascultători se aruncă în deznădejde și în omorârea de sine, prin care iadul îi înghite fără de întoarcere. (Ci p 77)

SF. ILIE

— Prorocul de foc. Iată o personalitate a Vechiului Testament, care s-a impus lumii creștine și la tot poporul, ca nimeni altul. Ilie e cel mai mânios proroc. Pomenirea lui e legată de trăsnete. (De altfel, într-o vreme când numai el singur mai rămăsese proroc al Dumnezeului adevărat, pare că nu mai rămânea altă cale decât urgia lui Dumnezeu, împlinită prin gura pogorătoare de trăsnete și prin cuțitul ucigaș de mincinoși al lui Ilie.) Cu toate acestea Dumnezeu l-a smerit și pe el, că s-a temut de urgia unei femei, regina Izabela, a vremii. Ba și moartea și-a rugat-o.

Poate că Providența îl ține mereu treaz în conștiința creștinătății și pentru că mai are a-l trimite pe pământ în vremea celei mai de pe urmă necredințe. Râvna lui mânioasă pentru Dumnezeu va avea în vremea acelor 1290 de zile – de la Daniil – să vestească cele șapte cupe ale mâniei lui Dumnezeu asupra pământului. Cum va fi acea

strâmtoare, cum n-a mai fost alta de la începutul lumii nici nu va mai fi, am putea, pe departe, să ne dăm oarecum seama. În acele zile: „Mulți vor fi curățiți, albiți și lămurii; iar cei nelegiuți se vor purta ca cei nelegiuți. Toți cei fărădelege nu vor pricepe, ci numai cei înțelepți vor înțelege” (ce vreme este: apropierea celei de A Doua Veniri) (Daniil 12, 10). 214

Deci când se va coace neghina, Prorocul de foc îi va vesti văpaia ce-o așteaptă. Și-l vor omorî; – crezând că așa au terminat cu Dumnezeu. Dar Dumnezeu îl învie pe Ilie. Protivnicii își dau seama de zădărnicia protivniciei lor și „rămășița din Israel” primește credința în Hristos – cum ne asigură sfântul Pavel (Romani 11, 25 – 26). Poate că pentru aceste destine viitoare pomenirea și mânia fulgerelor sale lovesc câteodată, chiar și în zilele noastre, de așa fel cât te pune pe gânduri... <cv-pl03)

SF. IOAN BOTEZĂTORUL

— Ioan era ultima solie pe care a trimis-o Dumnezeu lui Israel. El avea misiunea să arate pe Mesia-Iisus – și să-l netezească înainte calea, spre inima lui Israel. Cum Ioan era „în duhul și puterea lui Ilie” – cel mai mândros proroc – se înțelege dintr-odată și asprimea lui sălbatică asupra păcatelor. (CV, p 326)

— Ioan denunța corupția națională de la talpă până la coroană. Înștiințările solemne de la Dumnezeu i-au alarmat pe toți. Mulțimile veneau să-și mărturisească păcatele și să se boteze de la Ioan. Printre gloate se strecurau și mulți cărturari și farisei, care nu voiau să piardă prilejul de-a se arăta, tot ei, în fața mulțimilor, ca oamenii cei mai sfinți. Tainele lor vinovate nu rămâneau ascunse de ochii lui Ioan. Duhul lui Dumnezeu îi descoperea prorocului că aceștia-s oportuniști. Făceau pe prietenii, ca să-și asigure demnități când va veni Mesia.

„Pui de vipere!” „Ce credeți, că scăpați de urgia viitoare?” N-aveți scăpare fără roade de pocăință! Avraam nu vă va putea scăpa, fiindcă faptele voastre nu sunt faptele lui Avraam. Acum securea stă la rădăcina pomilor netrebniți și focul așteaptă alături. Valoarea unui pom o hotărăsc roadele, nu numele ce-l poartă. Mărturisirea credinței fără îndreptarea vieții, n-are nicio valoare. Pentru păcat, Dumnezeu este foc. Deci, sau te desfaci de păcat sau vei fi ars cu păcat cu tot. Și cum era multă viță sălbatică, mulți pomi pădureți și foarte multă pleavă în Israel, mulți începeau să simtă focul lui Dumnezeu arzându-i. Într-unii se aprindea focul pocăinței; într-alții focul mâniei și al

fărădelegii. Irod, ars de mustrarea prorocului, făcea parte dintre cei din urmă. (CV, p-3261

SF. MARIA EGIPTEANCA

— O viață începută greșit... Egipteană de neam, fugită de la părinți de la 12 ani, petrecând în Alexandria, pentru destrăbălări publice cu toți derbedeii vieții... Așa a petrecut 17 ani... (...)

La Ierusalim n-a putut intra nicidecum în Biserică. Ceilalți intrau fără nicio împiedicare; ea nu putea. O putere o oprea. Și-a dat seama în curtea Bisericii că noroiul faptelor ei n-o lasă. Vede o icoană a Maicii Domnului. Se făgăduiește să-și schimbe viața. Atunci a intrat neîmpiedicată, învrednicindu-se de vederea sfintei Cruci. „Treci Iordanul și bună odihnă vei afla!” i-a spus un glas. Un om îi dă trei monede cu care cumpără trei pâini. „Care-i calea la Iordan?” (Ultimele vorbe cu oamenii); călătoria.

17 ani de lupte cumplite cu gândurile curviei, ca și cu niște fiare sălbatice. Dorințe de carne, vin, desfătări, cântece drăcești etc. Alerga cu mintea la icoana pe care o văzuse. O lumină sfârșea lupta. Suferința frigului și a arșiței.

În convorbire strecura și citate din Scriptură – mirând pe Zosima. L-a legat să nu spună nimănui nimic. „La anul să vii, dar nu după rânduiala Mănăstirii, ci în ziua Cinei celei de Taină, aducând Sfânta împărtășanie. Stai cu Ele pe țărmul Iordanului. Eu voi veni să mă împărtășesc. O doresc cu dragoste nestăpânită”.

Zosima se mâhnea de lungimea anului. Un potir mic cu Sfânta împărtășanie. O așteptare cu pocăință. Femeia vine, în sfârșit, însemnând Iordanul cu sf. Cruce, și-l trece. Împărtășirea. Trecerea Iordanului iarăși în pustie.

Peste un an iarăși plecarea călugărilor în pustie. Zosima se ruga s-o regăsească. A găsit-o moartă, cu o însemnare scrisă pe pământ: „Îngroapă, Părinte Zosima, în acest loc, trupul smeritei Maria. Dă țărana țăranei. Roagă-te mereu către Domnul pentru mine. M-am săvârșit în luna lui Aprilie, după romani, chiar în noaptea Patimii mântuitoare, după împărtășirea Cinei celei de Taină și dumnezeiești”. Scrisoarea n-o ștersese vântul, deși trecuse un an peste ea. Zosima a aflat și numele cuvioasei. A aflat că îndată după împărtășire, într-o noapte, a săvârșit calea obișnuită de 20 de zile, ea a făcut-o într-un ceas.

Un leu i-a venit Awei în ajutor, săpând groapa cuvioasei. (cu p

— Deci e cu putință corectarea unei vieți greșite. Vârsta nepriceperii pune păcatul ca sens al vieții sale. Dumnezeu te aduce la cale, la sens. <CV p 76>

— Este o cumpănă de ispășire a relelor: 17 ani de poftă păcătoasă, căutate cu nesaț, aduc – pentru cine vrea să se mântuiască – 17 ani de lupte chinuitoare cu stăvilirea lor. (CV p76)

— Sfânt să fii – și încă dintre cei întocmai cu Apostolii – și nu pleci din lumea aceasta fără să te spovedești curat, și nu pleci fără sfintele Taine. <cu p 76>

— Iată o femeie care a smerit pe Avva Zosima. Și iată un model de încurajare pentru orice inimă zdrobită de păcat sau cu cârma vieții ruptă și fără Sensul vieții. (CV p-76)

SF. MARIA MAGDALENA

— Era o mare stricăță a vremii. Nimeni nu-i rezista. Frumoasă era; un șarpe de aur, încolăcit pe brațul gol, îi mărea vrăjirea; bogată încă era. Cu lumea mare stătea bine; toți i-au căzut la picioare. A auzit de Iisus lucruri deosebite decât despre ceilalți bărbați ai lumii. Un dor trufaș de-a-L cunoaște i-a încolțit în inimă. A vrut să-L ispitească pe Iisus. S-au întâlnit. Dar nu s-a putut apropia de El. Iisus o privea din oarecare depărtare, așa cum privește Dumnezeu, nu cum privește bărbatul. În fața sfințeniei dracii ei nu pot nimic. O părăsesc unul câte unul, până la șapte – zice Evanghelia. Erau cele șapte păcate de căpetenie, care strică firea omenească. Când aceștia au 216 părăsit-o, cade umilită în genunchi, având alt cuget, altă față, altă ținută. Și, rușinată, se acoperă cât poate mai bine cu haina romană, ce-o avea aruncată peste umăr.

Iisus nu i-a aprobat păcatele, n-a osândit-o, n-a muștrat-o, n-a lepădat-o; nu i-a vorbit, dar nici n-a tăcut. I-a grăit în conștiință. În fața lui Dumnezeu te pierzi pe tine. Dar te regăsești în El, așa cum nu te-ai cunoscut niciodată, dar cum poate că ai dorit întotdeauna. În fața lui Iisus revii la firea ta adevărată – și te aduce iubirea de oameni a lui Dumnezeu. (CV, p 91)

— Această putere a lui Iisus, această încredere pe care i-a dat-o El: iubirea Lui curată, de făptura Sa, a transformat-o dintr-o profanată a vremii, într-o mironosiță, model pentru toate vremile. (...) o așa femeie nu se mai teme de primejdia de-a merge la mormântul lui Iisus: Iubirea ei pentru Iisus biruise frica de moarte. (CV P9I)

SF. NICOLAE

— Sfântul ierarh Nicolae e unul din cei mai populari sfinți ai creștinismului. Nu e nici sfântul Ioan Gurădeaur, a cărui sfântă Liturghie se săvârșește mereu. De ce? Ne-ar putea explica cele două calități ale marelui ierarh:

Dragostea de popor-până la sacrificiu; și

Dragostea de Iisus – dragostea de Adevăr.

Deci „mila și adevărul” pe care le-a trăit ca ierarh, l-au făcut mare înaintea lui Dumnezeu, iar Dumnezeu l-a făcut mare înaintea oamenilor. <cu p 249>

— La anul 325, când împăratul Constantin a convocat primul sobor ecumenic, a toată creștinătatea, printre cei 318 sfinți Părinți ai lumii și ierarhi era și sfântul Nicolae. Soborul s-a convocat pentru a stăvili marea erezie a arianismului, care făgăduia divinitatea lui Iisus.

Atunci s-a cunoscut râvna sfântului Nicolae pentru Adevăr, care a și trecut măsura. Căci sfântul Nicolae l-a palmuit pe ereticul Arie în plin sobor pentru hulirea lui: că Iisus n-ar fi Dumnezeu, ci numai o făptură a lui Dumnezeu. Hulirea vrednică era de bătaie, căci Arie săpa la temelia creștinismului: ataca dumnezeirea întemeietorului său. Ori creștinismul stă sau cade cu dumnezeirea sau nedumnezeirea întemeietorului său.

Deci sfinții Părinți, amărându-se pentru palma pe care a dat-o sfântul Nicolae lui Arie, i-au luat omoforul arhieriei. S-a arătat însă Maica Domnului una dintre îmbunătățiții Părinți și le-a poruncit să-i dea omoforul înapoi, că plăcută a fost Domnului râvna sfântului Nicolae. De atunci pe icoana sfântului Nicolae e zugrăvită Maica Domnului și Domnul Hristos, dându-i omoforul arhieriei înapoi. Iată râvnă pentru Adevăr, cum n-au mai avut-o Părinții Bisericii.

Dar tot râvnă pentru adevăr se pot socoti și intervențiile energice, până la răfuială și până la împăratul, când, în două rânduri erau să fie osândiți la moarte niște nevinovați. Sfântul Nicolae i-a scăpat de moarte. Iată râvnă pentru dreptatea omului. Așa ceva nu poate face decât omul hotărât să le ia locul. Dar aceștia sunt sfinții:

„Păstorii cei buni, care-și pun sufletul pentru oi”.

Dar și sfântul Nicolae nu s-a ocupat numai de grijile duhovnicești ale turmei sale. El n-a văzut omul împărțit, ca să se mulțumească a se griji numai de o parte a omului. El a luat omul ca întreg, și pentru întreg omul s-a expus riscurilor și grijilor. Așa odată, fiind mare secetă,

a alergat și a aprovizionat cetatea sa cu grâu, scăpând oamenii de foamete.

De trei ori a scăpat de mizerie și păcat pe un tată văduv cu trei fete, aruncându-le bani pe ascuns, și așa le-a căsătorit iubitorul de oameni, cu cinste. Și i s-ar mai putea pomeni din fapte; dar ne oprim aici. <cv-ți 249>

— Poate că și aci stă o taină a sfințeniei lui: în **capacitatea lui de a aduna suferința**. Suferința pe care o aduna de la toți, îi făcea iubirea mai strălucitoare: – și acestea laolaltă ard ca o făclie viața sfântului care apoi mai multă suferință atrage, sporind focul iubirii sale de oameni. Suferința și iubirea se cresc în progresie una pe alta, în sfinți. Așa se face că inima lui era o mare în care se revărsau toate lacrimile și durerile pământului și găseau alinare. Cred că aceasta e o taină a „luminătorilor lumii”.

De altfel toate minunile pe care le-a făcut Dumnezeu oamenilor, după mutarea sfântului, nu au altă explicație, decât că sunt un răspuns pe care li-l dă Dumnezeu, pentru iubirea lor de marele ierarh. (CV, p-250)

SF. PARASCHEVA

— Nu este o putere mai mare care să înnoiască pe om ca dragostea de Dumnezeu. Dragostea de Dumnezeu biruie orice altă dragoste pământească și-l înalță pe om la bunătățile cele veșnice. O astfel de dragoste s-a sălășluit în sufletul unei copile, cu numele Parascheva, încă la frageda vârstă de 10 ani. Și această dorință a dragostei dumnezeiești a crescut mereu în sufletul ei fraged, până când tânăra de 15 ani se hotărăște să se despartă cu totul de lumea poftelor și să-și închine viața lui Dumnezeu. Citirea dumnezeieștilor Scripturi i-a luminat cărarea pe care avea să meargă, pentru a câștiga bogățiile cele veșnice. Nici rudenii, nici veri, și nici altă legătură pământească n-au putut opri pe tânăra fiică a părinților de la calea urmării lui Hristos. Și astfel o vedem pe aceea – care avea să devină Cuvioasa Parascheva – dusă de dorul unei vieți sfinte pe la Ierusalim și, în cele din urmă, petrecând la un loc de retragere și întărire sufletească. Avea numai 27 de ani, când Domnul o chemă la Sine, dar după cuvântul Scripturii a plinit ani îndelungați, căci și-a agonisit fapte bune și plăcute lui Dumnezeu. Moaștele ei sunt astăzi în toată bună vremea izvor de binecuvântare pentru pământul Moldovei și pentru întreg neamul românesc. cozm-p-28>

SF. PAVEL

— Providența s-a făcut strălucitor înțeleasă prin convertirea unui mare vrăjmaș al lui Iisus, cu numele Saul din Tars. Cine se putea prinde mai bine cu păgânii și cu toată cultura elenică, decât unul ce fusese vrăjmaș militant împotriva noii religii? Saul cunoștea creștinismul, însă ca un potrivnic, ca un încredințat cu autoritatea de a-l nimici. Dar socotelile lui Dumnezeu sunt mai presus decât socotelile omului. Vrăjmășia neamurilor trebuie biruită de un vrăjmaș de moarte al creștinilor, convertit în „Apostolul neamurilor”. (...)

În fața Areopagului Atenei Providența n-a trimis un întâmplător, ci un om pregătit. Saul era cel mai bun elev al lui Gămăliei, cel mai învățat rabin al iudaismului, și totodată bine instruit în cultura elenică a timpului. Convertirea lui Saul n-a fost o convertire din nimic, ci convertirea unui instruit de la o ideologie veche la o concepție nouă. Iar la Roma, Providența a trimis, în apostolul Pavel, un cetățean roman, care avea să precizeze poziția creștinilor față de împrejurările ostile, create de conaționalii săi iudei. (ohi-p-327)

— Această convertire, a prigonitorului Saul în apostolul Pavel, rămâne un fapt istoric, dar și supraistoric. E tocmai transferarea unui om vechi în omul cel nou, în făptura cea nouă – leit-motivul doctrinei pauline. (O-ȚI 329)

— Pe învierea lui Iisus, pe faptul că Iisus are o realitate vie, unică, și în categoriile acestei lumi cât și în afara ei, se motivează toată zdroaba apostolică a lui Pavel și cei 40.000 km pe care i-a făcut în condițiile de atunci pentru Hristos, sensul și destinul vieții sale. Numai realitatea mai presus de evidență a lui Iisus în viața sa a putut să-i dea curajul să înfrunte, fără vreo opoziție măcar, bătaia câtă a mâncat-o, ostenețelor, grija Bisericii, primejdiile pe uscat, pe mare și între frații mincinoși, și tot aceeași viață a lui Iisus într-a sa l-a făcut să-și poarte cu demnitate lanțurile și să nu vadă în ele o piedică a Adevărului.

Pentru toată această desăvârșire, la care a ajuns personal și spre care a câștigat neamurile, n-a destăinuit decât calea cea mai scurtă și mai presus de toate: sublimul dragostei, care nu cade niciodată. (OHI, p 330)

— Sfântul Pavel zice: „Ocărâți fiind, binecuvântăm; prigoniți, noi răbdăm; huliți, noi mângâiem; ca o lepădătură ne-am făcut, gunoii tuturor până astăzi” (I Corinteni 4, 12 – 13). Dracii au pus la cale hulierea și prigonirea lui, ca să: J.miște la ura celui ce îl ocărăște, îl

urăște și îl prigonește. El avea ca scop să-l facă să calce porunca iubirii. Iar Apostolul, cunoscând gândurile lor, binecuvânta pe cei ce-l ocărau, răbda pe cei ce-l prigoneau și mângâia pe cei ce-l huleau, ca să depărteze dincolo pe dracii care lucrau aceasta și să se unească cu Bunul Dumnezeu. Deci pe potrivnicii care lucrau aceasta îi zădărnicea prin acest chip al luptei, biruind pururea răul prin bine, după asemănarea Mântuitorului. Așa a slobozit Pavel mulțime de lume de sub puterea viclenilor și a unit-o cu Dumnezeu, el și ceilalți Apostoli, biruind prin înfrângerile lor pe cei ce nădăjduiau să-i învingă. Dacă și tu, frate, vei urmări acest scop, vei putea să iubești pe cei ce te urăsc; iar de nu, e cu neputință. Darul mântuirii se dobândește, chiar ca dar, cu mare luptă. (SD p 1091)

SF. ȘTEFAN

— Ștefan prin Duhul Sfânt a văzut pe Dumnezeu și Cerurile deschise. Deci așa e posibilă vederea sau contemplația lui Dumnezeu. (CV, p 304)

— Ștefan le-a ținut judecătorilor săi o foarte lungă cuvântare, începând de la Avraam, care se transforma într-o acuzare, pe care sinedriul o asculta „scrâșnind din dinți”. Și, deși toată vremea „toți cei ce ședeau în sinedriu vedeau fața lui luminoasă ca fața unui înger” (Faptele Apostolilor 6, 15), totuși, când l-au auzit mărturisind că vede Cerurile deschise și pe Fiul Omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu, a strigat sinedriul, și-au astupat urechile și au năvălit asupra lui toți deodată; și după ce l-au scos afară din cetate, au început a-l împroșca cu pietre (Faptele Apostolilor 7, 56 – 58).

Ce i-a înfuriat de și-au ieșit din fire toți bătrânii sinedriului, de și-au făcut ei lege să omoare pe Ștefan?

— Singură mărturisirea Sfintei Treimi și fața lui de înger. El vorbea din certitudinea interioară a prezenței divine. Iisus prevestise până la ce măsură se țese Sfânta Treime cu omul duhovnicesc: „Dacă mă iubește cineva, păzi-va cuvântul Meu și Tatăl Meu îl va iubi pe el și vom veni la el și la el ne vom face locuință” (Ioan 14, 23); și cuvântul „Tatăl vostru, cel din Ceruri, da-va Duhul Sfânt celor ce-L cer” (Luca 11, 13).

Un locuit de Dumnezeu e strămutat în alte evidente ale existenței. Prezența lui provoacă lumea și o antrenează într-un conflict de limită. Lumea nu mai are ce-i face decât să-l omoare mărturisitorii, amăgindu-se că prin aceasta a scăpat de realitatea ce-i contrazicea și

monstra cu liniŝtea. (CV p-3041

Sfântul mucenic Ștefan ne mai învață ceva: ultimele lui cuvinte sunt aceleași ca ale lui Iisus pe cruce. Iată o urmare până la deplina asemănare. În vreme ce sinedriul și cu o gloată la întâmplare îl omorau cu pietre, el se ruga: „Doamne Iisuse, primește duhul meu!” Iar pentru ucigașii săi „a înngenuncheat și a strigat cu glas mare: Doamne nu le ține în seamă păcatul acesta!” Faptele Apostolilor 7, 60)

Aceasta era de fapt o desăvârșire: a scuza înaintea lui Dumnezeu crima ce o făcea o gloată înfuriată. Aceasta n-o pot face decât puțini dintre fiii oamenilor: cei în care iubirea de oameni e mai tare ca moartea pe care o primesc de la ei. Iisus a făcut primul dovada atotputerniciei iubirii asupra morții, iar acum o face primul dintre uceniciei-oameni, sfântul mucenic, arhidiaconul Ștefan. (CV p-304>

SF. VASILE CEL MARE

— Nu te temi tu de relele care pot să vină asupra ta? – îi zise prefectul.

— Eu nu mă tem de rele; – răspunse sf. Vasile – deoarece știu că Dumnezeu nu va îngădui mai multe de câte sunt de trebuință pentru ispășirea păcatelor mele.

— Dar nu știi că împăratul poate să-ți facă atâta rău, cât tu nu vei putea răbda?

— Ce anume ar putea să-mi facă împăratul? întrebă sfântul Vasile liniștit.

— Să te despoaie de averi, să te exileze, să te ucidă chiar!

La acestea sf. Vasile râse zicând:

— Toate acestea împăratul nu mi le poate face. Astfel: nu mă poate despoaia de averi, fiindcă m-am despuiat de mult eu însumi, așa că azi n-am nimic. Nu mă poate exila nicăieri unde să nu fie Dumnezeu de față. Apoi cu moartea nu-mi poate face alta decât să mă trimită mai degrabă la viața pe care atât de mult o doresc. Spune deci stăpânului tău, împăratului, că dacă n-are alte rele cu care să mă înfricoșeze, de acestea de până acum, nu mă tem, și nici gând n-am să-i fac pe voie, împotriva lui Dumnezeu. (CV-p-23)

— Iată Părinte al Bisericii, mare dascăl al lumii și Ierarh.

Iată ucenic umblând liniștit pe marea înfuriată.

Iată stâlp al Adevărului, nemișcat de talazuri.

Iată liniște și modestie neclintită de vifor.

Iată om dintre noi: luminător nestins peste veacuri, străbătând

veacurile și întărindu-ne pe noi în liniștea cea mai presus de fire, a certitudinii că tot Dumnezeu e la cârma lumii. <cu p-24>

SFÂNTACRUC

— Lemnul crucii a fost prevestit prin proroci, prin Moise și prin David. Prin prorocul David ne poruncește să ne închinăm Crucii, așternutului picioarelor Lui, că sfânt este. Oare de ce zice despre Cruce că e așternut numai al picioarelor Lui?

— Fiindcă Iisus S-a răstignit pe Cruce nu cu ființa Sa dumnezeiască, ci cu firea omenească, Adam cel nou, ceea ce în graiul profetului e tot una cu picioarele lui Dumnezeu. (cypl6)

— Până la răstignirea Domnului pe cruce, crucea era lemnul morții celei mai de ocară. Prin sfintele Sale patimi, Iisus a schimbat ocară în slavă, încât Apostolul Pavel nu găsea alt cuvânt în care să se laude decât în Crucea Domnului, muștrând pe cei ce sunt vrăjmașii crucii. (CV P 16)

Iisus e singurul împărat pe pământ care nu se mai pogoară de pe cruce, dar și singurul împărat care nu vorbește oamenilor de pe tron, ci de pe cruce. coh, p 228>

SFÂNTA LITURGHIE

— Sfânta Liturghie este neasemănat de bogată în taine, care nu se pot depăna pe limbă omenească. Dumnezeu coboară între oameni și suie oamenii la Sine, pe scara Sfintei Liturghii. (Ci-pl24)

— Precum Taina pocăinței sau Mărturisirea este judecata milostivă a lui Dumnezeu, ascunsă sub chip smerit, și iubitorii de smerenie dau de darul acesta, asemenea și Sfânta Jertfă a Mântuitorului, din Sfânta Liturghie, ascunde, iarăși sub chip smerit, o taină a ocârmuirii lumii. Cei vechi știau pricina pentru care nu se arată Antihrist în zilele lor, căci Sfântul Pavel vorbește despre taina aceasta în chip ascuns, dar n-o numește (2 Tesaloniceni 2, 6). E Sfânta Liturghie, sau Jertfa cea de-a pururi, despre care a grăit Domnul prin Daniil (Daniil 12, 10) și apoi însuși ne-a învățat. Ea este aceea care oprește să nu se arate Antihrist, sau omul nelegiurii (2 Tesaloniceni 2, 3) decât în vremea îngăduită lui de Dumnezeu. Căci, pentru mulțimea fărădelegilor, demult ar fi trebuit Dumnezeu-Tatăl să sfârșească lumea, însă Dumnezeu-Fiul, Cel ce este iubirea de oameni și de toată Firea, mereu. Se aduce pe Sine Jertfa Sfântă înaintea lui Dumnezeu-Tatăl, mijlocind milostivirea de la El. <c'p 123>

— Doar Sfânta Liturghie mai ține lumea. (FZ)

— Rabdă Fiul lui Dumnezeu pentru noi o răstignire neîntreruptă; Mielul-împărat stă mereu chezaș înaintea Tatălui, aducându-Se în Jertfă neîncetată, rugămintea de mijlocire pentru biata lume. Că de n-ar fi sângele Mielului, al însuși Arhiereului-Impărat, Iisus Hristos, dat de bunăvoie și neîncetat preț de mântuire pentru oameni, stând cu iubire și părtinire pentru lume, demult ar fi înecat Dumnezeu pământul în sângele oamenilor și l-ar fi ars cu foc, desfăcând de istov stihii i le (2 Petru 3, 7 – 12).

Deci sângele Mielului din Sfânta împărtășanie mai ține sufletul în oase și lumea în picioare. Precum Taina Pocăinței e un dar al Cerului, sub chip smerit, pentru mântuirea fiecărui suflet în parte, așa Sfânta Liturghie, marea taină, ascunsă iarăși sub chip smerit, mântuiește lumea, sau o ferește de urgiile Antihristului. Iată de ce toată lumea ar trebui să vie la Sfânta Liturghie, că pentru dăinuirea lumii e darul acesta pe pământ. <ci-p24>

— Deci, câtă vreme mai sunt oameni ce caută pocăința și Sfânta împărtășanie, Satana n-are putere: îl oprește Dumnezeu. Dar când oamenii se vor întuneca la minte așa de tare, încât vor împiedica Sfânta Liturghie cu toată voia lor, vrând necredință, în zilele acelea va înceta și Jertfa cea de-a pururi, și va începe urâciunea pustiirii, precum zice la Daniil: „Și din vremea când va înceta Jertfa cea de-a pururi și va începe urâciunea pustiirii, vor fi 1290 de zile” (Daniil 12, 11). Când fărădelegile vor încleșta mintea și inima oamenilor și-i vor sălbătici așa de tare, încât vor zice că nu le mai trebuie Dumnezeu și Biserică și Preoți, încât va fi sălbăticirea și nebunia urii (Luca 6, 11) peste tot pământul, atunci vine sfârșitul. <c-ți 23>

— Atât mai ține Dumnezeu lumea, cât va fi Sfânta Liturghie. casv-p-227>

SFÂNTA SCRIPTURĂ

— O măsură de ajutor în biruința asupra firii ne-o dă și citirea dumnezeieștilor Scripturi. Este Duhul lui Dumnezeu în cărțile Sfintei Scripturi, de aceea citirea ei zidește duhovnicește. Dar și pentru aceasta trebuie puțină preocupare. Mai întâi trebuie învățată această carte a lui Dumnezeu către oameni, adică înțeleasă în rostul ei de revelație, înțeleasă în cadrul ei istoric, în sfortarea ei de a menține în conștiința poporului ales așteptarea descoperirii desăvârșite în Iisus Hristos”. p 35

— Citirea cu socoteală a Dumnezeieștilor Scripturi aprinde și

hrănește sufletul cu gândurile lui Dumnezeu, care nu sunt ca gândurile omului. (TVM p-35)

— Așa de puține cunoștințe au creștinii despre Iisus! Am primit și răspunsul că nu știu nimic despre Iisus! Deci trebuie mai multă citire a Noului Testament! Dar **222**

tâlcuirea fără greșală o are numai Biserica. ozm **p 165>**

— Sfânta Scriptură, Cartea lui Dumnezeu, are literă și are duh. De aceea și citiri sunt două. Dacă-ți dezleagă Dumnezeu taina ascunsă în litere, o pricepi; dacă nu ți-o dezleagă, nu pricepi decât litere. <c' **p 59)**

— „Scriptura nu se tâlcuiește cum îl taie capul pe fiecare” – striga Sfântul Petru (II Petru 1, 20; 3, 16). Adevărul nu se înfățișează cum i se nălucește oricărei minți întâmplătoare. Creștinismul nu este ceea ce poate strâmba fiecare neputincios dinel (OHI, **p.217)**

— O! Dacă ne-am folosi de cărțile Sfintei Scripturi, așa încât propria noastră inimă să devină o carte scrisă în Duhul lui Dumnezeu... (Dio, **p 168)**

— Citește chiar dacă nu pricepi la început, chiar dacă nu înțelegi mare lucru. Lumina vine încetul pe încetul. Citirea Sfintelor Evanghelii trebuie să înceapă cu citirea și meditarea Predicii de pe munte a Domnului, în care este rezumată toată Evanghelia și sunt făcute cunoscute toate condițiile pe care trebuie să le îndeplinească toți cei care vor să devină ucenicii Lui. <mpa-**p-237>**

Patimile minții iau uneori forma virtuților, ca să înșele mintea. De pildă: citești cărți duhovnicești sau dogmatice și vezi că înțelegi lucruri pe care până aici nu le înțelegeai.

Bun. Să vedem cu se răsfărânge în minte această constatare. Dacă mintea nu e curățită de patimi, atunci se produce în ea o bucurie: că iată ai ajuns la măsura să înțelegi lucruri mari, lucruri duhovnicești și să crezi că ești luminat de Duhul Sfânt. Această bucurie e însă necurată și luminarea minții o amăgire, iar lucrarea nu e a Duhului, ci a duhului viclean. Dacă însă mintea e curățită de patimi, înțelegerea Sfintelor Scripturi produce în minte nu atât o bucurie, cât o adâncă smerenie și sentimentul unei mari nevrednicii, precum și trebuința de-a controla, prin conștiința unui om duhovnicesc, cele ce ți s-au arătat minții, ca nu cumva să primești înșelăciunea drept adevăr.

Cu cât se apropie Duhul lui Dumnezeu de mintea ta, și înțelegi duhul Scripturilor, cu atât vezi pe altul mai mare în cunoștință și pe

tine mai mic; și pe cât te vezi pe tine mai mic și pe altul mai mare e semnul Duhului Sfânt. Cunoștința Duhului e întotdeauna spre smerenie. Înșelarea e întotdeauna spre slava deșartă. <°hi-p-490>

SFÂRȘITUL LUMII

— Când fărădelegile vor încleșta mintea și inima oamenilor și-i vor sălbătici așa de tare, încât vor zice că nu le mai trebuie Dumnezeu și Biserică și Preoți, încât va fi sălbăticia și nebunia urii (Luca 6, 11) peste tot pământul, atunci vine sfârșitul. (Ci p 1231

— Timpul s-a dat omului când s-a ispitit să iasă din eternitatea paradiziacă, din această stare. De atunci a început omul bejania [pribegia] sa în istorie: „om” – măsurile timpului în „împlinirea” vremurilor. Iar vremurile se umplu cu faptele oamenilor. „Soroacele” vremurilor, însă, sunt în mâna lui Dumnezeu. El rezolvă „crizele vremurilor”, puhoaiile istoriei. El a cufundat slava Egiptului în fundul Mării Roșii, El a cufundat Sodoma în fundul Mării Moarte, iar în vechime, tot pământul sub potop.

Iar acum Ierusalimul își încarcă blestemul pustiirii și risipirea neamului acestuia, care n-a învățat nimic din soroacele robiei babiloniene de 70 de ani și a robiei egiptene de 400 de ani. Ierusalimul va fi călcat în picioare de păgâni până când se vor împlini și vremurile păgânilor.

Acestea sunt urmările deciziilor libertății omenești în timp, când deciziile omului sunt împotriva lui Dumnezeu. Iudeii cunoșteau mersul vremii, dar nu cunoșteau vremea care a venit cu Iisus. N-au vrut ca s-o cunoască. Dumnezeu a consfințit împlinirea lor (a vremurilor), dând loc păgânilor să intre în creștinism, ca cei de pe urmă să fie iarăși cei dintâi și cei dintâi cei de pe urmă. De atunci nu caută cu mintea lor decât cum să înfunde istoria în crize, să implice toată lumea în criza sufletului lor. Semnele umplerii măsurilor sunt limitele naturii, și anume: cât bine și cât rău face și rabdă firea omenească. Limitele răului sunt limitele naturii.

Stavila aceasta a pus-o Dumnezeu ca răutatea să nu fie infinită, să nu fie nemuritoare, a vămuit-o cu moartea. De aceea războaiele sunt din ce în ce mai catastrofale, încât la unul din ultimele războaie stă scris că va muri a treia parte din omenire: „Și au fost dezlegați cei patru îngeri, care erau gătiți spre ceasul și ziua și luna și anul acela, ca să omoare a treia parte din oameni” (Apocalipsa 9, 15). deTI P 82>

— Dumnezeu, întrucât prevede mișcările libertății omenești,

singur El știe și deține etapele timpului, cât va mai fi timp. Cele bune lungesc „ziua omului” la mii de ani înaintea lui Dumnezeu, e când cele rele scurtează mia de ani la o zi – „Ziua Domnului”. Mia de ani poate să însemneze toată istoria omului pe pământ, a omului până la „ziua Domnului”, căci „Fărădelegile strigă judecata, și rugăciunile sfinților”. (t p 85»

— Atât mai ține Dumnezeu lumea, cât va fi Sfânta Liturghie. <ASV p-227)

— Relele de pe pământ așa de mult vor strânge oamenii, încât nu mai rămâne istoriei altă soluție decât sfârșitul ei... <cv-ți 333>

— Un Tovarăș nevăzut și bun merge cu noi, cu fiecare, în toate zilele, cu fiecare rând de oameni, până la sfârșitul veacului (Matei 28, 20): Dumnezeu însuși și cu sfinții Săi, întovărășind nevăzut pe oameni...<că p 14)

— Noi obosim așteptând întoarcerea unui copil, a unui frate, a unui tată bețiv, dar Dumnezeu nu descurajează. Dumnezeu te urmărește cu iubirea Sa îndurerată, în orice țară te-ai duce. Iubirea e ca Dumnezeu: nu are hotare. Unul din sfinții Părinți o spune limpede: „Iisus urmărește pe toți oamenii, oricât fug de departe, să-i ajungă și să-i întoarcă acasă. Și asta face până la sfârșitul lumii”. <cu p-32)

SFINTELE TAINE

— Iisus se află ascuns în poruncile Sale și se află acoperit și real în Tainele Sale, în Sfintele Taine. <cu p „>

— Iisus Hristos, Cel ce locuiește în noi prin Taine, [e Cel] care câștigă războiul și se oștește pentru mântuirea noastră; și, stăruind și noi cu dragoste în nevoița lui Dumnezeu, răzbește asemănarea Sa peste chipul vieții noastre. (Ci p 141) 224

— Prezența lui Hristos în Sfintele Taine rămâne un adevăr dogmatic. Aici vorbim de trăire, de desfășurarea lui Hristos din Taine în viața noastră reală. Dacă Domnul este ascuns de la Botez în Sanctuarul cel mai dinlăuntru al ființei noastre, ca un înaintemergător îndemnându-ne spre împlinirea poruncilor, printr-însele apar pe obrazul nostru spiritual trăsăturile Domnului. (Ci p 143)

— Sfintele Taine ale lui Dumnezeu izbăvesc pe oameni din potop, născându-i din trup în Duh (Coloseni 2, 12), din amărâta viață la viața cerească. (Ci p 15)

— Până acum nelegiuitul a scornit peste 800 secte [în 1946; după unele estimări, astăzi ar fi peste 4.000, n.ed.], lunturi sau biserici

mincinoase, în care pe mulți îi ia de minte și-i duce cu el. Înșelăciunea e ușor de prins: corăbierul vrăjmaș și hristoșii mincinoși nu au crucea pe catarg, iar înăuntru nu au cele șapte Taine. (Ci p 15)

SFINȚENIE, SFINȚI

— După doctrina creștină sunt două lucruri îndeosebi care fac pe om capabil de sfințenie. Unul e simplitatea spiritului, iar al doilea e puritatea inimii. <°hi p-305)

— Ce sunt sfinții? Sunt oameni ca și noi. Doar că aceștia au pus iubirea de Dumnezeu mai presus decât iubirea de mamă, decât iubirea de tată, decât iubirea de fiu, decât iubirea de patrie, decât iubirea de pământ, decât iubirea de lumea asta. Sfinții, prin urmare, sunt oameni care au ascultat întocmai de Iisus, iubindu-L pe El mai presus decât pe acestea. (OHI, p 323)

— Limitele omului sunt limitele sfințeniei sale. Iar Sfânt e numai Dumnezeu. Focul și lumina nu sunt în natura fierului, dar uneori sunt nedespărțit unite. De altfel singurul leac al vieții, care s-o scape de năruire, numai sfințenia rămâne. Sfințenia e refacere și efectivă și preventivă. Datori de-a o câștiga sunt toți oamenii care vor să se mântuiască.

Sfințenia tare seamănă a sănătate originală, a strălucire lină a spiritului. Unde sunt acestea și Dumnezeu se odihnește, unde lipsesc și Iisus își pierde răbdarea. Iisus a tămăduit epilepticul prin atotputernicia Sa asupra făpturii. Dar ceea ce vrea Iisus e să năzuiască omul a trăi în modul credinței și al sfințeniei, care previn viața să nu ajungă o ruină. Putregaiul nu există prin sine: e o negație întâmplată în ceva sănătos. Boala nu există prin sine însăși, există numai bolnavi. Dacă oamenii ar urmări din neam în neam sfințenia vieții, negativele acestea ar putea să dispară ca accidente ale vieții. Dar cel mai greu lucru cu putință e să îndupleci omul să urmărească statornic realizarea sfințeniei. (CV, p-193)

— Toți știm că înăuntrul nostru stau ascunse mărgăritarul, comoara, talantul și altarul împărăției lui Dumnezeu. Înăuntrul nostru avem așadar posibilitatea sfințeniei. Dar posibilitatea încă nu e realitatea. De la sine numai, posibilitatea sfințeniei nu se transformă în sfințenie. În viața duhovnicească credința hotărâtă poate face ca posibilitatea sfințeniei să se transforme în realitatea sfințeniei. (CV-p-45)

— O sfințenie conștientă ar putea cădea ca fulgerul în ispita

sfințeniei, care e cea mai rafinată capcană a mândriei., tvn-p-52>

— Sfinții Părinți nu au recunoscut desăvârșirea decât după semnul desăvârșitei smerenii. (tvn, p.52)

— Sfinții, dreptii prin excelență, pe măsura credinței și a curăției lor moștenită din părinți și sporită cu propria lor osteneală, sunt o cuvântare vie, pentru că au într-înșii pe Dumnezeu-Cuvântul, Cel ce strigă printr-înșii voia Sa către ceilalți oameni, în jurul acestora se întărește și se întinde credința, și mulți se mântuiesc. Prin ei se potolește anarhia, prin ei se restabilește echilibrul și armonia și prin ei și ceilalți întrevăd pe Dumnezeu. Sfințenia e tocmai această transparență a lui Dumnezeu în făptura Sa, prietenia aceea de mare cuviință a sufletului cu Tatăl său – singura situație normală și de la sine înțeleasă a omului și a oamenilor. (c-p-283>

— Sfinții au făcut nevoințe grozave și au ajuns la starea lui Adam înainte de cădere când fiarele, în prezența lor, leapădă starea lor de fiare. Sfinții iubesc toată făptura lui Dumnezeu. (GSD)

— Sfinții sunt convinși de păcatele lor. De aceea, judecându-se pe ei înșiși vrednici de iad, primesc de la Dumnezeu Raiul și, în dar, mântuirea. Cei înșelați nu-și văd păcatele, ci virtuțile. Pe când sfinții sunt „păcătoși” convinși de păcatele lor căci puterea sfințitoare a lui Hristos se află în ei și întru recunoașterea neputinței se săvârșește darul – înșelații sunt niște păcătoși închiși în neștiință, dar convinși de „mântuirea” lor, căci s-a întărit într-înșii întunericul cel mai dinafară, care-i face să se dea pe ei înșiși mai presus de Biserică și sfinți. Sunt cei ce n-au avut grijă și s-au suit la părerea de sine; văzând darul lui Dumnezeu, și socotindu-l al lor, și-au frânt aripile minții. Cei desăvârșiți nu simt numai spinul păcatelor lor, ci găsesc într-înșii murmurând toate păcatele oamenilor. Căci prin cei desăvârșiți se răsfiânge sfințenia lui Dumnezeu, ca printr-o oglindă, și într-înșii iarăși toată firea omenească-și simte durerea și păcatul. Abia lor le îngăduie atotștiutorul Dumnezeu să bată război cu stricătorul firii omenești, și cu sabia Duhului neîntrerupt să-l ardă. Dar nu spre el le e privirea, ci având toată făptura lor absorbită de dar, s-au făcut ca un pârjol într-un rug nearzător și, strămutați de dragostea lui Dumnezeu, chiar și numai cu atâta, că sunt în lumea aceasta, ard pe „stăpânitorul” ei în inimă, ca o sabie de vâpaie.<ci, p202)

— Acesta e focul celei mai mari nevoințe prin care au să treacă cei ce ajung desăvârșirea, că Dumnezeu însuși se ascunde din fața lor,

și se prăvălesc asupra lor puhoai de ură, căutând cum să-i înghită. Dar de dragostea lui Dumnezeu nimic nu-i mai desparte (Romani 8, 38 – 39): nici suferința, nici îngerii, nici viața, nici moartea, nici iadul, de care se dovedesc mai presus, căci desăvârșirea dragostei nu mai are pe acestea îngrădire și hotar. ce p 205»

— Să nu se creadă îngust că dreptul apare numai în religie. Dreptul poate să se arate în oricare dintre valorile sau talanții lui Dumnezeu. Dacă însă abia apare în religie, asta se datorează faptului că numai aici se mai știe ceva despre atârănarea omului de Dumnezeu. Purtătorul oricărei valori, dacă va ajunge la cunoștința atârănării sale de Dumnezeu, va ajunge drept. (CĂ P 2811

— Dreptul e omul lui Dumnezeu, ori de poartă slujba preotului, ori pe-a împăratului, ori pe-a artistului, ori pe-a vistiernicului, ori pe-a bogatului, ori pe-a săracului. Un singur lucru i se cere pentru aceasta: să se cunoască pe sine ca avându-și obârșia spirituală și toată înzestrarea de la Dumnezeu. Sunt mulți drepti care nici nu știu despre ei că sunt drepti. Pentru ei neștiința e o mare acoperire de primejdii și anume, primejdia căderii în mândrie a celor conștienți de virtutea lor. În sfânta lor neștiință ei sunt simpli ca florile, nu știu nimic de frumusețea lor. (C" p 28 l>

— Sfinții, dreptii prin excelență, pe măsura credinței și a curăției lor moștenită din părinți și sporită cu propria lor osteneală sunt o cuvântare vie, pentru că au într-înșii pe Dumnezeu – Cuvântul, Cel ce strigă printr-înșii voia Sa către ceilalți oameni. În jurul acestora se întărește și se întinde credința, și mulți se mântuiesc. Prin ei se potolește anarhia, prin ei se restabilește echilibrul și armonia și prin ei și ceilalți întrevăd pe Dumnezeu. Sfințenia e tocmai această transparență a lui Dumnezeu în făptura Sa, prietenia aceea de mare cuviință a sufletului cu Tatăl său – singura situație normală și de la sine înțeleasă a omului și a oamenilor. (CĂ, p-283)

— O mare putere de refacere asupra celor căzuți din dragostea lui Dumnezeu o au dreptii, care stau înaintea Stăpânului vieții pentru frații lor. Dreptii fac cumpănă între Dumnezeu și oameni: dobândind de la oameni pocăința și de la Dumnezeu, milostivirea. Când lipsesc dreptii dintre oameni, iubirea nu se poate împlini, ci trebuie să se împlinească dreptatea. (Ci p 283)

— Oare de ce învinuiește Dumnezeu pe oameni de faptul că nu se mai naște dreptul printre dânșii și că ei nu bagă de seamă?

Răspunsul e următorul: dreptii sunt uneltele lui Dumnezeu, prin care sfătuiește neamurile și, prin rostul lor, face cu putință milostivirea Sa peste oameni; pe când dacă nu-i are, oamenii vor da peste urgia dreptății Sale, după faptele lor. Familia, cu roadele ei împovărate de fărâdelegi, îl aduce pe Dumnezeu la impas; drept aceea, oamenii sunt trași la răspundere și se află în aceeași primejdie cu smochinul fără roadă (Luca 13, 6; Marcu 11, 13). „Căutat-am printre ei, să găsesc un om ca să se poarte cu dreptate înaintea feței Mele pentru țara aceasta, ca să nu o pierd, și n-am găsit” (Iezechiil 22, 30). (CĂ p-286)

SISTEMUL NERVOS

— Neuronii nu se regenerează, nu se replică. Îi avem la numărul durată prevăzută genetic; dar, pe foarte mulți îi pierdem pe drum. Se hrănesc ca toate celelalte celule, cu: oxigen, glicogen și hormoni. Se regenerează, după oboseală, cu: somn și... concepția de viață. Cultura. Se întrevăd aici cauzele care provoacă pierderile, uzura și degenerarea. cohi-p-26°>

— Sistemul nervos se menține în bune condiții de viață și de echilibru numai pe fond religios. <OHI p 264)

SLUJBE

— Participarea noastră la sfânta slujbă, dacă nu este făcută cu dorința vie de a deveni mai buni, mai bine plăcuți lui Dumnezeu, de a ne apropia mai mult de Domnul și de-a căuta să trăim ca niște fii adevărați ai Lui, este lipsită de sens. De aceea și sfântul Ioan Gurădeaur atrăgea atenția credincioșilor din vremea sa, zicându-le: „În zadar se aduce (în biserică) jertfa zilnică, în zadar ne-am mai găsit înaintea altarului, dacă nu este nimeni care să se împărtășească”. coh-p-334>

SMERENIE

— Starea normală minții e smerenia și numai smerenia. (SPA p 154)

— Smerenia e recunoașterea măsurii de om și primirea misterului ce ne depășește ca mister. (CV, p i45)

— Dumnezeu se revelează smereniei. (Ci p 2 II)

— Sfântul Antonie cel Mare, cugetând la meșteșugirile vicleanului, a văzut tot pământul acoperit de curse diavolești și, suspinând, a zis: „Doamne, cine se va putea izbăvi dintr-atâtea curse?” Și a auzit cuvânt: „Numai smerenia!” (Pateric, avva Antonie 9). Pe toate le poate contraface Satana, numai smerit nu poate fi. Știe multe, și mult mai adânc decât oamenii, dar toată știința lui nu plătește nimic, fiindcă

n-are smerenie. Pe aceasta a pierdut-o și aceasta îl pierde.

Ești înclinat spre bogăție? – îți dă bogăție; și când o pierzi, te sinucizi. Ești înclinat spre poftă? – cu ele te dăruie. Ești înclinat spre învățătură? – ele profesor. Ești credincios? – el e „înger luminat” și „Hristos mincinos”. Ești necredincios? – și el, deși se cutremură de judecata care-l așteaptă. Oriunde te-ai mișca, el te așteaptă și face pe călăuza, chiar în credința în Dumnezeu și cruce. De aceea au strigat sfinții Părinți în toate vremile că omul nu se va putea mântui din cursele lui, decât învăluit în „dulama lui Dumnezeu”, care este smerenia. coh p 393>

— Ori te nevoiești de bunăvoie cu deprinderea smereniei, ca să-i fie milă lui Dumnezeu de tine și să-ți ușureze războiul patimilor, ori te împotrivești smereniei și ești lăsat să te chinuiască patimile până la nebunie sau măcar până la păcat, (ohi.p.416)

— Dacă nu ne smerim prin pricepere, ne smerim prin vinovăție. Vă asigur că Cineva vă vede așa cum sunteți. (GSD)

— Smerenia, cenușăreasa vieții acesteia, e haina de slavă a vieții viitoare. În haina această simplă și-a îmbrăcat Iisus viața; s-au îmbrăcat apostolii și întreg șirul sfinților... (CV p30)

— Smerita cugetare formalizează mintea. Smerita cugetare e începutul smereniei, care nu e o virtute a firii sau expresia neputinței. Izvorul smereniei e darul lui Hristos. Nu de la oameni, nici din cărți, nici de la îngeri, ci de la Mine vă învățați că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre (Matei 11, 29). Suntem în furtună cu sufletul numai atâta vreme cât trăim la suprafață, la expresia cea mai dinafară a vieții. Când însă ne mai adâncim sufletele acolo unde ne așteaptă Hristos de la Botez, sau de la oricare altă Taină, primim cuvântul Lui care împrășteie furtuna. El este 228 izvorul smereniei care reechilibrează sufletul din băntuielele mândriei. În M’p 39

— Ne-am putea întreba: de ce îngăduie Dumnezeu palme peste fața dreptului? Răspundem că nu este altă cale de sfințire și că, înaintea lui Dumnezeu, nici cerul nu este destul de curat (Iov 15, 15); iar sfințire fără smerenie nu este. Pe noi însă, cei păcătoși și grei la pricepere, Dumnezeu nu are cum ne aduce aminte de păcatele noastre, știute sau neștiute, ca să ni le cunoaștem și să ni le mărturisim – de vreme ce nu luăm aminte la predica Bisericii – decât luând, cu atât mai vârtos, prăjina ocărilor. Dacă ne-am cunoaște cât suntem de păcătoși,

ne-ar fi mult mai ușoară ispășirea vinovățiilor. Dar când nu ne cunoaștem vinovățiile, ne înșelăm după părerea noastră cu „dreptatea” pe care n-o avem, și necunoscându-ne, nu răbdăm cele ce vin peste noi, cu rânduiala lui Dumnezeu. Drept aceea, când auzi pe cineva făcându-te tobă de ocări și blesteme, nu te pripi cu mintea și nu sări cu gura, răspunzându-i ce nu trebuie. Nu-l întreba pe el: de ce mă ocărăști, ci întreabă-te pe tine oare de ce mă ocărăște omul acesta? În orice caz, răspunde ca David: pentru păcatele mele Domnul i-a poruncit să mă ocărăască și să mă blesteme; dar nădăjduiesc, pentru năpăstuirea ocării, mila lui Dumnezeu.

Să zicem că, după părerea ta, ai avea o viață bună după voia lui Dumnezeu, soț și copii cumsecade și, totuși, așa din senin, la o întâmplare oarecare, un vecin sau propriul tău copil sau soț, să-ți ardă obrazul zvârlindu-ți vorbe grele: prăpădită, ucigașă, hoată. Iar tu, neștiindu-te de vină cu niciuna din acestea și nepricepând ce se lucrează la mijloc, se poate să sari, ca mușcată de șarpe, cu și mai grele vorbe, apărându-te și îndreptându-te, iar pe cel ce te cearcă, apăsându-l și ucigându-l cu **b** mânia. Nu e bine, nu te grăbi, ci socotește cum trebuie: poate că nu ți-ai mărturisit, asupra ta, vreo greșală cu propriul tău soț, înainte de vreme, iar soțul tău îți aduce aminte acum, într-un șuvoi de mânie, fără să știe că păcatul o dată tot răbufnește, oricâtă uitare s-ar fi așternut peste el. Poate că și copilul își strigă în ocară sa vreun păcat al părinților, de care trebuia cruțat, fie cu fapta, fie cu gândul. Poate că vreun gând rău asupra vieții sale, el la vreme îți aduce aminte, sub formă de necuviință, greșeala ce era s-o faci asupra-i. Uitaseși să ți le mărturisești, să te dezlegi de vina lor și iată, ți se aduc aminte. Căci, prin cei apropiați primim arsurile cele mai curățitoare – știut fiind că nu este nedreptate la Dumnezeu. Iar pe de altă parte, poate că puține zile mai avem și, din îngăduirea lui Dumnezeu, se răstesc la noi viclenii, cei ce ne-au îndemnat la păcate, și, prin vreo gură slabă, ne strigă vinovățiile uitate pe care mărturisirea și lacrimile noastre nu le-au șters.

Drept aceea, cu lumina cunoștinței fiind, în necazuri bucurați-vă (1 Tesaloniceni 5, 16). Căci celui lămurit în căile lui Dumnezeu tot ce i se întâmplă spre mai multă lumină i se face, ori pricepem, ori nu pricepem aceasta. Grija noastră să fie: de-a nu strica ce tocmește Dumnezeu. (că p 45»

— Vremea de amărăciune ține de obicei cât ține aplecarea spre

mândrie; căci celui smerit nimic nu-i poate sta împotrivă: nici lucrurile, nici oamenii și nici dracii.

Înainte de Dumnezeu adevărata virtute e smerenia care tămăduiește, curăță, apără și întoarce toate spre pace. Deci, când amărăciunea încercării și-a împlinit lucrul, iarăși întoarce Dumnezeu toate spre bucurie. (Cip47)

— Mulți, până nu-și înțeleg greșelile, se cred curați apărându-se: că n-au omorât, n-au dat foc și așa mai departe. De fapt ei sunt închiși și legați la minte cu un vâl de întuneric care nu se rupe altfel, decât numai când le izbești păcatele peste obraz. (CI>58)

— O ardere în umilință, convins de binefacerea ei, pe mulți i-a folosit și la mai mari măsuri i-a adus, decât pe mulți dintre nevoitorii conștiinței de sfințenia căii lor. <cv-p280>

— Necertat nu te smerești. Și nesmerit nu apare în tine înrudirea ta cu crucea, ca să o iubești, ca pe ceva în care ești. (Smerenia, smerirea, iubirea și crucea sunt din aceeași familie a desăvârșirii.) <cu p268>

— Folosește a te smeri pe tine însuși, dar când te smerește altul mai mult folosește. Când vom binecuvânta pe cei ce ne blastămă și ne vom ruga pentru cei ce ne fac nouă rău? <cu p 280> – Smerenia și curajul s-ar părea doi termeni opuși. Cu toate acestea, în viața duhovnicească ei se armonizează, ba se și completează. Absența sau împușinarea unuia slăbește pe celălalt și între ei trebuie ținut un echilibru. Căci viața creștină orientată numai spre umilință ia o înfățișare de sclavie spirituală, de pipernicire la literă și pierde curajul. De asemenea, orientarea numai spre îndrăzneală personală și spre profetism distruge bisericitatea și sobornicitatea creștinismului, provocând fie erezie, fie schismă, deci pierde smerenia. (rk, M>p 54)

— De ce să fim smeriți? Fiindcă suntem mărginiți și neputincioși și trăim într-o lume plină de primejdii, călători pe-o mare foarte adesea înfuriată, care-și strecoară viforul până în sufletele noastre. <cv-p-29)

— În ceasul tulburării tale zi din adâncul inimii: „Pentru păcatele mele pătimesc acestea, Doamne, izbăvește-mă de cel rău!” și fa inimă bună către Dumnezeu, orice gânduri rele ai avea, pălmindu-ți mintea. Vede Dumnezeu osteneala ta și nicidecum nu te va lăsa. cel p 70

— Mulți s-au mântuit fără semne și minuni, dar fără smerenie

nimeni nu va intra în camera cerească. Plânsul pentru păcate bate la porțile cerești, iar smerenia le deschide. Iubește smerenia! Ea îți va acoperi toate păcatele tale. Smerenia este semnul adevăratei înțelepciuni. <md-p-70>

SMINTEALĂ

— Smintelile sunt judecăți superficiale, prejudecăți. Acestea ignoră principiile. Căci dacă ai ști, ai trăi principiile divine, ai fi curat și nu te-ai sminti. Sminteala din ale sale grăiește. (cv-ți 286>

— Să nu suferi bănuieli sau măcar oameni care aduc sminteli împotriva altora.

Cei ce primesc smintelile în orice chip, față de cele ce se întâmplă, cu voie sau fără de voie, nu cunosc calea păcii, care duce, prin dragoste, la cunoștința lui Dumnezeu, încă nu are dragoste desăvârșită cel ce se mai ia după părerile oamenilor, de pildă pe unul iubindu-l, iar pe altul urându-l, pentru pricina aceasta sau aceea, sau pe același o dată iubindu-l, altă dată urându-l pentru aceleași pricini.

(LD p 72)

SPIRITISM

— Fărădelegea vorbirii cu morții, sau spiritismul, are vechime mare. În zilele noastre, a ajuns o adevărată modă de lume mare, și, fiind cea mai subțire dintre amăgiri, e și cea mai primejdioasă rătăcire.

(...)

Biserica nu tăgăduiește spiritismul, ci-l oprește. Iată de ce: Spiritul care vine nu poate aduce nicio probă îndeajuns de convingătoare despre ființa sau identitatea sa. Poate înșira dovezi după dovezi, arătând că știe lucruri, pe care, ni se pare nouă, numai răposatul putea să le știe. Dar și îngerii răi sau spiritele pot să le știe tot așa de bine. În niciun chip nu putem fi siguri de identitatea celui ce vorbește sau scrie întocmai ca răposatul. Se-ntâmplă, adică, cea mai meșteșugită substituție a persoanei, care e înlocuită și copiată întocmai întru toate, cum o știam și noi, ca amăgirea noastră cea din bună credință să fie desăvârșită: iar noi să credem o lucrare de amăgire, ca pe cea mai adevărată descoperire de dincolo. Și, văzând că cele mai multe descoperiri se împlinesc mai pe urmă, primești fără control cea mai de pe urmă înșelare. Iar aceasta o pățesc mai ales cei ce ocolesc sfintele Predanii ale Bisericii și umblă după măiastra înșelare ca să-i povățuiască aceia către lumea de dincolo. E și mai ușor: spiritismul nu cere lupta cu sine însuși, nu cere sfințirea vieții, nu cere

recunoașterea dumnezeirii Mântuitorului, nu oprește ispitirea de Dumnezeu – căci tocmai asta e spiritismul. Ba, dacă ții neapărat la acestea, de teama să nu te afli în greșală, ți le cere și pe-acestea, dar numai ca, pe lângă toate acestea, să mai crezi și în spiritism, adică și în altceva pe lângă Biserica întemeiată de Dumnezeu. Iar cu vremea, câștigându-ți încrederea, te poți pomeni cu sfaturi împotriva mântuirii, sau pradă nălucirilor care clinesc mintea din dreapta socoteală.

Am putea fi întâmpinați de adepții spiritismului cu cuvântul că dintre sfinți mulți au grăit cu îngerii, iar unii cu adevărat au grăit și cu cei mutați de aici, ba șala viață i-au întors; dar asta a fost din îngăduința lui Dumnezeu, ca o mărturie a nemuririi sufletului și a învierii celei de obște, și ca o slavă cu care i-a cinstit pe sfinți. Din când în când se arată între oameni cât ascultă Dumnezeu de sfinți când arde într-înșii iubirea de oameni și voiesc să-i scape de vreo mare nedreptate năpăstuită peste dânșii: ei cer de la Dumnezeu mărturia celui de dincolo de mormânt. Dar de la minunile lui Dumnezeu prin sfinți și până la descoperirile spiritiste e tot atâta depărtare, câtă de la sfinți la ispititorii de Dumnezeu. Viața Sfântului Ciprian, care înainte de a fi creștin era mare vrăjitor și înșelător de oameni, ne poate sta mărturie și în privința spiritismului.

Altă pricină, pentru care Biserica își oprește fiii de la calea lăaturalnică a spiritismului și a vrăjitoriei de toate treptele e și aceasta: s-a băgat de seamă că practica spiritismului duce la nebunie. (...) Cum se ajunge la nebunie e ușor de priceput: fiecare ședință se poate face numai dacă toți cei din adunare se învoiesc să împrumute din ei o anumită putere nervoasă, trebuitoare spiritului de dincolo, care scrie sau vorbește printr-unul din cei adunați. Acela își pierde conștiința de sine în vremea ședinței, cade în transă. Împrumutarea puterii nervoase pe care o solicită spiritele spre a putea comunica dincoace e mai mult o învoire la jaf pe socoteala sănătății nervilor, jaf care duce, încetul cu încetul, pe unii mai repede, pe alții mai târziu, la a nu se mai putea sluji de minte și de nervi, căci tâlhărite de spirite slăbesc și, oarecum zicând, își schimbă firea, încât toate le văd printr-un duh străin, altfel decât cealaltă lume normală. Așa începe pe încetul să se arate nebunia, de cele mai multe ori iară întoarcere. <ci P-67>

STUDIU

— Cine face curte nu face carte.<OSG, p 166)

— Nu te răspânde cu multe cărți. cosg p 166>

— Să-ți ferești capul de frig și de prostie! (FZ)

SUCCES

— „Cu anevoie va intra bogatul în împărăția lui Dumnezeu”:

1. Bogatul de averi.
2. Bogatul de succese.

Despre succese se pot spune aceleași lucruri ca și despre bogății: că umflă. Și umflații nu intră pe ușa cea strâmtă, pe care mulți au redus-o la urechile acului. Beșica mândriei crește din fumurile succeselor.

Trebuie să învățăm a privi succesul și înfrângerea ca pe doi soți nedespărțiți: doi mincinoși, care ne mint unde ne prind. <cv-ți 292>

SUFERINȚĂ

— Unul din sfinții Părinți, meditănd asupra suferinței, zice că aceasta așa vine asupra noastră, din economia providenței, ca și corectură a greșelilor libertății noastre:

1. pedeapsă pentru păcatele făcute;
2. măsură preventivă pentru greșelile viitoare, pe care fără frâna suferinței, Dumnezeu știe că le vom face și astfel le oprește;
3. de încercarea credinței, ca la Iov.

Aceasta e o explicare a credinței. Rațiunea însă, chiar când crede ceva, în fața suferinței se provoacă să discute rațiunile lui Dumnezeu în fața datelor suferinței. Rațiunea înclină să transforme suferința în argument contra existenței lui Dumnezeu. De fapt intenția nemărturisită a rațiunii e de a scăpa de Dumnezeu cu orice argument ce s-ar întâmpla la îndemână. În această manevră a rațiunii, se surprinde ispita originară, pe care Satana a îmbiat-o omului: tu n-ai putea să fii Dumnezeu?

Dumerirea noastră în fața suferinței are trei vârste: prima e în viața aceasta, în care puțin ni se deslușește din pedagogia ei; a doua e după ce scăpăm de vâlul trupului, când vom înțelege mai bine însăși viața pământească, și a treia e după învierea cea de obște, când le vom înțelege toate. cohi-ți 372>

— Suferința – mai ales cea inevitabilă – poate fi întoarsă în favorul nostru, când o acceptăm. Cu asta se face dintr-odată ușoară. Dacă suntem așa de slabi în fața suferinței, aceasta dovedește cât de slabi creștini suntem. Creștinismul nu înlătură suferința, ci schimbă punctul de vedere asupra ei. Suferința e singura condiție de purificare a sufletului. De aceea Iisus n-a înlăturat toate suferințele întâlnite, ci a

corectat, prin pilda proprie, modul de a le primi. coh p 4 li!)

— Nouă, neputincioșilor, deși cugetăm ale lumii și umblăm în calea păcatelor, încă nu ne-a îndesat nimeni cununa de spini pe frunte și nu ne-a bătut piroanele în tălpi. Zic însă: cine vrea să urmeze pe Domnul și să se asemene cu El, în cruce să se asemene și, cât poate să cuprindă firea omenească, asemenea cu El va fi. <ci

p-55)

— Toate darurile închise în destinul nostru sunt îngrădite cu suferințe, și numai la atâtea daruri ajungem, prin câtă suferință putem răzbi cu bucurie. Numai atâta bine putem face, câtă suferință putem ridica de pe el. Numai atâta mângâiere putem aduce între oameni, câtă amărăciune putem bea în locul celor ce vrem să-i mângâiem. Atâta strălucire va arăta iubirea de Dumnezeu și de oameni în noi, sau atât de puternice vor fi mila și adevărul în noi, câtă văpaie de ură înfruntăm bucuroși pentru Dumnezeu și oameni. <cap200>

— E bine de știut și faptul că darurile lui Dumnezeu dau o mare putere de a suferi, cu seninătate, orice potrivnicie în calea darului și, răbdând cu liniște, toate piedicile cad pe rând, printr-o nevăzută rânduială dumnezeiască. (Ci p 200)

— Suferința are rostul curățirii trecutului, are rostul prevenirii viitorului; iar dacă ai puterea de-a mulțumi de ea, ți se face cu adevărat o bucurie. cohi-p-233>

— Suferința și iubirea se cresc în progresie una pe alta, în sfinți. (cu p 250

— Durerea nu e obiect sănătos de meditație. De durere trebuie să scapi, să o depășești, să fii deasupra ei. Dar trebuie să vină cineva să te scoată din cercul tău chinuitor de îngust. Căci durerea ta te ia în vârtejul ei și te închide dinspre toată lumea și dinspre orice lume. E parcă o prelungire a iadului după tine. Cu cât orizontul tău e mai îngust și mai îngustat de durere, cu atât neliniștea ta e mai mare și poate să fie mai mare ca în toată lumea. <cu, p-26)

— Suferința acceptată, smerită, face din Lazării acestei lumi un Lazăr din sânul lui Avraam încă din lumea aceasta. <FZ)

— Cunoștința cea din pățanie sau învățăturile din durere – singura cale care poate învăța ceva pe oameni. (FZ)

SUFLET

— Totul are sens numai de la recunoașterea existenței sufletului, ca ființă separată de trup. Trupul este doar un însoțitor al

său, un tovarăș al lui în lumea aceasta a materiei. Prin urmare omul ar fi o ființă complexă, rezultat al unei suduri – temporare – a cel puțin două planuri fundamental deosebite: materia și spiritul. (OHIP. 274)

— Viața o avem de la Dumnezeu: prin El trăim, ne mișcăm și suntem (Fapte 17, 28). Adică Dumnezeu este izvorul, susținătorul și rostul sau destinul vieții noastre. Dacă mergem așa, potrivit acestora, avem viața asigurată de Dumnezeu, temelia ei; dacă nu urmăm așa, ci încâlcim viața noastră în toate fărădelegile și spurcăciunile, care îndrăcesc și sufletul și trupul, și o ducem așa vreme îndelungată, atunci Dumnezeu se desface din viața noastră. Totuși nu se desface îndată după greșeala noastră, ci rabdă o vreme rătăcirea omului, a fiului Său mai mic, în tot chipul chemându-l. (c' p 98)

— Puterile sufletului: mintea, iubirea și voința, după orânduirea cea străveche își aveau lucrarea și ținta către Dumnezeu. Această tindere spre Dumnezeu a sufletului era lucrarea cea după fire; și pe temeiul stăruinței în această tindere, urma să creștem de la chip la asemănare. Așa eram în sfatul, în ascultarea și vederea lui Dumnezeu.

„În urma păcatului, cel viclean a ținut puterile sufletului încă de la început de firea celor văzute și nu mai era cine să înțeleagă și să caute pe Dumnezeu (Ps, 52, 3), întrucât toți cei părtași de firea omenească își mărgineau puterea rațiunii și a minții la înfățișarea lucrurilor sensibile și nu mai aveau nicio înțelegere pentru cele mai presus de simțuri”. (Sf. Maxim Mărturisitorul)

De la neascultare încoace, puterile sufletului, nemaifiind unite în Dumnezeu, ci învrăjbite și aprinse de gânduri ce se contrazic (Romani 7, 23), nu mai lucrează după fire, ci lucrează cel mai adesea, dacă nu aproape totdeauna, contra firii. După cuvântul Sfinților: toată strădania diavolului aceasta era și este ca să desfacă dragostea sufletului nostru de Dumnezeu și s-o lege de orice altceva, afară de Dumnezeu. (Ci p 135)

— Trupul trăiește, dacă e locuit de suflet; iar sufletul trăiește, dacă e locuit de Dumnezeu. Așadar, sunt oameni care au într-înșii suflete vii, și sunt oameni care au suflete moarte (Apocalipsă). Moartea trupului este despărțirea sa de suflet; iar moartea sufletului e despărțirea lui de Dumnezeu. Astfel, un trup viu poate fi locuit de un suflet viu sau de un suflet mort.

Starea sufletului dincolo de mormânt este continuarea stării sale pământești, fie de viață, fie de moarte. Cel ce a înviat în sufletul

său cunoștința și iubirea lui Dumnezeu, câtă vreme era pe pământ, acela a înviat pentru veșnicie; iar cel ce a omorât acestea în sufletul său și moartea l-a prins în acestea, acela a murit pentru veșnicie. Acela a omorât împărăția lui Dumnezeu dinlăuntrul său și a înlocuit-o cu împărăția chinurilor veșnice, în care a intrat încă din viața pământească. (Cl-ți 3 14)

— Sufletul are și el o parte pătimasă, care, prin negrijă, năvăindu-se cu viața cea trupească, așa se învoiește și se leagă de tare cu plăcerea din lumea aceasta, 234 încât n-armai vrea să-i moară trupul, ci ar vrea să fie veșnică viața aceasta vremelnică. Poate că și de aceea a lăsat Dumnezeu viața aceasta așa de necăjită, ca să ne mai și saturăm de ea. Deci, ca niște dezlegați de plăcerile vieții, mai fericiți sunt săracii (Luca 6, 20), ca bogații. Căci bogatul zice: „Acum, suflete, ai multe bunătăți, adunate pe mulți ani: mănâncă, bea și te veselește!”. Iar pentru o atare socoteală Dumnezeu i-a zis: „nebun” (Luca 12, 20). Deci, ca să ne mântuim trebuie să pierdem înclinarea sufletului cea lunecoasă spre împătimirea cu lumea, cu trupul și cu avuția, care toate aici rămân. Iar dacă nu ardem această înclinare a sufletului spre lume, sufletul întreg se pierde. <cap-23>

— Cea mai mare necurăție a trupului este o nimica toată față de necurăția sufletului pângărit. Puțină apă și puțin săpun sunt de ajuns ca toată murdăria trupului să fie spălată: și noroiul, și murdăria, și păduchii, și urâciunea. Însă murdăria sufletului nu se poate spăla cu niciun mijloc, până ce nu se înnoiește sufletul.

Un parchet murdar se spală fără să fie nevoie să-l înlocuiești cu altul ca să fie curat, însă aerul încărcat din casă nu se poate spăla cu nimic, nu se poate curăța, trebuie să fie înlocuit cu aer proaspăt. Tot așa trebuie să fie și cu sufletul. Sufletul întinat trebuie să fie renăscut, reînnoit, ca să fie curat. Când camera are fereastră, este ușor ca aerul stricat să fie dat afară și înlocuit cu altul proaspăt. Însă cum se va îmbroști aerul în camera lipsită de ferestre și ușă? Sufletul care are vreo fereastră îndreptată spre Dumnezeu, ușor va fi îmbrostat, curățit, renăscut. Dar cum se va curăți însă sufletul întinat în care nu este nicio deschizătură spre Dumnezeu, izvorul îmbroștării și al întineririi sufletului? (LD, p 42)

— Am pierdut sufletul, l-am exilat pe fundul mării intereselor, afacerilor, patimilor, banului și tuturor idealurilor pământești. Cade pradă oricărui atentat al lumii din afară și tocmai oamenii cei mai

înzestrați sufletește sunt cei ce se prăbușesc mai adânc sub povara, efectul rezonanței cu care puterea lor spirituală amplifică și înăsprește toate emoțiile, deziluziile și tulburările obișnuite. Iată de ce, oriunde s-a dăruit un templu [o biserică], trebuie să se întemeieze un spital de boli nervoase.

(OHI, p. 356)

SUFLETUL DUPĂ MOARTE

— Când a sunat ceasul ieșirii din lume sufletul se retrage din trup și se adună înspre cap. De aceea, pentru cei ce au dus o viață duhovnicească intensă, li se înseninează fața cu o lumină neobișnuită. La mulți dintre sfinții nevoitori ai pustiei, în vremea ieșirii sufletului le străluceau fețele ca soarele. Sufletul e o făptură spirituală care nu are îngrădirea pe care o are trupul și nici nu-i stau în cale piedicile trupului, în vremea aceea o conștiință împăcată răsfrânge o față senină, pe când o conștiință tulburată răsfrânge o față îngrozită. (e! p 309)

— Desfacerea sufletului de trup se face în vreme de trei zile pământești, începând de la momentul pe care-l numim noi moarte. Slujba înmormântării corespunde cu dezlegarea deplină a sufletului de trup.

Să urmărim, așadar, călătoria sufletului dezlegat de trup. La ieșirea din cortul pământesc, sufletul trece în lumea asemenea cu el, a făpturilor nevăzute, fie cu îngerii buni, dacă a fost bun, fie cu îngerii căzuți, dacă faptele lui au fost rele. De unde pe pământ erau ceasuri, zile și ani, dincolo e un veșnic „astăzi”, o veșnicie luminoasă pentru sufletul care a dobândit sfințenia, sau o veșnicie întunecoasă, neagra veșnicie, pentru sufletul care a iubit stricăciunea.

Acum dă sufletul de datoria cunoașterii. Dacă sufletul n-a ajuns, sau n-a vrut să ajungă pe pământ la desăvârșita cunoștință de sine însuși, el trebuie neapărat, ca ființă spirituală, să se cunoască dincolo de mormânt. Sufletul trebuie să-și dea seama de ceea ce și-a câștigat; trebuie să-și recunoască și să-și pronunțe judecata, înainte de a-l judeca Dumnezeu.

Pe pământ avea ajutorul Harului dumnezeiesc din Sfintele Taine, care-l ajuta să se cunoască și să-și judece purtarea. Dincolo nu se mai poate cunoaște pe sine însuși prin propria lui libertate, căci misiunea de-a descoperi sufletului starea sa de stricăciune o au îngerii căzuți. Demonii, stăpânii răului pe pământ, au să-i dea acum pe față

toate faptele sale rele, pe care sufletul și le va recunoaște și se va teme cumplit. Prin recunoașterea aceasta va preveni judecata lui Dumnezeu, cea asupra sa. Deci toate greșelile mărturisite la duhovnic, cu inimă înfrântă și smerită și pentru care sufletul și-a făcut canonul, nu se mai află ca piedică în cale, la trecerea printre cumpliții vameși ai văzduhului, căci puterea lui Dumnezeu le-a șters pe acestea din cărțile lor. La această înfricoșată cercetare a sufletului stă de față și îngerul păzitor, care însoțește sufletul toată călătoria aceasta.

Vămile cunoștinței sunt pentru sufletele de mijloc, care mai văd fața lui Dumnezeu, chiar dacă vor fi osândite. Vrajmașii lui Dumnezeu, ateii, care se înnebunesc, zicând cu ură că nu este Dumnezeu, nu mai trec prin vămi, ei fiind cu totul fiii pierzării. Sufletul acestora îl trag din trup cu silă mare o droaie de diavoli și osânditul suflet n-are nici măcar mângâierea să vadă de departe fața îngerului păzitor, dacă necredinciosul acela era dintre cei botezați.

Precum nu se apropie îngerii buni de sufletul ce s-a dat pierzării, așa nu se apropie îngerii răi de sufletele sfinților care, într-o stare de contemplație, se suie la Dumnezeu ca un șuvoi de foc. Acum, sufletul se închină lui Dumnezeu, Tatălui său, nu prin credință, ci prin vedere. Cei curați cu inima vor vedea pe Dumnezeu – asta-i fericirea.

Cunoștința trebuie să fie deplină, pentru stadiul în care se află sufletul acum. De aceea e condus de înger să vadă Raiul, fericirea dreptilor, răsplata faptelor bune, dar mai ales e condus să-și vadă faptele sale bune pe care le-a făcut, sau pe care le-ar fi putut face, dar nu le-a făcut. Acum va pricepe sufletul ce înzestrare îi dăduse Tatăl și ce putea să facă, iar din acestea, cât a făcut. Acum cunoaște care-i era măsura dată lui de Dumnezeu și cât a împlinit-o el.

Iar ca la a noua zi pământească (a șasea zi de la îngroparea trupului) sufletul se reîntoarce la Dumnezeu și I se închină. Pe pământ, Biserica face rugăciune a noua zi pentru cel ce s-a mutat. Cunoscuții și rudeniile de pe pământ, în obștea Bisericii fiind, ridică rugăciune către Dumnezeu și iubire către fratele lor, ca să fie rânduit în ceata dreptilor, cu îngerii buni.

De la aceasta, a doua închinare a sufletului, din porunca lui Dumnezeu, sufletul merge să vadă și iadul, suferințele păcătoșilor, scrâșnirea dinților, focul cel veșnic, întunericul cel mai de dinafară, unde e plângerea deznădejdiei ultime.

Dincolo nu e timp, ca la noi, ci veșnicia. Totuși călătoria asta a

sufletului prin iad, ține ca la 30 de zile pământești. În vremea aceea sufletul cunoaște cu de-amănuntul plata păcatului, urmările relelor pe care le-a făcut el. Dacă s-a pocăit de ele, se va teme mai puțin; dacă nu se pocăise de ele și-l prinsese moartea într-însele, îngrozirea lui va fi cumplită. Acum își cunoaște „locul” după dreptate, în care are să se muncească și tremură de frică. După vederea iadului, sufletul se întoarce pentru a treia oară să se închine Domnului. Acum e lămurit. A văzut binele și răul. Acum nu mai vorbește, ca pe pământ, că nu este Rai și Iad. Acum nu mai zice, ca hoțul fără minte: „Nu cred că este temniță!” (...)

În împărăția nevăzută a duhurilor, la a patruzecia zi pământească, are loc o mare hotărâre asupra sufletului, care s-a lămurit în așa de scurtă vreme, cât nu se lămurise în zeci de ani de zile de viață pământească. Biserica pe pământ se roagă lui Dumnezeu a treia oară, pentru sufletul care-și așteaptă judecata împăratului lumii. Stăpânul vieții are în mână cheile morții și ale iadului (Apocalipsă, 1, 18). Deci, dacă sufletul, în viața pământească, a fost ostaș bun al împăratului Hristos, intră în obștea sfinților, a îngerilor buni, bucurându-se de toate ostenele și suferințele ce le-a îndurat bucuros pentru Hristos pe pământ. Dacă însă n-a trăit pentru Hristos, ci pentru sine și pentru toate amăgirile lumii acesteia, petrecerea lui va fi cu diavoli, în „locul” de muncă.

Deci judecata particulară, adică a fiecărui suflet îndeosebi, iese a patruzecia zi de la mutarea sufletului din cortul lui de lut. Hotărârea pe care o dă Dumnezeu asupra sufletului de-a petrece în împărăția luminii, sau a se osândi în împărăția chinurilor, e o hotărâre provizorie, și ține până la judecata cea de obște, judecata de pe urmă. Aceea e definitivă și fără de sfârșit. (c' p 31°-312) – Sufletul, amăgit de conviețuirea cu animalitatea trupului, are să poarte chinurile răsturnării rolurilor de îndată după despărțirea sa din robia uneltei sale. Orice faptă trupească a fost mai întâi o faptă suflatească. O cădere în curvie e mai întâi o cădere în spirit. În spirit e înclinarea și căderea. Iar aceasta e de la conviețuirea cu trupul în care s-a retras ispititorul și-l muncește cu poftă. Dar ispititorul nu poate face nimic fără consimțirea sufletului. Această consimțire însă înnegrește sau spurcă fața sufletului; îl face din ce în ce mai mânjit de poftele împotriva firii. Iar cu trecerea vremii, trupul slăbește și se satură de poftă, pe când sufletul, fiind nemuritor, năvăindu-se cu ele, caută să le îplinească,

chiar dacă trupul nu mai e în stare să le facă. (e, p 3 i5)

— Sunt patimi trupești care înrăuresc sufletul și sunt patimi sufletești care se răsfâng asupra trupului. Slava deșartă, mândria, orgoliul, viclenia, părerea de sine și altele asemenea, se văd de departe în ținuta dinafară a trupului. Această spurcare a obrazului, sufletul are să o plătească de pe urma consimțirii cu patimile iscate de vrăjmaș contra firii, printr-un chin de nedescris. Totuși încerc.

Deci, în cazul când trupul și-a robit stăpânul, când petele animalității s-au întipărit pe făptura nemuritoare a sufletului, când sufletul s-a aprins de dorințele trupului, aceste pofte, toate, însoțesc sufletul, și-l aprind mereu, zorindu-l să le împlinească în faptă, chiar dacă nu mai are unealta trupească, precum o avea în viața pământească. Sufletul, în viața pământească, nu avea o corvoadă așa grea de purtat cu poftele, pentru că ele, împlinite cu trupul, îi dădeau sufletului iluzia stingerii lor și deci, mulțumirea odihnei. Dar de îndată după încetarea trupului, poftele, stropii aceștia de noroi improșcați din trup pe suflet, stârnesc în sufletul desfăcut de trup, o văpaie de pofte, care-l muncesc cel puțin tot atâta, cât l-ar chinui setea până la moarte, pe unul care ar trece Sahara și n-ar găsi apă. (c' p 315>

— Sufletul, izgonit din trup de moartea acestuia, are să se chinuiască în felul fiecărei patimi, care l-a ros în viața pământească. Orice întoarcere a voinței, deci orice faptă, dincolo e cu neputință. Deci ușor putem pricepe că fiecare patimă pe care a iubit-o sufletul, nemaiavând cum să se împlinească, se stârnește mereu, crește mereu și-l chinuiește pe clipă ce trece cu o tot mai aprinsă văpaie. Sufletul, deși chinuit de zădărnicia văpăii, nu mai are libertatea voinței de-a scăpa de muncirea aceasta, cum o avea pe pământ. Dacă n-a vrut să scape de poftă câtă vreme putea s-o facă, acum, trecând vremea, a ajuns să nu mai poată voi una ca aceea, ci culege silit roadele amare ale robiei cu voia. Chinuirea poftelor ce cresc – și, pe măsură ce cresc, măresc chinuirea – nu are nicio izbăvire, de vreme ce sufletul e nemuritor și nu se poate ucide pe sine, ca să nu mai simtă văpaia care-l arde cu o iuțime din ce în ce mai mare. Un iubitor de argint, un lacom de avere, un lacom de mâncare, un bețiv, un curvar, nu scapă de tirania poftelor sale, ci acestea îl chinuiesc fără de sfârșit și se măresc pe măsură ce nu pot fi satisfăcute – lipsind trupul, iar conștiința îi strigă mereu osânda lui Dumnezeu și zădărnicia suferinței sale. Invidiosul, trufașul, iubitorul de sine, sunt roși de ură asupra oamenilor, asupra

sufletelor pe care nu le cunosc și asupra lui Dumnezeu. Ura crește mereu și le macină mintea, zvârlindu-i într-o nebunie furioasă, dar desăvârșit neputincioasă. Iar chinul cel mai mare tocmai acesta este, că răutatea se vede pe sine mărindu-se în deșert și zvârcolindu-se, în neputința de-a mai face ceva. Toată isprava acestor patimi e muncirea neîncetată, până la nebunia absolută a sufletului. Sufletul arde ca într-o mare de foc. Conștiința îi vestește neîncetat pedeapsa lui Dumnezeu, îi arată sufletele dreptilor în Rai – ceea ce îi mărește suferințele – dar nu vede pe cei ce se muncesc ca și el în văpaia acelorași poftes; vede însă chipurile feroase ale demonilor, care întesesc văpaia care-i arde., tip 316)

— Sufletul, încă de la plecare, înțelege tot ce se petrece, asistă la slujbă, conduce coșciugul, apare în vis, fiind de aceeași subtilitate cu sufletul nostru – că în starea de vis nu suntem așa de legați nici noi de trup și putem avea astfel de întâlniri. Doar că e mare încâlceală în tâlcuirea exactă a lor. (...)

Urmează „drumul” de 40 de zile pămâtenes – cât a făcut Iisus pe pământ după înviere – când puterile spirituale, care-l însoțes și l-au avut în grijă toată viața pămâtesc, îl prezintă la judecata particulară ca să i se stabilească modul de existență, gradul de luminozitate, gradul de tensiune către Dumnezeu – cât nu l-ar fi avut după cât trebuie pe pământ, ca să-l îplinească totuși acum, slobozit de trup, conștient de toate valorile spirituale și de greșelile săvârșite în calea întoarcerii sale către Dumnezeu – singura suferință – pe care o mai micșorează rugăciunile Bisericii, cu deosebire în acest interval, dar și până cât va mai fi pomenit de către cineva din urmași.

Scăderile unui om când se mută, mai rămân și urmașilor, să se lupte și ei cu ele. Dacă le sting, le scot din fire, pentru biruința lor, se luminează și haina sufletului ce s-a mutat din trup. Când se luptă cineva cu „scăderile sale” și, cu ajutorul lui Dumnezeu, le biruie, se bucură și se luminează un șir nesfârșit de înaintași ai noștri. Aceste biruințe sunt cele mai puternice rugăciuni, pentru toți cei mutați de la noi. coh p 414

SUPERFICIALITATE

— Între știință și credință nu e conflict, ci numai între credință și superficialitate. (CHIp241)

— Superficialitatea e mare piedică a minții. De aceea mintea trebuie și ea profund curățată de patimi – ca să vadă Adevărul, sau cât

e de ascuns răul, sau cât e de asuprit binele de rău și adevărul de minciună. (OHI p 40 l)

— Adâncimea lui Dumnezeu într-un om sau superficialitatea o poți cunoaște din lucrurile pe care le cere, mai bine decât din cuvintele pe care le spune. <Ti p 164)

— Firea noastră, așa cum ne-a rămas, e uitucă, leneșă și necredincioasă. În fața neputințelor n-o ia către Dumnezeu, ci către întristare. Din motivul acestor slăbiciuni de căpetenie, mulți pierd vremea și nu mai prind gustul vieții duhovnicești; căci în noi Duhul lui Dumnezeu crede în Dumnezeu. Duhul e osârduitor, Duhul lui Dumnezeu nu se descurajează în fața neputinței. Duhul Sfânt ridică firea dirmoarta și superficialitatea ei. (d'o p 87>

ȘTIINȚĂ

— În capul în care este o rațiune iluminată de Har nu este niciun conflict între știință și Dumnezeu; dimpotrivă, conflictul este în capul nostru, când nu știm lucrurile cum trebuie. <OHI-p-315>

— Între știință și credință nu e conflict, ci numai între credință și superficialitate.

(OHI, p. 241)

— Multă știință apropie pe om de Dumnezeu, puțină știință îl îndepărtează și de știință, și de Dumnezeu. <ci P 2I°>

— Știința, filosofia, medicina și celelalte discipline ale preocupărilor omenești, chiar și dreptul, care pune crucea pe masa de judecată, toate la un loc nu pot să dovedească, nici că există Dumnezeu, nici că nu există. Toate aceste discipline ale științei sunt însă folositoare când își cunosc marginile și când nu trec într-o altă zonă a existenței, unde nu au competență și nici mijloace de cercetare. <c-p-2 i0>

— A nu ști și a recunoaște aceasta, nu e totdeauna o vinovăție – uneori e chiar virtute; însă a ști puțin, și a face gâlceavă că știi totul, asta e descalificare și rușine, și totdeauna o vinovăție. <c' p 233

ȘTIINȚĂ/CONȘTIINȚĂ

— O cunoaștere cantitativă a rațiunii asupra universului ne-a dat știința. Acesta e specificul grecilor antici. O cunoaștere mult mai intimă, a sufletului, asupra naturii și a universului, e intuiția, pe care o dă conștiința. Acesta e aportul vechilor înțelepți evrei. Știința cunoaște cantitativ universul, conștiința cunoaște nemijlocit Autorul universului. Știința e organ de cunoaștere a lumii fizice; conștiința

organ de cunoaștere, prin revelație, a metafizicului. cohi-ți 467>

— Câtă vreme știința omenească nu vrea să recunoască un Autor conștient al existenței și al legilor ei, rămâne închisă în neștiință și amăgire. (OHI, p-343)

— Realitatea, oricare, nu se explică suficient, fără referință și la autorul ei, care e Dumnezeu, nu știința omului. De aceea se și întâmplă atâta gâlceavă, fiindcă realitatea vie și îndeosebi omul e socotit mai mult numai din partea lui materială, supusă simțurilor, analizelor și microscopelor. Omul, în întregul lui, e din ce în ce mai necunoscut. De aceea, cei ce se mărginesc numai la cunoștința unilaterală, inevitabil ajung în înfundătura aroganței care nu știe nimic – ceea ce pățesc numai peticarii științei. ce, p-233>

— Medicul care crede că, povățuind pe oameni, n-are trebuință de suflet și de Dumnezeu – autorul și stăpânul vieții – e, până la un loc, un bun veterinar. <c'p 242>

— Să medităm puțin, pe plan religios, preocuparea științei moderne de a provoca în constituția materiei procese primordiale de explozie a energiei – fapt de care pomenește profetic și sfântul apostol Petru, când scrie: „... pământul de istov (istov = năprasnic de repede) va arde și stihile (numirea antică a elementelor chimice) arzând se vor desface” (II Petru 3, 10). Preocuparea aceasta a științei moderne de disociația materiei și declanșarea energiei atomice poate duce la urmări catastrofale. Dacă toate acestea sunt adevărate, preocuparea aceasta apocaliptică dă serios de gândit.

E cunoscută povestea cu ucenicul vrăjitorului: Ucenicul învățase formula dezlănțuirii puhoaielor și furtunii, dar, după ce le-a văzut stârnite, de frică a uitat formula de oprire a lor. Știința aceasta modernă se găsește în aceeași probabilă situație. Cu toată nebunia ei, știința totuși servește o amară ironie materialismului dialectic, care explică unitatea lumii prin materialitatea ei, în vreme ce știința dovedește 240 că materia, la urma urmei, nu mai e materie, ci energie. Toate acestea nu sunt un semn după care se poate cunoaște începutul sfârșitului? <cv-ți 254>

— Știința, în care cred toți, s-a întors împotriva omului în așa măsură încât ea singură e în stare să declanșeze holocaustul nuclear al planetei, cu decizie autonomă, și nimeni nu știe exact care-i cauza acestei situații limită. Frankenstein contra omenirii și a planetei, iar Frankenstein e Satana – „Prințul veacului acestuia”. De atunci s-a șters

înțelesul cuvântului „păcat”, ajungând ca fără substanță și obiect. Nimic nu mai e păcat. Iar cea mai mare dibăcie a Satanei e să-i facă pe oameni să creadă că el nu există. Și oamenii lui îl cred – o fantezie mitică, un coșmar psihiatric. Nu mai trebuie multe detonări atomice, experiențe, și apa toată, apa oceanelor de pe pământ, devine dintr-odată explozibilă. H arde și o întreține arderea. „Stihiile arzând, se vor desface!” (II Petru 3, 10). Știința pune chibrit la lumea asta, drept mulțumire pentru că și oamenii au pus-o pe ea în locul lui Dumnezeu și i s-au închinat ei. Au mai făcut oamenii înlocuiri din astea; ultima în 1789, când au instituit cultul rațiunii, luând o actriță și aducând-o cu fast, au pus-o pe prestolul catedralei Notre Dame din Paris și de atunci „zeița rațiunii” a devenit autonomia rațiunii. coh p 45
l>

— În știință e savantul care sondează necunoscutul prin teorii și le verifică pe urmă, dacă aduc lumină și corespund realității sau ba. În credință, în religie este sfântul, care are alte mijloace de aflare a adevărului. Sfântul nu cercetează. Viața lui curată e mijlocul de cunoaștere a unei realități pe care cercetătorul savant n-o poate prinde niciodată. (Că p 210

— Știința nu angajează viața, de aceea nici n-o poate pricepe și nici n-o poate crea. Sfințenia însă tocmai viața o angajează. Iar sfântul desăvârșit, care și-a angajat viața și a arătat că o poate și crea, înviind morți și făcând ochi unde nu erau (Luca 7, 22), e singur Iisus. De ce oare nu-L recunoaște medicina? Ba nici măcar nu-L pomenește. Poate fiindcă Iisus e de-o mărime uluitoare, care ar pricinui spaimă migălelii omenești.

De aceea, în interesul cunoașterii vieții și sub unghiul vremelniceii și sub al veșniciei – lucru care depășește puterea și cunoștința omenească – a venit la noi Dumnezeu însuși și ne-a spus cele de dincolo de știință, de filosofie și de medicină, oricât s-ar desăvârși acestea.

Credința are revelația cu care omul credinței nu se tocmește. Dumnezeu ne însoțește mereu și, pe măsură ce-L cunoaștem, viața noastră biologică și psihologică se străbate tot mai tare de adevăr și de lumina cunoștinței. Asta e ceea ce posedă credinciosul printr-o cale mult prescurtată, cunoștința pe care savantul n-o poate prinde prin știință, ci numai dacă și-a împins știința până la toate marginile și i-a recunoscut neputința.

Dumnezeu se revelează smereniei. <c-ți 2 ll>

ȘTIRI / INFORMAȚII / NOUTĂȚI

— Valurile de informații codificate se transformă în talazuri furioase, care iau

24!

un avânt din ce în ce mai mare. Îndune, căutând să intre în sistemul nostru nervos. <O-ȚI 500

— Minte nu trebuie obosită cu curiozitatea fără de socoteală. Nu trebuie încărcată cu știri nefolositoare sau fără valoare pentru suflet.

Adună cunoștințe duhovnicești și cerești.

Nimic nu-i mai de preț în lume decât cunoașterea Celui Răstignit – Persoana Sa preaslăvită, care, văzut sau nevăzut, ne însoțește în lume, în oameni, în fire. Celelalte informații sau întrebări sunt mândrie și egoism. Cunoștințele, ca scop în sine, sunt praf în ochii minții. **Noutățile nu se termină niciodată și vremea se duce.** Toate cele trecătoare sunt o experiență amară. Oh **p 401>**

TAINA BOTEZULUI

— Noi, neamul cel creștinesc, noul Israil, în cele trei Taine prin care intrăm în marea obște creștină: Sf. Botez, Ungerea cu Sf. Mir și Sf. împărtășanie, suntem unși preoți, regi și împărați peste patimi. (Ci p-62>

— Prin Sfântul Botez, Biserica lui Hristos ne naște de sus (Ioan 3, 3) în obștea creștinilor sau a ucenicilor Domnului. Prin el primim ștergerea păcatului străvechi, întrucât toți eram în Adam când a păcătuit el; întărirea firii în starea de curăție, dobândită prin Botez, rămâne să se împlinească treptat, conlucrând fiecare cu harul dat la Botez. (...) Tot la Botez mai primim de la Dumnezeu și pe îngerul păzitor care răspunde de noi și de darurile primite, atât în vremea vieții cât și la ieșirea noastră din viața pământească. <că **p 1411**

— E foarte semnificativă întreita cufundare a celui ce se botează în numele Sfintei Treimi. Cufundarea aceasta totală înseamnă atât moartea Domnului pentru noi cât și moartea omului vechi, omul păcatului. Numai cu prețul acestei morți ne învrednicim de ungerea cu Sf. Mir. prin care ni se împărtășesc, după orânduirea lui Dumnezeu, darurile Duhului Sfânt și de unirea cu Omul cel nou, cel venit din Ceruri, prin taina Sfintei împărtășanii. ce! **p 144)**

— Primul popas, și cel mai important, al întoarcerii firii

omenești de la lume spre împărăția lui Dumnezeu, este Taina Botezului. De altfel, însăși Biserica a rânduit o foarte semnificativă apropiere de timp – câteva zile doar – între Nașterea din Betleem și Botezul în Iordan. Căci Botezul Domnului institui **pentru om** Taina Botezului, prima treaptă care face posibilă și pune începutul întoarcerii omului în Paradisul pierdut. (OHI 347)

— Deși intenții divine suntem, dar, născându-ne în trup, în planul existenței reale, ne naștem de fapt în câmpul durerii, în păcat, unde, la obârșie, fărădelegea ni s-a făcut lege. De aici nu avem nicio ieșire, ca niște născuți în temniță, decât numai re-nașterea în Hristos, cea din apă și din Duh, prin Botez. Acesta-i începutul legii Duhului, de aici începe liberarea fiilor lui Dumnezeu, care și ei cresc și se întăresc cu Duhul. De la Botez suntem și fiii lui Dumnezeu. Mai mult: antropologia paulină ne 242 asigură că însuși Hristos, după ființă, ni se sădește în străfundul firii noastre, ca altoi al omului ceresc, dornic să prindă toată seva vieții noastre vechi și să o convertească în omul cel nou, cel după chipul și asemănarea lui Dumnezeu.

De la Botez, Satana – ființa care întoarce totul în haos și neființă – e izgonit din inimă, din centrul vieții, din nucleul ei spiritual, în zone mai periferice ale vieții, în simțuri. În locul vechi al lui se sălășluiește Hristos, iar unde este El, întreaga Sfânta Treime e potențial prezentă. De acum ne luptăm între două legi. Cu una suntem legați genetic, în toată amploarea acesteia, iar în legea lui Hristos, a convertirii, a transfigurării naturii, suntem legați prin conștiință, prin sentimentul răspunderii de darul ce ni s-a dat. Ținem partea naturii oarbe, cu extraordinara ei matematică biologică, sau o subordonăm pe aceasta, global, lucrării Duhului Sfânt în care suntem renăscuți? (OH1, p 385)

— Iisus se naște nu numai istoric, ci și tainic, în fiecare suflet, la Botez. Prin Botez intrăm în Creștinism și Hristos se naște în noi, ca o mlădiță nobilă, de om ceresc, pe butucul firii noastre pământești. Mai departe lucrurile se întâmplă în perfectă asemănare cu pomii altoiți. Se poate întâmpla ca altoiul să se prindă, dar butucul nu-i dă toată puterea lui, ca altoiul să nu crească și să înnobileze tot pomul, ci dă lăstari sălbatici, care sug ei toată puterea și pomul se sălbăticește și trebuie tăiat.

Cu omul, lucrurile stau așa: mlădița cerească, altoită pe firea noastră, așteaptă, uneori ani, până creștem la vârsta minții și suntem în stare să decidem asupra sorții noastre. Atunci hotărâm ce facem din

viața noastră: pentru cine o trăim? Vrem ca viața noastră să semene cu viața lui Iisus, vrem ca Iisus să prindă putere în viața noastră, sau [credem] că lucrul acesta ar fi prea greu pentru noi și-L ținem pe Iisus în grajdul firii noastre, legat ca pe un tâlhar!?

Iisus ne cheamă tainic, prin conștiință, prin minte, prin Biserică, prin slujitorii ei, să-l urmăm viața. Iisus vrea să-L iubim pe El. Noi însă ne iubim mai tare pe noi, decât pe El; ne doar mai tare de noi, decât ne doare de El. Dacă în această luptă între noi și Dumnezeu câștigă Iisus inima noastră, am câștigat viața veșnică. De cumva biruim noi pe Iisus, asupra vieții noastre a biruit diavolul. (OHI p 379)

— Toți avem Sfântul Botez, dar nu știm mai nimic despre el; nu ne-a devenit conștient și putere cu care să ne biruim vechitura noastră și lumea din noi. Noi avem numai hârtia de Botez. Darul Botezului, Omul cel ceresc, Iisus Hristos, așteaptă vârsta priceperii și convertirea noastră. (OH1 P 432)

— Mântuirea noastră e imposibilă fără o naștere din nou, care e Taina Sfântului Botez. Toți avem Sfântul Botez, dar nu știm mai nimic despre el, nu ne-a devenit conștient și putere cu care să ne biruim vechitura noastră și lumea din noi. Noi avem numai hârtia de Botez; (dar viața așteaptă) convertirea noastră, însă nu mai vine, fiindcă noi nu ne putem lepăda de „noi”, în condițiile lumii acesteia. Nu putem, cu puteri proprii, să „tăiem” de la noi egoismul, părerea de sine, dorința de slavă și tot desfrâul deșertăciunilor. (...) Avem mintea înlănțuită de logica de fier a lumii acesteia din care nu ne putem scoate. Dar ceea ce la om e cu neputință, e cu putință la Dumnezeu. El, Cel în care ne-am îmbrăcat la Botez, ne convertește la o nouă minte – „înnoirea minții” (Romani 12, 2) – și darurile Botezului încep să se dezvolte cu putere. (OHI P361)»

— În slujba Botezului avem nucleul acestei evidențe, în cele trei scufundări și ridicări din apă, a morții Domnului Hristos, a celor trei zile în mormânt și a învierii Sale. Dar acest nucleu trebuie să crească, să se dezvolte, să devie conștient și nebiruită putere în creștin și în lume. (O Hi, p 362)

— Botezul nu înseamnă numai renaștere și îmbrăcare în Hristos, viață după Duh; mai înseamnă și acceptarea unui greu destin în lume: jertfa și moarte după om – omul cel vechi. (ohi-p-347)

— Sunt trei botezuri, care ne curățesc de toate păcatele. Primul, prin care intrăm în obștea creștină, e Botezul din apă și din Duh, sau

nașterea a doua, când suntem înzestrați cu darurile Duhului Sfânt după atotștiința de mai înainte a lui Dumnezeu. Acesta nu se mai repetă.

Al doilea botez e botezul pocăinței și al lacrimilor, pe care îl putem face și trebuie făcut ori de câte ori ni se încarcă conștiința cu greșeli față de Dumnezeu, față de oameni și față de noi înșine.

Iar al treilea e botezul sângelui, care dacă se întâmplă să fie necăutat de noi, de asemenea ne spală de toate păcatele, mai ales dacă ne-a venit din hotărâta mărturisire a lui Dumnezeu cel în Treime închinat și a Sfintei Sale Biserici. Acesta e un dar pe care îl dă Dumnezeu cui și cui, din vreme în vreme, mai ales în vreme de prigoană a credinței creștine dreptmăritoare. Acesta iarăși nu se mai repetă și nu atârână de noi în privința venirii, ci numai în privința primirii. (SD p 105)

TAINA CĂSĂTORIEI

— Iisus a ridicat căsătoria la rangul de Taină. Căsătoria, dacă ar fi trăită de soți la valoarea și cuviința ei de Taină, ar da și roade vrednice de Tainele lui Dumnezeu. Dumnezeu a ridicat omul la cinstea de colaborator al Său în lume (I Corinteni 3, 9; II Corinteni 6, 1, 4). Căsătoria susținută la rangul la care a instituit-o Dumnezeu ar trebui să realizeze în progresie geometrică posibilitatea acestei colaborări.

Dacă în Taina cununiei cei doi sunt o singură făptură, atunci „această făptură ce năzuiește ea?”

— „Odrasle pentru Dumnezeu!” (Maleahi 2, 15).

Răspunsul Revelației e simplu și categoric.

Fiarele uitau sălbătăcia lor la picioarele sfinților. Sălbătăcia din om e însă robie de fiară. Creșterea omului la posibilitățile sfințeniei, ieșirea omului la odihna „libertății fiilor lui Dumnezeu”, atârână hotărât și de atitudinea căsătoriților față de căsătorie – fiindcă sfinții sunt și roadele căsătoriei, iar ei, mulți sunt „aleși”, tocmai din cauza atitudinii religioase a părinților, mai înainte de a-i naște. Așadar căsătoria are multe 244 motive să fie Taină. Când familia nu va mai fi întemeiată pe Taină, oamenii vor fi o turmă de fiare destrăbălate. <cv-ți 288>

— Voi toți, fiii Celui Prea înalt sunteți! (Psalm 81, 6 – 7). Domnul Hristos a venit la nuntă să reamintească conștiinței oamenilor obârșia lor divină, ridicând nunta la valoarea și harul de Taină a Bisericii. Când însă oamenii nesocotesc această obârșie și degenerază nunta, „nepăzind hotarele Legii”, ei devin „numai trup” (Facere 6, 3) și se fac „fiii pieirii” (Isaia 1, 4), „fiii diavolului” (Ioan 8, 44) care-L răstignesc pe

Hristos. Așa „piere dreptul de pe pământ și nimeni nu bagă de seamă” (Isaia 57, 1); simplu: Nu se mai nasc, în condițiile oferite de „nuntă”. „Nuntașii” deci poartă răspundere pentru urmările peste care dau precum și pentru roadele bune pe care le puteau aduce și nu le-au adus. <csor-ți 190>

— În opera recreațiunii omului în Hristos, cele două părți trebuie să se simtă că sunt chemate la cinstea de colaboratori ai lui Dumnezeu (1 Corinteni 3, 9), care urmărește printr-înșii o intenție divină, îmbrăcată în pui de om. O căsătorie cu o așa socoteală o binecuvântează Dumnezeu când ridică nunta de la instinct la rostul ei spiritual, la cinstea de taină. E singura garanție a unei căsătorii durabile și plăcute lui Dumnezeu. <că p 270>

— Iisus vede în căsătorie, mai înainte de orice, (duhovnicește vorbind), împreunarea a doua trupuri. De data aceasta întărește spusa Vechii Legi: „Nu mai sunt două trupuri, ci un singur trup” (Facere 2, 24; Matei 19, 5). Mirele și mireasa fac un singur trup, cu neputință de despărțit. Acel bărbat nu va avea altă femeie; femeia aceea nu va cunoaște alt bărbat, până nu i-a despărțit moartea. Împerecherea bărbatului cu femeia, când nu-i ușurarea unei luxurii vagabonde, ori a unei prostituări furișe, când e întâlnirea și oferta a doua feciorii sănătoase, când e precedată de o alegere nesilită, de o patimă (pasiune) curată, de o învoială știută de lume și consfințită, capătă caracter aproape mistic, pe care nimeni nu-l poate înlătura. Alegerea e fără schimbare, patima (pasiunea) curată e consfințită, învoiala e veșnică, în cele două trupuri ce se strâng în dorință, sunt două suflete ce se regăsesc în iubire. Cele două trupuri se schimbă într-un singur trup, cele două suflete într-un singur suflet. Cei doi și-au amestecat sângele; dar din această contopire se naște o făptură nouă, plămădită din viața lor: întruchiparea vădită a contopirii lor. Iubirea îi face asemenea lui Dumnezeu: făurari ai mereu reînnoitei și miraculoasei faceri. (TFC p 15)

— Ai grijă la credința soțului, să nu-ți ceară să nu-i faci [copiii], ci să-i omori, cum e moda și păcatul căsătoriilor din vremea noastră, [sfat unei tinere în vederea căsătoriei] (O-ȚI 437)

— La căsătorie nu ajunge numai numărul anilor, îngăduiți de lege, ci se cere și vârsta credinței în Dumnezeu, prin care, „păzind hotarele legii”, să se asigure stăpânirea peste patimi. Majoratul părților îl decide mintea, nu instinctul; credința, nu necredința; înfrânarea nu

desfrânarea.

Viața noastră are trei faze, în dezvoltarea ei: faza vegetativă – până la naștere;

faza biopsihică, fără limite precise; și faza spirituală. Mulți nu trăiesc decât primele două faze ale vieții, iar mai sus n-au nici gând s-ajungă. Trăind într-o căsătorie cu aceștia, nu poți fi decât într-un permanent dezechilibru cu cerințele spiritului. Viața acestora e o înjurătură continuă la adresa spiritului, iar pentru partea creștină e un fel de mucenicie fără nădejde sigură.

Creșterea normală desfășoară viața omului în faza spirituală, în trăirea intensă a credinței creștine; abia acum, tinerii ajunși la trăirea creștină a vieții, numai cu aceasta aduc garanții suficiente că în căsătorie vor trăi, păzind legile lui Dumnezeu și înfrânând patimile contra firii. (C, p 269)

— Majoritatea ați venit pentru căsătoriile copiilor: o fată, când vorbește cu un băiat, să nu se căsătorească până nu merg părinții fetei să se intereseze de băiat – dacă merge la biserică, dacă postește, dacă părinții lui merg la biserică, dacă postesc... Tot așa și părinții băiatului, să se intereseze de fata cu care vorbește băiatul – dacă fata merge la biserică, dacă postește și părinții la fel. Și dacă-i așa, să fie de acord cu căsătoria lor. Iar după ce se căsătoresc, să facă copii, dacă vor să fie sănătoase. <M³ P 58>

TAINA ÎMPĂRTĂȘANIEI

— Spre strămutarea omului din raza naturii în zarea mai presus de fire, avem trebuință mereu nu numai de pâinea naturală, ci mai ales de pâinea mai presus de fire, a Sfintei împărtășanii. (CV p 137)

— Trupul și Sângele lui Hristos din Sfânta împărtășanie se luptă cu trupul și sângele nostru împotriva patimilor, sfințind trupul și arzând patimile, i-ți 30>

— Dacă ne împărtășim cu Sfânta Jertfa a Domnului, ne împărtășim cu Taina Iubirii supreme a lui Dumnezeu, împărtășire, care, printre alte daruri, are și pe acesta: că ne ridică de la înțelegerea pruncească a vieții la înțelegerea pe care o avea Iisus, în temeiul căreia îi suntem următori convinși și liniștiți, oricât de neliniștită ar fi marea vieții de aici. Știm lui credem și știm Cine-i la cârmă! (CV p 15)

— Ori de câte ori ceri iertare, Duhul lui Dumnezeu se roagă pentru mântuirea omului, Duhul care sălășluiește în noi de la Botez. Această sălășluire a Sfântului Duh se înnoiește cu fiecare Sfântă

împărtășanie. De aceea creștinii primelor veacuri se împărtășeau în fiecare zi. Și de aceea nu se temeau de prigoană. În ei nu era frică. Până și copiii erau mai curajoși decât mulți oameni mari de azi. (°h p 318>

— Să vă spovediți și să vă împărtășiți. Să aveți o clipă în care să vă împăcați cu Dumnezeu. Să folosiți clipa întâlnirii cu Hristos ca pe o rază de soare care vă luminează viața, că El este Calea, Adevărul și Viața. Să-L luați pe Hristos cu inima împăcată cu Dumnezeu. Să nu plecați din fața lui Hristos întristați, ca tânărul bogat care n-a înțeles cu Cine stătea de vorbă. casv-ți 50>

— Să alergați la spovedanie curată și la Sfânta împărtășanie, căci altfel nu vine ocrotirea lui Dumnezeu asupra voastră și asupra avutului vostru. <OSG p 51 246

— Sângele Mielului din Sfânta împărtășanie mai ține sufletul în oase și lumea în picioare. (Ci, pl24)

— Toți avem o genă oncogenă și ne putem îmbolnăvi de mai multe ori fără să știm, dar prin Spovedanie sinceră și împărtășirea cu Sfânta Euharistie ne refacem. Trebuie să ne întărim cu Sfintele Taine, cu energie duhovnicească, capabile să stăvilească anarhia din creier și din organismul nostru. Factorul supranatural se dovedește capabil de atâtea ori să ne scape din multe încurcături. (M1-p-63)

— Unde sunt lacrimile când venim să ne împărtășim? <OSG-pl53>

— O! dacă ai iubi mai mult pe Dumnezeu, va spori și bucuria lăuntrică și vei simți atunci adevărata dulceață a Sfintei Cuminecături. Iar cine mănâncă din pâinea aceasta, viu va fi în veci.<GSD)

— Un suflet zbuciumat de vârtejul patimilor și al urii nu poate primi sămânța harului și nici pe Hristos în Sfânta Taină. (GSD)

— Rău este să te desparți de Sfânta împărtășanie, dar rău este și să te apropii neîndreptat. <md. p „>

— Din cuvântul trecut v-aduc aminte, ca să afle toți: că nu vor fi spovediți și împărtășiți la mănăstire decât cei ce de aici înainte vor ține posturile așa cum sunt rânduite de Biserica noastră Ortodoxă. (TFC, P 123)

— Azi ne-am împărtășit cu Hristos. El trăiește în noi. Trebuie să facem să sporească această trăire și să ajungă la puterile la care au fost cei dintâi creștini. Și a fost în acea vreme mare credință. (TFC, P4”.

TAINA MASLULUI

— Maslul e un paznic puternic pentru casă, pentru familie.

<mi-ți M>

TAINA MIRUNGERII

— Noi, neamul cel creștinesc, noul Israil, în cele trei Taine prin care intrăm în marea obște creștină: Sf. Botez, Ungerea cu Sf. Mir și Sf. împărtășanie, suntem unși preoți, regi și împărați peste patimi. <c' p 62>

— Prin Sfântul Mir primim sălășluirea în noi a darurilor Duhului Sfânt, potrivit cu atotștiința și orânduirea lui Dumnezeu ce-o are în viață cu noi cu fiecare. Taina aceasta ne dă întărirea în viața cea nouă primită la Botez și face să se dezvolte, în bine, talanții ascunși în țarina fiecărui ins la naștere. (Ci p 141)

TAINA PREOȚIEI

— Grea misiune e Preoția. Fugeau de ea și sfinții; fiindcă misiune înseamnă trimitere de la Dumnezeu către omenire, dar și de la oameni către Dumnezeu. E cam ceea ce e conștiința: un ochi comun, al lui Dumnezeu către om și al omului către Dumnezeu, sau: vedem cum ne vede Dumnezeu. Suntem așadar și slujitorii lui Dumnezeu către oameni laolaltă, și slujitorii oamenilor către Dumnezeu. Cu alte cuvinte primim ghionturi din două părți: și de la Dumnezeu, și de la oameni.

Această situație o formulează sfântul Ioan Gurădeaur foarte frumos în Tratatul despre Preoție: „Mai multe sunt furtunile care zburcună sufletul preotului decât talazurile care bântuie marea”. În concret: greutățile pe care le avem sunt de multe feluri. Prima și cea mai mare e mulțimea neștiinței noastre despre oameni. Nu facem ucenicie la preoți de parohie. Plecăm din teologie pe teren: de-a dreptul în răspundere pentru sufletul oamenilor. Ba, înainte de preoție mai legi și o preoteasă de misiunea ta. Și nimic mai greu pe lume decât pastorația nevastei. ochi p 267>

— Luați aminte, ca nu cumva să ajungeți preoți mai înainte de a deveni creștini!<SCAp158)

— „Misiunea preoților” nu e nicidecum numai licența în Teologie și actele chiriarhiei prin care ești trimis în bună rânduială. Deși obiectiv și asta e. Subiectiv, trebuie să știi, trebuie să fii conștient de ceva mai mult: că ești trimis de Dumnezeu pe pământ către oameni și ai anumite lucruri de spus. Trebuie să ajungi conștient că sufletul tău a fost de mai înainte înzestrat de Dumnezeu (de mai înainte de venirea lui în trup pământesc) – cum știa sfântul Pavel despre sine, după convertire – cu o mare dragoste de cauza Domnului Hristos cu

oamenii. Iar pe pământ, ajuns la vârsta conștiinței, înveți aici toate cunoștințele disponibile la contemporanii tăi, cu privire la cei doi termeni ai Religiei: Dumnezeu și omul. Căci aceasta e „religia”: legătura ontologică între Dumnezeu și om.

Trebuie deci să fii și om de cultură, și cât mai vastă, și om de credință, care ții în ființa ta evidența divină într-o neîntreruptă continuitate de conștiință.

— Asta, ca să poți vorbi cu contemporanii tăi, cu oricare s-ar întâmpla, la cele mai bune nivele, și alte orizonturi ale existenței, pe limba și la pretențiile lor. (0 Hl p 268)

— Răspunderea preoților a fost făcută e înțelesul nostru de însuși Dumnezeu: „Fiul omului! socotitor te-am pus pe tine, peste neamul lui Israel și dacă vei auzi vreun cuvânt din gura Mea, dă-i de veste. Dacă Eu voi zice celui fărădelege: «Păcătosule, cu moarte vei muri» și tu nu-i vei da de veste, ca să se întoarcă de la căile sale, și să fie viu, păcătosul va muri în fărădelegea lui și sângele lui din mâna ta îl voi cere. Dar dacă tu ai dat de veste păcătosului să se abată din calea lui și să se pocăiască și nu se va pocăi de faptele lui, va muri în fărădelegea lui, iar tu ți-ai mântuit sufletul tău” (Iezechiel 3, 17 – 19) Așadar te-am pus străjer, adică să vorbești ca din partea mea.<TFCp41)

— Noi, slujitorii Săi, nu purtăm preoția noastră, sau preoția legii vechi, ci purtăm și propovăduim preoția împărătească a lui Iisus Hristos. Deci nu chemăm pe oameni cu chemare de om, ci Dumnezeu preamiloslivul își cheamă copiii, prin graiul omenesc al slugilor Sale văzute. Nu ne propovăduim pe noi, ci Dumnezeu. Se propovăduiește prin noi, singurul care are dreptul să se propovăduiască pe Sine, fiind în stare să ne mântuiască. Iată pe cine urmăm, ascultând preoții cu conștiințe luminate. Nu e graiul omului, ci voia lui Dumnezeu care strigă către oameni, din 248 sfinți, o chemare mai tare. Pe sfinți nu-i știm, dar pe cei datori cu cuvântul îi știm. Răspunderea lor e limpede și tăcerea fără apărare. <ci, p 89)

— Dacă tu crezi în ceea ce spui, credința ta se mută la cel pe care-l înveți, la cel cu care stai de vorbă. Iar dacă nu crezi tu, nu vei putea să-l transformi, să-l prefaci nici pe cel pe care îl înveți. Nu vei birui, dacă nu faci tu ceea ce spui. Cuvintele tale să fie ca ale lui Dumnezeu. Să nu bagi învățături omenești în numele lui Dumnezeu, căci va fi vai de tine.

Iar dacă unii nu ascultă de cuvânt, să fie câștigați fără de cuvânt, adică prin faptele voastre, când vor vedea felul vostru de a trăi: curat și în temere. Podoaba voastră să nu fie podoaba de afară, ci să fie omul ascuns al inimii în curăție nepieritoare, care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu.

Osteniți-vă Domnului, căci secerișul este mult și secerătorii puțini. Domnul poruncește prin proroci: „De voi zice celui rău: Vei muri! și tu nu-l vei înștiința, nici nu-i vei grăi, pentru a abate pe cel rău de la calea lui cea rea, ca să trăiască, cel rău va pieri în nelegiuirea sa și Eu voi cere sângele lui din mâna ta. Iar dacă tu vei înștiința pe cel rău și el nu se va întoarce de la răutatea lui și de la calea sa cea rea, acela va pieri de păcatul său, iar tu îți vei mântui sufletul tău” (Iezechiel 3, 18 – 19).

Sunt unii lipsiți de darul credinței. Aceștia nu vor să creadă din două motive:

1. Sau sunt stăpâniți de dracul mândriei.

2. Sau pentru că nu vor să existe un judecător drept, care să le ceară socoteală de faptele lor nelegiuite și de viața imorală pe care o duc. (ASV p 183)

— Noi, preoții, ne încărcăm cu păcatele obștii dacă le tolerăm greșelile. Răspunderea preotească e mai mare decât a celorlalți. (GSD)

— Ca să poți să nu judeci pe nimeni roagă-te pentru ei, pe nume, după cuvintele din Predica de pe munte, că toți ne ajută să ne curățim de mândrie, de iubirea de sine și de părere; că toți spre ajutorul nostru, spre mântuire, sunt îngăduiți de Dumnezeu – de aceea e strâmtă calea mântuirii și puțini merg pe ea – că-s puțini și cei ce-ajung la priceperea aceasta.

De asemenea ia în socoteală și ce spune Sfântul Pavel: „Rugați-vă pentru stăpânire, că de la Dumnezeu sunt rânduiți” (Romani 13, 1); (II Timotei 2, 1 – 5); – tot ca să ai pace și dinspre ei. Și să vezi că de îndată ce faci așa, îți vine în suflet o liniște și o pace dinspre ei, orice ți-ar face.

— Predica de pe munte a fost confirmată – întărită – de Autor în săptămâna Patimilor. Aceeași comportare, aceeași pace – supraomenească – ne-o dă și nouă față de orice nedreptate ni s-ar putea face și nouă, dar cu aceeași condiție a iertării și rugăciunii pentru ceea ce ne poate face „lumea” și slugile ei.

Dar să mai știm un lucru, că nimic nu ni se întâmplă fără știrea și

dozajul Providenței, după: puterile răbdării, după trebuința ispășirilor noastre și după darurile ce ni s-ar da sau ni se dau atunci, chiar când e pusă la încercare credința și dragostea noastră de Dumnezeu, al Cărui slujitor ne-am consacrat. coh p 448»

— Când te-a găsit Dumnezeu de vreo treabă pentru împărăția Sa, între oameni, ai isprăvit toate obligațiile lumii. Aceasta e chemarea și pe aceasta se cunoaște. Iar când ai plug și ți-a dat și țarina inimii omenești să sameni cuvântul împărăției, atunci ești trimisul lui Dumnezeu. Deci nu e mirare dacă cele mai înalte vârfuli cunosc cele mai dese furtuni. (CV, p-204)

— Focul e al Duhului Sfânt, care sărează, păstrează firea nestricată. Această păstrare e și o asceză voluntară, o jertfă de sine a firii. Sarea e și nevoință și suferință și pocăință. Înțelepciunea încă e numită sare. Sare sunt și slujitorii lui Dumnezeu între oameni, ca să nu se strice natura omenească. Deci dacă slujitorii nu mai au rolul de sare (fiind cu risc acest fel de a fi), iată vor fi călcați în picioare. Cinstea lor va fi terfelită. Și de multe ori, pentru relele peste care au dat oamenii, se aude răsturnarea răspunderii în seama slujitorilor lui Dumnezeu. Vinovăția însă e pe din două: „Pentru înmulțirea neascultării a luat Dumnezeu sfatul de pe pământ”. Cuvântul a ajuns „predică în pustiu”. <cv-ți 286>

— Lucrează cu înțelepciune, cu răbdare și cu tact pastoral. Pe credincioși nu-i poți câștiga decât printr-o viață cu adevărat preoțească și cu exemplul tău personal și al familiei. Silește-te mai ales prin slujirea, cu simț, a serviciilor religioase și păstrarea tradiției ortodoxe. Dar mai ales să te pregătești foarte bine pentru predicile ce le vei ține. Apoi ai grijă mare la Taina Spovedaniei, prin care poți pătrunde în sufletele credincioșilor și-i poți determina spre o viață creștină. Nu forța la început nota. Dar mai ales fii înțelegător cu ei. (...)

Pentru reușită, e bine să-ți faci un plan privitor la serviciile religioase ce se vor ține în biserică, dacă se poate chiar săptămânal, pe care să-l respecti întocmai, pe zile și pe ore. De asemenea, fă-ți un plan despre ce ar trebui să faci pentru întreținerea bisericii – reparații, înfrumusețări, bună rânduială – și pentru întreținerea celorlalte construcții ale parohiei. Prevede ceea ce mai e de trebuință să faci la început și, apoi, în perspectiva viitorului. Fii corect și cinstit în administrarea fondurilor bănești ale parohiei, fă mereu câte ceva bun și credincioșii te vor asculta și urma. (MPA p 184)

— Axează-te pe trei probleme principale:

1.

— **Săvârșirea regulată a Sfintei Liturghii**, după rânduială fără înflorituri și inovații.

2.

— **Spovedania**: Stai de vorbă cu conștiința oamenilor, cât se poate de mult, dar și cu prudență. E calea cea mai bună de a-i atrage spre Dumnezeu. (Nu în predică se pot pune o serie de lucruri mai importante, ci la Spovedanii).

3.

— **Rugăciune particulară** – la un nivel de conștiință a relației cu Dumnezeu; nu în multe cuvinte, căci Dumnezeu nu așteaptă de la noi multe cuvinte, ci un nivel superior de conștiință a rugăciunii în care toți acei care te persecută sau îți fac rău să fie tratați ca subiecți de mântuire. În acest caz Stăpânul nostru (nu noi) ne va ajuta să scăpăm de săgețile lor, care vor veni neputincioase.

Nu te avânta în activități exterioare spectaculoase, căci nu în ziduri sau catedrale se vădește puterea lui Dumnezeu, ci în superioritatea conștiinței noastre față de El.

Retrage-te în activitatea interioară, în care să fii cu picioarele pe pământ, dar cu inima în împărăția lui Dumnezeu... mpa p 214>

— Preoții vremurilor noastre, cu aceeași datorie ca Pavel, nu mai urmăresc desfrânarea ca pe un păcat care dărmă alcătuirea omenească, în întindere și în adâncime, ci o lasă să-și facă de cap. Ei nu mai au îndrăzneala să o măture afară din Taina căsătoriei creștine, de aceea se ajunge la sărăcirea roadelor ei, copiii. Așa se întâmplă că: „lipsind preotului cunoștința legii și bătrânului sfatul”, cum se tânguia Iezechiil (Iezechiil 7, 26), oamenii orbecăie în mulțimea neștiinței și a lipsei de sfat, care s-au întins ca o noapte de osândă peste bieții oameni. Acesta este un semn de primejdie, din amândouă părțile. Căci scrie: „Dormind oamenii, a venit vrăjmașul și a semănat neghină printre grâu și s-a dus” (Matei 13, 25). (Ci p 276)

— Rostul duhovnicului este de a lovi în păcat, mai ales în rădăcina păcatului., TFC p44)

— Dacă veți fi pătrunși de misiunea Bisericii și de răspunderea preoțească, lucrați mai cu curaj pentru a curăți pe oameni. În felul acesta vom avea o regenerare și a sufletului, și a trupului. Căci numai cu o sănătate regenerată vom putea face față împrejurărilor de astăzi.

Numai așa ne vom putea face preoți adevărați. Numai așa vom putea împiedica întinderea necredinței. Numai așa vom putea să scăpăm să nu pășim ceea ce au pășit frații din strana strâmbă. Adică lucrând asupra acestui capital vital, pentru ca să putem împiedica obrăznicia necredinței.

Așa că, în plină cunoștință a misiunii noastre, putem păși la lucru, căci noi nu suntem singuri: Mântuitorul este cu noi. Personal am această cunoștință, de care nu sunt vrednic. Mi-am văzut Stăpânul și mi-a arătat păcatele. Așa se deosebește adevărul de părere, căci mi-a arătat păcatele mele, nu ale altora. (TFC P

— Să nu te duci în satul tău ca preot! Deși tu te-ai purtat bine, dar în satul tău, unde ai copilărit, pierzi din autoritatea preoțească, a harului divin. După ce începi să le spui, să-i dojenești pentru păcate, că înjură mult, drăcuiesc, nu vin la biserică, o să zică așa cum i-au spus Mântuitorului: „Uite ce ne învață pe noi fiul teslarului” cu atât mai mult pe tine, care ești om... M4 p 167)

— În satul tău să nu te duci, oricât ar trage tatăl tău de tine. Consătenii s-ar târgui cu creștinismul și ar pierde. Străinii ți-i poți apropia mai bine decât consătenii și rudeniile. (MPA P 135)

TAINA SPOVEDANIEI

— Nouă, preoților, Iisus nu ne-a dat și darul tămăduirii minunate, cum îl avea El și cum îl dă la puțini dintre sfinți, din vreme în vreme, dar ne-a dat darul mai mare: al iertării păcatelor. Nu l-a dat îngerilor, dar l-a dat oamenilor. (...) Ce n-a dezlegat preotul pe pământ, așa rămâne: nedezlegat nici în Cer. Și preotul nu te poate dezlega dacă nu vii să-ți mărturisești păcatele. De asemenea preotul nu te poate dezlega – ca oarecum cu sila – dacă nu-ți dai însuși toată silința de-a te dezlega tu de năravurile tale rele.

Iertarea păcatelor înseamnă și încetarea lor. Iertarea păcatelor nu înseamnă că le spovedești mereu și le iei de la capăt – că iarăși le vei spovedi. Creștinismul mai e și chestiune de refacere a voinței. Ne trebuie bunăvoința voastră – ca s-o facem voință; tărie de caracter și simțire de obraz. <cv-ți 56>

— Ce dar binecuvântat de Dumnezeu este apa pentru viața oamenilor! O bem și ne stâmpărăm setea cu ea – dar mai ales ne răcorește trupul înfierbântat de trudă și ne spălăm hainele murdare; și ce minunat te simți când ești curat! Un creștin știe că are și suflet – oare sufletul nu se murdărește trăind în viață? Dar ce este păcatul dacă

nu groaznica murdărie sufletească ce întunecă până și ochiul minții? Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este întru noi. Dacă ne mărturisim păcatele noastre, Spovedania este tocmai baia curățitoare a sufletului omenesc. (GSD)

— Minte slabă dovedesc și aceia ce nu vor să vie la ștergerea păcatelor; aceia n-au ce aștepta tămăduirea bolilor. Ajută doctorii, dar minții îi ajută Dumnezeu. Dacă oamenii și-ar potrivi purtările după poruncile lui Dumnezeu, care sunt poruncile firii, și n-ar face din legi fărădelegi, ar ocoli, ar preveni toate pacostele necazurilor; dar așa, drept în ele-și sparg capul; – și apoi umblă plângând... Lasă-te, frate, condus de un sfat dumnezeiesc, că de nu, capul care n-ascultă, odată se sparge și n-are cine-l lega.

Oare de ce vin oamenii așa de în silă la spovedit?

— Fiindcă știu că li se cere lepădarea de păcate; ori lor le plac mai mult păcatele decât înfrânarea de la ele. (...) „în toată lumea nu găsești un lucru mai ușor de făcut decât păcatul. Și iarăși: nimic nu pricepe omul mai greu, ca: ce-i acela, păcatul? De aceea păcătuim cu ușurință, dar ne pocăim cu anevoie” (Ilie Mâniat, „Didahii” p. 113).

Altă pricină care te împiedică de la spovedanie e că judeci preoții; ești nemulțumit de preot; iar de care-ai fi mulțumit ți-e frică. La unul nu te lasă păcatele lui, la altul nu te lasă păcatele tale.

Orice duhovnic – indiferent de bogăția, sărăcia, cultura mai puțină, sau chiar și sărăcia morală – este reprezentantul lui Dumnezeu, trimisul lui Dumnezeu, și credincioșii n-au niciun motiv de-a-l ocoli. Darul acesta e în atârnare de Dumnezeu, nu în atârnare de omul care-l poartă. Prin glasul slugii Sale Dumnezeu te iartă, Lui te mărturisești în fața altarului. Nu de la tine se cer calitățile preotului; de la tine se cere căința din inimă și voința de-a te îndrepta. (CV, p 57)

— Mare este Taina pocăinței, nu numai fiindcă te face din rău, bun, din vrăjmaș al lui Dumnezeu, prieten al Lui, ci și pentru că un lucru așa de mare e acoperit cu chip smerit. (...) Poate tocmai pentru că e așa de smerită judecata aceasta milostivă, nu pot să vie la mântuitoarea ei binefacere aproape niciunul dintre cei cu mintea plină de „știință” și afumată de mândrie. Cum să poată veni, ei care știu totul, ei care stăpânesc peste oameni, să vie în genunchi înaintea unui simplu preot și să-și înșire toate fărădelegile și necazurile lor?! Nu, asta mândria n-o poate face, să vie de bunăvoie la smerenie. De aceea, ei dau de asprimea dreptății care-i fierbe în zeama lor până li se moaie

oasele trufiei. (Ci p ll4)

— În Taina Spovedaniei rogi pe Dumnezeu, căruia I te mărturisești – de față fiind și sluga Sa, tălmaci al voii Sale către tine și chezaș al tău către Dumnezeu să-ți ierte mulțimea relelor ce le-ai făcut, înșirându-le pe toate după cum te ajută conștiința. Și bun e Dumnezeu, căci te iartă de toate datoriile tale, dar numai dacă ierți și tu, din inimă, greșelile fraților tăi. Dacă nu ierți, nici Dumnezeu nu te iartă. Și trebuie să iertăm la nesfârșit, pe toți, din toată inima. (Că p „5>

— Atâta vreme cât ținem păcatele nemărturisite, ascunse cu voia, atâta vreme atârnă pedeapsa lor asupra noastră, ca o sabie care stă să cadă peste viața noastră. De îndată însă ce mărturisim păcatele și vinovăția, primejdia morții o înlătură Dumnezeu de deasupra noastră. <c' p 42

— O mărturisire nu înseamnă numai înșirarea greșelilor făcute – o confruntare cu trecutul – ci mai înseamnă și o confruntare cu viitorul, o tâlcuire a sorții. Din datele trecute se desprind concluzii, se întrevăd înclinații, se ivesc energii, hotărâri. Nu se poate ca, de la o stare de vorbă sinceră cu Dumnezeu (printr-un interpret, slujitor al Său), să nu ieși mai luminat, mai clarificat cu viața și cu rosturile. Datele:

1. A rămâne în situația sufletească a trecutului, cu neclaritatea sa, cu incertitudinile, cu riscurile sale, înseamnă a rămâne într-o greșală și apoi a o plăti sigur în viață.

2. A nu lua o hotărâre energică de ieșire e totuna cu a ajunge să n-o mai poți lua, să mergi irezistibil spre alunecare. (OI"-ți 2041

— La Spovedanie nu trebuie să spui acele păcate [de care ai fost dezlegat la spovedaniile anterioare] pe care nu le-ai mai repetat, altminterea ar însemna că nu ai încredere în puterea Tainei săvârșite prin spovedanie. Nu trebuie să-ți amintești de persoana cu care ai fost în clipa săvârșirii păcatului, ca să te osândești numai pe tine. Sfinții Părinți îi opresc pe credincioși să-și spună păcatele în toate amănuntele, ci să le recunoască în general, pentru ca nu cumva luându-le pe toate în parte să dea prilej de sminteală și sufletului său, cât și duhovnicului. (LD, p M)

— Cei care se mărturisesc și spun păcatul numai pe jumătate și restul nu, cei care nu iau hotărârea de a spune tot păcatul, aceștia sunt cu un picior la duhovnic și cu altul la păcat. <LD PM>

— Tu ai venit să te pocăiești și totuși nu te căiești de păcate,

fiindcă nu știi să te pocăiești cum trebuie, adică îți aduci aminte de păcate în chip rece și indiferent. Tu ai înșirat toate mărunțișurile, iar ceea ce este mai important ai scăpat din vedere. Nu ți-ai mărturisit cele mai grele păcate, nu ai recunoscut și nu ți-ai notat că tu:

nu iubești pe Dumnezeu, urăști pe aproapele, nu crezi în cele ce spune cuvântul lui Dumnezeu și ești plin de mândrie și de slavă deșartă.

În aceste patru păcate intră toată prăpastia de răutăți și toată corupția noastră sufletească. În esență, ele sunt rădăcinile principale din care răsar toate vâlstarele căderilor noastre în păcate. <LDpM)

— Să nu uităm că una e lupta și suferința omului mărturisit și alta e suferința omului nemărturisit. Unul e luminat la minte, liniștit și câștigă din nou nevinovăția; celălalt e întunecat, îndărătnic și mai rău se afundă. Unul e ascultător de duhovnic – asta-i ușurează răbdarea încercărilor; celălalt nu ascultă de nimeni, ceea ce-i face îndreptarea cu neputință. (Ci p42)

— Spovedania deasă și cercetarea conștiinței au rostul de a slăbi din fire deprinderile patimilor și a pune în loc deprinderile bune sau virtuțile contrare patimilor. Practica aceasta are însă temeiul pe cunoașterea însușirilor gândurilor. Gândurile pătimase nemărturisite sau simplu spuse au însușirea că se întăresc și se fac funii, cum zic părinții, și trag mintea la învoire și la faptă, care este păcat. (TVM p M)

— Păcatul acesta este: înfrângerea morală a sufletului de către un gând rău. De aceea toate gândurile trebuie spuse înainte de a se întări și de a birui mintea, căci de îndată ce sunt spuse le pierе puterea de a obseda, asupra, stăpâni mintea. (TVM p-34)

— Oamenii pun diferite motive să nu vie la Taina Pocăinții. Iată câteva:

1. „N-am timp” de Biserică.

— De fapt n-au dragoste.

2. „Nu-s păcătos, ca alții”. – Un fel de farisei moderni.

3. „Acuma suntem tineri; când om fi bătrân” – Ca și când ar avea cineva în scris că va ajunge bătrânețele. Focul tinerețelor crede că poate înșela pe Dumnezeu, lăsându-i bătrânețele. (CV p237)

— Toate „motivele” care le aduc „creștinii” de a nu veni la Cina lui Iisus, dea nu-și griji haina de nuntă, sunt motive de răs, pe care nu le cred nici cei ce le spun. Adevăratul motiv care se ascunde în dosul acestor pretexte este numai unul singur: Nu vor să se izbăvească de

moartea care-i sfâșie. Și oare de ce această mare nebunie?

— Pentru că moartea păcatului e o moarte dulce la simțuri, din cauza plăcerii ei, o moarte unită cu plăcerea. Și acești oameni iubesc mai mult moartea din cauza plăcerii ei, decât viața, care le cere, la început, un act de curaj pentru suferință.

E suferința uciderii omului nostru vechi, povârnit spre plăceri, pentru a da loc, a da viață, a îmbrăca pe Omul cel nou, Omul care S-a pogorât din Cer. Și pe aceasta nu o pot aceștia, pentru că nu cred în Iisus.

Când vor zice oamenii: „Doamne, sunt un mare păcătos!”? „De atâta vreme ești o haină ponosită în mine; de atâta vreme mă chemi la Tine și eu Ți-am întors spatele... Și Tu, de atâta vreme mă aștepti...”
<cu p 240>

— Când mergi la Spovedanie, pune-ți în cântarul conștiinței, al seriozității, al responsabilității, al sincerității: pe cine aperi?

pe omul cel vechi sau pe Cel nou venit din cer, în care ne-am îmbrăcat, ne-am născut, îl mărturisim, îl trăim pentru celălalt mod de existență, dar cu virtutea dreptei socoteli și cu sfat?

pe Omul Cel nou venit din cer ca să ne ajute, să ne primească, să ne hrănească, să ne crească, să ne mute la alt nivel de existență, sau pe cel ce te trage la moarte sigură?

E grea lupta cu firea. Trebuie să ne lăsăm prinși de macaraua care ne ridică la ilt nivel de existență. Ce-i de tu it? Să ne convertim cu toată ființa, cu tot cugetul, a toată iubirea care rezumă S iptura. <md p 23>

— Cum te-ai teme de un șarpe pe care l-ai avea în buzunar și ai face tot ce ai în i-ea ca să scapi de el, ai arunca și haina de pe tine cu el cu tot, numai să scapi de el. căci poate găuri buzunarul și să te muște, tot așa să faciți și cu păcatele. Să faceți spovedanie curată... (Ri P80)

— Spovedania, Taina Pocăinței, prin care puterea lui Dumnezeu, dată preoților, șterge biruințele diavolului asupra omului. Căci „păcatul” aceasta este: o conspirație între diavol și minte împotriva lui Dumnezeu, sau împotriva unei porunci a Lui – o ascultare a omului de Satana și nu de Dumnezeu. Când aceste biruințe sunt spovedite și ispășite prin canon și necazuri, acelea nu mai au nicio greutate la cântarul judecății particulare. Când sunt spovedite, dar numai pe patul morții și n-a mai rămas timp de canon și îndreptare, ei [diavolii] vin și înfricoșează sufletul cu necaz și urgie mare. Dacă însă omul le-a ars pe

pământ măcar cu o lacrimă, aceasta nu se pierde, ci poate atrage mila lui Dumnezeu. Când biruințele lor rămân consimțite toată viața și neșterse de Taina Pocăinței, omul acela – deși botezat – s-a făcut fiul „aceluia” de care a ascultat. Biruințele „lui” au toată greutatea fărâdelegii și cumplitii au câștigat sufletul omului. Sufletele dreptilor însă ca un șuvoi de foc urcă la cer, ca unele ce s-au îmbogățit în Focul Duhului Sfânt. (CSOR

P-102)

TALENTE

— În fiecare ins ce vine în lume, Dumnezeu ascunde un gând al Său, o intenție divină, un plan pe care-l urmărește între oameni și, potrivit cu el, tocmeirea celui care vine capătă însușirile de a-l putea îndeplini. Aceasta e o mare taină. ce „p-278)

— Tot ce avem: viață, daruri – talente – toate sunt daruri, înzestrări cu care suntem hărăziți și trimiși în lumea aceasta, la lucru, pentru frații noștri, oamenii. De aici începe responsabilitatea. Și din fața responsabilității nu-i ieșire decât în iresponsabilitate, în nebunie. (OHI p 457)

— Convertirea talentelor e un mare talent. Înzestrările lui Dumnezeu nu ne sunt date ca simple ornamente, de care să ne bucurăm numai noi. Talentele sunt înzestrări cu energie divină, spre scopurile ei anumite, energie pe care lumea nu o cunoaște: aceasta dă îndrăzneala mucenicilor, răbdarea pustnicilor, darul cunoștinței, curajul adevărului, nebunia pentru Hristos, interpretarea vieții în perspectiva Luminii **divine**. (cu.p.2.7)

— Talanții sunt talentele: înzestrări cu daruri, misiuni, slujbe duhovnicești și slujiri cetățenești; meșteșugul artelor; meșteșugul științei, a oricărei științe, darul chivernisim avuției; pe scurt valorile culturii: valoarea morală, politică, teoretică (știința), estetică, economică și religioasă. (...) Toate valorile, talentele, ar trebui să se negustorească între oameni, în favoarea lui Dumnezeu, căci precum este o ierarhie a valorilor, tot așa este un Ierarh al lor.

Dar zice parabola că unii din talentați n-au vrut să-l recunoască de stăpân; 80% au făcut rebeliune împotriva Stăpânului averii. Aceștia sunt cei ce socotesc că sunt ale lor darurile date de Dumnezeu. Ei se umflă cu părerea de sine, își afumă mintea cu mândria și scot afară pe Dumnezeu din negustoria lor. Toată zdroaba lor e egală cu îngroparea talantului în pământ. A nu lucra cu valorile, în sensul în care le-a

rostuit Dumnezeu, înseamnă a ieși din ierarhie și a face anarhie. (...)

Dezechilibrul mintal al trufiei a contaminat aproape toate valorile și le-a pus în conflict. În valoarea politică trufia stârnește tirania, terorismul, dictatura; în religie, inchiziția, despotismul, protestantismul; în știință și economie, materialismul; în artă, senzualismul; în toate a băgat anarhia față de Dumnezeu, Ierarhul lor de drept. Deci, ce vor zice, când li se va cere socoteală? <ci P 279 – 280>

— Purtătorul oricărei valori, dacă va ajunge la cunoștința atârănării sale de Dumnezeu, va ajunge drept. (Ci p 28 l)

— Ai să ajungi conștient că înzestrarea ta spirituală e de la Dumnezeu și că spre slujirea Lui între oameni ți s-a dat înzestrarea? Sau te constitui un talentat care crezi că n-ai a da nimănui vreo socoteală, un iresponsabil? (CV, p 217)

— Tot celui ce recunoaște proveniența de la Dumnezeu a talentelor sale va mai primi. Și tot celui ce i se pare că nu le are de la Dumnezeu, se va lua și ceea ce i se pare că are. <cv-p-2 i8>

— Cu un singur talant, talantul Botezului, sunt dăruți toți creștinii. Talantul îngropat și de puțini dezgropat și valorificat. <cu p 2 i8>

— Pentru o alunecare a omului de la nume la număr au să dea seama toți înzestrații lui Dumnezeu, cei cu daruri, cu răspunderi, cu măriri, cu puteri și cu tot felul de haruri. Regele David, înzestrat deodată cu darul stăpânirii și cu darul prorociei, a căpătat o strașnică pedeapsă, numai fiindcă a îndrăznit să numere poporul (2 Regi 24). Darul prorociei i s-a luat o vreme, iar din popor i-au murit 70 de mii de oameni. <c' p 296>

* * Oricât de înzestrat ai fi și oricâtă știință ai avea să nu-ți faci din ele temeuri de îngâmfare, ci mai întâi de toate teme-te din pricina luminilor ce ți-au fost dăruite. (TFC, P 166)

— Când ți-a dat Dumnezeu un dar, asigură-l cu întrebarea și ocrotește-l cu smerenia; și cu atât mai vârtos nu ieși din sfatul unuia din nebăgații de seamă slujitori ai lui Dumnezeu. (FZ)

TEOLOGIE

— Teologia se studiază, dar nu angajează; a devenit știință. <°h1-p240>

TIMIDITATE

— Timiditatea „socotită” virtute este cea mai tainică aroganță.

cohp 400>

TIMP

— La intrarea în cursul superior de liceu am rămas orfan de tată, care era cizmar de meserie și foarte bun pedagog cu fiul său. Știu până astăzi că m-a bătut odată pentru ca să nu mai pierd timpul – ceea ce i-am făgăduit cu lacrimi și n-am uitat până acum, și de multe ori mi-a folosit în viață. (ASI, P 71)

— Orice oră, orice minut sunt scumpe, pentru că ne sunt date cu socoteală și o să ni se ceară socoteală de ele. (t p97>

— Vremea pare lungă numai pentru cei ce nu știu cum să o întrebuințeze. (Ti p 96)

— Fapta bună ce se poate face în ceasul de acum nu trebuie s-o amânăm pentru mai târziu. Trebuie să ne folosim vremea. Vai de cel leneș! Va căuta vremea pe care a întrebuințat-o rău și nu o va mai afla. (Ti p 97)

— Așa cum vorbele spuse nu le mai poți întoarce, tot astfel vremea pierdută nu se mai poate afla. Cine nu dă lui Dumnezeu vremea sa, pe acela Dumnezeu îl va lipsi de fericirea veșnică. (Ti-p97>

TINEREȚE

— La tinerețe se pune temelia pentru tot restul vieții. (ASV P 153)

— Dumnezeu iartă neștiința, dar viclenia ba. Iar omul cu socoteală vicleană e acela care-și dă cu voia toată tinerețea dracilor, rămânând ca lui Dumnezeu să-l dea o bătrânețe distrusă. Nu-i va fi zvârlită și bătrânețea laolaltă cu tinerețea? (Ci p 119)

— Toată tinerețea ta o dai dracului, și vezi pe urmă că ai ales rău. Dar întrebare dacă-ți mai rămân zile să le dai lui Dumnezeu și întrebare dacă-ți mai primește o grămadă de hârburi, în loc de un vas frumos, cum puteai să fii. Aspre vorbe. Țasta e răspunsul la întrebarea de ce nu vin oamenii la spovedanie în primăvara și vara vieții lor: își dau vlagă s-o sugă șarpele! (Cyp-57)

— Focul tinerețelor crede că poate înșela pe Dumnezeu, lăsându-i bătrânețele. Căci întrebare dacă vei ajunge bătrânețele și, cu o așa socoteală de viață, întrebare dacă o grămadă de doage și cioburi se vor mai putea pocăi și vor fi primite. Cei ce amână pocăința pe la bătrânețe sunt asemenea oamenilor care vor să treacă un râu mare, dar stau la marginea lui, așteptând până trece toată apa. În vicleșugul acestei socoteli se prind oamenii cei mai mulți. (CV, p 237) – în faza

tinereții e preferată plăcerea, nicidecum frânarea ei. Cine, așadar, va scăpa de toate capcanele ei? Abia dacă o mai stăvilesc puțin cei ce practică credința după cuvintele stabilite de Biserică. Concepția de viață trebuie să ți-o formulezi la un nivel de gândire și vocabular, analog cu cel al profesiunii, căci mulți se rușinează de pauperitatea (sărăcia) în care se găsesc sub raport religios și, chiar când au bunăvoință, constată că terminologia fuge în vremea copilăriei.

Ca în toate domeniile, așa și în domeniul credinței avem un aspect practic și unul abstract. Se pot întâmpla greșeli și într-unul și în altul dar se pot corecta și greșelile. Deci, din aceste motive „de control”, pentru deprinderea dreaptă a credinței și a traducerii ei în viața concretă trebuie să-ți alegi un duhovnic. Numele lui vine de la Duh, Duhul Sfânt: om care interpretează viața sa prin alt Duh, decât al cărnii, al vremelniceii. Acest alt mod de interpretare a vieții, după Duhul lui Dumnezeu, nu se poate deprinde din simpla lectură sau auzirea slujbei din biserică, ci prin ucenicie sinceră la un duhovnic cu larg orizont interior. Funcția lui e neasemănat de mare pentru sufletul nostru. Duhovnicii sunt investiți cu puterea iertării și tămăduirii căderilor noastre, a înfrângerilor noastre morale. Ei pot liniști sufletul și-l pot scoate din crize. Cum însă calea plăcerii „aleasă” ca principiu de viață e calea decăderii, și cum toți duhovnicii, într-un cuvânt, caută să scoată sufletul omenesc din această robie, aflăm motivul nemărturisit pentru care tinerii nu prea mai dau pe la duhovnici. (Ri, p 15)

TREZVIE

— Dacă-ți vei aduce totdeauna aminte de slăbiciunea ta, atunci niciodată nu vei călca hotarul vegherii. Cu un singur gând necuviincios poți pierde o osteneală de o sută de ani pe ogorul mântuirii. Rugăciunea și frica de Dumnezeu să nu te părăsească niciun minut. (MD p 69)

TRISTEȚE

— Singura mare tristețe: tristețea de a nu fi sfânt. (°hi-fi 447>

TRUFIE

— Lucifer este începătorul trufiei, vrând a fi el mai presus de Dumnezeu. (Cu p 170>

— Dezechilibrul mintal al trufiei a contaminat aproape toate valorile și le-a pus în conflict. În valoarea politică trufia stârnește tirania, terorismul, dictatura; în religie, inchiziția, despotismul, protestantismul; în știință și economie, materialismul; în artă,

senzualismul; în toate a băgat anarhia față de Dumnezeu, Ierarhul lor de drept. (Ci p 280)

— Mare înaintea lui Dumnezeu nu poate fi decât omul smerit. Oamenii ajung mari prin vitejii, bogăție, putere, chiar deșteptăciune, dar acestea-s trufie și cu ea sperii lumea și așa ești mare înaintea lumii sau asupra lumii. (cu p 274>

— Ce trufie groaznică găsești la câte unii „drepti”. (CV p 129)

— Iisus a lăsat tronul Cerului pentru un staul, și tovărășia îngerilor luminii pentru vitele din grajd. Cel ce a împodobit Cerul cu stele se naște într-o iesle.

— Probabil locul cel mai curat pe care l-a găsit pe pământ; – cea mai aspră muștrare a trufiei omenești. Numai Dumnezeu, adâncul smereniei, o putea face.<cu, p-298)

TRUP

— Trupul nu are o consistență sau temei în sine însuși, ci dăinuiește în temeiul sufletului, al acestei rapturi spirituale, nemuritoare, de obârșie divină. Iar ceea ce dă sufletului pecetea de ființă spirituală e funcțiunea conștiinței, a acelei cunoștințe de

258 sine însuși, în relație cu Dumnezeu, Tatăl său, și cu toate câte decurg din rudenia aceasta (Fapte 17, 29). Acestei ființe spirituale i s-a dat trupul ca o unealtă, nu ca un tovarăș. Iar dacă un om oarecare nu ascultă de conștiință, ci de animalitate, se întâmplă că glasul conștiinței tot mai slab se aude, mintea tot mai mult se întunecă, și așa, faptele trupului pun pecetea lor întunecoasă pe suflet. Sufletul, cu negrija lui, se face el o unealtă a trupului. (Ci p-3151

— Când potrivnicul mântuirii noastre se vede bătut la prima piedică – cea mai ușoară – ce o ridică în calea robilor lui Dumnezeu prin lume, mândria nu-l lasă să se dea bătut, ci le stârnește a doua piedică prin viciile trupului, sau o iubire trupească de sine. La o atare înaintare a luptei pentru mântuire se tânguie trupul, ca să te milostivești de el; e tânguirea vicleană a stricăciunii, care nu trebuie ascultată, ci scoasă din rădăcină și firea făcută iarăși curată. (Ciz)

— Părinții i-au zis trupului: vrăjmaș milostiv și prieten viclean. În vremea negriiei de mântuire trupul se nărvise cu patimile și poftetele, iar acestea l-au desfrânat și l-au scos de sub conducerea minții sau, mai bine-zis, au scos mintea de la conducere, încât se răscoală cu nerușinare împotriva sufletului, chinuindu-l în tot felul, și se întărită

până și împotriva lui Dumnezeu. „Căci pofta cărnii este vrăjmășie împotriva lui Dumnezeu, fiindcă nu se supune legii lui Dumnezeu, și nici nu poate” (Romani 8, 7). Așa vine că fiecare ducem un ateu, necredincios, în spate – trupul de pe noi. De la starea asta și până la a-l face să fie templu sau Biserică a Duhului Sfânt (1 Corinteni 3, 16) e de luptat de cele mai multe ori viața întreagă. (CAp21)

— Firea trupului fiind surdă, oarbă și mută, nu te poți înțelege cu el decât prin osteneală și foame, acestea însă trebuie conduse după dreapta socoteală, ca să nu dăuneze sănătății. Acestea îl împlânzesc, încât nu se mai ține vrăjmaș lui Dumnezeu. Rugăciunea și postul scot dracii poftelor și ai mâniei din trup. Foamea împlânzește fiarele. (C – p-2”.

— Prețuirea pătimășă a trupului pe mulți îi întoarce împotriva duhovnicului, deși învrăjbirea nu-i ține mult, boala îi întoarce; pe alții, însă, mușcați la minte de mândrie, nici nu-i lasă să meargă vreodată la duhovnic, deși le tânjește cugetul. La vreme de umilință – care cearcă pe toți – și aceștia biruie piedica și intră în lupta mântuirii. (C, iP2 I)

— Cei ce nu urmăresc în viața aceasta nimic mai mult decât să fie fericiți în lume și tihniți în trup, aceștia n-au război cu diavolul: pe aceștia îi are fără de război.

(Ct.p. 173)

— Oare nu știi, omule, că din prima și până în ultima zi a vieții tale tu alergi mereu? Îți transporti sufletul spre limanul împărăției lui Dumnezeu, în căruța trupului tău. Te-ai gândit cum să pregătești această căruță? Niciun om chibzuit sau întreg la minte nu încarcă lemne, fân sau altceva în carul său până nu-l pregătește mai întâi: îl lungește, pune lanțuri, prăjină, unge osiile și apoi încarcă povara pe care dorește să o transporte. Dacă pentru încărcătura unei poveri obișnuite ne pregătim căruța cu atâta grijă, cu atât mai vârtos trebuie să ne pregătim căruța trupului cu lanțurile înfrânării pentru ca să putem transporta cu pace sufletul nostru. Dacă noi, oamenii, nu îndrăznim să încărcăm o căruță nepregătită, cu atât mai vârtos Domnul nostru Iisus Hristos nu va revărsa harul Său într-un trup neîngrijit și un suflet pustiit. (GSD)

— E de neînțeles cum de nu simte omul cu sufletul că a ieșit din omenie, ci abia simte cu trupul că s-a depărtat de Dumnezeu și a ajuns o grămadă de doage. E de neînțeles că durerea trupului îl face pe om să ceară ajutorul lui Dumnezeu, pe când durerea sufletului, de

strâmbătatea și amorțirea lui, nici că se mișcă. E de neînțeles cum oamenii aleargă după sănătatea trupului, dar după iertarea păcatelor așa de puțini. Aceasta din urmă face înțeleasă pe cea dintâi. (OSG p 1741

UCENICIE

— Mulțimea ispitelor, vicleniile protivnicului nevăzut, războindu-ne prin lucrurile sau oamenii văzuți, oricând ar putea scoate pe ucenicul Domnului din calea mântuirii și să-l rățăcească, dacă duhovnicul n-ar avea meșteșugul, știința și puterea de la Dumnezeu, ca să împrăștie și mereu să strice lucrăturile protivnicului. Pricepem prin urmare că ucenicul sau credinciosul e dator cu ascultarea din dragoste către duhovnicul său, căci tară darul acestuia e cu neputință izbăvirea de necazuri și mântuirea. (Ci p 39)

— A fi ucenicul lui Iisus, ucenicul Adevărului, înseamnă să-ți faci inventarul libertății., Adevărul vă va face liberi". „Libertatea (e a) fiilor lui Dumnezeu". „Cine nu se va lepăda de sine (nu va fi liber și de sine), nu va putea fi ucenicul Meu"... Totuși inițiativa pornește din amândouă părțile: și de la Dumnezeu, și de la om. Dar și inițiativa omului spre Adevăr tot Dumnezeu o trezește. De aci începe faza conștientă a deciziei. De acum ucenicul trebuie să știe cât costă decizia sa: liber de mamă, tată, nevastă, copii. Iisus confiscă total; rupe lanțurile firii; dezleagă omul. (CV, P 198)

— A fi ucenicul lui Iisus însă nu înseamnă a te opri la mijlocul uceniciei. A fi ucenicul lui Iisus înseamnă a prevedea un război și a-ți zidi o cetate. A nu-ți face socoteala aceasta înseamnă a risca să te faci de râs. Iar a nu te face de râs înseamnă a urma pe Iisus toată calea vieții Sale pământești, chiar dacă ultimul pas al căii îl vei avea de fac de pe-o cruce. (CV, p 198)

UNIREA CREȘTINILOR

— Numai sila unei prigoane peste tot pământul împotriva creștinilor îi va hotărî să lase la o parte orice vrajbă confesională și să fie una, cum au fost la început. Nu vor scăpa de sub tăvălugul urgiilor istoriei până nu vor veni și la mintea aceea să asculte și să împlinească, măcar la sfârșit, rugămintea cea mai de pe urmă a Mântuitorului în lume. Poate că în vremile acelea abia vor mai fi creștini, dar oricâți vor rămâne, aceia trebuie să treacă peste ceea ce ar fi foarte bine să treacă creștinătatea vremii noastre și să fie una. Primejdia comună s-a arătat în lume, unirea 260

creștinătății întârzie. Doamne, până când? (Ci-ți 123>

— Tendința Papei de a atrage în același staul pe toți creștinii nu se va realiza niciodată. Papa nu va ajunge niciodată la o turmă și un păstor în staulul Romei, deoarece Biserica are un singur Păstor: pe Iisus Hristos. (MPA p-316)

URĂ

— Ura, această desfigurare spirituală, face mii de victime, căci stinge pe Dumnezeu și din ochii celorlalți. Ura își ridică împotrivă și mai mare ură, atât a oamenilor cât și a lui Dumnezeu. Ea e un climat al mediului viciat, o viforniță, o boare a haosului. Ea face din viața aceasta o anticameră a iadului. (Ci-p-zâ9)

— Din toate suferințele care tulbură furios viața omenească, cea mai mare este ura, dușmănia și răzbunarea: unul și același diavol: boarea iadului între oameni. O, tu ură, care vii din iad și faci și lumea iad!...<CVP 126)

URCATUL PE MUNTE

— Ascensiunile la munte și efortul pe care trebuie să-l faci curăță țevăria. Adică oxigenează arterele și le curăță, și astfel nu se ajunge la îngroșarea lor, la artero-scleroză. <MPA P 197>

— Eforturile fizice ajută la curățirea reziduurilor din organism, mai ales efortul făcut prin mergerea la munte; deși se resimte, provoacă arderea totală a reziduurilor organice și a otrăvurilor: se ard și grăsimile și astfel sănătatea se menține; deci mergerea la munte este un ajutor prețios în menținerea sănătății. <mpa p 315>

VĂMILE VĂZDUHULUI

— Trebuie trecute vămile, rușinând încă de aici, de pe pământ, pe vameșii văzduhului, ca la mutarea noastră dincolo, cunoscând ei focul dumnezeiesc ce a ars lucrurile lor din noi, să nu ne poată opri cu vreo datorie neplătită din vremea de acum, vreme rânduită încercărilor. Că așa zic Părinții, că vremea de acum spre pocăință ne e dată. (Cl, p 54)

— Toate greșelile mărturisite la duhovnic, cu inimă înfrântă și smerită și pentru care sufletul și-a făcut canonul, nu se mai află ca piedică în cale, la trecerea printre cumpliții vameși ai văzduhului, căci puterea lui Dumnezeu le-a șters pe acestea din cărțile lor. La această înfricoșată cercetare a sufletului stă de față și îngerul păzitor, care însoțește sufletul toată călătoria aceasta.

Vămile cunoștinței sunt pentru sufletele de mijloc, care mai văd

fața lui Dumnezeu, chiar dacă vor fi osândite. Vräjmașii lui Dumnezeu, ateii, care se înnebunesc, zicând cu ură că nu este Dumnezeu, nu mai trec prin vămi, ei fiind cu totul fiii pierzării. Sufletul acestora îl trag din trup cu silă mare o droaie de diavoli și osânditul suflet n-are nici măcar mângâierea să vadă de departe fața îngerului păzitor, dacă necredinciosul acela era dintre cei botezați.

Precum nu se apropie îngerii buni de sufletul ce s-a dat pierzării, așa nu se apropie îngerii răi de sufletele sfinților care, într-o stare de contemplație, se suie la Dumnezeu ca un șuvoi de foc. Acum, sufletul se închină lui Dumnezeu, Tatălui său, nu prin credință, ci prin vedere. Cei curați cu inima vor vedea pe Dumnezeu – asta-i fericirea.

(Ci p 3

— Legăturile pe care le poate face satana asupra omului sunt necrezut de tari, de aceea și încurcăturile ce le vom avea în vămile văzduhului sunt extraordinare dacă nu ne descălcim mintea din cursele lui. (GSD)

— Cei ce trăiesc în Duhul lui Dumnezeu, în vremea vămilor trec prin ele ca o flacăra și sunt asistați de îngeri. (GSD)

VEDENII

— Riscurile imaginației sunt ocolite în duhovnicia Răsăritului. (Năluciri, vedenii false, etc.) Răsăritul meditează fără imagini, chiar contra imaginilor, ba și vedeniile reale le refuză – nu din rea credință sau din duh de împotrivire, ci din grija de-a nu greși primind orice. Și se știe că Dumnezeu nu se supără când se stă pe acest punct de vedere. Meditația ortodoxă e cu termenii care „nu pun tipar pe minte”, cum zice unul din sfinți, termeni care nu stârnesc nicio imagine. Iată câțiva termeni fără chip: „Eu sunt Adevărul”; „Dumnezeu este iubire”; „Duh este Dumnezeu”; „Cunoașterea de Dumnezeu este viața veșnică” etc. (CV, P 130)

— Predania Bisericii Răsăritene se ferește de vedenii și își ferește și fiii, întrucât acestea nu sunt neapărat trebuitoare mântuirii și desăvârșirea, la care suntem chemați, lasă în urmă orice vedenie. Revelația e deplină, iar cele ce mai lipsesc le așteptăm la a doua venire. (Ci p 197)

— Videanul bagă de seamă ce face Dumnezeu și face și el la fel. Trimite Dumnezeu slujitori, trimite și el; trimite Dumnezeu vedenii, se arată și el. Propovăduiește Dumnezeu iubirea de oameni fără deosebiri și margini, propovăduiește și el. Cu un cuvânt: contraface tot ce face

Dumnezeu și dă de răpă pe oameni cu mulțimea înșelăciunilor. S-a făcut de-o îndrăzneală nemaipomenită, încât și lumina dumnezeiască o contraface, nu în înțelesul că s-ar putea apropia să strâmbe adevărata lumină, căci l-ar face scrum și nu poate sta într-însa, ci nălucește și el o lumină, cu care amăgește pe cine poate și pe cine vede că umblă cu îndrăzneală după daruri dumnezeiești, înainte de dobândirea smereniei statornice. Așa se preface în chip mincinos și în înger al luminii (2 Corinteni 11, 14) și în Hristos mincinos (Matei 24, 24) și înșală pe mulți, zicând: „Eu sunt Hristos!” (Luca 21, 8). Și te trimit să propovăduiești și să faci cutare și cutare... că p 182>

— Din învățătura Părinților reiese că trebuie să ne ferim de fapte neobișnuite, precum sunt vedeniile, comunicările și altele. De ce? Pentru că în ele se pot strecura și înșelăciuni. Diavolul ia un chip și zice că-i Hristos și așa mai departe. Părinții știu slăbiciunea firii omenеști ușor de amăgit. **262**

Preoții au datoria de a cerceta duhurile. Și pe ce vom cunoaște? Pe roade. Deci, dacă în sufletul tău sporește smerenia, dragostea de Biserică, iubirea de oameni, ascultarea de preoți, nu ești în înșelare, ci în adevăr. Dacă însă încolțește în sufletul tău o părere de sine, precum că ești sfântă, ești aleasă, de tine trebuie să asculte oamenii, darul tău a lunecat în înșelăciune.

Așa mi se pare, din câte mi-au spus chiar preoți, că ar fi alunecat și Petrache [Lupul de la smerenie. Deci, sora noastră, vezi să fii cu grijă asupra cugetului inimii tale, că mulți cu dar s-au pierdut ieșind de sub povața cea după dreptate. Nu te bănuiesc de astea, dar faptul că Maica Domnului te laudă, te numește că vei fi sfântă și sfânta sfintelor chiar dacă acolo vei ajunge cum a ajuns și Maria Egipteanca –, totuși mă pune pe gânduri. Lauda pe mulți i-a făcut să se afume la minte cu mândrie. Deci ori de câte ori vei mai auzi cuvântul de laudă, adă-ți aminte de păcatele tale și te apără de primejdia părerii de sine.

Văd că și eu mă pomenesc lăudat. Îmi roșește obrazul de rușine știindu-mi căderile și dând din căderi în căderi. Dacă nu fac slujbă, după cum vedeți, e și de pe urma faptului că mi-am pierdut omenia înaintea lui Dumnezeu și a Maicii Domnului. Și cel puțin în fața conștiinței să nu mă fățarnesc.

Cuvintele pe care mi le-ai trimis sunt o aspră dojană și pentru mine și de tare folos, tocmai prin faptul că mă laudă pe nedrept. Apără-te și tu așa.

Nu dau sfaturi și porunci Stăpânei, dar strig neputința noastră, a mea și a ta, și mărturisim că primejdia dă târcoale și sfinților, de cum nouă, păcătoșilor.

Fugi chiar și de lauda Maicii Domnului.

(Dacă îndreptarea asta, din părintească purtare de grijă, te bucură, e semn bun – dacă te înțeapă puțin, e părerea de sine – mândria – care se dă de gol.)

Dorul și țința noastră e mântuirea și nu vedenia. Sufletul e așa de înclinat după bucurii, încât se lipsește de bucuria vedeniei – chiar bună – și nu învață că liberarea e a nu dori nimic decât mila sau iertarea lui Dumnezeu. <TVHp99>

— Ascultă întocmai de Biserică. Ascultarea fără târguială de slujitorii ei încercați are darul acest să te învăluie în dulama aceasta a lui Dumnezeu a smereniei, căci Iisus a fost cel mai mare ascultător de Dumnezeu și, precum pe Iisus L-a trimis Tatăl în lume, așa și Iisus și-a trimis Apostolii și urmașii lor legali – ierarhii bisericii –, că toți cei ce-i ascultă pe ei, pe Dumnezeu L-ascultă. Aceasta-i calea lui Dumnezeu de dobândire a smereniei, care zădărnicește meșteșugurile vrăjmașului. El însuși a mers primul pe ea și pe aceasta, a ascultării de ierarhia pe care a instituit-o El, știm sigur că de Dumnezeu ascultăm.

Celelalte căi, a vedeniilor, a spiritismului, nu sunt căile Bisericii și nu duc bine. Numai ascultarea deplină de slujitorii legali ai Bisericii, singurii în drept de a învăța „cunoștința mântuirii” (Luca 1, 77) pe oameni și singurii în dar de a lega și dezlega păcatele oamenilor – asigură smerenia. După căi lăaturalnice și, îndoielnice de învățătură umblă numai oamenii cărora nu le place smerenia. cohi-p-393»

— Sfinții s-au ferit să „vadă” altceva decât neputințele lor. Sfântul Pavel zice limpede că „nu în vedeniile sale se laudă, ci întru crucea Domnului” (Galateni 6, 14). Biserica de totdeauna a refuzat să „vadă” prin acest ochi inutil – deschis spre împărăția amăgirii. Acest ochi să se închidă! Și să vi se deschidă ochiul smerit al conștiinței curate, și ferit de orice alarmă vizionară! <OHI-ți 3941

— Sufletul nu trebuie deloc să-și ațintească ochii pe scoarța figurilor și a lucrurilor care îi răsar înainte în chip suprafiresc. El trebuie să se dezlege de tot ceea ce poate lovi simțurile din afară. Sufletul nu trebuie să dea însemnătate arătarilor. În acest fel scoatem din aceste vedenii numai ceea ce a dorit și a vrut Dumnezeu să ne dea prin ele, adică duhul evlaviei. <Dio P81>

VIAȚĂ

— Când cineva se încumetă să se lase în conducerea Providenței, printr-un elan de iubire de Dumnezeu, adică să-și depășească conștient condiția sa umană – sub acțiunea harului de sus, bineînțeles –, poate vedea încă de aici arvuna desăvârșirii sale, într-un sentiment de liberare, ca o înviere din morți. Timpul, cauzalitatea, lumea, viața și toate vămile cunoașterii, pline de chinul contrazicerilor, rămân la pământ, ca o găoace de ou când iese din ea un pui viu sau, când dintr-o omidă păroasă – trecută aparent prin moartea unei crisalide – iese și zboară un fluture în culorile curcubeului. Așa suntem și noi în condițiile vieții acesteia, o candelă cu untdelemn și fitil, dar încă neaprinsă. (Ci, p 148)

— Când ajungem la cunoștința a ceea ce suntem de fapt, că avem o înrudire cu Dumnezeu, că locuiește chiar în structura noastră spirituală, că suntem în pragul liberei alegeri a unei concepții de viață de care să ne țină chiar de n-om fi pe placul lumii, atunci Dumnezeu aprinde candela și luminează toată viața noastră cu concepția creștină despre lume și viață. (Că p 148)

— Viața aceasta (pământească) nu are scopul în sine, ci în cealaltă. A o trăi ca scop în sine înseamnă să-i tai perspectiva veșniciei, înseamnă să negi, să alungi pe Iisus din tine, să alungi Sensul și să rămâi cu nonsensul (diavolul). A trăi așa înseamnă să răspunzi lui Iisus: „Toate îți sunt date Ție, afară de mine; eu m-am dat altuia...”. (CV p 158)

VIAȚA INTIMĂ

— O mare dizarmonie constă în faptul că instinctul bărbatului e în conflict cu instinctul femeii. Instinctul bărbatului vrea mereu femeia, ca prilej al descărcărilor sale genezice. Instinctul femeii însă e maternitatea. Copilului, până se desprinde de mamă, îi trebuie doi ani, deci, după rânduiala firii, trebuie să fie lăsată în pace.

Deci, ce va face bărbatul? Sau își va perverti soția, făcând-o să umble și ea după plăcerea pătimasă, căutând să scape de rostul firii sale, sau o va face criminală, punând-o să-și ucidă în pânțece ființa fără apărare, sau va practica scârba onaniei cu femeia sa (Facere 38, 9), păzind-o de rostul zămislirii, dar necinstind-o, cum nu 264 se mai poate spune. Alții recurg la sterilizare, alții la aventuri, sau la lupanare. Un atare bărbat nu-și va mântui soția prin nașterea de fii (1 Timotei 2, 15), ci o va osândi cu ucigașii și curvarii, printre care și el de asemenea

va fi (Apocalipsă 21, 8).

Prea puțini sunt bărbații care-și stăpânesc instinctul irațional, prin puterile raționale ale sufletului, reglementându-l potrivit cu rostul său original. Și iarăși, și mai puțini sunt cei ce convertesc energia prin înfrânare, săltând sensul firii la rosturi mai presus de fire (Cl.p.261)

— Plăcerea, căutată numai pentru ea însăși, cheamă repetarea din ce în ce mai deasă a actului, până ce ajunge la distrugerea sistemului nervos. Mai mult chiar: ea aprinde organismul și-l împinge până dincolo de posibilitățile sale funcționale; ea provoacă frângerea oricărei cenzuri morale și-și duce supușii până la doaga nebuniei.

(CĂ, p.26 I)

— De ce nu-s părinții la fel de grăbiți și cu însurarea băieților, pe cât sunt de grăbiți cu măritarea fetelor? Fapta lor greșită încurajează tănuț sau pe față fraudă neomaltusiană – onania cu femeie, fereala, păzirea – ceea ce e o plagă de-o nebănuță întindere în toate mediile sociale. Iată că, după scurtă vreme, se arată și pedepsele acestei fraude, cu deosebire la femei: tulburări grave ale sănătății, fenomene dureroase ale pântecelui, tulburări îndeosebi nervoase și mintale, cu desăvârșire necunoscute nici chiar medicilor. Așa zic medicii. De la pânțe durerile se întind la rinichi și în josul pântecelui, uneori în membrele inferioare. Durerile se stârnesc și cresc în vremea mersului, în vremea ridicării sau așezării pe scaun, a ridicării vreunui lucru și peste tot în vremea intimității – lucru care aduce uneori grave neînțelegeri conjugale. Deodată cu durerile acestea, apar tulburările nervoase, care schimbă profund starea psihică și mintală a bolnavelor. Caracterul schimbător ajunge iritabil, irascibil până la exces. Din nimicuri, explozii violente, furii, adevărate sincope ale judecării, care nu mai pot fi înfrânate sau stăpânite. E un adevărat dezechilibru umoral, care face biata victimă să treacă de la explozia violenței, până la tristețea și melancolia cea mai profundă, și uneori, până la ideea sinuciderii. Asta-i fraudă și isprava. De aceea nu tăcem, ci demascăm, împinși de milă și ajutați de știință. <c' p 262>

— Într-un raport conjugal normal, organele genitale feminine trec succesiv printr-o fază de congestie intensă și o fază de slăbănogire bruscă, ce stabilește cursul regulat în circulația sângelui. Actul conjugal falsificat, neisprăvit, fără concluzia naturală, lasă să persiste în vase o stare de înecare ce, cu vremea, ia un caracter permanent. Urmează o tulburare a nutriției țesuturilor, pe urmă alterarea lor anatomică.

Mulțimea firisoarelor nervoase ale plexului hipogastric, firisoare care pleacă de la uter și se unesc cu sistemul cerebro-spinal, îndură apăsări, iritații, care, la obârșie sunt dureri locale, dar cu tulburări reflexe la distanță; iar cu vremea, aruncă pe bolnave în plin domeniu psihiatric.

Congestiile acestea cu repetiție produc alterări intense și profunde în sânul țesuturilor, care-și pierde astfel funcțiunea lor normală. Așa se instalează, cu vicleșug, sterilitatea definitivă, incurabilă, după câte-o lungă perioadă de sterilitate voită. Atunci în zadar mai dorești copiii, mugurii vieții, căci firea te pedepsește cu această crudă întoarcere a lucrurilor: îți califică fapta și îți condamnă neamul la moarte. Ultimul efect: denatalitatea, depopularea etc. Așa se stinge neamul... <cap 262>

— **Abuzul** păgubește pe bărbat de necesarul de substanțe glutamice a sistemului nervos (15 miliarde de neuroni) și încep fenomenele de carență nervoasă, care pot ajunge până la slăbirea totală a funcției mintale. S-au văzut atari cazuri de tâmpenie a minții și a pierderii totale a memoriei, fără să fie și alte boli în organism. Respectivul era suprasolicitat, iar el s-a predat. Urmărilor sociale se înțeleg.

Refuzul păgubește pe femeie. Unul din motivele obișnuite este acela „întemeiat” pe stăvilirea numărului de copii. Modalitatea aceasta este viciul „onaniei” cu femeie [evitarea sarcinii]. Păgubesc amândoi – pagubă biologică ce se resimte în sănătatea amândurora.

Mintirea, trișarea, ferirea, unul și același viciu, duce în mod normal la o nervozitate și la o nemulțumire față de altul, pe care natura în nevinovăția ei caută să o remedieze. Și cum o remediază? Căutând fiecare din părinți alt partener, ca să nu falsifice conviețuirea. În fond e o rezolvare greșită, vinovată față de unitatea de dragoste a Tainei Căsătoriei. Deci, dacă o femeie greșește cu altcineva, de vină e trișarea lor, „ferirea” soțului care o împinge la gestul căutării altuia, care să fie corect cu natura, în majoritatea cazurilor de „necredință” a femeii e de vină soțul, că nu și-a umplut casa de copii. Deci, cine fuge de copii fuge de responsabilitate. Și unde fuge? În iresponsabilitate?! Când însă îți iei răspunderea de a rodi copii, Stăpânul vieții îți va ajuta să ai și ce le da mâncare și-ți va asigura și cinstea căsătoriei.

Deci, nici abuzul, nici refuzul, ci o dreaptă socoteală și o conviețuire corectă și cinstită. coh, p-254)

— Abia un bărbat care are cap pe Hristos va fi în stare să-și

înfrângă pornirile pervertirii și să păzească netulburat, în vremea cuvenită, mugurul vieții, de la rodire până la desprinderea deplină de la sânul mamei.

Un atare bărbat păzește fără vrajbă predania pravilei bătrâne, care-l oprește în posturi și sărbători și în zilele asupra lor – ca pe unul ce știe: ce binecuvântează Dumnezeu și ce pedepsește.

Vorbim aci cu toată înțelegerea și cunoștința ce s-a nimerit la îndemână, că bărbații cu un sistem nervos rezistent sunt capabili de înfrânare. Pe când slabii, nervoșii, dezechilibrații devin și mai anormali în urma înfrânării poftelor lor genetice. Persoanele tari se fac mai tari, prin această formă de asceză. Asta o spune Carrel, un mare doctor al timpului.

Iată de ce la căsătorie nu ajunge numai numărul anilor îngăduiți de lege, ci se cere și vârsta credinței în Dumnezeu, prin care, „păzind hotarele legii”, să se asigure stăpânirea peste patimi. Majoratul părților îl decide mintea, nu instinctul; credința, nu necredința; înfrânarea, nu des frânarea.

Viața noastră are trei faze, în dezvoltarea ei: faza vegetativă – până la naștere; faza biopsihică, fără limite precise; și faza spirituală. Mulți nu trăiesc decât primele două faze ale vieții, iar mai sus n-au nici gând s-ajungă. Trăind într-o căsătorie cu aceștia, nu poți fi decât într-un permanent dezechilibru cu cerințele spiritului. Viața acestora e o înjurătură continuă la adresa spiritului, iar pentru partea creștină e un fel de mucenicie fără nădejde sigură.

Creșterea normală desfășoară viața omului în faza spirituală, în trăirea intensă a credinței creștine; abia acum, tinerii ajunși la trăirea creștină a vieții, numai cu aceasta aduc garanții suficiente că în căsătorie vor trăi păzind legile lui Dumnezeu și înfrânând patimile contra firii. <c' p 268>

— Părintele afirmă că între soții creștini trebuie să se stabilească un calendar. Acest calendar era legat de calendarul și valoarea bisericească a zilelor, timp în care soții trebuie să se înfrâneze de la viață conjugală; și anume păzirea zilelor de post, pentru valoarea lor: Miercuri (când arhieriei și bătrânii poporului „s-au-fătuit să-L ucidă...” Matei 26, 3 – 4) și Vineri (când Domnul Iisus Hristos a fost răstignit), zile de aducere aminte cu durere și tristețe, cu post și înfrânare, pentru ce au făcut atunci oamenii Mântuitorului.

E bine să se păzească și Sâmbăta – cu rugăciune pentru cei morți

–, și cu atât mai vârtos Duminica, Ziua Învierii, ce trebuie prăznuită cu bucurii duhovnicești – participarea la Sfânta Liturghie. De asemenea în zilele de pregătire și primire a Sfintei Euharistii, după cuvenita Spovedanie.

Înfrânarea este cerută în toate posturile, în zile de praznice împărătești și ale sfinților; de asemenea când femeia este în stare de binecuvântată sarcină, de alăptare, boală etc.

Această înfrânare este mai întâi de toate o jertfă față de Dumnezeu, de Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Care S-a jertfit pentru noi. Dar este totodată și un timp de refacere a glandelor cu secreție internă, ai căror hormoni contribuie la menținerea echilibrului sănătății duhovnicești și trupești. **(Pr. Nicolae Streza, Sibiu) (MPA p3")**

VICLENIE

— Dumnezeu iartă neștiința, dar viclenia ba. <cl-p119>

VINDECARE

— De unde începe slăbănogirea?

— De la socoteala trufașă a minții. I se pare ei că e mai bine să nu se conducă după poruncile lui Dumnezeu, ci după capul ei, mai bine zis după păcat. Iar păcatul dă cu omul drept în plata păcatului cum ai da cu oiștea-n gard. Tot minte slabă dovedesc și aceia ce nu vor să vie la ștergerea păcatelor; aceia n-au ce aștepta tămăduirea bolilor. Ajută doctorii, dar minții îi ajută Dumnezeu. Dacă oamenii și-ar potrivi purtările după poruncile lui Dumnezeu, care sunt poruncile firii, și n-ar face din legi fărădelegi, ar ocoli, ar preveni toate pacostele necazurilor;

dar așa, drept în ele-și sparg capul; – și apoi umblă plângând... Lasă-te frate condus de un sfat dumnezeiesc, că de nu, capul care n-ascultă odată se sparge și n-are cine-l lega. (CV p-57)

— Vindecarea trupească, întocmai ca și vindecarea sufletească, adică izbăvirea omului din robia păcatului și mântuirea lui, nu se săvârșește fără dorința și fără voia omului. Darurile și binecuvântările lui Dumnezeu se găsesc la îndemâna noastră, a tuturor. E destul să credem în puterea Lui cea mare și să-l cerem cu credință cele de care avem nevoie și vom auzi îndată: „Fie ție după credința ta”. Fără dorința noastră de a ne împărtăși din darurile lui Dumnezeu, care ne stau la dispoziție în sfânta noastră Biserică, aceste daruri rămân ca o comoară ascunsă, iar noi nu ne alegem cu niciun câștig sufletesc. (OHI, p 3 â4)

VIRTUȚI

— Virtuțile nu sunt scopuri în sine. Nu urmărim virtuțile pentru ele însele; ele sunt mijloace pentru dobândirea Adevărului. Și Dumnezeu e Adevărul. <cu, p80)

— Dacă Domnul e ascuns în poruncile Sale, firește că este și în strădania pentru dobândirea virtuților. El este puterea sau sufletul nevoițelor virtuții. (C, p 1421

— Dacă prin porunci Domnul ni se îmbie, așa-zicând, dinafară, ca principiu atractiv, prin virtuți Domnul se manifestă dinlăuntru, ca principiu impulsiv. Porunca ar fi Cuvântul lui Dumnezeu ca îndemnare dinafară, iar virtutea ar fi Cuvântul lui Dumnezeu ca îndemnare dinlăuntru. <ci p 143)

— Nu degeaba virtutea înseamnă etimologic *bărbăție*. Ea a adus o soluție bărbătească a vieții. (Că p 163)

— Virtuțile fariseice tulbură împotriva lor pe Dumnezeu. Căci virtuțile din ambiție și din „slavă” e limpede că nu sunt din har. De aceea dau naștere trufiei fariseice, care-și câștigă pe Dumnezeu împotrivă – precum însuși ne-a spus. Deci trufia cu virtuți, fiind o virtute în pielea goală, sau își dă seama de goliciunea sa și cere acoperământ smerenia (sau dulama lui Dumnezeu, cum o numește sfântul Isaac Sirul), cum ne asigură toți sfinții Părinți. (CV p-28)

— Smerenia – mama tuturor virtuților. (CV P, 67)

WISE

— Visele sunt de mai multe feluri. Sunt câteva vise pomenite în Scriptură și cu tâlcuirea lor. Dintre visele noastre însă, nu luăm de bune decât pe acelea care duc la pocăință. Căci dacă am da importanță viselor în general, ele s-ar înmulți și ne-ar trage spre a asculta mai mult de vise decât de mintea trează și povățuitorii rânduiri. Prețuind în ascuns visele noastre, am apuca ușor pe calea amăgirilor și a părerii ascunse că „am avea dar”. coh. p-4” >

Există visele supărătoare, amestecate cu patimi ale firii omenești, care numai atâta importanță au, că ne arată gunoaiile încă nemăsurate din fire, care mai **268** stau dosite prin ungherele subconștientului, această pivniță sau pod cu vechituri ale tirii omenești.

Mecanismul lore următorul: apar în minte imagini ale vreunor patimi-momelile patimiloriar atunci cenzura minții, paza minții, trezvia, de care zic Părinții, se luptă cu aceste momeli, și, ajutată și de

rugăciunea neîncetată, alungă aceste momeli și ele dispar din sfera luminoasă a conștiinței. Disparația lor însă nu e totală, mai ales dacă au o oarecare bază în firea omenească. Imaginile respinse de cenzura conștiinței se cufundă, așa-zicând, în subconștient, unde mai găsesc și alte imagini măturate de conștiință, și, în timpul somnului, se asociază în mod bizar și alcătuiesc un film al visului, în care tendințele respinse de conștiință (conștiința fiind acum inactivă) se satisfac în fantezia visului. (...)

Visele, prin urmare, sunt viața noastră fără control – stadiul nostru fără logică. Când însă nu avem altă dorință și ideal mai mare decât cea după Dumnezeu, se face o nouă ordine și în împărăția visului. cohi-p-473)

VRĂJI

— Biserica își oprește fiii de la calea lăaturalnică a spiritismului și a vrăjitoriei de toate treptele. <ci-p-68>

— Vrăjitoare-ucenița diavolului. (CĂ, p-66)

— „Ați venit obsedați de vrăjitori; nu vă mai fie teamă de ei! Dacă mergeți la biserică și țineți posturile, n-au nicio putere. Și lăsați-vă de desfrâu astăzi!” (M³ p-59)

VREME

— Mersul vremii atârână de mersul purtării. Deci dacă ne vom înțelege cum trebuie asupra acestui lucru, veți vedea vremea umblând bine; iar dacă voi nu veți schimba purtarea spre bine, mi-am răcit gura degeaba și ne-om usca de secetă. (CV p 83)

— Seceta e un necaz care ustură pământul, dar seacă și curajul omului. E un chip mai aspru prin care Dumnezeu cheamă pe oameni la îndreptare. „La necaz, cheamă-Mă pe Mine, zice Domnul, și-ți voi ajuta ție!” – Și cum putem chema pe Dumnezeu? îl putem chema și cu gura și cu rugăciunea, dar cea mai ascultată chemare a lui Dumnezeu – să știți – e schimbarea purtării: sfințirea vieții.<ev p 83>

— Să nu dați vina pe Dumnezeu că El ne uscă pământul de sub picioare și vlaga din oase. Să nu-I faceți nedreptatea aceasta. Toate necazurile noi ni le-am pricinuit, cu păcatele noastre, și ele sunt urmări și plată îndesată pentru păcate, până vom înțelege la ce îmblăteală ne duc de nas, ca să ne săturăm odată de ele!

Iar precum că necazurile vieții sunt un grai mai aspru al lui Dumnezeu cu oamenii, iată ne stau mărturie cuvintele Scripturii. Sunt 3500 de ani de când sau scris cuvintele acestea, dar mereu rămân

dovada că **noi** silim pe Dumnezeu să ne bată: Levitic 26, 1 – 42. <cv-ți 84>

YOGA

— Când credința se strâmbă, frâna către păcate slăbește (...). Mai mult: se strâmbă înțelesul noțiunii despre bine și rău, în sensul că binele ar fi plăcerea, iar răul ar fi durerea și necazul. Când această strâmbare se instalează în minte, biata minte deschide poarta tuturor păcatelor, care se prezintă cu făgăduința și ambalajul mincinos al binelui sau al naturalului. De aci urmează o îngustare a minții numai către avantaje de acestea mincinoase ale vieții trecătoare de acum și de aici. Cei ce nu s-ar lăsa în această îngustare se trezesc rătăcind cu mintea în doctrine orientaliste, care nu au nici responsabilitatea, nici Judecata din urmă, nicio viață veșnică, ci o dispariție într-un neant numit Nirvāṇa. (°h. p-288>

ZĂMISLIRE

— Fugiți de bărbați când sunt amețiți de băutură, ca de foc. cosg-ți 56>

— A doua zi a ținut un cuvânt de îndrumare pentru credincioșii care erau de față (...); era vorba despre necazurile care le vin părinților prin copii. Le-a zis despre cazuri când părinții sunt responsabili pentru copiii lor, care vin în lumea aceasta cu defecte. A atras atenția asupra faptului de a fi oamenii cununați la biserică, de a avea slujba Cununii, a pus în atenție faptul că soții nu trebuie să consume băuturi alcoolice, deoarece și un pahar de vin, pe care îl bea cineva care după aceea se angajează la conceperea unui copil, este dăunător pentru copilul care urmează să se nască. A atras atenția că, atâta vreme cât cineva care a fost în război și se întoarce acasă și încă mai are visuri cu groaza pe care a trăit-o pe front în timpul războiului, câtă vreme mai are astfel de traume, să zicem, nu are voie să se angajeze la conceperea copiilor, deoarece copiii pot să aibă neputințe de pe urma faptului că părinții nu sunt destul de liniștiți. (*Aritim. Teofil Părăian*) (*Mi p 15*)

Ziceri memorabile

— *Dragostea lui Dumnezeu pentru cel mai mare păcătos este mai mare decât dragostea celui mai mare sfânt față de Dumnezeu.*

— *Cine face curte nu face carte*

— *Să-ți ferești capul de frig și de prostie!*

— *În mintea strâmbă și lucrul drept se strâmbă.*

— *Ceea ce ești vorbește mai tare decât ceea ce spui.*

— Cea mai lungă cale este calea care duce de la urechi la inimă.
— Diavolul prezintă patimile din om ca plăcute și ușoare.
— Un sășet trist este un suflet cu luminile stinse.
— Muștrarea învinge, dar nu convinge.
— Ajutați-mă să vă pot ajuta.
— Dacă tot trebuie să suferim, măcar să nu suferim zadarnic.
— Să nu credeți că veți intra după moarte într-o împărăție în care n-ați trăit de pe pământ!

— Să ai înțelegere față de neputința omenească.
— Mă, nu toți din lume se prăpădesc, nici toți din mănăstire se mântuiesc.

— Unii dintre călugări nu sunt călugări, ci cuiere de haine călugărești.

— Nici abuzul, nici refuzul.

— Oxigen, glicogen, somn, să-ți păstrezi hormonii și să ai concepție de viață creștină. [Concepția de viață creștină, câtă o avem, nestatornicește în gândul și dorința de a ne ridica mai presus de fire, de a îndumnezei firea, prin harul și îndurările și iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Tocmai de aceea folosim și resursele firești, câte le avem la îndemână: aerul (aerul bun), hrana rațională, somnul și energia vitală, pe care nu vrem să o risipim pe plăceri, ci vrem s-o canalizăm spre binele nostru material și spiritual. Așa dorea Părintele Arsenie, care a formulat îndreptarul de viață, pe care l-a predat tinerilor și oricui care vrea să ia aminte la el. (**Părintele Te o/îl Pârâian**)]

— Să-i iubim pe toți oamenii, dar nimic din cele omenești.
— Păcatele se înregistrează în codul genetic al fiecăruia.
— Nu suntem din maimuță, dar mergem cu pași repezi spre ea.
— Neîntrebat nimic nu e bine, nici ce e bine.
— Cât ascuți de Dumnezeu, atât ascultă și Dumnezeu de tine.
— Mai mare este omul în genunchi, decât în picioare.
— Mântuirea se lucrează numai pe ruinele egoismului.
— Toți cei ce umblă după plăceri, de orice fel, nu vor scăpa de primejdii, căci sub orice plăcere e încolăcit un șarpe.

— Să nu vorbești niciodată despre proiectele tale, căci cel rău știe doar ce vorbești, nu și ce gândești, și ți le nimicește.

— Când ești împrăștiat, nu-i bine.

— Un organism topit cu postul nu mai are putere să schimbe

convingerile conștiinței.

— *Mai bine de jumătate din numărul patimilor sunt ale minții. Postul lucrează și asupra acestora.*

— *Să căutăm Ierusalimul din noi, nu cel din Israel.*

— *Bolile încep de la suflet, de la minte, de la concepția despre lume, de la dezechilibrul mintal.*

— *Paralizia lovește de obicei pe cei nesătui de avere și poate fi moștenită.*

— *De obicei pătimesc de cancer cei care nu postesc niciodată.*

— *Fumatul slăbește nu numai plămânii, ci și mintea omului, încât credința nu o mai vezi atât de curat.*

— *Părul pe ochi la băieți și fete le strică și mintea.*

— *Examenale se iau mai ușor în stare de înfrânare, de castitate, pentru că se convertesc mai ușor energiile în inteligență.*

— *Decât cancer, mai bine copii. Iobagii aveau câte 16 copii. Și erau slugi!*

— *Copii născuți numai după distracții și destrăbălări au ieșit răi.*

— *Copiii nejăcuți strică pe cei făcuți.*

— *Cei care opresc copiii de la credință sunt osândiți mai rău ca sinucigașii.*

— *Dacă nu poți vorbi cu copiii despre Dumnezeu, vorbește cu Dumnezeu despre ei.*

— *Din cauza avorturilor ne vor stăpâni ȣiganii.*

— *Tinerii să se mute de la bătrânii care le strică casa.*

— *Vine timpul, și e foarte aproape, când toți preoții vor repara bisericile, iar alții vor construi altele noi, dar nelucrând ei la sufletul omului, vor rămâne bisericile goale, cucuvelele vor cânta într-însele.*

— *Vor veni necazuri mai mari decât Munții Făgărașului.*

— *Sfânta Liturghie mai ține lumea.*

— *Păcatele bunicilor și străbunicilor ca fumatul, băutura, curvia, atinge a treia generație. Să ne cunoaștem străbunii și să ne rugăm pentru ei.*

— *Degeaba postești, dacă clevețești.*

— *Prin discreția evlaviei se pot evita multe conflicte de familie.*

— *Dacă aveți necazuri în casă, în familie, strigați la Maica Domnului.*

— *Citiți Noul Testament mai des.*

— *Când nu vă înțeleg soții voștri, vorbiți mai puțin cu ei despre*

Dumnezeu, dar vorbești mai mult cu Dumnezeu despre soții voștri.

— *Păcatele sunt ținute în dublă evidență, se înscriu de Cer, dar se înscriu și în urmași (în sămânța de om).*

— *Căsătoria a doua de obicei este mai rea ca prima.*

— *Decât fuga de riscurile eredității și decât feririle de a avea copii, mai bine moartea la datorie.*

— *Nu este bine să te bagi în căsătoria cuiva.*

— *Cine este prieten cu paharul nu are rezultate bune în viață. Alcoolul omoară regiuni întregi de celule nervoase din creier. Și ajungi să te împrietenești cu oameni cu mai puțină judecată.*

— *Eu fac muncă de pompier. Salvez ce se mai poate salva.*

— *Au părinții probleme cu copiii făcuți, în contul celor nefăcuți.*

— *Nu îngreuiți norul de păcat al omenirii!*

— *Cine se ține de noi, cu noi va fi.*

— *La Judecata de Apoi, puterea lui Dumnezeu mă va aduce martor că v-am spus câte v-am spus!*

— *Ia țara foc din Prislop!*

— *Când îplinești porunca iubirii, iei foc!*

— *Cine are minte să ia aminte.*

Anexa 1

Momentul morții (ieșirea sufletului din trup)

Părintele Arsenie Boca

Pentru înțelegerea celor ce se petrec la ieșirea sufletului din trup, mult ne ajută teologia chipului și asemănării. Repetăm pe scurt câteva date.

[Date dogmatice]

Omul a fost creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Chipul îl are în însușirile sale sufletești prin natură, iar asemănarea a primit-o ca posibilitate a desăvârșirii prin har, după nevoință. Deci chipul ne este dat, iar la asemănare trebuie să ajungem în cursul vieții. Porunca lui Dumnezeu de la început a fost „crește-ți” și însemna tocmai această ajungere la asemănare prin ascultare și conlucrare cu voia divină. Dar omul, neascultând prin cuvânt, la sfat străin se grăbi cu partea a doua a poruncii, cu „înmulțirea” înainte de a crește. Aceasta i-a adus „îmbrăcarea” în aceste „haine de piele” a căror sfârșit este „moartea”. Una din rugăciunile înmormântării explică aceasta astfel: „Ca această negrăită legătură dintre trup și suflet să se taie și să se desfacă în cele din care a fost alcătuit, adică sufletul să se întoarcă la

Dumnezeu de la care și-a luat ființă, iar trupul să se întoarcă în pământ, din care a fost luat, pentru ca răutatea să nu devină nemuritoare”. Prin neascultarea care i-a adus omului moartea hainelor de piele, a fost întreruptă și posibilitatea creșterii la „asemănare”.

Această stare de lucruri a dăinuit în tot neamul omenesc până la întruparea lui Hristos, noul Adam, Care a fost ascultător până la moarte și „încă moarte pe cruce”. Prin ascultarea Sa, de asemenea încercată de ispititor, am recâștigat iarăși posibilitatea asemănării. Înainte de Hristos n-a fost mântuire și în afară de Hristos nu este mântuire. Numai în Hristos ne putem mântui. Între chip, ascultare, asemănare și mântuire se stabilește o strânsă legătură. Căci nu ne putem mântui numai cu chipul, fără asemănare, nu putem spori de la chip la asemănare fără ascultare și nu putem asculta prin natură, fără Hristos.

Deci, ascultarea Lui cea până la jertfă ajută și ascultării noastre, întoțind-o în ascultarea originală pe care o pierdusem toți în Adam. Ceea ce am pierdut toți în Adam recâștigăm individual în Hristos. De aceea e numit creștinismul o a doua creație a lumii. Moartea totuși dăinuiește și după Hristos. Dar acum nu mai are sensul osândei, ca plată a neascultării, căci ascultarea lui Hristos – jertfa – a transformat moartea în eliberarea de patimi.

Jertfa Mielului nevinovat a biruit moartea, care până aici se întindea și asupra sufletului nemuritor, ținându-l închis într-o stare de iad. Învierea lui Hristos a biruit moartea pentru noi, lăsându-i morții puterea numai asupra trupului, „care nu se supune lui Dumnezeu și nici nu poate”, iar pentru suflet făcând-o și înviere. Învierea lui Hristos mai este totodată și certitudine religioasă a învierii celei de obște, a cărei începătură S-a făcut Domnul Hristos. Deci Hristos, prin jertfa Sa, a câștigat biruință asupra morții în toată extinderea sa, iar biruința ne-a dat-o nouă. Cu puterea ascultării Sale, a restabilit chipul ce se desfigurase, am văzut slava asemănării, „slava Sa”, „ca a unui Dumnezeu”. A restabilit asemănarea originală a omului cu toate urmările acestei restabiliri.

Cu aceste câteva date dogmatice putem înțelege ceva mai bine și cele de la ieșirea sufletului și cele de pe urmă ale omului. Pentru o mai clară înțelegere a lucrurilor, împărțim descrierea faptelor ce se petrec în două situații extreme, lăsând subînțelese treptele intermediare, a căror variație este aproape infinită.

— O extremă o formează starea sufletelor care, în cursul vieții pământești, n-au avut nicio grijă de mântuirea lor, au fost numai trup, numai natură, numai chip.

— Cealaltă extremă o formează starea sufletelor care, în starea vieții pământești, au alergat la „Ținta Hristos”, au biruit trupul prin duh, prin nevointă și har și-au depășit natura și în dar au primit cununa alergării: asemănarea, desăvârșirea, slava îndumnezeirii.

[Sufletul omului trupesc]

1. Să luăm lucrurile cum se petrec ele în prima extremă: trupul slăbește, legătura materiei se subțiază, relația cu veacul acesta se stinge, fie pe calea bolii, fie pe calea ascezei. Dacă omul a trăit mai mult după firea pământească, la sfârșit prezintă o înfățișare de înfrânt, de amărât, dar și de „arătare”. Dă impresia unei absențe a sufletului într-un rest de om. În realitate, sufletul e încă în trup, dar nefiind dezvoltat după natura sa. Pipernicit ca rosturi ale sale în trup, avem această impresie de absență, de „dus”. Omul natural, omul trupesc nu-și vede sufletul, abia își constată chipul, însă fără să-i confirme obârșia. Nu-și poate face o idee clară despre suflet, deși el există în trup, care-i este sufletului ca o temniță ce-l ține în întuneric. Când trupul slăbește ca putere de temniță asupra sufletului și vremea ieșirii sale din lumea aceasta se apropie, sufletul ia cunoștință de sine într-un mod violent, trezindu-se ca făptură spirituală-deci imponderabilă-ce stă pe prag de conștiință de sine între două lumi. Abia acum sufletul se vede pe sine, spre deosebire de vremea ce o petrecea în trup. În trup, el împrumută acestuia energia specifică a simțurilor. În baza energiei sufletului, trupul e viu, sănătos și capabil de o viață de relație cu lumea dinafară. Când omul, prin modul pământesc de viață, pe care l-a considerat singurul real, a neglijat sau a tăgăduit sufletul și celălalt tărâm al existenței, acum, la întâlnirea violentă cu această lume de dincolo, crezută de el fictivă, strigă, așa-zicând, de spaimă sau de uimire. Acest țipăt se răsfrânge și în trup ca un ecou în pădure, iar cei ce stau prin preajmă zic, auzind aceste frânturi, că aiurează (delirează). Ce se petrece de fapt?

Sufletul în preajma ieșirii din trup capătă vedere specifică naturii sale spirituale, prin care se vede pe sine mult mai clar de cum ne putem vedea noi în oglindă. Această nouă vedere are un plus, față de a noastră, o dimensiune morală, așa-zicând. Acum se descătușează funcția morală a conștiinței, „unde” era sădită energia latentă a

asemănării și a cărei existență o simțim și prin vălul trupului. Trupul rămâne în sine inutil și neputincios, dar acum el e „legat” de o faptură spirituală descătușată, extrem de impresionată, uluitoare, care-l poate face și pe el capabil de acțiuni și rezistențe neobișnuite în mod normal. Această faptură imponderabilă, eliberată de legea gravitației, în baza căreia corpurile au greutate, nu e nicidecum statică.

Acum începe dinamica unui dialog interior aprins între lumina conștiinței și întunericul neființei, cel înscris în făptura sa de către patimile fixate în trup și de către alte amăgiri, după cum omul și-a condus viața sa pământească sub aspect moral. Păcatele, aceste înfrângeri morale, aceste dovezi de necredință, puteau fi șterse de pe „haina” sufletului în cursul vieții, dând ajutor luminii conștiinței cu puterea dumnezeiască din Sfintele Taine, în care în mod acoperit este Hristos – dar acum aceasta nu se mai poate. Toate acestea stârnesc o contradicție cumplită, insuportabilă, fără ieșiri și fără termen. Faptul acesta îi face pe unii să strige cu un huiet sinistru, prelung, ca de nebun.

Trezirea neașteptată a sufletului pe celălalt tărâm, al celei mai intense conștiințe a existenței – declanșarea acelui dialog cumplit, ucigaș, între „chipul” structurat cu negrijă în viața pământească și „asemănarea” sădită în conștiință, dar aflată acum fără niciun conținut, o conștiință „goală”, fără haina luminii divine a fapturilor cerești, întâlnirea brutală în cale a fapturilor cerești corespunzătoare chipului și asemănării cărora s-a făcut, toate acestea sunt fondul huietului sinistru, pe care trupul nu l-ar fi putut suporta ca durată și intensitate în cursul vieții normale. Acum el este jucăria unor puteri care-l depășesc.

Locul din psalmi: „Omul în cinste fiind și nepricepând, alăturatu-s-a dobitoacelor celor fără de minte și s-a asemănat lor” (Psalmul 48, 21) capătă acum o fioroasă realitate. Cei cumpliți la chip se reped să-l ia în primire, zicând că „Nouă te-ai dat!” și „Nouă ne ești dat!”, de urâtul cărora spaimă mare cuprinde sufletul, care însuși pe sine se vede la fel de cumplit, de fioros și de urât. Acum întinde mâinile după ajutor și-i strigă pe toți și „nu-i cine să-i ajute”, căci „nevoie mare a cuprins sufletul” (din rugăciunea înmormântării).

Suferința sufletului începe brusc de la această constatare a chipului său demonic în care s-a structurat prin necredință, prin împotrivirea față de jertfa lui Hristos, pe care trebuia să o primească

„În fiecare zi”, prin umilă și statornică lepădare de sinea sa cea deșartă.

Acum se vede brutal: plin de sine ca un demon, muncit de sila de a petrece cu ei, alți plini de sine. Se vede țesut de patimile lor care i se păreau lui „viața”, dar erau „moartea”. Vede iluzia și amăgirea patimilor, care i se păreau „adevăr” dar care acum se lămuresc că au fost omorârea vieții celei adevărate. Deznădejdea și trufia îl macină cumplit într-o contrazicere de iad. Cele deșarte, după care alergase orbește o viață, i-au adus acum mintea prinsă pentru eternitate în preocuparea cu nimicul sau neființa. Acum, patimile, nemaiaivând posibilitatea satisfacerii prin trup, se „satisfac” în gol crescând la intensități fantastice și chinuind fantastic sufletul într-o muncire fără ieșire: acesta este iadul. (...)

[Sufletul omului duhovnicesc]

2. Cea de-a doua extremă a stării sufletelor la ieșirea din trup. Începem cu o precizare în plus a noțiunii de conștiință și a noțiunii acelui „dincolo” al existenței, cu care și conștiința are o tangentă. Conștiința, cuvânt cu cuvânt, înseamnă „a ști împreună”, „cu știință comună” între cei doi termeni ai religiei: Dumnezeu și omul. Este ochiul lăuntric ce vede în două părți (înspre Dumnezeu și înspre om), cu sediul în suflet. Acesta, prin natura sa, califică totul cu o dimensiune morală.

Este ochiul comun, al nostru și al lui Dumnezeu, sădit în adâncul ființei noastre, o ultimă stea din rai, rămasă pe cerul nostru metafizic – dincolo de cele văzute –, fața noastră duhovnicească, pe care o răsfrângea asemănarea, adâncul ființei pururi întors către Dumnezeu, de la care primește energia slavei Sale, care poate să răzbească prin toate învelișurile de piele ale trupului, încât se făcu văzută „strălucirea slavei lui Dumnezeu pe fața lui Moise” și a altor sfinți aleși ai lui Dumnezeu – până aproape de zilele noastre, pe fața Sfântului Serafim de Sarov.

Partea dinspre noi a acestui ochi se poate și îmbolnăvi, în înțelesul că-i slăbește vederea morală, până la a nu mai vedea deloc. Aceasta se întâmplă în urma faptului că omul respectiv n-a mai vrut să ia în seamă „muștrarea conștiinței” pentru înfrângerile sale morale. Ca urmare, vederea morală i se atrofiază. Dar se poate întâmpla și mai rău: după o perioadă de orbire a conștiinței, energia să răbufnească cu violență și să strice și chipul, adică echilibrul și buna funcționare a facultăților sufletești, exprimat prin sistemul de relație al trupului cu

sine și cu lumea.

Ca atare, se înțelege că ochiul conștiinței este ochiul sufletului și că această vedere a lui, după ieșirea din trup, nu se mai împiedică de materie, vede prin ea; nu se mai oprește de timp, vede trecutul unei vieți comprimat într-o clipă, distanțele nu-i mai sunt o stavilă, deși nu are o mobilitate și o atotprezență.

Așa este acest „dincolo”: eliberare de îngrădirile trupului, spațiului, masei, greutateii – fără ca totuși să fie topire sau destrămare a ființei. Pentru comparație, e dată într-o carte întâmplarea unuia care făcuse niște rele pentru care e prins și închis. Stătu o vreme la închisoare, apoi de aici la judecată, unde este judecat și trimis cu toată rânduiala la spânzurătoare. A ajuns la locul de osândă, iar la urmă i se trece frânghia peste cap. Când simți frânghia pe gât, deschise ochii, trezit din vis de o bucată din tencuiala care căzuse din tavan tocmai pe gâtul lui. Toată istoria visată de 276

el, care cuprindea vreme îndelungată, se petrecuse în fracțiuni de secundă.

Așa este și cu ieșirea din durata pământească în coordonatele celuilalt tărâm al existenței. Dincolo, înaintea lui Dumnezeu, „o zi e ca o mie de ani și o mie de ani ca o zi” (II Petru 3, 8). Dacă este zi petrecută în chin, e ca o mie de ani, iar dacă este în bucurie, o mie de ani e ca o zi – căci „dincolo” nu mai e timp matematic sau astronomic, ci trăirea în durata morală a existenței pe care revelația o transcrie cu această paradoxală expresie.

Acum se deschid înțelesuri și perspective largi ale împărăției lui Dumnezeu, care este înăuntrul nostru. Faptul că conștiința noastră are o față pururi întoarsă către Dumnezeu, a Căruia oglindă se face, ne explică posibilitatea asemănării, a desăvârșirii și a îndumnezeirii. Pe de altă parte, suntem botezați și îmbrăcați în Hristos și temple ale Duhului Sfânt, fiind nevoitorii pe calea ascezei, a dreptei credințe și a bunei povățuiri. Am biruit trupul cu puterea Duhului, făcându-l până la urmă, din râvnitor al patimilor, ascultător supus Duhului.

De aici începe toată deosebirea cu privire la cele ale diferitelor mutări din lumea aceasta. Sfinții toți s-au nevoit întins și susținut spre a stinge patimile din trup – a curăți mintea și inima de slava cea deșartă, sau pentru lepădarea de voia lor, ca să facă loc lucrării Duhului Sfânt în sufletul, mintea și inima lor. Așa, cele nevăzute de „dincolo” prindeau viața sufletului și chipul devenea asemănare,

răzbind vălurile trupului, subțindu-l, împrumutându-i însușiri duhovnicești, pentru mari faceri de bine și fapte ale iubirii de oameni cum ar fi, de pildă, faptele de ajutor la distanță ale Sfântului Nicolae sau ale unor părinți din pustia sketică. E clar că atotprezent numai Dumnezeu în Treime închinat este și, ca atare, numai El știe necazurile și nedreptățile răbdate pretutindeni de robii Săi, care I se roagă de izbăvire. Dar, oricât de nevăzut s-ar părea, Dumnezeu mult iubește și dorește să petreacă cu oamenii în inima lor și să-i pună unii pe alții să-și ajute pe căi naturale sau pe căi supranaturale, El făcând totul prin mâinile sau prezența „văzută” a lor. De aceea, trupul, cu cât este mai ascultător de Duh, cu atât e mai subțire și devine din ce în ce o unealtă mai bună a lui Dumnezeu, „în mână” iubirii Sale de oameni, și rămâne ca atare și după mutarea lor din lumea aceasta. Deci, în cele de pe urmă ale trăitorilor după Duh, care au realizat cel mai bine nevoința asemănării, trupul, deși a ajuns neputincios, începe să iradieze viața cea lăuntrică a sufletului până la măsuri de slavă dumnezeiască. Un suflet luminat lăuntric acționează asupra trupului, făcându-l și pe acesta luminos, chiar mai multă vreme, cum avem chipul strălucitor „ca fulgerul” al Sfântului Sisoe, când se muta acesta la Domnul. Domnul Hristos era prezent, iar nevoitorul se lumina de lumina dumnezeiască de pe Tabor a Slavei Schimbării la față a Domnului. Nevoitorul se ruga să fie îngăduit să se mai pocăiască puțin. „Tu mai ai nevoie de pocăință, Părinte?” ziseră cei din jurul său; iar el răspunse „Cu adevărat, încă n-am pus început bun” și s-a săvârșit în dumnezeiască lumină. Poate că acesta a fost nevoitorul care l-a determinat pe Sfântul Ioan Scărarul să spună că „desăvârșirea e o prăpastie de smerenie”.

Dacă la sufletele celor trupești vin cu silnicie vameșii de tuci ai unui cer de catran, sufletele dreptilor se trezesc înconjurată de făpturile luminii, de sfinți și cântarea cerească. Uimiți de dumnezeiască frumusețe de care sunt atrași și înșiși străbătuți, ca dintr-un extaz se strămută din cele de aici la veșnicele lăcașuri.

După dumnezeiască economie, trupurile lor pot primi în continuare harul tămăduirilor de boli, al izvorării de mir, al ocrotirii de cetăți și alte haruri, ca și confirmare a iubirii de oameni a sfinților, activă și după mutarea lor din trup. Atingerea în viață a nepătimirii, a izbăvirii de patimi prin focul smereniei și conlucrarea Duhului Sfânt, au ca urmare buna mireasmă și harul atingerii de un suflet îndumnezeit. Sfântul Serafim, în serafica sa iubire de oameni, pe care-i

numea „bucuria mea”, îi îndemna să vie cu necazurile și la mormântul lui și să i le spună, ca și cum el ar fi de față, căci va mijloci la Dumnezeu pentru alinarea lor.

Cu aceste date înțelese, începe să se facă lumină în problema fundamentală pentru tot omul: mântuirea. Adevărat că în Hristos „în dar suntem mântuiți”, însă darul mântuirii, câștigat de jertfa lui Hristos, ni-l însușim cu mare nevoie, vreme de-o viață.

Niciodată nu putem zice pe pământ „de-acum suntem mântuiți”, pentru că încă zicând acestea, ne împiedicăm și cădem. Îngerii duceau la cer sufletul Sfântului Macarie și în văzduh îl întâmpinau dracii și ziceau: „Ai scăpat de noi, Macarie” și el răspundea: „Încă nu am scăpat, ci îmi mai trebuie ceva”; și intrând pe ușile raiului, s-a întors către ei zicându-le: „Abia cum am scăpat de voi!”

Această întoarcere a sufletului în Rai este mântuirea. Pentru dobândirea ei, „știind lui credem”, punem toată osteneala, și fizic, și cu mintea; cerem ajutorul lui Dumnezeu și punem toată viața înaintea Domnului nostru Iisus Hristos, Care ne-a chemat și ne-a ales din lume. Faptul că se nasc contemporani o serie de oameni, că aceștia se întâlnesc și se angajează împreună la un anumit mod de viață, că cei mai încercați îi ajută pe ceilalți, nu e nicidecum un fapt întâmplător, ci un fapt cu tâlc și orânduire dumnezeiască. Dacă modul de mutare al unuia dintre noi ne-a pus pe toți pe gânduri și de aici am înțeles taine ale vieții și ale morții, e limpede că aceasta e cu dumnezeiască rânduire, spre folosul tuturor. Nevăzut, Dumnezeu este cu noi, ne are de grijă și ne învață. Ca atare, reînnoim făgăduințele noastre de conștiință, limpezindu-ne alergarea spre „Ținta Hristos”.

[Lepădarea de sine, cheia câștigării prilejurilor de îmbogățire în Dumnezeu]

Toți termenii „grii” folosiți până aici ne sunt dați în diferite porunci, pentru a ne ocupa în mod practic de ei. Totul începe de la ceva posibil și neînsemnat, dar duce, cu anii, cu stăruință și cu dragoste, până la culmi de lumină dumnezeiască. De pildă, asemănarea este nevoia îndumnezeirii care se adună în suflet, cu migală, câștigând prilej după prilej, comportare după Duhul Sfânt, sau după cum ar face Domnul Iisus, nu după omul sau după patima din noi. Patimile slăbesc cu postul și cu rugăciunea neîncetată, se ard cu smerenia cea din ascultare și cu a ține în conștiință pe celălalt ca fiind mai bun.

Lepădarea de sine – crucea firii pământești cea din fiecare zi și

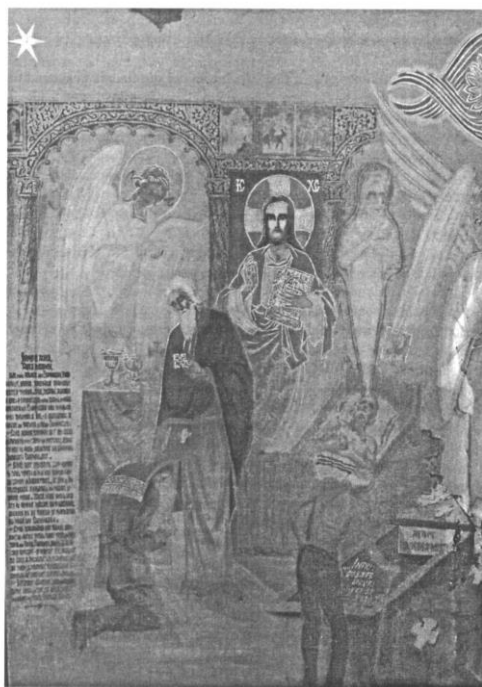
condiția fundamentală a urmăririi lui Hristos – e cheia câștigării prilejurilor de îmbogățire în Dumnezeu. Căci ne lepădăm de voia noastră pe toate cărările, ca să facem „loc” lucrării Duhului Sfânt în noi, care se roagă „negrăit” pentru noi și lucrează mântuirea noastră în anii vieții.

Împlinind cu convingere și cu dragoste această condiție fundamentală cerută de Domnul Iisus a lepădării de sine, în scurtă vreme pricepem că pe El îl câștigăm câștigând prilejurile, și câștigăm totodată și desprinderea noastră de trupul patimilor și de „lume”, după cuvântul unei preasfințite fețe care zice că oricât de paradoxal ni s-ar părea, pentru aceasta ne-am născut în lumea aceasta, „ca să învățăm a ne desprinde de ea”. Desprinderea deci, nu prinderea sau cuprinderea.

Putem și ști în ce măsură suntem pe cale, în adevăr și în viață; semnul e măsura smereniei – când Atotprezența lui Dumnezeu în Treime închinat devine un fapt de conștiință și de trăire a noastră, chiar și între mărunțișurile de toate zilele. Sentimentul și conștiința trăirii dogmatice a lui Dumnezeu ca Atotprezent (Aici eram, dar dacă nu M-ai chemat...”), ne curățește inima până la măsuri de trăire mistică și vedere dumnezeiască.

În altă ordine de idei, trăirea în prezența vie a lui Dumnezeu Iisus ne aduce și alte daruri, ne unește duhovnicește cu toți nevoitorii care mai înainte de noi au dobândit mântuirea și le câștigăm și rugăciunile, și rudenia lor spirituală. Gândindu-L și trăindu-L pe Dumnezeu viu și de față, devenim din ce în ce mai odihnitori de Dumnezeu în inimile noastre. Ochiul conștiinței se deschide la noi lumini, mintea se luminează de har și primim, din vreme în vreme, încă de aici, evidența vieții celuiilalt tărâm al existenței. <MD pp 13M45)

*Spovedania sau „judecata de bunăvoie”
Scenă din pictura bisericii Drăgănescu*

280

Anexa 2

Cum spovedea Părintele Arsenie

Pi: Nicolae Streza

Marea mișcare religioasă pe care a înfăptuit-o Părintele Arsenie la Mănăstirea Brâncoveanu este lucrarea Sfântului Duh, pe care Acesta a înfăptuit-o prin marea personalitate de duhovnic iscusit și încercat, prin har și adevăr, de trăire, simțire și osteneală a acestuia. Dacă Părintele Arsenie impresiona ca liturghisitor, ca predicator, apoi harul său de mare duhovnic a pătruns în inimile și sufletele zecilor de mii de credincioși, ce și-au plecat genunchii i lor înaintea scaunului de spovedanie al Sfinției sale, prin care viața lor s-a schimbat în bine, au devenit conștienți de sensul vieții lor de creștini. (...)

Deși găsim multe cuvinte despre spovedanie în *Cărarea împărăției*, totuși, Părintele Arsenie nu spune felul practic pe care-l folosea. Acest lucru îl știu numai cei ce s-au mărturisit ca penitenți înaintea marelui duhovnic ce a fost Sfinția Sa.

Dar iată cum proceda, în chip practic.

1. Primul moment era: ***alegerea pentru Spovedanie.***

După terminarea predicii din Duminici, tot poporul se aduna în fața bisericii mănăstirii. Părintele se așeza chiar în ușa pridvorului și alegea circa 60 – 70 de persoane, pentru Spovedania din săptămâna următoare, în felul următor: „Ia-mă și pe mine, Părinte!” – strigau unii; și unora le făcea semn să intre în biserică. Altora Sfinția sa le făcea semn, pe alții îi chema pe nume, potrivit darului înainte vederii pe care-l avea. Pe unii care se înghesuiau fără să li se fi arătat un semn, îi oprea. (...)

După ce cei aleși intrau în biserică, le spunea celorlalți să stăruiască, că și pe ei îi va alege, dar să știe că pentru aceasta trebuiau să vină la mănăstire făcând 150 km pe jos, adică drumul de la satul Sâmbăta de Jos până la mănăstire, care era de 15 km, de zece ori; adică cel puțin cinci drumuri dus și întors; să se pregătească prin post și rugăciune și va trebui să stea o săptămână la mănăstire, postind, până ce le va veni rândul la mărturisire.

V>

2. Urma al doilea moment: ***citirea molitvei pentru Spovedanie***, după în drumarea din Agheasmatar sau Molitvelnic.

Îmbrăcat în toate veșmintele preoțești, credincioșii aleși stând în genunchi, pe lespezile de piatră ale pavimentului, citea toată rânduiala Mărturisirii, cele două rugăciuni de dezlegare de păcate, la care adăuga „Rugăciunea de dezlegare, pe care o citește arhiereul sau duhovnicul, pentru iertarea păcatelor celor de voie și a celor fără de voie și pentru tot jurământul și blestemul”, dar cu atâta trăire și chiar plâns, de mila păcatelor celor prezenți, care și ei pătrunși de pocăință, unii își plâneau păcatele săvârșite încât, după ce se ridicau, lespezile din fața lor se vedeau udate de lacrimi. Toți cei prezenți erau cuprinși de fiorul tainei ce se săvârșea cu fiecare.

3. Urma al treilea moment: ***cuvântul de învățătură la molitvă.***

Acest moment era extraordinar și plin de încărcătură duhovnicească pentru trezirea conștiinței fiecăruia din cei prezenți, pentru a face o mărturisire sinceră, cu părere de rău pentru păcatele și

greșelile săvârșite – prima dată o mărturisire generală de la cea mai fragedă vârstă conștientă (cam de pe la trei-patru ani) până la data respectivă – și hotărârea de a se îndrepta pe calea cea dreaptă și bună. Dar cum era ascultat și priceput de cei prezenți acolo acest cuvânt – e greu de descris.

Cuvinte de învățătură înainte de Spovedanie

Pentru ilustrare voi cita (Cuvinte la Molitvă, Prislop, 1949): „*E ultimul cuvânt pe care vi-l spun. Nu te simți aproape de oameni ca după Cruce! Dar nouă nu ne-a rânduit, căci nu suntem vrednici. Am vrut să vă țin ieri acest cuvânt, dar am vrut să aleg oamenii care vin pentru mântuirea sufletului, pentru ca să nu spun în vânt. Eu nu vă dau canoane ca ceilalți preoți: metanii, rugăciuni, post. Ci vă îndemn să vă schimbați purtările, să-i mulțumiți lui Dumnezeu pentru Crucea care v-a dat-o... Vreau să schimb lacrimile voastre în bucurie, mulțumind lui Dumnezeu de toate durerile, pentru că, schimbându-vă purtările, vă veți bucura. Unii cred că rugăciunea înseamnă a sta în genunchi, a rosti din gură și gând: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul». Dar rugăciunea cea adevărată este a te simți mulțumit și a-ți deschide sufletul și să te simți aproape de Dumnezeu. Iar care o face pe aceasta: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu...», Dumnezeu să le ajute».*

„*Cei care au dureri, suferințe, sunt cei distinși pentru împărăția lui Dumnezeu, pe care i-a ales Dumnezeu. Dometrie, un călugăr de la Sfântul Munte Athos, era foarte vesel, tot timpul cânta. Într-o zi l-am găsit în chilie plângând. L-am întrebat de ce plânge și mi-a răspuns că l-a părăsit Dumnezeu. Eu l-am întrebat: «Cum?». Și mi-a zis: «Nu mai am niciun necaz, sunt scutit de supărări». Care din noi am plânge pentru faptul că ne-a părăsit Dumnezeu, în cazul că ne-a luat Crucea? Căci nu v-a bătut nimeni piroane în mâini și nici cunună de spini nu v-a pus pe cap. Sfântul Apostol Pavel zice așa: «Roagă-te neîncetat, muncește neîncetat și mulțumește neîncetat pentru toate bucuriile și durerile ce ți le-a dat».*

Viața aceasta nu e numai pentru a strânge averi sau numai pentru a te îmbrăca, căci nu aceștia sunt oamenii fericiți, ci aceia care au o cruce de purtat. Mă doare faptul că sunt unii care se supără pentru suferințele pe care le au din cauza bolilor, sau că nu sunt înțeleși în familie, dar puțini sunt aceia care vin pentru mântuirea sufletului. (...)

Cuvintele de învățătură, la molitva celor ce urmau să se

mărturisească, erau întotdeauna originale și se axau pe ideea că creștinul greșește, păcătuiește față de Dumnezeu, dar Spovedania este judecata milostivă a lui Dumnezeu cu fiecare, dacă dă dovadă de părere de rău, de pocăință pentru păcatele săvârșite, dacă le mărturisește sincer pe toate și cu hotărârea de a se îndrepta și, astfel iertat de Dumnezeu, prin reprezentantul Său, duhovnicul, și împlinindu-și eventualul canon și în primul rând schimbându-și felul de a trăi, ca creștin adevărat, mergând astfel până la sfârșitul vieții pe acest drum înțelept, se poate considera fiu al lui Dumnezeu și-și poate asigura, prin credință, fapte bune și har, prin ascultarea de duhovnicul său, pe care îl va căuta toată viața, mântuirea sufletului și viața cea veșnică.

După cuvântul de lămurire, spunea celor ce erau aleși să rămână o săptămână la mănăstire și să se prezinte zilnic, pentru Spovedanie, câte 10 – 12 persoane, la ușa bisericii; ceilalți să lucreze fie la grădina de zarzavaturi, fie la uscat fân, fie la alte lucrări necesare mănăstirii. Fiecare, dacă este la prima Spovedanie, va trebui să-și facă un examen al vieții, din copilărie până la data primei Spovedanii. Cei ce s-au mai spovedit vor trebui să facă acest lucru de la ultima Spovedanie, evaluându-și, cu ajutorul Părintelui, schimbarea în bine sau căderile. (...)

Cadru deosebit, încurajare și blândețe

Felul acesta nou de a spovedi al Părintelui Arsenie impresiona pe penitenți până la lacrimi. Părintele stătea înveșmântat cu toate veșmintele preoțești, pe un scaun de spovedanie, aproape de iconostas, având alături o măsuță cu un sfeșnic de lumânare aprinsă, o Cruce și Biblia. Apoi, cu fața veselă și încurajatoare, poftea pe penitent să stea în fața Sfinției sale, în genunchi, privind spre dânsul, și cu blândețe îndemna la mărturisirea păcatelor.

La prima Spovedanie cerea o spovedanie generală, din cea mai conștientă vârstă a copilăriei și până la data respectivă. Se interesa în primul rând: cine ești, de unde ești, starea (căsătorit, necăsătorit), văduv, monah, preot, legalitatea căsătoriei, gradul de rudenie la cei căsătoriți, după caz, studiile etc. pentru a ști cu cine are de a face. Starea lui sub aspect religios și moral.

În timpul Spovedaniei, privind starea morală și de păcătoșenie, intervenea acolo unde socotea necesar, uneori ajutând pe penitent și amintindu-i de fapte pe care fie că le uitase, fie că le ținea sub tăcere.

Era așa-zisul „dar al înainte vederii”, cu care Sfântul Duh îl dăruise pe Părintele Arsenie. Avea capacitatea să-ți spună cum ești, chiar și numele și alte lucruri din viața ta. Dar câtă deosebire între acest dar al Părintelui Arsenie și așa-zisul dar al unor preoți cunoscuți ca „păscălieri” și „praviliști” (din diferite colțuri ale țării, care sunt un fel de ghicitori-proroci) căutați de credincioși cu slabă conștiință creștină, ignoranți, care-i caută la diferite necazuri, să le spună ce e cu ei, viitorul etc. Și care-și exercită acest „dar” pe taxe pecuniare îmbogățindu-se pe seama credulității și naivității celor ce-i caută.

Acest dar al „înainte vederii”, Părintele Arsenie îl folosea numai în cazuri mai deosebite, spre folosul duhovnicesc al penitenților. Când era vorba de un om mai în vârstă, cu o viață mai tumultuoasă și cu probleme mai deosebite, Spovedania acestuia dura chiar ore întregi, numai și numai spre a descifra tot răul din viața acestuia și spre îndreptarea lui.

Recomanda schimbarea vieții și căuta să vadă progresul de la o spovedanie la următoarea

Celor spovediți o dată la Sfinția sa, le cerea să se spovedească apoi în toate Sfintele Posturi, în Sărbători mari, și să vină la scaunul spovedaniei ori de câte ori simt necesar sau au o problemă spirituală mai deosebită.

O atenție deosebită dădea celor căsătoriți și uneori îi chema împreună la Spovedanie, spre a limpezi problemele ce se ivesc, adesea, între soți. Călugărilor, studenților în teologie, intelectualilor, le dădea o atenție sporită și trata pe fiecare după gradul lui de cultură.

Recomanda tuturor schimbarea vieții printr-o conștiință creștină precisă și căuta să vadă, la următoarea spovedanie, progresul făcut. Avea o memorie excepțională, recunoscând pe fiecare ce mergea a doua oară sau de mai multe ori și știa ce progres a făcut, dând din nou recomandările știute: rugăciune, post, cercetarea sfintelor biserici în Duminici și sărbători, să nu lucreze în zilele de sărbători (mai ales țăranilor liberi), să nu înjure de Dumnezeu, să nu-l pomenească pe cel rău. Spunea adeseori, că „oamenii caută minuni și pe așa-zișii făcători de minuni, dar cea mai mare minune este schimbarea vieții după modelul Domnului Iisus Hristos”.

Cei ce se spovedeau, șezând în genunchi, se uitau spre Părintele care, privind și el spre fața penitentului, își dădea seama de sinceritatea și conștiința cu care se spovedea.

Urma apoi cuvenita dezlegare de păcate. Părintele se scula în picioare, pune epitrafilul pe capul celui ce se spovedise și mâinile Sfinției sale și rostea pe un ton clar și precis: „Domnul Dumnezeu nostru Iisus Hristos, cu harul și îndurările iubirii Sale de oameni, să te ierte pe tine fiule... (N) și să-ți lase ție toate păcatele. Și eu, nevrednicul preot și duhovnic, cu puterea ce-mi este dată, te iert și te dezleg de toate păcatele tale, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin”. Penitentul se scula în picioare, săruta Sfânta Cruce și uneori mâna Părintelui, care-l slobozea cu bunătate și blândețe, încurajându-l că Dumnezeu îl va ajuta să-și schimbe viața, dar și el să facă eforturi în direcția aceasta.

Înainte și după împărtășire

Tuturor celor aleși pentru spovedanie într-o săptămână, le recomanda să stea la mănăstire, să participe la slujbele de dimineață și seară, să mănânce ce pot de post, cu oarecare abstenență, dar nu post total o săptămână, cum afirma un necunosător, într-un ziar. De asemenea să participe în timpul liber la munci, fie în grădina de zarzavaturi, fie la cea de pomi sau alte munci necesare la mănăstire și gospodăria ei.

Duminica următoare, toți cei spovediți se împărtășeau în biserica mănăstirii după rânduiala amintită.

Un lucru trebuie amintit: după împărtășanie, Părintele cerea tuturor să stea în picioare și să înțeleagă marea Taină a împărtășirii, când în ființele lor se află Trupul și Sângele Domnului, de fapt Domnul Hristos viu, și nu trebuie să îngenuncheze, căci Hristos este în ei. (Am văzut cum unii preoți, după împărtășirea credincioșilor, spunând rugăciune de mulțumire, le cereau acestora să îngenuncheze...).

După rugăciunile de mulțumire adresa tuturor celor împărtășiiți un scurt cuvânt de îmbărbătare, de încurajare pe drumul desăvârșirii spirituale și a luptei ce le stă înainte ca o cruce tuturor și să mulțumească Domnului Iisus Hristos, care i-a învrednicit de acest mare dar al primirii în ființa lor a Amanetului vieții veșnice și așa, într-o stare de euforie duhovnicească, îi slobozea... pentru predica ce urma.

Toate aceste realități și fapte le-am trăit personal, împreună cu mulți alții, de fiecare dată, după prima mea spovedanie din anul 1942 și apoi până în anul 1949. (...)

Regenerarea conștiințelor prin Spovedanie și împărtășire

De foarte multe ori, în predici, Părintele ne-a arătat importanța Spovedaniei și împărtășirii, pentru posibilitatea desăvârșirii omului prin Sfintele Taine, lucru aprofundat în *Cărarea împărăției*. Astfel, despre împărtășire spune: „*Prin Sfânta împărtășanie, îl primim pe însuși Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, ca Mântuitor din primejdia ce o avem cu vrăjmașul și pustiitorul vieții*”. (*Cărarea împărăției*, p. 141). Spovedania și împărtășania au importanță nu numai pentru viața noastră de aici, dar și pentru destinul nostru veșnic.

Credincioșii, și cu atât mai mult preoții, trebuie să aibă mereu în conștiință valoarea acestor Taine subliniate chiar de Mântuitorul, Care despre „Pâinea Vieții” (Ioan 6, 35), care este Sfânta Euharistie (împărtășanie), a afirmat: „Eu sunt pâinea cea vie care s-a pogorât din cer. Cine mănâncă din pâinea aceasta viu va fi în veci. Iar pâinea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este trupul Meu... Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi” (Ioan 6; 51, 53).

Părintele Arsenie accentua mereu importanța acestor idei și proceda în consecință, învățând și pe alții să procedeze așa, învățând pe credincioșii lor cum trebuie să se spovedească și împărtășească. («i <t> <KnMA, pp.43 – 55)

Părintele Arsenie Boca – note biografice

1910, 29 *septembrie*. Se naște în satul Vața de Sus, jud. Hunedoara, în locuința bunicilor de pe dealul Bujoara, o zonă cu case răsfirate. **Tatăl** său este Iosif-Petru Boca din Brad (1881 – 1926, greco-catolic, pantofar). **Mama** sa este Creștina (născută Popa), din Vața de Sus (1892 – 1951, ortodoxă) 16 *octombrie*. Este botezat în biserica ortodoxă „Intrarea Maicii Domnului în Biserică” din Vața de Sus, primind numele de Zian-Vălean.

1913, 22 *martie*. Se naște sora sa, Viorela-Minca, care moare la 12 octombrie, în același an.

1922, 22 *martie*. Este pronunțată sentința de divorț a părinților, de către Tribunalul Arad.

Mama sa, Creștina, se recăsătorește în Hălmagiu, o localitate apropiată. Zian-Vălean este încredințat tatălui său: „eu eram dat tatii prin sentința de divorț, ca fiind, pe baza meseriei, mai sigur că mă va da la școală” (P. Arsenie). Se pare că a studiat primii ani acasă, clasele I-III împreună cu învățătorul Vasile Crușin, mda sa, iar clasa a IV-a cu

Pavel Lugar.

1922 – 1929, după divorțul părinților, timp de șapte ani Zian Boca a fost elev al Liceului „Avram Iancu” din Brad (cf. Iovu Mihuț, Vața de Jos).

1926, 19 iunie, tatăl său, Iosifboca, moare la doar 45 de ani, fiind îngropat în cimitirul bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din Brad.

1929. Absolvă liceul ca șef de promoție; cu ocazia împlinirii a 60 de ani de la înființarea școlii, în 10 mai plantează în curtea liceului, în numele promoției sale, un gorun. Acesta îi va purta numele: „Gorunul lui Zian” (cf. Pr. Petru Boldor, coleg de bancă).

1929 – 1933. Urmează cursurile Institutului Teologic din Sibiu, unde este remarcat de profesori ca un student de elită. Aici devin cunoscute talentele sale de pictor și de bun interpret la flaut.

1933 – 1938. Este trimis la București de către mitropolitul Nicolae Bălan pentru a urma Institutul de Belle-Arte. Foaia sa matricolă menționează, pe lângă desen, modelaj, principii de arhitectură, istoria artelor etc. Și cursuri de anatomie. În acea perioadă acestea au fost susținute de profesorul Francisc Rainer, care între anii 1921 – 1938 a ținut cursuri de anatomie artistică pentru studenții acestei instituții. În timpul șederii în București participă și la prelegerile de mistică ale lui Nichifor Crainic.

1935, 29 septembrie. Conform documentelor arhivei Arhiepiscopiei Sibiu, este hirotesit citeț și ipodiacon. Și tot atunci este hirotonit diacon celib (cf. Părintelui Veniamin Tohăneanu).

1939, 12 martie – 8 iunie. Merge la muntele Athos unde experimentează viața duhovnicească de aici. La întoarcerea în țară aduce câteva manuscrise ale Filocaliei pe care le încredințează Părintelui Dumitru Stăniloae, fostul său profesor de la Sibiu, cu care colaborează la realizarea versiunii românești. iunie. Se închinoviază la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus. octombrie. Pleacă la Chișinău pentru câteva luni, ca să deprindă meșteșugul poleirii cu aur a icoanelor („cicanca”).

1940, 3 mai. Are loc tunderea în monahism, când primește numele de Arsenie.

1942, 10 aprilie. Este hirotonit preot.

1943. Începe lucrul la chilia săpată în stâncă din vârful muntelui.

După un an de la hirotonia întru preot, Părintele Dumitru Stăniloae remarcă amploarea mișcării duhovnicești de la Sâmbăta de

Sus. intră în atenția Siguranței.

1945, *iulie*. Este arestat la Mănăstirea Bistrița (unde ținea o serie de cuvântări) și anchetat la Râmnicu-Vâlcea

1946, Este anchetat la Brașov

1947, *vara*. Principesa Ileana (fiica cea mică a regelui Ferdinand și a reginei Maria, viitoarea Maica Alexandra, a vizitat Mănăstirea Sâmbăta, solicitându-l pe Arsenie Boca pentru a veni și a oferi sfaturi duhovnicești la castelul Bran. Urmează un șir de vizite reciproce, în care se întărește legătura cu Casa regală. La plecarea forțată din țară, Principesa Ileana îi trimite Părintelui o scrisoare în care îi mulțumește și îi spune că a fost „o lumină în viața ei”.

1948, *mai iulie*. Este arestat și anchetat de Securitate la Făgăraș și Brașov.

1948, *25 noiembrie*. Este mutat la Mănăstirea Prislop de Mitropolitul Nicolae

Bălan. Mănăstirea era într-o stare jalnică, fiind părăsită de ultimii trei viețuitori călugări greco-catolici (în 1948 greco-catolicii au revenit la Ortodoxie). Este numit stareț al acestei mănăstiri.

1949, *14 septembrie*. Părintele Arsenie este hirotesit protosinghel. În aceeași zi sunt tunși în monahism, la Prislop, Stelian Manolache cu numele Dometie și Leonida Plămădeală cu numele Antonie [cf. IPS Antonie Plăfrădeală].

1950. Prislopul devine mănăstire de maici; Părintele Arsenie nu mai este stareț, ci rămâne duhovnic al mănăstirii. Stareț va fi numită monahia Zamfira Constantinescu.

1951, *15 - 16 ianuarie*. Părintele este din nou ridicat de Securitate.

1952, *17 martie*. Este eliberat. După mai bine de un an, de Buna-Vestire, Părintele revine la Prislop. În acest interval a stat 9 luni la Canal, înainte fiind închis, se pare, și la Ocnele Mari. În perioada care urmează participă la slujbe, pictează, lucrează în grădină, dar evită contactul cu pelerinii.

1955, *20 septembrie*. Părintele este din nou reținut. Este trimis în arestul Securității

Timiș, apoi în penitenciarele Timișoara, Jilava și Oradea. Este eliberat în 7 aprilie 1956, iară să fi suferit vreo condamnare, care l-ar fi ținut în temniță mai multă vreme.

1959, *mai*. Prin actul Episcopiei Aradului (rezultat al

presiunilor exercitate de puterea comunistă de diminuare a vieții monahale în etapa premergătoare instituirii Decretului 410), se desființează Mănăstirea Prislop, maicile sunt alungate, la fel și Părintele Arsenie, căruia i se interzice să poarte haina monahală și să mai slujească ca preot. (Decizia va fi anulată în 9 noiembrie 1998.) Clădirea este transformată într-un cămin de bătrâni până în 1976, când se redeschide așezământul monahal.

1959, august-1961, februarie. Lucrează ca pictor secund la biserica „Sf. Elefterie” din București. Stilul său inconfundabil a fost recunoscut în reprezentarea Maicii Domnului din Sfântul Altar.

La București, Părintele se îmbracă civil, participă la slujbe doar ca și cântăreț. Rămâne duhovnic însă fără a spovedi, ci doar în înțelesul de îndrumător spiritual. Este permanent în vizorul Securității, adesea fiind urmărit și în cele mai simple activități cotidiene.

1961. Este angajat ca muncitor la Atelierele Patriarhiei de la Schitul Maicilor. Este coleg și cu Părintele Sofian Boghiu, care îl descrie ca „un om foarte capabil, bun tehnician la desen; cunoaște multe lucruri despre pictură”. Securitatea nu îl scapă din vizor.

1967, 1 iunie. Este pensionat (o pensie minoră); începe pictura bisericii de la Drăgănescu, la care va osteni până în **1983**. Pictează încet, cu mult efort. O pictură complexă, realizată aproape în miniatură cu pensule mici, cu multă migală și dăruire.

Este foarte căutat pentru sfat de oameni care vin de departe, foarte mulți din Țara Făgărașului.

1969. Câteva maici dintre cele alungate de la Prislop reușesc să cumpere o casă la Sinaia, pe strada Privighetorilor. O renovează și ridică și una nouă, după schițele Părintelui Arsenie. **După 1977** Părintele își va avea domiciliul aici. Are la dispoziție un atelier de pictură și o chilie, unde lasă în ordine predici, meditații, desene. Așezământul mănăstiresc de la Sinaia este astăzi metoc al Mănăstirii Prislop.

1988, decembrie. Un raport al Securității menționează că Părintele Arsenie suferise la această dată un infarct.

1989, februarie. Tot în arhivele Securității este consemnat că în această perioadă

Părintele a făcut o paralizie facială, urmată de o paralizie la piciorul stâng, care l-au imobilizat la pat.

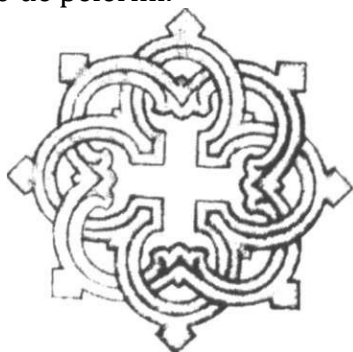
1989, 10 aprilie. Un ofițer de Securitate raportează o vizită la

domiciliul din strada Privighetorilor, unde îl găsește pe Părintele Arsenie „paralizat și imobilizat la pat”, cu o „pareză facială”, încât „abia se poate pricepe ce vrea să spună”.

1989, 29 septembrie. Același ofițer, însărcinat cu supravegherea Părintelui, întocmește un raport în care propune scoaterea acestuia din supraveghere informativă, pentru că „este grav bolnav, imobilizat la pat și nu mai prezintă interes pentru securitatea statului”.

1989, 28 noiembrie. Părintele încetează din această viață la Sinaia. Este înmormântat pe data de 4 decembrie 1989, la Prislop.

2009, 28 noiembrie. La 20 de ani de la plecarea sa la Domnul, la mormântul de la Prislop au venit să se închine în această zi peste 40.000 de pelerini.

Referințe bibliografice și abrevieri:

Că = Părintele Arsenie Boca, *Cărarea împărăției*, ediția a V-a Editura Sfintei

Episcopii Ortodoxe Române a Aradului, 2006 CV = Părintele Arsenie Boca, *Cuvinte vii*, ediția a II-a, Editura Charisma, Deva, 2006

CSOR = Părintele Arsenie Boca. *Biserica de la Drăgănescu, „Capela Sixtină” a Ortodoxiei românești*, Editura Charisma, Deva, 2005
OHI – Episcop Daniil Stoenescu, *Părintele Arsenie: „omul îmbrăcat în haină de in „și „îngerul cu cădelnița de aur”*, Editura Charisma, Deva, 2008

* * *

ASV = Pr. Ioan SOFONEA, *Am auzit un sfânt vorbind: Părintele Arsenie*

Boca, Accent Prinț, Suceava, 2013 **AS1** = Părintele Arsenie Boca în *Arhivele Securității: opis de documente*;

Voi. 1: (Sâmbăta de Sus, 1943 – 1949), Editura Agnos, Sibiu, 2013 **DDOL** Din *învățăturile Părintelui Arsenie Boca. Despre durerile*

oamenilor, vol. 1, Editura „Credința strămoșească”, Iași, 2003 **DD02** = *Din învățăturile Părintelui Arsenie Boca. Despre durerile oamenilor*, vol. 2, Editura „Credința strămoșească”, Iași, 2012 **DIO** = *Din învățăturile Părintelui Arsenie Boca. Despre îndumnezeirea omului prin Har*, vol. I, Editura „Credința strămoșească”, Iași, 2005 **FZ** = *Părintele Arsenie Boca – fotografii și ziceri*, Editura Teognost, Cluj-Napoca, f.a.

GSD = *Părintele Arsenie Boca – Gânduri și sfaturi duhovnicești*, apud Calea ortodoxă cu preotul Iulian Nistea (Paris), 2002; <http://www.nistea.com/boca-ganduri.htm>. data accesării: 14 ianuarie 2014 **LD** = *Părintele Arsenie Boca, Lupta duhovnicească cu lumea, trupul și diavolul*, Editura Agaton, Făgăraș, 2009 **MD** = *Din învățăturile Părintelui Arsenie Boca. Mărgăritare duhovnicești*.

Editura „Credința strămoșească”, Iași, 2002 **MPA** = Pr. Nicolae Streza, *Mărturii despre Părintele Arsenie*, Editura Imago, Sibiu, 2003

Mi = *Mărturii din Țara Făgărașului despre Părintele Arsenie Boca* (Mărturii, vol. 1), Editura Agaton, Făgăraș, 2004 **M²** = *Noi mărturii despre Părintele Arsenie Boca* (Mărturii, vol.2), Editura Agaton, Făgăraș, 2005

M³ = *Alte mărturii despre Părintele Arsenie Boca* (Mărturii, vol.3), Editura

Agaton, Făgăraș, 2008 **M4** = *Părintele Arsenie Boca – un om mai presus de oameni* (Mărturii, vol.

4), Editura Agaton, Făgăraș, 2011 **OSG** = *Părintele Arsenie Boca, mare îndrumător de suflete din secolul XX. O sinteză a gândirii Părintelui Arsenie în 800 de capete*, Editura Teognost, Cluj-Napoca, 2002 **OZM** = *Din învățăturile Părintelui Arsenie Boca. Omul, zidire de mare preț*.

Editura „Credința strămoșească”, Iași, 2002 **PA** = *Părintele Arsenie Boca, Pravila albă. Sfaturi pentru cei căsătoriți*.

Editura Agaton, Făgăraș, 2006 **RC** = *Părintele Arsenie Boca, Ridicarea căsătoriei la înălțimea de Taină*.

Ediția a doua, îmbunătățită, Editura Agaton, Făgăraș, 2009 (Ediția I a apărut în 2003).

RÎ = *Din învățăturile Părintelui Arsenie Boca. Rostul încercărilor*, Editura

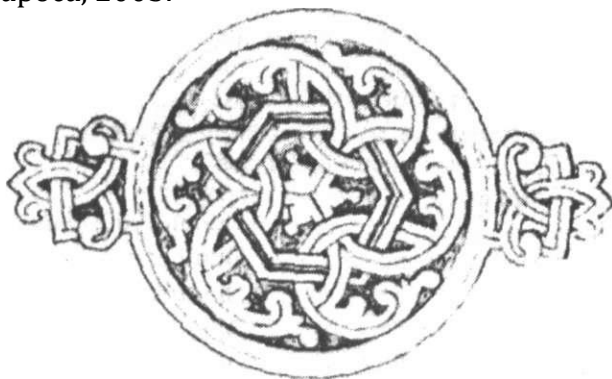
„Credința strămoșească”, Iași, 2004 **SD** = *Semințe duhovnicești. Un caiet al Părintelui Arsenie Boca*, Editura

„Lumea credinței”, București, 2009 **SPA** = Episcop Daniil

Stoenescu, *Scrisori către Părintele Arsenie*, în volumul *Îndrumător bisericesc pe anul de la Hristos 2014*, Editura Andreiana, Sibiu, 2014

TFC = *Din învățăturile Părintelui Arsenie Boca. Tinerii, familia și copiii născuți în lanțuri*, Editura „Credința strămoșească”, Iași, 2003

TI = *Din învățăturile Părintelui Arsenie Boca. Talanții împărăției*, Editura „Credința strămoșească”, Iași, 2002
TVM = *Părintele Arsenie Boca, Trepte spre viețuirea în monahism*, Editura Teognost, Cluj-Napoca, 2003.

Cuprins

Prefață: Părintele Arsenie Mărturisitorul - PSD - anul, Episcop-locțiitor al Daciei Felix / 5 Cuvânt înainte al editorului / 9

Abstenența /11 Acasă /12 Adevăr /13 Adopție /14 Adulter /14 Alegeri /14 Antihrist/15 Antropologie / omul /15 Aproapele /17 Asceză și mistică /17 Ascultare / 20

Asemănarea cu Dumnezeu / 21

Ateism/22

Autosuficiență/22

Avort/22

Bătrânețe/24

Bârfa/24

Beție, alcoolism/25 Binele casei/26 Biserică/26 Biserică și Stat/29 Blestem/29 Boală/30 Bogăție / 31 Boli/33 Bucurie/34 Bunătate / 34 Cancer/35 Canoane/35 Catolici/35 Călugărie / 36 Cârcotași/39

Cereri /40 Certuri/41

Comunitate, comuniune / 42

Concepția de viață / 42

Conducători / 44

Consecințe / 44
Conștiința / 45
Convertire / 46
Copii / 47
Credință / 48
Creștinism / 50
Cruce / 52
Cunoaștere / 53
Cunoașterea de sine / 54
Cunoașterea lui Dumnezeu / 55
Cuvinte / 56
Defecte / 58
Decizii / 58
Desăvârșire / 58
Desfrânare / 59
Dezamăgire / 60
Deznădejde / 61
Diavol / 61
Divorț / 66
Dreptate / 66
Dreptatea lui Dumnezeu / 67 Duhovnic / 68
Dumnezeu – Duhul Sfânt / 70 Dumnezeu – Iisus Hristos / 72
Dumnezeu – Sfânta Treime / 77 Dumnezeu – Tatăl / 80 Dușmani / 80
Echilibru / 81
Educație / 81
Efort fizic / 82
Egoism / 82
Energia genezică / 83
Ereditate / 85
Evrei / 87
Extreme / 89
Familie / 90
Fapte bune / 90
Fecioara Maria-Maica Domnului / 91
Femei / 91
Fericire / 92
Filosofie / 93
Frica de Dumnezeu / 94

Formalism, fariseism / 94
Frică/95
Fumat/95
Gânduri/95
Greco-catolici / 98
Griji/98
Iad / 99
Icoană/100
Ideal/100
Idoli/ 101
Iertare /101
Imaginație /102
Influente/103
Instinct /104
Intelectuali /105
Ispășire /106
Ispite/109
Iubire/112
Iubirea de sine/lepădarea de sine/114
Iuda/116
Împărăția lui Dumnezeu /117
Împietrirea inimii /119
Începători /119
Îndumnezeire /122
Înfrângeri /122
Înjurături /122
Înșelare /124
Întoarcere /125
Întristare /126
Înviere /126
Învierea de obște /127
Învierea Domnului /128
Îndoială/129
Judecare/129
Judecată /132
Judecata particulară /134
Judecata universală /135
Justificări /136

Lacrimi /136
Laudă (slava deșartă) /137
Lectură/138
Legi/138
Legionari /139
Lene/140
Libertate /140
Locurile sfinte-Ierusalim /141
Logică /141
Lume /142
Masturbare /144
Maturitate / 145
Mândrie /145
Mânie /147
Mântuire /148
Milostenie /149
Minciună /150
Minte/151
Minuni /154
Misiune /154
Moarte /155
Moarte sufletească /157
Mucenicie /157
Mulțimi/157
Muncă/158
Mustrare / 158
Nașterea Domnului /159
Natură/160
Neam /161
Necazuri /161 Neînțelegeri în familie /165 Neputințe /166
Oboseală /166 Ocară /166 Omul modern /167 Orbire/168 Pace/168
Pacea interioară /169 Pagube/169 Păcate /170 Părerea de sine
/173 Păreri /173 Piedici/173 Pierderi/173 Planificare familială /173
Plăceri/174 Pocăință /175 Poftă/176
Pomenirea morților /177 Porunci/177 Post/178
Precocitate sexuală /182
Prejudecăți /183
Preoteasă (soția preotului) /183

Preoți/183
 Prietenie /185
 Prigoană /186
 Procese /187
 Proroci mincinoși /187
 Prostie/188
 Proiecte/188
 Providență /188
 Psaltire /189
 Rai/189
 Rațiune/191
 Răbdare /193
 Răspundere /194
 Rău/194
 Răutate /195
 Războaie /196 Războiul nevăzut /198 Realitate/201
 Recunoștință/202 Reîncarnare / 202 Religie/202 Repere de viață/203
 Responsabilitate / 204 Rugăciune/204 Rugăciuni de cerere / 208
 Sarcină/208 Schimbarea la față / 210 Sectari / 211 Sectarism/212
 Sensul vieții/213 Sfat/214 – Sf. Ilie/214
 Sf. Ioan Botezătorul/215 Sf. Maria Egipteanca / 215 Sf. Maria
 Magdalena / 216 Sf. Nicolae/217 Sf. Parascheva / 218 Sf. Pavel / 218
 Sf. Ștefan/220 Sf. Vasilecel Mare/220 Sfânta Cruce/221 Sfânta
 Liturghie / 221 Sfânta Scriptură/222 Sfârșitul lumii/223 Sfintele
 Taine/224 Sfințenie, sfinți/225 Sistemul nervos / 227 Slujbe/227
 Smerenie/228 Sminteală/ 230 Spiritism/ 231 Studiu/232 Succes/232
 Suferință/232 Suflet/234
 Sufletul după moarte / 235 Superficialitate/239 Știință/239
 Știință / conștiință / 240 Știri / informații / noutăți / 241 Taina
 Botezului / 242 Taina Căsătoriei / 244 Taina împărtășaniei / 246
 Taina Maslului/247 Taina M irungeri i / 247 Taina Preoției / 247
 Taina Spovedaniei / 251
 Talente/255 Teologie/256 Timiditate/256 Timp/257
 Tinerețe / 257
 Trup/258 Ucenicie/260 Unirea creștinilor / 260 Ură/261
 Urcatul pe munte / 261 Vămile văzduhului / 261 Vedenii/262
 Viață/264 Viața intimă / 264 Videnie/267 Vindecare /267 Virtuți/268
 Vise/268 Vrăji/269 Vreme/269 Yoga/270 Zămislire/270

Trezvie / 258 Tristețe / 258 Trufie / 258

Ziceri memorabile / 270

Anexa 1 – **Momentul morții (ieșirea sufletului din trup)** –
Părintele Arsenie Boca / 273

Anexa 2 – **Cum spovedea Părintele Arsenie** – *Pr. Nicolae
Streza / 281*

Părintele Arsenie Boca – note biografice / 286

Referințe bibliografice și abrevieri / 290 Cuprins / 292